

JAVNA PRIZNANJA

OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje

Privedili

dr.sc. Davor Brunčić

Ljerka Ništ-Kokolari

Osijek, 2016.

Nakladnik:

Osječko-baranjska županija
Osijek, Trg Ante Starčevića 2

ISBN: 978-953-7243-22-7

Tisak:

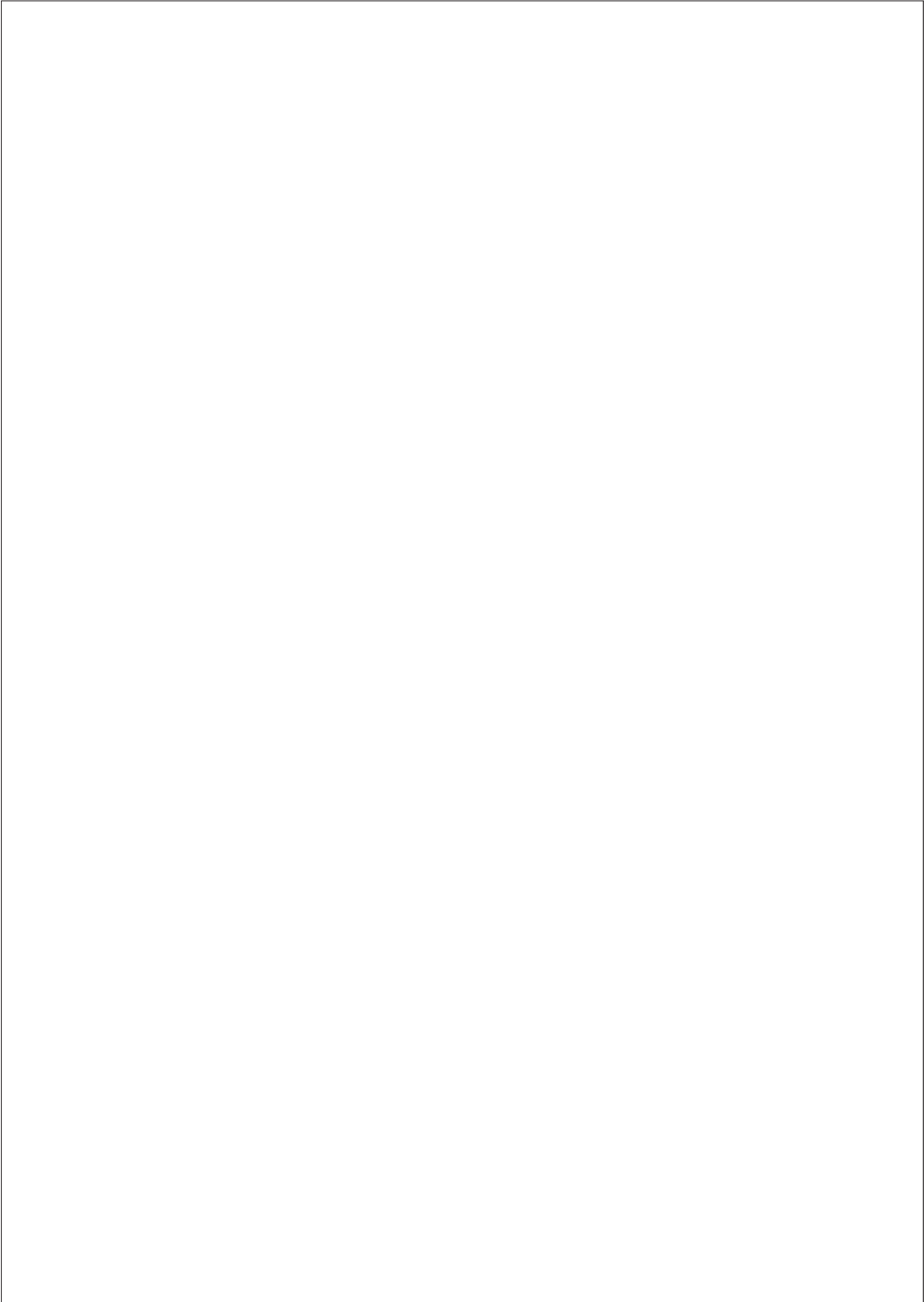
Gradska tiskara Osijek d.d., J.J. Strossmayera 337, Osijek

KAZALO

I. Pristup	5
II. Oblici priznanja	11
1. Povijesni razvitak	13
2. Tipovi javnih priznanja	13
2.1. Počasni statusi i zvanja	14
2.2. Nagrade	15
2.3. Odlikovanja	17
2.4. Pisana priznanja	18
3. Likovno oblikovanje i izražavanje priznanja	19
III. Sustav javnih priznanja	21
1. Značajke sustava javnih priznanja	23
2. Ustrojavanje sustava javnih priznanja	25
IV. Javna priznanja Osječko-baranjske županije	27
1. Utvrđivanje potreba	29
1.1. Poticanje gospodarskog i društvenog razvitka	29
1.2. Poticanje razvitka teritorijalne samouprave	30
1.3. Poticanje zaštite okoliša	32
1.4. Odavanje priznanja za doprinos obrani	34
1.5. Poticanje humanosti	35
2. Struktura sustava priznanja Osječko-baranjske županije	36
2.1. Počasti Županije	37
2.1.1. Počast Zastave Osječko-baranjske županije s grbom	37
2.1.2. Počast Zlatnoga grba Osječko-baranjske županije	38
2.1.3. Počast Velikog pečata Osječko-baranjske županije	39
2.2. Nagrada Osječko-baranjske županije	40
2.3. Povelje Županije	43
2.3.1. Povelja lokalne samouprave Osječko-baranjske županije	43
2.3.2. Zelena povelja Osječko-baranjske županije	44
2.3.3. Povelja zahvalnosti Osječko-baranjske županije	45
2.3.4. Povelja humanosti Osječko-baranjske županije	47
3. Praksa dodjele priznanja Osječko-baranjske županije	48
4. Oblikovanje znamenja priznanja	49

V. Postupak dodjele priznanja	51
1. Pravo na kandidaturu	53
2. Pravo inicijative (predlaganja)	55
3. Odlučivanje o dodjeli	56
4. Informacijska osnovica i javnost postupka	59
5. Oduzimanje javnih priznanja	61
6. Uručivanje dodijeljenih priznanja	61
VI. Opći akti o priznanjima Osječko-baranjske županije	65
1. Odluka o priznanjima Osječko-baranjske županije	67
2. Pravilnik o dodjeli priznanja Osječko-baranjske županije	77
VII. Dobitnici priznanja Osječko-baranjske županije	81
1. Pregled dobitnika priznanja po vrsti priznanja i godini dodjele	84
2. Abecedni pregled dobitnika priznanja	124
3. Obrazloženja dodijeljenih priznanja	134

I.
PRISTUP

Što je cilj javnih priznanja, koja je njihova svrha? Cilj je ono čemu sustav teži u svom nastajanju i funkcioniranju. Svrha je njegova ono što predstavlja smisao, svrhovitost postojanja i razvoja sustava, što opravdava njegovo nastajanje i funkcioniranje i ovome daje smisleni karakter.

U pokušaju davanja odgovora na postavljena pitanja, valja imati na umu da se stoljećima među misliocima vodila rasprava o pokretačkim silama društvenog razvitka - o tome da li razvoj društva pokreću ideje ili prirodni kozmički zakoni, da li je on uvjetovan voljom velikih ljudi ili kretanjem masa, da li je promican ratovima i stvaranjem države ili otkrićima i tehničkim razvojem? Prevladala je, ipak, spoznaja da je glavna pokretačka snaga razvoja jednog društva stvaralačko djelovanje čovjeka na uvjete vlastitog življenja. Čovjek je nositelj i određujući čimbenik razvoja proizvodnih snaga i odnosa. On gradi kuće i mostove, vodi ratove i revolucije, oblikuje sredstva za proizvodnju i društvene odnose, kreira božanstva i ideje, on je promotor civilizacijskih tijekova.

Čovjek i njegove stvaralačke sposobnosti presudan su čimbenik društvenog, gospodarskog i ukupnog razvitka. Promjene izazvane znanstveno - tehnološkom revolucijom ne teku spontano. Poluge razvitka sve više ovise o čovjeku pa je napredak posljedica svjesnog djelovanja čovjeka na pretpostavke i uvjete tog napretka. U tom sklopu posebno mjesto ima utjecaj na osposobljavanje čovjeka za upravljanje razvitkom. Stoga je imperativ razvitka osiguranje znanstvenog, planskog i sustavnog pristupa i u ovom području djelatnosti. Na toj osnovi i uz te pretpostavke sve razvijene zemlje svijeta osiguravaju svoj daljnji razvitak. Ekonomski uspješne organizacije dokazuju da su investicije u ljude višestruko rentabilnije od investicija u sredstva rada, naročito u višim fazama razvoja. Razvitak ljudskih resursa i unapređenje organizacije rada najbitniji su čimbenici stabilizacije rasta i kvalitativnog skoka u razvoju. Stoga se strategija gospodarskog i ukupnog društvenog razvitka ne može zamisliti bez strategije formiranja i radnog angažmana ljudskih resursa. Planiranje razvitka bez ove komponente je jalovo, a sam razvitak neostvariv. Stoga je razvijena djelatnost u okviru koje se istražuje zakonomjernost razvitka ljudskih resursa, definira koncept tog razvitka, organizira i realizira sustav njegovog formiranja, radnog angažmana, zamjene i korištenja u skladu s ciljevima i načelima funkcioniranja sustava, razvija potrebna organizacija i odgovarajuća metodologija i poduzimaju druge neophodne aktivnosti.

Svaka društvena zajednica logikom svojih ciljeva i svoga ustrojstva teži samopotvrđivanju i vlastitom razvoju. Stoga je spoznaja mogućnosti usmjeravanja djelovanja čovjeka kao nositelja tog razvoja za nju presudna. Ona zahtijeva odgovor na pitanje što čovjeka pokreće na aktivnost, kako bi je mogla objasniti, predvidjeti i djelovati na nju. Djelovanje, pak, podrazumijeva posje-

dovanje znanja o tome koji i kakav podražaj izaziva odgovarajuću reakciju (ponašanje) kojom se ostvaruju željeni efekti. U traženju ovih odgovora teorija je razvila niz pravaca i škola. Rezultat tog traženja je odgovor: motiv. Motiv je ono što čovjeka iznutra potiče na aktivnost, što tu aktivnost usmjerava, održava ju i obustavlja. Motive je teorija podijelila po raznim kriterijima pa i po vrstama potreba koje su ih uvjetovale. Prema poznatom američkom psihologu Abrahamu Maslowu to su fiziološke potrebe, potrebe sigurnosti, potrebe društvenosti (pripadnosti i ljubavi), potrebe uvažavanja (prestiža, isticanja u odnosu na sredinu) i potreba za samoaktualizacijom (isticanjem vlastitih mogućnosti). Prema tome, usmjeravanje čovjekove aktivnosti moguće je postići utjecanjem na osnovne pokretače njegovog djelovanja - omogućavanjem ili ugrožavanjem mogućnosti zadovoljavanja fizioloških potreba (gladi, žeđi i dr.) na prvoj razini potreba; kaznom, pritiskom i strahom na drugoj razini; jačanjem ili ugrožavanjem osjećaja prihvaćenosti i voljenosti na trećoj razini; jačanjem patriotskih i drugih osjećaja na četvrtoj razini te stvaranjem uvjeta za njegov stvaralački razvoj i izražavanje iz grupe pete razine potreba.

U našem razmatranju neophodno je uočavanje čovjekove potrebe uvažavanja, prestiža i isticanja u odnosu na sredinu. Normalno je da su ljudi orijentirani prema najboljima, da se uspoređuju s njima, te da negativnu razliku koja među njima postoji nastoje dostići. Ta ljudska potreba i njezino svojstvo uvjetovali su i omogućili nastanak i razvitak društvenih priznanja. Stoga, možemo reći da temelj izgradnje i razvitka javnih priznanja čini svijest da je nagrada kao oblik priznanja i isticanja zasluga simbol uspjeha, koji u našem tipu kulture predstavlja nešto za čim većina ljudi teži i čime se ponosi. Upravo stoga priznanje predstavlja i poticaj na slična djelovanja i to kako nagrađenog pojedinca, tako i njegove okoline.

U tom kontekstu, priznanja se javljaju kao pogodan oblik poticanja da se slična djela čine i ubuduće u korist zajednice odnosno države. U stvarnosti, temeljeći zaključak na praksi njegove primjene, možemo ustvrditi da je institucija javnog društvenog priznanja je uvijek u funkciji očuvanja, jačanja i razvijanja uspostavljenog društvenog ustrojstva, a tek potom ima zadatak da razvija i njeguje općeljudske vrijednosti i vrline. Od karaktera državnog uređenja i ciljeva koji se priznanjem žele postići zavisi kome se i za kakve zasluge priznanja dodjeljuju. Očito je da izbor zasluga za koje se daje priznanje, uvijek ovisi o interesu društvene sredine za stimuliranjem određenog ponašanja, djelovanja, odnosno određene djelatnosti i područja u kojem se javlja. Prirodno je, stoga, da svako priznanje dijeli i politička obilježja državnog i društvenog sustava u kojem nastaje - dodjeljuje se za zasluge koje po ocjeni onoga koji kriterije dodjele utvrđuje zaslužuju opće isticanje i priznanje, u skladu sa sustavom vrijednosti koji je određena društvena zajednica izgradila i kriterijima koji se, s obzirom na te vrijednosti izgrađuju i cijene. Interes davatelja priznanja izražava se u izboru zasluga za koje se priznanje daje, ali i u izboru oblika priznanja i njihovih simbola.

Što nam govore podaci jednog dodijeljenog javnog priznanja? Govore nam o djelu i njegovom nositelju ali i o sredini koja mu je priznanje dodijelila, o stanju u toj sredini, o sustavu vrijednosti koji njeguje i o mnogočemu drugom. Budući da priznanja prate i obilježavaju značajne događaje u životu jedne društvene sredine, ona su svojevrsno svjedočanstvo o ulaganim naporima za njen brži razvitak, ali i potvrda o razvitku sredine u kojoj su u određenom vremenu nagrađeni pojedinci i organizacije djelovali.

Polazeći od rečenog, javna priznanja nezaobilazni su element funkcije i politike upravljanja ljudskim resursima, sastavni dio društvenih uvjeta djelovanja i razvitka tih resursa. Kao motivacijski čimbenik, priznanja trebaju ostvariti poticajnu funkciju usmjerenu ciljevima određenim politikom društvenih priznanja. Stoga se nužno uspostavlja korelacija između politike javnih priznanja izražene u kriterijima njihove dodjele i ciljeva društvenog razvitka.

Javna priznanja snažno su prisutna u našoj svakodnevici, gotovo da i nema organizacija, a pogotovo asocijacije organizacija bez ustanovljenog vlastitog društvenog priznanja. No, ona su malo znanstveno istraživana. Kada je riječ o priznanjima institucija javne vlasti, najčešće su plod političkog oblikovanja, nerijetko tek plod političke volje bez odgovarajućih stručnih podloga. Jedan od rijetkih projekata koji je ukazao na značenje javnih priznanja u politici odnosa prema ljudskom faktoru je Projekt "Ljudski faktor i politika njegovog korištenja u razvoju Osijeka kao regionalnog središta" 1989. godine čiji su nositelji bili Općinska skupština Osijek i Pravni fakultet Sveučilišta u Osijeku. Znanstveno istraživanje ovoga fenomena u okviru ovoga Projekta nažalost nije dovršeno, ali je kao njegov rezultat ostala studija Društvena priznanja općine Osijek 1945-1988, objavljena 1989. godine¹. Rezultati ovog istraživanja korišteni su i u izradi studije "Priznanja Osječko-baranjske županije" koja je bila podlogom ustanovljenja sustava javnih priznanja Županije Odlukom o priznanjima koju je donijela Županijska skupština 1995. godine².

Prvi dobitnici županijskih priznanja (svečanost uručjenja Zelene povelje i Povelje lokalne samouprave 19. travnja 1996.)

¹ Davor Brunčić, Ljerka Ništ-Kokolari, Društvena priznanja općine Osijek 1945-1988, Osijek, 1989. nastala na temeljima istraživanja studije: Davor Brunčić, Društvena priznanja općine Osijek 1946-1981, Osijek, 1982.

² "Županijski glasnik" broj 6/95. i 2/97.

Dvadeset godina od ustanovljenja i primjene sustava javnih priznanja Županije³ dovoljan su povod za zbrajanje polučeni rezultata i njihovo predstavljanje ovom publikacijom. Ona se nadograđuje na prvo izdanje iz 2005. godine ugradnjom novih spoznaja i sadržaja, ali i obuhvatom dobitnika u deset godina dodjele priznanja koje su slijedile iza I. izdanja. U njejoj pripremi autori (Davor Brunčić, poglavlja I.-VI. i Ljerka Ništ-Kokolari, poglavlje VII.) kao dugogodišnji i vrsni poznavatelji ove problematike, nastoje zabilježiti vrijeme koje izmiče i pridonijeti unapređivanju djelatnosti uz koju je sadržaj publikacije vezan.

Slijedom ovoga valja zaključiti kako je namjena ovog izdanja dvojaka. Prvo, svojom dokumentacijskom osnovicom ima namjeru svjedočiti o proteklom vremenu. U tom smislu sadržava podatke o dobitnicima priznanja, ali i razlozima dodjele tih priznanja izraženim u obrazloženjima dodjele kojima se vodio Odbor za priznanja u donošenju odluke o dodjeli priznanja. Drugo, pružanjem uvida u način ustrojavanja sustava i njegovu unutarnju logiku, u prilici je pomoći svima koji pristupaju ovoj problematici usmjerenjima i obrazloženjima odgovarajućih rješenja u koncipiranju sustava te u tom smislu ima funkciju svojevrsnog priručnika. Iz ovog razloga u izdanje su uvršteni i dijelovi studije iz 1995. godine, prilagođeni za objavu.

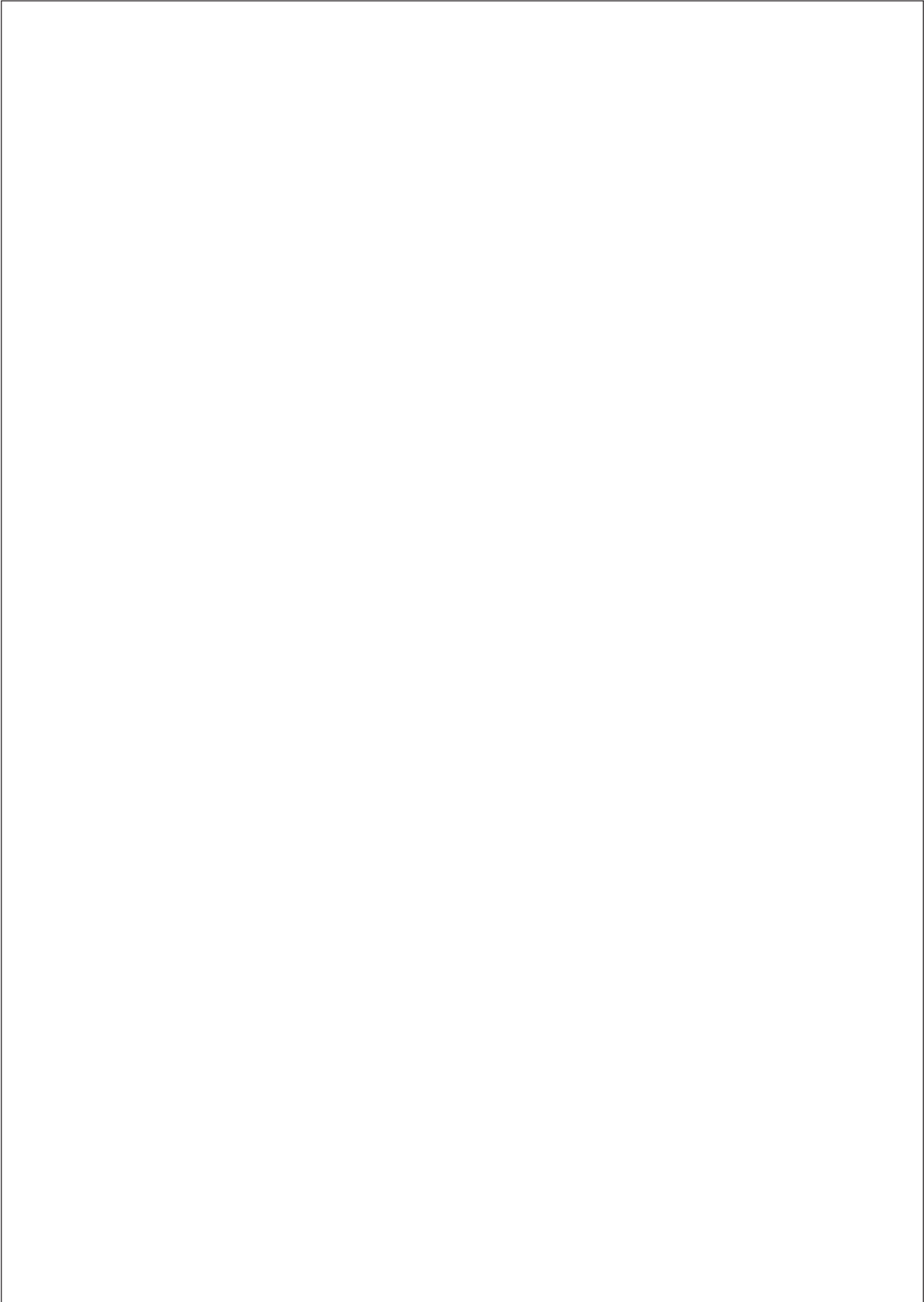
Vrijeme koje je proteklo od ustanovljenja ovih priznanja, osobito argumentacija korištena u obrazlaganju njihove potrebe (kako je to vidljivo i iz teksta koji slijedi) omogućava nam potvrđivanje spoznaje kako svaki društveni institut, pa tako i javna priznanja, koji nastaje u konkretnom vremenu na određenom prostoru odgovora tom vremenu i prostoru. Stvar je posebne analize, do kada je moguće primjenjivati javno priznanje nastalo iz konkretnih potreba i pobuda, a kada nastaju uvjeti za promjene u sustavu. Prikaz sadržan u ovoj publikaciji daje temelj i za ovu ocjenu.

Zaključno, svoju punu ulogu ovo izdanje će polučiti ukoliko potakne na poboljšavanje sustava i postizanje ciljeva koje javna priznanja u suvremenom društvu imaju.

---

³ Odluka o priznanjima Osječko-baranjske županije donesena je 30. studenog 1995. godine. Prva priznanja Županije koja su uručena 19. travnja 1996. godine bile su Povelja lokalne samouprave i Zelena povelja.

II. OBLICI PRIZNANJA

1. POVIJESNI RAZVITAK

U ljudskom društvu - od prvobitne zajednice do suvremenih država - prisutna je svijest o značaju motivacije u pojedinca za njegovo djelovanje i ulozi javnog priznanja u izgradnji te motivacije. Stoga se vrlo rano javljaju počasti i privilegije u funkciji priznanja.

Značaj osobnog statusa pojavom klasa postaje izuzetan, pa se prva priznanja i odnose na to (status roba, građanina i sl.). Javljaju se privilegije (lat. privilegium = povlastica, izuzetan pravni položaj što ga nekim aktom stječe i uživa neka osoba) kao samostalni ili prateći oblik javnog priznanja. Izrasle u krilu države robovlasničke formacije, postaju važan dio prava feudalnih država. Povlašteni položaj plemstva, gradova i pojedinih osoba zasniva se na privilegijama što ih daju vladar ili feudalski. U srednjem se vijeku javljaju prva odlikovanja, kao izraz volje suverena, prvenstveno za zasluge u ratu. Nositelji nekog odlikovanja, koji po toj osnovi najčešće obrazuju odgovarajući red, imaju pravo nošenja posebnog znaka na odjeći (plaštu, oklopu). Odatle i pojava naziva orden (lat. ordo = red). Otada se odlikovanja razvijaju kao vidljiva priznanja za zasluge učinjene narodu, državi, društvu, vladaru, za osobnu hrabrost, zalaganje i doprinos ostvarenju cilja kome je odlikovanje usmjereno.

No, razvoj javnih priznanja nije se mogao zadržati samo na razini države već se postupno širio i na druge strukture društva. U sukobu novonastalih srednjovjekovnih gradova s državom o pitanju autonomije i samouprave gradova, oni su na različite načine, najčešće otkupljivanjem, osvajali feudalne privilegije. U slobodnim i kraljevskim gradovima Europe raste značaj statusa građana, pa i njegovo dodjeljivanje ima svoje uvjete i postupak. Pored statusa građanina koji se kupovao, javlja se i počasni status građanina.

Javna priznanja društvene zajednice povijesno su se formirala, razvijala i mijenjala sve do danas uobičajenih oblika izricanja odnosno dodjele. Pri tome je suština njihova sadržaja presudno utjecala i na njihov oblik. Sadržajno oformljena kao prvenstveno materijalna, odnosno prvenstveno moralna ustalila su se u standardnim oblicima od kojih u praksi, dakako, ima i odstupanja. Oblici u kojima se društvena priznanja danas javljaju raznovrsni su - od javno izgovorene ili napisane riječi, preko predmeta simboličkog karaktera do nagrade kojima je naglašena komponenta materijalne vrijednosti i sadržaja.

2. TIPOVI JAVNIH PRIZNANJA

Na izloženim osnovama izrasli su i suvremeni oblici javnih priznanja. U mnoštvu raznovrsnosti moguće je izdvojiti nekoliko standardnih tipova. To su:

2.1. POČASNI STATUSI I ZVANJA

Slijedom svojih povijesnih uzora, razvijeni su oblici odavanja priznanja dodjelom počasnih zvanja statusnog karaktera. Tako se kao oblik priznanja najčešće javljaju zvanja počasnih (zaslužnih) građana, počasnih predsjednika ili počasnih članova neke organizacije, počasnih doktora znanosti i sl.. Već sam naziv govori da je riječ o zvanju honoris causa statusne naravi. Da li to zvanje sobom nosi i neka prava (rijetko ili gotovo nikako i obveze) stvar je svakog konkretnog priznanja odnosno akta kojim je ono ustanovljeno.

Diploma slobodnog i kraljevskog grada Osijeka iz 1809. godine

Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisano je da predstavničko tijelo općine, grada, županije može pojedinu osobu koja je zaslužna za općinu, grad odnosno za županiju proglasiti počasnim građaninom općine, grada, županije. Prema Zakonu, ova počast ne daje posebna prava, odnosno obveze i može se opozvati ako se počastvovani pokaže nedostojnim takve počasti⁴. Ovakva regulacija slijedi povijesnu tradiciju hrvatskih gradova⁵.

Slijedeći primjer ostalih gradova, i Osijek je, nakon proglašenja slobodnim i kraljevskim gradom 1809. godine, razvijao iste oblike javnih priznanja. Prema "Štatutu občine slobodnoga

⁴ članak 11. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi ("Narodne novine" broj 33/01., 60/01., 129/05., 109/07., 125/08., 36/09. i 150/11. i 144/12..)

⁵ Prema paragrafu 14. Zakona ob ustroju gradskih obćinah u Kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji iz 1895. godine "Gradsko zastupstvo vlastno je imenovati začastnima gradjani muževe zaslužne za državu, za zemlju ili za obćinu" prema: M. Smrekar, Priručnik za političku upravnu službu u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji, I-II, Zagreb, 1899-1990.

i kraljevskoga grada Osieka o nutarnjem njenom ustroju i poslovanju” iz 1882. godine, Političko-upravni odbor “raspravlja o primanju u občinsku savez, podijeljivanju prava gradjanstva i začasnoga gradjanstva”. te ga podnosi Gradskom zastupstvu na odlučivanje. No, i prije te regulacije Gradsko zastupstvo je temeljem Povelje o proglašenju Osijeka slobodnim i kraljevskim gradom iz 1809. godine dodjeljivao ovo priznanje⁶. “Začastno gradjanstvo” na temelju odluke Gradskog zastupstva “podijeljivano” je odgovarajućim diplomama odnosno poveljama, a “začastni gradjani” su nakon toga polagali svečanu prisegu.

Povijesno promatrajući, praksa ustanovljenja i dodjele statusa počasnog građanina vezana je isključivo uz gradove budući da je građanski status povijesno ali i stvarno vezan uz status grada. Takva praksa ne postoji u odnosu na šire upravno-teritorijalne cjeline (npr. županije minulih stoljeća) ali ni u odnosu na države. U protokolarnoj praksi nije registriran oblik odavanja priznanja dodjelom statusa počasnog građanina, odnosno državljanina pojedine države. Otuda se ukazuje neprimjerenim ustanovljavati i dodjeljivati status počasnog građanina šire teritorijalno-upravne cjeline kakova je županija. Pored toga, počasni status zahtijeva vremensku stabilnost (nepromjenjivost) davatelja. To je u slučaju gradova ispunjeno s obzirom na njihov urbani dugovječni identitet, ali u odnosu na upravno-teritorijalne cjeline promjenjivog pravnog i teritorijalnog statusa, očito ne. Konačno, pravno promatrajući, građanski status pravno egzistira samo u odnosu na državu (uže cjeline, pa tako ni županija, nemaju svojih građana nego su to građani države⁷), a Hrvatska država niti ustanovljava niti dodjeljuje počasna gradjanstva.

2.2. NAGRADE

Od općeg pojma koji nagradu, nagrađivanje izjednačava s općim pojmom priznanja, u sustavu javnih priznanja nagrada je vremenom dobila specifične karakteristike. Riječ je o obliku priznanja za kojega je, u pravilu, karakteristična materijalna vrijednost, najčešće novčanog izražaja (za pojedince).

Na državnoj razini, u Hrvatskoj je ustanovljen niz zasebnih državnih nagrada. Zakonom o odlikovanjima i priznanjima Republike Hrvatske⁸ predviđena je hrvatska državna nagrada

Hrvatska državna nagrada

⁶ Prva upotreba ovog prava grada Osijeka, proistekla iz Povelje, zabilježena je 1829. godine kada je za zasluge u gašenju požara u Retfali za “začasnog gradjanina” proglašen pukovnik Pejačević grof Petar, a posljednja 1915. kada je za “počasnog gradjanina” proglašen dr. Ivan barun Skerlec od Somnice, tada ban Kraljevstva Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. U tom razdoblju dodijeljeno je tridesetak “začasnih gradjanstva” (znanstvenicima, kulturnim mecena, političkim i vojnim velikodostojnicima - banovima, ministrima, županima, gradonačelnicima, nositeljima visokih vojnih funkcija, organizatorima gospodarskih manifestacija i drugim istaknutim ličnostima toga doba.

⁷ sravni: Odluka Ustavnog suda Hrvatske broj U-II-433/1994. od 2. veljače 1995. (“Narodne novine” broj 9/95.) donesena u postupku ocjene suglasnosti Statuta Županije Istarske s Ustavom Republike Hrvatske i zakonom.

⁸ članak 25. Zakona o odlikovanjima i priznanjima Republike Hrvatske (“Narodne novine” broj 20/95., 57/06. i 141/06.)

koja se dodjeljuje za zasluge i postignuća u promicanju znanosti, gospodarstva, kulture, umjetnosti, športa i drugih područja društvenog života u Republici Hrvatskoj. Pored toga nizom propisa ustanovljene su državne nagrade i to:

- Državne nagrade za znanost⁹ za iznimno značajna dostignuća u znanstvenoistraživačkoj djelatnosti, za proširenje znanstvenih spoznaja i za znatna ostvarenja u primjeni rezultata znanstvenoistraživačkog rada,
- "Nagrada Ivan Filipović"¹⁰ za rad i rezultate u predškolskom odgoju, osnovnom, srednjem školstvu, visokom školstvu i znanstvenom i stručnom radu,
- "Nagrada Vladimir Nazor"¹¹ za najbolja umjetnička ostvarenja na području književnosti, glazbe, filma, likovnih i primijenjenih umjetnosti, kazališne umjetnosti, te arhitekture i urbanizma u Republici Hrvatskoj,
- Državna nagrada za šport "Franjo Bučar"¹² za iznimna postignuća i doprinos od osobitog značenja za razvoj športa u Republici Hrvatskoj.,
- Državna nagrada tehničke kulture Faust Vrančić¹³ za iznimna postignuća u djelatnosti tehničke kulture,
- Nagrada za promicanje prava djeteta¹⁴ za iznimna postignuća u zaštiti dobiti, prava i interesa djece.
- Državna nagrada za socijalnu skrb i humanitarni rad¹⁵ za iznimna postignuća i doprinos razvoju i unapređenju humanitarnog rada u Republici Hrvatskoj
- Državna nagrada za volontiranje¹⁶ za doprinos promicanju volonterstva i druge volonterske aktivnosti

Zajednička karakteristika ove grupe državnih nagrada jest činjenica da su ove nagrade ustanovljene zakonom te da o njihovoj dodjeli odlučuju posebni odbori čije članove imenuje Hrvatski sabor.

Posebno priznanje su Državne nagrade za vrhunska športska postignuća¹⁷ za vrhunska sportska postignuća koje se dodjeljuju kao priznanje za osvojene zlatne, srebrne i brončane

⁹ Zakon o hrvatskim državnim nagradama za znanost ("Narodne novine" broj 108/95., 104/97. i 142/98.), Pravilnik o postupku podjele državnih nagrada za znanost ("Narodne novine" broj 38/97. i 99/97.)

¹⁰ Zakon o "Nagradi Ivan Filipović" ("Narodne novine" broj 61/91. i 149/09.), Pravilnik o radu Odbora "Nagrade Ivan Filipović" ("Narodne novine" broj 15/92.)

¹¹ Zakon o "Nagradi Vladimir Nazor" ("Narodne novine" broj 27/91.), Pravilnik o radu Odbora "Nagrade Vladimir Nazor" ("Narodne novine" broj 46/92.)

¹² članak 79. Zakona o sportu ("Narodne novine" broj 71/06., 150/08., 124/10., 124/11., 86/12., 94/13. i 85/15.)

¹³ članak 37.- 40. Zakona o tehničkoj kulturi ("Narodne novine" broj 76/93. i 11.94. i 38/09.), Pravilnik o Državnoj nagradi tehničke kulture Faust Vrančić ("Narodne novine" broj 1/94.)

¹⁴ Zakon o nagradi za promicanje prava djeteta ("Narodne novine" broj 96/03. i 33/05), Pravilnik o nagradi za promicanje prava djeteta ("Narodne novine" broj 111/05.)

¹⁵ članak 54. Zakona o humanitarnoj pomoći ("Narodne novine" broj 102/15.), Pravilnik o državnoj nagradi za humanitarni rad ("Narodne novine" broj 120/15.)

¹⁶ članak 24. Zakon o volonterstvu ("Narodne novine" broj 58/07. i 22/13.), Pravilnik o državnoj nagradi za volontiranje ("Narodne novine" broj 106/07.)

¹⁷ članak 82. Zakona o sportu ("Narodne novine" broj 71/06., 150/08., 124/10., 124/11., 86/12., 94/13. i 85/15.), Uredba o kriterijima za dodjeljivanje državnih nagrada za vrhunska sportska postignuća ("Narodne novine" broj 111/12 i 134/12.)

medalje, odnosno za osvojeno, prvo, drugo ili treće mjesto na olimpijskim, paraolimpijskim igrama i olimpijskim igrama gluhih te svjetskim i europskim seniorskim prvenstvima u olimpijskim i paraolimpijskim sportovima i disciplinama te u olimpijskim sportovima i disciplinama za gluhe utemeljene zakonom, ali uređene Uredbom Vlade. O dodjeli ovih nagrada odlučuje Vlada Republike Hrvatske.

Status državnih nagrada imaju i nagrade i priznanja koja dodjeljuju pojedina ministarstva. Najbrojnije su nagrade koje dodjeljuje Ministarstvo kulture:

- Nagrada Iso Velikanović¹⁸ za najbolja ostvarenja u području prevodilaštva,
- Nagrada za dramsko djelo "Marin Držić"¹⁹,
- Nagrada Vicko Andrić²⁰ za izvanredna postignuća u području zaštite kulturne baštine,
- Nagrada Ivo Horvat²¹ za izvanredna postignuća u području zaštite prirode.

Ovome se pridružuju i priznanja i nagrade za dostignuća na području zaštite okoliša ustanovljena Zakonom²² koja propisima nisu imenovana već opisana Pravilnikom²³. I Zakonom o zaštiti prirode iz 2013. godine²⁴ predviđeno je ustanovljenje priznanja i nagrada za postignuća u području zaštite prirode koje će dodjeljivati Ministarstvo. No, Ministarstvo još nije donijelo Pravilnik kojim bi bile propisane vrste, izgled, postupak i način dodjele priznanja i nagrada.

Zajednička karakteristika grupe nagrada i priznanja ministarstava jest odlučivanje o dodjeli koje je povjereno posebnim odborima/ povjerenstvima koje imenuju ministri.

Proučavanje prakse dodjele nagrada ukazuje na činjenicu da se one najčešće ustanovljavaju za izuzetna ostvarenja u pojedinim djelatnostima odnosno za poticanje takove djelatnosti kojima se pridonosi napretku i razvitku djelatnosti (od Nobelove nagrade nadalje). Uz novčanu ili neku drugu materijalnu vrijednost u sklopu nagrade dodjeljuju se i simboli (plakete, medalje, pokali i sl.) kojima se predstavlja ta nagrada kao i svečane isprave o njoj dodjeli (diplome, povelje i druge listine).

Velred kralja Tomislava s lentom i Velikom Danicom

2.3. ODLIKOVANJA

Kako je već rečeno, odlikovanja dotično ordeni imaju svoje staro povijesno izvorište. Danas nema niti jedne

¹⁸ Odluka o "Nagradi Iso Velikanović" ("Narodne novine" broj 82/05. i 120/14.)

¹⁹ Nagradu za dramsko djelo "Marin Držić" ustanovilo je Ministarstvo kulture 1991. godine, pozivajući se na Zakon o financiranju javnih potreba u kulturi ("Narodne novine" broj 47/90., 27/93. i 38/09.) i Pravilnik o izboru i utvrđivanju programa javnih potreba u kulturi ("Narodne novine" broj 69/12.) mada ovim propisima Nagrada nije izrijekom utemeljena.

²⁰ Odluka o "Nagradi Vicko Andrić" ("Narodne novine" broj. 82/05. i 33/13)

²¹ Odluka o "Nagradi Ivo Horvat" ("Narodne novine" broj 96/06.)

²² članak 218. Zakon o zaštiti okoliša („Narodne novine” broj 80/13)

²³ Pravilnik o priznanjima i nagradama za dostignuća na području zaštite okoliša ("Narodne novine" broj 3/10.)

²⁴ članak 203. Zakona o zaštiti prirode ("Narodne novine" broj 80/13)

države koja nema svoga sustava odlikovanja. Istodobno s nastankom Hrvatske kao neovisne države nastaju i prva državna odlikovanja. Uredbom o odličjima za ratne zasluge 1992. godine²⁵ ustanovljeni su ordeni i kolajne²⁶, a prvim Zakonom o odlikovanjima i priznanjima Republike Hrvatske ordeni i Spomenica domovinskog rata 1990.-1992.²⁷ Zakonom iz 1995. godine²⁸ latinski naziv odlikovanja - orden (lat. ordo = red) zamijenjen je hrvatskim nazivljem tako da sada odlikovanja nose nazive velered i red. Pored toga, uz Spomenicu domovinskog rata ustanovljena je i Spomenica domovinske zahvalnosti²⁹.

Odlikovanja su i danas ostala isključiva privilegija države, ali su pored njih razvijena brojna priznanja koja predstavljaju surogat odlikovanja a dodjeljuju se u obliku plaketa, medalja (kolajni), značaka. Sva ona imaju istu svrhu i sadržaj kao i odlikovanja, a to je odavanje priznanja za učinjene zasluge od značenja za njegovog davatelja.

2.4. PISANA PRIZNANJA

Oblici pisanih priznanja su najbrojniji. Ona se dodjeljuju za uspjeh u školi, u znak zahvalnosti za učinjena djela ili suradnju, za rezultate polučene na različitim natjecanjima, za djelovanje i rezultate polučene u različitim područjima i vidovima ljudske djelatnosti.

Pisana priznanja se dodjeljuju kao samostalni oblik izražavanja priznanja te se izrađuju u vidu svečano oblikovanih listina (povelja, diploma, priznanja, zahvalnica, pohvalnica itd). No, često prate i druge oblike priznanja kao isprave o njihovoj dodjeli.

²⁵ U jeku ratnih operacija, Predsjednik Republike je 10. siječnja 1992. godine donio Uredbu o odličjima za ratne zasluge ("Narodne novine" broj 6/92). Već 1993. godine ova Uredba je stavljena izvan snage, budući da je bio u pripremi prvi Zakon o odlikovanjima i priznanjima Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 33/92.).

²⁶ Orden Zrinskog i Frankopana, Orden za junaštvo kneza Domagoja, Kolajna za junaštvo Nikole Šubića Zrinskog i Domovinska kolajna

²⁷ Za zasluge u uspostavi, promicanju i obrani hrvatske države: Orden kralja Tomislava, Orden kralja Petra Krešimira IV, Orden kralja Dmitra Zvonimira, Orden kneza Trpimira i Orden kneza Branimira; za zasluge u promicanju i obrani hrvatske državotvorne ideje, hrvatske kulture, znanosti i gospodarstva: Orden Hrvatskog zavjeta, Orden Hrvatskog križa, Orden Ante Starčevića, Orden Stjepana Radića, Orden Marka Marulića, Orden Ruđera Boškovića, Orden Danice Hrvatske, Orden Jurja Julija Klovića, Orden Franje Lovrića, Orden Katarine Zrinske, Orden Bogoslava Šuleka i Orden Nikole Tesle; za ratne i vojne zasluge u obrani Republike Hrvatske: Orden bana Josipa Jelačića, Orden Petra Zrinskoga i Frana Krste Frankopana, Orden Nikole Šubića Zrinskoga, Orden kneza Domagoja i Spomenica domovinskog rata 1990.-1992.

²⁸ Zakon o odlikovanjima i priznanjima Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 20/95., 57/06. i 141/06.)

²⁹ Odlikovanja Republike Hrvatske, po važnosnom slijedu, jesu: Velered kralja Tomislava s lentom i Velikom Danicom, Velered kraljice Jelene s lentom i Danicom, Velered kralja Petra Krešimira IV. s lentom i Danicom, Velered kralja Dmitra Zvonimira s lentom i Danicom, Red kneza Trpimira s ogrlicom i Danicom, Red kneza Branimira s ogrlicom, Red kneza Domagoja s ogrlicom, Red Nikole Šubića Zrinskog, Red bana Jelačića, Red Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana, Red Ante Starčevića, Red Stjepana Radića, Red Danice hrvatske s likom: Marka Marulića, Blaža Lovrića, Ruđera Boškovića, Nikole Tesle, Franje Bučara, Katarine Zrinske, Antuna Radića, Red Hrvatskog križa, Red hrvatskog trolista, Red hrvatskog pletera, te Spomenica domovinskog rata i Spomenica domovinske zahvalnosti.

3. LIKOVNO OBLIKOVANJE I IZRAŽAVANJE PRIZNANJA

Uobičajeno je da se uz javno priznanje dodjeljuju i dokumenti odnosno predmeti simboličkog karaktera kao dokaz dodijeljenog priznanja. Sve te oblike kojima se društveno priznanje obilježava zovemo insignijama, znacima, obilježjima jednog priznanja. Insignije (lat. insignia = znamenje, oznaka) su izvanjski znakovi, simboli časti, vlasti, položaja, službe ili zanimanja (kod vladara kruna, plašt, žezlo; kod zemalja i gradova - zastava, grb, pečat; u vojsci - zastave, oznake činova)³⁰. Među predmetima simboličkog karaktera kao insignije priznanja najčešće se primjenjuju plakete, medalje, značke, skulpture, pokali i drugi oblici.

Plaketa (franc. plaque) tvorevina je likovnog izraza čovjeka. U umjetnosti se tim nazivom označava četvrtasta pločica od metala na kojoj je u reljefu prikazan kakav lik ili prizor³¹. Svoj procvat doživjela je u vrijeme renesanse s mnogostrukom primjenom (u sklopu nakita, na pokućstvu i sl). Danas se najčešće koristi kao znak priznanja ili znak zahvalnosti odnosno u vezi s proslavama različitih jubileja (spomen plakete, spomenice). U praksi se plaketom nazivaju (metalne) pločice (bez obzira na oblik) odgovarajućeg reljefno izraženog sadržaja smještene u odgovarajućoj, za tu namjenu izrađenoj, kutiji.

Medalja, kolajna (franc. medaille) pločica je kružnog oblika od kovine, umjetnički proizvod počasnog, memorijalnog ili jubilarnog karaktera. Na jednoj ili na objema stranama nalazi se reljefni prikaz redovito s natpisom³². Prve medalje nastale su u vrijeme kasnog Rimskog carstva (IV.- V. st.), a osobito su se razvile u doba renesanse. Dok teorija likovne umjetnosti plaketu razlikuje od medalje po obliku (plaketa - četvrtastog, a medalja - okruglog oblika), praksa dodjele priznanja razlikuje ih po drugim oznakama. U toj primjeni medalja je pločica okruglog oblika ovješena na vrpca³³, a plaketa je različitog (okruglog, ovalnog, četvrtastog) oblika smještena u kutiju.

Značke se u pravilu dodjeljuju uz plakete ili druge oblike priznanja i predstavljaju njihovu minijaturu. Dodjeljuju se radi pogodnosti njihovog isticanja nošenjem na grudima dobitnika priznanja kao znamenje dodijeljenog priznanja (tu funkciju imaju i medalje). Međutim, javljaju se i kao samostalni oblik priznanja.

Skulptura kao oblik društvenog priznanja u pravilu simbolizira njegov naziv odnosno sadržaj (npr. klas, lira, globus, bista čovjeka čije ime priznanje nosi itd.).

Pokal (njem. pokal = pehar, vrč, kup) najčešće primjenjivan u športskim natjecanjima, javlja se kao oblik društvenog priznanja i u drugim područjima.

Javna priznanja izražavaju se i u pisanom obliku na umjetnički oblikovanim listinama svečane forme koje se uobičajeno zovu diplomama, poveljama ili jednostavno - priznanjima.

Diploma (grč. diploos = dvostruk) nastala je u starom Rimu kao isprava kojom se pojedincima dodjeljuju privilegije ili im se povjeravaju određeni zadaci. Diplome (honestae missi-

³⁰ Hrvatski enciklopedijski rječnik 4, EPH d.o.o. Zagreb, Novi liber d.o.o., Zagreb, 2004., str. 215.

³¹ Slavko Batušić, Pregled povijesti umjetnosti, Školska knjiga, Zagreb, 1967, str. 168., Hrvatski enciklopedijski rječnik 8, EPH d.o.o. Zagreb, Novi liber d.o.o., Zagreb, 2004., str. 44.

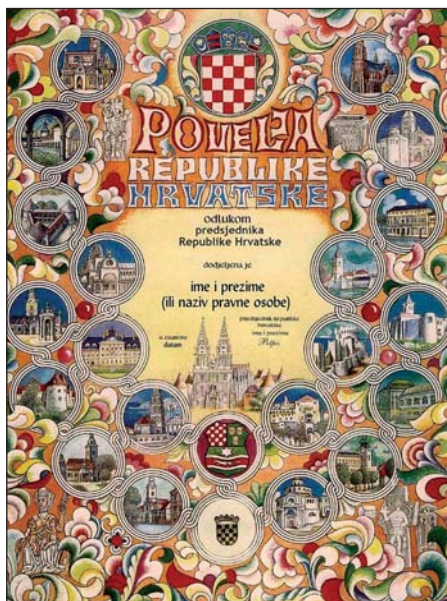
³² Hrvatski enciklopedijski rječnik 6, EPH d.o.o. Zagreb, Novi liber d.o.o., Zagreb, 2004., str. 120.

³³ Branko Klaić, Rječnik stranih riječi, Nakladni zavod MH, Zagreb, 1990, str. 860.

onis) su se davale i islužanim vojnicima kao potvrda za časno vršenje službe. Danas se taj pojam koristi da bi se njime označila službena isprava o podjeli titule, svjedodžba, povelja, listina o darovanju, privilegijama, svečanom priznanju nekog uspjeha, zasluga, članstva (počasna diploma)³⁴. U praksi odavanja priznanja koristi se samostalno, odnosno uz plaketu, medalju ili drugi oblik priznanja kao svjedočanstvo tog priznanja.

Povelja je povijesno nastala kao pisana isprava kojom se daje neki privilegij (povlastica), posebna prava pojedincu ili organizaciji, a u novije vrijeme označava i akt kojim se proklamiraju određena načela. Definira se kao svečani pisani akt, u povijesti često korišten kao važan kraljevski ili državni dokument, ukrašen likovnim ornamentima i pisan svečanim stilom³⁵, kojim se objavljuje ili posebno važna poruka ili se obilježavaju značajna djela. Danas je ona česta forma javnog priznanja, baš kao i diploma, bilo da je samostalnog ili pratećeg karaktera.

Javna priznanja predstavljaju oblik motiviranja na pregnuća, ali i izraz potvrđivanja davatelja kroz priznavanje djela koja su vezano uz njega učinjena. Putem javnih priznanja ne afirmira se samo dobitnik priznanja, već i njegov davatelj. Davatelj to priznanje, vrlo često izražava oblicima koji simboliziraju njegov identitet i time potvrđuje svoju samobitnost. U slučaju država i gradova to su njihovi grbovi, pečati i druga statusna obilježja. I stoga javna priznanja često predstavljaju likovnu interpretaciju obilježja teritorijalnih jedinica (grb, pečat države, jedinica teritorijalne samouprave) pa stoga i oblik kojim one izražavaju svoj identitet³⁶.

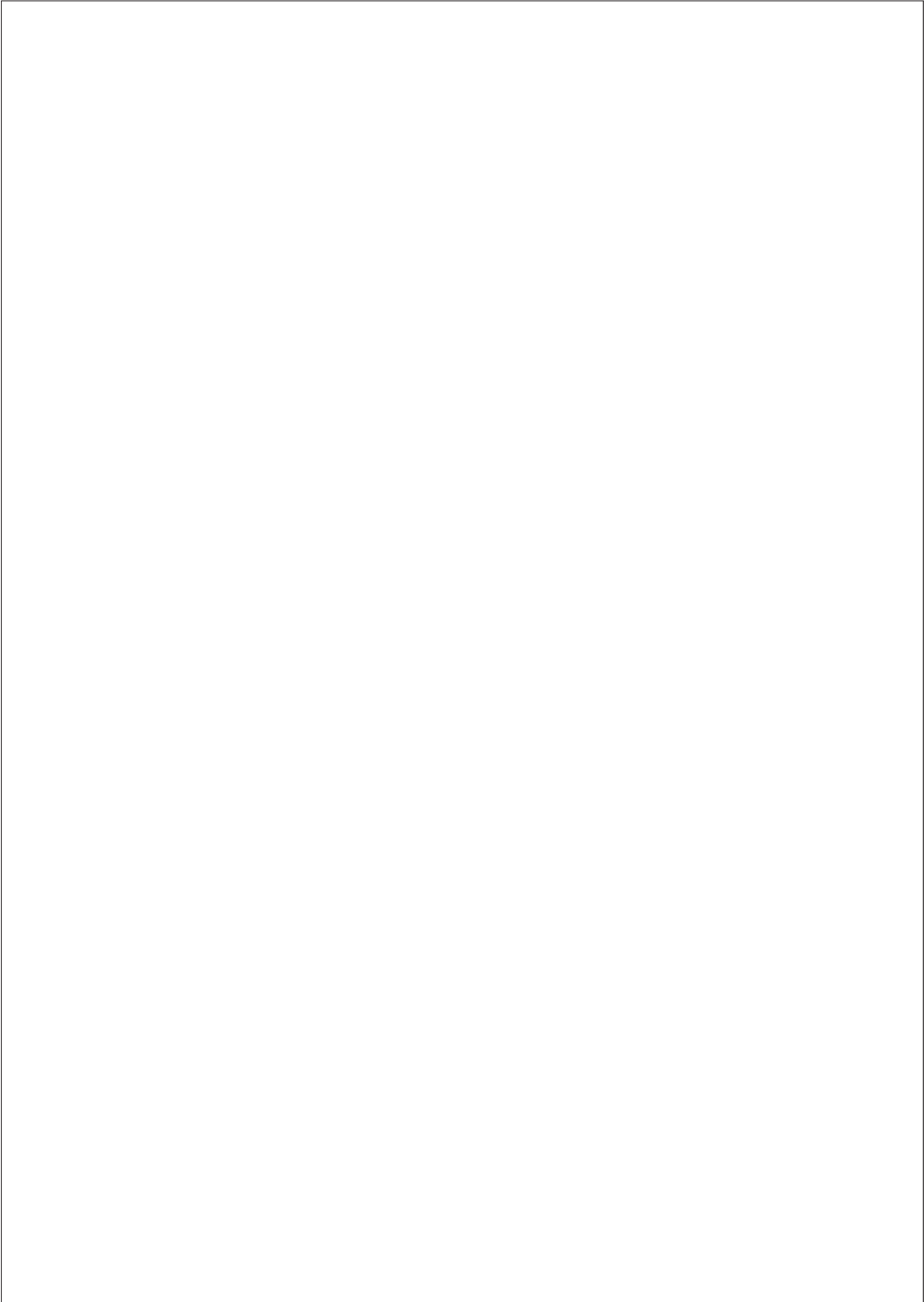
Povelja Republike Hrvatske

³⁴ Hrvatski enciklopedijski rječnik 2, EPH d.o.o. Zagreb, Novi liber d.o.o., Zagreb, 2004., str. 349.

³⁵ Hrvatski enciklopedijski rječnik 8, EPH d.o.o. Zagreb, Novi liber d.o.o., Zagreb, 2004., str. 184.

³⁶ više o statusnim obilježjima identiteta teritorijalnih jedinica u: Davor Brunčić, Znamenja Osječko-baranjske županije, Osijek, 2003.

III.
SUSTAV JAVNIH PRIZNANJA

1. ZNAČAJKE SUSTAVA JAVNIH PRIZNANJA

Narav javnog priznanja izražava se kriterijima njegove dodjele. Niti jedno priznanje ne može odgovoriti svim društvenim potrebama za odavanjem priznanja. Stoga se i formira sustav priznanja u čijoj strukturi svako priznanje ima svoj karakter i svoju namjenu. Bitna razlika između priznanja tipa odlikovanja i nagrada je u tome što se prva dodjeljuju za djelovanje, a druga, u pravilu, za ostvarene rezultate. To se dakako izražava u kriterijima kojima se razlozi dodjele priznanja identificiraju. Prema tome, činjenica da je određeno djelovanje podobno da se za njega dodijeli državno odlikovanje ne znači istodobno da je automatizmom ono dovoljno da se zahtijeva dodjela nagrade.

Javna priznanja dodjeljuju se za određena ostvarenja bez obzira tko je njihov nositelj i koji je njegov socijalni položaj. Zahtjev za drugačijim vrednovanjem istovjetnih rezultata bilo koje kategorije dobitnika (primjenom blažih kriterija za jednu u odnosu na drugu kategoriju) stvara nejednakost koja se ni pravno ni društveno ne može braniti. Stoga se u postupku treba osigurati da se pod istim uvjetima jednako valoriziraju svi rezultati bez obzira na njihove nositelje. Potrebu odavanja društvenih priznanja za određeni tip zasluga ili kategoriju dobitnika moguće je zadovoljavati ustanovljenjem odnosno primjenom ustanovljenih tome namijenjenih priznanja, a ne izmjenom (prilagodavanjem) naravi ili kriterija dodjele priznanja čija je namjena druga (npr. godišnje nagrade čiji je osnovni kriterij iznimnost ostvarenja kojim se pridonosi napretku sredine u kojoj su ostvarena). Činjenica je da niti jedno priznanje kriterijski nije određeno kao univerzalno, niti ih je moguće tako koncipirati. Stoga jedno priznanje i ne može zadovoljiti sve potrebe za odavanjem priznanja (njime se ne može odati priznanje za sve zasluge koje je potrebno isticati). Bitno je da u ukupnom sustavu postoji tip priznanja kojim se može odgovarajuće vrednovati određeni tip zasluga.

Imajući u vidu temeljnu funkciju priznanja kao sredstva poticanja na djelovanje, valja imati u vidu činjenicu da na određenom teritoriju cjelinu sustava javnih priznanja koje je moguće koristiti u postizanju ovog cilja ne čine samo priznanja ustanovljena na toj razini (npr. priznanja županije), već i sva druga priznanja koja se mogu dodijeliti stanovnicima i organizacijama tog područja. Tako se na području Županije primjenjuju ne samo županijska, već i državna odlikovanja, nagrade i priznanja, priznanja jedinica lokalne samouprave (općina i gradova), priznanja raznih organizacija, udruga i druga.

Koji se zahtjevi postavljaju pred izgradnju sustava javnih priznanja? Dosadašnja iskustva i spoznaje upućuju na sljedeće zahtjeve:

1. osigurati potreban stupanj zaokruženosti i diferenciranosti kao sustava javnih priznanja koji omogućava obuhvaćanje ukupnih rezultata (zaokruženost) ali i odavanje

- priznanja za svaku djelatnost zasebno (da sustav u sebi sadrži oblike priznanja kojima se odgovarajuće mogu vrednovati sve životne situacije i potrebe - diferenciranost);
2. kriterijima dodjele priznanja uspostaviti korelaciju s utvrđenim i poželjnim ciljevima društvenog razvitka;
  3. kriterijima, brojem i praksom dodjele osigurati motivacijsku vrijednost ustanovljenih priznanja;
  4. mehanizam dodjele priznanja podrediti zahtjevu da se priznanja dodjeljuju za najbolje ostvarene rezultate.

Dosadašnja istraživanja ukazuju na korelaciju motivacijske vrijednosti i pojedinih elemenata politike javnih priznanja. Otuda se postavlja pitanje: što afirmira određeno javno priznanje, pa otuda i jača njegovu motivacijsku funkciju? Ovdje se kao elementi javljaju kriteriji, dosljednost u njihovoj primjeni, dobitnici, broj dodijeljenih priznanja, tradicija dodjele i dr. Taj odnos motivacijske vrijednosti i pojedinih elemenata ogleda se u:

- razvijenosti sustava:

Broj različitih priznanja za iste zasluge i motivacijska vrijednost tih priznanja su obrnuto proporcionalne, što upućuje na isključivanje potrebe ustanovljenja priznanja za područje za koje je ustanovljeno već neko drugo priznanje istog ranga;

- broju dodijeljenih priznanja (iste vrste):

S povećanjem broja dodijeljenih priznanja pada njihova atraktivnost i privlačnost, a time i njihova motivacijska vrijednost, što otvara pitanje potrebe i mogućnosti ograničavanja broja priznanja iste vrste koja se u jednom trenutku dodjeljuju;

- kriterijima i njihovoj primjeni:

Strogi kriteriji kako u definiciji tako i dosljednost u njihovoj primjeni podižu ugled i motivacijsku vrijednost priznanja i obrnuto. Svako odstupanje od utvrđenih kriterija ruši ugled, a time i motivacijsku vrijednost priznanja. Otvoreno je pitanje kako osigurati da se u postupku razmatranja nađu najbolji prijedlozi;

- sadržaju (obliku) priznanja:

Materijalna vrijednost koja proizlazi iz oblika priznanja nije zanemariva s obzirom na činjenicu da u našem tipu kulture materijalne vrijednosti imaju posebno značenje. Stoga nagrade imaju i svoj novčani izražaj za razliku od drugih tipova priznanja koja se izražavaju drugim simbolima.

Da bi se ostvarila funkcija priznanja, aktivnost mora biti sustavna uz nužnost očuvanja poticajne vrijednosti priznanja koja se hipertrofijom sustava odnosno broja dodijeljenih priznanja guši. U tom cilju je potrebno osigurati i praksu praćenja i proučavanja politike javnih priznanja kako bi se analizom kriterija dodjele priznanja mogla utvrditi korelacija normativno utvrđenih i u praksi realiziranih kriterija te motivacijska vrijednost vođene politike odavanja priznanja, a u cilju njene korekcije prema potrebi.

Imajući u vidu zahtjev za uspostavljanjem korelacije između priznanja i ciljeva društvenog razvitka, nameće se zaključak da je u definiranju sustava javnih priznanja nužno prethodno identificirati potrebe za ustanovljenjem određenog tipa priznanja. A to znači da je potrebno utvrditi djelovanja i djelatnosti koje se putem sustava javnog priznanja žele poticati.

2. USTROJAVANJE SUSTAVA JAVNIH PRIZNANJA

Svaki sustav ima u okviru svog životnog ciklusa, ciklus svoga razvitka. Kada je riječ o društvenom sustavu, začetak tog ciklusa predstavlja strategijsko planiranje sustava. Otuda potreba da se izgradnji sustava javnih priznanja pristupi upravo na taj način - njegovim strategijskim planiranjem. Novi model, pogotovo ovog značenja i značaja, zahtijeva sustavni, stručni i znanstveni pristup i projektno koncipiranje i izgradnju. Oblikovanje i razvitak ovoga sustava moguće je sažeti u sljedeće faze:

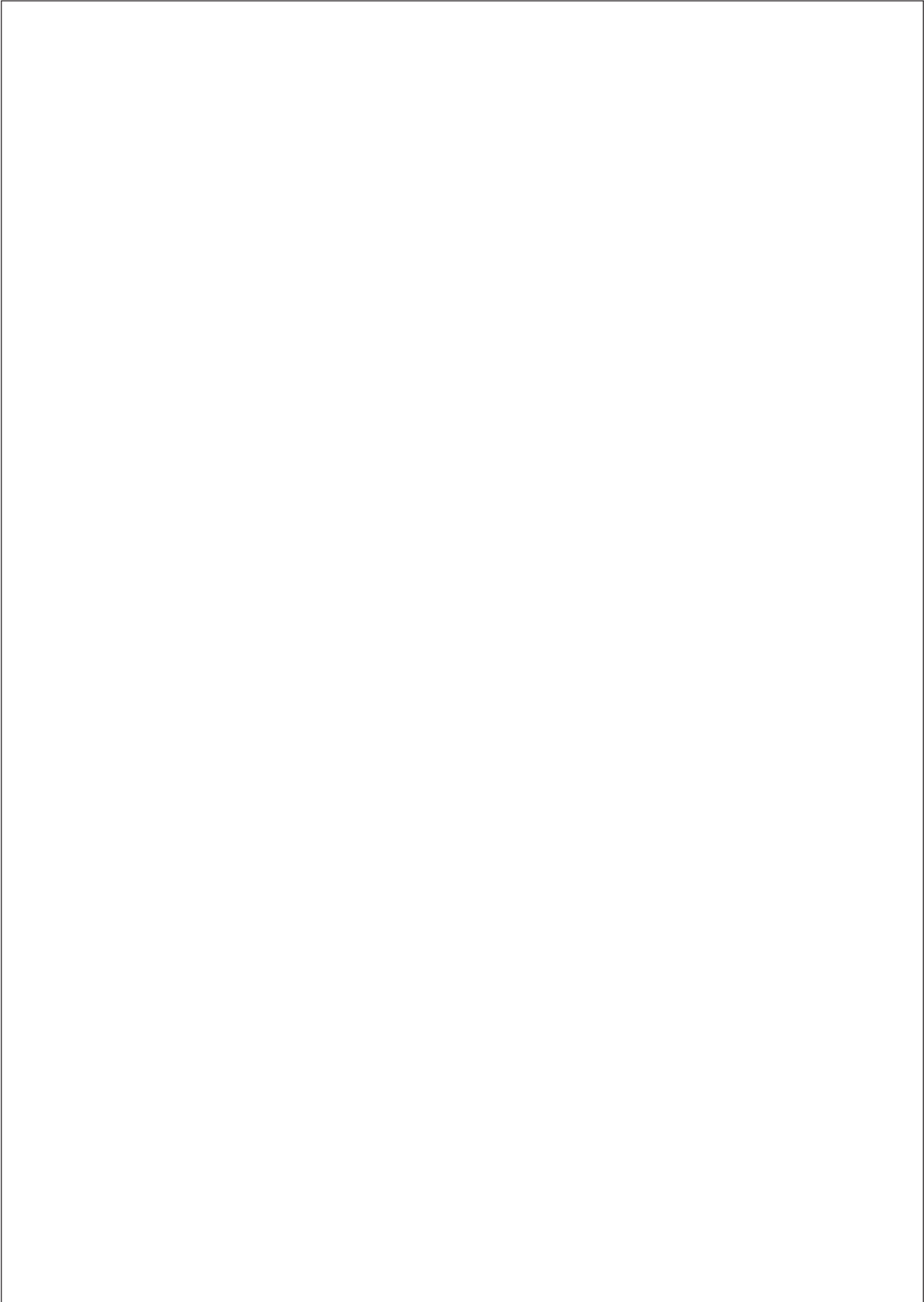
1. **Pripremna faza** definicije sustava javnih priznanja podrazumijeva i obuhvaća snimanje i analizu postojećeg stanja te identifikaciju potreba za izražavanjem javnih priznanja.
2. **Projektiranje sustava** obuhvaća definiranje optimalne koncepcije i strukture sustava te izradu dokumentacije sustava. Budući da je riječ o sustavu koji se oblikuje normativnim putem, izrada dokumentacije sustava znači pripremu nacrtu normativnih akata kojima se sustav ustanovljava i regulira njegovo funkcioniranje. Normativnu osnovicu sustava javnih priznanja moguće je izraziti i s više normativnih akata, ali se u interesu konzistentnosti rješenja savjetuje koncept kodifikacije ove materije;
3. **Implementacija** (uvodenje sustava) obuhvaća sljedeće radnje:
  - donošenje potrebnih normativnih akata (od strane nadležnih tijela: predstavničkog tijela odnosno odbora za priznanja),
  - oblikovanje i izradu znakova priznanja (plakete, povelje, diplome) za što je potrebno pozivom ili natječajem doći do idejnih likovnih rješenja znamenja, a potom pristupiti njihovoj izradi,
  - formiranje i konstituiranje tijela (odbora za priznanja, povjerenstava),
  - osiguranje potrebnih stručnih i tehničkih pretpostavki funkcioniranja tijela,
  - pokretanje postupka (upućivanjem javnog poziva odnosno početkom rada odbora i povjerenstava);
4. **Praćenje i dogradnja sustava** podrazumijeva sljedeće postupke:
  - ustanovljenje i vođenje informacijske baze javnih priznanja kao dijela informacijskog sustava davatelja priznanja. Evidencija priznanja treba osigurati odnosno omogućiti:
  - ažurne podatke o priznanjima dodijeljenim pojedinim dobitnicima,
  - ažurne podatke o kandidatima predloženim za dodjelu priznanja koji olakšavaju pristup i korištenje prateće baze dokumenata (za kadrovske, protokolarne i druge potrebe),
  - podatke potrebne za redovito, periodično izvještavanje o ostvarivanju utvrđene politike i analizu politike dodjeljivanja priznanja.
  - povremene (periodične) analize provođenja postupka i politike javnih priznanja radi provjere propisanih rješenja i ocjena funkcioniranja sustava te njegovih rezultata. Rezultat označava određeno dostignuće u određenom vremenu na putu ostvarivanja ciljeva sustava a u skladu sa svrhom njegova funkcioniranja. To znači da se rezultat sustava pojavljuje kao stupanj ostvarivanja njegovih ciljeva i opravdanje svrhe njegova postojanja. Praksu praćenja i proučavanja politike javnih

priznanja treba provoditi kako bi se analizom kriterija dodjele priznanja mogla utvrditi korelacija normativno utvrđenih i u praksi realiziranih kriterija te motivacijska vrijednost vođene politike odavanja priznanja, a u cilju njene korekcije prema potrebi,

- permanentno praćenje stanja i utvrđivanje novih potreba istraživačkim metodama (anketa, intervju i dr.),
- dogradnja sustava izmjenom odnosno dopunom akata kojim je on definiran, suglasno rezultatima praćenja rezultata i utvrđivanja potreba za priznanjima.

Kako iz rečenog slijedi, sustav javnih priznanja nije zatvoren sustav. On nastavlja svoj život i razvitak mijenama koje su za ovakav sustav logičke i poželjne. Stoga normativni akti kojim je on ustanovljen izražavaju tek početnu dimenziju njegova života.

IV.
JAVNA PRIZNANJA
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Ostvarivanju naprijed rečenog određenja o nužnosti ustanovljavanja sustava javnih priznanja te zahtjeva za uspostavljanjem korelacije između politike društvenih priznanja izražene u kriterijima njihove dodjele i ciljeva društvenog razvitka, nužno je pristupiti na sljedeći način:

1. utvrditi potrebe za ustanovljenjem određenog tipa priznanja, što znači da je potrebno utvrditi djelovanja i djelatnosti koje se putem sustava javnog priznanja žele poticati;
2. utvrditi strukturu (tipove, vrste) javnih priznanja kojima se zadovoljavaju utvrđene potrebe.

1. UTVRĐIVANJE POTREBA

Utvrdivanje potreba za ustanovljenjem priznanja temelji se na identifikaciji funkcija institucije koja priznanja dodjeljuje i ciljeva kojima ona teži. U namjeri prikaza konkretne primjene metodologije ustanovljenja priznanja, ukazujemo na praksu koju je u tom smislu razvila Osječko-baranjska županija. U konkretnom slučaju, osnovu ove analize i sinteze činile su funkcije Županije, koje su identificirane tijekom pripreme ostalih studija u okviru Projekta "Sustavni pristup ustrojstvu Županije Osječko-Baranjske kao jedinice lokalne uprave i samouprave Republike Hrvatske" rađenih tijekom 1994. i 1995. godine. Slijedom ovog metodološkog pristupa utvrđene su sljedeće potrebe:

1.1. POTICANJE GOSPODARSKOG I DRUŠTVENOG RAZVITKA

Prema Zakonu o lokalnoj samoupravi i upravi (članak 15.), koji je bio na snazi u vrijeme izrade studije³⁷, a koji je bio temeljem donošenja odluke o ustanovljenju priznanja, Županija u okviru samoupravnog djelokruga uskladuje interese i poduzima aktivnosti radi ravnomjernog gospodarskog i društvenog razvitka općina i gradova u sastavu županije i županije kao cjeline. Ovo određenje, kao i regulacija niza posebnih zakona naglašavala je poticajnu, usmjeravajuću i razvojnu funkciju Županije.

Novi Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi iz 2001. godine ne sadržava ova određenja. No, i nadalje prema posebnim propisima, županija uskladuje interese i poduzima aktivnosti radi ravnomjernog gospodarskog i društvenog razvitka općina i gradova u sastavu županije i županije kao cjeline, uskladuje razvitak i mrežu odgojnih, prosvjetnih, kulturnih, zdravstvenih, socijalnih, komunalnih i drugih institucija kao i objekata infrastrukture od važ-

³⁷ Zakon o lokalnoj samoupravi i upravi ("Narodne novine" broj 90/92. i dalje)

nosti za područje županije kao cjeline. Svojim poticajnim, usmjeravajućim i koordinativnim djelovanjem županija utječe na ravnomjernost funkcioniranja i razvitka cjeline sustava te uravnoteženost pozicije svakog pojedinog elementa te time sustavu osigurava relativnu stabilnost.

Neprijeporno je značenje razvojne funkcije županije kao jedinice područne samouprave, dakle lokalne zajednice višeg reda. Ova funkcija osobito je bila potencirana u ratom razrušenim područjima nužnošću da županija usklađuje aktivnosti u obnovi i razvitku svog ratom razorenog područja. U tom smislu se ukazivalo na nužnost stvaranja potrebnih uvjeta osposobljavanja ratom razrušenih područja da preuzmu teret vlastitog razvitka.

Promjene u konceptu teritorijalne samouprave, a osobito kasnije oblikovanje dokumenata regionalnog razvitka Republike Hrvatske i propisa koji su ih pratili, potvrdilo je ovu komponentu nadležnosti županije kao iznimno značajni element funkcioniranja sustava. Ulazak Hrvatske u Europsku uniju potencirao je značenje razvojno-planskih dokumenata županije kao pretpostavke financiranja iz sredstava Europske unije. Sve to je ne samo potvrdilo opravdanost, već i potenciralo značenje razvojnog djelovanja županije.

Imajući u vidu rečena određenja, nameće se zaključak da je i sustavom javnih priznanja nužno poticati aktivnosti usmjerene prema razvitku i napretku svih djelatnosti (gospodarstva, znanosti, prosvjete, zdravstva i socijalne skrbi, kulture, tjelesne kulture i športa i tehničke kulture) kojima se osigurava ravnomjerni gospodarski i društveni razvoj Županije.

1.2. POTICANJE RAZVITKA TERITORIJALNE SAMOUPRAVE

Lokalna samouprava civilizacijska je tekovina i sastavni dio modela svih suvremenih demokratskih političkih sustava u svijetu. No, ona nije samo izraz demokratskog prava građana već i oblik racionalne organizacije funkcioniranja društvene i državne zajednice. Neprijeporno je značenje koje lokalna samouprava ima za uspješno i humano funkcioniranje državnih i društvenih sustava. Stoga se i u međunarodnim okvirima jamči njena opstojnost i potiče njezin razvitak. Jedan od značajnijih dokumenata donesenih s tim ciljem je i Europska povelja o lokalnoj samoupravi koju su članice Vijeća Europe potpisale 1985. godine u Strasbourgu³⁸. Lokalna samouprava je ideal i načelo koje su zajedničko nasljeđe europskih zemalja, ističe se u Povelji. Lokalne vlasti (jedinice) predstavljaju jedan od glavnih izvora bilo kojeg demokratskog režima, a pravo građana da sudjeluju u vođenju javnih poslova demokratsko načelo koje vrijedi u svim zemljama - članicama Vijeća Europe. Postojanje lokalnih vlasti sa stvarnim odgovornostima može osigurati upravu koja će biti i djelotvorna i bliska građanima a očuvanje i jačanje lokalne samouprave u različitim europskim zemljama značajan je doprinos izgradnji Europe zasnovane na načelima demokracije i decentralizacije moći³⁹.

Neprijeporno je, isto tako, da se političko-upravno ustrojstvo svake države oblikuje i u funkciji aktivne nacionalne politike. Stoga je nužno akceptirati utjecaj vremena i načina na-

³⁸ Njoj je naknadno, 1992. godine, pristupila i Republika Hrvatska. Zastupnički dom Sabora Republike Hrvatske, na sjednici održanoj 28. prosinca 1992. godine, donio je Zaključak o prihvaćanju i poštivanju načela i instituta (odredbi) Europske povelje o lokalnoj samoupravi. Povelja je prihvaćena Zakonom o potvrđivanju Povelje 1997. godine ("Narodne novine" - Međunarodni ugovori broj 14/97.).

³⁹ Europska povelja o lokalnoj samoupravi ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" broj 1/93. i 14/97.)

stanka Hrvatske kao neovisne države kao i činjenice rata i ratnog okruženja i međunarodnih utjecaja u tim procesima. A to je vrijeme koje zahtijeva homogenizaciju hrvatskog nacionalnog prostora s jedne te stabilizaciju poretka i sigurnost pravne države, s druge strane. U tom kontekstu, napuštanje državnog i društvenog ustrojstva jednostranačkog komunističkog sustava u Hrvatskoj zahtijevao je i dokidanje njemu primjerenog sustava lokalne samouprave izraženog komunalnim sustavom sazdanom na temeljima marksističke teorije komune. Dakako da bi bilo iluzorno misliti da je promjene moguće proizvesti samo izmjenom ustrojstva. Promjene se ne dešavaju same po sebi. Reforma sustava znači mijenjati i način razmišljanja i postupanja, a to nije moguće doseći preko noći i tek promjenom normativne osnove.

O lokalnoj samoupravi uobičajeno govorimo kao o pravu lokalnih zajednica na samooorganiziranje, pravu lokalnih jedinica da u interesu lokalnog pučanstva uređuju i upravljaju bitnim dijelom javnih poslova. Jedna od temeljnih zadaća jedinice lokalne samouprave jest njezino uspješno organiziranje u postizanju osobitih rezultata u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za njezino područje, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na njezinom području. No, smisao lokalne samouprave leži u mogućnosti stanovništva lokalne zajednice da samooorganizacijom utječe na bitne uvjete svoga življenja u toj zajednici. Potvrda lokalne samouprave slijedi iz sposobnosti tog stanovništva da ono to stvarno i učini. Stoga uspješnost lokalne samouprave i mjerimo rezultatima koje ona daje. Iskustvo kazuje kako raspoloživi materijalni resursi jesu i mogu predstavljati ograničavajući faktor u razvoju, ali presudni utjecaj ima sposobnost stanovništva i izabranog vodstva da optimalno aktiviraju sve raspoložive ljudske resurse u tom nastojanju. U tom smislu lokalna samouprava je tek oblik organiziranog djelovanja koji ističe i potvrđuje vrijednosti lokalne zajednice.

Upravo stoga, odgovarajući zahtjevu sustavnog, stručnog i znanstvenog pristupa izgradnji i ustrojavanju novog županijskog sustava, Poglavarstvo Osječko-baranjske županije 1994. godine pokrenulo je projekt "Sustavni pristup ustrojstvu Županije Osječko-Baranjske kao jedinice lokalne uprave i samouprave Republike Hrvatske" u kojem okviru je priređen niz projektnih studija iz kojih su proizašla i konkretna rješenja danas ugrađena u praksu ove Županije. Istraživanja organiziranja i djelovanja jedinica lokalne samouprave na području Županije, provedena u okviru ovog Projekta, ukazala su na potrebu pružanja pomoći novoformiranim općinama i gradovima te izgradnju odgovarajućih poticajnih mehanizama koji bi pospješili proces implementacije i stabilizacije novog teritorijalnog ustroja.

Na tim temeljima gradi se potreba ustanovljenja županijskog priznanja usmjerenog poticanju:

- znanstvenog i stručnog djelovanja usmjerenog stvaranju kvalitetnih znanstvenih i stručnih osnova jačanja lokalne samouprave i teorijskom razvitku sustava,
- naporima usmjerenim afirmaciji ideje i prakse lokalne samouprave na području Županije kao dijela europskog civilizacijskog kruga,
- kvalitetnom organiziranju i djelovanju jedinica lokalne samouprave, osobito u uvjetima reintegracije privremeno okupiranog područja u ustavno-pravni poredak Republike Hrvatske (što je bila vrlo aktualna i značajna zadaća u trenutku promišljanja i oblikovanja sustava priznanja),

- naporima u razvitku materijalne osnovice djelovanja općina i gradova ali i Županije u cjelini što predstavlja prinos i razvitku Republike Hrvatske,
- naporima u samoorganiziranju osobito općina i gradova u osposobljavanju za upravljanje vlastitim razvitkom i angažiranju njima raspoloživih organizacijskih, materijalnih i ljudskih resursa.

Temelji lokalne samouprave i uprave na području Republike Hrvatske utvrđeni su njenim Ustavom⁴⁰. Njime je utvrđen sadržaj lokalne samouprave kao izvorno pravo građana koje se ostvaruje preko lokalnih, odnosno područnih (regionalnih) predstavničkih tijela koja su sastavljena od članova izabranih na slobodnim i tajnim izborima na temelju neposrednog, jednakog i općega biračkog prava. Ono obuhvaća obavljanje poslova iz lokalnog djelokruga kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a osobito poslove koji se odnose na uređenje naselja i stanovanja, prostorno i urbanističko planiranje, komunalne djelatnosti, brigu o djeci, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i sport, zaštitu potrošača, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu (članak 134. stavak 1.). Stoga se poticanje i praćenje lokalne samouprave i mora odnositi upravo na ove elemente.

1.3. POTICANJE ZAŠTITE OKOLIŠA

Zaštita ljudskog okoliša projekt je planetarnog značenja. U uvjetima sve veće zagađenosti u svijetu, ali i porastom zagađenja izazvanog ratnim pustošenjima na ovom našem prostoru, projekt zaštite okoliša dobiva ne samo svoje izvorno ekološko, već i političko značenje.

Zakonom o zaštiti okoliša⁴¹, koji je bio na snazi u vrijeme postupka identifikacije potreba za dodjelom priznanja, kao osnovni ciljevi zaštite okoliša, u ostvarivanju uvjeta za održivi razvoj utvrđeni su:

- trajno očuvanje izvornosti, biološke raznolikosti prirodnih zajednica i očuvanje ekološke stabilnosti,
- očuvanje kakvoće žive i nežive prirode i racionalno korištenje prirode i njenih dobara,
- očuvanje i obnavljanje kulturnih i estetskih vrijednosti krajolika,
- unapređenje stanja okoliša i osiguravanje boljih uvjeta života.

Prema njemu, osnovni ciljevi zaštite okoliša postižu se:

- predviđanjem, praćenjem, sprečavanjem, ograničavanjem i uklanjanjem nepovoljnih utjecaja na okoliš,
- zaštitom i uređenjem izuzetno vrijednih dijelova okoliša,
- sprečavanjem rizika i opasnosti po okoliš,
- poticanjem korištenja obnovljivih prirodnih izvora i energije,
- poticanjem upotrebe proizvoda i korištenja proizvodnih postupaka najpovoljnijih za okoliš,
- ujednačenim odnosom zaštite okoliša i gospodarskog razvoja,
- sprečavanjem zahvata koji ugrožavaju okoliš,

⁴⁰ Ustav Republike Hrvatske (pročišćeni tekst - "Narodne novine" broj 41/01.)

⁴¹ "Narodne novine" broj 82/94. i 128/99.

- sanacijom oštećenih dijelova okoliša,
- razvijanjem svijesti o potrebi zaštite okoliša u odgojnom i obrazovnom procesu i promicanjem zaštite okoliša,
- donošenjem pravnih propisa o zaštiti okoliša,
- obavještanjem javnosti o stanju okoliša i njenim sudjelovanjem u zaštiti okoliša,
- povezivanjem sustava i institucija zaštite okoliša Republike Hrvatske s međunarodnim institucijama.

Predviđeno je i dodjeljivanje priznanja i nagrada za dostignuća na području zaštite okoliša, koja se mogu dodijeliti za:

- ostvarivanje preventive od onečišćavanja okoliša,
- najpovoljnija rješenja u proizvodnim postupcima u odnosu na okoliš,
- razvojne i istraživačke projekte u zaštiti okoliša,
- razvoj sustava i edukaciju o zaštiti okoliša u odgojno-obrazovnom procesu,
- doprinos pojedinca za razvoj i unapređenje zaštite okoliša ili za doprinos u međunarodnoj suradnji u zaštiti okoliša,
- doprinose stručnih i drugih društava, udruga i nevladinih organizacija za razvoj i unapređenje zaštite okoliša.

Člankom 7. Zakona bilo je utvrđeno da jedinica lokalne samouprave i uprave uređuje, organizira, financira i unapređuje poslove zaštite okoliša koji su regionalnog i lokalnog značenja. Među takove poticajne mjere nesporno pripada i dodjela javnog priznanja.

Iz tih određenja proizašla je potreba ustanovljenja odgovarajućeg županijskog javnog priznanja za napore u zaštiti okoliša.

Novi propisi u ovom području⁴² nisu oduzeli snagu ovim određenjima, dapače su ih nadogradili. Ciljevi zaštite okoliša u ostvarivanju uvjeta za održivi razvitak inaugurirani novim Zakonom o zaštiti okoliša proširuju spektar sadržaja i ciljeva zaštite. Zaštita okoliša temelji se na uvažavanju općeprihvaćenih načela zaštite okoliša proizašlih i iz europskih dokumenata čiju obvezu poštivanja je hrvatska preuzela ulazeći u Europsku uniju. To su načelo održivog razvitka, načelo predostrožnosti, načelo očuvanja vrijednosti prirodnih dobara, bioraznolikosti i krajobrazza, načelo zamjene i/ili nadomještaja, načelo otklanjanja i sanacije štete u okolišu na izvoru nastanka, načelo cjelovitog pristupa, načelo suradnje i načelo poticanja

Prema novom Zakonu, Vlada, županije, Grad Zagreb, veliki gradovi, gradovi i općine, u skladu sa svojim nadležnostima, potiču djelatnosti i aktivnosti u svezi sa zaštitom okoliša koje sprečavaju ili smanjuju onečišćavanje okoliša, kao i zahvate u okoliš koji smanjuju uporabu tvari, sirovina i energije, te manje onečišćuju okoliš ili ga iskorištavaju u dopuštenim granicama. Oni su dužni i poticati informiranje, izobrazbu i poučavanje javnosti o zaštiti okoliša i održivom razvitku i utjecati na razvijanje svijesti o zaštiti okoliša u cjelini. Iz toga slijedi i funkcija odavanja javnih priznanja, koja su za državnu razinu predviđena kao priznanja i nagrade resornog ministarstva.

⁴² Zakon o zaštiti okoliša ("Narodne novine" broj 80/13 i 78/15.)

Ovim određenjima se pridružuje i novi Zakon o zaštiti prirode⁴³ utvrđujući da su ciljevi i zadaće zaštite prirode:

- očuvati i/ili obnoviti bioraznolikost, krajobraznu raznolikost i georaznolikost u stanju prirodne ravnoteže i uskladenih odnosa s ljudskim djelovanjem,
- utvrditi i pratiti stanje prirode,
- osigurati sustav zaštite prirode radi njezina trajnog očuvanja,
- osigurati održivo korištenje prirodnih dobara bez bitnog oštećivanja dijelova prirode i uz što manje narušavanja ravnoteže njezinih sastavnica,
- pridonijeti očuvanju prirodosti tla, očuvanju kakvoće, količine i dostupnosti vode, mora, očuvanju atmosfere i proizvodnji kisika te očuvanju klime,
- spriječiti ili ublažiti štetne zahvate ljudi i poremećaje u prirodi kao posljedice tehnološkog razvoja i obavljanja djelatnosti.

Prema njemu, zaštita prirode provodi se osobito poticanjem i promicanjem zaštite prirode te razvijanjem svijesti o potrebi zaštite prirode u odgoju i obrazovanju. Ministarstvo, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i javne ustanove dužni su poticati informiranje javnosti o zaštiti prirode i njezinu očuvanju. Na to se naslanjaju i odredbe o priznanjima i nagradama koje dodjeljuje Ministarstvo za:

- ostvarene rezultate na poticanju i promicanju zaštite prirode,
- ostvarene rezultate rada na projektima i programima u zaštiti prirode,
- razvoj sustava obrazovanja o zaštiti prirode u odgoju i obrazovanju,
- dostignuća pojedinca za razvoj i unapređenje zaštite prirode na državnoj i međunarodnoj razini,
- znanstvenoistraživački doprinos razvoju i unapređenju zaštite prirode,
- doprinos stručnih institucija te strukovnih i drugih udruga razvoju i unapređenju zaštite prirode,
- ostvarene rezultate rada u Zavodu i javnim ustanovama.

1.4. ODAVANJE PRIZNANJA ZA DOPRINOS OBRANI

Domovinski rat, rat je za uspostavljanje i opstojnost Hrvatske kao države i hrvatskog naroda. Upravo stoga izuzetno humano i političko značenje ima postavljanje temelja obrambene snage Hrvatske koja je izrastala na samoorganizaciji svih raspoloživih ljudskih i materijalnih resursa kojima je Hrvatska u danom trenutku raspolagala.

Godinama pod pritiskom prijeteće ili stvarne agresije, izloženi beskrupuloznim napadima građani i naselja na području Županije izrasli su u obrambeni stup na kojem je zaustavljena srpska agresija. Hrvatska vojna sila iznjedrena iz mjesnih zajednica i poduzeća primila je prve udare. No, krivo bi bilo suditi o Domovinskom ratu kao sukobu vojnika. Žilavost obrambenim naporima davali su i civili. U jeku granatiranja Osijeka 1991./92. sve vitalne javne službe besprijekorno su funkcionirale. Umjesto paraliziranja života, život se preselio u podzemlje. Uz fijek granata radnici HEP-a spajali su pokidane električne vodove, pekari redovno opskrbljivali naselja kruhom, komunalci redovito odvozili smeće. Krizni stožeri i tijela civilne vlasti ubrzano

⁴³ Zakon o zaštiti prirode ("Narodne novine" broj 80/13.)

su djelovali i savladavali sve probleme koje je rat postavljao. Djelovanjem novinara i medijskih kuća istina o suštini rata u Hrvatskoj postupno je, upravo iz ovog područja, prodirala u svijet. Odnos broja poginulih vojnika i civila govori o pogibeljnosti funkcioniranja civilnog života u okruženim naseljima. A bez toga života i sama obrana ne bi imala smisla.

Upravo stoga moguće je ustvrditi da svi sudionici ovih povijesnih zbivanja koji su pridobili snaženju obrambene snage Republike Hrvatske zahvaljujući kojoj je osigurana njena opstojnost i opstojnost hrvatskog naroda, zaslužuju priznanje. Dio njih primio je Spomenice domovinskog rata. Ali je veliki broj zaslužnih ostao izvan toga kruga.

Ove činjenice uvjetovale su potrebu odavanja odgovarajućeg priznanja odnosno izražavanja zahvalnosti pojedincima, vojnim postrojbama i službama te postrojbama i službama civilne zaštite, ustanovama i trgovačkim društvima, udrugama i drugim pravnim osobama i njihovim tijelima koji su se svojim predanim i požrtvovnim djelovanjem osobito istakli u obrani Republike Hrvatske i jačanju njezine obrambene snage na području Županije.

1.5. POTICANJE HUMANOSTI

Rat i njegove posljedice suprotstavile su dva lica čovječanstva: okrutnost, mržnju i destrukciju, s jedne i humanost, brigu o bližnjem, s druge strane. Humanost, potencirana ratnom okrutnošću, prerasla je iz geste u pokret. Posljedice rata vrlo su teške i višeslojne. Praktično nema niti jednog područja društvenog i gospodarskog života u kojima se one ne osjećaju. No, najteži oblik predstavlja veliki broj poginulih i ranjenih. Njihova težina proizlazi iz činjenice da je svaki izgubljeni život nenadoknativa vrijednost. Neposredne posljedice rata možemo promatrati i u razorenim obiteljima, tjelesnim i duševnim oštećenjima i nizu frustracija i trauma kojima su brojne ljudske ličnosti izložene i povrijeđene. Među najvećim gubitnicima rata su djeca, djeca bez roditelja, obitelji, tjelesno i duševno oštećeni.

Upravo takove okolnosti potenciraju značaj i značenje humanosti, shvaćene ne samo kao oblik apstraktnog čovjekoljublja već i spremnosti na samopožrtvovanje i samoodricanje s namjerom pružanja djelotvorne pomoći onima kojima je ona najpotrebnija. Riječ je o potrebi reafirmacije ljudskog društva kao humane zajednice u kojoj pojedinac nije prepušten sam sebi već je njegova sredina spremna priskočiti mu u pomoć, kada ju on ustreba.

Brojna su djela kojima pojedinci, najčešće samozatajno, skrbe o bolesnima i povrijeđenima, ugroženoj djeci, djeci bez roditelja i obitelji. Tete u dječjim selima pokušavaju nadomjestiti majke, časne sestre milosrdnice ne pružaju bolesnima samo medicinsku njegu već i utjehu, darovatelji krvi omogućavaju spašavanje ljudskih života, pojedinci po cijenu vlastita života pritiču u pomoć ljudima u opasnosti, brojni donatori omogućavaju preživljavanje čitavim naseljima ili osiguravaju budućnost nezbrinutoj djeci. Brojna su djela kojima se pridonosi zaštiti i spašavanju ljudskih života, osobito u ovom vremenu.

Vrijeme u kojem živimo, osobito na ovim našim prostorima, mora isticati, podupirati i činiti uzorom aktivnosti i djela kojima se afirmira i potvrđuje čovječnost i čovjekoljublje kao univerzalno civilizacijsko načelo. Ono je ujedno i temelj duhovnog preporoda hrvatskog društva. Na tim osnovama i s tim ciljem ukazano je na potrebu ustanovljavanja županijskog priznanja za humanost.

Riječ je o vremenu u kojem u hrvatskom društvu narasta razina empatije, javlja se niz humanitarnih akcija čiji su nositelji mediji, udruge ili, jednostavno, pojedinci i grupe građana. Rjeđa

su samostalna priznanja namijenjena odavanju priznanja za hrabrost i humanost (uz dodjelu uobičajenih priznanja koja uključuju i elemente humanosti). Valja se prisjetiti najstarijeg hrvatskog tjednika "Arena" koji je promovirao hrabrost i požrtvovnost i svake godine nagrađivao one koji su spasili nečiji život, imovinu te pomogli nekome da preživi. Ne čudi, stoga, što je danas najpoznatije priznanje za hrabra i nesebična djela i postupke "Ponos Hrvatske" 2005. godine ustanovio upravo dnevni list 24sata. Vremenom je oko ove nagrade oblikovana udruga istog naziva koje je preuzela tradiciju njezinog održavanja i koja okuplja dobitnike te prestižne nagrade. Spasiti ljudski život ne mareći za sebe, pomoći nepoznatom čovjeku u nevolji, biti pošten ondje gdje to nitko ne očekuje ili cijeli život posvetiti pomaganju drugima - sve su to marljivo činili i svake godine čine dobitnici nagrade Ponos Hrvatske.

Omve valja pridodati i udrugu Plavi telefon, koja pomaže djeci, mladima i odraslima, a od 2005. godine dodjeljuje nagradu "Nipetnišest" djeci i mladima od 8 do 18 godina za učinjeno djelo od iznimne hrabrosti i humanosti.

2. STRUKTURA SUSTAVA JAVNIH PRIZNANJA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Polazeći od utvrđenih potreba za odavanjem priznanja, moguće je oblikovati priznanja kojima se odgovarajuće vrednuju rezultati u utvrđenim djelatnostima i područjima. Imajući u vidu ciljeve odavanja priznanja i narav određene djelatnosti, ukazalo se primjerenim ustanoviti sljedeće tipove (prema obliku) i vrste priznanja koja zajedno čine strukturu sustava javnih priznanja Županije:

1. Počasti Županije
  - Počast Zastave Osječko-baranjske županije s grbom
  - Počast Zlatnoga grba Osječko-baranjske županije
  - Počast Velikog pečata Osječko-baranjske županije
2. Nagrade Županije
  - Nagrada Osječko-baranjske županije
3. Povelje Županije
  - Povelja lokalne samouprave Osječko-baranjske županije
  - Zelena povelja Osječko-baranjske županije
  - Povelja zahvalnosti Osječko-baranjske županije
  - Povelja humanosti Osječko-baranjske županije

Budući da riječ struktura označava skup međusobno svrsishodno povezanih i ovisnih elemenata i komponenata sustava sposobnih za djelovanje, te određenu mrežu veza i odnosa unutar sustava potrebno je definirati i zajedničke, povezujuće elemente koji ovu skupinu priznanja povezuju u sustav. Tim elementima treba osigurati da sustav bude istovremeno zaokružen i diferenciran. Te elemente treba tražiti odnosno oblikovati u kriterijima svakog pojedinog priznanja koji moraju izražavati isti vrijednosni sustav ali i značajke koje ga specifično razlikuju od drugog priznanja bez međusobnog preklapanja. Pored toga, te elemente treba graditi i u okviru postupka dodjeljivanja priznanja. Postupak mora osigurati konzistentnost politike nagrađivanja, odnosno cjelovitost sustava u njegovom funkcioniranju.

Identitet, narav pojedinog priznanja izražava se njegovom namjenom i kriterijima njegovog dodjeljivanja. Polazeći od rečenog zahtjeva glede kriterija, predočena priznanja je moguće oblikovati na sljedeći način:

2.1. POČASTI ŽUPANIJE

Počast, općenito, znači javno iskazivanje časti ili priznanja⁴⁴. U sustavu priznanja Počasti Županije imaju funkciju koju na državnoj razini imaju državna odlikovanja, a na razini gradova počasna zvanja (počasnog građanina, npr.). Ta uloga bitno obilježava njihove značajke. One su (osim počasti za zasluge u međunarodnoj suradnji - Počasti Zlatnoga grba Županije) usmjerena samo prema pojedincima a ne i organizacijama. Zasluge koje se ocjenjuju u dodjeli ovih priznanja u pravilu nisu pojedinačna djela već djelovanje u kontinuitetu i to u dužem vremenskom razdoblju. Dakako, da svaka od predloženih počasti ima svoje specifične značajke i namjenu.

2.1.1. POČAST ZASTAVE OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE S GRBOM

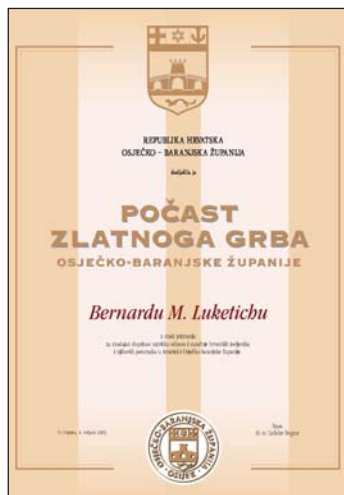
Počast Zastave Osječko-baranjske županije s grbom najviše je priznanje Županije. Stoga se za njegovu dodjelu utvrđeni iznimno visoki kriteriji dodjele. Ova počast namijenjena je državicima i drugim istaknutim i uglednim pojedincima koji su svojim djelovanjem i djelom od izvanrednog značaja za utemeljenje i razvitak Republike Hrvatske odnosno djelom koje predstavlja istaknut doprinos hrvatskoj i svjetskoj kulturnoj i civilizacijskoj baštini obilježili vrijeme u kojem djeluju te značajno pridonijeli općem napretku te promicanju položaja i ugleda Županije.

Kako je iz utvrđenih kriterija vidljivo, iznimno je mali krug osoba kojima bi se ovo priznanje moglo dodijeliti. To, stoga, što ono na određeni način nadomješta zvanje počasnog građanina, čije ustanovljenje, iz obrazloženih razloga, nije predloženo.

U dosadašnjoj praksi ovo priznanje još nije dodijeljeno.

⁴⁴ sravnj: Vladimir Anić, Veliki rječnik hrvatskoga jezika, Novi Liber, Zagreb, 2004, str. 1057.

2.1.2. POČAST ZLATNOGA GRBA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Počast Zlatnoga grba Osječko-baranjske županije dodjeljuje se domaćim i stranim državljanima, inozemnim i međunarodnim organizacijama, organizacijama i jedinicama lokalnih vlasti te pravnim osobama s područja Republike Hrvatske koji su dali značajan doprinos razvitku odnosa i suradnje Županije i drugih jedinica lokalne samouprave i uprave odnosno lokalnih vlasti te inozemnih i međunarodnih organizacija, a time i međunarodnih odnosa Republike Hrvatske, obnovi, razvitku i općem napretku Županije ili su na drugi način značajno pridonijeli promicanju položaja i ugleda Županije.

Ona je usmjerena na poticanje uspostavljanja i razvijanja odnosa suradnje kako na domaćem tako i na međunarodnom planu s drugim jedinicama lokalne samouprave i uprave (županijama), jedinicama lokalnih vlasti u inozemstvu (gradovima i širim teritorijalno-upravnim jedinicama), međunarodnim ustanovama i organizacijama.

Moguće ju je dodijeliti i svim onim pojedincima i pravnim osobama izvan područja Županije koji su dali svoj doprinos obnovi, razvitku i općem napretku Županije ili su na drugi način značajno pridonijeli promicanju položaja i ugleda Županije. Ova počast priznanje je koje je uputno koristiti u "vanjskim poslovima" Županije.

U dosadašnjoj praksi ovo je priznanje dodijeljeno samo jednom (predsjedniku Hrvatske bratske zajednice u Americi Bernardu M. Luketichu 2003. godine).

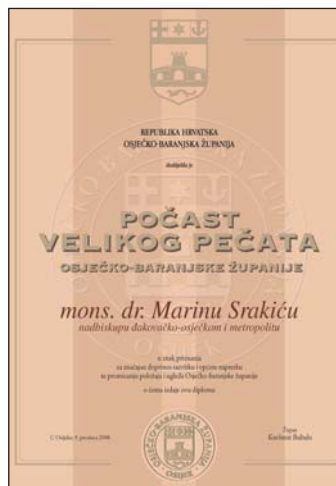

2.1.3. POČAST VELIKOG PEČATA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Počast Velikog pečata Osječko-baranjske županije namijenjena je za odavanje priznanja za zasluge u radu koji je naglašeno izložen ili poznat javnosti kao što je npr. politički rad, rad u javnim službama, publicistici, znanosti, kulturi i sl. odnosno za rad koji ima naglašeno značenje za opći napredak Županije.

Stoga se ovo priznanje dodjeljuje istaknutim i uglednim pojedincima koji su svojim, javnosti naglašeno izloženim djelovanjem u dužem vremenskom razdoblju dali izuzetan doprinos razvitku određene djelatnosti te općem napretku Županije, obnovi i razvitku ratom razorenog područja te na drugi način značajno pridonijeli promicanju položaja i ugleda Županije.

U dosadašnjoj praksi ovo je priznanje dodijeljeno samo jednom (mons. dr. Marinu Srakiću, nadbiskupu đakovačko-osječkom i metropolitu 2008. godine).

Svečanost uručenja Počasti velikog pečata mons. Marinu Srakiću 9. prosinca 2008.

2.2. NAGRADA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Nagrada Osječko-baranjske županije javno je priznanje koje se dodjeljuje za iznimna ostvarenja u svim djelatnostima. Nagrada se dodjeljuje za izuzetna ostvarenja u područjima gospodarskih djelatnosti, znanosti, prosvjete, zdravstva i socijalne skrbi, kulture, tjelesne kulture i športa, tehničke kulture. Nagrada se dodjeljuje za životno djelo ili za izuzetne uspjehe ostvarene u određenoj djelatnosti u prethodnoj godini (godišnje nagrade). Njome se ostvaruje funkcija poticanja gospodarskog i društvenog razvoja Županije.

Nagrada za izuzetna ostvarenja u području **gospodarskih djelatnosti** dodjeljuje se za:

- naročito uspješno organiziranje rada i poslovanja te uvođenje suvremenih metoda u ekonomsko-tehnološki postupak, unapređivanje stručnih i razvojnih službi i druga dostignuća čija je posljedica povećanje proizvodnje, asortimana i kvalitete proizvoda odnosno usluga, produktivnosti rada, ekonomičnosti i rentabilnosti poslovanja ili drugi pozitivni efekti,
- ostvarivanje značajnih radnih i poslovnih rezultata od osobitog interesa za unapređenje gospodarstva i jačanje gospodarske osnove Županije (zamjena uvoznih sirovina i repromaterijala domaćim, značajno povećanje izvoza, potpunije podmirivanje potreba građana i sl.)
- uspješna primjena znanosti i suvremenih dostignuća u praksi, izrada naročito uspješnih projekata, postupaka, inovacija i racionalizacija i drugih izuzetnih ostvarenja koja pridonose unapređivanju i razvoju područja u kojem su ostvarena,
- ostvarivanje drugih natprosječnih rezultata u odnosu na srodne organizacije u grani na razini Države.

Nagrada za izuzetna ostvarenja u području **znanosti** dodjeljuje se za:

- uspješnu i istaknutu znanstvenu djelatnost u određenom području znanosti i njene primjene koja je rezultirala znanstvenim radovima, razvitkom određenog područja znanosti odnosno razvitkom znanstvenih institucija i njihova djelovanja,
- znanstveno otkriće koje predstavlja značajan doprinos znanstveno-istraživačkom radu i znanstvenoj misli,
- vrijedno znanstveno djelo koje odgovara općim normama znanstvenog rada i predstavlja značajan prinos znanstvenoj misli.

Nagrada za izuzetna ostvarenja u djelatnosti **prosvjete** dodjeljuje se za značajna ostvarenja u području unapređenja pedagoške teorije i prakse i unapređenja prosvjetnog sustava u cjelini, a osobito za:

- naročite uspjehe u organiziranju odgojno-obrazovnog rada,
- izuzetna ostvarenja u stvaranju i usavršavanju udžbenika, stručne literature i drugih nastavnih sredstava i pomagala,
- zapažene rezultate u stručno-pedagoškom i metodičkom izvođenju nastave i drugih oblika prosvjetne djelatnosti,
- iznimna postignuća u otkrivanju, poticanju i razvitku darovitih učenika i studenata temeljena na višegodišnjem uspješnom djelovanju.

Nagrada za izuzetna ostvarenja u djelatnosti **zdravstva i socijalne skrbi** dodjeljuje se za značajne uspjehe u području zdravstvene zaštite i zdravstva te socijalne skrbi o stanovništvu, a osobito za:

- zapažene rezultate u djelotvornom i racionalnom organiziranju rada organizacija zdravstvene i socijalne skrbi usmjerenom potpunijem i djelotvornijem pružanju zdravstvene zaštite odnosno socijalne skrbi građanima,
- iznimna ostvarenja u otkrivanju i otklanjanju uzroka oboljenja odnosno sprečavanju i suzbijanju bolesti i njihovih posljedica a osobito sprečavanju, ranom otkrivanju i suzbijanju zaraznih, kroničnih, masovnih nezaraznih i malignih bolesti te iznalaženju i primjeni novih djelotvornijih metoda i sredstava liječenja,
- osobite rezultate u organizaciji i liječenju te rehabilitaciji oboljelih, tjelesno i duševno povrijeđenih i oštećenih osoba, kao i osoba sa smetnjama u tjelesnom i duhovnom razvoju,
- naročite uspjehe u usavršavanju i primjeni novih djelotvornijih metoda rada s odgojno zapuštenim i delinkventnim maloljetnicima
- istaknute rezultate u osiguravanju cjelovite zdravstvene zaštite djece i mladeži te zaštite žena u vezi s majčinstvom,
- uspjehe u provođenju zdravstvenog odgoja i prosvjećivanja usmjerene podizanju zdravstvene kulture građana i njihove tjelesne i duševne sposobnosti,
- značajne rezultate u organizaciji i provođenju djelatnosti socijalne skrbi o socijalno ugroženim kategorijama stanovništva.

Nagrada za izuzetna ostvarenja u djelatnosti **kulture** dodjeljuje se za:

- najbolja objavljena, izložena, prikazana ili izvedena umjetnička ostvarenja na području književnosti, glazbe, likovnih i primijenjenih umjetnosti, kazališne i filmske umjetnosti, te arhitekture i urbanizma koja predstavljaju značajan doprinos razvitku kulture,
- naročite uspjehe u proučavanju, očuvanju i promicanju kulturne baštine,
- izuzetna ostvarenja u organiziranju profesionalnih i amaterskih organizacija i njihovog djelovanja u području kulture čija su posljedica izuzetna ostvarenja odnosno drugi oblici promicanja djelovanja u djelatnosti kulture i unapređivanja kulture u cjelini.

Nagrada za izuzetna ostvarenja u djelatnosti **tjelesne kulture i športa** dodjeljuje se za:

- naročita športska postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima za sve uzraste,
- izvanredna postignuća u stručnom i pedagoškom djelovanju u odgoju i osposobljavanju športaša temeljena na višegodišnjem uspješnom djelovanju u području športa,
- naročite uspjehe u organiziranju masovne športske djelatnosti te podizanju opće tjelesne i športske kulture građana a osobito djece i mladeži.

Nagrada za izuzetna ostvarenja u djelatnosti **tehničke kulture** dodjeljuje se za:

- izuzetna postignuća u organizaciji i razvitku inventivne djelatnosti i drugim područjima tehničkog stvaralaštva,
- naročite uspjehe u stručnom i pedagoškom radu na tehničkom odgoju i obrazovanju djece i mladeži,

- izvanredne rezultate u širenju tehničke kulture među stanovništvom.

Kriteriji za dodjelu **Nagrade za životno djelo** utvrđeni su kumulativno. Ona se dodjeljuje

se istaknutim pojedincima čiji je stvaralački put zaokružen. To je u praksi primjene ove odredbe značilo da je predložnik prešao “zenit” svoga stvaralačkog puta te da je njegovo djelovanje tijekom života moguće promatrati kao zaokruženu cjelinu. Vremenski promatrajući to je vrijeme oko ili nakon umirovljenja. Nagrada se dodjeljuje za njegovu cjelokupnu djelatnost koja je od osobitog značenja za razvitak određenog područja djelovanja, odnosno za ostvarenje koje predstavlja značajan doprinos razvitku određene djelatnosti te trajno dobro od značaja za Županiju. Nagrada za životno djelo može se dodijeliti pojedincima koji žive na području Županije ili su na njemu proveli dio života tijekom kojeg su postigli izuzetna ostvarenja zbog kojih se nagrađuju.

Svečanost uručenja Nagrade 2. lipnja 2009.

2.3. POVELJE ŽUPANIJE

Povelje Županije dodjeljuju se za istaknutu djelatnost ili pojedinačno djelo kojim se došću one vrijednosti na kojima mora počivati suvremeno društvo odnosno vitalni ciljevi (zaštita okoliša), značajni politički ciljevi (razvitak lokalne samouprave), politički i etički ciljevi (obrana domovine) te etički ciljevi (humanost). Priznanja ovoga tipa i namjene, kao samostalna priznanja rijetkost su u praksi na ovoj razini (dakako, ne računajući državne nagrade).

2.3.1. POVELJA LOKALNE SAMOUPRAVE OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

“Povelja lokalne samouprave” Osječko-baranjske županije javno je priznanje za doprinos promicanju ideje i prakse lokalne samouprave na području Županije. Povelja se dodjeljuje za:

- znanstvenu i znanstveno-istraživačku djelatnost i publicistiku kojom se pridonosi spoznavanju i produblivanju spoznaja o lokalnoj samoupravi, iznalaženju znanstveno zasnovanih praktičkih rješenja i na drugi način pridonosi jačanju teorijske osnove lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj,
- značajnu djelatnost i izuzetne rezultate u organiziranju jedinica lokalne samouprave i djelovanju njihovih tijela,
- najbolje rezultate u funkcioniranju jedinica lokalne samouprave kojima se osiguravaju uvjeti za razvitak gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje te jedinice, podiže razina standarda življenja i djelovanja u naselju, te osiguravaju lokalne potrebe stanovnika, na području Županije.

Povelja lokalne samouprave Osječko-baranjske županije i danas je jedinstveno priznanje za razvoj samouprave u Hrvatskoj. Među 21 dobitnikom ove Povelje nalazi se 5 pojedinaca, 11 jedinica lokalne samouprave, 3 udruge i 1 ustanova.

Svečanost uručenja Povelje lokalne samouprave i Zelene povelje 22. travnja 2008.

Svečanost uručjenja Povelje lokalne samouprave i Zelene povelje 20. travnja 2012.

2.3.2. ZELENA POVELJA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

“Zelena povelja Osječko-baranjske županije” javno je priznanje za doprinos očuvanju okoliša te osiguravanju i poboljšavanju kakvoće življenja za dobrobit sadašnjih i budućih naraštaja na području Županije. Priznanje se dodjeljuje za izuzetnu djelatnost i rezultate kojima se osigurava cjelovito očuvanje vrijednosti prirodnih izvora, biološke raznolikosti prirodnih zajednica i očuvanje ekološkog sklada i stabilnosti, očuvanje kakvoće žive i nežive prirode i racionalno korištenje prirode i njenih dobara, očuvanje i obnavljanje kulturnih i estetskih vrijednosti krajolika, unapređenje stanja okoliša kao osnovnog uvjeta zdravog i održivog razvoja, a osobito za:

- značajnu stručnu i znanstveno-istraživačku djelatnost u svim područjima znanosti i njene primjene usmjerenu istraživanju prostora Županije i stvaranju stručnih i znanstvenih osnova njegovog razvitka kojima se osigurava postizanje ciljeva očuvanja i unapređenja zaštite okoliša,
- uspješnu primjenu znanosti i suvremenih dostignuća u praksi, izradu naročito uspješnih projekata, postupaka, inovacija i racionalizacija i drugih izuzetnih ostvarenja koja pridonose očuvanju i unapređivanju okoliša,

- uvođenje suvremenih metoda u tehnološki postupak, unapređivanje stručnih i razvojnih službi, izbor i primjena proizvodnih postupaka najpovoljnijih za okoliš i druga djelatnost čiji je cilj i posljedica očuvanje i unapređivanje okoliša,
- poticanje korištenja obnovljivih prirodnih izvora i energije i racionalno korištenje prirodnih izvora i energije na najpovoljniji način za okoliš,
- izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša i promicanjem potrebe zaštite okoliša,
- značajnu djelatnost u razvijanju ekološke svijesti i promicanjem potrebe zaštite okoliša među građanima,
- izuzetna pregnuća i ostvarene rezultate u saniranju oštećenih dijelova okoliša i daljnjem sprečavanju onečišćenja radi promicanja kvalitete življenja i zdravlja ljudi,
- značajne rezultate u zaštiti i uređenju izuzetno vrijednih dijelova okoliša,
- ostvarene rezultate u korištenju i upravljanju pojedinim dijelovima okoliša, a posebice zaštićenim objektima prirode,
- druge izuzetne rezultate u racionalnom korištenju i zaštiti prostora kao osobito vrijednog i ograničenog dobra a posebice povijesnih i prirodnih dobara i zaštiti i unapređenju stanja okoliša.

Među 50 dobitnika ove Povelje dodijeljene u proteklom razdoblju nalazi se 14 osoba i 36 organizacija (2 dječja vrtića, 10 osnovnih i 3 srednje škole, 5 trgovačkih društava, 13 udruga i 3 druge organizacije).

2.3.3. POVELJA ZAHVALNOSTI OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

“Povelja zahvalnosti Osječko-baranjske županije” javno je priznanje za doprinos obrani Republike Hrvatske na području Županije te jačanje njezine obrambene snage. Povelja se dodjeljuje pojedincima, vojnim postrojbama i službama te postrojbama i službama civilne zaštite, ustanovama i trgovačkim društvima, udrugama, i drugim pravnim osobama i njihovim tijelima koji su se svojim predanim i požrtvovnim djelovanjem

osobito istakli u:

- organiziranju i izvođenju obrane na području Županije te otklanjanju opasnosti ratnih razaranja njenog područja,
- organiziranju i djelovanju tijela civilnih vlasti i vitalnih javnih službi u uvjetima ratnog stanja na području Županije i time pridonijeli unutarnjem snaženju obrambenog sustava,
- aktivnostima kojima se na drugi način pridonosi jačanju obrambene snage Republike Hrvatske na području Županije,
- zaštiti i spašavanju ratom ugroženog stanovništva,
- pronosjenju istine o suštini domovinskog rata u svijetu kao i afirmaciji napora Županije u savladavanju ratnih prilika i jačanju njenog ugleda u svijetu.

Povelja zahvalnosti se može dodijeliti i obiteljima za njihove članove poginule u izvršavanju svoje dužnosti.

Ukupno je dodijeljeno 168 Povelja zahvalnosti (22 osobe i 146 organizacija). No, početne aktivnosti dodjele ovog priznanja od 1996. do 1999. godine zaustavljene su dopunom Zakona o odlikovanjima i priznanjima Republike Hrvatske 2006. godine⁴⁵ prema kojoj se zbog zaštite digniteta Domovinskog rata, za sudjelovanje ili drugi doprinos u Domovinskom ratu mogu dodjeljivati samo odlikovanja i priznanja Republike Hrvatske utvrđena ovim Zakonom i po postupku koji je njime propisan.

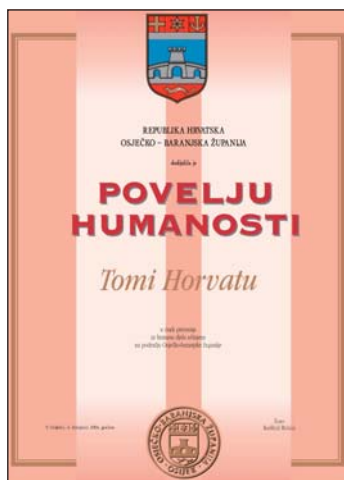

Svečanost uručenja Povelje zahvalnosti 10. lipnja 1997.

⁴⁵ članak 4a Zakona o dopunama Zakona o odlikovanjima i priznanjima Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 141/06.)

2.3.4. POVELJA HUMANOSTI OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije javno je priznanje za humana djela učinjena na području Županije. Povelja se dodjeljuje pojedincima, ustanovama, udrugama, i drugim pravnim osobama i njihovim tijelima, javnim i drugim službama te drugim organizacijskim oblicima koji su se svojim predanim i požrtvovnim djelovanjem, samoprijegorom i brižnim odnosom na području Županije osobito istakli u:

- poduzimanju djela kojima je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj i drugih djela kojima se pridonosi zaštiti i spašavanju ljudskih života,
- darovanju krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih,
- skrbi o bolesnima, tjelesno i duševno povrijeđenima i svima onima kojima je potrebna pomoć drugog čovjeka,
- skrbi o djeci bez roditelja, napuštenoj i drugoj ugroženoj djeci,
- organiziranju i pružanju humanitarne pomoći i drugim akcijama i aktivnostima pružanja ljudske pomoći,
- drugim aktivnostima kojima se afirmira i potvrđuje humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo.

U dosadašnjoj praksi ukupno je dodijeljeno 168 pojedinačnih Povelja i još 11 skupnih (kojima je obuhvaćeno 39 osoba). Među njima su najbrojniji dobrovoljni davatelji krvi koji su to učinili preko 100 puta (120 osoba), a potom “junaci” za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugih otklonjena prijeteća pogibelj i spašeni ljudski životi (18 pojedinačnih i 8 skupnih priznanja kojima je obuhvaćena još 21 osoba).

Svečanost uručjenja Povelje humanosti 28. listopada 2015.

3. PRAKSA DODJELE PRIZNANJA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Provjeri pridržavanja kriterija utvrđenih općim aktima, ali i onih obrazloženih u uvodnom dijelu ove publikacije, mogu poslužiti i podaci o praksi dodjele priznanja Županije iskazani u sljedećoj tablici:

DODIJELJENA PRIZNANJA (1996. - 2015.)

Vrsta priznanja	Broj priznanja
1. Počasti Županije	
- Počast Zastave Osječko-baranjske županije s grbom	-
- Počast Zlatnoga grba Osječko-baranjske županije	1
- Počast Velikog pečata Osječko-baranjske županije	1
2. Nagrada Osječko-baranjske županije	
Nagrada za životno djelo u području	44
- znanosti	5
- znanosti i prosvjete	1
- znanosti i kulture	1
- prosvjete	7
- prosvjete i kulture	1
- kulture	10
- prostornog planiranja i urbanizma	1
- zdravstva	1
- tjelesne kulture i športa	15
- tehničke kulture i inovacija	2
Godišnje nagrade u području	94
- gospodarskih djelatnosti	26
- znanosti	2
- prosvjete	10
- zdravstva i socijalne skrbi	3
- kulture	19
- tjelesne kulture i športa	17
- tehničke kulture	17
3. Povelje Županije	
- Povelja lokalne samouprave Županije	21
- Zelena povelja Županije	50
- Povelja zahvalnosti Županije	168
- Povelja humanosti Županije	166
- Povelja humanosti Županije (skupna)	15

Već površan uvid ukazuje na činjenicu kako, unatoč razvijenom sustavu, priznanja Županije nisu dodjeljivana "široke ruke" već, sukladno utvrđenim kriterijima, "štedljivo". No, vidljiva je i činjenica da dodjela priznanja ovisi o "predlagateljskoj klimi" u sredinama u kojima se odvija djelatnost i nastaju djela koja zaslužuju priznanje. To je osobito vidljivo u praksi dodjele Nagrade Županije, u kojoj Odbor za priznanja i stručna povjerenstva nemaju pravo predlaganja i na taj način mogućnost korigirati nedostajuće prijedloge u određenim djelatnostima. To dijelom objašnjava i podatke o malom broju priznanja dodijeljenih za određena područja djelatnosti (znanosti i zdravstva npr.).

4. **OBLIKOVANJE ZNAMENJA PRIZNANJA**

Prethodno su prikazani oblici u kojima se priznanja mogu pojaviti kao i način i logika njihovog likovnog oblikovanja. Znamenja (oblici, znaci, simboli) priznanja Osječko-baranjske županije utvrđena su Odlukom o priznanjima kojom je sustav priznanja i ustanovljen. Teme-ljem njenih odredbi, dobitniku počasti dodjeljuje se plaketa te diploma kao isprava o dodjeli počasti. Nagrada Županije se pravnim osobama dodjeljuje u obliku plakete a pojedincima u obliku novčane nagrade. Dobitniku Nagrade dodjeljuje se i diploma kao isprava o dodjeli te Nagrade. Povelje se dodjeljuju u obliku sadržajno i izgledom svečano oblikovane listine.

Imajući u vidu činjenicu da je i likovna razina oblikovanja znamenja pojedinog priznanja sa-stavni dio imidža samog priznanja, dakle i njezinog ugleda, Županija je nakon donošenja Odluke pristupila izradi ovih znamenja. Izrada idejnog rješenja plaketa i listina povjerena je Ivanu Do-roghy, grafičkom dizajneru iz Zagreba koji je to učinio tijekom 1996. godine u konzultaciji s vo-diteljem projekta ustanovljenja priznanja Županije. Izvedba idejnih rješenja plaketa povjerena je Radionici primijenjenih umjetnosti d.d. u Zagrebu, a svečanih listina Repro studiju iz Zagreba.

Sve plakete kovane su od posebnih legura metala, dvoslojno su izvedene a površina im je pozlaćena (grb u gornjem sloju) i poniklana (podloga).

Plaketa Počasti Zastave Osječko-baranjske županije s grbom ima izgled medalje ovješene o vrpcu izgleda zastave Županije. Medalja je okruglog oblika (promjera 6 cm) koju čine po-zlaćeni grb na poniklanoj okrugloj podlozi sa dvije okomito položene dvije trake koje simbo-liziraju zastavu Županije.

Plaketa Počast Zlatnoga grba Osječko-baranjske županije oblikovana je tako da se pozla-ćeni grb Županije smjestio u središtu poniklanog i patiniranog pravokutnika zaobljenih kutova (6 x 8 cm) preko dvije okomito položene dvije trake koje simboliziraju zastavu Županije.

Plakete Počast Velikog pečata Osječko-baranjske županije i Nagrade Osječko-baranjske županije su identično likovno oblikovane. Okruglog su oblika (promjera 8 cm) i dvoslojno izvedene. Opisne linije su lapidirane (visokog sjaja), a podloga pjeskarena (mat). Razlika je u opisu naziva priznanja u kružnom (poniklanom) vijencu oko (pozlaćenog) grba

Sve plakete smještene su u odgovarajuće oblikovanu kutiju svečane izvedbe.

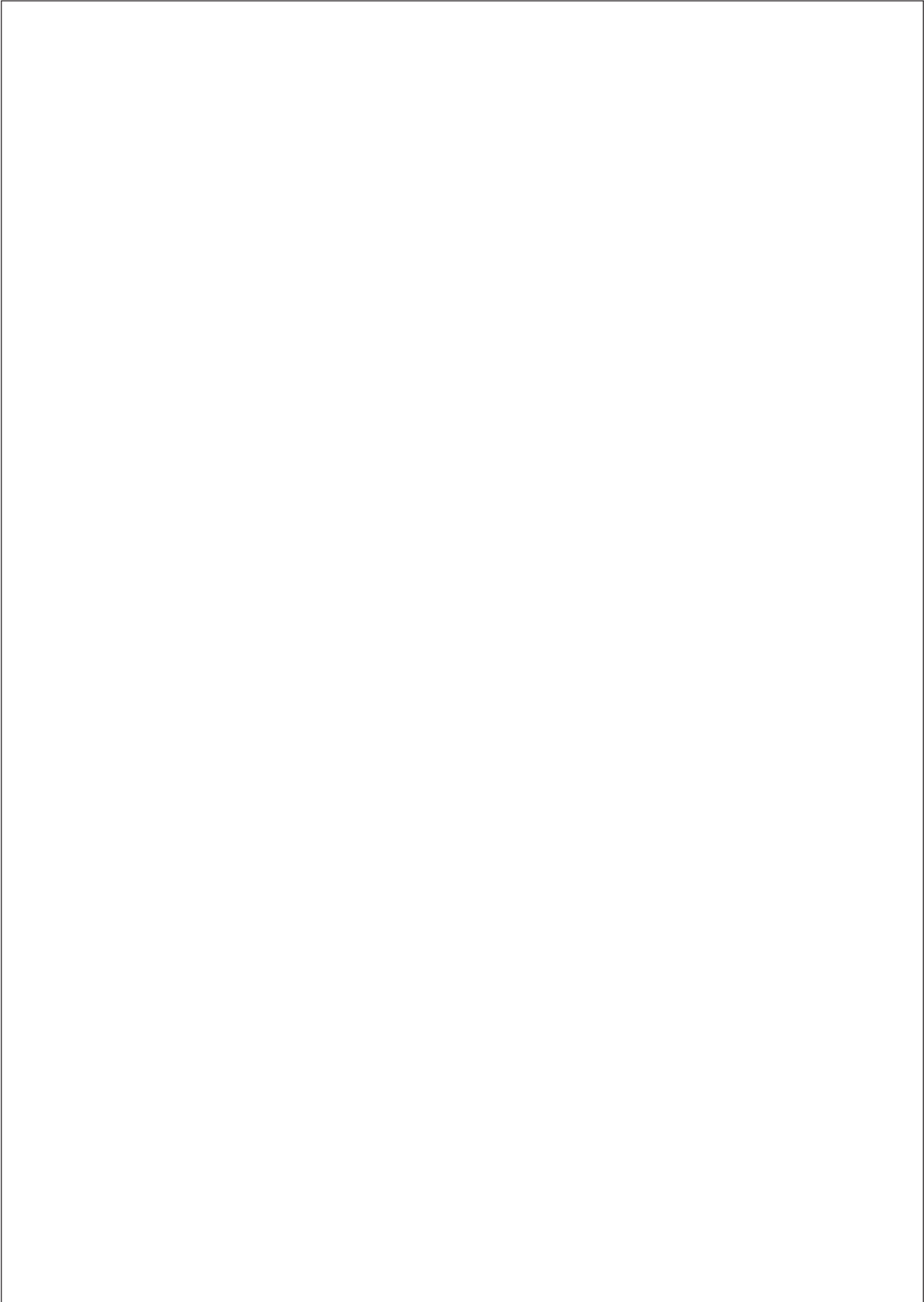
Sve diplome kao isprave o dodjeli kao i svečane listine povelja su standardiziranog oblika i sadržaja, osim listina koje se odnose na počasti i nagrade za životno djelo, čiji tekst se indi-vidualno prilagođava.

Znamenja priznanja pripremljena za uručenje

V.
POSTUPAK DODJELE PRIZNANJA

U razmatranju elemenata sustava javnih priznanja istaknut je zahtjev da se mehanizam dodjele priznanja podredi zahtjevu da se priznanja dodjeljuju za najbolje ostvarene rezultate. Iz toga zahtjeva slijedi zaključak o značenju postupka (forme) za ostvarivanje ciljeva (suštine). Postupak je način ostvarivanja postavljenih ciljeva pa otuda njegova izuzetna vrijednost.

Ta pravila ponašanja u odnosu na sustav javnih priznanja izražavaju se normativnim uobličavanjem postupka kao načina ostvarenja suštine. Upravo stoga, možemo govoriti da o identitetu pojedinog priznanja ne svjedoči samo njegov naziv i kriteriji njegove dodjele već i postupak njegova dodjeljivanja. Tom regulacijom treba odgovoriti na temeljna pitanja:

1. kome se određeno priznanje može dodijeliti, kome je ono namijenjeno ili tko ima pravo biti predložen,
2. tko ima pravo predlaganja kandidata za priznanja odnosno pravo na inicijativu,
3. tko odlučuje o dodjeli određenog priznanja odnosno tko ima nadležnost odlučivanja,
4. temeljem kojih podataka i informacija se odlučuje o dodjeli te po kojem postupku se do tih podataka i informacija dolazi i konačno
5. na koji način uručivati dodijeljena priznanja kako bi se osigurao najveći mogući motivacijski i poticajni učinak.

U traženju odgovora na ova pitanja nameće se i potreba sagledavanje aspekta javnosti ukupnog postupka.

1. PRAVO NA KANDIDATURU

Utvrđivanje potreba za određenim priznanjem odnosno njene namjene podrazumijeva istodobno i identifikaciju mogućih dobitnika toga priznanja.

U izboru potencijalnih dobitnika postavlja se pitanje da li svako priznanje mogu/trebaju dobivati i građanin kao pojedinac i organizacija. Nagrade za životno djelo, po naravi stvari, mogu primati samo fizičke osobe, dakle pojedinci. Ostala priznanja mogla bi biti dodjeljivana i organizacijama i pojedincima, međutim nije uvijek takav slučaj. Proučavajući državna odlikovanja i priznanja moguće je uočiti različit pristup⁴⁶.

⁴⁶ Prema Zakonu o odlikovanjima i priznanjima, državna odlikovanja dodjeljuju se samo pojedincima. Isto tako i spomenice domovinskog rata i domovinske zahvalnosti. Samo pojedincima se dodjeljuju i nagrade znanstvenicima, "Nagrada Ivan Filipović" i "Nagrada Vladimir Nazor". Nagrada "Franjo Bučar" i Državna nagrada Faust Vrančić dodjeljuju se pojedincima, ali i organizacijama (pravnim osobama). Zakonom o odlikovanjima i priznanjima je predviđeno da se Povelja Republike Hrvatske i Hrvatska državna nagrada mogu dodjeljivati kako fizičkim tako i pravnim osobama.

Postupak utvrđivanja potreba za pojedinim priznanjima ukazuje na potrebu da se županij-ska priznanja u pravilu mogu dodjeljivati kako pojedincima odnosno grupama tako i organizacijama. Iznimku, s obzirom na svoj karakter, predstavljaju samo Počast Zastave s grbom, kao najviše priznanje Županije, Počast Velikog pečata, nagrada za životno djelo te Povelja humanosti. Ova priznanja moguće je dodijeliti samo fizičkim osobama i to u pravilu pojedincima, dok je Povelju humanosti moguće dodijeliti i kao skupno priznanje za kolektivno učinjeno djelo.

U dodjeljivanju priznanja često se, osobito na državnoj razini, čini razlika s obzirom na državljanstvo. Sva priznanja mogu primati domaći državljani, a stranci samo neka. Promatrajući s tog aspekta predloženu strukturu javnih priznanja Županije, nije moguće utvrditi potrebu da se strani državljani isključe iz dodjele bilo kojeg priznanja. Uvjet je jedino da je djelatnost odnosno djelo učinjeno na području Županije, pa da, prema tome, pridonosi njenom napretku ili drugim riječima, svatko tko pridonosi napretku Županije ima pravo na priznanje. Jedino ograničenje koje je ovdje određeno je uvjet da predložnik za nagradu za životno djelo živi na području Županije ili je na njemu proveo dio života tijekom kojeg je postigao izuzetna ostvarenja zbog kojih se nagrađuje.

U odnosu na organizacijske cjeline postavlja se pitanje: tko može dobiti priznanje, da li samo ona organizacijska cjelina kojoj je pravni poredak priznao svojstvo pravne osobe (registrirane u odgovarajućem registru) ili i cjeline koje to svojstvo nemaju? Pravnu osobnost nemaju vojne postrojbe i službe, postrojbe civilne zaštite, državna tijela, neregistrirane udruge, organizacijski dijelovi velikih pravnih osoba (npr. pojedine klinike kliničke bolnice, dječji vrtići koji su dio šire pravne osobe), značajne manifestacije (tradicionalni festivali, likovne kolonije), oblici organiziranja (školske organizacije, organizacije dobrovoljnih davatelja krvi), crkvene i vjerske institucije i dr. Imajući to u vidu, postavlja se pitanje da li postoji interes za isticanje i odavanje priznanja i takvim užim organizacijskim cjelinama? Odgovor može biti potvrđan, ali on ovisi o karakteru i namjeni javnog priznanja⁴⁷. Pravna osobnost omogućava preciznu identifikaciju subjekta kojemu se priznanje dodjeljuje dok dodjela priznanja kolektivima koji nemaju to svojstvo poprima karakter grupne nagrade za kolektivno ostvarenje. Upravo iz navedenih razloga analiza upućuje na pravnu osobnost kao uvjet za dodjelu nagrade (budući da je, pored pojedinačne, moguće institucionalizirati i grupnu nagradu za kolektivno ostvarenje fizičkih osoba), a fleksibilniji pristup u priznanjima posebne namjene.

Pored rečenog, u interesu očuvanja vrijednosti pojedinog priznanja odnosno stupnjevanja te vrijednosti, propisana su ograničenja kao što su:

- tijekom jedne godine istoj pravnoj osobi ili pojedincu za iste zasluge može se dodijeliti samo jedno priznanje Županije
- nagrada za životno djelo te ista počast istoj osobi može se dodijeliti samo jednom
- dobitniku nagrade za životno djelo ne mogu se dodjeljivati nagrade za izuzetna ostvarenja u prethodnoj godini (godišnje nagrade) u istoj grani djelatnosti
- ograničenje broja dodijeljenih priznanja proizlazi iz potrebe očuvanja motivacijske vrijednosti priznanja.

⁴⁷ Zakon o odlikovanjima i priznanjima Republike Hrvatske priznaje pravo dodjele priznanja samo pravnim osobama.

Imajući u vidu vrijednosni odnos pojedinih priznanja, u osnovi ovih određenja leži logika da se u ponovnom predlaganju ne može dobiti isto priznanje u nižem stupnju odnosno da se izbjegne kumulacija priznanja za iste zasluge u jednoj osobi.

2. PRAVO INICIJATIVE (PREDLAGANJA)

Motivacijska vrijednost priznanja počiva na konceptu dodjele priznanja najboljem. Međutim, treba upozoriti na činjenicu da kvaliteta dodijeljenih priznanja ovisi i o vrsnoći podnesenih prijedloga. To podvlači značenje postupka predlaganja kandidata i upućuje na nužnost izgradnje sustava koji će rezultirati isticanjem najboljih ostvarenja. U sadržajnom smislu, tek produbljeno sociološko istraživanje dalo bi odgovor na pitanje o čemu ovisi inicijativnost u predlaganju (o organiziranosti, motivaciji, stanju, povodu za predlaganje i sl). To je pitanje značajno za provođenje politike odavanja priznanja, pa i politike odnosa prema ljudskim resursima općenito.

U tehničkom smislu postavlja se pitanje: kome priznati pravo inicijative - pojedincu, tijelu, organizaciji te što učiniti da budu predloženi najbolji? U smislu sustavnog pristupa, riječ je zapravo o odnosu sustava i njegova okruženja. Ulaz (input) - inicijativa - se nalazi na spoju sustava (javnih priznanja) i njegove okoline (javnog mnijenja, predlagatelja) i omogućava ulazak određenih resursa (prijedloga) u sustav radi njihovog svrsishodnog preobražaja podesnog za zadovoljavanje nekih potreba i ostvarivanja svrhe postojanja i funkcioniranja sustava (dodjele priznanja). Rješenja su različita i temelje se na ograničenjima određenih struktura u predlaganju: po jednim mogu predlagati samo pojedinci, po drugima samo pravne osobe a između toga i pojedinci i pravne osobe i drugi organizacijski oblici⁴⁸.

Zahtjev za osiguravanjem pritoka što je moguće više vrsnih prijedloga sugerira rješenje koje omogućava najširu informacijsku osnovicu. To znači da prijedlog za dodjelu priznanja Županije mogu podnijeti pojedinci, pravne osobe i drugi organizacijski oblici te njihova tijela. To ne niječe potrebu osiguravanja da svaki prijedlog ima potporu sredine u kojem predloženi djeluje, što znači da je u postupku razmatranja putem konzultacija potrebno osigurati određeni oblik verifikacije prijedloga. S ciljem pokretanja postupka predlaganja potrebno je predvidjeti i upućivanje javnog poziva. Doduše, javni poziv je moguć samo tamo gdje je dodjela pojedinog priznanja vezana uz određeni datum.

Uvažavajući istaknute kvalitativne zahtjeve uz javni poziv potrebno je predvidjeti i korektivno predlaganje. Naime, praksa dokazuje da nisu uvijek predložena najbolja ostvarenja, već samo ona koja "nađu" svog predlagatelja. To upućuje na potrebu utvrđivanja mogućnosti korektivnog predlaganja odnosno mogućnosti da u postupku razmatranja prijedloga stručno povjerenstvo i samo pokrene prijedlog za određenog predložnika ukoliko raspoloživi podaci ukazuju na vrsnost ostvarenja koje nije predloženo. Takvo rješenje nije dopustivo kada je riječ o priznanjima o kojima se odlučuje u postupku uspoređivanja prijedloga koji međusobno

⁴⁸ Prema Zakonu o odlikovanjima i priznanjima Republike Hrvatske, prijedloge mogu podnositi i građani Republike Hrvatske, ali samo posredstvom pravnih osoba i njihovih tijela, što znači da su isključeni iz mogućnosti neposrednog predlaganja.

konkuriraju izlučivanjem najboljeg, kako je to slučaj kod nagrade. Budući da je ograničen broj nagrada koje se mogu dodijeliti za određenu djelatnost, predloženici su međusobno u konkurenciji. Ukoliko bi bilo koje županijsko tijelo pokrenulo postupak za takove predložene, takav prijedlog bi već u startu imao prednost koja bi bitno utjecala na objektivnost prosudbe rezultata predloženika u međusobnoj konkurenciji. Stoga je bilo potrebno propisati da prijedlog za dodjelu nagrade ne mogu dati tijela Županije.

3. ODLUČIVANJE O DODJELI

Problem nadležnosti u odlučivanju o dodjeli javnih priznanja rezultat je tehnologije ocjenjivanja prijedloga za dodjelu priznanja.

Rad na javnim priznanjima je iznimno delikatan pa je i tehnologija obrade prijedloga složena. Odluka o dodjeli pojedinog priznanja mora biti plod argumenata koji govore da je predloženi zavrijedio da mu se ono dodijeli. To zahtijeva obradu često opsežnog prijedloga i priložene dokumentacije, prikupljanje dodatne dokumentacije i podataka, provjere i konzultacije. Kako bi mogao odgovoriti ovom zadatku u pravilu se formiraju posebne stručne grupe (povjerenstva). Rezultat toga je utvrđivanje činjeničnog stanja koje je omogućilo formiranje prijedloga u skladu s kriterijima utvrđenim odlukom o ustanovljenju priznanja.

Imajući u vidu tehnološku i sadržajnu složenost, ali i delikatnost ovog posla, donošenje odluke o dodjeli priznanja se u pravilu povjerava posebno formiranim tijelima (odborima, komisijama, žirijima). Tako je postupljeno i glede državnih odlikovanja i svih drugih državnih priznanja. Na nižim razinama teritorijalnog organiziranja (općinama) uobičajena je praksa da odluku donosi predstavničko tijelo⁴⁹ i to po postupku propisanom za redovno odlučivanje o pitanjima iz nadležnosti tog tijela. Po našem mišljenju, ovo rješenje se ukazuje neprimjerenim iz sljedećih razloga:

1. predstavničkom tijelu nije moguće predočiti sve činjenice za sve predložene koje omogućavaju uspoređivanje i izbor najboljeg i to kako zbog opsega dokumentacijske i činjenične osnove, tako i zbog naravi podataka;
2. odlučivanje o vrijednosti pojedinog ostvarenja vrlo često zahtijeva ocjenu eksperata, pa se postavlja pitanje stručne kvalificiranosti tijela koje o tome odlučuje;
3. članovi predstavničkog tijela su interesno (stranački) suprotstavljeni što bi u slučaju odlučivanja o dodjeli priznanja moglo imati negativne posljedice po objektivnost i kakvoću kao i formu odlučivanja o dodjeli priznanja, što je u interesu kvalitativnih (osiguranje najboljemu) i formalnih zahtjeva (dignitet predloženika i priznanja) nedopustivo;
4. dio podataka o kandidatima su povjerljive naravi pa se, u interesu zaštite osobnosti predloženika, javnosti ne smiju priopćiti.

Iz rečenog slijedi zaključak da postupak dodjeljivanja nije moguće obaviti na sjednici predstavničkog tijela, niti mu ga je moguće prenijeti u mjeri koja mu omogućava neovisan i

⁴⁹ Donošenje odluke predstavničkog tijela o dodjeli priznanja Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisano je jedino u slučaju dodjele zvanja počasnog građanina.

nepristran izbor. Predstavničkom tijelu je moguće eventualno prenijeti samo dijelove postupka deklaratorne naravi (npr. proglašenje donesenog akta) odnosno donošenje akta o dodjeli priznanja najvišeg ranga (npr. počasnog građanina i tome sl.) čije je donošenje notorno u mjeri koja otklanja izrečene prigovore.

Upravo udovoljavajući istaknutom zahtjevu za objektivnošću i kvalitetom odlučivanja i u postupku odlučivanja odbora za priznanja nužno je stvoriti uvjete da svaki član ovoga tijela ima mogućnost da se slobodno i bez pritiska, po svom najboljem znanju i savjesti opredijeli za određenog predložnika. U konačnici, budući da o dodjeli priznanja odlučuju ljudi a ne strojevi, svaka je ocjena subjektivna, ali je potrebno tu razinu subjektivnosti svesti na najmanju moguću mjeru. Toj svrsi služi utvrđivanje postupka koji osigurava potrebni opseg i kakvoću informacija temeljem kojih se odlučuje, potrebno vrijeme u kojem je moguće argumentaciju valjano ocijeniti, potrebno (ekspertno) znanje u ocjeni dokaza (stručna povjerenstva i stručni sastav odbora), te uvjete slobodnog odlučivanja bez izravnog pritiska (tajnost).

Posebno se postavlja pitanje: da li ustanovljivati jedan ili više odbora (za svako priznanje zasebno). U prilog zasebnih odbora govori mogućnost i sposobnost kompetentnijeg sagledavanja ostvarenja u pojedinoj djelatnosti. U prilog jednog odbora govori mogućnost vođenja sustavne politike odavanja javnih priznanja i ujednačavanja kriterija u dodjeli priznanja što je bitna pretpostavka održanja sustava javnih priznanja kao sustava. Imajući to u vidu, županijskom odlukom je ustanovljen jedan Odbor za priznanja. U namjeri otklanjanja istaknutih slabosti jedinstvenog odbora, propisano je ustanovljenje povjerenstava ekspertnog sastava koja su osposobljena kompetentno sagledati sva ostvarenja i njihovog dovoljno jakog statusnog položaja u postupku odlučivanja o prijedlogu.

U kontekstu ovog razmatranja potrebno je iznimno naglasiti ovisnost kvalitetnog rada na ocjenjivanju podnesenih prijedloga i kompetentnosti osoba koje to čine. Otuda slijedi da članovi tijela (odbora) za priznanja moraju biti vrsni poznavatelji područja za koja se priznanje dodjeljuju, vlastitim djelovanjem izrasli u svojevrzne autoritete tog područja. Dakako da u složenom sustavu priznanja poput osječko-baranjskoga, struktura tako formiranog tijela mora biti u korelaciji sa strukturom sustava priznanja. To je u praksi značilo da se u odabiru osoba za članove Odbora za priznanja moralo voditi računa da se u Odboru nađu stručnjaci za sva područja za koje se priznanja dodjeljuju. Na ovaj način osigurava se stručna kompetentnost i ugled ovoga tijela. Budući da priznanja imaju i političko značenje, političku kompetentnost i ugled ovom tijelu pribavlja čelnik jedinice koja priznanje dodjeljuje (a to je u ovom slučaju župan) kao predsjednik toga tijela.

Slijedom ovih određenja Skupština Osječko-baranjske županije je u Odbor za priznanja koji je provodio postupke dodjele priznanja imenovala predsjednike i članove kako slijedi:

30.11.1995. - 17.06.1997.

Branimir Glavaš, predsjednik
Nada Arbanas
Ninoslav Bertić
mr.sc. Davor Brunčić
mr.sc. Sonja Cupec

Miljenko Čuljak (do 12.11.1996.)
Mile Dumančić
Zvonimir Đurić
Krešimir Janoši
dr.sc. Gordana Kralik

Josip Lulić
dr.sc. Marcel Meler (od 12.11.1996.)
Adam Meštrović
Mladen Pavlovsky
dr.sc. Stjepan Sršan
mr.sc. Ivan Šešo

17.06.1997. - 12.07.2001.

Branimir Glavaš, predsjednik
(do 18.12.1997.)
Zoran Kovačević
(član do, predsjednik od 18.12.1997.)
Nada Arbanas
Vjekoslav Bizjak (od 18.12.1997.)
mr.sc. Davor Brunčić
mr.sc. Sonja Cupec
Mile Dumančić
Zvonimir Đurić
Anica Horvat (od 18.12.1997.)
Krešimir Janoši
Ladislav Keler
dr.sc. Gordana Kralik
Josip Lulić
Adam Meštrović
Mladen Pavlovsky
dr.sc. Stjepan Sršan
mr.sc. Ivan Šešo (do 18.12.1997.)

12. 07.2001. - 29.03.2004.

dr.sc. Ladislav Bognar, predsjednik
Ela Balog
mr.sc. Davor Brunčić
Željko Čiki
Katica Ileš
Ladislav Keler
mr.sc. Katarina Kruhonja
Ante Kukavica
dr.sc. Zlatko Lacković
dr.sc. Ante Lauc
dr.sc. Melita Mihaljević
Silva Pavlinić
mr.sc. Nada Prlić
Tatjana Vuletić
Jasna Zdravčević

29.03.2004. - 15.07.2005.

Krešimir Bubalo, predsjednik
Branimir Glavaš
mr.sc. Davor Brunčić
mr.sc. Sonja Cupec
Željko Čiki
dr.sc. Krešimir Glavina
Ladislav Keler
Zoran Kovačević
dr.sc. Gordana Kralik
Katica Kristić
Ante Kukavica
Josip Lulić
mr.sc. Nada Prlić
Daniel Srb
Marija Šešo

15.07.2005. - 30.06.2009.

Krešimir Bubalo, predsjednik
mr.sc. Davor Brunčić
Željko Čiki
Vlado Jerbić
Damir Karavidović
Ladislav Keler
Ante Kukavica
Katarina Pekanov
mr.sc. Nada Prlić
Verica Sikora
Daniel Srb
Marija Šešo
mr.sc. Vladimir Šišljagić
Ivica Završki
dr.sc. Andrija Zdravčević

30.06.2009. - 15.07.2013.

dr.sc. Vladimir Šišljagić, predsjednik
Marko Bagarić
dr.sc. Nedeljko Bosanac
mr.sc. Davor Brunčić
Željko Čiki (do 26.05.2012.)
Ladislav Keler
Dragutin Kerže
Jelica Klobučar
dr.sc. Jasmina Lovrinčević
(od 2.10.2012.)

mr.sc. Zlatko Maksimović
Katarina Pekanov
dr.sc. Nada Prlić
Verica Sikora
Marija Šešo
Zvezdana Tuma-Pavlov
dr.sc. Andrija Zdravčević

Igor Gavranović,
Ladislav Keler
Dragutin Kerže
dr.sc. Ljiljana Kolenić
dr.sc. Jasmina Lovrinčević
Katarina Pekanov
dr.sc. Nada Prlić
Verica Sikora
Stjepan Sokol
Marija Šešo
Zvezdana Tuma-Pavlov

15.07.2013. -

dr.sc. Vladimir Šišljagić, predsjednik
dr.sc. Boris Antunović
dr.sc. Davor Brunčić
Tihomir Čuljak (od 27.11.2013.)

4. INFORMACIJSKA OSNOVICA I JAVNOST POSTUPKA

Informacije su neizostavna popratna pojava svih elemenata i komponenata sustava i njihova kretanja i predstavljaju osnovni uvjet uspješnog upravljanja sustavom, a što je uvjet i njegovog uspješnog funkcioniranja. Stoga se opravdano naglašava značenje informacijske osnove odlučivanja o dodjeli javnih priznanja. Drugim riječima, pitanje bi moglo glasniti: temeljem kojih podataka bi trebalo odlučivati o predlaganju i dodjeli priznanja (ocjena kvalitete i kvantitete)? Ocjena politike javnih priznanja uvjetovana je, pak, odgovorom na pitanje: temeljem kojih podataka se to stvarno čini? Odgovor na ovo pitanje omogućava uvid u čimbenike koji utječu na predlaganje i dodjelu priznanja (poznanstva, službena gledišta, sredstva javnog pripovijanja, javno mnijenje) odnosno na strukturu društvene moći u odlučivanju o priznanjima. No, to pitanje zahtijeva zasebno razmatranje.

Radi osiguranja kvalitetne osnove odlučivanja svaki prijedlog mora biti u pisanoj formi i argumentiran, a po potrebi i dokumentiran. Prijedlog za pojedinca mora sadržavati njegov životopis u opsegu primjerenom priznanju za koje se predlaže te iscrpno obrazloženje zasluga zbog kojih se predlaže za dodjelu priznanja. Prijedlog za pravnu osobu ili drugu organizacijsku cjelinu mora sadržavati osnovne podatke o njezinom statusu, pokazatelje njenog poslovanja odnosno djelovanja u opsegu primjerenom priznanju za koje se predlaže te iscrpno obrazloženje uspjeha zbog kojih se predlaže za dodjelu priznanja. Uz prijedlog se prilaže potrebna odgovarajuća dokumentacija - objavljeni rad, analize, prikazi, kritike, pisanje stručnog i drugog tiska, natjecateljski rezultat i sl. Na zahtjev tijela koje razmatra prijedlog predlagatelj je dužan naknadno dostaviti dopunske podatke i dokumentaciju.

U interesu ujednačavanja, barem temeljnih podataka, odnosno osiguravanja iste temeljne informacijske osnove odlučivanja o svakom prijedlogu uputno je ustanoviti obrazac prijedloga za dodjelu priznanja.

No, počesto podneseno obrazloženje i priložena pisana dokumentacija nisu dostatni za odlučivanje o kvaliteti podnesenog prijedloga. Stoga tijelima koja razmatraju prijedlog stoji na raspolaganju i mogućnost provjere podnesenih i pribavljanja dopunskih informacija.

Uz to je vezana i problematika javnosti postupka. Naime, za postupak dodjeljivanja javnih priznanja je karakteristično da se činu dodjeljivanja i uručivanja priznanja daje odgovarajući publicitet. Nasuprot tome, u pravilu, ne objavljuju se podaci o pokretanju i sadržaju prijedloga za dodjelu priznanja. Nesporno je da čin uručivanja priznanja mora biti javan i to naglašeno javan (uz medijsku pozornost) budući da se tek tim činom ostvaruje motivacijska funkcija priznanja. Nasuprot tome, prethodni postupak predlaganja, obrade i razmatranja prijedloga kao i odlučivanja o njemu ne bi smio biti izložen javnosti budući da postoji mogućnost da se u tom postupku povrijedi ili ugrozi ugled kako predloženika tako i priznanja. Naime, ukoliko bi pokretanje postupka bilo javno (osobito popraćeno medijskom pozornošću) bio bi to oblik prikrivenog ili otvorenog pritiska na postupak odlučivanja odnosno na tijela koja prijedlog razmatraju i o njemu odlučuju. To otvara pitanje mogućnosti objektivnog i nepristranog ocjenjivanja udovoljavanja kriterijima odnosno poštivanja kriterija u odnosu na sve prijedloge jednako. Negativna odluka tijela koje odlučuje, narušava ugled javno "reklamiranog" predloženika čime se automatski stvaraju uvjeti za politizaciju te interesni (pa i politički) sukob.

Osječko-baranjska županija
Osijek, 21. travnja 2016.

OPĆI PODACI
LOKALNA SAMOUPRAVA
ŽUPANIJSKA UPRAVA
Županijska skupitina
Župan
Županijsko poglavarstvo 2005. - 2009.
Upravna tijela
Županijske pravne osobe
Znamenja
Priznanja
- dobitnik po vrsti priznanja
- abecedni pregled dobitnika
- publikacija
- Sustav upravljanja kvalitetom OBŽ
- Certifikat Croatian Investor Friendly Region
- Županijski informacijski sustav
ŽUPANIJSKI GLASNIK
ŽUPANIJSKA KRONIKA
MEDUREGIONALNA I MEDUNARODNA SURADNJA
PROSTOR
GOSPODARSTVO
DRUŠTVENE DJELATNOSTI

ABECEDNI PREGLED DOBITNIKA

LEGENDA:
PFG - Počast Zlatnoga grba Osječko-baranjske županije
PEP - Počast Velikog pečata Osječko-baranjske županije
NŽ - Nagrada Osječko-baranjske županije
PLS - "Povelja lokalne samouprave" Osječko-baranjske županije
ZP - "Zelena povelja Osječko-baranjske županije"
PHU - "Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije
PZH - "Povelja zahvalnosti Osječko-baranjske županije" (godina u kojoj je priznanje dodijeljeno)

I. POJEDINCI

A Maja Alšamović-Andrić, PHU 2012. Franjo Andrašić, PHU 2003. Maja Anić, NŽ 2011. Andrej Antolić, PHU 2012.	B Zlatko Babić, PHU 1998. Vladimir Bader, NŽ za životno djelo 2005. Gordana Badovinac-Golnac, PHU 2013. Vlado Bajević, PHU 2013. Ivica Bajević, PHU 2013. Eduard Bakarec, NŽ za životno djelo 2006. Simo Bakić, PHU 1997. Duško Balatnac, PHU 2006. Boris Banović, PHU 2013.	M Zvonimir Majhen, PHU 2006. Stjepan Malešić, PHU 2012. Zlatko Mandić, PHU 1999. Marko Marić, PHU 2013. Milan Marić, PHU 2013. Stanislav Marjanović, NŽ za životno djelo 2006. Anto Marković, PHU 2010. Mate Marov, PHU 2011. Vladimir Martinčević, PHU 2005. Jure Maslić, PZH 1997. Dejan Maškov, PHU 2011. Ive Mašuran, NŽ za životno djelo 2000. Bogdan Mesinger, NŽ za životno djelo 2007. Anđelka Metzina, PHU 1998.
--	--	--

Osijek
Strategijski razvojni dokumenti
Razvojni projekti i investicije
Poduzetnički info-pult
Poljoprivredni info-pult
Želite li graditi
Izbori
Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina
Savjet mladih

Podaci o dobitnicima na internetskim stranicama Županije

Upravo stoga, u interesu zaštite ugleda predloženika za priznanja i neovisnosti tijela koja sudjeluju u odlučivanju o priznanjima, postupak razmatranja prijedloga i dodjele priznanja odvija se bez uvida javnosti.

Ovu praksu slijede odbori koji odlučuju o dodjeli državnih nagrada. Ovu praksu je usvojio i sustav javnih priznanja Osječko-baranjske županije. Nasuprot tome, bilježi se i praksa pojedinih jedinica lokalne samouprave koje objavljuju sve podnesene kandidature (što podsjeća na dodjelu nagrada u području filma, npr.), odnosno praksa rasprave i odlučivanja na sjednicama

predstavničkih tijela, što ponekad tonom i sadržajem često političkim svjetonazorom ili interesima motivirane rasprave šteti ugledu predložnika odnosno samog priznanja koje se dodjeljuje.

5. ODUZIMANJE JAVNIH PRIZNANJA

Osobito delikatno pitanje je pitanje pravne mogućnosti oduzimanja dodijeljenog priznanja. Takav pravni institut sadrži važeći Zakon o odlikovanjima i priznanjima Republike Hrvatske⁵⁰. I Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi sadrži slično određenje koje se odnosi na status počasnog građanina⁵¹.

Imajući u vidu namjenu određenog tipa javnog priznanja, moguće je zaključiti da je institut oduzimanja javnog priznanja primjeren samo kod priznanja statusnog značenja (počasnog građanstva, odlikovanja ili priznanja karaktera odlikovanja). Kod nagrada (i drugih priznanja toga karaktera) takav institut ne bi bio primjeren. Nagrada se dodjeljuje za djelo ostvareno u određenom realnom vremenu, pa ono ili zaslužuje nagradu ili ne, tako da naknadni moralni ili drugi nedostaci na strani dobitnika nagrade ne bi smjeli imati utjecaja na dodijeljenu nagradu.

6. URUČIVANJE DODIJELJENIH PRIZNANJA

Pitanje vremena i načina uručenja dodijeljenog priznanja nije beznačajno. Pomnim i odgovarajućim odabirom motivacijska i poticajna funkcija dodijeljenog priznanja se može uvećati ili u suprotnom umanjiti. Pored toga odgovarajućim protokolom uručenja štiti se i podiže ugled sudionika u ovom postupku (tijela koje je donijelo odluku, osobe koja uručuje i dobitnika priznanja), ali i samog priznanja.

Uručenje priznanja koja se tradicionalno dodjeljuju u određenim vremenskim razmacima u pravilu se vezuje uz određene simboličke datume značajne za karakter priznanja ili institucije koja priznanje dodjeljuje. No, nije neuobičajeno da se godišnja priznanja dodjeljuju i krajem godine za rezultate ostvarene u godini koja ističe (primjerice u sportu). Ipak vezivanje uz određeni simbolički datum moguće je ostvariti sinergijski efekt ugleda priznanja i toga datuma. Upravo stoga, svojom Odlukom o priznanjima Osječko-baranjska županija je uručenje priznanja vezala uz datume: Nagrade Županije uz Dan Županije 2. lipnja, Povelje lokalne samouprave uz dan konstituiranja prve Skupštine Županije 15. travnja, Zelene povelje uz obilježavanje Dana planeta Zemlje 22. travnja, a Povelje humanosti uz blagdan sv. Franje⁵² 4. listopada.

⁵⁰ Prema članku 36. Zakona o odlikovanjima i priznanjima Republike Hrvatske, Predsjednik Republike Hrvatske može na prijedlog Državnog povjereništva za odlikovanja i priznanja Republike Hrvatske oduzeti odlikovanje ili priznanje u slučaju kada se oni ističu na način i u prigodama u kojima bi se vrijedali ugled i dostojanstvo Republike Hrvatske, ili koji bi bili suprotni svrsi dodjele odlikovanja. Pored toga, Predsjednik Republike može odlikovanje ili priznanje oduzeti i ako nositelj odlikovanja ili priznanja postupi suprotno pravnom poretku ili moralnim zasadama u Republici Hrvatskoj.

⁵¹ prema članku 11. stavak 2. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi dodijeljeni status počasnog građanina može se opozvati ako se počastvovani pokaže nedostojnim takve počasti.

⁵² Sv. Franjo Asiški, osnivač i zaštitnik franjevačkog reda, u vjerničkom puku omiljeni svetac, poznat po poniznosti, skromnosti i humanitarnom radu.

Temeljno je pravilo da se dodijeljena priznanja uručuju na javnim prigodnim svečanostima. Dobar dio jedinica lokalne samouprave razvio je praksu uručenja na svečanim sjednicama svoga predstavničkog tijela. Osječko-baranjska županija nije slijedila ovu praksu. Prvo, s razloga što različita priznanja dodjeljuje tijekom godine, a ne sve u prigodi obilježavanja Dana Županije. Drugo, što je odabir sadržaja i načina uručenja neprimjeren za sjednicu predstavničkog tijela. U ovom smislu, Županija je slijedila praksu uručenja državnih nagrada. U ceremoniji uručenja promotor u ime Odbora za priznanja koji je donio odluku o dodjeli priznanja, čita obrazloženje koje predočuje razloge donesene odluke. Nakon toga pristupa se uručenju. Ovaj postupak jasno i nedvosmisleno dokazuje utemeljenost odluke i afirmira djelovanje i djelo laureata. S obzirom na vremensko trajanje ovog ceremonijala pogodniji oblik uručenja je prigodna svečanost u svečanim prostorima namijenjenim upravo ovakvim ceremonijalima.

Protokol uručenja priznanja (Svečanost uručenja Nagrada 1. lipnja 2015.)

Ovdje je nužno ukazati i na značenje ceremonijala odnosno protokola. Ceremoniju ovdje shvaćamo kao ukupnost propisanih vanjskih oblika i postupaka kojima se daje blistavost i simbolička snaga pojedinim činima ili radnjama. Ceremonijal je red običaja propisan ili uobičajen na ceremonijama odnosno raspored svečanosti. Protokol je uobičajena konvencija uljudnog ponašanja (*bon-ton*) u službenim svečanostima koji svojim pravilima ponašanja osigurava red kao preduvjet općeg sklada i poštovanja ustanovljenog sustava.

U tom kontekstu značajna su pitanja načina pozivanja, obavještavanja javnosti, pravila odijevanja, uređenja prostora u kome se priznanja uručuju, rasporeda sudionika u svečanosti, osobe koja uručuje i laureata koji se zahvaljuje na dodijeljenim priznanjima. Upravo stoga, čin uručenja obavlja, u pravilu, hijerarhijski najviši dužnosnik institucije (u slučaju Osječko-baranjske županije - župan).

O značaju i ljepoti pažljivo odabranog načina uručenja u Osječko-baranjskoj županiji ne svjedoče samo počesto suze na licu dobitnika, ali i nazočnih, već i riječi zahvale laureata. U nizu izrečenih riječi zahvale ipak se svojom ljepotom i značenjem izdvajaju riječi dr.sc. Stanislava Marijanovića izrečene 2006. godine u svečanosti uručenja Nagrade Županije:

“Gospodine župane, gospodo uzvanici i nazočni naši prijatelji

Poštovani i pozdravljeni budite svi - od nas, kao što smo to danas mi - od Vas!

Privilegij je zahvaliti se na časti u ime svakoga od nas, kojima je ta čast danas podijeljena. A prije svega i na prvom mjestu, Vama, gospodine župane, i Vašem Odboru za priznanja Županije, koja ste nam dodijelili, za nagrade koje ste nam uručili, za ovu svečanost koju ste nam upriličili i za riječ ljudske hvale kojom ste nas pozdravili i obodriili. Hvala Vašoj ruci na našem ramenu!

“Dati, a ne uzeti, znači postojati”, rekao je naš veliki sugrađanin, župan i mecena ove županije Josip Juraj Strossmayer.

Otvorili ste nam dveri ovoga drevnog dvorca i dah svježine, vedrine i radosti prešao je preko naših lica. Na današnji svoj svečani dan, ova nas je Županija uzdigla na svoj pokroviteljski dlan, i u njegovim borama pročitala i djelo naših ruku: tko smo, što smo, pa zato, evo, i tu smo, u jednom od najljepših dana u našim životima, među Vama.

Zahvalnost naša zajednička ide i u našim radnim sredinama, i ljudima u njima, koji su nas prvi prepoznali i za nagrade predložili. Zahvaljujući njima, za to zaslužnima, gospodine župane, zajedno s Vama, stoji danas pred Vama - cijeli naš život i jedan njegov jednogodišnji radni životodajni udio. Stoji pred Vama naš životni, poziv i zov. Ono što smo bili i postigli, što jesmo, i što ćemo uvijek ostati: djeca svoga rada.

Zahvala prof. Marijanovića na svečanosti uručenja Nagrada 2. lipnja 2006.

A nagrade koje primismo, vidljiv su oblik spremnosti za pomoć, da to i ostanemo. Jer, što bi bio jedan Mozart na nekom pustom otoku? Bio bi ribar ili zemljoradnik. Zato je ova nagrada za sve nas velika, i po tome jedinstvena, što je isključivo odborska, što nas ne nagrađuje politika, nego struka, što nas politička vlast svjesno stavlja u prvi plan, ispred sebe. I to je vidljiv znak dalekovidnosti ove županije.

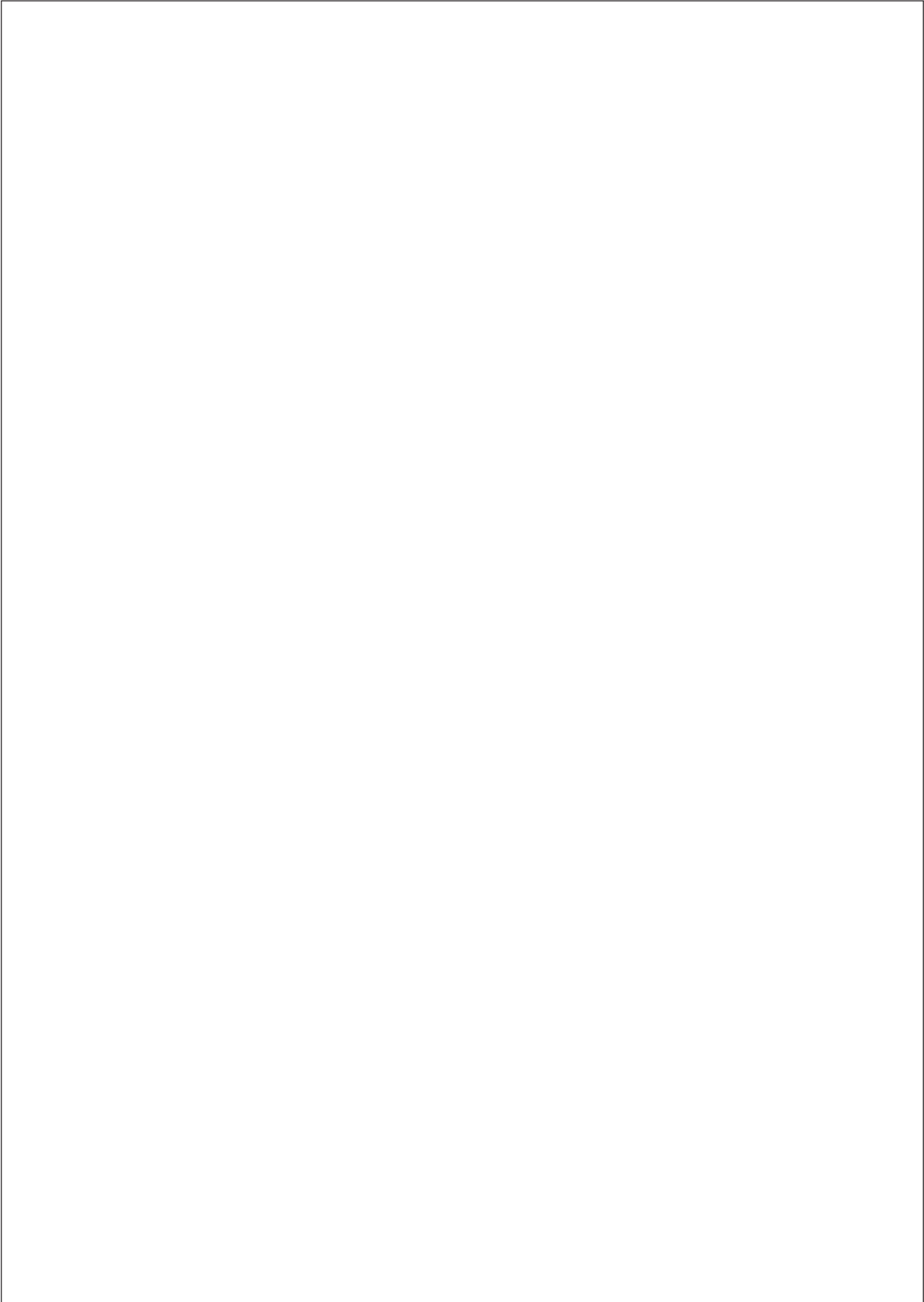
Postavljeni smo na noge da, zapravo, ovdje stojimo u počast ljudskim djelatnostima, humanističkim, društvenim i gospodarstvenim, na vidikovcu na koju ih ona sama uzdiže. Na njihovim obasjanim visovima ima za sve koji im streme i dosegnu puno stajaćih mjesta, ali nema sjedećih. Zato s Vama, gospodine župane, želimo da se sve one ljudske i stvaralačke djelatnosti u našoj županiji razvijaju, i uz njezinu pomoć i podršku nadalje traju, kao što traju i note Mozartovih skladbi.

Čestitajući Vama i našoj Županiji Osječko-baranjskoj njezin Dan, želimo joj ubuduće i sami pridonijeti naše zrno, da dalje plodi, da se diže i razvija kao crkva na visini građena, dobro ustrojena i uređena, da u njoj svi nalaze potporu i izvorište bratske ljubavi i sloge, evandeoskog mira i slobode.

Hvala Vam, gospodine župane, na toj mogućnosti i za takav osjećaj pripadnosti njoj i Vama, u ime sviju nas.”

VI.
OPĆI AKTI O PRIZNANJIMA
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Svoja javna priznanja Osječko-baranjska županija je ustanovila Odlukom o javnim priznanjima Osječko-baranjske županije 1995. godine⁵³. Ovom Odlukom uređene su i osnove postupka dodjele priznanja. No, ovo pitanje je u cijelosti uređeno Pravilnikom o dodjeli priznanja Osječko-baranjske županije koji je donio Odbor za priznanja, a potvrdila Županijska skupština iste godine⁵⁴. 1997. godine u ovim aktima je izmijenjen naziv Županije, sukladno promjeni zakonskog određenja. 2005. godine Odlukom je izrijekom uređeno trajanje mandata Odbora za priznanja⁵⁵, a 2008. godine⁵⁶ dograđena je odredba članka 38. kojom je uređena mogućnost dodjele Povelje humanosti.

Urednički pročišćeni tekst ovih akata glasi:

O D L U K A

o priznanjima Osječko-baranjske županije

I.

TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Radi odavanja javnog priznanja za iznimna postignuća i doprinos od osobitog značenja za razvitak i ugled Osječko-baranjske županije (u daljnjem tekstu: Županija), te poticanja na aktivnosti koje su tome usmjerene, Županija dodjeljuje javna priznanja ustanovljena ovom Odlukom.

Članak 2.

Ovom Odlukom se ustanovljuju sljedeća priznanja Županije:

1. Počasti Osječko-baranjske županije
2. Nagrada Osječko-baranjske županije
3. Povelje Osječko-baranjske županije.

Pored priznanja ustanovljenih ovom Odlukom, mogu se ustanovljivati i druga javna priznanja Županije.

⁵³ "Županijski glasnik" broj 6/95. i 2/97.

⁵⁴ "Županijski glasnik" broj 7/95. i 2/97.

⁵⁵ "Županijski glasnik" broj 5/05.

⁵⁶ "Županijski glasnik" broj 7/08.

II. PRIZNANJA ŽUPANIJE

1. Počasti Županije

Članak 3.

Počasti Županije posebna su priznanja koja se dodjeljuju za značajan doprinos općem napretku, položaju i ugledu Županije koji zaslužuje opće priznanje i isticanje.

Ovom Odlukom se ustanovljuju sljedeće počasti:

- a) Počast Zastave Osječko-baranjske županije s grbom
- b) Počast Zlatnoga grba Osječko-baranjske županije
- c) Počast Velikog pečata Osječko-baranjske županije.

Dobitniku počasti dodjeljuje se plaketa te diploma kao isprava o dodjeli počasti.

Članak 4.

Počast Zastave Osječko-baranjske županije s grbom dodjeljuje se državnicima i drugim istaknutim i uglednim pojedincima koji su svojim djelovanjem i djelom od izvanrednog značaja za utemeljenje i razvitak Republike Hrvatske odnosno djelom koje predstavlja istaknut doprinos hrvatskoj i svjetskoj kulturnoj i civilizacijskoj baštini obilježili vrijeme u kojem djeluju te značajno pridonijeli općem napretku te promicanju položaja i ugleda Županije.

Članak 5.

Počast Zlatnoga grba Osječko-baranjske županije dodjeljuje se domaćim i stranim državljanima, inozemnim i međunarodnim organizacijama, organizacijama i jedinicama lokalnih vlasti te pravnim osobama s područja Republike Hrvatske koji su dali značajan doprinos razvitku odnosa i suradnje Županije i drugih jedinica lokalne samouprave i vlasti te inozemnih i međunarodnih organizacija a time i međunarodnih odnosa Republike Hrvatske, obnovi, razvitku i općem napretku Županije ili su na drugi način značajno pridonijeli promicanju položaja i ugleda Županije.

Članak 6.

Počast Velikog pečata Osječko-baranjske županije dodjeljuje se istaknutim i uglednim pojedincima koji su svojim, javnosti naglašeno izloženim djelovanjem u dužem vremenskom razdoblju dali zapaženi doprinos razvitku određene djelatnosti i općem napretku Županije, obnovi i razvitku ratom razorenog područja te na drugi način značajno pridonijeli promicanju položaja i ugleda Županije.

Članak 7.

Počasti se ne mogu dodijeliti dužnosnicima Županije za njihovu djelatnost na tim dužnostima za vrijeme dok je obnašaju.

2. Nagrada Osječko-baranjske županije

Članak 8.

Nagrada Osječko-baranjske županije (u daljnjem tekstu: Nagrada) javno je priznanje koje se dodjeljuje za izuzetna ostvarenja postignuta na području Županije u svim djelatnostima.

Nagrada se dodjeljuje za iznimna postignuća u područjima:

- a) gospodarskih djelatnosti,
- b) znanosti,
- c) prosvjete,
- d) zdravstva i socijalne skrbi,
- e) kulture,
- f) tjelesne kulture i športa,
- g) tehničke kulture.

Nagrada se može dodijeliti za životno djelo ili za uspjehe ostvarene u određenoj djelatnosti u prethodnoj godini (godišnje nagrade).

Članak 9.

Nagrada za životno djelo dodjeljuje se istaknutim pojedincima čiji je stvaralački put zaokružen za njihovu cjelokupnu djelatnost koja je od osobitog značenja za razvitak određenog područja djelovanja, odnosno za ostvarenje koje predstavlja značajan doprinos razvitku određene djelatnosti te trajno dobro od značaja za Županiju.

Članak 10.

Nagrada za životno djelo može se dodijeliti pojedincima koji žive na području Županije ili su na njemu proveli dio života tijekom kojeg su postigli izuzetna ostvarenja zbog kojih se nagrađuju.

Članak 11.

Nagrada za uspjehe ostvarene u određenoj djelatnosti u prethodnoj godini (godišnja nagrada) može se dodijeliti pojedincima, grupama za kolektivna ostvarenja i pravnim osobama koji žive ili djeluju na području Županije.

Članak 12.

Svake godine može se dodijeliti najviše 15 godišnjih nagrada i to 6 za područje gospodarske djelatnosti i u pravilu po jedna za ostale djelatnosti.

Nagrada za izuzetna ostvarenja u pojedinoj djelatnosti u određenoj godini se ne mora dodijeliti.

Članak 13.

Nagrada za iznimna postignuća u području gospodarskih djelatnosti dodjeljuje se za:

- naročito uspješno organiziranje rada i poslovanja te uvođenje suvremenih metoda u ekonomsko-tehnološki postupak, unapređivanje stručnih i razvojnih službi i druga dostignuća čija je posljedica povećanje proizvodnje, asortimana i kvalitete proizvoda

- odnosno usluga, produktivnosti rada, ekonomičnosti i rentabilnosti poslovanja ili drugi pozitivni efekti,
- ostvarivanje značajnih radnih i poslovnih rezultata od osobitog interesa za unapređenje gospodarstva i jačanje gospodarske osnove Županije (zamjena uvoznih sirovina i repromaterijala domaćim, značajno povećanje izvoza, potpunije podmirivanje potreba građana i sl.),
  - uspješnu primjenu znanosti i suvremenih dostignuća u praksi, izradu naročito uspješnih projekata, postupaka, inovacija i racionalizacija i druga izuzetna ostvarenja koja pridonose unapređivanju i razvoju područja u kojem su ostvorena,
  - ostvarivanje drugih natprosječnih rezultata u odnosu na srodne organizacije u grani na razini Države.

Članak 14.

Nagrada za iznimna postignuća u području znanosti dodjeljuje se za:

- uspješnu i istaknutu znanstvenu djelatnost u određenom području znanosti i njene primjene koja je rezultirala znanstvenim radovima, razvitkom određenog područja znanosti odnosno razvitkom znanstvenih institucija i njihova djelovanja,
- znanstveno otkriće koje predstavlja značajan doprinos znanstveno-istraživačkom radu i znanstvenoj misli,
- vrijedno znanstveno djelo koje odgovara općim normama znanstvenog rada i predstavlja značajan prinos znanstvenoj misli.

Članak 15.

Nagrada za iznimna postignuća u djelatnosti prosvjete dodjeljuje se za značajna ostvarenja u području unapređenja pedagoške teorije i prakse i razvitka prosvjetnog sustava, a osobito za:

- naročite uspjehe u organiziranju odgojno-obrazovnog rada,
- izuzetna ostvarenja u stvaranju i usavršavanju udžbenika, stručne literature i drugih nastavnih sredstava i pomagala,
- zapažene rezultate u stručno-pedagoškom i metodičkom izvođenju nastave i drugih oblika prosvjetne djelatnosti,
- iznimna postignuća u otkrivanju, poticanju i razvitku darovitih učenika i studenata temeljena na višegodišnjem uspješnom djelovanju.

Članak 16.

Nagrada za iznimna postignuća u djelatnosti zdravstva i socijalne skrbi dodjeljuje se za značajne uspjehe u području unapređenja zdravstvene zaštite i zdravstva te socijalne skrbi o stanovništvu, a osobito za:

- zapažene rezultate u djelotvornom i racionalnom organiziranju rada organizacija zdravstvene i socijalne skrbi usmjerenom potpunijem i djelotvornijem pružanju zdravstvene zaštite odnosno socijalne skrbi građanima,
- iznimna ostvarenja u otkrivanju i otklanjanju uzroka oboljenja odnosno sprečavanju i suzbijanju bolesti i njihovih posljedica a osobito sprečavanju, ranom otkrivanju i suzbijanju zaraznih, kroničnih, masovnih nezaraznih i malignih bolesti te iznalaženju i

- primjeni novih djelotvornijih metoda i sredstava liječenja,
- osobite rezultate u organizaciji i liječenju te rehabilitaciji oboljelih, tjelesno i duševno povrijeđenih i oštećenih osoba, kao i osoba sa smetnjama u tjelesnom i duhovnom razvoju,
  - naročite uspjehe u usavršavanju i primjeni postojećih te iznalaženju novih djelotvornijih metoda rada s odgojno zapuštenim i delinkventnim maloljetnicima,
  - izvanredne rezultate u zaštiti i radu s djecom bez potrebite roditeljske skrbi,
  - istaknute rezultate u osiguravanju cjelovite zdravstvene zaštite djece i mladeži te zaštite žena u vezi s majčinstvom,
  - uspjehe u provođenju zdravstvenog odgoja i prosvjećivanja usmjerene podizanju zdravstvene kulture građana i njihove tjelesne i duševne sposobnosti,
  - zapažene rezultate u organizaciji i provođenju djelatnosti socijalne skrbi o socijalno ugroženim kategorijama stanovništva.

Članak 17.

Nagrada za iznimna postignuća u djelatnosti kulture dodjeljuje se za:

- najbolja objavljena, izložena, prikazana ili izvedena umjetnička ostvarenja na području književnosti, glazbe, likovnih i primijenjenih umjetnosti, kazališne i filmske umjetnosti, te arhitekture i urbanizma koja predstavljaju značajan doprinos razvitku kulture,
- značajne rezultate u proučavanju, očuvanju i promicanju kulturne baštine,
- iznimna ostvarenja u organiziranju profesionalnih i amaterskih organizacija i njihovog djelovanja u području kulture čija su posljedica izuzetna ostvarenja odnosno oblici promicanja djelovanja u djelatnosti kulture i unapređivanja kulture u cjelini.

Članak 18.

Nagrada za iznimna postignuća u djelatnosti tjelesne kulture i športa dodjeljuje se za:

- naročita športska postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima za sve uzraste,
- izvanredne uspjehe u stručnom i pedagoškom djelovanju u odgoju i osposobljavanju športasa temeljena na višegodišnjem uspješnom djelovanju u području športa,
- istaknute rezultate u organiziranju masovne športske djelatnosti te podizanju opće tjelesne i športske kulture građana a osobito djece i mladeži.

Članak 19.

Nagrada za iznimna postignuća u djelatnosti tehničke kulture dodjeljuje se za:

- izuzetne rezultate u organizaciji i razvitku inventivne djelatnosti i drugim područjima tehničkog stvaralaštva,
- naročite uspjehe u stručnom i pedagoškom radu na tehničkom odgoju i obrazovanju djece i mladeži,
- izvanredne rezultate u širenju tehničke kulture među stanovništvom.

Članak 20.

Prilikom ocjenjivanja vrijednosti ostvarenih rezultata predloženih za Nagradu cijenit će se i:

- kontinuitet u ostvarivanju rezultata tijekom više godina gdje je to moguće,
- da su ostvareni rezultati najbolji na području Županije, a natprosječni u odnosu na istovrsne organizacije grane djelatnosti na državnoj razini,

- da su rezultati plod zalaganja članova organizacije, a ne njezina posebno povoljnog položaja uvjetovanog vanjskim faktorima,
- da ostvareni rezultati pridonose razvitku grane djelatnosti i općem napretku sredine u kojoj su ostvareni kao i Županije u cjelini.

Članak 21.

Nagrada se pravnim osobama dodjeljuje u obliku plakete a pojedincima u obliku novčane nagrade. Dobitnici Nagrade za kolektivno ostvarenje dijele novčani iznos nagrade na jednake dijelove.

Dobitniku Nagrade dodjeljuje se i diploma kao isprava o dodjeli te Nagrade.

Članak 22.

Sredstva za dodjeljivanje Nagrade osiguravaju se u proračunu Županije.

Odluku o visini novčanog iznosa Nagrade donosi Županijska skupština.

Godišnji fond Nagrade ne mora biti iscrpljen.

Članak 23.

Nagrade se dodjeljuju svake godine u svečanosti obilježavanja Dana Županije.

3. Povelje Županije

Članak 24.

Ovom Odlukom ustanovljavaju se sljedeće povelje Županije:

- a) Povelja lokalne samouprave Županije,
- b) Zelena povelja Županije,
- c) Povelja zahvalnosti Županije,
- d) Povelja humanosti Županije.

Članak 25.

Povelje se dodjeljuju u obliku sadržajno i izgledom svečano oblikovane listine.

a) Povelja lokalne samouprave

Članak 26.

“Povelja lokalne samouprave” Osječko-baranjske županije (u daljnjem tekstu: Povelja lokalne samouprave) javno je priznanje za doprinos promicanju ideje i prakse lokalne samouprave na području Županije.

Članak 27.

Povelja lokalne samouprave se dodjeljuje za:

- znanstvenu i znanstveno-istraživačku djelatnost i publicistiku kojom se pridonosi spoznavanju i produbljivanju spoznaja o lokalnoj samoupravi, iznalaženju znanstveno za-

- snovanih praktičkih rješenja i na drugi način pridonosi jačanju teorijske osnove lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj,
- značajnu djelatnost i izuzetne rezultate u organiziranju jedinica lokalne samouprave i djelovanju njihovih tijela,
  - najbolje rezultate u funkcioniranju jedinica lokalne samouprave kojima se osiguravaju uvjeti za razvitak gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje te jedinice, podiže razina standarda življenja i djelovanja u naselju, te osiguravaju lokalne potrebe stanovnika na području Županije.
  - osobite zasluge u razvijanju odnosa suradnje jedinica lokalne samouprave i lokalnih vlasti u zemlji i inozemstvu.

Članak 28.

Povelja lokalne samouprave se može dodijeliti pojedincima, jedinicama lokalne samouprave i drugim pravnim osobama koji žive odnosno djeluju na području Županije.

Članak 29.

Povelja lokalne samouprave dodjeljuje se svake godine a uručuje u posebnoj prigodi na dan konstituiranja prve Skupštine Županije 15. travnja na svečani način.

b) Zelena povelja

Članak 30.

“Zelena povelja Osječko-baranjske županije” (u daljnjem tekstu: Zelena povelja) javno je priznanje za doprinos očuvanju okoliša te osiguravanju i poboljšavanju kakvoće življenja za dobrobit sadašnjih i budućih naraštaja na području Županije.

Članak 31.

Zelena povelja se dodjeljuje za izuzetnu djelatnost i rezultate kojima se osigurava cjelovito očuvanje vrijednosti prirodnih izvora, biološke raznolikosti prirodnih zajednica i očuvanje ekološkog sklada i stabilnosti, očuvanje kakvoće žive i nežive prirode i racionalno korištenje prirode i njenih dobara, očuvanje i obnavljanje kulturnih i estetskih vrijednosti krajolika, unapređenje stanja okoliša kao osnovnog uvjeta zdravog i održivog razvoja, a osobito za:

- značajnu stručnu i znanstveno-istraživačku djelatnost u svim područjima znanosti i njezne primjene usmjerenu istraživanju prostora Županije i stvaranju stručnih i znanstvenih osnova njegovog razvitka kojima se osigurava postizanje ciljeva očuvanja i unapređenja zaštite okoliša,
- uspješnu primjenu znanosti i suvremenih dostignuća u praksi, izradu naročito uspješnih projekata, postupaka, inovacija i racionalizacija i drugih izuzetnih ostvarenja koja pridonose očuvanju i unapređivanju okoliša,
- uvođenje suvremenih metoda u tehnološki postupak, unapređivanje stručnih i razvojnih službi, izbor i primjenu proizvodnih postupaka najpovoljnijih za okoliš i drugu djelatnost čiji je cilj i posljedica očuvanje i unapređivanje okoliša,
- poticanje korištenja obnovljivih prirodnih izvora i energije i racionalno korištenje prirodnih izvora i energije na najpovoljniji način za okoliš,

- izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša i promicanju potrebe zaštite okoliša,
- značajnu djelatnost u razvijanju ekološke svijesti promicanjem potrebe zaštite okoliša među građanima,
- izuzetna pregrnuća i ostvarene rezultate u saniranju oštećenih dijelova okoliša i daljnjem sprečavanju onečišćenja radi promicanja kvalitete življenja i zdravlja ljudi,
- značajne rezultate u zaštiti i uređenju izuzetno vrijednih dijelova okoliša,
- ostvarene rezultate u korištenju i upravljanju pojedinim dijelovima okoliša, a posebice zaštićenim objektima prirode,
- druge izuzetne rezultate u racionalnom korištenju i zaštiti prostora kao osobito vrijednog i ograničenog dobra a posebice povijesnih i prirodnih dobara i zaštiti i unapređenju stanja okoliša.

Članak 32.

Zelena povelja se može dodijeliti pojedincima, jedinicama lokalne samouprave, ustanovama, stručnim i drugim udrugama i drugim pravnim osobama i njihovim tijelima te drugim organizacijskim oblicima koji žive odnosno djeluju na području Županije.

Članak 33.

Zelena povelja dodjeljuje se svake godine a uručuje prigodom Dana planete Zemlje na svečani način.

c) Povelja zahvalnosti

Članak 34.

“Povelja zahvalnosti Osječko-baranjske županije” (u daljnjem tekstu: Povelja zahvalnosti) javno je priznanje za doprinos obrani Republike Hrvatske na području Županije te jačanje njezine obrambene snage.

Članak 35.

Povelja zahvalnosti se može dodijeliti pojedincima, vojnim i policijskim postrojbama i službama te tijelima civilne zaštite, ustanovama i trgovačkim društvima, udrugama, i drugim pravnim osobama i njihovim tijelima koji su se svojim predanim i požrtvovnim djelovanjem osobito istakli u:

- organiziranju i izvođenju obrane na području Županije te otklanjanju opasnosti ratnih razaranja njenog područja,
- organiziranju i djelovanju tijela civilnih vlasti i vitalnih javnih službi u uvjetima ratnog stanja na području Županije i time pridonijeli unutarnjem snaženju obrambenog sustava,
- aktivnostima kojima se na drugi način pridonosi jačanju obrambene snage Republike Hrvatske na području Županije,
- zaštiti i spašavanju ratom ugroženog stanovništva,
- pronosjenju istine o suštini domovinskog rata u svijetu kao i afirmaciji napora Županije u savladavanju ratnih prilika i jačanju njenog ugleda u svijetu.

Povelja zahvalnosti se može dodijeliti i obiteljima za njihove članove poginule u izvršavanju svoje dužnosti.

Članak 36.

Povelja zahvalnosti dodjeljuje se prema potrebi a uručuje na svečani način.

d) Povelja humanosti

Članak 37.

“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije (u daljnjem tekstu: Povelja humanosti) javno je priznanje za humana djela učinjena na području Županije.

Članak 38.

Povelja humanosti se može dodijeliti pojedincima i skupinama građana koji su se svojim predanim i požrtvovnim djelovanjem, samoprijegorom i brižnim odnosom na području Županije osobito istakli u:

- poduzimanju djela kojima je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj i drugih djela kojima se pridonosi zaštiti i spašavanju ljudskih života,
- darovanju krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih,
- skrbi o bolesnima, tjelesno i duševno povrijeđenima i svima onima kojima je potrebna pomoć drugog čovjeka,
- skrbi o djeci bez roditelja, napuštenoj i drugoj ugroženoj djeci,
- organiziranju i pružanju humanitarne pomoći i drugim akcijama i aktivnostima pružanja ljudske pomoći,
- drugim aktivnostima kojima se afirmira i potvrđuje humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo.

Iznimno, Povelja humanosti se može dodijeliti pojedincima i skupinama građana s prebivalištem na području Županije i za djela iz stavka 1. učinjena izvan područja Županije.

Članak 39.

Dodijeljena Povelja uručuje se prigodno na blagdan sv.Franje 4. listopada na svečani način.

III.

OSNOVE POSTUPKA DODJELE PRIZNANJA

Članak 40.

Prijedlog za dodjelu priznanja Županije mogu podnijeti pojedinci, pravne osobe i drugi organizacijski oblici te njihova tijela.

Prijedlog za dodjelu Nagrade ne mogu dati tijela Županije.

Članak 41.

Prijedlog za dodjelu priznanja razmatra i odluku donosi Odbor za priznanja Županije (u daljnjem tekstu: Odbor). Odluke Odbora o dodjeli priznanja svečano se proglašuju na zasjedanju Skupštine Županije.

O dodjeli Počasti Zastave Osječko-baranjske županije s grbom odlučuje Županijska skupština.

Članak 42.

Odbor broji 15 članova.

Predsjednika i članove Odbora imenuje Županijska skupština iz reda istaknutih gospodarskih, znanstvenih, zdravstvenih, kulturnih, prosvjetnih i drugih javnih djelatnika na vrijeme podudarno s vremenom mandata vijećnika te Skupštine.

U slučaju spriječenosti predsjednika zamjenjuje član Odbora koga iz svog sastava imenuje Odbor.

Članak 43.

Tijekom jedne godine istoj pravnoj osobi ili pojedincu za iste zasluge može se dodijeliti samo jedno priznanje Županije.

Nagrada za životno djelo te ista Počast istoj osobi može se dodijeliti samo jednom.

Dobitniku Nagrade za životno djelo ne mogu se dodjeljivati Nagrade za izuzetna ostvarenja u prethodnoj godini (u istoj grani djelatnosti).

Ne može se pokrenuti prijedlog za dodjelu priznanja osobi koja više nije u životu osim ako je život izgubila izvršavajući djelo zbog kojeg se predlaže za dodjelu priznanja.

Članak 44.

Oblik, sadržaj i izgled plaketa, povelja i diploma uz priznanja utvrđuje Odbor.

Nitko osim Županije ne može izrađivati niti stavljati u promet značke i druga obilježja koja bi imala oblik i izgled plaketa i drugih znakova priznanja Županije.

Članak 45.

Postupak pripreme prijedloga i donošenja odluke o dodjeli priznanja, te uručivanja priznanja, i druga pitanja od značaja za dodjelu bliže se uređuju posebnim pravilnikom o dodjeli priznanja Županije.

Pravilnik iz stavka 1. ovog članka donosi Odbor za priznanja, a potvrđuje Županijska skupština.

IV. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 46.

Mandat članova prvog Odbora koje na temelju ove Odluke imenuje Županijska skupština prestaje prestankom mandata vijećnika ove Skupštine.

Članak 47.

Do utvrđivanja datuma Dana Županije, Nagrade će se dodjeljivati na dan koji odredi Županijska Skupština.

P R A V I L N I K

o dodjeli priznanja Osječko-baranjske županije

I.

TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Pravilnikom u skladu s Odlukom o priznanjima Osječko-baranjske županije (u daljnjem tekstu: Županija) bliže se uređuje:

- postupak i način pripreme i utvrđivanja prijedloga kandidata za priznanja,
- postupak odlučivanja o dodjeli priznanja,
- uručivanje i čuvanje priznanja,
- druga pitanja.

Članak 2.

U interesu zaštite ugleda kandidata za priznanja i neovisnosti tijela koja sudjeluju u odlučivanju o priznanjima, postupak dodjele priznanja odvija se bez uvida javnosti.

II.

PREDLAGANJE KANDIDATA ZA PRIZNANJA

Članak 3.

Prijedlozi za dodjelu priznanja Županije podnose se u skladu s Odlukom o priznanjima Županije, Odboru za priznanja Županije (u daljnjem tekstu: Odbor).

Članak 4.

Prijedlozi se podnose u pisanom obliku.

Prijedlog za pojedinca mora sadržavati njegov životopis u opsegu primjerenom priznanju za koje se predlaže te iscrpno obrazloženje zasluga zbog kojih se predlaže za dodjelu priznanja.

Prijedlog za pravnu osobu ili drugu organizacijsku cjelinu mora sadržavati osnovne podatke o njezinom statusu, pokazatelje njenog poslovanja odnosno djelovanja u opsegu primjerenom priznanju za koje se predlaže te iscrpno obrazloženje uspjeha zbog kojih se predlaže za dodjelu priznanja.

Uz prijedlog se prilaže potrebna odgovarajuća dokumentacija - objavljeni rad, analize, prikazi, kritike, pisanje stručnog i drugog tiska, natjecateljski rezultat i sl.

Na zahtjev Odbora predlagatelj je dužan naknadno dostaviti dopunske podatke i dokumentaciju.

Članak 5.

Prijedlozi za dodjelu "Nagrade Osječko-baranjske županije" (u daljnjem tekstu: Nagrada) i povelja Županije koje se dodjeljuju godišnje na određeni dan, podnose se na javni poziv

Odbora koji se objavljuje najkasnije 30 dana prije roka za podnošenje prijedloga u sredstvima javnog priopćavanja.

Prijedlozi za dodjelu Nagrade i drugih priznanja iz stavka 1. podnose se najkasnije 60 dana prije isteka roka za dodjelu u godini u kojoj se priznanje dodjeljuje.

III. UTVRĐIVANJE KANDIDATA ZA PRIZNANJA

Članak 6.

Kandidate za priznanja Županije utvrđuje Odbor za priznanja Županije.

Članak 7.

U svrhu obrade prijedloga i utvrđivanja prijedloga kandidata za dodjelu priznanja Odbor osniva povjerenstva te imenuje njihove voditelje i članove. Povjerenstvo ima najmanje voditelja i dva člana koje Odbor imenuje iz reda vrsnih poznavatelja djelatnosti i područja djelovanja na koje se priznanje odnosi.

Povjerenstva se obvezno formiraju za:

- obradu prijedloga za dodjelu Počasti Zastave Osječko-baranjske županije s grbom za svaki prijedlog posebno;
- obradu prijedloga za dodjelu Počasti Zlatnoga grba Osječko-baranjske županije i Počasti Velikog pečata Osječko-baranjske županije za svaku vrstu priznanja zasebno;
- obradu prijedloga za dodjelu Nagrade za životno djelo, za svaki prijedlog posebno;
- obradu prijedloga za dodjelu Nagrade za izuzetna ostvarenja u određenoj djelatnosti u prethodnoj godini, za svaku djelatnost za koju se Nagrada dodjeljuje;
- obradu prijedloga za dodjelu povelja, za svaku vrstu povelje.

Članak 8.

Povjerenstvo proučava podnesene prijedloge i priloženu dokumentaciju, obavlja potrebne konzultacije i prikuplja potrebne dopunske podatke i dokumentaciju te utvrđuje prijedloge koje podnosi Odboru.

Iznimno u odnosu na članak 5. stavak 2. ovog Pravilnika, osim za Nagradu, povjerenstvo je ovlašteno u rokovima razmatranja prijedloga i samo pripremiti i podnijeti prijedlog kandidata za priznanja.

Ukoliko se za dodjelu predlaže strani državljanin, za potrebe Odbora se pribavlja mišljenje i državnih tijela nadležnih za poslove odnosa s inozemstvom.

Povjerenstva rade i odlučuju na nejavnim sjednicama. Povjerenstvo utvrđuje zaključak većinom glasova svih članova. Član povjerenstva koji se ne složi sa zaključkom, može tražiti da se njegovo odvojeno mišljenje s obrazloženjem unese u izvješće povjerenstva.

Članak 9.

Povjerenstvo iz svog sastava može izabrati izvjestitelja ili tu ulogu povjeriti voditelju povjerenstva.

Na temelju zaključka povjerenstva izvjestitelj sastavlja pisano izvješće koje s odgovarajućim prijedlogom i obrazloženjem podnosi Odboru.

IV. DODJELA PRIZNANJA

Članak 10.

Osim za Počast Zastave Osječko-baranjske županije s grbom, odluku o dodjeli priznanja donosi Odbor.

Odbor radi na nejavnim sjednicama prema dnevnom redu koji sam utvrđuje.

Sjednice Odbora uz pomoć tajnika priprema i saziva predsjednik Odbora pisanim pozivom, u pravilu najmanje pet dana prije održavanja sjednice.

Tajnika Odbora imenuje Odbor.

Na sjednicama Odbora vodi se zapisnik.

Članak 11.

Nakon provedene rasprave o podnesenom prijedlogu Odbor donosi zaključak o utvrđivanju prijedloga za dodjelu priznanja. U opravdanim slučajevima Odbor može vratiti pojedini prijedlog na dopunsku obradu povjerenstvu. Odbor može zatražiti od povjerenstva da određeni prijedlog koji povjerenstvo nije prihvatilo ponovno razmotri. Nakon drugog izvješća povjerenstva, Odbor je slobodan u odlučivanju i o ovom prijedlogu.

Ukoliko je Odlukom ograničen broj određenog priznanja koje se dodjeljuje, Odbor može prihvatiti prijedlog i utvrditi i veći broj kandidata za to priznanje.

Kada je za dodjelu priznanja predložen koji od članova Odbora on se isključuje iz rada Odbora po prijedlozima za određeno priznanje za koje je predložen.

Zaključak iz stavka 1. ovog članka Odbor utvrđuje javnim glasovanjem svojih članova.

Zaključak je donesen ukoliko se za njega izjasni većina ukupnog broja članova Odbora.

Član Odbora koji se ne složi sa zaključkom može tražiti da se njegovo odvojeno mišljenje s obrazloženjem unese u zapisnik sjednice.

Članak 12.

Nakon završenog postupka utvrđivanja kandidata za dodjelu priznanja, prijedlog za dodjelu Počasti Zastave Osječko-baranjske županije s grbom Odbor upućuje Županijskoj skupštini na odlučivanje odnosno pristupa odlučivanju o dodjeli ostalih priznanja.

Osim za "Povelju zahvalnosti Osječko-baranjske županije", odluku o dodjeli priznanja donosi Odbor tajnim glasovanjem o utvrđenim kandidatima za priznanja.

Rezultate uz pomoć tajnika utvrđuje i na istoj sjednici objavljuje predsjedavajući Odbora.

Odluka je donesena ukoliko se za nju izjasni većina ukupnog broja članova Odbora.

Članak 13.

Isprave o dodijeljenim priznanjima potpisuje župan.

Akt o dodjeli priznanja svečano se objavljuje na sjednici Skupštine Županije te u "Županijskom glasniku".

V.**URUČIVANJE I ČUVANJE PRIZNANJA****Članak 14.**

Dodijeljena priznanja uručuju se na javnim prigodnim svečanostima.

Nagrada Županije se uručuje na svečanosti prigodom Dana Županije.

Povelja lokalne samouprave uručuje se na dan konstituiranja prve Skupštine Županije 15. travnja.

Zelena povelja uručuje se u prigodi obilježavanja Dana planeta Zemlje 22. travnja.

Povelja humanosti uručuje se u prigodi obilježavanja blagdana sv. Franje 4. listopada.

Članak 15.

Dodijeljena priznanja u pravilu uručuje župan.

Članak 16.

Organizacije kojima su dodijeljena priznanja Županije osiguravaju da se znaci priznanja (plaketa, diploma, povelja) drže izloženi na dostojan način na prikladnom i istaknutom mjestu.

Članak 17.

Ukoliko poslije smrti nositelja priznanja Županije ne postoje članovi obitelji koji mogu zadržati dodijeljeno priznanje, znaci priznanja (plaketa, povelja, diploma) se vraćaju Županiji.

Kad pravna osoba - dobitnik priznanja Županije prestane postojati bez pravnog sljednika, znaci priznanja se vraćaju Županiji.

VI.**ZAVRŠNE ODREDBE****Članak 18.**

O dobitnicima priznanja Županije vodi se posebna evidencija s odgovarajućom dokumentacijom.

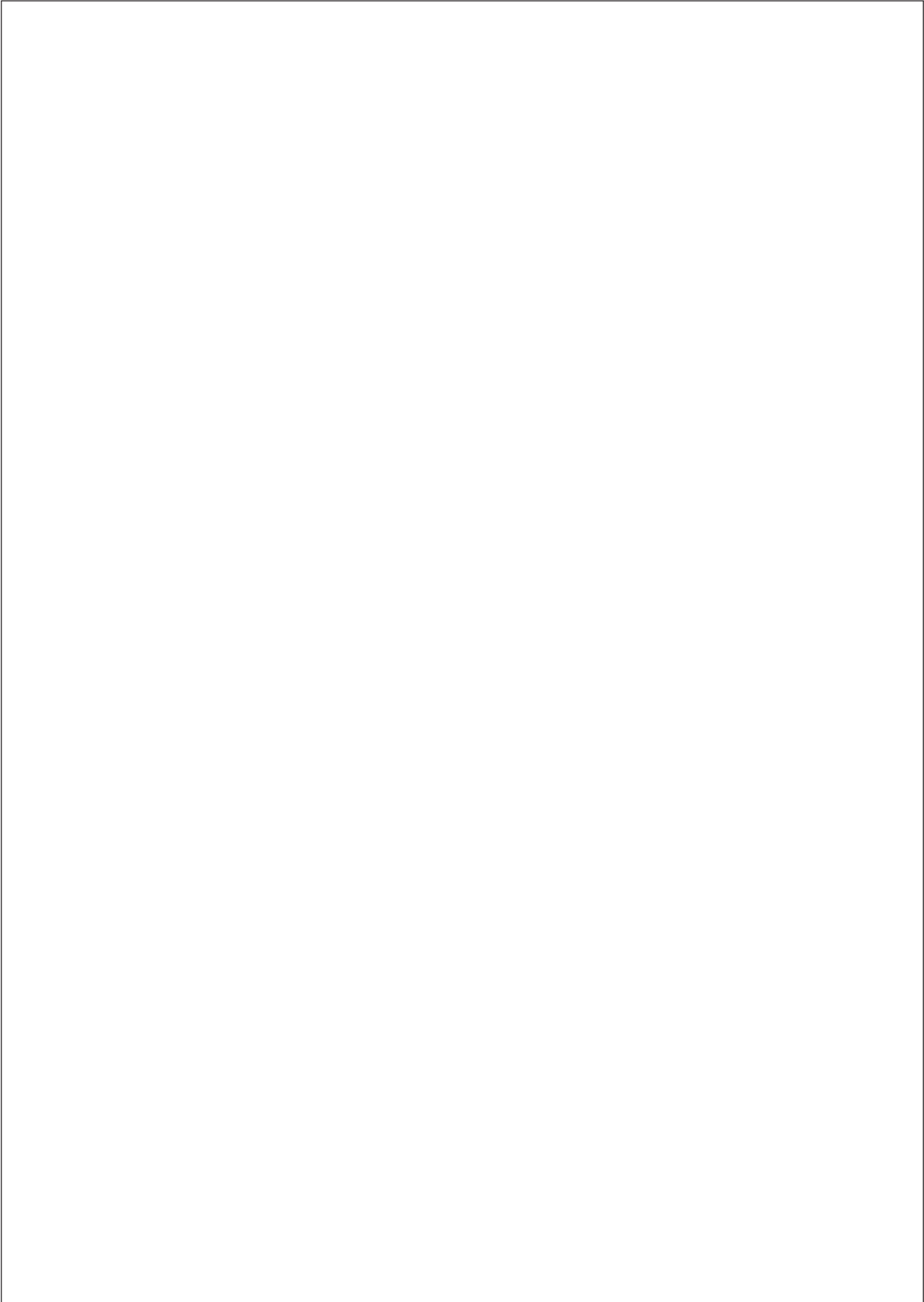
Evidenciju iz prethodnog stavka vodi i čuva Tajništvo Županije na način koji propiše tajnik Županije.

Članak 19.

Stručne i administrativne poslove Odbora za priznanja Županije obavlja Tajništvo Županije na način koji odredi tajnik Županije, a financijsko-računodstvene Služba za javne financije.

VII.
DOBITNICI PRIZNANJA
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Što nam govori ime jednog čovjeka? Govori nam o njegovom postojanju. Dodavanjem drugih oznaka i podataka uz ime upotpunjuje se slika o čovjeku, njegovom vremenu i njegovom djelovanju u tom vremenu.

Javna priznanja prate i bilježe povijest. Budući da su vid potvrđivanja i vrednovanja rada, rezultata rada i zasluga, ona svjedoče o naporima i uspjesima jedne sredine. Stoga, primitkom određenog društvenog priznanja njegov dobitnik i sam postaje dio te povijesti. U tom smislu ovaj dio uključen je i da podsjeti i sačuva podatke o toj povijesti.

Formulacije teksta zasluga za koje je dodijeljeno priznanje preuzete su iz izvorne dokumentacije (akta o dodjeli priznanja). Pregled je pripremljen po abecednom slijedu te po vrstama priznanja. Abecedni pregled ima funkciju kataloga podataka budući da ukazuje na imena dobitnika, priznanja koja su mu dodijeljena i godinu dodjele. To omogućava korištenje pregleda po vrstama i potpunije sagledavanje zasluga za koje je priznanje dodijeljeno pojedinom dobitniku, ali i provođenje analiza po raznim kriterijima i obilježjima.

Radi olakšavanja snalaženja i korištenja podataka oni su grupirani. U pregledu po vrstama podaci su grupirani po vrstama, unutar toga po godinama, a dalje svrstani u grupe koje u pravilu, obuhvaćaju podatke o organizacijama odnosno pojedincima i to, redosljedom sadržanim u aktu o dodjeljivanju priznanja. Podaci o nagradama za životno djelo unutar određenog priznanja izlučeni su ispred godišnjih nagrada. U abecednom pregledu podaci za pojedince su svrstani abecednim redom početnih slova prezimena dobitnika. Radi lakšeg snalaženja u podacima za organizacije i zajednice, oni su grupirani po djelatnostima. Unutar djelatnosti dobitnici su svrstani abecednim redom početnih slova naziva.

U pregledu po vrstama priznanja, navedena su imena organizacija važeća u trenutku dodjele.

Radi veće preglednosti u abecednom pregledu su korištene sljedeće kratice:

PČZ - Počast Zastave Osječko-baranjske županije s grbom

PČG - Počast Zlatnoga grba Osječko-baranjske županije

PČP - Počast Velikog pečata Osječko-baranjske županije

NŽ - Nagrada Osječko-baranjske županije

PLS - "Povelja lokalne samouprave" Osječko-baranjske županije

ZP - "Zelena povelja Osječko-baranjske županije"

PZh - "Povelja zahvalnosti Osječko-baranjske županije"

PHu - "Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije

Godina navedena uz kraticu naziva u abecednom pregledu označava godinu u kojoj je dodijeljeno.

Nadamo se da će tako uređeni pregled dodijeljenih županijskih priznanja i njihovih dobitnika odgovoriti funkciji koja mu je namijenjena.

1. PREGLED DOBITNIKA PRIZNANJA PO VRSTI PRIZNANJA I GODINI DODJELE

1.1. POČAST ZLATNOGA GRBA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

2003. godina

Bernard M. Luketich, predsjednik Hrvatske bratske zajednice u Americi za značajan doprinos razvitku odnosa i suradnje hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka u Americi i Osječko-baranjske županije

1.2. POČAST VELIKOG PEČATA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

2008. godina

mons. dr. Marin Srakić, nadbiskup dakovačko-osječki i metropolit za značajan doprinos razvitku i općem napretku te promicanju položaja i ugleda Osječko-baranjske županije

1.3. NAGRADA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE ZA ŽIVOTNO DJELO

1998. godina

Ivan Lehman

za životno djelo ostvareno u području prosvjete

mr.sc. Damir Kovačić

za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa

1999. godina

Branko Mihaljević

za životno djelo ostvareno u području kulture

2000. godina

dr.sc. Ive Mažuran

za životno djelo ostvareno u području znanosti

Katica Ileš

za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa

2001. godina

Zdenka Radman

za životno djelo ostvareno u području prosvjete

2002. godina

Vesna Mores

za životno djelo ostvareno u području kulture

Slavko Bučanović

za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa

2003. godina

Nevenka Munitić

za životno djelo ostvareno u području prosvjete

Julije Njikoš

za životno djelo ostvareno u području kulture

Andrija Vekić

za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa

2004. godina

Antun Nadsombat

za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa

2005. godina

professor emeritus Antun Tucak

za životno djelo ostvareno u području znanosti

Zdenka Lechner

za životno djelo ostvareno u području kulture

Vladimir Bader

za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa

2006. godine

mr.sc. Sonja Cupec

za životno djelo ostvareno u području prostornog planiranja i urbanizma

professor emeritus Stanislav Marijanović

za životno djelo ostvareno u području znanosti

Zvonimir Đurić

za životno djelo ostvareno u području prosvjete

Eduard Bakarec

za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa

2007. godina

dr.sc. Bogdan Mesinger

za životno djelo ostvareno u području kulture i znanosti

Dragutin Ogrizek

za životno djelo ostvareno u području tehničke kulture i inovacija

Alojz Muha

za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa

2008. godina

Stanko Petrović

za životno djelo ostvareno u području prosvjete

Dragutin Stivaničević

za životno djelo ostvareno u području kulture i prosvjete

Franjo Vidaković

za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa

2009. godina

Vera Svoboda-Njikoš

za životno djelo ostvareno u području kulture

Željko Čiki

za životno djelo ostvareno u području kulture

Ivan Janjić

za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa

2010. godina

Antun Nikolić

za životno djelo ostvareno u području kulture

Branko Karapandža

za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa

2011. godina

Matej Kasač

za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa

2012. godina

dr.sc. Milorad Nikčević

za životno djelo ostvareno u području znanosti

Krešimir Janoši

za životno djelo ostvareno u području zdravstva

Stjepan Tomaš
za životno djelo ostvareno u području kulture

Juraj Jurković
za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa

2013. godina

dr.sc. Gordana Kralik
za životno djelo ostvareno u području znanosti i prosvjete

dr.sc. Nada Prlić
za životno djelo ostvareno u području prosvjete

Josip Vinkešević
za životno djelo ostvareno u području kulture

2014. godina

professor emeritus Antun Petričević
za životno djelo ostvareno u području znanosti

Stjepan Sokol
za životno djelo ostvareno u području prosvjete

Mile Dumančić
za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa

Ladislav Keler
za životno djelo ostvareno u području tehničke kulture

2015. godina

Krunoslav Slabinac
za životno djelo ostvareno u području kulture

Ivan Grnja
za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa

GODIŠNJE NAGRADE u području gospodarskih djelatnosti

1996. godina

“Gradnja” d.d. Osijek
za ostvarivanje značajnih radnih i poslovnih rezultata kojima se pridonosi jačanju gospodarske osnove Županije

1998. godina

Našicecement d.d. Našice

za naročito uspješno organiziranje rada i poslovanja te uvođenje suvremenih metoda u ekonomsko-tehnološki proces i ostvarene značajne radne i poslovne rezultate

Panturist d.d. Osijek

za ostvarivanje značajnih radnih i poslovnih rezultata kojima se pridonosi jačanju gospodarske osnove Županije

Davor Kezić

za naročito uspješnu inovaciju i njezinu primjenu koja pridonosi razvoju područja u kojem je ostvarena

2000. godina

Društvo inovatora "Osijek" Osijek

za naročito uspješnu i svjetski priznate inovacije i njihovu primjenu koja pridonosi razvoju područja u kojima su ostvarene

2001. godina

Alastor d.o.o. Osijek

za ostvarivanje značajnih radnih i poslovnih rezultata kojima se pridonosi jačanju gospodarske osnove Županije

Ivan Plačko

za uspješnu primjenu nove tehnologije u grafičkoj industriji i ostvarene poduzetničke i nakladničke rezultate

Tihomir Čuljak

za naročito uspješnu inovaciju koja pridonosi razvoju područja u kojem je ostvarena

2002. godina

OTOS d.o.o. Osijek

za ostvarivanje značajnih radnih i poslovnih rezultata zasnovanih na suvremenim tehničkim, tehnološkim i ekonomskim dostignućima i spoznajama

Davor Kezić

za naročito uspješnu inovaciju koja pridonosi razvoju područja u kojem je ostvarena

2003. godina

Danijel Samardžić

za naročito uspješnu inovaciju koja pridonosi razvoju područja u kojem je ostvarena

2004. godina

Ante Kelava

za naročito uspjele inovacije koje pridonose razvoju područja u kojima su ostvarene

2005. godina

Zvezdana Svoboda

za naročito uspjele inovacije koje pridonosi razvoju područja u kojem je ostvarena

2006. godina

Kanaan d.o.o. Radikovci

za uspješno ostvarivanje poduzetničke inicijative i postignute poslovne rezultate

2007. godina

Josip Šimić

za naročito uspješno organiziranje rada i poslovanja te uvođenje suvremenih metoda u ekonomsko-tehnološki postupak

2009. godina

Osijek-Koteks d.d., Osijek

za ostvarivanje značajnih radnih i poslovnih rezultata od osobitog interesa za unaprjeđenje gospodarstva i jačanje gospodarske osnove Županije

2010. godina

Ricardo d.o.o., Osijek

za ostvarivanje značajnih radnih i poslovnih rezultata kojima se pridonosi jačanju gospodarske osnove Županije

2012. godina

Harburg-Freudenberger Belišće d.o.o.

za iznimne proizvodne i poslovne rezultate kojima se pridonosi jačanju gospodarske osnove Županije

Gradnja d.o.o. Osijek

za značajne radne poduhvate i u tome ostvarene poslovne rezultate kojima se pridonosi unaprjeđenju graditeljske djelatnosti te održanju i jačanju gospodarske osnove Županije

Ravlić, ugostiteljsko-trgovačka djelatnost, Osijek, vl. Zlatko Ravlić

za iznimna postignuća u području proizvodnje hrane ostvarena kvalitetnom poduzetničkom inicijativom

2013. godina

Saponia d.d., Osijek

za iznimna postignuća u području gospodarskih djelatnosti ostvarena naročito uspješnim organiziranjem rada i poslovanja i uspješnom primjenom znanosti i suvremenih dostignuća u praksi čija je posljedica povećanje proizvodnje, asortimana i kvalitete proizvoda

2014. godina

Baranjski voćnjaci d.o.o., Kneževi Vinogradi

za iznimna postignuća u području gospodarskih djelatnosti ostvarena uspješnom primjenom znanosti i suvremenih dostignuća u praksi čija je posljedica povećanje proizvodnje, asortimana i kvalitete proizvoda

2015. godina

Kandit d.o.o., Osijek

za iznimna postignuća i rezultate ostvarene u stvaranju optimalnih uvjeta unaprjeđivanja proizvodnje i plasmana proizvoda kao značajnog doprinosa jačanju gospodarske osnove Županije

Misna vina d.o.o., Trnava

za značajna postignuća u razvoju vinogradarstva i vinarstva

Cetratour d.o.o., Osijek

za ostvarivanje značajnih rezultata u oblikovanju i realizaciji programa od značaja za razvoj riječnog turizma na području Županije

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Piljić Nada za seljačko domaćinstvo "Ivica i Marica", Karanac

za značajne radne i poslovne rezultate u razvoju ruralnog turizma

u području znanosti**2002. godina**

Ekonomski fakultet u Osijeku

za uspješnu i istaknutu znanstvenu djelatnost u području ekonomskih znanosti i njene primjene, koja je rezultirala znanstvenim radovima, razvitkom ekonomske znanosti odnosno razvitkom fakulteta kao znanstveno-istraživačke i nastavne ustanove i njegovog djelovanja

2013. godina

dr.sc. Stela Jokić

za uspješnu i istaknutu znanstvenu djelatnost u području biotehničkih znanosti i njezinu primjenu koja je rezultirala znanstvenim radovima i razvitkom ovog područja znanosti

u području prosvjete**1996. godina**

Glazbena škola Franje Kuhača Osijek
za zapažene rezultate u stručno-pedagoškom izvođenju nastave i iznimna postignuća u otkrivanju, poticanju i razvitku darovitih učenika

1998. godina

Ugostiteljsko-turistička škola Osijek
za zapažene rezultate u stručno-pedagoškom radu

1999. godina

Osnovna škola "Dobriša Cesarić" Osijek
za zapažene rezultate u stručno-pedagoškom radu

2001. godina

Medicinska škola Osijek
za zapažene rezultate u stručno-pedagoškom i metodičkom izvođenju nastave i drugih oblika prosvjetne djelatnosti

2002. godina

Osnovna škola Antuna Mihanovića, Osijek
za naročite uspjehe u organiziranju odgojno-obrazovnog rada i zapažene rezultate u stručno-pedagoškom i metodičkom izvođenju nastave i drugih oblika prosvjetne djelatnosti

2004. godina

Elektrotehnička i prometna škola Osijek
za zapažene rezultate u stručno-pedagoškom izvođenju nastave i iznimna postignuća u otkrivanju, poticanju i razvitku darovitih učenika

2005. godina

mr.sc. Nevenka Damjanović
za zapažene rezultate u stručno-pedagoškom izvođenju nastave i iznimna postignuća u otkrivanju, poticanju i razvitku darovitih učenika

2006. godina

Marina Kopri
za iznimne rezultate u stručno-pedagoškom radu i promicanju glazbene kulture

2011. godina

Strojarska tehnička škola Osijek
za zapažene rezultate u stručno-pedagoškom izvodenju nastave i drugih oblika prosvjetne djelatnosti te poticanju i razvitku darovitih učenika

2015. godina

Osnovna škola "Ivana Brlić Mažuranić", Strizivojna
za zapažene rezultate u stručno-pedagoškom i metodičkom organiziranju i izvodenju odgojno-obrazovnog rada i iznimna postignuća u otkrivanju, poticanju i razvitku darovitih učenika

u području zdravstva i socijalne skrbi**1998. godina**

mr.sc. Krešimir Glavina
za zapažene rezultate u organiziranju i razvitku Kliničke bolnice Osijek usmjerene unapređenju zdravstvene zaštite stanovništva

2008. godina

dr.sc. Rudika Gmajnić
za zapažene rezultate u djelotvornom i racionalnom organiziranju zdravstvenog sustava i unaprjeđenje zdravstvene zaštite građana

2010. godina

Katolička udruga "Veronikin rubac", Osijek
za zapažene rezultate u organizaciji i provođenju skrbi o starijim i ne-moćnim osobama i svima kojima je potrebna pomoć drugoga čovjeka

u području kulture**1996. godina**

Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku
za izvedena umjetnička ostvarenja, koja predstavljaju značajan doprinos razvitku kulture

dr.sc. Stjepan Sršan
za značajne rezultate u proučavanju, očuvanju i promicanju kulturne i povijesne baštine

1998. godina

Miroslav Gerenčer

za iznimna postignuća na području likovnih umjetnosti

1999. godina

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo "Osijek 1862"

za iznimna postignuća i umjetničke dosege u očuvanju i promicanju kulturne baštine

2000. godina

Hrvatsko pjevačko društvo "Lipa" Osijek

za iznimna postignuća i umjetničke dosege u području glazbene umjetnosti

2002. godina

Silvija Lučevnjak

za značajne rezultate u proučavanju, očuvanju i promicanju kulturne baštine te organiziranju i izvođenju manifestacija kojima se podiže razina kulturnog života

2003. godina

Slovačka kulturno-umjetnička udruga "Franjo Strpač" Markovac Našički
za naročite uspjehe i umjetničke dosege u očuvanju i promicanju kulturne baštine

Tomislav Dušanić

za iznimna ostvarenja na području likovnih umjetnosti

2004. godina

Josip Cvenić

za iznimna postignuća i umjetničke dosege u području književnosti

2005. godina

Stjepan Tomaš

za iznimna postignuća i umjetničke dosege u području književnosti

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo "Valpovo 1905", Valpovo

za iznimna ostvarenja u organiziranju Društva na očuvanju i promicanju kulturne baštine i razvoju kulturnog amaterizma

2007. godina

Hrvatski tamburaški savez u Osijeku
za značajne rezultate u proučavanju, očuvanju i promicanju kulturne baštine te organiziranju aktivnosti koje pridonose njezinom obogaćivanju i razvoju

2009. godina

Srećko Perković
za značajne rezultate ostvarene u promicanju kulture i kulturnih dobara na području Županije

2010. godina

Marin Topić
za iznimne dosege u području umjetničke fotografije

2011. godina

dr.sc. Goran Rem
za djelovanje i objavljene radove koji predstavljaju značajan doprinos književnoj teoriji, valorizaciji i očuvanju kulturne baštine te obogaćivanju i razvoju kulture

2012. godina

Udruga za rad s mladima "Breza", Osijek
za iznimna postignuća u poticanju i razvoju dječjeg stvaralaštva u djelatnosti kulture

2013. godina

Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku
za predstavu "Unterstadt" prema književnom predlošku Ivane Šojat-Kuči

2014. godina

dr.sc. Jasminka Najcer Sabljak i Silvija Lučevnjak
za značajne rezultate u proučavanju, očuvanju i promicanju kulturne baštine

2015. godina

Mirko Ćurić
za iznimna postignuća u proučavanju, očuvanju i promicanju kulturne baštine

u području tjelesne kulture i športa**1996. godina**

Veslački klub "Iktus-Saponia" Osijek
za naročita športska postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima

1998. godina

Olimpijada starih športova Brodanci
za istaknutu djelatnost u njegovanju izvornih i tradicijskih športova

2001. godina

Branislav Bogdanović
za naročita športska postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima u kuglanju

2002. godina

Zoran Prodanović
za naročita športska postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima u kuglanju

2003. godina

Kuglački klub "Kandit-Premijer" Osijek
za naročita športska postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima u kuglanju

Mario Mušanić
za iznimne rezultate na državnim i međunarodnim natjecanjima u kuglanju

2004. godina

Mirna Rajle Brodanac
za iznimne rezultate na međunarodnim natjecanjima u veslanju

2005. godina

Matko Bulka
za iznimne rezultate na državnim i međunarodnim natjecanjima u kuglanju

2006. godina

Robert Seligman
za iznimne rezultate na državnim i međunarodnim natjecanjima u gimnastici

2007. godina

Veslački klub "Iktus" Osijek
za naročita športska postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima

2008. godina

Marin Janković
za istaknute rezultate u organiziranju i afirmiranju aktivnosti očuvanja i njegovanja izvornih i tradicijskih športova u okviru Olimpijade starih športova u Brodancima

2010. godina

David Šain
za naročita športska postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima

2011. godina

Sonja Kešerac i Maja Anić
za naročita športska postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima u veslanju

2012. godina

Matija Gubica i Boris Milošević
za naročita športska postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima

2013. godina

David Šain
za iznimna športska postignuća na državnim i međunarodnim, a posebice olimpijskim natjecanjima

2014. godina

Teniski klub Osijek
za iznimna športska postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima

2015. godina

Judo klub "Mladost" Osijek
za izvanredne uspjehe u stručnom i pedagoškom djelovanju u odgoju i osposobljavanju sportaša oplodenom iznimnim sportskim postignućima na državnim i međunarodnim natjecanjima

u području tehničke kulture**1996. godina**

Tihomir Čuljak

za izuzetne rezultate u području tehničkog stvaralaštva

1998. godina

Zoran Bešlić

za izuzetna ostvarenja u području tehničkog stvaralaštva

1999. godina

Ivan Šarčević

za osobite rezultate u širenju i promicanju tehničke kulture

2000. godina

Video klub "Mursa" Osijek

za izuzetna ostvarenja u području tehničkog stvaralaštva

2001. godina

Snježana Barabaš-Seršić

za izuzetne uspjehe u stručnom i pedagoškom radu na tehničkom odgoju i obrazovanju djece i mladeži i izvanredne rezultate u širenju tehničke kulture među stanovništvom

2002. godina

Ankica Gudelj

za izuzetne uspjehe u stručnom i pedagoškom radu na tehničkom odgoju i obrazovanju djece i mladeži

2003. godina

Martina Mijaković

za izuzetna ostvarenja u području tehničkog stvaralaštva

2004. godina

Damir Tomić

za izuzetna ostvarenja u području tehničkog stvaralaštva

2005. godina

Stjepan Vidić

za izuzetne uspjehe u stručnom i pedagoškom radu na tehničkom odgoju i obrazovanju djece i mladeži

2006. godina

Aeroklub "Osijek", Osijek
za izuzetne uspjehe u razvoju tehničke kulture u zrakoplovnoj djelatnosti

2007. godina

Zajednica tehničke kulture Osječko-baranjske županije
za iznimna postignuća u organiziranju djelatnosti tehničkog obrazovanja, osposobljavanja i stvaralaštva te širenju tehničke kulture

2008. godina

Domagoj Kusalić
za iznimna postignuća na domaćim i međunarodnim natjecanjima u području informatike

2009. godina

Antun Šikić
za iznimna postignuća u djelatnosti tehničke kulture

2011. godina

Miro Suver
za iznimna ostvarenja u području zrakoplovnog modelarstva potvrđena na državnim i međunarodnim natjecanjima

2012. godina

Fotoklub Osijek
za iznimna ostvarenja u području tehničke kulture i stvaralaštva

2013. godina

Danko Sokolić
za iznimna postignuća u području zrakoplovnog modelarstva potvrđena na državnim i međunarodnim natjecanjima

2015. godina

Marko Pinjuh
za iznimna postignuća u organizaciji i razvitku inovacijske djelatnosti

1.4. "POVELJA LOKALNE SAMOUPRAVE" OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

1996. godina

Francois Friederich, delegat Vijeća Europe u Veleposlanstvu lokalne demokracije u Osijeku

za osobite zasluge u razvijanju odnosa suradnje jedinica lokalne samouprave na području Županije i lokalnih vlasti u inozemstvu radi omogućavanja upoznavanja i proučavanja iskustava funkcioniranja lokalne samouprave europskih gradova, produbljivanja spoznaja o lokalnoj samoupravi te iznalaženja praktičkih rješenja primjenjivih u oblikovanju, razvitku i unapređivanju lokalne samouprave na području Županije Osječko-Baranjske

Općina Koška

za uspješno organiziranje općine kao jedinice lokalne samouprave i djelovanje njezinih tijela u postizanju osobitih rezultata u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje općine, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području općine

1997. godina

Općina Semeljci

za uspješno organiziranje općine kao jedinice lokalne samouprave i djelovanje njezinih tijela u postizanju osobitih rezultata u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje općine, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području općine

1998. godina

Grad Valpovo

za uspješno organiziranje Grada kao jedinice lokalne samouprave i djelovanje njegovih tijela u postizanju osobitih rezultata u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Grada, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području Grada

1999. godina

Pravni fakultet Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku

za znanstvenu i znanstveno-istraživačku djelatnost i publicistiku kojom se pridonosi spoznavanju i produbljivanju spoznaja o lokalnoj samoupravi, iznalaženju znanstveno zasnovanih praktičkih rješenja i jačanju teorijske osnove lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj

Općina Bilje

za značajnu djelatnost i iznimne rezultate u organiziranju jedinice lokalne samouprave i djelovanju njezinih tijela u postizanju osobitih rezultata u stvaranju uvjeta razvitka

2000. godina**Nositelji Projekta "Demokratizacija u istočnoj Slavoniji"**

za osobite zasluge u pružanju stručne i materijalne potpore te razvijanju odnosa suradnje jedinica lokalne samouprave na području Županije i lokalnih vlasti Belgije i Nizozemske radi omogućavanja upoznavanja i proučavanja iskustava funkcioniranja lokalne samouprave tih zemalja, produbljivanja spoznaja o lokalnoj samoupravi te iznalaženja praktičkih rješenja primjenjivih u oblikovanju, razvitku i unapređivanju lokalne samouprave na području Osječko-baranjske županije

Općina Čeminac

za značajnu djelatnost i iznimne rezultate u organiziranju jedinice lokalne samouprave i djelovanju njezinih tijela u postizanju osobitih rezultata u stvaranju uvjeta zadovoljavanja potreba stanovništva i razvitka

Općina Petrijevci

za uspješno organiziranje i postignute rezultate u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti i podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika

2001. godina**Općina Feričanci**

za uspješno organiziranje Općine kao jedinice lokalne samouprave i djelovanje njezinih tijela u postizanju osobitih rezultata u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Općine, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području Općine

2002. godina**Hrvatski institut za lokalnu samoupravu, Osijek**

za znanstvenu i stručnu, publicističku i obrazovnu djelatnost kojom se pridonosi produbljivanju i širenju spoznaja o teritorijalnoj samoupravi, iznalaženju znanstveno zasnovanih praktičkih rješenja te osposobljavanju nositelja funkcioniranja i razvitka lokalne samouprave

2003. godina

Općina Antunovac

za uspješno organiziranje Općine kao jedinice lokalne samouprave i djelovanje njezinih tijela u postizanju osobitih rezultata u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Općine, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području Općine

2005. godina

Općina Koška

za uspješno organiziranje Općine kao jedinice lokalne samouprave i djelovanje njezinih tijela u postizanju osobitih rezultata u razvitku društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Općine, podizanju standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području Općine

Ivica Buconjić

za osobit doprinos uspješnom organiziranju Grada Belog Manastira kao jedinice lokalne samouprave i djelovanju njegovih tijela u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Grada

2006. godina

Jadranka Nikolov

za značajni stručni doprinos razvoju sustava lokalne samouprave na području Osječko-baranjske županije

2007. godina

Regionalni forum udruga Slavonije, Osijek

za doprinos promicanju ideje i prakse lokalne samouprave na području Osječko-baranjske županije

2008. godina

dr.sc. Zvonimir Lauc

za znanstvenu i znanstveno-istraživačku djelatnost i publicistiku kojom se pridonosi spoznavanju i produbljivanju spoznaja o lokalnoj samoupravi, te iznalaženju znanstveno zasnovanih praktičkih rješenja čime se pridonosi jačanju teorijske osnove lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj

Josip Šimić

za osobite rezultate u podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području Općine Kneževi Vinogradi

2011. godina

Općina Erdut

za poticanje i promicanje vrijednosti lokalne zajednice kao temelja razvojnog djelovanja i napretka

2012. godina

Općina Antunovac

za uspješno organiziranje u postizanju osobitih rezultata u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Općine, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području Općine

2014. godina

Općina Kneževi Vinogradi

za uspješno organiziranje u postizanju osobitih rezultata u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Općine, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području Općine

1.5. "ZELENA POVELJA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE"**1996. godina**

prof.dr.sc. Jozsef Mikuska

za značajnu znanstveno-istraživačku, stručnu i pedagošku djelatnost te uspješnu primjenu znanosti u praksi usmjerenu stvaranju znanstvenih i stručnih osnova za očuvanje i zaštitu prirodnih vrijednosti dijela Županije Osječko-Baranjske

Darko Varga

za značajnu djelatnost u oblikovanju i razvijanju ekološke svijesti i potrebe zaštite Posebnog zoološkog rezervata i Parka prirode Kopački rit te njenom promicanju na međunarodnoj razini

Javno poduzeće "Unikom" Osijek

za izuzetna pregnuća i ostvarene rezultate u saniranju ratom oštećenih dijelova okoliša te požrtvovani rad u osiguranju kvalitete življenja i zdravlja stanovništva na području grada Osijeka

1997. godina

Dječji vrtić "Mak" Centra za predškolski odgoj Osijek

za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša i promicanju potrebe zaštite okoliša

Odred izviđača "Iovallios" Valpovo

za ostvarene rezultate u uređenju osobito vrijednih dijelova okoliša, te značajnu djelatnost u razvijanju ekološke svijesti i promicanju potrebe zaštite okoliša među građanima

Javno poduzeće za vodoopskrbu i odvodnju "Vodovod-Osijek" Osijek

za uspješno organiziranje djelatnosti ispitivanja i nadzora nad kakvoćom otpadnih voda i primjenu znanstvenih i stručnih metoda kojima su postignuti iznimni rezultati u sprječavanju onečišćenja okoliša

Kombel d.o.o. za komunalne djelatnosti Belišće

za ostvarene rezultate u saniranju oštećenih dijelova okoliša i daljnjem sprječavanju onečišćenja radi promicanja kvalitete življenja i zdravlja ljudi

1998. godina**Osnovna škola Antuna Mihanovića Osijek**

za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša i promicanju potrebe zaštite okoliša

Planinarsko društvo "Krndija" Našice

za značajnu djelatnost u razvijanju ekološke svijesti i promicanju potrebe zaštite okoliša među građanima

Marijan Kocijančić

za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša i promicanju potrebe zaštite okoliša

Ivana Kolarić

za značajne rezultate u zaštiti i uređenju izuzetno vrijednih dijelova okoliša

Zdravko Tadić

za značajnu stručnu i znanstveno-istraživačku djelatnost u ornitologiji i rezultate u zaštiti izuzetno vrijednih dijelova okoliša

1999. godina**Osnovna škola "August Harambašić" Donji Miholjac**

za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša

Zdenko Farkaš

za izuzetna pregnuća i ostvarene rezultate u saniranju oštećenih dijelova okoliša i uspješnu izvedbu projekta kojim se obnavljaju njegove prirodne osobitosti

X. Policijska postaja Bilje Policijske uprave Osječko-baranjske
za značajne rezultate u zaštiti izuzetno vrijednih dijelova okoliša

2000. godina

Osnovna škola "Matija Gubec" Magadenovac
za značajnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži te razvijanju ekološke svijesti i promicanju potrebe zaštite okoliša

dr.sc. Melita Mihaljević
za značajnu znanstveno-istraživačku, stručnu i pedagošku djelatnost, uspješnu primjenu znanosti u praksi te izradu uspješnih projekata koji pridonose očuvanju i unapređivanju okoliša

2001. godina

Osnovna škola Frana Krste Frankopana, Osijek
za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju ekološke svijesti i promicanju potrebe zaštite okoliša

Osnovna škola Laslovo, Laslovo
za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju svijesti o zaštiti okoliša te za izuzetna postignuća i ostvarene rezultate u saniranju ratom oštećenih dijelova okoliša

Werkos d.o.o. Osijek
za uspješnu primjenu suvremenih znanstvenih i tehnoloških dostignuća u praksi koja pridonose očuvanju i unapređenju okoliša

2002. godina

Osnovna škola Bilje, Bilje
za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša i promicanju zaštite okoliša

Športsko ribolovni klub "Jug 2", Osijek
za iznimna postignuća i ostvarene rezultate u saniranju, uređenju i zaštiti zapuštenih dijelova okoliša kojima se pridonosi njihovoj revitalizaciji i promicanju kvalitete življenja i zdravlja ljudi

2003. godina

dr.sc. Dragica Gucunski
za značajnu znanstveno-istraživačku, stručnu i pedagošku djelatnost te uspješnu primjenu znanosti u praksi usmjerenu stvaranju znanstvenih

i stručnih osnova za očuvanje i zaštitu prirodnih vrijednosti Osječko-baranjske županije

2004. godina

Mario Romulić

za značajnu djelatnost u razvijanju ekološke svijesti promicanjem potrebe zaštite okoliša

2005. godina

Udruga za organsko-biološku proizvodnju "BIOPA" Osijek

za izbor i primjenu proizvodnih postupaka najpovoljnijih za okoliš i značajnu djelatnost u razvijanju ekološke svijesti među građanima te uspješnu primjenu znanosti i suvremenih dostignuća u praksi

Športsko udičarsko društvo "Šaran" Našice

za izuzetna postignuća i ostvarene rezultate u saniranju oštećenih dijelova okoliša i daljnjem sprječavanju onečišćenja radi promicanja kvalitete življenja i zdravlja ljudi

2006. godina

Osnovna škola "August Šenoa" Osijek

za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša i promicanju zaštite okoliša

2007. godina

Gljivarsko društvo "Našice", Našice

za iznimnu djelatnost usmjerenu očuvanju vrijednosti prirodnih izvora, biološke raznolikosti prirodnih zajednica i očuvanju ekološkog sklada i stabilnosti, racionalno korištenje prirode i njenih dobara te značajnu djelatnost u razvijanju ekološke svijesti promicanjem potrebe zaštite okoliša među građanima

Izviđački klub "Javor" Osijek

za iznimnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša i promicanju potrebe zaštite okoliša

dr.sc. Stjepan Krčmar

za značajnu stručnu i znanstveno-istraživačku i nastavnu djelatnost usmjerenu istraživanju životinjskog svijeta na prostoru Županije i osiguravanju cjelovitog očuvanja biološke raznolikosti prirodnih zajednica i ekološkog sklada i stabilnosti

Marica Sklizović

za izuzetna pregnuća i ostvarene rezultate u saniranju oštećenih dijelova okoliša i daljnjem sprječavanju onečišćenja radi promicanja kvalitete življenja i zdravlja ljudi

2008. godina

Osnovna škola Ernestinovo, Ernestinovo

za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša te navika življenja u suglasju s prirodom

Osnovna škola Popovac, Popovac

za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša te navika življenja u suglasju s prirodom

Obrtnička škola Antuna Horvata Đakovo

za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša te navika življenja u suglasju s prirodom

Hitna medicinska pomoć Osječko-baranjske županije

za izbor i primjenu tehnoloških postupaka najpovoljnijih za okoliš te korištenje energije na način koji mu najmanje šteti

2009. godina

Udruženje stanara grada Osijeka

za značajnu djelatnost u razvijanju ekološke svijesti promicanjem potrebe zaštite okoliša među građanima

2010. godina

Udruga za zaštitu prirode i okoliša Zeleni Osijek

za značajnu djelatnost u razvijanju ekološke svijesti i promicanju potrebe zaštite okoliša među građanima te izuzetna pregnuća i ostvarene rezultate u oblikovanju i ostvarivanju programa ljudskog djelovanja u suglasju s prirodom

Pčelarska udruga "Pčela" Našice

za značajnu djelatnost usmjerenu očuvanju biološke raznolikosti prirodnih zajednica i očuvanju ekološkog sklada i stabilnosti i racionalno korištenje prirode i njenih dobara

Silvano Sušilović

za izradu projekata kojima uspješnom primjenom znanosti i suvremenih dostignuća u praksi pridonosi oblikovanju i primjeni energetske učinkovite gradnje kao dijela strategije održivog razvoja

2011. godina

Unikom d.o.o. za komunalno gospodarstvo, Osijek
za unaprjeđivanje stručnog djelovanja i ostvarene rezultate u saniranju, zaštiti i održavanju prirodnih vrijednosti i okoliša te za značajnu djelatnost u razvijanju ekološke svijesti i promicanje potrebe zaštite prirode i okoliša među građanima

Udruga "Dani slavonske šume", Našice
za značajnu djelatnost usmjerenu poticanju i razvijanju kulture održivog razvoja, osobito racionalnog korištenja obnovljivih prirodnih izvora i energije te razvijanju ekološke svijesti promicanjem potrebe zaštite prirode među građanima

Udruga djece i mladih s poteškoćama u razvoju "Zvono", Belišće
za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša i života u suglasju s prirodom

2012. godina

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Gorana Guska na "Orlovom putu"
za iznimnu djelatnost i ostvarene rezultate u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi osiguranja cjelovitog očuvanja vrijednosti biološke raznolikosti prirodnih zajednica i ekološkog sklada kao osnovnog uvjeta zdravog i održivog razvoja kao i načinu dosizanja toga cilja

Nikola Faller
za iznimnu djelatnost i ostvarene rezultate u oblikovanju i razvijanju svijesti o vrijednosti prirodnih izvora i očuvanju ekološkog sklada i stabilnosti te kulturnih i estetskih vrijednosti krajolika

2013. godina

Osnovna škola Josipovac
za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša te navika življenja u suglasju s prirodom

Zdravko Pavlović
za značajnu djelatnost u razvijanju ekološke svijesti promicanjem potrebe zaštite okoliša među građanima

2014. godina

Udruga športskih ribolovaca "Podravec" Bistrinci
za iznimna pregruća i ostvarene rezultate u uređenju zapuštenih dijelova okoliša kojima se pridonosi njihovoj revitalizaciji i promicanju kvalitete življenja ljudi te oblikovanju i ostvarivanju programa ljudskog djelovanja u suglasju s prirodom

2015. godina

Dječji vrtić Maza Valpovo

za iznimnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece u oblikovanju i razvijanju svijesti o značenju prirode i potrebi zaštite okoliša

Poljoprivredna i veterinarska škola Osijek

za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi cjelovitog očuvanja vrijednosti prirodnih izvora, kakvoće prirode i racionalnog korištenja prirode i njenih dobara

Tehnička škola i prirodoslovna gimnazija Rudera Boškovića Osijek

za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi cjelovitog očuvanja vrijednosti prirodnih izvora, kakvoće prirode i racionalnog korištenja prirode i njenih dobara

1.6. "POVELJA HUMANOSTI" OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE**1996. godina**

Sonja Klingor

za organiziranje i pružanje humanitarne pomoći

Damir Živković

za poduzimanje djela kojima je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj

Stjepan Božić

Zvonko Đuričić

Milić Mihajlović

Antun Skrok

za darovanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih

1997. godina

Amalija Janović

za predano djelovanje u organiziranju i pružanju humanitarne pomoći ljudima ugroženim ratom i njegovim posljedicama

Željko Paurić

za nesebičnu predanost u organiziranju i pružanju skrbi o djeci i obitelji, bolesnima i nevoljnima i svima onima kojima je potrebna pomoć drugog čovjeka

Terezija Farkaš

za samoprijegoran rad u pružanju pomoći povrijeđenima i skrbi o bolesnima

Branka Mravunac

za samoprijegoran rad u pružanju pomoći povrijeđenima i skrbi o bolesnima

Marija Šešo

za brižni odnos u organiziranju i provođenju skrbi o starim osobama

Danijela Jožef

za samopožrtvovnu skrb o obitelji i djeci bez majke

Simo Bakić

Drago Đurković

za darovanje krvi koje omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih

1998. godina

Zlatko Babić

za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj i spašen ljudski život

Dragutin Štefančić

za darovanje krvi koje omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih

Ruža Janžek

za skrb o djeci bez roditelja i napuštenoj djeci

Članovi tima SOS telefona u Osijeku

Tihomir Jurčević, Vladimir Jurčević, dr.sc. Anđelka Metzinger, Božica Štumfol i Jadranka Tomin

za skrb o duševno povrijeđenima i svima onima kojima je potrebna pomoć drugog čovjeka

1999. godina

Mato Džalto

za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj i spašen ljudski život

dr.sc. Zlatko Mandić i Davorka Šuvak

za skrb o tjelesno i duševno povrijeđenima i svima onima kojima je potrebna pomoć drugog čovjeka

Kata i Stjepan Vukovski

za skrb o djeci bez roditelja i napuštenoj djeci

2000. godina

Petar Mihaljević

za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj i spašen ljudski život

Josip Jurišić
za darovanje krvi koje omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih

2001. godina

dr.sc. Josip Palić
za samoprijegoran rad u skrbi i pružanju pomoći bolesnima

Radoslav Grubišić
za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj

Drago Vila
za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj

Ivan Ileš
Risto Kocev
za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih

2002. godina

Štefica Čučak
za pružanje humanitarne pomoći i druge aktivnosti koje afirmiraju i potvrđuju humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo

Silvija Perković
za skrb o izbjeglicama, djeci i drugim osobama kojima je potrebna pomoć drugog čovjeka

Stanko Mihić
Bela Mikola
Antun Sauer
za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih

2003. godina

fra Modesto Josip Borak
za djelovanje kojim se afirmira i potvrđuje humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo

Vera Iveković
za skrb o bolesnima, tjelesno i duševno povrijeđenima i svima onima kojima je potrebna pomoć drugog čovjeka

Tomislav Plavčić
za organiziranje i pružanje humanitarne pomoći i drugim akcijama i aktivnostima pružanja ljudske pomoći

Franjo Andrašić
Ivan Drtik

Pal Horvath
Marinko Kovač
Vladimir Orlovac
Zvonimir Papo
Miroslav Šerbedžić
Josip Talapko
za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih

2004. godina

Tomo Horvat
za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj i spašen ljudski život

Nikola Cvitko
Josip Gracel
Petar Gudelj
Mato Partić
Marko Vrčec
za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih

2005. godina

Zvonko Bašić
Stjepan Gal
Vladimir Martinčević
Dragutin Pilicar
Ivo Resler
Stjepan Resler
Jozo Slivka
Ilija Tica
Mirko Vacka
Mato Vrbešić
za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih

2006. godina

Duško Balatinac
za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugih otklonjena prijeteća pogibelj i spašeni ljudski životi

fra Krešimir Ivan Borković
za brižnost, predanost i nesebičnost u pružanju pomoći ljudima u nevolji

Marijan Bat
Branko Fešiš
Nikola Fumić
Josip Galinec

Stjepan Juriša
Milan Kamba
Zvonimir Majhen
Željko Stiblo

za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih

2007. godina

Milan Bičanić
Zdenko Crnić
Antun Toth
Teodor Vorih
Tomislav Vukić

za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih

2008. godina

Marinko Perica

za poduzimanje djela kojima je od drugih otklonjena prijeteca pogibelj

Ivica Korov

za organiziranje i pružanje pomoći invalidnim osobama

Miroslav Delić
Milena Lončar
Matija Mitrić
Eugenija Sastić
Ivan Stoić
Zvonimir Šimenić

za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih

2009. godina

Robert Hranić, Janoš Salai i Antika Senaši

za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteca pogibelj i spašen ljudski život

Zlatko Uvanović

za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteca pogibelj i spašen ljudski život

Zdravko Brleković
Mirko Gašić
Stjepan Koričić
Josip Kovačević

za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih

2010. godina

Vedran Horvat

za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj i spašen ljudski život

Anto Marković i Marijana Cmrečnjak

za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj i spašen ljudski život

Gojko Brković

Branko Fajfer

Željko Kovačić

Slavko Pavin

Ivica Štorat

Đuro Vezmarović

za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih

Marija Domazetović

za skrb o djeci s posebnim potrebama

Tihomir Štrekelj

za djelovanje u organiziranju i pružanju humanitarne pomoći kojim se potvrđuje humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo

Igor Berecki i Miroslav Škoro

za nesebično i predano djelovanje u poticanju i organiziranju aktivnosti kojima se afirmira i potvrđuje humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo

6.e razred OŠ kralja Tomislava, Našice, šk. god. 2009./2010.

za organiziranje akcija i aktivnosti pružanja ljudske pomoć

2011. godina

Zdenko Husnjak

za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj i spašen ljudski život i drugih djela kojima se pridonosi zaštiti i spašavanju ljudskih života

Nebojša Kurilj

za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj i spašen ljudski život i drugih djela kojima se pridonosi zaštiti i spašavanju ljudskih života

Dejan Maškov

za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj i spašen ljudski život i drugih djela kojima se pridonosi zaštiti i spašavanju ljudskih života

Željko Sinković

za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteca pogibelj i spašen ljudski život i drugih djela kojima se pridonosi zaštiti i spašavanju ljudskih života

Juraj Lešković i Slaven Poštić

za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteca pogibelj i spašen ljudski život i drugih djela kojima se pridonosi zaštiti i spašavanju ljudskih života

Alen Drašković, Josip Drašković, Damir Mijatović, Dario Mijatović, Stjepan Orešković i Aco Tadić

za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteca pogibelj i spašen ljudski život i drugih djela kojima se pridonosi zaštiti i spašavanju ljudskih života

Antun Florijančić

Pavo Gurdon

Mile Jelić

Mate Marov

Nikola Pavlović

Jakša Vitovski

za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih

2012. godina

Andrej Antolić

za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteca pogibelj i spašen ljudski život

Mirko Fekete i Đorđe Lekić

za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteca pogibelj i spašen ljudski život

Marko Jelkić i Filip Ištoković

za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteca pogibelj i spašen ljudski život

Kristian Mijoč i Matea Pranješ

za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteca pogibelj i spašen ljudski život

Josip Birovljević

Željko Drgalić

Pavao Đurković

Ivan Filisar

Stjepan Malečić

Branko Pavoković

Zdenka Rigo

Tomislav Sudar

Ivica Šebeščen

Slavko Šplajt

Branislav Vidaković

za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih

Štefica Čučak

za organiziranje i pružanje humanitarne i drugih oblika ljudske pomoći kojima se afirmira i potvrđuje humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo

Ana Mutnjaković

za organiziranje i pružanje humanitarne i drugih oblika ljudske pomoći kojima se afirmira i potvrđuje humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo

Maja Akšamović-Andrić, Marija Rumbočić-Pezelj, Zvezdana Cah i Donna Šimatić

za organiziranje i pružanje humanitarne i drugih oblika ljudske pomoći kojima se afirmira i potvrđuje humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo

2013. godina

Gordana Badovinac-Golinac

za poduzimanje djela kojim je od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj

Zvonimir Greganić

za poduzimanje djela kojim je od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj

Marijan Gubina

za doprinos afirmaciji humanosti kao univerzalnog civilizacijskog načela

Pavica Stanković

za predano i požrtvovno djelovanje i brižni odnos u skrbi o bolesnima, tjelesno i duševno povrijeđenima i svima onima kojima je potrebna pomoć drugog čovjeka

Maja Sajler Garmaz i Željko Garmaz

za organiziranje i pružanje humanitarne i drugih oblika ljudske pomoći kojima se afirmira i potvrđuje humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo

Ena Šarac

za doprinos jačanju i afirmaciji humanosti kao zaloga opstojnosti društvene zajednice

mr.sc. Ivana Vručina

za organiziranje i pružanje pomoći u skrbi o prijevremeno rođenoj djeci

Ivica Bajević
Boris Banović
Miroslav Benčina
Ivan Bičanić
Josip Broz
Zlatko Horvat
Josip Jona
Šandor Karas
Zvonko Kubica
Josip Lukačević
Marko Marić
Milan Marić
Boro Milojković
Goran Radaković
Josip Sauer
Dragutin Srdenović
Tomislav Šimić-Jelić
Bogdan Trišić
Branimir Vrečko

za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih

2014. godina

Juraj Petrijevčanin

za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugih otklonjena prijeteća pogibelj i spašeni ljudski životi

Nevenka Granić

za skrb o djeci bez roditelja, napuštenoj i drugoj ugroženoj djeci

Ladislav Lamza

za skrb o starima, bolesnima, tjelesno i duševno povrijeđenima i svima kojima je potrebna pomoć drugog čovjeka

Vlado Bajamić

Ivica Bekina

Dragan Božić

Dražen Dumančić

Antun Džanko

Željko Fodor

Stjepan Nad

Siniša Peternek

Boris Šafran

Željko Tomičić

za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih

2015. godina

Jerko Troskot i Patrik Glavaš

za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj i spašen ljudski život

Marija Mihelić

za predanost u pobuđivanju savjesti i socijalne osjetljivosti, solidarnosti i djelotvornosti kojima se promiču vrijednosti humanizma kao zaloga održanja društvene zajednice

Stjepan Vujnovac

za nesebično djelovanje kojim poučava i afirmira humanost kao zalog budućnosti ove ljudske zajednice

Ivica Ciraki

Miodrag Čučković

Danijel Holjevac

Ivan Katruša

Josip Kozina

Stjepan Mužar

Zvonko Nagy

Branko Tukara

za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih

1.7. "POVELJA ZAHVALNOSTI OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE"**1996. godina**

- za predano i požrtvovno djelovanje u organiziranju i izvođenju obrane na području Županije Osječko-Baranjske te jačanju njezine obrambene snage u Domovinskom ratu

1. Vladimir Šeks
2. Slavko Barić
3. Zvonko Bušić
4. Branimir Glavaš
5. Željko Ronta
6. Zapovjedništvo 1. Operativne zone Osijek
7. Zapovjedništvo obrane grada Osijeka
8. 3. gardijska brigada "Kune"
9. 101. brigada Hrvatske vojske
10. 106. brigada Hrvatske vojske
11. 107. brigada Hrvatske vojske "R" Valpovo
12. 122. brigada Hrvatske vojske "D" Đakovo
13. 130. brigada Hrvatske vojske
14. 132. brigada Hrvatske vojske "D" Našice-Orahovica-Valpovo

15. 135. brigada Hrvatske vojske
16. 160. brigada Hrvatske vojske
17. Odred riječne ratne flotile "Drava" Osijek
18. Policijska uprava osječko-baranjska
19. Specijalna jedinica policije PU osječko-baranjske
20. IV. policijska postaja Beli Manastir PU osječko-baranjske
21. Postaja granične policije Beli Manastir PU osječko-baranjske
22. Centar za obavješćivanje Osijek

- za predano i požrtvovno djelovanje u organiziranju i djelovanju tijela civilnih vlasti i vitalnih javnih službi u uvjetima ratnog stanja kojim su omogućili djelotvorno funkcioniranje obrambenog sustava na području Županije Osječko-Baranjske

1. Stjepan Čamagajevac
2. Stipan Jurčević
3. dr.sc. Zlatko Kramarić
4. Marko Kvesić
5. Srećko Lovrinčević
6. Mate Zorić

- za predano i požrtvovno djelovanje u organiziranju i djelovanju vitalnih javnih službi u Domovinskom ratu kojim su pridonijeli unutaršnjem snaženju obrambenog sustava na području Županije Osječko-Baranjske

1. HEP Distribucijsko područje "Elektroslavonija" Osijek
2. HEP Prijenosno područje Osijek
3. HEP "Termoelektrana-Toplana Osijek" Osijek
4. Organizacijske jedinice Hrvatskih željeznica Osijek
5. Telekomunikacijski centar HPT Osijek
6. Poslovna jedinica Osijek INA Trgovina
7. JP "Vodovod-Osijek" Osijek
8. KJP "Dvorac" Valpovo
9. JPP "Ukop" Osijek
10. Tvornica keksa i kruha "Sloboda" Osijek
11. Tvornica mlijeka u prahu IPK Osijek
12. Klinička bolnica Osijek
13. Dom zdravlja Osijek
14. Dom zdravlja Đakovo
15. Dom zdravlja Valpovo
16. Hitna medicinska pomoć Osijek
17. Zavod za javno zdravstvo Osijek
18. Veterinarska stanica Osijek

- za predano i požrtvovno djelovanje u zaštiti i spašavanju, te zbrinjavanju ratom ugroženog stanovništva i otklanjanju posljedica ratnog djelovanja na području Županije Osječko-Baranjske

1. Damir Junušić
2. Karlo Karačić
3. Vatrogasni centar Osijek
4. Stožer civilne zaštite MO "Knez Branimir" Osijek
5. Stožer civilne zaštite MO "Donji grad" Osijek
6. Stožer civilne zaštite MO "30. svibanj - Jug II" Osijek
7. Stožer civilne zaštite MO "Nova Retfala" Osijek
8. Stožer civilne zaštite MO "Retfala" Osijek
9. Stožer civilne zaštite MO "Ivan Filipović" Osijek
10. Stožer civilne zaštite MO "Ivan Meštrović" Osijek
11. Stožer civilne zaštite MO "Sjenjak" Osijek
12. Stožer civilne zaštite MO "Osijek - Lijeva obala"
13. Stožer civilne zaštite MO Josipovac
14. Stožer civilne zaštite MO Ernestinovo
15. Stožer civilne zaštite MO Ivanovac
16. Gradsko društvo Crvenog križa Osijek
17. "Caritas" Osijek

- za predano i požrtvovno djelovanje u pružanju potpore stanovništvu i izniman doprinos obrani Republike Hrvatske na području Županije Osječko-Baranjske tijekom Domovinskog rata

1. Mara Bareza

- za osobit doprinos jačanju obrambene snage Republike Hrvatske na području Županije Osječko-Baranjske

1. Metalska industrija MIO Osijek
2. OLT d.d. Osijek
3. "Torpedo-Đakovo" d.o.o. Đakovo
4. PIK Đakovo
5. "Energa" d.o.o. Đakovo
6. "Meteor" d.d. Đakovo
7. "Limex" d.o.o. Donji Miholjac
8. "Belišće" d.d. Belišće
9. PPK "Valpovo" Valpovo
10. "Saponia" d.d. Osijek
11. LIO d.d. Osijek
12. Drvna industrija GELI Đakovo
13. "Vodogradnja" d.o.o. Osijek
14. "Gradnja" d.d. Osijek
15. "Opeka" d.d. Osijek

16. Cetera d.d. Đakovo
17. "Panonija" d.d. Osijek
18. "Žitar" d.d. Donji Miholjac
19. "Prehrana" d.o.o. Osijek
20. Studentski centar u Osijeku

- za predano i požrtvovno djelovanje u pronošnju istine o suštini Domovinskog rata u svijetu i afirmaciji napora stanovništva i obrambenih snaga na području Županije Osječko-Baranjske u obrani i otklanjanju posljedica rata

1. Medijski centar "Glas Slavonije" Osijek
2. Hrvatski radio Radio postaja Osijek
3. HTV Studio Osijek

1997. godina

- za uspješno ustrojavanje i djelovanje sustava školstva u ratnim uvjetima, skrb o učenicima i materijalnim dobrima škola

1. OŠ Svete Ane Osijek
2. OŠ Vladimira Becića Osijek
3. OŠ Franje Krežme Osijek
4. OŠ Antuna Mihanovića Osijek
5. OŠ "Mladost" Osijek
6. OŠ Frana Krste Frankopana Osijek
7. OŠ "Vijenac" Osijek
8. OŠ Jagode Truhelke Osijek
9. OŠ Ljudevita Gaja Osijek
10. OŠ "Tin Ujević" Osijek
11. OŠ "Grigor Vitez" Osijek
12. OŠ "August Šenoa" Osijek
13. OŠ "Dobriša Cesarić" Osijek
14. OŠ Ivana Filipovića Osijek
15. OŠ "Retfala" Osijek
16. Centar za odgoj i obrazovanje Osijek
17. OŠ "Antunovac" Antunovac, privremeno smještena u Ivanovcu
18. OŠ Ivana Kukuljevića Belišće
19. OŠ Miroslava Krležje Čepin
20. OŠ "Vladimir Nazor" Čepin
21. OŠ Josipovac
22. OŠ Petrijevci
23. OŠ Josipa Kozarca Semeljci
24. OŠ "Šećerana" Šećerana, privremeno smještena u Mohácsu
25. OŠ Matije Petra Katančića Valpovo
26. OŠ Višnjevac

27. OŠ Mate Lovraka Vladislavci
28. OŠ Milka Cepelića Vuka
29. I. gimnazija Osijek
30. II. gimnazija Osijek
31. III. gimnazija Osijek
32. Elektrotehnička i prometna škola Osijek
33. Strojarska tehnička škola Osijek
34. Tehnološka škola "Ruđer Bošković" Osijek
35. Medicinska škola Osijek
36. Graditeljsko-geodetska škola Osijek
37. Poljoprivredna i veterinarska škola Osijek
38. Tekstilna škola Osijek
39. Ekonomska škola Osijek
40. Ugostiteljsko-turistička škola Osijek
41. Trgovačka škola Osijek
42. Obrtnička škola Osijek
43. Škola za osposobljavanje i obrazovanje "Vinko Bek" Osijek
44. Srednja škola Beli Manastir, privremeno smještena u Osijeku i Mohácsu

- za uspješno provođenje aktivnosti zaštite kulturne baštine i uspješno organiziranje i djelovanje u ratnim uvjetima kojim su pridonijeli snaženju obrambenog sustava

1. Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku
2. Dječje kazalište u Osijeku
3. Galerija likovnih umjetnosti Osijek
4. Muzej Slavonije Osijek
5. Povijesni arhiv u Osijeku
6. Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture u Osijeku
7. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek

- za predano i požrtvovno djelovanje u organiziranju i djelovanju vitalnih javnih službi u Domovinskom ratu kojim su pridonijeli unutarnjem snaženju obrambenog sustava na području Županije

1. JP "Gradski prijevoz putnika" Osijek

- za osobit doprinos jačanju obrambene snage Republike Hrvatske na području Županije

1. Tvornica žigica "Drava" Osijek
2. Radionica Strojarske tehničke škole Osijek

- za predano i požrtvovno djelovanje u zaštiti i spašavanju, te zbrinjavanju ratom ugroženog stanovništva i otklanjanju posljedica ratnog djelovanja na području Županije

1. Jure Maslić
2. Odred izviđača "Quercus" Osijek
3. Učenički dom Hrvatskoga radiše Osijek
4. Srednjoškolski đачki dom Osijek

- za predano i požrtvovno djelovanje u skrbi za stradalnike Domovinskog rata i osobit doprinos ublažavanju njegovih posljedica

1. Ante Kulić
2. Vladimir Šimić

- za predano i požrtvovno djelovanje u zbrinjavanju i pružanju duhovne i materijalne potpore ratom ugroženom stanovništvu s područja Županije

1. Marko Bubalo
2. Eva Filaković
3. Ivan Milanović
4. Stjepan Pasarić
5. Stjepan Zagorac

1999. godina

- za predano i požrtvovno djelovanje u skrbi o djeci ratom ugroženog područja

1. Prva privatna osnovna škola "Juraj Dobrila" Pula

- za uspješno ustrojavanje i djelovanje sustava visokog školstva u ratnim uvjetima

1. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

- za predano i požrtvovno djelovanje u skrbi za ratom ugroženo stanovništvo i osobiti doprinos ublažavanju posljedica rata

1. Centar za socijalnu skrb Osijek
2. Centar za socijalnu skrb Beli Manastir
3. Centar za socijalnu skrb Donji Miholjac
4. Centar za socijalnu skrb Đakovo
5. Centar za socijalnu skrb Valpovo

- za predano i požrtvovno djelovanje u zaštiti i spašavanju te zbrinjavanju ratom ugroženog stanovništva

1. Centar za odgoj Osijek
2. Dom umirovljenika Osijek
3. Zavod za socijalno-zdravstvenu zaštitu Osijek
4. Centar za društvenu brigu o starijim osobama "Đakovo" Đakovo

- za predano i požrtvovno djelovanje u zaštiti i spašavanju te zbrinjavanju ratom ugroženog stanovništva i otklanjanju posljedica ratnog djelovanja na području Županije
  1. Regionalni ured za prognanike i izbjeglice Osijek
  2. "Naselje prijateljstva" Čepin
  3. Izbjeglički centar "Gašinci"

- za predano i požrtvovno djelovanje u skrbi za stradalnike Domovinskog rata i osobiti doprinos ublažavanju njegovih posljedica
  1. Zajednica prognanika Osječko-baranjske županije
  2. Udruga obitelji nestalih i nasilno odvedenih branitelja Domovinskog rata Osijek

2. ABECEDNI PREGLED DOBITNIKA PRIZNANJA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

2.1. POJEDINCI

A

Maja Akšamović-Andrić, PHu 2012.
Franjo Andrašić, PHu 2003.
Maja Anić, NŽ 2011.
Andrej Antolić, PHu 2012.

B

Zlatko Babić, PHu 1998.
Vladimir Bader, NŽ za životno djelo 2005.
Gordana Badovinac-Golinac, PHu 2013.
Vlado Bajamić, PHu 2014.
Ivica Bajević, PHu 2013.
Eduard Bakarec, NŽ za životno djelo 2006.
Simo Bakić, PHu 1997.
Duško Balatinac, PHu 2006.
Boris Banović, PHu 2013.
Snježana Barabaš-Seršić, NŽ 2001.
Mara Bareza, PZh 1996.
Slavko Barić, PZh 1996.
Zvonko Bašić, PHu 2005.
Marijan Bat, PHu 2006.
Ivica Bekina, PHu 2014.
Miroslav Benčina, PHu 2013.
Igor Berecki, PHu 2010.
Zoran Bešlić, NŽ 1998.
Ivan Bičanić, PHu 2013.
Milan Bičanić, PHu 2007.
Josip Birovljević, PHu 2012.
Branislav Bogdanović, NŽ 2001.
Modesto Josip Borak, PHu 2003.
Krešimir Ivan Borković, PHu 2006.
Dragan Božić, PHu 2014.
Stjepan Božić, PHu 1996.
Gojko Brković, PHu 2010.
Zdravko Brleković, PHu 2009.
Josip Broz, PHu 2013.
Marko Bubalo, PZh 1997.
Ivica Buconjić, PLS 2005.

Slavko Bučanović, NŽ za životno djelo 2002.
Matko Bulka, NŽ 2005.
Zvonko Bušić, PZh 1996.

C

Zvezdana Cah, PHu 2012.
Ivica Ciraki, PHu 2015.
Marijana Cmrečnjak, PHu 2010.
Zdenko Crnić, PHu 2007.
Sonja Cupec, NŽ za životno djelo 2006.
Josip Cveniĉ, NŽ 2004.
Nikola Cvitko, PHu 2004.

Ĉ

Stjepan Ĉamagajevac, PZh 1996.
Željko Ĉiki, NŽ za životno djelo 2009.
Štefica Ĉučak, PHu 2002., PHu 2012.
Miodrag Ĉučković, PHu 2015.
Tihomir Ĉuljak, NŽ 1996., NŽ 2001.

Ć

Mirko Ćurić, NŽ 2015.

D

Nevenka Damjanović, NŽ 2005.
Miroslav Delić, PHu 2008.
Marija Domazetović, PHu 2010.
Alen Drašković, PHu 2011.
Josip Drašković, PHu 2011.
Željko Drgalić, PHu 2012.
Ivan Drtik, PHu 2003.
Dražen Dumančić, PHu 2014.
Mile Dumančić, NŽ za životno djelo 2014.
Tomislav Dušanić, NŽ 2003.

Dž

Mato Džalto, PHu 1999.
Antun Džanko, PHu 2014.

Đ

Zvonko Đurić, PHu 1996.

Zvonimir Đurić, NŽ za životno djelo 2006.
Drago Đurković, PHu 1997.
Pavao Đurković, PHu 2012.

F

Branko Fajfer, PHu 2010.
Nikola Faller, ZP 2012.
Terezija Farkaš, PHu 1997.
Zdenko Farkaš, ZP 1999.
Mirko Fekete, PHu 2012.
Branko Fešiš, PHu 2006.
Eva Filaković, PZh 1997.
Ivan Filisar, PHu 2012.
Antun Florijančić, PHu 2011.
Željko Fodor, PHu 2014.
Francois Friederich, PLS 1996.
Nikola Fumić, PHu 2006.

G

Stjepan Gal, PHu 2005.
Josip Galinec, PHu 2006.
Željko Garmaz, PHu 2013.
Mirko Gašić, PHu 2009.
Miroslav Gerenčer, NŽ 1998.
Branimir Glavaš, PZh 1996.
Patrik Glavaš, PHu 2015.
Krešimir Glavina, NŽ 1998.
Rudika Gmajnić, NŽ 2008.
Josip Gracel, PHu 2004.
Nevenka Granić, PHu 2014.
Zvonimir Greganić, PHu 2013.
Ivan Grnja, NŽ za životno djelo 2015.
Radoslav Grubišić, PHu 2001.
Matija Gubica, NŽ 2012.
Marijan Gubina, PHu 2013.
Dragica Gucunski, ZP 2003.
Ankica Gudelj, NŽ 2002.
Petar Gudelj, PHu 2004.
Pavo Gurdon, PHu 2011.

H

Danijel Holjevac, PHu 2015.
Tomo Horvat, PHu 2004.
Vedran Horvat, PHu 2010.
Zlatko Horvat, PHu 2013.

Pal Horvath, PHu 2003.
Robert Hranić, PHu 2009.
Zdenko Husnjak, PHu 2011.

I

Ivan Ileš, PHu 2001.
Katica Ileš, NŽ za životno djelo 2000.
Filip Ištoković, PHu 2012.
Vera Iveković, PHu 2003.

J

Marin Janković, NŽ 2008.
Krešimir Janoš, NŽ za životno djelo 2012.
Amalija Janović, PHu 1997.
Ruža Janžek, PHu 1998.
Ivan Janjić, NŽ za životno djelo 2009.
Mile Jelić, PHu 2011.
Marko Jelkić, PHu 2012.
Stela Jokić, NŽ 2013.
Josip Jona, PHu 2013.
Danijela Jožef, PHu 1997.
Damir Junušić, PZh 1996.
Stipan Jurčević, PZh 1996.
Tihomir Jurčević, PHu 1998.
Vladimir Jurčević, PHu 1998.
Stjepan Juriša, PHu 2006.
Josip Jurišić, PHu 2000.
Juraj Jurković, NŽ za životno djelo 2012.

K

Milan Kamba, PHu 2006.
Karlo Karačić, PZh 1996.
Branko Karapandža, NŽ za životno djelo 2010.
Šandor Karas, PHu 2013.
Matej Kasač, NŽ za životno djelo 2011.
Ivan Katruša, PHu 2015.
Ante Kelava, NŽ 2004.
Ladislav Keler, NŽ za životno djelo 2014.
Sonja Kešerac, NŽ 2011.
Davor Kezić, NŽ 1998., NŽ 2002.
Sonja Klingor, PHu 1996.
Risto Kocev, PHu 2001.
Marijan Kocijančić, ZP 1998.
Ivana Kolarić, ZP 1998.

Marina Kopri, NŽ 2006.
Stjepan Koričić, PHu 2009.
Ivica Korov, PHu 2008.
Marinko Kovač, PHu 2003.
Josip Kovačević, PHu 2009.
Damir Kovačić, NŽ za životno djelo 1998.
Željko Kovačić, PHu 2010.
Josip Kozina, PHu 2015.
Gordana Kralik, NŽ za životno djelo 2013.
Zlatko Kramarić, PZh 1996.
Stjepan Krčmar, ZP 2007.
Zvonko Kubica, PHu 2013.
Ante Kuić, PZh 1997.
Nebojša Kurilj, PHu 2011.
Domagoj Kusalić, NŽ 2008.
Marko Kvesić, PZh 1996.

L

Ladislav Lamza, PHu 2014.
Zvonimir Lauc, PLS 2008.
Zdenka Lechner, NŽ za životno djelo 2005.
Ivan Lehman, NŽ za životno djelo 1998.
Đorđe Lekić, PHu 2012.
Juraj Lešković, PHu 2011.
Milena Lončar, PHu 2008.
Srećko Lovrinčević, PZh 1996.
Silvija Lučevnjak, NŽ 2002., NŽ 2014.
Josip Lukačević, PHu 2013.
Bernard M. Luketich, PČG 2003.

M

Zvonimir Majhen, PHu 2006.
Stjepan Malečić, PHu 2012.
Zlatko Mandić, PHu 1999.
Marko Marić, PHu 2013.
Milan Marić, PHu 2013.
Stanislav Marijanović, NŽ za životno djelo 2006.
Anto Marković, PHu 2010.
Mate Marov, PHu 2011.
Vladimir Martinčević, PHu 2005.
Jure Maslić, PZh 1997.
Dejan Maškov, PHu 2011.
Ive Mažuran, NŽ za životno djelo 2000.

Bogdan Mesinger, NŽ za životno djelo 2007.
Anđelka Metzinger, PHu 1998.
Milić Mihajlović, PHu 1996.
Branko Mihaljević, NŽ za životno djelo 1999.
Melita Mihaljević, ZP 2000.
Petar Mihaljević, PHu 2000.
Marija Mihelić, PHu 2015.
Stanko Mihić, PHu 2002.
Martina Mijaković, NŽ 2003.
Damir Mijatović, PHu 2011.
Dario Mijatović, PHu 2011.
Kristian Mijoč, PHu 2012.
Bela Mikola, PHu 2002.
Jozsef Mikuska, ZP 1996.
Ivan Milanović, PZh 1997.
Boro Milojković, PHu 2013.
Boris Milošević, NŽ 2012.
Matija Mitrić, PHu 2008.
Vesna Mores, NŽ za životno djelo 2002.
Branka Mravunac, PHu 1997.
Alojz Muha, NŽ za životno djelo 2007.
Nevenka Munitić, NŽ za životno djelo 2003.
Mario Mušanić, NŽ 2003.
Ana Mutnjaković, PHu 2012.
Stjepan Mužar, PHu 2015.

N

Stjepan Nađ, PHu 2014.
Antun Nadsombat, NŽ za životno djelo 2004.
Zvonko Nagy, PHu 2015.
Jasminka Najcer Sabljak, NŽ 2014.
Milorad Nikčević, NŽ za životno djelo 2012.
Antun Nikolić, NŽ za životno djelo 2010.
Jadranka Nikolov, PLS 2006.

NJ

Julije Njikoš, NŽ za životno djelo 2003.

O

Dragutin Ogrizek, NŽ za životno djelo 2007.
Stjepan Orešković, PHu 2011.
Vladimir Orlovac, PHu 2003.

P

Josip Palić, PHu 2001.

Zvonimir Papo, PHu 2003.
Mato Partić, PHu 2004.
Stjepan Pasarić, PZh 1997.
Željko Paurić, PHu 1997.
Slavko Pavin, PHu 2010.
Nikola Pavlović, PHu 2011.
Zdravko Pavlović, ZP 2013.
Branko Pavoković, PHu 2012.
Marinko Perica, PHu 2008.
Silvija Perković, PHu 2002.
Srećko Perković, NŽ 2009.
Siniša Peternek, PHu 2014.
Antun Petričević, NŽ za životno djelo 2014.
Juraj Petrijevčanin, PHu 2014.
Stanko Petrović, NŽ za životno djelo 2008.
Dragutin Pilicar, PHu 2005.
Marko Pinjuh, NŽ 2015.
Ivan Plačko, NŽ 2001.
Tomislav Plavčić, PHu 2003.
Slaven Poštić, PHu 2011.
Matea Pranješ, PHu 2012.
Nada Prlić, NŽ za životno djelo 2013.
Zoran Prodanović, NŽ 2002.

R

Goran Radaković, PHu 2013.
Zdenka Radman, NŽ za životno djelo 2001.
Mirna Rajle Brodanac, NŽ 2004.
6.e razred OŠ kralja Tomislava, Našice,
šk. god. 2009./2010., PHu 2010.
Goran Rem, NŽ 2011.
Ivo Resler, PHu 2005.
Stjepan Resler, PHu 2005.
Zdenka Rigo, PHu 2012.
Mario Romulić, ZP 2004.
Željko Ronta, PZh 1996.
Marija Rumbočić-Pezelj, PHu 2012.

S

Maja Sajler Garmaz, PHu 2013.
Janoš Salai, PHu 2009.
Danijel Samardžić, NŽ 2003.
Eugenija Sastić, PHu 2008.
Antun Sauer, PHu 2002.

Josip Sauer, PHu 2013.
Robert Seligman, NŽ 2006.
Antika Senaši, PHu 2009.
Željko Sinković, PHu 2011.
Marica Sklizović, ZP 2007.
Antun Skrok, PHu 1996.
Krunoslav Slabinac, NŽ za životno djelo 2015.
Jozo Slivka, PHu 2005.
Stjepan Sokol, NŽ za životno djelo 2014.
Danko Sokolić, NŽ 2013.
Marin Srakić, PČP 2008.
Dragutin Srdenović, PHu 2013.
Stjepan Sršan, NŽ 1996.
Pavica Stanković, PHu 2013.
Željko Stiblo, PHu 2006.
Dragutin Stivaničević, NŽ za životno djelo
2008.
Ivan Stoić, PHu 2008.
Tomislav Sudar, PHu 2012.
Silvano Sušilović, ZP 2010.
Miro Suver, NŽ 2011.
Zvezdana Svoboda, NŽ 2005.
Vera Svoboda-Njikoš, NŽ za životno djelo
2009.

Š

Boris Šafran, PHu 2014.
David Šain, NŽ 2010., NŽ 2013.
Ena Šarac, PHu 2013.
Ivan Šarčević, NŽ 1999.
Ivica Šebeščen, PHu 2012.
Vladimir Šeks, PZh 1996.
Miroslav Šerbedžić, PHu 2003.
Marija Šešo, PHu 1997.
Antun Šikić, NŽ 2009.
Donna Šimatić, PHu 2012.
Zvonimir Šimenić, PHu 2008.
Josip Šimić, NŽ 2007., PLS 2008.
Vladimir Šimić, PZh 1997.
Tomislav Šimić-Jelić, PHu 2013.
Miroslav Škoro, PHu 2010.
Slavko Šplajt, PHu 2012.
Dragutin Štefančić, PHu 1998.
Ivica Štorat, PHu 2010.

Tihomir Štrekelj, PHu 2010.
Božica Štumfol, PHu 1998.
Davorka Šuvak, PHu 1999.

T

Aco Tadić, PHu 2011.
Zdravko Tadić, ZP 1998.
Josip Talapko, PHu 2003.
Ilija Tica, PHu 2005.
Stjepan Tomaš, NŽ 2005., NŽ za životno
djelo 2012.
Željko Tomičić, PHu 2014.
Damir Tomić, NŽ 2004.
Jadranka Tomin, PHu 1998.
Marin Topić, NŽ 2010.
Antun Toth, PHu 2007.
Bogdan Trišić, PHu 2013.
Jerko Troskot, PHu 2015.
Antun Tucak, NŽ za životno djelo 2005.
Branko Tukara, PHu 2015.

U

Zlatko Uvanović, PHu 2009.

V

Mirko Vacka, PHu 2005.

Darko Varga, ZP 1996.

Andrija Vekić, NŽ za životno djelo 2003.

Đuro Vezmarović, PHu 2010.

Branislav Vidaković, PHu 2012.

Franjo Vidaković, NŽ za životno djelo 2008.

Stjepan Vidić, NŽ 2005.

Drago Vila, PHu 2001.

Josip Vinkešević, NŽ za životno djelo 2013.

Jakša Vitovski, PHu 2011.

Teodor Vorih, PHu 2007.

Mato Vrbešić, PHu 2005.

Marko Vrčec, PHu 2004.

Branimir Vrečko, PHu 2013.

Ivana Vručina, PHu 2013.

Stjepan Vujnovac, PHu 2015.

Tomislav Vukić, PHu 2007.

Kata Vukovski, PHu 1999.

Stjepan Vukovski, PHu 1999.

Z

Stjepan Zagorac, PZh 1997.

Mate Zorić, PZh 1996.

Ž

Damir Živković, PHu 1996.

2.2. ORGANIZACIJE

Gradovi i općine

Grad Valpovo, PLS 1998.
Općina Antunovac, PLS 2003., PLS 2012.
Općina Bilje, PLS 1999.
Općina Čeminac, PLS 2000.
Općina Erdut, PLS 2011.
Općina Feričanci, PLS 2001.
Općina Kneževi Vinogradi, PLS 2014.
Općina Koška, PLS 1996., PLS 2005.
Općina Petrijevci, PLS 2000.
Općina Semeljci, PLS 1997.

Gospodarstvo

Alastor d.o.o. Osijek, NŽ 2001.
Baranjski voćnjaci d.o.o., Kneževi Vinogradi, NŽ 2014.
Belišće d.d. Belišće, PZh 1996.
Cetera d.d. Đakovo, PZh 1996.
Cetratour d.o.o., Osijek, NŽ 2015.
Drava tvornica žigica Osijek, PZh 1997.
Dvorac KJP Valpovo, PZh 1996.
Energia d.o.o. Đakovo, PZh 1996.
GELI drvna industrija Đakovo, PZh 1996.
Gradnja d.d. (d.o.o.) Osijek, PZh 1996., NŽ 1996., NŽ 2012.
Gradski prijevoz putnika JP Osijek, PZh 1997.
Harburg-Freudenberger Belišće d.o.o., NŽ 2012.
HEP Distribucijsko područje Elektroslavonija Osijek, PZh 1996.
HEP Prijenosno područje Osijek, PZh 1996.
HEP Termoelektrana-Toplana Osijek, Osijek, PZh 1996.
Hrvatske željeznice Organizacijske jedinice Osijek, PZh 1996.
INA Trgovina Poslovna jedinica Osijek, PZh 1996.
Kanaan d.o.o. Radikovci, NŽ 2006.
Kandit d.o.o., Osijek, NŽ 2015.

Kombel d.o.o. Belišće, ZP 1997.
Limex d.o.o. Donji Miholjac, PZh 1996.
LIO d.d. Osijek, PZh 1996.
Metalska industrija MIO Osijek, PZh 1996.
Meteor d.d. Đakovo, PZh 1996.
Misna vina d.o.o., Trnava, NŽ 2015.
Našicecement d.d. Našice, NŽ 1998.
OLT d.d. Osijek, PZh 1996.
Opeka d.d. Osijek, PZh 1996.
OPG Gorana Guska na "Orlovom putu", ZP 2012.
OPG Piljić Nada za seljačko domaćinstvo "Ivica i Marica", Karanac, NŽ 2015.
Osijek-Koteks d.d., Osijek, NŽ 2009.
OTOS d.o.o. Osijek, NŽ 2002.
Panonija d.d. Osijek, PZh 1996.
Panturist d.d. Osijek, NŽ 1998.
PIK Đakovo, PZh 1996.
PPK Valpovo, Valpovo, PZh 1996.
Prehrana d.o.o. Osijek, PZh 1996.
Ravlić u.t.d., Osijek, vl. Zlatko Ravlić, NŽ 2012.
Ricardo d.o.o., Osijek, NŽ 2010.
Saponia d.d., Osijek, PZh 1996., NŽ 2013.
Sloboda tvornica keksa i kruha Osijek, PZh 1996.
Telekomunikacijski centar HPT Osijek, PZh 1996.
Torpedo-Đakovo d.o.o. Đakovo, PZh 1996.
Tvornica mlijeka u prahu IPK Osijek, PZh 1996.
Ukop JPP Osijek, PZh 1996.
Unikom JP (d.o.o.) Osijek, ZP 1996., ZP 2011.
Veterinarska stanica Osijek, PZh 1996.
Vodogradnja d.o.o. Osijek, PZh 1996.
Vodovod-Osijek JP Osijek, PZh 1996., ZP 1997.
Werkos d.o.o. Osijek, ZP 2001.
Žitar d.d. Donji Miholjac, PZh 1996.

Prosvjeta i znanost

Dječji vrtić "Mak" Centra za predškolski odgoj Osijek, ZP 1997.

Dječji vrtić Maza Valpovo, ZP 2015.

Centar za odgoj i obrazovanje Osijek, PZh 1997.

OŠ Antuna Mihanovića Osijek, PZh 1997., ZP 1998., NŽ 2002.

OŠ "Antunovac" Antunovac, privremeno smještena u Ivanovcu, PZh 1997.

OŠ "August Harambašić" Donji Miholjac, ZP 1999.

OŠ "August Šenoa" Osijek, PZh 1997., ZP 2006.

OŠ Bilje, Bilje, ZP 2002.

OŠ "Dobriša Cesarić" Osijek, PZh 1997., NŽ 1999.

OŠ Ernestinovo, Ernestinovo, ZP 2008.

OŠ Frana Krste Frankopana, Osijek, PZh 1997., ZP 2001.

OŠ Franje Krežme Osijek, PZh 1997.

OŠ "Grigor Vitez" Osijek, PZh 1997.

OŠ "Ivana Brlić Mažuranić", Strizivojna, NŽ 2015.

OŠ Ivana Filipovića Osijek, PZh 1997.

OŠ Ivana Kukuljevića Belišće, PZh 1997.

OŠ Jagode Truhelke Osijek, PZh 1997.

OŠ Josipa Kozarca Semeljci, PZh 1997.

OŠ Josipovac, PZh 1997., ZP 2013.

OŠ Laslovo, Laslovo, ZP 2001.

OŠ Ljudevita Gaja Osijek, PZh 1997.

OŠ Mate Lovraka Vladislavci, PZh 1997.

OŠ "Matija Gubec" Magadenovac, ZP 2000.

OŠ Matije Petra Katančića Valpovo, PZh 1997.

OŠ Milka Cepelića Vuka, PZh 1997.

OŠ Miroslava Krleže Čepin, PZh 1997.

OŠ "Mladost" Osijek, PZh 1997.

OŠ Petrijevcu, PZh 1997.

OŠ Popovac, Popovac, ZP 2008.

OŠ "Retfala" Osijek, PZh 1997.

OŠ Svete Ane Osijek, PZh 1997.

OŠ "Šećerana" Šećerana, privremeno smještena u Mohácsu, PZh 1997.

OŠ "Tin Ujević" Osijek, PZh 1997.

OŠ "Vijenac" Osijek, PZh 1997.

OŠ Višnjevac, PZh 1997.

OŠ "Vladimir Nazor" Čepin, PZh 1997.

OŠ Vladimira Becića Osijek, PZh 1997.

Prva privatna osnovna škola "Juraj Dobrila" Pula, PZh 1999.

I. gimnazija Osijek, PZh 1997.

II. gimnazija Osijek, PZh 1997.

III. gimnazija Osijek, PZh 1997.

Ekonomska škola Osijek, PZh 1997.

Elektrotehnička i prometna škola Osijek, PZh 1997., NŽ 2004.

Glazbena škola Franje Kuhača Osijek, NŽ 1996.

Graditeljsko-geodetska škola Osijek, PZh 1997.

Medicinska škola Osijek, PZh 1997., NŽ 2001.

Obrtnička škola Antuna Horvata Đakovo, ZP 2008.

Obrtnička škola Osijek, PZh 1997.

Poljoprivredna i veterinarska škola Osijek, PZh 1997., ZP 2015.

Radionica Strojarske tehničke škole Osijek, PZh 1997.

Srednja škola Beli Manastir, privremeno smještena u Osijeku i Mohácsu, PZh 1997.

Strojarska tehnička škola Osijek, PZh 1997., NŽ 2011.

Škola za osposobljavanje i obrazovanje "Vinko Bek" Osijek, PZh 1997.

Tehnološka škola (Tehnička škola i prirodoslovna gimnazija) Rudera Boškovića Osijek, PZh 1997., ZP 2015.

Tekstilna škola Osijek, PZh 1997.

Trgovačka škola Osijek, PZh 1997.

Ugostiteljsko-turistička škola Osijek, PZh 1997., NŽ 1998.

Učenički dom Hrvatskoga radiše Osijek, PZh 1997.

Srednjoškolski đučki dom Osijek, PZh 1997.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, PZh 1999.

Ekonomski fakultet u Osijeku, NŽ 2002.

Pravni fakultet Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku, PLS 1999.

Studentski centar u Osijeku, PZh 1996.

Zdravstvo i socijalna skrb

Dom zdravlja Đakovo, PZh 1996.

Dom zdravlja Osijek, PZh 1996.

Dom zdravlja Valpovo, PZh 1996.

Hitna medicinska pomoć (Osječko-baranjske županije) Osijek, PZh 1996., ZP 2008.

Klinička bolnica Osijek, PZh 1996.

Zavod za javno zdravstvo Osijek, PZh 1996.

Centar za društvenu brigu o starijim osobama "Đakovo" Đakovo, PZh 1999.

Centar za odgoj Osijek, PZh 1999.

Centar za socijalnu skrb Beli Manastir, PZh 1999.

Centar za socijalnu skrb Donji Miholjac, PZh 1999.

Centar za socijalnu skrb Đakovo, PZh 1999.

Centar za socijalnu skrb Osijek, PZh 1999.

Centar za socijalnu skrb Valpovo, PZh 1999.

Dom umirovljenika Osijek, PZh 1999.

Zavod za socijalno-zdravstvenu zaštitu Osijek, PZh 1999.

"Caritas" Osijek, PZh 1996.

Gradsko društvo Crvenog križa Osijek, PZh 1996.

Izbjeglički centar "Gašinci", PZh 1999.

Katolička udruga "Veronikin rubac", Osijek, NŽ 2010.

"Naselje prijateljstva" Čepin, PZh 1999.

Regionalni ured za prognanike i izbjeglice Osijek, PZh 1999.

Udruga djece i mladih s poteškoćama u razvoju "Zvono", Belišće, ZP 2011.

Kultura

Dječje kazalište u Osijeku, PZh 1997.

Galerija likovnih umjetnosti Osijek, PZh 1997.

Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek, PZh 1997.

Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku, PZh 1997., NŽ 1996., NŽ 2013.

Muzej Slavonije Osijek, PZh 1997.

Povijesni arhiv u Osijeku, PZh 1997.

Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture u Osijeku, PZh 1997.

Hrvatski tamburaški savez u Osijeku, NŽ 2007.

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo "Osijek 1862", NŽ 1999.

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo "Valpovo 1905", Valpovo, NŽ 2005.

Hrvatsko pjevačko društvo "Lipa" Osijek, NŽ 2000.

Slovačka kulturno-umjetnička udruga "Franjo Strpač" Markovac Našički, NŽ 2003.

Informiranje

Hrvatski radio Radio postaja Osijek, PZh 1996.

HTV Studio Osijek, PZh 1996.

Medijski centar "Glas Slavonije" Osijek, PZh 1996.

Šport

Judo klub "Mladost" Osijek, NŽ 2015.

Kuglački klub "Kandidat-Premijer" Osijek, NŽ 2003.

Olimpijada starih športova Brodanci, NŽ 1998.

Planinarsko društvo "Krndija" Našice, ZP 1998.

Športsko ribolovni klub "Jug 2", Osijek, ZP 2002.

Športsko udičarsko društvo "Šaran" Našice, ZP 2005.

Teniski klub Osijek, NŽ 2014.
 Udruga športskih ribolovaca "Podravec"
 Bistrinci, ZP 2014.
 Veslački klub "Iktus" ("Iktus-Saponia")
 Osijek, NŽ 1996., NŽ 2007.

Tehnička kultura

Aeroklub "Osijek", Osijek, NŽ 2006.
 Društvo inovatora "Osijek" Osijek, NŽ 2000.
 Fotoklub Osijek, NŽ 2012.
 Video klub "Mursa" Osijek, NŽ 2000.
 Zajednica tehničke kulture Osječko-baranjske županije, NŽ 2007.

Obrana i zaštita

Zapovjedništvo 1. Operativne zone Osijek, PZh 1996.
 Zapovjedništvo obrane grada Osijeka, PZh 1996.
 3. gardijska brigada "Kune", PZh 1996.
 101. brigada Hrvatske vojske, PZh 1996.
 106. brigada Hrvatske vojske, PZh 1996.
 107. brigada Hrvatske vojske "R" Valpovo, PZh 1996.
 122. brigada Hrvatske vojske "D" Đakovo, PZh 1996.
 130. brigada Hrvatske vojske, PZh 1996.
 132. brigada Hrvatske vojske "D" Našice-Orahovica-Valpovo, PZh 1996.
 135. brigada Hrvatske vojske, PZh 1996.
 160. brigada Hrvatske vojske, PZh 1996.
 Odred riječne ratne flotile "Drava" Osijek, PZh 1996.
 Policijska uprava osječko-baranjska, PZh 1996.
 Specijalna jedinica policije PU osječko-baranjske, PZh 1996.
 IV. policijska postaja Beli Manastir PU osječko-baranjske, PZh 1996.
 X. Policijska postaja Bilje Policijske uprave Osječko-baranjske, ZP 1999.
 Postaja granične policije Beli Manastir PU osječko-baranjske, PZh 1996.

Centar za obavješćivanje Osijek, PZh 1996.
 Vatrogasni centar Osijek, PZh 1996.
 Stožer civilne zaštite MO "Knez Branimir" Osijek, PZh 1996.
 Stožer civilne zaštite MO "Donji grad" Osijek, PZh 1996.
 Stožer civilne zaštite MO "30. svibanj - Jug II" Osijek, PZh 1996.
 Stožer civilne zaštite MO "Nova Retfala" Osijek, PZh 1996.
 Stožer civilne zaštite MO "Retfala" Osijek, PZh 1996.
 Stožer civilne zaštite MO "Ivan Filipović" Osijek, PZh 1996.
 Stožer civilne zaštite MO "Ivan Meštrović" Osijek, PZh 1996.
 Stožer civilne zaštite MO "Sjenjak" Osijek, PZh 1996.
 Stožer civilne zaštite MO "Osijek - Lijeva obala", PZh 1996.
 Stožer civilne zaštite MO Josipovac, PZh 1996.
 Stožer civilne zaštite MO Ernestinovo, PZh 1996.
 Stožer civilne zaštite MO Ivanovac, PZh 1996.

Ostali

Gljivarsko društvo "Našice", Našice, ZP 2007.
 Hrvatski institut za lokalnu samoupravu, Osijek, PLS 2002.
 Izviđački klub "Javor" Osijek, ZP 2007.
 Nositelji Projekta "Demokratizacija u istočnoj Slavoniji", PLS 2000.
 Odred izviđača "Iovallios" Valpovo, ZP 1997.
 Odred izviđača "Quercus" Osijek, PZh 1997.
 Pčelarska udruga "Pčela" Našice, ZP 2010.
 Regionalni forum udruga Slavonije, Osijek, PLS 2007.
 Udruga "Dani slavonske šume", Našice, ZP 2011.
 Udruga obitelji nestalih i nasilno odvedenih branitelja Domovinskog rata Osijek, PZh 1999.

Udruga za organsko-biološku proizvodnju
"BIOPA" Osijek, ZP 2005.

Udruga za rad s mladima "Breza", Osijek,
NŽ 2012.

Udruga za zaštitu prirode i okoliša Zeleni
Osijek, ZP 2010.

Udruženje stanara grada Osijeka, ZP 2009.

Zajednica prognanika Osječko-baranjske
županije, PZh 1999.

3. OBRAZLOŽENJA DODIJELJENIH PRIZNANJA

3.1. POJEDINCI

**Maja Akšamović-Andrić, Marija Rumbočić-Pezelj,
Zvezdana Cah i Donna Šimatić**

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2012.)

Ljudska civilizacija počiva i izrasta na sposobnosti čovjeka da se u zajedništvu s drugim ljudima suprotstavlja svemu onom što ugrožava njegov bitak. Kad sustav ne daje potpune odgovore na potrebe čovjeka, tada ljudska solidarnost nadomješta tu nesposobnost i najsavršenije zamišljene društvene organizacije. Otuda izrastaju i sve češće se javljaju humanitarne akcije pomoći ljudima u nevolji koju samostalno ne mogu savladati. Spoznaja da je u suvremenom svijetu imovno stanje bolesnika granica za složenije medicinske intervencije pa i života samog, obeshrabrujuća je. Obeshrabrujuća je da nije ljudske solidarnosti koja priskače u pomoć.

Profesorice Maja Akšamović-Andrić i Marija Rumbočić-Pezelj i učenice Zvezdana Cah i Donna Šimatić dio su Ekonomske i upravne škole u Osijeku. Dvije na prvi pogled sasvim obične profesorice jedne naše srednje škole i dvije posve obične učenice tih profesorica, pune želje za znanjem, učenjem i nalaženjem mjesta u društvu, krenule su baš u ovu školu. Normalno je da su profesorice odabravši ovu struku, humane osobe - jer bez te komponente stručnost ne bi imala smisao. No, svojim su djelovanjem širile ozračje čovječnosti, ljudskosti u najširem smislu, a osobito suosjećanja za teškoće drugoga čovjeka i spremnosti da se pomogne drugome. Pod tim su utjecajem i učenice izrastale u odgovorne osobe, spremne pomoći drugome u nevolji. Teška bolest školske prijateljice prilika je za potvrdu te spremnosti. I kada je domaća medicina postala nemoćna, nastavak liječenja, koji joj pruža šansu preživljavanja, postao je ovisan o značajnim financijskim sredstvima koja zdravstveni sustav ne osigurava, a značajno prelaze obiteljske mogućnosti. Tri godine ova četvorka organizira humanitarne aktivnosti usmjerene prikupljanju toliko potrebnih financijskih sredstava. Postupno su uključeni svi učenici škole, pa šira sredina, a njihovom pozivu odazvali su se i donatori iz drugih zemalja. I istaknuti umjetnici i zabavljači dali su svoj doprinos. Operacije su obavljene, Ena je ponovo na nogama nastavljajući se boriti. Za borbu dugu deset godina već je priskrbila priznanje Ponos Hrvatske.

Maja Akšamović-Andrić, Marija Rumbočić-Pezelj, Zvezdana Cah i Donna Šimatić uz Enu su u toj borbi i moralnom potporom, potporom u savladavanju nastavnog gradiva i organizaciji ispita. Ena grabi naprijed i ne propušta šanse. Upravo stoga ova dugotrajna emocionalna, materijalna i prijateljska podrška zaslužuje priznanje. To priznanje im odaje i Osječko-baranjska županija dodjelom svoje “Povelje humanosti”.

Franjo Andrašić i dr.

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2003.)

Svi dosezi znanosti nisu dostatni u trenutku kad čovjeku treba životnom tekućinom koju krvlju nazivamo vratiti sposobnost biološkog življenja. Sva milenijima nagomilana znanja biologije, kemije, tehnologije ne uspijevaju stvoriti sintetički surogat toj dragocjenoj tekućini. I u

tome su svi jednaki: i crni i bijeli, i stari i mladi, i vjernici i ateisti, i bogati i siromašni... Tek spremnost drugog čovjeka da dio svoje krvi ustupi drugom odagnava prijetnju njegovom bitku.

I tada, kada žilama primatelja počinje teći krv darivatelja oni na određeni način postaju braća, braća po krvi. Krv stvorena biološkim funkcijama jednog organizma oživljava i vraća snagu drugome. Ima li snažnije potvrde, većeg simbola zajedništva ljudske vrste na ovom planetu, od ovog čina. A činom nesebičnog davanja, darivatelj potvrđuje svoju humanost i svoju solidarnost s drugim ljudima unesrećenima i bolesnima, svima kojima je krv drugoga nužno potrebna. A kada to čini redovito i više od stotinu puta, tada ga ističemo kao primjer i odajemo mu javno društveno priznanje. Među njima su i darivatelji krvi kojima ovim činom odajemo priznanje.

Stoga Osječko-baranjska županija "Povelju humanosti" dodjeljuje Franji Andrašiću, Ivanu Drtiku, Palu Horvathu, Marinku Kovaču, Vladimiru Orlovcu, Zvonimiru Papu, Miroslavu Šerbedžiću i Josipu Talapku u znak zahvalnosti i priznanja za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih osoba.

Maja Anić

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2011.)

vidi: Sonja Kešerac i Maja Anić

Andrej Antolić

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2012.)

Što čovjeka čini čovjekom - pitanje je staro koliko i razmišljanje čovjekovo o samome sebi. O njemu su pisani traktati, razvijane filozofske i sociološke teorije i škole, sukobljavana gledišta najmoćnijih umova koje je ljudski rod porodilo. Može li čovjek biti mjerilo vrijednosti u svoj složenosti svoje prirode u sukobu dobra i zla? Čovjek je duhovno moralno biće. Istina, dobro, sloboda i ljubav bitni su sastavni dijelovi njegove duše i prirode te im stoga razumom, osjećajima i voljom valja težiti. Svijest o pripadnosti ljudskoj zajednici podrazumijeva povezanost i solidarnost s članovima te zajednice. Svatko se mora odlučiti hoće li hodati u svjetlu ljubavi prema bližnjemu ili u mraku sebičnosti, kazao je svojedobno Martin Luther King. Kako čovjek čovjeku čovjekom biti i kako u sebi pronaći čovjeka? Na ova temeljna pitanja ljudskog postojanja čovjek je u prilici davati odgovore svakodnevno u susretu s drugim ljudima. Koliko puta smo svjedoci ljudske nesreće i pogibelji koja je mogla biti izbjegnuta prisebnošću i djelotvorno pruženom rukom pomoći. Koliko li svjedoka te pogibelji ostaju tek promatrači. No, oni koji odbijaju biti tek promatrači vraćaju vrijednost ljudskosti i podsjećaju da je ljudsko društvo sazdan na humanim odnosima, da bez njih ono nije u mogućnosti opstati. Pred nama su ljudi, sasvim obični po svom rođenju, školovanju, poslu i svom svakodnevnom životu. Pred nama su ljudi koji su se ne dvoumeći suprotstavili opasnosti i od smrti ugrabili život, gotovo ga iznova darivajući onome kojega su spasili. Hrabrost i požrtvornost koji prerastaju u junaštvo, nesebičnost koja prerasta u ljubav prema bližnjem osobine su koje rese ove junake. Spašavajući čovjeku život potvrdili su humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo. I upravo stoga ih Osječko-baranjska županija ističe na uzor sadašnjim i budućim naraštajima i u znak zahvalnosti i priznanja im dodjeljuje "Povelju humanosti".

Uobičajen radni dan. Ručak na stolu obitelji Antolić nakon povratka Andreja s posla. Napo-
lju susjed uz pomoć kopa spojni kanal na mjesnu tenjsku kanalizaciju. Već je dosegao dubinu od
dva metra. Odjednom - vriska i zapomaganje žena. Andrej uskače u patike i juri prema susjedima
okupljenima oko zatrpanog kanala. Mladog čovjeka koji ga je kopao nema. On je pod dva kubi-
ka svježe iskopane zemlje koja se s ruba sručila na njega. Andrej otklanja ponudeni ašov da ne
ozlijedi zatrpanog. Instinktivno se baca na zemlju, jer čučnuti zbog umjetnog koljena ne može, i
rukama bjesomučno počinje kopati. Dvije-tri minute duge su kao vječnost. Dopire do kose, do
glave nesretnika i počinje ga izvlačiti. Čovjek se guši - usta su mu puna zemlje. Andrej ih čisti i
on postupno počinje disati i dolazi sebi. Uto pristizhe i dvadesetak vatrogasaca i hitna. No, liječnik
može samo konstatirati da je ljudski život pravodobnom intervencijom susjeda spašen.

Tek kasnije Andreju naviru sjećanja na ranjenog prijatelja kojem je u ratnom vihoru, vu-
kući ga kroz bojišnicu, spasio život, na tenjsku šumu, onkraj kuće u kojoj se nedavno nastanio,
gdje je kao branitelj izgubio koljeno, na Božju providnost koja ga je uputila da ponovo spasi
jedan ljudski život. Na tome mu zahvaljuje unesrećeni kojemu je gotovo podario novi život,
njegovi susjedi, ali i Osječko-baranjska županija koja Andreju Antoliću za ovo hrabro djelo
dodjeljuje svoju "Povelju humanosti".

Zlatko Babić

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 1998.)

Zlatko Babić je junak koji je uz vlastiti rizik, samopožrtvovno spasio život djevojčici Zorici
Stanarević, 15. lipnja 1998. godine. U neopreznoj igri s vršnjacima, dijete je palo u rijeku Dra-
vu sa željezničkog mosta. Ne oklijevajući ni trenutka, začuvši uplašene pozive u pomoć, Zlatko
Babić skočio je u rijeku Dravu i spasio nesretnu djevojčicu, te joj pružio potrebitu pomoć.
Pomoć je pružio i čovjeku koji je uzaludno pokušavao spasiti utopljenicu.

Roditelji djevojčice Zorice sigurno će se cijeli život sjećati nesreće u kojoj su bili sretni što
postoji Zlatko Babić, hrabri i požrtvovni policajac, spasitelj njihova djeteta.

Zbog poduzetog djela, Zlatko je pravi junak i dokaz mladima i starima kako postoje trenu-
ci u životu kada je nešto jače i brže od razuma - instinkt univerzalne ljubavi. Samo čista ljubav
prema čovjeku može potaknuti, pokrenuti i osloboditi onoliku količinu snage i hrabrosti koja
bi odgovarala staroj mudrosti: "Junak u boju ne misli na smrt, već na pobjedu". Zlatko je
pobijedio smrt i rijeku Dravu.

Stoga Osječko-baranjska županija dodjeljuje Zlatku Babiću Povelju humanosti za hrabri
podvig u spašavanju ljudskih života, nesebično izlažući svoj vlastiti život pravoj pogibelji.

Vladimir Bader

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2005.)

Ljudski zanos jednom idejom i predanost njezinom oživotvorenju koja traje cijeli ljudski vijek,
oduvijek je izazivala naše udivljenje. Kada tome pridodamo stremljenje ka vrhuncu ljudske moći,
ustrajnost u podizanju piramide uspjeha i rezultate koji logički slijede, možemo govoriti o čovjeku
koji je život posvetio određenom području djelovanja i u tome polučio svoje životno djelo.

Toj kategoriji ljudi danas pribrajamo i Vladimira Badera, športaša koji je život posvetio streljaštvu. Nije mu to bila prva ljubav. Kao i sve dječake njegova uzrasta početkom 50-tih prošloga stoljeća zaludila ga je nogometna lopta. No, od 1958. godine druguje s pištoljem i puškom u svom Streljačkom društvu "Metalac" u Osijeku. Standardni je član prve ekipe. 60-tih godina državni je prvak na tri državna prvenstva u malokalibarskoj pušci, a u 70-tim nema u bivšoj državi boljega u disciplini drulov (pištolj) kako to dokazuje na državnim prvenstvima toga desetljeća.

No, kada je vrijeme odredilo trenutak prepuštanja natjecateljskog statusa mladima, svjestan svojih znanja i sposobnosti koje prenesena na mlade nastavljaju živjeti, posvećuje se trenerskom pozivu. Jedan je od voditelja streljačke škole koja od 1980. godine odgaja vrsne strijelce. Iz ove su škole izašla imena koja su proslavila osječko streljaštvo i Osijeku priskrbila ugled značajnog streljačkog središta dostojnog da prihvati i europska i svjetska natjecanja. A svoj ugled vrsnog znalca, Vladimir Bader potvrđuje statusom i djelovanjem u ulozi streljačkog suca s međunarodnom B licencom na mnogim europskim i svjetskim prvenstvima.

U svoj životni san, u svoje poslanje Vladimir Bader je ugradio 45 godina svog predanog rada. Na tome mu mnogi zahvaljuju i odaju priznanje. Od 2004. godine laureat je i "Uzor trofeja - Matija Ljubek" za životno djelo. Neka, stoga, bude uzor i po odluci Odbora za priznanja koji mu dodjeljuje Nagradu Osječko-baranjske županije za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa.

Gordana Badovinac-Golinac

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2013.)

U vremenu prebrzog tempa života, socijalne nesigurnosti i općenito trke da bi se pohvatale sve niti koje je život tako nemilosrdno porazbacao, pritisnuti raznim problemima ljudi prolaze jedni pored drugih ponekad bez vremena i volje misliti o njima. U svijetu totalnog otuđenja jednih od drugih čovjek je pretvoren u statističku kategoriju. U upravnim i drugim pravnim postupcima ljudi, njihovi problemi i sudbine su predmeti koji se po završetku postupka odlažu - ad acta.

No, mora li baš tako biti? Gdje su granice profesionalnog interesa i postupanja javnog službenika? Gdje su granice onog: "to nije u opisu moga posla"? Gordana Badovinac-Golinac, kao mlada osoba u struci socijalne radnice, nije će ta ograničenja i pomiče profesionalne standarde. Čovjek za nju nije tek predmet već osoba koja pritisnuta za njega nerješivim problemima vapi za pomoći zajednice. Ta i metropolu je zamijenila slavonskim gradićem koji joj omogućava da bude bliže čovjeku. Svoj odnos i ljubav prema čovjeku dokazuje i desetak godina posvećujući se malim ljudskim bićima, njihovom odrastanju i razvoju u okviru Društva "Naša djeca".

Svoje profesionalno poslanje u Centru za socijalnu skrb kojem je, pored upravnih i pravnih poslova, zakonom povjerena i potpora pojedincima i obiteljima, Gordana je shvatila dosljedno svom odnosu prema čovjeku. Ni propisano radno vrijeme nije granica angažmana kada to okolnosti zatraže. Poput obiteljskog liječnika prati i pomaže obiteljima u prevladavanju problema. Odazivajući se pozivu da pomogne obitelji koju je pratila, rastrojenu obiteljskom svadom izvan radnog vremena prispjela je u obiteljsku kuću suočena s nužnošću hitne medicinske intervencije

zbog zdravstvenih problema majke. Bez razmišljanja prevezla ju je u ambulantu hitne medicinske pomoći i nakon intervencije vratila kući, spremna na razgovor sa sinom. No, u kući muk. Tek zvuk mobitela koji odgovara na njezin poziv. Tragom zvuka pronalazi sobu i - zaprepaštenje. O strop ovješena bijela plahta i nepokretno tijelo. Tek sekunda uzdaha i baca se na plahtu. Snažno povlačeći urušava i dio stropa, ali i obješenog. Još diše. Na njezin poziv liječnik i policija pristižu, ali i ona je tu da smiri i majku i sina i ohrabri ih za nastavak života.

Ljudska je jedinka najveća vrijednost jedne društvene zajednice. Za nju se vrijedi boriti čak i kada ona u toj borbi posustane, poručuje Gordana Badovinac-Golinac. I upravo stoga Osječko-baranjska županija joj dodjeljuje "Povelju humanosti" za tu dobrotu i odvažnost kojom je od drugoga otklonila prijetecu pogibelj i spasila ljudski život.

Vlado Bajamić i dr.

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2014.)

Tehnološko doba u kojem živimo uči nas o povezanosti i međusobnoj uvjetovanosti hardvera i softvera, o međuovisnosti pojedinih dijelova računalnog sustava. Tek informatički pismeni znamo odgovoriti na temeljna pitanja o uvjetima prestanka funkcioniranja računalnog sklopa. Manje smo svjesni da je i taj sklop oblikovan po uzoru na funkcioniranje ljudskog organizma.

Slučajna porezotina nespretnim rukovanjem nožem u kuhinji ili ozljeđivanjem pri padu na površinu tijela istiskuje crvenu ljepljivu tekućinu koju je čovjek krvlju nazvao. Kola našim tijelom i organizira život naših najsofisticiranijih organa. Bez mozga koji je dobro opskrbljen - ne možemo misliti, stvarati, umovati, učiti; bez pluća u kojima krv sudjeluje u izmjeni plinova - prestajemo disati; uslijed smanjenja količine te dragocjene cirkulirajuće tekućine srce prestaje kucati. Kada u većoj količini napusti tijelo u prometnoj nesreći ili na operacijskom stolu - sve staje.

Tada iz skrovišta isplivava dragocjena tekućina, eliksir života da spasi život, povрати snagu i ponovno osovi na noge. Ona u pričuvi nije nastala sama po sebi, sama od sebe. Potekla je od čovjeka svjesnog da drugome treba njegova pomoć bez koje su njegove šanse za preživljavanje umanjene. Potekla je od čovjeka koji sebe ne pretpostavlja drugome, koji je spreman dijeliti ono najvrjednije što ima - svoju krv bez koje nema života. On je daje nepoznatome s porukom ljubavi čovjeka prema čovjeku, ljudske solidarnosti. Zauzvrat, bogatiji je spoznajom da njegova krv teče žilama drugoga čovjeka. Oni postaju krvna braća i održavaju lanac života ljudskog bratstva kao zaloga održanja i napretka ljudske zajednice.

"Povelja humanosti" koju uručujemo tek je spomen na darovani eliksir života, dodijeljen u ime onih koji su zahvaljujući njemu preživjeli, u ime onih kojima će sutra pomoći u izlječenju, u ime njihovih obitelji kojima su obrisali suze, u znak zahvalnosti na održanju nepovoljivosti života kao zaloga održanja ljudske zajednice humanoga lika. Osječko-baranjska županija dodjeljuje ju dobrovoljnim darivateljima krvi koji su to uzdarje predali više od stotinu puta - Vladi Bajamiću, Ivici Bekini, Draganu Božiću, Draženu Dumančiću, Antunu Džanku, Željku Fodoru, Stjepanu Nađu, Siniši Peterneku, Borisu Šafranu i Željku Tomiću.

Ivica Bajević i dr.

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2013.)

Odrastajući pod toplim suncem ovog dijela svemira, ljudski je rod oduvijek bio svjestan tanane veze između života i smrti. I danas kada stremlji zvijezdama u beskrajnim dubinama, u neponovljivosti svoga života, čovjek je svjestan svoje krhkosti koju arogancija tehnološkog uspona ne uspijeva zaniijekati. Svjestan je svoje ovisnosti o drugom čovjeku, jer bez tog zajedništva nije u stanju nositi se s izazovima prirode čiji je neodvojivi dio. Svjestan je i da tu temeljnu vezu između života i smrti uspostavlja i održava krvlju kao eliksirom svoga života. U njegovoj je civilizaciji krv izrasla u simbol snage i mladosti, u ključan element brojnih mitova o vječnom životu. Na njoj se gradi osobni identitet, ali i zajedništvo krvlju povezane obitelji.

Pred nama su bogati ljudi. Ne, njihovo bogatstvo ne počiva na imovini. Njihovo bogatstvo i sreća ne proizlazi iz onoga što imaju već iz onoga što jesu. A oni su dio ljudske zajednice, dio velike obitelji s mnogobrojom, a nepoznatom rodbinom. S ponosom mogu govoriti: Imam preko 100 braće ili sestara. Ja ih ne poznajem. Nikada prije nisam čuo da postoje, vjerojatno ih nikada neću vidjeti. Ali ja znam - zahvaljujući mojoj krvi, oni su i danas ovdje. Jedan mali dio mene kojeg sam se nesebično odrekao pomogao je - djetetu u liječenju leukemije, majci nakon teškog poroda, mladiću nakon prometne nesreće, nečijem ocu u operaciji srca, u hemodijalizi...

Darujući dio sebe uspostavljaju i održavaju most praiskonske povezanosti ljudskog roda o koji se on oslanjao u svom odrastanju. Njihovo uzdarje transfuzija je ljubavi čovjeka prema čovjeku. Poput Svetog Grala ovaj čin izvorom je održanja ljudske jedinice, ali i snaženja ljudskog zajedništva kao zaloga opstojnosti ljudskog roda na ovom planetu. Listi tih humanih ljudi Osječko-baranjska županija dodjelom “Povelje humanosti” danas pridružuje i Ivicu Bajevića, Borisa Banovića, Miroslava Benčinu, Ivana Bičanića, Josipa Broza, Zlatka Horvata, Josipa Jonu, Šandora Karasa Zvonka Kubicu, Josipa Lukačevića, Marka Marića, Milana Marića, Boru Milojkovića, Gorana Radakovića, Josipa Sauera, Dragutina Srdenovića, Tomislava Šimića-Jelića, Bogdana Trišića i Branimira Vrečka, koji su darivajući svoju krv više od stotinu puta omogućili izlječenje bolesnih i povrijeđenih.

Eduard Bakarec

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2006.)

Eduard Bakarec pripada naraštaju športaša koji su svojim radom i rezultatima obilježili vrijeme u kojem su djelovali i postali gotovo simbolom športa kojim se bave.

Predodređen za vrhunske rezultate, već kao dvadesetogodišnji osječki veslač potvrdio je svoju vrijednost dosegaši gotovo vrh i na državnoj razini. No, tek u dizačkom športu doživljava ispunjenje svoga športskog potencijala.

Jedan je od pokretača osnivanja i prvi trener Teškoatletskog kluba Osijek 1961. godine. Od tada pa narednih deset godina Osijek postaje najznačajnije središte dizačkog športa u tadašnjoj državi. Klub okuplja državne prvake i rekordere, momčadske pobjednike niza prvenstava. U tom vremenu osječka je momčad čak sedam puta zaredom osvajala naslov državnog prvaka. Svoj prilog tome daje Bakarec ne samo kao trener, već i kao natjecatelj.

Dizanjem utega i sam se počeo baviti 1958. godine. Od 1958. do 1973. godine svake je godine bio prvak i rekorder Hrvatske. Sudjelujući na državnim prvenstvima od 1962. do 1973. godine deset puta je osvajao prva mjesta. U to zlatno doba osječkog dizačkog športa, Osijek je mnogo puta bio domaćinom i središtem dizačkih natjecanja. Rekordi su pljuštali. Sam je obarao državne rekorde preko 100 puta u srednjeteškoj, teškoj i superteškoj kategoriji. Državni rekord u troboju s 372,5 kg pomakao je na 452 kg. Čak i u vremenu početka stagnacije osječkog dizačkog športa, Bakarec je nastavio osvjetlavati osječki obraz nastavljajući postizati rekorde i osvajati naslove državnog prvaka.

Svojim je djelovanjem značajno pridonio ne samo razvoju športa kojim se bavio, već i afirmaciji sredine u kojoj je djelovao. Po njemu i njegovim klupskim prijateljima Osijek je bio poznat i prepoznavan u sportskim krugovima toga vremena. A u tome se Eduard Bakarec neštedimice davao. Pa i tada, kada je 1991. godine njegovom gradu zaprijetilo uništenje, među prvima je stao na čelo njegove obrane, svojim znanjem, energijom, ustrajnošću i hrabrošću protiv granata i zlih namjera. Ostao je ustrajan kao u svojim sportskim danima i ponovo osvjetlao obraz i kada su drugi posustajali.

Desetorostruki državni prvak, višestruki rekorder, stalni državni reprezentativac tijekom 12 godina, najbolji športšaš Slavonije od 1970. do 1972. godine svojim je rezultatima postavio nove standarde dizačkom športu koje je tek trebalo doseći i prevladati. Danas, trideset godina iza toga moguće je realno procijeniti i utvrditi trajnu vrijednost takovog djelovanja, djelovanja koje je ostavilo neizbrisiv trag i predstavlja dio povijesti ove sredine.

Stoga se Eduardu Bakarcu dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa.

Simo Bakić i dr.

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 1997.)

Najizravnija ljudska pomoć izražava se u trenutku kada se čovjek odriče dijela svoga tijela u korist drugog čovjeka. I dobrovoljno davateljstvo krvi na taj način postaje pokret pružanja izravne ljudske pomoći čovjeku u nevolji.

Među brojnim davateljima krvi na području Županije moguće je ipak istaći dvojicu koji su taj humani čin ponovili stotinu puta. To su Drago Đurković i Simo Bakić iz Osijeka koji su kao dobrovoljni davatelji krvi, dajući svoju krv, dali najznačajniji dio sebe za pomoć drugima. Koliko je života spašeno, koliko pomoći dato najvrijednijim poklonom koji čovjek može dati drugom nepoznatom čovjeku? Nije li to jedan od najviših oblika humanosti? Kao nepoznat pomagati nepoznatom.

Simo Bakić i Drago Đurković svojim su humanim djelima omogućili spašavanje mnogih života i pomogli uspješnom liječenju mnogih građana, te im se u znak priznanja dodjeljuje Povelja humanosti.

Duško Balatinac

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2006.)

Taktovima starinske quadrille veliki broj osječkih maturanata dirljivo obilježava završetak svoga školovanja. Osječka proslava nije zagrebačka norijada, ali je ipak vrijeme nespontanog veselja, provoda i ludovanja kao oprostaja od djetinjstva i neozbiljnosti. Pa kad, u tom ozračju i raspoloženju, mlada glava prebrzo pomisli da je Schumacher, nesreća je na pomolu.

Tog kasnosvibanjskog popodneva u zenitu maturalnog provoda, cestom kroz Tvrđavicu prema osječkom ZOO vrtu juri Fiat punto s mladićem koji se majicom poistovjećuje s godinu dana mladim maturantima i njegovim godinu dana starijim prijateljem - vozačem. Neprilagođenom brzinom u zavoju počinje “plesati”, kliže s ceste, i srušivši plinski ormarić probija ogradu obiteljske kuće. Kršenje lima, udar i plamen. Buktinja zapaljenog plina obuhvaća automobil pa kuću. Vozač ispada iz vozila i leži okrvavljene glave, a dezorijentirani suvozač u plamtećem automobilu. Susjedi zaprepašteni, bez daha, gotovo bespomoćni.

Duško Balatinac iz Višnjevca u posjetu prijatelju u Tvrđavici dotrčava do okrvavljenog mladića, okreće ga na bok da spriječi ugušenje krvlju koja teče iz usta. Bez razmišljanja i za-stoja priskače plamtećem vozilu i čupa te iz buktinje izvlači izbezumljenog suvozača. Svog čina postaje svjestan tek kada ozlijeđene preuzima hitna pomoć, a vatrogasci uspiju zauzdati vatru.

Usprkos snažnom i neospornom utjecaju medija na javnost u promidžbi bogatih, lijepih i slavnih, junaci našega doba i nadalje su često nepoznate osobe koje svojom osobnom hrabrošću i samopožrtvovanjem čine podvige i pomažu ljudima. Ovi podvizi se registriraju tek kao novinska vijestica i to stoga što u slučajevima nesreće poput ove imaju i elemente crne kronike. No, ove junake treba isticati za primjer drugima jer humanim djelom jačaju ljudsku zajednicu. Dodjeljujući “Povelju humanosti” Dušku Balatincu, Osječko-baranjska županija se pridružuje zahvalama za spašene ljudske živote.

Boris Banović

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2013.)

vidi: Ivica Bajević i dr.

Snježana Barabaš-Seršić

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2001.)

Suvremena civilizacija počiva na informaciji kao novom resursu. Informacijsko doba podrazumijeva da njegov razvitak mogu nositi samo informacijski opismenjeni. Informacijska pismenost pretpostavka je spoznavanja problema, njihova razumijevanja i pronalaženja načina njihovog optimalnog rješavanja. Informacijska pismenost preduvjet je preuzimanja odgovornosti za budućnost ovog planeta kojeg zovemo Zemlja.

Snježana Barabaš-Seršić profesor-inženjer praktične matematike i informatike iz Osijeka svoju spoznaju zakonitosti razvitka suvremenog društva pretače u djelovanje. Ulaskom u razred, odlučila je svojim učenicima osigurati siguran put u život. Za nju to znači učiti, raditi, natjecati se i sudjelovati u recentnim zbivanjima informacijskog doba i informatičkog svijeta.

Petnaest godina njezini učenici postižu zapažene rezultate na državnim natjecanjima, posljednjih pet i na međunarodnim u SAD-u. U zemlji informatike, osječki učenici demonstriraju vrhunska informatička znanja stečena pod njezinim vodstvom.

Gdje god se nalazi Snježana Barabaš-Seršić je stožer edukacije i širenja informatičkih znanja: kao predsjednik Informatičkog kluba Osijek od 1996. godine, kao inicijator i voditelj Zimske informatičke škole za najbolje hrvatske srednjoškolce u Osijeku već sedmu godinu zaredom, kao metodičar i mentor za studij matematike-informatike, kao savjetnik za informatiku u Zavodu za školstvo, kao suradnik i predavač na nizu stručnih skupova, kao predavač na Informatičkoj školi županijske Zajednice tehničke kulture i u radu s preko 200 učitelja ovim putem osposobljenih za rad s računalom, kao autor ili recezent priručnika za informatiku, kao pokretač, organizator i promotor gotovo svih manifestacija koje se na području informatike i uz nju vezanog obrazovanja na području Županije održavaju.

Brojna priznanja ipak nadvisuje Državna nagrada za tehničku kulturu "Faust Vrančić" 1997. godine, kojom je potvrđeno njezino djelovanje i njezino značenje u državnim okvirima. Iz rečenih razloga, a za izuzetne uspjehe u stručnom i pedagoškom radu na tehničkom odgoju i obrazovanju djece i mladeži i izvanredne rezultate u širenju tehničke kulture među stanovništvom, Snježani Barabaš-Seršić dodjeljuje se Nagrada Osječko-baranjske županije u području tehničke kulture.

Zvonko Bašić i dr.

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2005.)

Može li čovjek opstati sam u ovom dijelu beskrajnog svemira - sve je glasnije pitanje u vremenu suočavanja s probudnom snagom prirode, pod naletom vjetrova, vatre i vode praiskonske snage. Izazove prirodi postavio je čovjek sam razvijajući svoju tehnološku civilizaciju i zaboravljajući svoju uvjetovanost prirodom, istodobno. U zaborav ponekad, nažalost, pada i davno stečena spoznaja da samo zajedno s drugim ljudima može graditi svoju, ljudsku civilizaciju u kojoj je čovjek čovjeku čovjek.

U vremenu kada se mjerilo vrijednosti čovjeka počinje iskazivati brojkama i ono božansko u njemu ustukne pred glamurom ispraznosti pomodne raskoši, plemenitost i čast postaju davno poznate i priznate vrline kojih se sve manje sjećamo. Tek ponekad, tek ponekad kad rat zaprijeti našem domu, brzina jurećeg automobila obori našeg najmilijeg, kada nas okrutna bolest sruši u postelju, tek tada se prisjetimo svoje povezanosti s lancem života koji čine ljudi na ovom planetu.

A tada iz skrovišta isplivava dragocjena tekućina, eliksir života da spasi život, povрати snagu i ponovno osovi na noge. Ona u pričuvi nije nastala sama po sebi, sama od sebe. Potekla je od čovjeka svjesnog da drugome treba njegova pomoć bez koje su njegove šanse za preživljavanje umanjene. Potekla je od čovjeka koji sebe ne pretpostavlja drugome, koji je spreman dijeliti ono što najvrjednije ima - svoju krv bez koje nema života. On je daje nepoznatome s porukom ljubavi čovjeka prema čovjeku, ljudske solidarnosti. Zauzvrat, bogatiji je spoznajom da njegova krv teče žilama drugoga čovjeka. Oni postaju krvna braća i održavaju lanac života ljudskog bratstva kao zaloga održanja i napretka ljudske zajednice.

I upravo stoga, svake godine u prigodi blagdana Sv. Franje Osječko-baranjska županija svojom "Poveljom humanosti" ističe te ljude, darivajući one koji su svoju krv dali preko stotinu puta. Ove godine Osječko-baranjska županija "Povelju humanosti" dodjeljuje Zvonku Bašiću, Stjepanu Galu, Vladimiru Martinčeviću, Dragutinu Pilicaru, Ivi Resleru, Stjepanu Resleru, Jozi Slivki, Iliji Tici, Mirku Vacki i Mati Vrbešiću u znak priznanja za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih.

Marijan Bat i dr.

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2006.)

Ljudska je civilizacija obilježena krvlju. Ne samo u svom uzdizanju koje je nerijetko značilo njezino prolijevanje, već i u svojoj duhovnoj nadgradnji. Izrasla je do najviše pjesničke simbolike ljubavi i požrtvovanja, simbolike emocionalnog stanja čovjeka uzavrele ili sledene krvi, sve do duhovnog značenja karizme Kristove krvi. Kolajući ljudskim krvotokom ona je eliksir održanja života ljudskog organizma, ona je život sam. Sa zadnjom kapi krvi ističe i život.

O pitanju, hoće li, možda, jednoga dana krv biti potrebna baš nama kao primateljima, razmišljamo tek u trenucima bolesti ili nesreće. Zar nismo zapravo svi mi potencijalni primatelji krvi? Pa i tada ne pitamo odakle dolazi ta krv. Jer, davatelj krvi svoju krv daruje dobrovoljno i anonimno, motiviran solidarnošću s drugim ljudskim jedinkama potaknut pitanjem svoje savjesti: zašto ne darovati svoju krv bolesniku kojem ona znači život? Pa, ako je krv život sam, darovati krv znači darovati život. A kako se i srodstvo određuje po krvi, mogli bismo reći da darovatelj i primatelj postaju srodnici po krvi. Ima li čvršćeg temelja ljudskoj zajednici zasnovanoj na ljudskom odnosu čovjeka prema čovjeku?

Stoga, možemo ustvrditi kako darovatelj krvi nije samo aktivan sudionik uključen u liječenje bolesnika i prva karika u lancu sigurnog transfuzijskog liječenja, već i osoba koja samoodricanjem jača temelje humane ljudske zajednice koja je preduvjet opstanka i razvoja ljudske civilizacije na ovom planetu.

Listi tih humanih ljudi Osječko-baranjska županija dodjelom "Povelje humanosti" danas pridružuje i Marijana Bata, Branka Fešiša, Nikolu Fumića, Josipa Galinca, Stjepana Jurišu, Milana Kambu, Zvonimira Majhena i Željka Stibla, koji su darivajući svoju krv više od stotinu puta omogućili izlječenje bolesnih i povrijeđenih.

Ivica Bekina

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2014.)

vidi: Vlado Bajamić i dr.

Miroslav Benčina

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2013.)

vidi: Ivica Bajević i dr.

Igor Berecki i Miroslav Škoro

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2010.)

U rukama današnje djece budućnost je čovječanstva. To je nesporno. Nažalost, njihova budućnost ovisi o materijalnim mogućnostima sredine u kojoj žive da pomogne njihovo odrastanje. Njihovo obrazovanje i osposobljavanje, mogućnosti razvoja i zapošljavanja, napredovanja i stvaranja, pa čak i njihovo zdravlje i život sam o tome ovisi. Kako to promijeniti u uvjetima kada materijalna snaga društvene zajednice u kojoj žive to ne dopušta, kada suvremena država na to pitanje nema zadovoljavajućeg odgovora? Tada, u tom trenutku tek snaga životnom zajednicom povezanih ljudi može biti djelomični korektiv toga stanja.

Maleni pacijenti osječkog Kliničkog bolničkog centra to ponajbolje osjećaju. Na prostoru Odjela intenzivnog liječenja Pedijatrije dovoljnom za dvoje nerijetko leži po osmero životno ugrožene djece. Medicinsku pomoć standarda razvijenih zemalja, maleni moraju potražiti izvan ove sredine i to ukoliko njihovi za to imaju sredstava. Raskorak između potreba i mogućnosti bez potrebnih financijskih sredstava Centar sam ne može premostiti.

U tom trenutku glazbenik Miroslav Škoro uz potporu pročelnika Odjela doktora Igora Bereckog pokreće akciju prikupljanja sredstava potrebnih za proširenje ovoga Odjela i njegovo opremanje suvremenom opremom. Osnivaju fondaciju simbolično nazvanu po Škorinoj “Milo moje” i kreću u akciju. “To je zalag budućnosti”, ističe pokretač nastavljajući: “Dajmo “peticu” malim ručicama koje će nam to u budućnosti sigurno vratiti”. S ovom maksimom “Daj pet” pokrenuta je humanitarna akcija impresivnih razmjera. Telefonom i donacijama, uključivanjem velikih kompanija, svih koji drže do svoga estradnog imena, političara i sportaša, znanstvenika i tzv. “običnih ljudi” i konačno koncertima koji su probudili hrvatsku savjest i humanost, prikupljena su značajna sredstva kao početni ulog ostvarenja projekta kome su sredstva namijenjena. No, možda je od toga značajnija činjenica da je u večeri velikih koncerata u Osijeku i Zagrebu, Osijek bio središte ne samo Hrvatske. U njega su se slijevale poruke humanosti svih krajeva Lijepe naše, iz zemalja okruženja, pa čak i prekomorskih zemalja. Pokrenuti cjelokupnu državu u jedinstvenoj akciji iskazivanja ljudske solidarnosti u pružanju pomoći drugome, uspjeh je koji ne ostaje bez traga, makar se zbio i samo tu jednu noć.

U vremenu kada glamur “selebritija” zasjenjuje ljudske vrijednosti, kada se i vrijednost čovjeka sve češće mjeri novcem, a odnosi među ljudima komercijalnim mjerilima, otkuda potreba jednom glazbeniku da, zalažući svoj ugled i utjecaj, dokazuje suprotno? Odgovor, ipak, valja potražiti u dubini njegova srca iz kojeg je izniklo “Milo moje”. Upravo stoga, Osječko-baranjska županija je odlučila dodijeliti svoju “Povelju humanosti” Miroslavu Škori i Igoru Bereckom za nesebično i predano djelovanje u poticanju i organiziranju aktivnosti kojima se afirmira i potvrđuje humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo.

Zoran Bešlić

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 1998.)

Zoran Bešlić, član Videokluba “Mursa” iz Osijeka, mladi je autor u području filmskog i video stvaralaštva, koji se već od osnovne škole upoznaje sa snimanjem i montažom filmova. Značajna ostvarenja u ovom području tehničke kulture postigao je u prethodne tri godine

(1995., 1996. i 1997. godini), dakle još kao učenik srednje škole, kada je dobio niz priznanja za svoje filmsko i video stvaralaštvo i ostvarenu tehničku razinu proizvodnje filma, a na revijama hrvatskog filmskog i video stvaralaštva djece i mladeži imao najuspješnije filmove.

Na 35. reviji hrvatskog filmskog i video stvaralaštva djece i mladeži, državnoj smotri najboljih ostvarenja iz cijele Republike Hrvatske, koja je održana 1997. godine u Osijeku, Zoran Bešlić je sudjelovao sa dva svoja ostvarenja, od kojih je film *KEY LUCKY* dobio dvostruku prvu nagradu, prvu nagradu stručnog žirija i prvu nagradu publike, a u službenoj konkurenciji na državnoj reviji filmskog stvaralaštva u Rijeci, samo su dva od sedam ostvarenja iz ovog Videokluba ušla u službenu konkurenciju, od kojih je jedan Zorana Bešlića.

Tijekom 1997. godine, ovaj mladi autor, već nekoliko godina izuzetno aktivan na području video stvaralaštva, radio je ne samo na stvaranju filmova, već i na uvođenju u filmsko i video stvaralaštvo učenika gimnazije, održavanjem seminara o filmskom stvaralaštvu i tehnicijama proizvodnje, čiji polaznici su novi potencijalni autori.

Iz rečenih razloga Zoranu Bešliću se u znak priznanja za izuzetna ostvarenja u području tehničkog stvaralaštva dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području tehničke kulture.

Ivan Bičanić

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2013.)

vidi: Ivica Bajević i dr.

Milan Bičanić i dr.

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2007.)

Moć poluga tehnološke civilizacije ponikle iz želje čovjeka da nadvlada prirodna ograničenja svoga razvoja, zastrašujućom brzinom prodiru u sve pore njegova života, nerijetko nadvladavajući i njega samoga. U žurbi dosizanja svojih životnih ciljeva, materijalnih dobara i koristi, statusa i karijere, pritisnut problemima, u kroničnom nedostatku vremena, ali i volje, u sve ubrzanijem ritmu svakodnevnice obojene glamurom ispraznosti pomodne raskoši zaboravlja na susjeda, prijatelja pa čak i obitelj svoju, zaboravlja na svoju odgovornost prema njima i zajednici iz koje je ponikao i kojoj nedjeljivo pripada.

No, taj i takav razvoj ne znači nužno i napredak, ali nesporno postavlja temeljna pitanja koja traže odgovora. Što u tim uvjetima znači ljudskost kao izvorište i kamen na kojem je sazdana ljudska - humana civilizacija? Za humanošću ne valja tragati u rječnicima i enciklopedijama. One nude samo jezične definicije, a humanost ne znači misliti lijepo misli i izricati lijepo sročene rečenice o ljubavi prema bližnjemu. Humanost znači htjeti i djelovati. Humanost je način življenja i sustav vrijednosti, ona je stav prema životu i drugim ljudima koji nas okružuju. Humanost se ne javlja kao hobi ili pozerska manifestacija moći bogatih i slavnihi. Ona jest i mora biti dio svakoga od nas u svakom danu koji živimo na ovom planetu.

Odnos čovjeka prema čovjeku kao dijelu ljudske zajednice kojoj i sam pripada zalag je njegova opstanka. Živjeti s drugima, a ne pored drugih, zahtijeva i odricanja. Ima li uzvišenijeg čina odricanja od odricanja dijela svoga tijela za dobrobit drugih, u pravilu nepoznatih, a

ljudskom prirodom bliskih ljudi, i to nesebično bez očekivanja koristi pa čak i bez spomena imena. Te ljude, ljude koji dobrovoljnim darivanjem krvi spašavaju druge, ističemo u svakoj prigodi dodjele Povelje humanosti. To su bogati ljudi. Dakako, ne materijalnim dobrima kojima ovaj svijet bezglavo i vrtoglavo teži, već spoznajom da žive u zajednici njima nepoznate braće i sestara po krvi, njihove krvi kojom su ih darivali. "Možda sam i danas nekom spasio život" - predivna je misao koja svakome od njih podaruje to spokojno bogatstvo.

I danas, u vremenu neslućenog razvitka znanosti i ljudskog znanja, tehničkih i tehnoloških pomagala i materijalnog bogatstva ove civilizacije, krv čovjeka ima nezamjenjivu vrijednost, ona znači život sam. Pa stoga pitanje: "ima li čvršćeg temelja ljudskoj zajednici zasnovanoj na ljudskom odnosu čovjeka prema čovjeku?", to prestaje biti.

Povelja koju danas uručujemo tek je spomen na darovani eliksir života, dodijeljen u ime onih koji su zahvaljujući njemu preživjeli, u ime onih kojima će sutra pomoći u izlječenju, u ime njihovih obitelji kojima je on sačuvao i vratio bližnjeg, u ime zajednice čijoj ljudskoj utemeljenosti je pridonio. Povelja je zahvala ljudima koji to čine često, u svome životu do sada više od 100 puta. Pred nama su Milan Bičanić, Zdenko Crnić, Antun Toth, Teodor Vorih i Tomislav Vukić. Pred nama su ljudi o kojima smo progovorili ovim obrazloženjem, obrazloženjem temeljem kojega im je Osječko-baranjska županija odlučila dodijeliti svoju Povelju humanosti za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih.

Josip Birovljević i dr.

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2012.)

Koliko li zadovoljstva u darivanju bliske osobe rodendanskim darom, crvenim cvijetkom, možda. Koliko li zadovoljstva, potom, u prepoznavanju sreće i ushićenja u njezinim očima, u pogledu zahvalnosti, u osmjehu na njezinom licu. Koliko li truda u pronalaženju i odabiru dara kojim darivatelj iskazuje svoje osjećaje.

No, ima li većeg i osobnijeg dara od dara kojim čovjek daruje samoga sebe, dio svoga tijela, bez rezervi i uvjeta, bez očekivanja zahvalnosti i uzvratanja, čak i bez poznavanja darovanog. Čovjek spreman darovati sebe, samozatajan je i odgovoran. Svjestan je nužnosti svoga čina jer ga u tome ne može zamijeniti stroj niti bilo koji proizvod koji je uzletom svoga duha čovjek stvorio. Jer, što je to čovjek? Biološka jedinka zasnovana na naročitom odnosu materije, njezine energije i duše, rekli bi neki, biološka organizacija održavana eliksirom života koji kola njezinim krvotokom. Kako čudesno, toplo i nezamjenjivo.

Čovjek koji daruje sebe, bogat je i sretan čovjek. Mada živi u vremenu u kojem je materijalno bogatstvo postalo mjerilom vrijednosti, svjestan je da našu sreću stvara ono što jesmo, a ne ono što imamo. Sretan onoliko koliko je sposoban usrećiti druge pomažući im da zaliječe rane, da se ponovo osove na noge, da održe ili čak povrate svoj gotovo izgubljeni život. Iz te spoznaje izrasta njegov ponos, samopoštovanje, ispunjenost i sreća. Koliko god mala ta kapljica jest, ona je dio rijeke koja kola povezujući ljude u njihovoj egzistencijalnoj međuovisnosti čak kada toga nisu ni svjesni.

I upravo stoga, u svakoj prigodi dodjele "Povelje humanosti" ističemo nesebičnost i čovjekoljublje tih ljudi, ljudi koji su toliko puta digli ruku pružajući svoje vene na uslugu drugima.

U ovoj prigodi svoju zahvalnost dugujemo Zdenki Rigo koja je to učinila više od 75 puta te Josipu Birovljeviću, Željku Drgaliću, Pavlu Đurkoviću, Ivanu Filisaru, Stjepanu Malečiću, Branku Pavokoviću, Tomislavu Sudaru, Ivici Šebeščenu, Slavku Šplajtu i Branislavu Vidakoviću koji su to učinili 100 i više puta.

Branislav Bogdanović

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2001.)

Rijetki su športšaši koji u vitrinama drže toliko vrhunskih državnih, europskih i svjetskih odličja poput Branislava Bogdanovića, kuglača Kuglačkog kluba Kandid-Premijer iz Osijeka. Ponikao u Osijeku, gostujući u Zagrebu i Njemačkoj, povratnik u svoju rodnu sredinu izrastao je u vrhunskog športšaša i to ne samo Hrvatske.

Svoju darovitost iskazuje od svoje desete godine i potvrđuje je laskavom titulom najboljeg u kategoriji pionira, juniora, seniora u ekipnom i pojedinačnom natjecanju. Unatoč kratkom vremenu broj i kronologija osvojenih mjesta i dodijeljenih odličja bogata je i gotovo nepregledna. Naslovi ekipnog i pojedinačnog prvaka države, člana državne ekipe, ekipe koja osvaja svjetske i europske kupove, nositelja zlatne medalje na svjetskim prvenstvima, osvajača svjetskog kupa, dio su njegove zbirke u dvadeset godina bavljenja ovim športom.

2000. godina približila ga je vrhuncu dotadašnje karijere. Uz osvajanje naslova pojedinačnog prvaka države te prva mjesta u pojedinačnoj i ekipnoj konkurenciji na Svjetskom kupu u Austriji, na Svjetskom prvenstvu u Poznanu uz srebrenu i brončanu medalju ruši i pojedinačni svjetski rekord. U istoj godini postati državni prvak, osvojiti svjetske kupove i postati aktualni svjetski rekorder postignuće je koje svaki športšaš može samo poželjeti, ali ih je malo koji to, čak i u svjetskim razmjerima, uspijevaju i ostvariti.

Iz rečenih razloga, a za ostvarena naročita športska postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima, Branislavu Bogdanoviću se dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području tjelesne kulture i športa.

Fra Modesto Josip Borak

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2003.)

U vremenu koje svoju medijsku pozornost usmjerava političarima, estradnim ili sportskim zvijezdama, kada novac i moć postaju mjerilo uspjeha na društvenoj ljestvici, žive i veliki ljudi, ljudi veliki po svojoj ljudskoj dimenziji. Oni ne djeluju da bi zadivili svijet i pridobili pozornost javnosti, oni nisu u središtu spektakla, a ipak su tu sveprisutni i poznati, gotovo simboli bez koje određenu društvenu zajednicu nije moguće zamisliti. Međutim, oni obilježavaju svoje vrijeme i svoj svijet svojom nesebičnošću, osjećajem za drugoga i djelovanjem kojim primjenjuju ova načela.

Fra Modesto Josip Borak, redovnik-kapucin, svećenik već četrdeset godina svjedoči svoju humanost u ovom gradu kao ispovjednik, prijatelj bolesnika, napuštenih, starih i mladih. Djeluje tamo gdje je najpotrebniji, uz duboki piev orgulja i uz grmljavinu granata u Domovinskom ratu. Njegova su briga osobito najugroženiji, slomljeni duhom, bolesni tijelom, opterećeni

savješću, potrebiti ljudske tople riječi, razgovora i susreta, posjeta, pouke i poklona. Njega poznaje svaki beskućnik i siromah, njegovih tridesetak starih i bolesnih osoba koje posjećuje svakog mjeseca. Sve to čini s velikom ljubavlju, strpljivo, revno i sada kad mu je 85 godina. U religioznim krugovima, pa i izvan njih fra Modesto je postao simbol Osijeka, simbol dobrote i humanosti u njemu.

Stoga mu Osječko-baranjska županija radi njegova djelovanja kojim potvrđuje i afirmira humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo dodjeljuje "Povelju humanosti".

Fra Krešimir Ivan Borković

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2006.)

Može li se veličina jedne civilizacije mjeriti samo podignutim građevinama i moćnim strojevima? Je li financijska i tehnološka moć ljudske civilizacije da ovlada svojim prirodnim okruženjem dostatna za tvrdnju kako je riječ o naprednoj civilizaciji? Jer, riječ je o ljudskoj civilizaciji, civilizaciji koju čine ljudi povezani u lokalne zajednice i države, korporacije i institucije. A u toj i takvoj civilizaciji ushite bogatstva proturječi siromaštvo i bijeda, samodopadnosti rasipništva - ugroženost čovjekove egzistencije, prepotentnosti sile - obespravljenost, afirmaciji glamura - poniženost i odbačenost.

Što je u tim uvjetima božji čovjek, čovjek koji se Bogu zavjetovao da će pomagati ljudima u traženju njihova životna puta primjerena božjem oblikovanju. Fra Krešimir Ivan Borković već 45 godina ustrajava u tom svom poslanju. Redovnik i svećenik, ali prije svega čovjek spreman pomoći svakome kojemu je pomoć drugog čovjeka potrebna. Oslonac je u ratnom vihoru i društvenim krizama, u neimaštini i ljudskim problemima. Otvara vrata onima koji se nalaze pred zidom i ne vide izlaza. Ne nudi med već ublažava gorčinu svakodnevnog života. Vrata svojega doma doslovno otvara izgnanima vatrom oružane sile, prikuplja i dijeli pomoć nevoljnima, hrani gladne, hrabri uplašene, liječi ogorčene. U ratnom vihoru njegova mala župa sv. Leopolda Bogdana Mandića u Osijeku udvostručila je svoje stanovništvo prognanicima i izbjeglicama iz okupiranih dijelova Slavonije, Baranje, te Bačke, Srijema i Bosne kojima je bila potrebna materijalna i ljudska pomoć. Krešo Ivan Borković i sam istovara kamione kojima njegovim zalaganjem pristižu tone hrane, higijenskih i drugih potrepština. I danas fra Borković skrbi o dvjestotinjak obitelji. Sve što ima, daruje siromašnima, pa se i sam nađe u neimaštini.

Je li stoga čudno što je gotovo stotinjak njegovih sumještana svojevrsnom peticijom zatražilo dodjelu Povelje humanosti ovom plemenitom čovjeku? Ona mu pripada jer prepoznaje čovjeka kao temelj ljudske zajednice koja je stvorila veličajnost civilizacije koju govorima uzdižemo, čovjeka kao biće kojemu je potrebno pomoći ne samo da preživi, već da živi život dostojan čovjeka. A ta ga zajednica, nasreću poznaje i prepoznaje u plemenitosti njegova poslanja. Stoga Osječko-baranjska županija fra Krešimiru Ivanu Borkoviću dodjeljuje "Povelju humanosti" za brižnost, predanost i nesebičnost u pružanju pomoći ljudima u nevolji.

Dragan Božić

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2014.)

vidi: Vlado Bajamić i dr.

Stjepan Božić i dr.

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 1996.)

Najizravnija ljudska pomoć čovjeka-čovjeku izražava se u trenucima kada se čovjek odriče dijela svoga tijela u korist drugog čovjeka. Ratno vrijeme je ovom činu dalo posebno značenje. Pružanje pomoći brojnim ranjenicima zahtijevalo je dovoljne količine krvi, koje, zahvaljujući i dobrovoljnim davateljima krvi na području Županije ni u jednom trenutku, čak ni u kritičnim trenucima, nije nedostajalo. Dobrovoljno davateljstvo krvi na taj način postaje pokret pružanja izravne ljudske pomoći čovjeku u nevolji.

Među brojnim davateljima krvi na području Županije Osječko-Baranjske moguće je ipak istaći četvoricu koji su taj humani čin ponovili preko stotinu puta. To su: Stjepan Božić, prognanik iz Koroda, jedan od rijetkih dobrovoljnih darovatelja krvi koji je iz humanih razloga nesebično darovao svoju krv do sada 103 puta, Zvonko Đuričić iz Osijeka 104 puta, Milić Mihajlović iz Osijeka 108 puta i Antun Skrok iz Valpova koji je svoju krv do sada darovao 107 puta.

Ovim svojim humanim djelima omogućili su spašavanje mnogih života i pomogli uspješnom liječenju i bržem ozdravljenju mnogih građana te im se stoga u znak priznanja dodjeljuje Povelja humanosti.

Gojko Brković i dr.

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2010.)

Jeste li se ikada zapitali: što je to čovjek? I znanost i filozofija nastale u okrilju ljudske kulture od začetka ljudske civilizacije na ovom planetu pokušavaju pronaći elemente njegove definicije. Najveći umovi i velikani svih stoljeća pokušavaju otkriti tu tajnu. Izrečene su velike i značajne riječi o veličini i o dostojanstvu čovjeka. Pojavljuju se uvijek iznova nove definicije, bez konačnog prihvatanja.

Uostalom to i nije presudno u shvaćanju da je čovjek kao jedinka jedinstven i neponovljiv i stoga dragocjen, u shvaćanju da tek zajedno s drugim ljudima pletući tanane niti tvori životnu zajednicu ljudi sposobnu da mijenja prirodno okruženje koje ga je porodilo, izgrađujući i mijenjajući sebe u svakom trenutku svoga života. Tehnološkim razvojem stvorio je snažne poluge svoga djelovanja nastojeći nadjačati zakonitosti svoga prirodnog okruženja, prirodu samu. No, kolikogod bila moćna čovjekova tehnika i tehnologija, ona ne može otkloniti njegovu temeljnu slabost - on je i nadalje ranjivo i krhko biće izloženo bolestima i pogibeljima koje je i sam stvorio.

I u trenucima spoznaje ove temeljne istine kad rat zaprijeti njegovom domu, brzina jurećeg automobila obori njegovog najmilijeg, kada ga okrutna bolest sruši u postelju, tada postaje bolno svjestan egzistencijalne ovisnosti o drugim ljudima. To je trenutak kada dio tijela drugog čovjeka omogućava održanje biološke egzistencije. Ima li uzvišenijeg čina odricanja od odricanja dijela svoga tijela za dobrobit drugih, u pravilu nepoznatih, a ljudskom prirodom bliskih ljudi, i to nesebično bez očekivanja koristi pa čak i bez spomena imena. Te ljude, ljude koji dobrovoljnim darivanjem krvi spašavaju druge, ističemo u svakoj prigodi dodjele “Povelje humanosti”. To su bogati ljudi. Jer, kako to kaže pjesnik Gibrán “Ima ljudi koji imaju malo, a daju sve što imaju. Takvi ljudi vjeruju u život i životno blago i njihove škrinje nikada nisu prazne.” “Možda sam i danas nekom spasio život” - predivna je misao koja svakome od njih podaruje to spokojno bogatstvo.

Listi tih humanih ljudi Osječko-baranjska županija dodjelom "Povelje humanosti" danas pridružuje i Gojka Brkovića, Branka Fajfera, Željka Kovačića, Slavka Pavina, Ivicu Štorata i Đuru Vezmarovića koji su darivajući svoju krv više od stotinu puta omogućili izlječenje bolesnih i povrijeđenih.

Zdravko Brleković i dr.

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2009.)

Užurbanost suvremene civilizacije i krv je učinila sastavnim dijelom redovne medicinske usluge. U tom smislu, ona je medikament kojemu nema zamjene, prevažan u saniranju povreda i održanju života. Suvremeni, tehnološki indoktriniran, tržišno orijentirani čovjek kojemu je materijalna vrijednost mjerilo gotovo svega, krv tretira kao da je ona rezultat redovne proizvodnje ili tržišta. Tek u trenucima kada mu je bližnjem ili njemu samome život ugrožen, a izlječenje ovisi o ovoj spasonosnoj tekućini postaje svjestan značenja ovog eliksira života u nespoznatljivoj veličini Božje providnosti. Tek tada spoznaje povezanost lanca života tananim nitima isprepletene životne zajednice ljudi s kojima dijeli zrak koji diše, pločnike kojima hodi, sklonosti, interese i potrebe. Tek tada shvaća vlastitu ovisnost o drugim ljudima s kojima čini tu ljudsku zajednicu.

No i u tim trenucima postavlja se pitanje: jesmo li svjesni veličine odricanja dijela vlastitog tijela na korist drugog čovjeka, pogotovo kada to nije žrtva nego uzdarje? Tek u trenucima potrebe postajemo svjesni da on potječe od čovjeka koji je spreman dijeliti ono što najvrjednije ima - svoju krv bez koje nema života. On je daje nepoznatome s porukom ljubavi čovjeka prema čovjeku, ljudske solidarnosti. Zauzvrat, bogatiji je spoznajom da njegova krv teče žilama drugoga čovjeka. Oni postaju krvna braća i održavaju lanac života ljudskog bratstva kao zaloga održanja i napretka ljudske zajednice.

Tim činom darivatelj potvrđuje svoje čovjekoljublje i svoju solidarnost s drugim ljudima, nesrećenicima i bolesnima, svima kojima je krv drugoga nužno potrebna. A kada to čini redovito i više od stotinu puta, tada ga ističemo kao primjer i odajemo mu javno društveno priznanje. Među njima su i darivatelji krvi Zdravko Brleković, Mirko Gašić, Stjepan Koričić i Josip Kovačević kojima ovom prigodom odajemo priznanje, "Povelju humanosti" u znak priznanja za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih.

Josip Broz

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2013.)

vidi: Ivica Bajević i dr.

Ivica Buconjić

("Povelja lokalne samouprave" Osječko-baranjske županije, 2005.)

Reintegracija jedinica lokalne samouprave u ustavno-pravni poredak jedne zemlje, nakon ratnih strahota i pokušaja segregacije jednog područja, na način kako je to učinjeno u Hrvatskoj vjerojatno je bez presedana u svjetskoj povijesti.

Grad Beli Manastir, najveća je jedinica obuhvaćena tim procesom. Uspostavljanje lokalne samouprave sukladno propisima Republike Hrvatske nakon izbora provedenih na cjelokupnom području 1997. godine suočilo se s nizom, gotovo nerješivih, problema i izazova. Demografska nestabilnost, izostanak povrata prognanih, pad zaposlenosti, novi odlasci zbog besperspektivnosti, komunalna zapuštenost, međuetnički problemi... samo su dio slike Belog Manastira na početku ovoga procesa. Beli Manastir tog vremena je "grad-slučaj". Politička nestabilnost prouzročila je prijevremene izbore dvije godine nakon redovitih. Izbori su omogućili stabilizaciju političkog stanja i uspostavu vlasti sposobne da kontinuirano provodi aktivnosti usmjerene nužnim promjenama.

Svjesna težine, složenosti i osjetljivosti zatečenih problema, gradska vlast je ubrzo spoznala da je stabilnost moguće uspostaviti jedino oblikovanjem vizija daljnjeg razvitka i ustrajnim zajedničkim radom na njihovom ostvarivanju. Obnova koja u sebi uključuje i razvitak pojedinih područja bila je prioritetna zadaća. Poglavitito u područjima nadležnosti i odgovornosti gradske samouprave. Ubrzo su postavljena pravila ponašanja: donesene potrebne odluke o uređenju funkcioniranja niza komunalnih djelatnosti kao i niz programa i planskih dokumenata te stvorene potrebne institucionalne pretpostavke za njihovu provedbu. Osnovano je trgovačko društvo Baranjski vodovod, donesen Program izgradnje komunalne infrastrukture, dugoročni Program uzgoja sadnica drveća, nominiran Projekt odvodnje i pročišćavanja voda za europska financijska sredstva, a grad je uključen u niz međunarodnih inicijativa komunalnog i ekološkog sadržaja u okviru europskih integracijskih programa.

Rezultat svih tih nastojanja je niz dovršenih projekata koji su promijenili sliku grada i vratili mu izgled uljudene sredine. Izgrađeno je 11 km kanalizacijske mreže, u tijeku je rad na izgradnji prečistača otpadnih voda, rekonstruirano je 5 ulica, izgrađeno 7 dječjih igrališta, započela izgradnja hotela i trgovačkog centra. Gradska knjižnica, kino dvorana, ustanova međugeneracijske solidarnosti i pučko učilište, dovršeni su projekti koje valja pridodati programima obnove. Svijest o značenju stvaranja vlastite ekonomske osnovice svekolikog razvitka uputila je na osnivanje poslovne zone u zahvatu budućeg cestovnog pravca europskog prometnog koridora 5c za koju je već potpisano 18 ugovora budućih investitora vrijednosti 80 mil. kuna kojima će biti osigurano 300 radnih mjesta. Toj svrsi služi i osnivanje novih trgovačkih društava. Angažmanom samoupravnih tijela stvoreni su uvjeti za privlačenje svježeg domaćeg i stranog kapitala, među kojima valja spomenuti i Benetton, Starko, Lidl, Tvornicu začina, Škrobaru...

Sve ove aktivnosti provedene su uz punu svijest o potrebi osiguranja održivog razvitka, koji u sebi uključuje i ekološku svijest. Uz izgradnju biciklističke staze Beli Manastir-Šumarine, obnovljen je gradski park, pokrenut je uzgoj 500 sadnica drveća, a Grad je uključen i u Projekt ekološke infrastrukture u bazenu rijeke Drave u okviru INTERREG programa III B Cadses.

Program obnove u Belom Manastiru je dovršen. 91% registriranih prognanika vratio se svojim domovima. Grad je uspio prevladati zatečene probleme i otvoriti perspektivu razvoja. To se odrazilo i na financijske potencijale. Prihodi po stanovniku su u odnosu na 1999. godinu uvećani 6 puta (sa 290 na 1777 kuna), što je omogućilo uvećanje kapitalnih izdataka u istom razdoblju čak za 35 puta.

Predočene aktivnosti i ostvareni uspjesi u jedinicama lokalne samouprave uvijek su rezultat pregnuća stanovništva određenog područja koje tijela lokalne samouprave umješno organiziraju u tim naporima. Oni su plod truda tima koji predvodi samoupravnu organizaciju. Dakako da uspješnost ovisi i o raspoloživom tzv. "liderskom potencijalu". I rezultati Grada Belog Manastira plod su istovjetnih nastojanja. Riječ je o timu predvođenom Ivicom Buconjićem, koji je nakon prvih redovitih izbora za cjelokupno područje Grada 1997. godine preuzeo dužnost predsjednika Gradskog vijeća, a nakon prijevremenih izbora 1999. godine dužnost gradonačelnika. Kao uspješan gradonačelnik ponovo je biran na tu dužnost, koju je obnašao sve do 2004. godine.

Iz rečenih razloga Ivici Buconjiću se dodjeljuje Povelja lokalne samouprave za osobit doprinos uspješnom organiziranju Grada Belog Manastira kao jedinice lokalne samouprave i djelovanju njegovih tijela u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Grada.

Slavko Bučanović

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2002.)

Posvećenost jednom cilju, ustrajnost u njegovom dosizanju i vrhunski rezultati u tome polučeni, oduvijek izazivaju udivljenje sredine u kojoj nositelj takvog djelovanja živi, a nerijetko i njezino priznanje.

U svom životnom vijeku, Slavko Bučanović je 53 godine posvetio svojoj prvoj ljubavi - streljaštvu. Kao mladić od 20 kao i sada u 73-oj on je natjecatelj. U raznim streljačkim disciplinama 53 godine odmjerava oštrinu svoga pogleda i sigurnost svoje ruke s najboljima. I u tim prigodama dokazuje da je najbolji od najboljih. Četrdeset godine natjecao se na prvenstvima bivše države i u različitim disciplinama osvojio dva puta 1., a po tri puta 2. i 3. mjesto. Na razini Hrvatske devetnaest puta je dokazao da je najbolji. Nekoliko 2. i 3. mjesta samo je dodatak vrhu pobjedničkog trona. I u samostalnoj Republici Hrvatskoj nastavlja pobjednički slijed s četiri 1., dva 2. i tri 3. mjesta u različitim streljačkim disciplinama.

Brojke mnogo govore o postignutom rezultatu, ali nedovoljno o čovjeku. Svoje umijeće rukovanja oružjem prenosi i na druge, nažalost, u vrijeme Domovinskog rata i s određenom svrhom: obučava pripadnike Zbora narodne garde i Hrvatske policije u rukovanju oružjem i priprema ih za obranu Domovine. I danas, nakon 53 godine djelovanja, Slavko Bučanović, član Građanskog streljačkog društva "Osijek 1784." aktivni je natjecatelj. No, i više od toga - on je uzor.

Njegov je stvaralački put zaokružen. Svojom cjelokupnom djelatnošću pridonio je razvitku streljačkog sporta, ali i ugledu sredine u kojoj se kalio i postizao ove iznimne rezultate. Slavko Bučanović gotovo je sinonim streljaštva, ne samo u Osijeku. Stoga je dobitnik najviših priznanja koje su grad, streljačke i druge športske asocijacije mogle dodijeliti.

Iz rečenih se razloga Slavku Bučanoviću u znak priznanja dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa.

Matko Bulka

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2005.)

S osječkim se kuglačima susrećemo gotovo svake godine u prigodi dodjele Nagrade Osječko-baranjske županije, jer osječko je kuglanje svjetske klase. Izrastaju mladići iz nepresušnog vrela, ruše svjetske rekorde i svijetom pronose slavu Osijeka kao svjetskog kuglačkog središta.

Matko Bulka, tek dvadesetdvoгодиšnjak svjetski je prvak. Nastavljač tradicije u najboljoj maniri. Već proglašen najuspješnijim športašem Osijeka i Osječko-baranjske županije u 2004. godini. Do tog rezultata i naslova strelovito se i ustrajno penjao. 2000. godine ovaj Đurdenovčanin pojedinačni je kadetski prvak Hrvatske, član državne kadetske reprezentacije koja na svjetskom prvenstvu osvaja broncu, osvajač svjetskog pojedinačnog kadetskog rekorda. Već sljedeće godine ponovo pada svjetski rekord, u paru na svjetskom prvenstvu osvaja 1., a s juniorskom reprezentacijom Hrvatske 2. mjesto. Od ožujka 2003. juniorski je prvak Hrvatske, pa slijede 2. mjesto u Svjetskom kupu i prva mjesta na Svjetskom kupu i Europa lige njegova kluba osječčkog "Kandit-Premijera", dvostrukog prvaka Hrvatske. I konačno, protekle 2004. godine nastavlja niz - osvaja sva prva mjesta na parovnim prvenstvima organiziranim u Hrvatskoj. Postignute uspjehe okrunio je naslovom svjetskog seniorskog parovnog prvaka i nositelja novog seniorskog pojedinačnog rekorda.

Matko je mlad po godinama, no prebogat iskustvima i uspjesima svjetskoga ranga. Njima se on pridružuje svojim športskim kolegama u razvoju i promoviranju ove športske grane na uzor mladim naraštajima ove, za kuglanje talentirane, športske sredine. Stoga ga i Osječko-baranjska županija pridružuje dobitnicima Nagrade osječko-baranjske županije za iznimne rezultate na državnim i međunarodnim natjecanjima u kuglanju.

Zvezdana Cah

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2012.)

vidi: Maja Akšamović-Andrić, Marija Rumbočić-Pezelj, Zvezdana Cah i Donna Šimatić

Ivica Ciraki i dr.

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2015.)

Krv je oduvijek jedna od neiscrpnih tema ljudskog promišljanja. Ona je ukras rumenila djevojačkih obraza, simbol snage i mladosti, časti i žrtve. Krv, taj eliksir života, ta hrana i obrana ljudskog tijela, predstavlja temeljnu vezu između života i smrti. Krv je život sam i svaka njezina kap je dragocjena. A život je samo jedan i neponovljiv. Krhak u svom ljudskom obličju, čovjek je izložen mnogim pogiblima. O, kako je teško bespomoćno stajati i gledati da netko, do koga nam je stalo, pati. Pri rođenju, na operacijskom stolu, pod gumama jurećeg automobila, u nabujaloj bolesti počesto je jedini lijek taj eliksir života koji se još uvijek ne može proizvesti na umjetan način. Drugi čovjek jedini je njegov izvor. Darivatelj krvi time postaje aktivan sudionik u omogućavanju radosti života životno ugroženim novorođenim bebama, spašavanju života, liječenju bolesnika.

Živjeti s drugima, a ne pored drugih, zahtijeva i odricanja. Ima li uzvišenijeg čina odricanja od odricanja dijela svoga tijela za dobrobit drugih, u pravilu nepoznatih, a ljudskom prirodom bliskih ljudi, i to nesebično bez očekivanja koristi pa čak i bez spomena imena. Te ljude, ljude koji dobrovoljnim darivanjem krvi spašavaju druge, ističemo u svakoj prigodi dodjele "Povelje

humanosti". To su bogati ljudi. Dakako, ne materijalnim dobrima kojima ovaj svijet bezglavo i vrtoglavo teži, već spoznajom da žive u zajednici njima nepoznate braće i sestara po krvi, njihove krvi kojom su ih darivali. "Možda sam i danas nekom spasio život" - predivna je misao koja svakome od njih podaruje to spokojno bogatstvo.

Tim činom darivatelj potvrđuje svoje čovjekoljublje i svoju solidarnost s drugim ljudima, unesrećenima i bolesnima, svima kojima je krv drugoga nužno potrebna. A kada to čini redovito i više od stotinu puta, tada ga ističemo kao primjer i odajemo mu javno društveno priznanje. Povelja koju danas uručujemo tek je spomen na darovani eliksir života, dodijeljen u ime onih koji su zahvaljujući njemu preživjeli, u ime onih kojima će sutra pomoći u izlječenju, u ime njihovih obitelji kojima je on sačuvao i vratio bližnjeg, u ime zajednice čijoj ljudskoj utemeljenosti je pridonio. Pred nama su Ivica Ciraki, Miodrag Čučković, Danijel Holjevac, Ivan Katruša, Josip Kozina, Stjepan Mužar, Zvonko Nagy i Branko Tukara. Pred nama su ljudi o kojima smo progovorili ovim obrazloženjem, obrazloženjem temeljem kojega im je Osječko-baranjska županija odlučila dodijeliti svoju "Povelju humanosti" za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih.

Marijana Cmrečnjak

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2010.)

vidi: Anto Marković i Marijana Cmrečnjak

Zdenko Crnić

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2007.)

vidi: Milan Bičanić i dr.

Mr.sc. Sonja Cupec

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2006.)

U vremenu kada u svjetskim, ali i nacionalnim i regionalnim okvirima sve više sazrijeva svijest o ograničenosti i ugroženosti prostora i njegovih prirodnih sastojaka kao i nužnosti obazrivog gospodarenja prirodnim i stvorenim dobrima, u vremenu kada se koncept održivog razvoja ističe kao pretpostavka opstanka ljudske civilizacije, raste i značenje djelatnosti koja vizionarski osigurava prostorne pretpostavke razvoja suvremenog društva, udovoljavajući njegovim potrebama, ali ne na štetu njegova prirodnog okruženja.

Mr.sc. Sonja Cupec, prostorni planer i urbanist cijeli je svoj radni vijek posvetila rješavanju ovih problema. Svojim idejama o uređenju prostora i očuvanju njegovih baštinjenih vrijednosti nikada nije zaobilazila čuvanje prirode kroz zaštitu okoliša. Upravo stoga je svoje znanje vrsnog arhitekta poslijediplomskim studijem nadogradila znanjima iz područja zaštite okoliša. Rezultat takovog pristupa vidljiv je u brojnim radovima u kojima je izravno ili radom sa svojim suradnicima, uspijevala pomiriti interese očuvanja prostora kao temeljnog nacionalnog dobra i nezaobilazne interese gospodarskog razvitka u korist čovjeka. Kakvoća njenih djela i doprinosa je postala standard, jedinica mjere, referenca za usporedbu u stručnim provjerama vrijednosti.

Gospođa Sonja Cupec desetljećima je bila jedan od nositelja prostorno-planskog razvoja ne samo njezinog grada već i Slavonije i Baranje kao regionalne cjeline. Djelujući u okvirima Zavoda za prostorno planiranje i urbanizam nekadašnje Zajednice općina, a potom i kao direktor Zavoda za prostorno planiranje organizirala je, uskladivala, usmjeravala i izravno vodila procese prostorno-planskog oblikovanja razvoja ove sredine. Uz nju su vezani temeljni prostorno-planski dokumenti - prostorni i generalni urbanistički planovi Slavonije i Baranje ustrojene kao Zajednica općina Osijek, Osječko-baranjske, ali i Virovitičko-podravske i Brodsko-posavske županije, općina odnosno gradova Osijeka, Belog Manastira, Darde, Orahovice, Dubrovnika, prostorni razvoj Sveučilišta u Osijeku, Kopačkog rita... Radeći na konceptu projekta obnove nakon ratnih pustošenja, razvojnom vizijom se suprotstavlja ratu i svemu što on znači. Susrećemo je i na poslovima izučavanja i oblikovanja stručnih prijedloga vezanih uz strategiju razvitka cestovne mreže Slavonije i Baranje, projektiranje autoceste Budimpešta - Ploče europskim prometnim Koridorom V/c i niz drugih značajnih projekata.

Svojim djelovanjem Sonja Cupec je bila oslonac funkcioniranju i razvoju jedinica lokalne samouprave i to ne samo radom na prostorno-planskim dokumentima, već i stručnim savjetovanjem i usmjeravanjem djelovanja negdašnjih i današnjih općina i gradova u odnosu na uređenje i zaštitu prostora.

Za tu i takvu ulogu, Sonja Cupec je osposobila i ustrojila Zavod za prostorno planiranje iz Osijeka kao jednu od rijetkih regionalnih institucija koja od svog početka, ali i nastavno djeluje na prostorima Slavonije i Baranje kao prirodnom prostornom okviru održivog razvoja ovog dijela Republike Hrvatske.

Mr.sc. Sonja Cupec svojim je 35-godišnjim stručnim djelovanjem obogatila stručna znanja i praksu prostornog planiranja ne samo na ovom području, pridonijela osiguravanju odgovarajućih prostorno-planskih okvira razvoja te u prostorna rješenja ugradila vrijednosti koje ostaju kao trajno dobro od značaja za razvoj ove sredine. U svemu tome, uz visoku stručnu razinu svojom samozatajnošću i pregalaštvom zadržala je i njegovala temeljne ljudske vrijednosti na uzor kolegama koji su je iz tih razloga u niz navrata birali i da ih predvodi u strukovnim organizacijama regije i Republike Hrvatske.

Stoga se mr.sc. Sonji Cupec dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo ostvareno u području prostornog planiranja i urbanizma.

Josip Cvenić

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2004.)

Pojam veličine nekoga grada ponajčešće se u našoj svijesti poklapa s brojem njegovih stanovnika. Prema tom mjerilu Osijek i jest i nije velik grad. Odrediti veličinu jednoga grada doprinosom njegovih ljudi materijalnoj i duhovnoj sferi vlastitog miljea, zatim doprinosom životu u okviru cijele zemlje, a u najsretnijim trenucima i izvan njezinih granica teži je, ali pravilniji put.

Jedan od ljudi koji Osijek čine značajnim gradom u hrvatskoj kulturi jest književnik Josip Cvenić. Već se tridesetak godina potvrđuje u poeziji i proznom stvaralaštvu, a u posljednje vrijeme svoj stvaralački interes usmjerava prema drami i filmskom scenariju. Čitaju ga odrasli

i djeca kojima je dosad dao petnaest ukoričenih ostvarenja. Među njima su u prošloj godini osvanuli roman "Glad" u nakladi kuće "Ljevak" te komediola "Kvaka s vratima" ostvarena u suradnji s hrvatskim kazalištem u Pečuhu i HNK u Osijeku. U oba slučaja dobio je pohvalne kritike i izazvao pozornost čitalačke odnosno kazališne publike.

Vrijednost Cvenićeve književnog stvaralaštva ne potvrđuju samo ugledni kritičari. Dobitnik je nekoliko književnih i drugih priznanja među kojima valja spomenuti nagrade "Ivana Brlić Mažuranić" te "Ivan i Josip Kozarac" te Zlatnu arenu za scenarij na Filmskom festivalu u Puli. Visoku vrijednost njegove proze potvrđuju i prijevodi na strane jezike.

Cvenićeve rad i na druge je načine povezan s književnošću i književnim životom u Osijeku. Dugo godina bio je glavni urednik časopisa za književnost i kulturu "Revija", a danas radi kao tajnik i urednik u Matici hrvatskoj u Osijeku. Organizirao je brojne književne susrete i gostovanja književnika, dakle, bitni dio književnog života Osijeka i šireg područja Osječko-baranjske županije.

U svom plodnom književnom radu Josip Cveniće se u 2003. godini romanom "Glad" potvrdio kao značajan hrvatski književnik, a komediolom "Kvaka s vratima" kao stvaratelj koji otvara vrata novim vidovima stvaralaštva. Ova ostvarenja dostatna su za ocjenu kako je Josip Cveniće polučio iznimne rezultate i umjetničke dosege u području književnosti koja zaslužuju Nagradu Osječko-baranjske županije u području kulture.

Nikola Cvitko i dr.

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2004.)

Unatoč sjajnim uzletima uma koji prodiru u svemirske dubine i preobražavaju prirodu oko njega, čovjek je i danas u svojoj krhkosti upućen na drugog čovjeka, na druge ljude da u zajednici s njima osigurava uvjete vlastite egzistencije te održanje i napredak civilizacije koju je stvorio. Čovjek prodire u tajne biološkoga života, dešifrira DNK i očitava spiralu genoma, ali sve njegove spoznaje ne nijeću istinu da se čovjek uzdigao zahvaljujući ljudskom odnosu čovjeka prema čovjeku i da je taj odnos zalag opstanka ljudske zajednice na ovom planetu.

Opstanak ljudskog organizma i njegovo funkcioniranje održava njegov krvotok. No, krv nije samo egzistencijalna supstanca, eliksir života. U ljudskoj civilizaciji izrasla je u simbol, u mjerilo odnosa prema čovjeku: prolijevanje ljudske krvi najveći je zločin, a njeno davanje drugome izraz najveće ljubavi i nesebičnosti. Dati svoju krv, dio sebe drugom, nepoznatom čovjeku ne znači samo steći "brata po krvi" već predstavlja i odnos prema ljudskoj zajednici u cjelini. Koliko li je života ugroženih ratom, nesrećama, bolestima i drugim opasnostima koji nasrću na čovjeka sačuvano zahvaljujući odluci nepoznatog davatelja da svojom krvlju pomogne onome koji ju može ustrebati?

Stoga, u vremenu u kome su materijalna dobra pokazatelj uspjeha i cilj kome ljudi teže, u vremenu u kojima su ona nažalost i počesto i mjerilo vrijednosti, u vremenu u kojem je uzimanje način njihovog osiguravanja a sebičnost način njihove zaštite, nesebičnost i davanje iz čovjekoljubivih poriva jeste rjede, ali zato ne i manje značajno, dapače. A kada je riječ o davanju sebe za dobrobit drugih, tada govorimo o čovjekoljublju koje valja isticati kao jedno od temeljnih vrijednosti na kojoj mora počivati ljudska civilizacija.

Iz ovih razloga, Osječko-baranjska županija ističe Nikolu Cvitka, Josipa Gracela, Petra Gudelja, Matu Partića i Marka Vrčeka, stanovnike ove Županije, ljude različitih životnih puteva i sudbina, kojima je zajedničko to što su darivajući svoju krv više od stotinu puta, omogućili izlječenje bolesnih i povrijeđenih, na uzor sugrađanima i u znak priznanja i zahvalnosti im dodjeljuje "Povelju humanosti".

Željko Čiki

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2009.)

Pljesak, cvijeće i čestitke, čak i ovacije ponekad, uživaju oni pod svjetlima pozornice - oni iz nje, rijetko ili gotovo nikada. A bez njih se ta svjetla ni upalila ne bi. Obrazlažući godišnju Nagradu Osječko-baranjske županije Hrvatskom kulturno-umjetničkom društvu "Osijek 1862", prije deset godina smo isticali: "Ono je tijekom brojnih gostovanja diljem Hrvatske, na turnejama i folklornim festivalima u gotovo svim europskim državama, u SAD, Kanadi, Egiptu, Kini i Maleziji na izvoran i neposredan način bogatstvom hrvatskog melosa i nošnji prelijevalo i natapalo festivalske dvorane i pozornice, trgove i ulice domaćih i stranih gradova, narodnim duhom i stvaralaštvom, izazivalo ovacije, a u Hrvatima, osobito u inozemstvu, razbuktavalo nacionalne osjećaje i ispunjavalo ih ponosom." To je Društvo koje godinama zauzima vodeće mjesto među hrvatskim folklornim ansamblima, zahvaljujući svom programskom određenju, savjesnom i stručnom pristupu na vrhunskoj razini, kao i entuzijazmu članova.

Iza svih uspjeha ipak stoje ljudi. Mladi plesači, svirci, pjevači zamjenjuju starije, a Željko Čiki je već gotovo četrdeset godina konstanta ovog Društva, trideset i sedam godina u svojstvu njegova tajnika. Sve to vrijeme vodi brigu o sadržaju programa, nošnjama i njihovoj autentičnosti, članstvu i njegovoj pripremljenosti za zahtjevne zadaće, uvjetima rada, materijalnim sredstvima, programu turneja, promidžbi kulturnih sadržaja i brojnim drugim zadaćama. On je nezamjenjivi "dobri duh" kritičan i prema onome što drugi pozdravljaju, jer, uvijek može biti bolje. Ulaže se u dosizanje izvrsnosti uz visoko kvalitetno scensko prezentiranje hrvatske tradicijske kulture. U tome osigurava suradnju vrhunskih koreografa, etnomuzikologa, vokalnih pedagoga, najboljih što ih Hrvatska ima. Temelj ugledu Društva gradi na istraživanju, proučavanju, uvježbavanju, izvođenju i čuvanju tradicijskog plesa, pjesme, glazbe i običaja. Obilazi sela u potrazi za originalnim nošnjama. Gradi metodologiju razvoja i motivacije članova napredovanjem u vrsnije skupine. Producent je niza multimedijских materijala koji prate nastojanja Društva. Organizira 45 turneja na pet kontinenata, u četrdesetak država iz kojih uvijek dolazi poziv za ponovne posjete i nove turneje.

Svoju snagu i upornost Željko crpi iz ljubavi i to ne samo prema Društvu, s kojim se poistovjetio. Zaljubljenik je u tradicijsku kulturu svoga naroda, u tamburicu koja je njezin izraz i način iskazivanja. Već četrdeset godina sastavni je dio pogona Festivala hrvatske tamburaške glazbe koji okuplja ponajbolje tamburaške orkestre iz Hrvatske i inozemstva, ali i skladatelje, dirigente, glazbene stručnjake i sve one ljude koji na razne druge načine afirmiraju tamburašku glazbu i potiču stvaranje novog glazbenog materijala, bez kojega mnogi hrvatski orkestri više ne bi postojali ili ne bi bili ni osnovani, ni brojne antologijske skladbe ne bi doživjele svoje praižvedbe. Samo u 2006. Festival je okupio 27 tamburaških orkestara, zborova i malih tamburaških sastava s preko 1400 aktivnih glazbenih amatera. Već petnaest godina, od obnove Festivala

1994. godine, Željko Čiki ga predvodi kao predsjednik Organizacijskog odbora. Pod njegovim vodstvom Festival se iz Osijeka širi na Belišće, Beli Manastir, Ilok, Staro Petrovo Selo, Valpovo, Vinkovce, Vukovar, Pečuh, Tuzlu, Pandorf s namjerom prerastanja u festival europskih regija.

Osjećaj potrebe njegovanja kulturne baštine koja pripada njegovom narodu i ljubav prema tamburici uspostavili su prekomorsku vezu s hrvatskim iseljeništvom okupljenim u Hrvatskoj bratskoj zajednici za SAD i Kanadu. Dugogodišnje osobno prijateljstvo s Bernardom Lukečičem, predsjednikom Hrvatske bratske zajednice, rezultiralo je nizom zajedničkih projekata. Ostvarujući program njegovanja osjećaja nacionalne pripadnosti iseljeništvu, njegovo Društvo je u Americi gostovalo dva puta, ali je bio posrednikom odlazaka i drugih skupina i hrvatskih umjetnika poput Berde benda, Slavonskih bečara, Ravnice, ansambala Veseli Šokci i Sedam mladih, Marte Nikolin, Željka Barbe, Stjepana Jeršeka, Đuke Čajića, Mirjane Primorac, Miroslava Škore. Povratno je organizirao mnogobrojne dolaske grupa iz Amerike, Europe, Argentine i Australije. Samo 1996. godine u Osijek je organizirano stiglo 2.500 iseljenika iz SAD-a i Kanade.

Upravo zahvaljujući tim vezama, Hrvatska bratska zajednica se u teškim vremenima Domovinskog rata angažirala u potpori hrvatskom stremljenju ka neovisnosti. I to ne samo verbalno, lobiranjem već i pružanjem izravne materijalne pomoći. Posredujući u tim vezama Željko Čiki je organizirao dopremu humanitarne pomoći u vrijednosti gotovo četiri milijuna dolara. Humanitarni angažman Željka Čikija dio je njegove osobnosti, jer Željko voli ljude, neovisno o kritičkom odnosu prema njihovom postupanju. To ga tješnje vezuje uz osječki Crveni križ u kojem djeluje već 55 godina, a u kojem preuzima dužnost predsjednika na koju je već četvrti puta uzastopno biran. I uz njegovo ime vezuje se izrastanje Centra za edukaciju osječkog Crvenog križa u Orahovici u kojem se razvija opća kultura djece, realizira škola u prirodi i obuka neplivača, a u čiju izgradnju i adaptaciju je od 2005. uloženo 30-tak milijuna kuna doniranih sredstava.

Za Željka Čikija nema ograničenja kada je riječ o djelovanju u korist čovjeka. Jedan je od obnovitelja i utemeljitelja Rotary cluba Osijek u kojem se ističe u svim akcijama humanitarne naravi od pružanja pomoći stradalnicima Domovinskog rata do tradicionalnih rotarijskih koncerata, čiji je idejni začetnik i organizator. Zahvaljujući njemu Osječani su slušali svjetski poznate umjetnike: Bečke dječake, orkestar i soliste Budimpeštanske opere, Zagrebačke soliste, Orkestar 100 cigana, Lovru Pogorelića i druge. Angažirao se na stvaranju uvjeta za stipendiranje mladih umjetnika. Pomaže i organiziranje ambulante za bol te aktivnosti promicanja palijativne medicine i osnivanja hospicija u Osijeku.

Tko je, dakle, Željko Čiki? Prikazano govori kako je riječ o osobi metodološki utemeljena djelovanja, koja se svakom poslu predaje bez ostatka njegujući pri tome visoke kriterije izvrsnosti, istančanog osjećaja za pravednost i ljudskost, koja je djelujući na tim načelima cijelog svog radnog vijeka polučila rezultate koji, nesporno, predstavljaju trajno opće dobro za ovu Županiju pridonoseći pri tome promociji svog rodnog grada u Osječko-baranjskoj županiji, Osječko-baranjske županije u Republici Hrvatskoj i Republike Hrvatske u Europi i na gotovo svim kontinentima. Upravo iz ovih razloga Željku Čikiju se dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo u području kulture.

Članovi tima SOS telefona u Osijeku

Tihomir Jurčević, Vladimir Jurčević, dr.sc. Anđelka Metzging, Božica Štumfol i
Jadranka Tomin

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 1998.)

SOS služba za psihološku pomoć nastala je u trenucima najveće ratne neizvjesnosti. Osječani i gotovo cijela Hrvatska živjeli su od jutra do večeri i opet od večeri do jutra oslušujući tutnjavu granata, pitajući se pri tom: “Tko je sljedeći?” Poziv na SOS telefon za sve one koji su zvali jer su znali da dalje ne mogu, značio je ostati u utrci za životom i ne predati se, nego trčati brže od jahača ratne apokalipse.

I danas, 1998. godine, često zazvoni SOS telefon. Neki će primijetiti kako je rat završio. Završio je onaj najvidljiviji i najčujniji rat. Još uvijek traje onaj što ostaje u glavama obitelji poginulih i nestalih, invalida, prognanika i izbjeglica, djece i napuštenih žena, staraca. Nemoć ga je tako jednostavno prekinuti potpisom na papiru ili političkim dogovorom. Proživjeti rat i ostati isti kao prije jednako je tako nemoguće. Zato je i danas važno ako ti zatreba čuti SOS glas: “Osjećate li strah, tjeskobu, sami ste, zabrinuti, želite li razgovarati, saslušajte me pažljivo!” Često je granica između života i smrti, između potrebne ljudske riječi i odluke o samouništenju dosegnuta upravo podizanjem slušalice SOS telefona i glasa s druge strane žice.

Nastavljajući u 1998. godini aktivnosti započete u ratu, Tihomir Jurčević, Vladimir Jurčević, Anđelka Metzging, Božica Štumfol i Jadranka Tomin otklanjali su svojim samopožrtvovanjem prijeteću pogibelj od onih za koje je i ova godina vrijeme nepremostivih teškoća u povratku, tuzi za poginulima i nestalima, invalidima, ili jednostavno onima umornim od života. Osječko-baranjska županija dodjeljuje im zato Povelju humanosti kao znak priznanja za njihov samoprijegor i brižni odnos prema zaštiti i spašavanju svakog pojedinog ljudskog života u poslijeratnom vremenu opterećenom strahovima rata i neizvjesnošću početka novog života u posve novim okolnostima. Za to je potrebno puno hrabrosti i volje.

Štefica Čučak

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2002.)

Kad sustav ne daje potpune odgovore na potrebe čovjeka, tada ljudska solidarnost nadomješta tu nesposobnost i najsavršenije zamišljene društvene organizacije. Ljudska civilizacija i počiva i izrasta na sposobnosti čovjeka da se u zajedništvu s drugim ljudima suprotstavlja svemu onom što ugrožava njegov bitak. I u tome nema “malih” i “velikih” poduhvata. Ljudski problem možemo promatrati i analizirati s aspekta različitih znanstvenih disciplina, ali je njega moguće riješiti jedino u njegovom domu, u njegovoj ulici, u njegovom gradu...

Spoznajući nezamjenjivost izravne ljudske potpore svima onima kojima je hirom prirode, bolešću ili na druge načine oduzeto sretno djetinjstvo, ljudska sigurnost ili zdravlje, Štefica Čučak je ona topla duša svoje ulice, svoje gradske četvrti u Osijeku bez koje grad ne možemo nazivati ljudskom zajednicom. Prikuplja humanitarnu pomoć za djecu stradalnika rata i samohranih majki, socijalno ugrožene obitelji, oboljele od distrofije, multiple skleroze i cerebralne paralize, prikuplja sredstva za ultrazvučni aparat za rehabilitaciju oboljelih od multiple skleroze, prodaje ružičaste mašnice za kupnju mamografa, lobira za besplatno dobivanje lijeka Beta

interferona i njegovo uvrštavanje na listu lijekova za oboljele od multiple skleroze. Pomaže adaptaciju objekta za Udrugu distrofičara, pokreće akciju kupovine vozila za invalide, potiče akciju izgradnje objekta za dnevne boravke i radne aktivnosti djece i osoba s invaliditetom.

Štefica Čučak jedna je od onih koji ne drže vrsne govore o altruizmu. Ona, međutim, svakodnevno dokazuje svoju humanost pružajući ruku potpore bolesnom, slabom i nemoćnom. Ona dokazuje kako bez humanizma kao univerzalnog civilizacijskog načela izraženog u pomoći konkretnim ljudima u svladavanju prepreka ponekad nesklone sudbine, nije moguć opstanak male ljudske zajednice jednako kao ni ljudske civilizacije uopće.

Stoga se Štefici Čučak dodjeljuje "Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije za pružanje humanitarne pomoći i druge aktivnosti koje afirmiraju i potvrđuju humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo.

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2012.)

Opisujući vlastitu civilizaciju nerijetko se hvalimo njezinim tehnološkim dostignućima koja otvaraju neslućene perspektive. No, kojeg li apsurd: na putu ka društvu blagostanja sve je više siromašnih, gladnih i potrebitih! Sve je veći jaz između malog broja onih koji imaju mnogo i onih koji nemaju ništa. Globalna kriza kao rezultat nezajažljivosti kapitala i pohlepe profita, razračunava se s onima koji u tome ne participiraju. Ljudskoj sebičnosti nasuprot, jedini je lijek ljubav i solidarnost. U življenju ovoga trenutka, skepticima usprkos, i u ovom našem prostoru iz nekog kuta naglo poteče potok, pa rijeka imenom Ljubav.

O Štefici Čučak zborili smo u dodjeli Povelje humanosti 2002. godine zamjećujući da je ona topla duša svoje ulice, svoje gradske četvrti u Osijeku bez koje grad ne možemo nazivati ljudskom zajednicom. Svjesna da je u stanovnika ove naše Županije razvijen osjećaj humanosti, da su brojni Osječani dokazali kako imaju veliko srce i da su uvijek spremni pomoći potrebitima, posebno kada je riječ o djeci, samo ih je potrebno podsjetiti, animirati i organizirati, prionula je poslu. Iz te spoznaje izrasla je "Rijeka ljubavi", udruga čiji je Štefica suosnivač. Lista humanitarnih akcija koje predvodi podugačka je. "Otvorite svoja srca" poziva u organiziranju prikupljanja pomoći teško oboljelom mališanu, peticijom s porukom "dajte siromašnima robne rezerve" bori se za "Lijepu našu bez gladi", okuplja donatore humanitarne pomoći potrebitima: 600 vekni kruha uz međunarodni dan protiv siromaštva, 1.500 litara mlijeka s desetak farmi Đakovštine siromašnima, paleta čajeva djeci, bolesnima... , paketi hrane za siromašne i umirovljenike, paketići za djecu invalide te djecu iz siromašnih obitelji, organizira prikupljanje donacija i podjelu odjeće i obuće, igračaka i školskog pribora potrebitima u okviru "Sajma humanosti" i akcije "Međusobno pomaganje". "Humanost ne poznaje političku obojenost, a vrata za humanitarni rad svima su otvorena" - poručuje i organizira županijske i gradske čelnike u Palačinkijadi upriličenoj za prikupljanje humanitarne pomoći za uređenje stana u Zagrebu za djecu i roditelje tijekom liječenja u Zagrebu. "Rijeka ljubavi", kojoj je na čelu, danas pomaže 239 socijalno ugroženih obitelji s ukupno 530 djece i 240 umirovljenika čija mirovina ne prelazi 1.000 kuna.

Svjesna da ne može djelovati na uzroke, ali može ublažavati njihove posljedice, jedna je od rijetkih koja se sjetila organizirati okrugli stol "Siromaštvo je među nama, izazovi i moguća rješenja" na kojem je okupila sve koji mogu utjecati na promjenu statusa najsiromašnijih

građana. Štefica Čučak nije samo savjest koja upozorava, ona postupa u skladu sa svojom savješću, a svojim djelovanjem pokreće građane i institucije na akciju i time pridonosi stvaranju društvene klime i ozračja humanosti. Ona, pak, svakodnevno dokazuje svoju humanost pružajući ruku potpore bolesnom, slabom i nemoćnom. Na taj način dokazuje kako bez humanizma kao univerzalnog civilizacijskog načela izraženog u pomoći konkretnim ljudima u svladavanju prepreka ponekad nesklone sudbine, nije moguć opstanak male ljudske zajednice jednako kao ni ljudske civilizacije uopće. Plaća za takovo djelovanje jest spoznaja da je nekome, pa makar bar za časak, vratila osmijeh na lice. Koliko god mala i beznačajna bila, i najmanja kapljica pripada rijeci i čini da se ona zove rijekom i da teče! Prepoznajući značenje ovakvog djelovanja, Osječko-baranjska županija joj dodjeljuje svoju "Povelju humanosti".

Miodrag Čučković

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2015.)

vidi: Ivica Ciraki i dr.

Tihomir Čuljak

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 1996.)

Tihomir Čuljak bavi se istraživanjem u području strojarstva još od srednjoškolskih dana. Svojim inovacijama i izumima sudjelovao je na državnim smotrama i izložbama u Rijeci i Zagrebu. Konačno, na 24. Međunarodnom salonu inovacija u Ženevi 1996. godine za svoju inovaciju motora s rotirajućim ventilima dobio je srebrnu medalju.

Motor s rotirajućim ventilima poboljšana je verzija četverotaktnog Otto i Diesel motora u koje su ugrađeni ventili koji izazivaju trešnju motora, jak zvuk i nedovoljno brtvljenje, te povećanu potrošnju goriva i zagađivanje okoline. Motor s rotirajućim ventilima Tihomira Čuljka koji sadrži manji broj dijelova, radi gotovo bešumno te značajno smanjuje potrošnju goriva, troškove izrade i trošenje mehaničkih dijelova motora, te omogućava bolju izmjenu toplinske energije što znači efikasnije korištenje energije i djelotvorniji rad motora.

U tom smislu, inovacija Tihomira Čuljka značajno je postignuće u području tehničkog stvaralaštva jer predstavlja revolucionarni prijedlog u gradnji motora i traganjima za mogućim uštedama. Kako je dobiveno priznanje potvrda kvalitete ove inovacije, ona je u funkciji promidžbe stvaralačkih i gospodarskih mogućnosti te Županije u cjelini.

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2001.)

Biti inovator znači biti osoba nemirnog i znatiželjnog duha. Znači biti osoba koja se ne miri s postojećim stanjem već ima potrebu dati svoj prinos razvitku svijeta u kome živi. Upravo takva osoba je i gospodin Tihomir Čuljak. Već od srednje škole svoje ideje prenosi u život i nastoji sebi i svom okruženju olakšati rad ili povećati njegovu produktivnost.

Posljednjih godina radovi koji su izrasli iz ovog stvaralačkog nemira primili su značajna priznanja na izložbama inovacija u zemlji i inozemstvu. Konačno na 24. Međunarodnom salonu inovacija u Ženevi 1996. godine za svoju inovaciju motora s rotirajućim ventilima dobio je srebrnu medalju. Ovo postignuće nagradila je i Osječko-baranjska županija svojoj Nagradom

te iste godine. No, nemir ne posustaje. Ohrabren ovim uspjehom 1999. godine osvaja Zlatnu medalju iz poljoprivrede na sajmu inovacija u Pittsburghu za sustav vertikalnog uzgoja glista u postupku proizvodnje humusnog materijala

Sve Čuljkove inovacije obilježava ekološka komponenta. Posljednja inovacija - novi model vjetrenjače, donijela je 2000. godine svom autoru Zlatnu medalju na međunarodnom salonu inovacija IENA u Nürnbergu. Vjetrenjače prate ljudsku civilizaciju već tisuću godina, ali Čuljak dokazuje da mogu raditi još djelotvornije. Samopodešavajuća i samopobuđujuća vjetrenjača pretvara snagu vjetra u upotrebljivu električnu energiju. U zemljama vjetrovitog podneblja više nego komercijalan proizvod.

Budući da je svojim djelovanjem, a osobito rezultatima ostvarenim u 2000. godini ostvario naročito uspjele i međunarodno priznate inovacije, Tihomiru Čuljku, inovatoru iz Osijeka dodjeljuje se Nagrada Osječko-baranjske županije u području gospodarskih djelatnosti.

Mirko Ćurić

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2015.)

Što je naše od starine? Po čemu se prepoznamo i što smo to uopće Mi? Potraga za vlastitim identitetom, danas u uvjetima globalizacijskog ujednačavanja, možda je važnija nego ikada prije. Pogled u budućnost svojom vedrinom ne zatamnjuje prošlost naših korijena. U tome leži vrijednost neimarskog truda kulturnih poslenika. Svoj obol ovim spoznajama već dugi niz godina pridonosi Mirko Ćurić, dakovački pjesnik i prozaist, književni povjesničar i kritičar, jezični stručnjak istraživačkog pogleda uprtog u kulturnu baštinu svoga kraja sa širokom spoznajom iz područja društveno-političke građe, povijesti, etnologije, filozofije i teologije.

Profesijom usmjeren prosvjetiteljstvu, Ćurić svojim djelovanjem u slavonsko-baranjskom kulturnom krugu predstavlja motor koji pokreće. On nije samo književni autor, bilježen domaćim i stranim antologijama, već i organizator i sudionik niza skupova i manifestacija, poticatelj, priređivač i urednik knjiga i publikacija, suradnik u nizu projekata kojima se afirmira kultura ovoga kraja. Uostalom, i kao predsjednik Ogranka predvodi Društvo hrvatskih književnika slavonsko-baranjsko-srijemskog područja.

Svoj stvaralački nagon Ćurić usmjerava kulturi i baštini svoga zavičaja bez obzira u kojim se pojavnim oblicima oni javljali. Njegovo ime se jednako autorski vezuje uz likovne izložbe u Strossmayerovom muzeju i scenske igre ispred katedrale, kojima se već tradicionalno, otvaraju Đakovački vezovi. U svoj bogati književni opus Ćurić upisuje romane i pripovijetke, zbirke pjesama, kritike i književne ogleda i, zanimljivo, slikovnice namijenjene djeci utemeljene na narodnim bajkama Đakovštine kao jedinstveni projekt osuvremenjivanja jezične narodne baštine. Dakako, ovakav opus nije mogao ne zainteresirati međunarodnu književnu javnost zadovoljenu prijevodima na engleski i mađarski jezik. Objavljeni radovi pokazuju kontinuitet u istraživanju i pisanju, ali i stalnom nastojanju aktualiziranja dragocjenih kulturnih vrijednosti želeći ih oteti zaboravu.

I protekla je godina bilježila nesmanjeni intenzitet njegovih nastojanja. Uredničkim poduhvatima revije i zbornika, priređivačkim prinosima likovnim izložbama i scenarijskim prikazanjima svečanosti Vezova, priređivanju izdavačkih poduhvata, autorskim priložima brojnim

književnim manifestacijama i izdanjima, objavi novih priča i slikovnica pridružio je i svoju novu knjigu "Što je naše od starine" o đakovačkim piscima 18. i 19. stoljeća. Njome je ostvario uvjerljiv književni i širi kulturološki uvid u zlatno đakovačko Strossmayerovo doba, dokazujući se kao temeljit i savjestan književni istraživač upućen u relevantnu literaturu domaće i inozemne kroatistike i slavistike, istraživač arhiva i periodike koja je urodila novim spoznajama o corpusu književnih realizacija đakovačkog književnog kruga.

Odgovarajući svome poslanju Mirko Ćurić je svojim kontinuiranim, stručno utemeljenim, stvaralački nadahnutim i dosljednim djelovanjem izrastao u svojevrсни spiritus movens kulture svoga kraja čineći je prepoznatljivim i vrijednim prinosom hrvatskoj kulturi. Zahvaljujući mu na ovome trudu i njime polučeni rezultatima, Osječko-baranjska županija mu dodjeljuje svoju Nagradu u području kulture za iznimna postignuća u proučavanju, očuvanju i promicanju kulturne baštine ostvarena u prethodnoj godini.

Mr.sc. Nevenka Damjanović

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2005.)

Kako nastaju znanstvenici, ljudi koji svojim prodornim znanstvenim pogledom krče put ljudskoj civilizaciji? Mr. Nevenka Damjanović, profesor kemije na osječkoj gimnaziji koja je iznjedrila dva nobelovca u području kemije, već trideset godina pokušava dati svoj doprinos odgovoru na to pitanje.

Učenje je pretpostavka širenja vlastita obzora i prijenosa znanja na druge. Radeći po ovom receptu, znanstvenim je radom stekla zvanje magistra prirodnih znanosti iz područja kemije i vlastitim se primjerom osposobila za misiju koju je odabrala. Mada izvorno prehrambeni tehnolog, opredijelila se za rad s mladima, s darovitima, onima željnih znanja i otkrivanja tajni ove znanstvene discipline. Primjenjujući dostignuća nove obrazovne tehnologije privukla je učenike na projekt zajedničkog učenja, napredovanja i primjene znanja. I rezultati nisu izostali. "Njezina djeca" vrsni su poznavatelji kemije, što potvrđuju na brojnim školskim natjecanjima. Na natjecanja vodi gotovo pola razreda, na županijskim natjecanjima su u pravilu prva tri mjesta rezervirana za njezine učenike, njezina učenica je protekle 2004. godine postala državni prvak u kemiji, a 2000. godine njezina je učenica sudjelovanjem na međunarodnoj Olimpijadi iz kemije u Kopenhagenu osvijetlala obraz svome gradu, školi i mentorici. Takav rad donio joj je zvanje profesora-mentora u području njezina djelovanja.

Iz rečenog razloga mr.sc. Nevenki Damjanović dodjeljuje se Nagrada Osječko-baranjske županije za zapažene rezultate u stručno-pedagoškom izvođenju nastave i iznimna postignuća u otkrivanju, poticanju i razvitku darovitih učenika.

Miroslav Delić i dr.

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2008.)

Gradeći svoju tehnološku civilizaciju čovjek jača poluge svoga djelovanja nastojeći nadjačati zakonitosti svoga prirodnog okruženja, prirodu samu. No, kolikogod bila moćna čovjekova tehnika i tehnologija, ona ne može otkloniti njegovu temeljnu slabost - on je i nadalje ranjivo i krhko biće izloženo bolestima i pogibeljima koje je i sam stvorio.

I u tim trenucima čovjek postaje svjestan da je upućen na druga ljudska bića. Čovjek je naučio kvar na stroju otklanjati jednostavnom zamjenom dijelova koje je proizveo. No, svi do-sezi znanosti nisu dostatni u trenutku kad čovjeku treba životnom tekućinom koju krvlju nazivamo vratiti sposobnost biološkog življenja. To je trenutak u kojem ljudska solidarnost nema zamjene.

Iz samozatajne šutnje nepoznatih tada izranja čovjek bogat spoznajom da dijelom svoga tijela pomaže drugome da preživi, da se ponovo osovi na noge. Dajući sebe, eliksirom svoga tijela podaruje izlječenje, ozdravljenje, život sam. I tada, tog trenutka krv prestaje biti samo kemijska tekućina koja održava život biološkog organizma. Ona postaje simbolom - simbolom života, ali i ljubavi. Ona se daje nepoznatome s porukom čovjekoljublja, ljudske solidarnosti. Darivatelj i primatelj krvi po svojoj naravi uspostavljaju novi međusobni odnos: odnos spasioca i spašenog, odnos prijatelja, gotovo braće. Nasuprot sebičnosti i ispraznosti, podijeljenog i otuđenog svijeta, izrasta suosjećanje i solidarnost. Oni postaju krvna braća i održavaju lanac života ljudskog bratstva kao zaloga održanja i napretka ljudske zajednice.

Svake godine u prigodi dodjele "Povelje humanosti" spominjemo se dobrovoljnih davalatelja krvi. Povelja je zahvala ljudima koji to čine često, u svome životu do sada više od 75 odnosno 100 puta. Danas su pred nama Miroslav Delić, Milena Lončar, Matija Mitrić, Eugenija Sastić, Ivan Stoić i Zvonimir Šimenić, ljudi kojima je Osječko-baranjska županija iz razloga izrečenih ovim obrazloženjem odlučila dodijeliti svoju "Povelju humanosti" za darivanje krvi kojom se omogućava izlječenje bolesnih i povrijeđenih.

Marija Domazetović

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2010.)

U žurbi vremena u kojem živimo, u kojem se profesionalni odnos najčešće mjeri kvalitetom i cijenom usluge, gotovo nas iznenadi kad netko u obavljanje svoje profesionalne dužnosti ugradi toplinu ljudskog odnosa ne očekujući pri tome plaću za to.

Doktorica Marija Domazetović, stomatologinja, danas u mirovini, samoinicijativno je prije desetak godina Centru za odgoj i obrazovanje "Ivan Štark" ponudila pomoć, pomoć djeci s posebnim potrebama osjetljivijim od druge djece na kontakte s liječnicima. To se posebno odnosilo na održavanje oralne higijene i posjete stomatologu, na odlazak u ambulantu izvan njima poznatog okruženja. Svjesna da problem nije samo u djeci, već i u pojedinim liječnicima koji zbog neiskustva ili predrasuda nerado primaju djecu s posebnim potrebama, odlučila je uz svoje stručno znanje ponuditi i toplinu svoga srca.

Obavljala je preventivne preglede u školi, dva puta godišnje četkala djeci zube amino-fluoridom, održavala skupne roditeljske sastanke, upućivala je djecu stomatologu obitelji, a one koji nisu imali odabranog zubnog liječnika, primala je za svoje pacijente. Teta doktorica obavila bi tako po 300 pregleda godišnje, uspostavivši vrlo uspješan kontakt s djecom, obilježen radošću, veseljem, profesionalnošću i odgovornošću. Time je potpuno otklonila strah od zubara u srcima malih šticećenika. Njezin volonterski rad traje i danas. Za uzdarje dobiva njihov osmjeh, životnu radost i naklonost.

Pridružujući se ovom uzdarju, Osječko-baranjska županija je odlučila doktorici Mariji Domazetović dodijeliti "Povelju humanosti" za skrb o djeci s posebnim potrebama.

**Alen Drašković, Josip Drašković, Damir Mijatović,
Dario Mijatović, Stjepan Orešković i Aco Tadić**

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2011.)

Što je to humanost? Tek puka fraza, tek literarni predložak nadahnutih pisaca ili pak umotvorina starih filozofa? Suvremena ljudska civilizacija, koju počesto nazivamo humanističkom, svom žestinom postavlja to pitanje stvarnosti u kojoj živimo. Imajući u vidu da humanost predstavlja čovječnost, odnos prema drugim ljudima, etičkim i estetskim vrijednostima u skladu s ljudskom prirodom i njenim unutrašnjim vrijednostima, stvarnost koju živimo potencira značaj i značenje humanosti, shvaćene ne samo kao oblik apstraktnog čovjekoljublja već i spremnost na samopožrtvovanje i samoodricanje s namjerom pružanja djelotvorne pomoći onima kojima je ona najpotrebnija. Riječ je o potrebi reafirmacije ljudskog društva kao humane zajednice u kojoj pojedinac nije prepušten sam sebi već je njegova sredina spremna priskočiti mu u pomoć, kada ju on ustreba. Pri tome ni za trenutak ne treba smetnuti s uma da se humanost osjeća čistim srcem, svjedoči jezikom, a potvrđuje djelom. Humanost nije i ne smije biti poza. Humanost ne znači da je dostatno samo lijepo misliti. Humanost zahtijeva da se gesta pretvori u pokret. Koliko puta smo svjedoci ljudske nesreće i pogibelji koja je mogla biti izbjegnuta prisebnošću i djelotvorno pruženom rukom pomoći. Koliko li svjedoka te pogibelji ostaju tek promatrači. No, oni koji odbijaju biti tek promatrači vraćaju vrijednost ljudskosti i podsjećaju da je ljudsko društvo sazdana na humanim odnosima, da bez njih ono nije u mogućnosti opstati. Pred nama su ljudi, sasvim obični po svom rođenju, školovanju, poslu i svom svakodnevnom životu. Pred nama su ljudi koji su se ne dvoumeći suprotstavili opasnosti i od smrti ugrabili život, gotovo ga iznova darivajući onome kojega su spasili. Hrabrost i požrtvovnost koji prerastaju u junaštvo, nesebičnost koja prerasta u ljubav prema bližnjem, osobine su koje rese ove junake. Spašavajući čovjeku život na najbolji mogući način potvrdili su humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo. I upravo stoga ih Osječko-baranjska županija ističe na uzor sadašnjim i budućim naraštajima i u znak zahvalnosti i priznanja im dodjeljuje “Povelju humanosti”.

Svakodnevni povratak s posla tog prosinačkog dana mladom šumaru na putu iz Starih Mikanovaca tekao je uobičajeno. Cesta kojom vozi dobro mu je poznata. Ali danas mora požuriti zbog obveza. I samo malo više pritišće gas, cesta je u zavoju skliska, zanosi njegov automobil i on leti u kanal Jošave.

Na obližnjem polju, tek da zapale koju, Đurđančani, braća Damir i Dario Mijatović s prijateljem Stjepanom Oreškovićem u čudu. Bez zvuka sudara zrakom leti automobil, prevrće se na krov i završava u hladnoj muljevitoj vodi. Tek su sekunde pred njima. Skaču u vodu do pojasa. Priskaču i sumještani Aco Tadić te otac i sin Josip i Alen Drašković. Pridružuje im se i vozač kamiona iz Virovitice. Nedostaje još 20-tak centimetara i auto će biti pun vode. Onesviješteni vozač se guši. Još pet minuta i neće biti živ. Auto se zaglavio u mulju. Zajedničkim naporima provaljuju vrata i u posljednji tren izvlače unesrećenog. Bojeći se da u automobilu ima još nekog, panično okreću automobil. Na sreću, bez potrebe.

Kasnija analiza će kazati da su se samo božjom providnošću Đurđančani zatekli u blizini i vidjeli slijetanje automobila, jer ga s ceste nitko u vodi ne bi ni uočio. No ovaj primjer vraća vjeru u sposobnost i spremnost ljudi da se zajedničkim naporima suprotstave svakoj pogibli, da pomognu bližnjem u nevolji to tim više što đurđanački spasioci poručuju: “ta to je dužnost svakoga čovjeka”. Upravo iz tih razloga dodjeljuje se “Povelja humanosti” Osječko-baranjske

županije ovoj hrabroj grupi Đurđančana: Alenu i Josipu Draškoviću, Damiru i Dariju Mijatoviću, Stjepanu Oreškoviću i Aci Tadiću.

Josip Drašković

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2011.)

vidi: Alen Drašković, Josip Drašković, Damir Mijatović, Dario Mijatović, Stjepan Orešković i Aco Tadić

Željko Drgalić

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2012.)

vidi: Josip Birovljević i dr.

Ivan Drtik

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2003.)

vidi: Franjo Andrašić i dr.

Dražen Dumančić

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2014.)

vidi: Vlado Bajamić i dr.

Mile Dumančić

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2014.)

Danas, u vremenu kada nogomet ponovo potvrđuje svoj planetarni značaj, blijede sjećanja na vrijeme na kojemu je on sazdan. Tradicija jedne društvene sredine dio je njezina identiteta, njezine samosvojnosti i njezina značenja. Bez tradicije određena sredina je poput čovjeka bez porijekla i imena. Tradicija nastaje ustrajnim i kontinuiranim djelovanjem ljudi koji nisu samo stanovnici određenog prostora već ga djelujući u njemu uvijek iznova darivaju svojim postignućima. I grad poput čovjeka ima svoje korijene iz kojih izrasta, stasa i razvija se. Osijek je poznati nogometni grad, grad duge i bogate tradicije, grad zaljubljenika koji je ovom športu darovao mnoga poznata imena.

Mile Dumančić jedan je od najkvalitetnijih i najpoznatijih nogometaša u povijesti Nogometnog kluba “Osijek”. Britki branič, najistaknutiji izdanak nogometne obitelji, kompletnu je seniorsku nogometnu karijeru proveo u dresu NK “Osijek” od trenutka kada je iz Belišća vraćen s tzv. “kaljenja” 1971. godine, pa sve do 1982. godine kada je “objesio kopačke o klin”. Statistički promatrano, odigrao je više od 600 utakmica za “bijelo-plave”, svrstavši se u uzak krug najstandardnijih i najodanijih nogometaša u 67-godišnjoj povijesti Kluba iz Gradskog vrta.

Bio je jedan od stožernih stupova slavne momčadi iz 70-ih godina 20. stoljeća, u kojoj su još igrale legende osječkog nogometa poput Grnje, Lukačevića i Čordaša, a koja je, nakon 21 godine čekanja, vratila osječki nogomet na prvoligašku scenu 1977. godine. Autoritet i ugled u svojoj generaciji potvrđivao je i statusom povremenog kapetana momčadi. U tom je razdoblju izborio i status standardnog igrača državne olimpijske reprezentacije, odigraivši 21 utakmicu

i pritom nastupivši na Balkanskom prvenstvu te Mediteranskim igrama u Alžiru 1975. godine. Prethodno je svoju darovitost dokazivao i u svim mlađim dobnim kategorijama odgovarajućih selekcija Hrvatske.

Zaljubljenik u nogometnu loptu to ne može preko noći prestati biti. Završetak igračke karijere nije kraj njegova angažmana, dapače. Svoje znanje i ugled, ne samo ono nogometno, stavio je u funkciju unaprjeđenja ove sportske djelatnosti prometnuvši se tako u jednog od najutjecajnijih i najprominentnijih nogometnih djelatnika s područja Slavonije i Baranje. Član je najviših tijela Hrvatskog nogometnog saveza, predsjedava novoutemeljenom Županijskom nogometnom savezu. I kada "zagusti" Mile Dumančić je tu da pomogne svom "Osijeku" preuzimajući dužnost direktora. Osijek ga pamti po financijskoj stabilizaciji Kluba, ali i izvanrednim igračima i rezultatima prve momčadi koja je do posljednjeg kola prvenstva bila u igri za državni naslov završivši na koncu, kao trećeplasirana, što je ujedno i maksimalni ligaški plasman Kluba u samostalnoj Hrvatskoj. Ovaj rezultat Klub ponavlja i za njegovog profesionalnog obnašanja direktorske dužnosti deset godina kasnije, kada se plasira i u međunarodnu konkurenciju.

Mile Dumančić ostaje u osječkim nogometnim klubovima zabilježen kao jedan o njegovih najvrsnijih igrača koje je u svojoj povijesti imao, sposoban i spreman pridonijeti prevladavanju kriza u turbulentnim vremenima i napretku nogometne sredine u kojoj je ponikao i kojoj je bio vjeran cijeloga svoga života. Upravo stoga, ovaj ugledni nogometni stručnjak vrlo često je član tijela koja stručno procjenjuju kvalitativne dosege ostvarene u ovoj djelatnosti.

Cijeneći da je ovaj legendarni nogometaš i predani nogometni pregalac svojim djelovanjem ovoj sredini podario trajne vrijednosti na uzor sadašnjim i budućim naraštajima i time ostvario svoje životne vizije koje ga svrstavaju u antologiju nogometa, Osječko-baranjska županija mu dodjeljuje Nagradu za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa.

Tomislav Dušanić

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2003.)

Živimo u vremenu komunikacija. Međutim ne samo onih tehničke naravi. Komunicirati je moguće riječju, ali i crtežom. Tomislav Dušanić-Tod spojio je komunikacijsku tehnologiju današnjice sa svojim umjetničkim porivima - i stvorio galeriju.

Tod je poznati i priznati karikaturist koji se javnosti prvi puta predstavio grafikama 1978. godine, a izlagao ih je tijekom godina na tridesetak skupnih izložbi širom Slavonije i Baranje. Do danas je sudjelovao na 40 samostalnih i 100 skupnih izložbi u Hrvatskoj te na 60 izložbi u svijetu, gdje je imao i 3 samostalne izložbe. Svojim radovima zastupljen je u pedesetak knjiga karikatura u Hrvatskoj i inozemstvu. Bez dvojbe možemo ustvrditi - on pripada značajnim hrvatskim karikaturistima, što svijet priznaje nizom uglednih nagrada dodijeljenih na Kubi, u Turskoj, Italiji, Koreji.

No, ono što ga izdvaja jeste njegova poduzetnost koja je rezultirala utemeljenjem Galerije karikature, jedinstvenog projekta kulture ne samo u Hrvatskoj nego i u Europi, a oni s kojima je surađivao kažu, i u svijetu. Prihvaćajući činjenicu da je svijet globalno selo, koristeći se dosezima tehnologije komunikacija, e-mailom poziva istaknute svjetske karikaturiste na gostovanja - i redovito uspijeva. Tako su Osječani u protekle dvije godine imali prigodu vidjeti radove dvadeset-

četvoro, uglavnom stranih, karikaturista: od malene Hrvatske do velike Australije, od Britanije i Grčke do Argentine, Brazila, Egipta ... Mogli su vidjeti čemu se svijet smije, čemu se ruga, što ga veseli i uvjeriti se kako karikatura ne poznaje granica. Svaka od tih izložbi popraćena je i bogatim glazbenim, književnim i glumačkim ostvarenjima. Ovakve originalne manifestacije koje promoviraju ovu sredinu kao i Hrvatsku u Europi i svijetu doprinos su unapređivanju kulture u cjelini.

Stoga se Tomislavu Dušaniću u znak priznanja za iznimna ostvarenja na području likovnih umjetnosti dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području kulture.

Mato Džalto

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 1999.)

Trenutak kad se nad ljudskim životom nadvije smrtna opasnost u jednih budi strah i paniku, u drugih junaštvo. To je istina nebrojeno puta potvrđivana i u našoj nedavnoj prošlosti. Na kušnji su sve ljudske sposobnosti i vrline. To je trenutak koji iz čovjeka izvlači najplemenitije i čovjeka s ulice pretvara u junaka.

Kolovoz 1999. godine, jezero “Borovik” kraj Đakova, prepuno izletnika i kupača. Odjednom, drama. Krici i zapomaganje djece koju mutna voda jezera povlači u svoju nutrinu. Brat i sestra, neplivači nestaju s površine pred očima izbezumljenih roditelja.

Mato Džalto, izletnik kao i drugi, instinktivno, bez razmišljanja na obali ostavlja svoja četiri, ovim prizorom uznemirena djeteta i skače u vodu, u bitku s muljevitom vodom i vremenom. Sigurnom zagrljaju smrti uspijeva otrgnuti jedan dječji život. Ne razum, već ljubav prema čovjeku, prema djetetu bila je jača od racionalnog straha za vlastiti život. Pobijedio je ne samo roditeljski instinkt, već i ljubav koju kao profesor i učitelj Mato gaji prema djeci. Mato Džalto je junak.

Stoga mu Osječko-baranjska županija dodjeljuje Povelju humanosti za hrabri podvig kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonio prijeteću pogibelj i spasio ljudski život.

Antun Džanko

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2014.)

vidi: Vlado Bajamić i dr.

Zvonko Đuričić

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 1996.)

vidi: Stjepan Božić i dr.

Zvonimir Đurić

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2006.)

Kako prikazati i vrednovati rad čovjeka koji godinama strpljivo i ustrajno gradi okvire i niti sustava koji su pretpostavka njegovog uspješnog djelovanja i napretka, a koji, zahvaljujući tome, polučuje zavidne rezultate. Kada se takovo djelovanje povezuje sa cjelokupnim djelovanjem čovjeka u njegovom radnom vijeku, ono dobiva novo zaokruženo značenje, značenje koje nam omogućuje da ustravimo kako je riječ o životnom djelu tog čovjeka.

Zvonimir Đurić, dipl.ing. rudarstva, današnji ravnatelj Elektrotehničke i prometne škole iz Osijeka cijeli je svoj život vezao uz ovu školu. I sam ju je pohađao i završio, zavirio u njenu dušu te nastavio graditi njezin smisao radeći u njoj punih 37 godina. Nastavnik elektro-stručnih predmeta, voditelj elektroodjela, zamjenik upravitelja, suradnik u stručnoj službi, voditelj razvojne stručno-pedagoške službe, direktor OOUR-a nastava i opći poslovi, ravnatelj od 1992. godine do danas, Zvonimir Đurić u svaki je posao ugrađivao dio svoga znanja i svoga bića u znanje koje je mnogim naraštajima pružalo mogućnost ovladavanja dijelom znanja suvremene tehnološke civilizacije.

Shvaćajući da toj ulozi može odgovoriti samo škola ustrojena i oblikovana sukladno suvremenim tehnološkim znanjima i dosezima, sebi i drugima postavlja visoke stručne standarde, pokreće i vodi projekte tehničkog i tehnološkog razvoja škole. Projektira i vodi opremanje elektro-odjela škole suvremenom didaktičkom opremom iz područja elektrotehnike što joj pribavlja svojstvo jedne od najopremljenijih elektro-škola u Hrvatskoj. Projektira i predvodi izvođenje projekta električne instalacije za školsku športsku dvoranu i dogradnju novog učeničkog i radioničkog dijela, sudjeluje u osnivanju novih stručnih odjela.

Napretku obrazovanja u struci stavio je na raspolaganje sve svoje stručno znanje. Sudjeluje u pripremi osnutka Studija elektrostrojarstva u Osijeku, izradi njegovog prvog nastavnog programa, pa i u izvođenju nastave, što je pridonijelo izrastanju ovog Studija u današnji Elektrotehnički fakultet kao obrazovnoj, ali i građevinskoj nadogradnji njegove škole.

Svoju školu i svoje djelo štiti i vlastitim životom. Sklonivši u sigurnost ratom nezahvaćenog područja i u inozemstvo učenike i nastavnike, u Domovinskom radu bdije nad zdanjem tehnički najsuvremenije škole, sanira ratne štete i kao povjerenik koordinira rad drugih srednjih škola u Osijeku.

Pod njegovim vodstvom osječka Elektrotehnička i prometna škola već desetak godina prednjači po postignutim rezultatima. Tehnološki suvremenu inovativnu klimu potvrđuju učenici i nastavnici škole na međunarodnim natjecanjima inovacijskih radova u Münchenu, Bruxellesu, Budimpešti, Genevi.

Priznanje statusa najboljeg ovoj školi potvrđuju i Nagrada Osječko-baranjske županije za iznimna dostignuća u prosvjeti u 2003. godini te Državna nagrada tehničke kulture "Faust Vrančić" ove 2006. godine, a Zvonimiru Đuriću činjenica da je predvodio i predvodi ravnatelj srednjih škola ne samo u gradu i Županiji već i na državnoj razini.

Cijeneći da je svojim djelovanjem dao osobit doprinos razvitku pedagoške struke u području elektrotehnike i strojarstva, osposobljavanju mladih naraštaja i širenju znanja koje je tumačio cjelokupan svoj radni vijek, Osječko-baranjska županija dodjeljuje Zvonimiru Đuriću svoju Nagradu za životno djelo ostvareno u području prosvjete.

Drago Đurković

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 1997.)

vidi: Simo Bakić i dr.

Pavao Đurković

(*“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2012.*)

vidi: Josip Birovljević i dr.

Branko Fajfer

(*“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2010.*)

vidi. Gojko Brković i dr.

Nikola Faller

(*“Zelena povelja Osječko-baranjske županije”, 2012.*)

Koliko li udivljenja može izazvati jesenje šaranje parkovnim krošnjama, smiraj dana ili kap rose uhvaćena paukovom mrežom. Ta ljepota prirode oduvijek je u čovjeka izazivala pobudu nadmetanja s njom u stvaranju estetskog doživljaja. Dio ljudskog umjetničkog izražavanja, osobito u području likovnosti, zasniva se upravo na odnosu prema prirodi u pokušaju interpretacije prirode kao umjetnika. Duga je tradicija shvaćanja umjetnosti kao ogledala prirode. Priroda kao tema u suvremenoj umjetnosti djeluje poput barometra naše ekološke osjetljivosti, dok s druge strane, umjetnici pridonose postupnoj promjeni našeg odnosa prema prirodi, kao i viziji koju stvaramo o njoj.

Svoj odnos prema prirodi gradio je i mladi Nikola Faller još kao student gledajući razbacane bale slame po poljima prostrane mu panonske ravnice prepoznajući u tome čistu Umjetnost. Maštajući o tim divnim lego kockama posloženim u velike slamnate skulpture, okupio je suradnike u kiparsku koloniju koju je Slamom nazvao, a poradi “poticanja umjetničke svijesti u društvu” osnovao je i udrugu istoga naziva. Iz godine u godinu, od 2006. ova jedinstvena manifestacija se širi i razvija - postaje međunarodna i sve više poznata i prepoznata kao izraz land art umjetnosti pa svoje djelovanje i nastavlja kao Land art festival na poljima u okolici Luga i Kopačkog rita okupljajući i do dvadesetak umjetnika iz Hrvatske i nekoliko europskih zemalja, ali i sve brojniju publiku koja sudjelujući u događanju umjetničkog stvaranja to prestaje biti.

Svaki umjetnik stvara svoj intimni i osebniji odnos kojim djelo odiše. Zajedničko im je samo poštovanje materijala i prostora, krajolika u kojem djelo nastaje. Slama je svjedok bogatstva baranjskih njiva na kojima sazrijeva žito. Pokazala se izvrsnim i autentičnim kiparskim materijalom, kojeg kod nas u ravnici ima u izobilju poput bijela kamena na moru. U stvaralačkom zanosu umjetnici uspostavljaju interakciju s prirodom ispreplećući umjetničku s ekološkom sviješću. U zajedničkom stvaralačkom poduhvatu oživljavaju jedan davno usnuli ritual žetvenih svečanosti izrade višemeterske figure od slame i pruča, koja se u znak zahvalnosti za žetvene plodove ritualno spaljivala u vjerovanju da u veliku razbuktu figuru ulazi božanstvo i tako vraća plodnost njivi i osigurava iduće usjeve. Iz godine u godinu u suton ljetne večeri na vrhuncu svečanosti stvaranja, na oduševljenje svih gostiju velika lomača guta gigantske žrtvene slamnate skulpture konja, barke, tornja..., a pod okriljem “Majke Zemlje” blaguje se i časti, djeca se igraju na “Piramidi Sunca” ili uživaju u čaroliji slamnatog cirkusa koji vlada baranjskim strnjakom.

Opijen višesjetilnim iskustvom beskrajnog jedinstva i jedinstvenosti prirode, mladi skulptor nadahnuće i materijal umjetničkog izražavanja traži u svemu što ona donosi, oblikujući

ciklus umjetničkog djelovanja u četiri godišnja doba. Jesen ga je zatekla kako starim bakinim grabljama umjesto kista crta svoju intimnu urbanu priču po otpalom lišću osječkih parkova, a snijeg koji je ove godine zatrpavao osječke ulice - novi je izazov. Većina se kipara od djetinjih snjegoviča nije okušala u oblikovanju snijega. No, Faller kao sudionik kanadskog međunarodnog simpozija za izradu skulptura od snijega, nije mogao odoljeti izazovu. U tom su mu se naumu pridružili i studenti osječke Umjetničke akademije, a postupno i djeca koja su pratila njihov rad. Iz pripremljenih snježnih blokova na prostranom trgu osječke Tvrde počeo je nicati bajkoviti grad. Oko baroknog kužnog pila u deset osječkih snježnih dana okupila se jedinstvena galerija snježnih skulptura izazivajući udivljenje i sjetu tisuća prolaznika i znatiželjnika.

A priča godišnjih doba se nastavlja. Faller čeka proljeće i prve otkose svježe trave.

Moguće je ustvrditi da je umjetničko djelovanje mladog skulptora Nikole Fallera jedinstveno. Za razliku od pionira land arta kao umjetničkog pokreta 70-tih prošlog stoljeća, on ne mijenja prirodu ostavljajući svoj trajni trag u njoj, ne koristi prirodu kao slikarsko platno već nastoji svoju umjetnost izraziti potencirajući njezina izražajna sredstva. Slama, kao prirodni ostatak žita, opalo lišće ili vjetrom nanesen snijeg uz pomoć umjetnika nastavljaju živjeti drugi život, ispunjen novim sadržajem i značenjem. Neka umjetnička djela su nastala da bi trajala, da bi nadživjela svog autora i još godinama inspirirala generacije koje dolaze. Njegova pak, koriste samo pokoji trenutak i mjesto bez kojih ih vjerojatno ne bi ni bilo, nastanu na raspoloživim resursima, bljesnu na kratko vrijeme, a onda se ponovno pretvore u svoj izvorni oblik, i njihovo postojanje ostaje samo u sjećanjima živih svjedoka. Ova "privremena umjetnost", danas izložena, sutra odnesena vjetrom ili nestala pod zrakama sunca, slijedi životni ciklus prirode i svojim rastom upozorava na prolaznost i propadanje.

Po riječima ovog talentiranog vizionara, rad sa slamom zbližava umjetnika s prirodom i razvija mu ekološku svijest, a kako priroda, isto kao i umjetnost, teži skladu, njegovo djelovanje izraz je pogleda u budućnost, koji - obećava. Družeci se s prirodom on uživa u radosti stvaranja nastojeći spoznati svijet oko sebe spajanjem umjetnosti i ekologije. Tim slijedom, on uporno dokazuje kako se ekološka priča u umjetnosti može pretočiti u zanimljivu i sve prihvaćeniju ideju o odgovornosti koju kao ljudska bića imamo za vlastito prirodno okruženje. Oblikovanjem umjetničkih instalacija od slame, snijega, trave i lišća Nikola Faller se vraća Prirodi i za sobom vodi jednu novu, osviještenu generacijski raznoliku bliskost i zainteresiranost. Ovu poruku on svojom umjetnošću posreduje tisućama, možda, tek znatiželjnika koji prate i sudjeluju u ovim događanjima ili ih samo prate putem sve znatijelnijih javnih medija. Iz ovoga razloga, Osječko-baranjska županija mu dodjeljuje svoju "Zelenu povelju".

Terezija Farkaš

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 1997.)

Djeca su najveća životna radost. S djecom sve počinje, u njima se ogleda naš život i naš svijet. S takvim mislima započela je Terezija Farkaš svoje profesionalno djelovanje u Kliničkoj bolnici Osijek, na Odjelu za ginekologiju, gdje osniva Savjetovalište za trudnice, pomaže prosvjećivanju i brizi u rađanju zdrave djece. Kao izrazito poticajna, s mnoštvom ideja u svezi uvođenja novih dostignuća u medicini, aktivno se uključila u organiziranje Udruženja medi-

cinskih sestara operativnih grana medicine. Regija Slavonije i Baranje je zahvaljujući njezinoj upornosti postala prva regija u Hrvatskoj koja osniva ovakvu strukovnu udrugu.

Tijekom Domovinskog rata, Terezija Farkaš preuzela je vrlo odgovornu dužnost organiziranja rada medicinskih sestara. Pod njezinim vodstvom, svi odjeli su postali dijelom vrlo uspješnog tima, pružajući u svakom trenutku i na svakom mjestu potrebnu pomoć stradalnicima Domovinskog rata. Djelujući razumno, ali djelujući prije svega humano, iskazala se i stekla poštovanje, kako svojih kolega, tako i sugrađana.

Osobni angažman Terezije Farkaš nadilazi savjesno obavljanje povjerene joj dužnosti. Svojim radnim samoprijedorom i pružanjem pomoći invalidima, bolesnima i nemoćnima dala je primjer kako se ljubav pretače u djela. Stoga joj u znak priznanja Osječko-baranjska županija dodjeljuje Povelju humanosti.

Zdenko Farkaš

(“Zelena povelja Osječko-baranjske županije”, 1999.)

Planet Zemlja naš je dom. Mi smo dio zemlje i ona je dio nas. No, čovjek više ne zna slušati i ne razumije govor rijeke i cvrkut ptica, ne raspoznaje smisao i mehanizam prirodnog sklada. Zadivljujući sustav ravnoteže ovoga planeta djelomično je već poremećen njegovom djelatnošću i odvajanjem od prirodnog okruženja u kome je nastao i izrastao. Zagadio je vodu koju pije, onečistio zrak koji diše, otrovao zemlju od čijih plodova živi. Pa kako ponovo uspostaviti tu ravnotežu i čovjeku vratiti puninu života u suglasju s prirodom?

“Koliko nas u današnje vrijeme još zna istinski uživati u nedirnutoj prirodi, šetati livadama, ribariti, diviti se šumskoj divljači?”, zapitao se Zdenko Farkaš iz Osijeka pristupajući oblikovanju i izvođenju projekta uređenja ribnjaka Blanje u općini Viljevo. Odgovor na ovo složeno pitanje ponudio je svojim poduzetničkim poduhvatom. Još tijekom 1991. godine pokrenuo je i organizirao radove na uređenju lokaliteta Blanje smještenog između rijeke Karašice i seoske ceste u istoimenom naselju, u prirodnim depresijama koje su prije uređenja korištene za odlaganje otpada iz okolnih naselja na širem području. Osmislio je, organizirao i osobnim radom uz pomoć prijatelja i poznanika uredio kompleks novog Ribolovnog športskog centra, površine 3,5 ha. U sklopu radova očišćene su zapuštene depresije, učvršćeni su nasipi prema rijeci Karašici, a u depresije je putem crpki upušteno oko 400 vagona vode. Vodene površine poribljene su raznovrsnom ribom. Uređena je i zatravljena obala, raskrčen je i očišćen prostor od šikare i trulog drveća i zasaden je veliki broj različitog autohtonog drveća. Osobita odlika ovog kompleksa je što je zadržavanjem prirodnih osobitosti i odmjerenim zahvatima u potpunosti ostvaren utisak prirodnog ambijenta. Danas je nekada zapušteni prostor veoma lijep i ureden Ribolovno športski centar, predan na korištenje svima koji se u prirodi žele odmarati, baviti sportom, učiti iz nje.

Svojim poduhvatom Zdenko Farkaš dokazuje da ljudsko poduzetništvo ne mora biti u sukobu i na štetu prirodi, dapače, poduzetništvom kao ljudskom sposobnošću stvaranja i ostvarivanja vizija čovjek se ponovo može vratiti prirodi. Pretvoriti odlagalište smeća, tu sliku zemlje nagrdene ljudskim otpadom u idilični predio potreban i ugodan ljudskom oku i ljudskom duhu, može samo čovjek u kojem je duboko urasla spoznaja kako zemlja ne pripada čovjeku

već čovjek zemlji i kako smo ovaj planet posudili od budućih generacija kojima posuđeno treba i vratiti u prvotnoj namjeni. Ovaj moto obilježavanja Dana planeta Zemlje i ovim poduhvatom dobija svoje pravo ispunjenje.

Stoga se Zdenku Farkašu za izuzetna pregnuća i ostvarene rezultate u saniranju oštećenih dijelova okoliša i uspješnu izvedbu projekta kojim se obnavljaju njegove prirodne osobitosti, u znak priznanja dodjeljuje "Zelena povelja" Osječko-baranjske županije.

Mirko Fekete i Đorđe Lekić

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2012.)

Što čovjeka čini čovjekom - pitanje je staro koliko i razmišljanje čovjekovo o samome sebi. O njemu su pisani traktati, razvijane filozofske i sociološke teorije i škole, sukobljavana gledišta najmoćnijih umova koje je ljudski rod porodilo. Može li čovjek biti mjerilo vrijednosti u svojoj složenosti svoje prirode u sukobu dobra i zla? Čovjek je duhovno moralno biće. Istina, dobro, sloboda i ljubav bitni su sastavni dijelovi njegove duše i prirode te im stoga razumom, osjećajima i voljom valja težiti. Svijest o pripadnosti ljudskoj zajednici podrazumijeva povezanost i solidarnost s članovima te zajednice. Svatko se mora odlučiti hoće li hodati u svjetlu ljubavi prema bližnjemu ili u mraku sebičnosti, kazao je svojedobno Martin Luther King. Kako čovjek čovjeku čovjekom biti i kako u sebi pronaći čovjeka? Na ova temeljna pitanja ljudskog postojanja čovjek je u prilici davati odgovore svakodnevno u susretu s drugim ljudima. Koliko puta smo svjedoci ljudske nesreće i pogibelji koja je mogla biti izbjegnuta prisebnošću i djelotvorno pruženom rukom pomoći. Koliko li svjedoka te pogibelji ostaju tek promatrači. No, oni koji odbijaju biti tek promatrači vraćaju vrijednost ljudskosti i podsjećaju da je ljudsko društvo sazđano na humanim odnosima, da bez njih ono nije u mogućnosti opstati. Pred nama su ljudi, sasvim obični po svom rođenju, školovanju, poslu i svom svakodnevnom životu. Pred nama su ljudi koji su se ne dvoumeći suprotstavili opasnosti i od smrti ugrabili život, gotovo ga iznova darivajući onome kojega su spasili. Hrabrost i požrtvornost koji prerastaju u junaštvo, nesebičnost koja prerasta u ljubav prema bližnjem osobine su koje rese ove junake. Spašavajući čovjeku život potvrdili su humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo. I upravo stoga ih Osječko-baranjska županija ističe na uzor sadašnjim i budućim naraštajima i u znak zahvalnosti i priznanja im dodjeljuje "Povelju humanosti".

Granični policajci Mirko Fekete i Đorđe Lekić svakodnevno ploveći Dunavom i obilazeći područje uz ovu moćnu rijeku štite državnu granicu. U redovnoj ophodnji tog ranog poslijepodneva, na svega kilometar od graničnog prijelaza Erdut našli su se nad kanalom koji spaja Erdutski dunavac s otvorenom rijekom. A u kanalu ljudsko tijelo koje pluta. Slabašni glas, na rubu iznemoglosti koji vapi za pomoći. Zadnji atomi snage, ruke koje dozivaju pomoć i voda se sklapa nad tijelom koje tone. Mirko skače u vodu, doplivava do iznemoglog tijela i izvlači ga do plićaka. Đorđe ih dočekuje i izvlači na strmu i blatnu obalu. Polegnut na bok unesrećeni iskašljava vodu i strah od smrti. Tek tada Mirko postaje svjestan hladnoće mutne vode u koju je, zbog navale adrenalina valjda, ne razmišljajući uronio.

Policajci su ovom sedamdesetogodišnjaku, koji je loveći ribu, u trenutku kada se ulov spremao ubaciti u "mrežu čuvaricu", izgubio ravnotežu i naglavačke upao u mutnu vodu, čak i ulov, koji mu je gotovo glave došao, prevezli kući.

Biti policajac znači uvijek biti na usluzi građanima, pomagati im, brinuti o njihovoj sigurnosti. No, reći da je ovaj policijski dvojac samo obavljao svoj posao, izričaj je skromnosti ovih ljudi. Samopožrtvovnim djelom spasiti ljudski život, ipak, značajno premašuje profesionalne obveze. Iz ovog razloga Osječko-baranjska županija svoju "Povelju humanosti" dodjeljuje Mirku Feketeu i Đorđu Lekiću za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj i spašen ljudski život.

Branko Fešiš

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2006.)

vidi: Marijan Bat i dr.

Ivan Filisar

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2012.)

vidi: Josip Birovljević i dr.

Antun Florijančić i dr.

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2011.)

Kako je teško bespomoćno stajati i gledati da netko do koga nam je stalo, oboren jurećim automobilom, shrvan bolešću, ozlijeđen i krvav, pati. Pogledi puni iščekivanja, pitanja, vapaji usmjereni su tada čovjeku u bijelom tražeći božanske moći izlječenja. A ono, najčešće, nije moguće bez one crvene tekućine u plastičnim vrećicama. Odakle ta tekućina, tko ju proizvodi, pakira i obilježava, nije bitno, bitno je da pomogne mojima.

Tek možda kasnije postajemo svjesni da ta crvena tekućina nije poput drugih medicinskih pripravaka stvorenih u kojem laboratoriju, proizvedenih na traci koje tvornice lijekova, koje pribavlja služba nabave. Tek tada postajemo svjesni čudotvornosti ove tekućine s kojom istječe, ali i vraća se život, njene čudotvornosti kao lijeka, ali i čovjeka kao jedinog izvora i jedinstvene tvornice eliksira koji život znači. Svi dosezi neslućenog uzleta znanosti još uvijek nisu dostatni da ju zamijene umjetno stvorenim pripravkom, Točno je, kako znanost tvrdi, da se netom stvoreno crveno krvno zrnce obnovi za 120 dana, ali oni koji su ga spremni darovati drugome, za to ne mare.

Darujući dio sebe, dio svoga tijela, oni ne siromaše, već naprotiv. Njihovo bogatstvo jest spoznaja da su pomogli drugom čovjeku, čovjeku u nevolji, osnažili mu šanse za izlječenje, povratili život. Tog čovjeka neće nikada upoznati, mada su postali gotovo braća po krvi, nikada neće vidjeti njegov smiješak zadovoljstva i zahvalnosti kada ponovo stane na svoje noge. Mada su aktivni sudionici u postupku liječenja, nikada neće za to dobiti stručnu diplomu.

I upravo stoga, u ime onih koji su dobili krv, u ime onih kojima će ta krv sutra trebati i kojima će svojim darom sutra spasiti život, u ime njihovih obitelji kojima su obrisali suze, u znak zahvalnosti na održanju neponovljivosti života kao zaloga održanja ljudske zajednice humanoga lika, Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju "Povelju humanosti" dobrovoljnim darivateljima krvi koji su to uzdarje predali više od stotinu puta. Danas su pred nama Antun Florijančić iz Koške, Pavo Gurdon iz Đakova, Mile Jelić iz Antunovca, Mate Marov iz Osijeka, Nikola Pavlović iz Našica i Jakša Vitovski iz Osijeka.

Željko Fodor

(*“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2014.*)

vidi: Vlado Bajamić i dr.

Francois Friederich

(*“Povelja lokalne samouprave” Osječko-baranjske županije, 1996.*)

Veleposlanstvo lokalne demokracije, kao projekt Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Europe, osnovano je u Osijeku 1993. godine kao prva takova institucija u Europi s nakanom pružanja pomoći razvoju lokalne demokracije u postkomunističkim zemljama. Svojim dolaskom u Osijek gospodin Francois Friederich 1995. godine dinamizira rad Veleposlanstva a njegovom je zaslugom ovaj projekt usvojilo i Ministarsko vijeće Vijeća Europe dajući mu status vlastitog operativnog tijela.

U temeljima ovoga projekta ugrađeno je izravno sudjelovanje europskih gradova i regija u pružanju pomoći. Posredstvom Veleposlanstva u Osijeku izravnim partnerstvom s Gradom Osijekom povezani su gradovi Wageningen, Renkum, Godolo, Haarlem, Lausanne i dr. Putem Veleposlanstva predstavnici Grada Osijeka ostvarili su brojne kontakte s predstavnicima europskih institucija u Strasbourg-u, Den Haagu, Utrechtu i gradovima - partnerima, radi razmjene iskustava i dogovora o daljnjoj suradnji.

Rezultat interesa Vijeća Europe za djelovanje ovog Veleposlanstva očituje se i u projektu rekonstrukcije manjih komunalnih objekata na području Republike Hrvatske pa tako i u procesu reintegracije hrvatskog Podunavlja čiji bi nositelj trebalo biti Veleposlanstvo u Osijeku, kao i njegovo posredovanje u ostvarivanju interregionalne gospodarske suradnje u okvirima Phare programa.

Stoga se gospodinu Francois Friederichu, delegatu Vijeća Europe u Veleposlanstvu lokalne demokracije u Osijeku ovo priznanje dodjeljuje za osobite zasluge u razvijanju odnosa suradnje jedinica lokalne samouprave na području Županije i lokalnih vlasti u inozemstvu radi omogućavanja upoznavanja i proučavanja iskustava funkcioniranja lokalne samouprave europskih gradova, produbljivanja spoznaja o lokalnoj samoupravi te iznalaženja praktičkih rješenja primjenjivih u oblikovanju, razvitku i unapređivanju lokalne samouprave na području Županije Osječko-Baranjske.

Nikola Fumić

(*“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2006.*)

vidi: Marijan Bat i dr.

Stjepan Gal

(*“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2005.*)

vidi: Zvonko Bašić i dr.

Josip Galinec

(*“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2006.*)
vidi: *Marijan Bat i dr.*

Željko Garmaz

(*“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2013.*)
vidi: *Maja Sajler Garmaz i Željko Garmaz*

Mirko Gašić

(*“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2009.*)
vidi: *Zdravko Brleković i dr.*

Miroslav Gerenčer

(*Nagrada Osječko-baranjske županije, 1998.*)

Miroslav Gerenčer bavi se karikaturom i profesionalno glazbom već četvrt stoljeća, a 1997. godine svečano je obilježio 25 godina uspješnog djelovanja, kojim povodom je organizirana u ožujku 1997. godine retrospektivna izložba karikatura kao i prigodni koncert.

Miroslav Gerenčer je do sada napravio više od tisuću karikatura, od kojih su mnoge objavili hrvatski i svjetski poznati časopisi i dnevni listovi, a sudjelovao je i na mnogim izložbama. Svojim radom Miroslav Gerenčer dokazuje da karikatura nije samo crtež, nije samo likovno djelo, već i poruka, gotovo simbol. Pjesnički senzibilitet prenio je u potpunosti u svoje crteže, dodajući svojem fotografski preciznom oku jednu popriličnu dozu satiričke groteske, što portretima poznatih ličnosti daje jednu unutarnju dimenziju, posebno ističući karakterne osobine portretirane ličnosti.

Visoka vrijednost dugogodišnjeg rada Miroslava Gerenčera potvrđena je nizom nagrada, te je tako uz brojne domaće, dobio 13 međunarodnih prestižnih nagrada, od kojih treba istaći: Drugu nagradu u Taejonu (Južna Koreja) 1995. godine i Treću nagradu u Skopju (Makedonija) 1996. godine, a 1997. godine na Svjetskom festivalu animacije, stripa i karikature u Taejonu u svojoj kategoriji - karikaturi, dobio je Prvu nagradu - Grand prix za koju je konkuriralo više od 500 autora s gotovo 2.000 radova, sa svih kontinenata, iz cijelog svijeta, što je izuzetan uspjeh ovog osječkog karikaturiste.

Stoga se Miroslavu Gerenčeru u znak priznanja za iznimna postignuća na području likovnih umjetnosti dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području kulture.

Patrik Glavaš

(*“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2015.*)
vidi: *Jerko Troskot i Patrik Glavaš*

Mr.sc. Krešimir Glavina

(*Nagrada Osječko-baranjske županije, 1998.*)

Prim.mr.sc. Krešimir Glavina, dr.med., od 1978. godine radi u Kliničkoj bolnici Osijek, najprije kao radiolog, a od 1991. godine kao ravnatelj ove ustanove.

U najtežim uvjetima, tijekom Domovinskog rata pod vodstvom prim. Krešimira Glavine Bolnica se preustrojila i vrlo brzo počela djelovati kao ratna bolnica, cijelo vrijeme obavljajući svoju funkciju, a u mirnodopskim uvjetima kao ravnatelj Bolnice poduzeo je niz aktivnosti u cilju što bolje organizacije i razvitka Kliničke bolnice Osijek usmjerenih unapređenju zdravstvene zaštite stanovništva. Pod njegovim vodstvom obnavlja se ratom uništena Bolnica, te jača tehnička i tehnološka osnovica nabavkom kapitalne opreme, nastavkom izgradnje započetog objekta kirurških djelatnosti, izgradnjom zgrade za linearni akcelerator i magnetski rezonator. Uz sve to zapažen je i njegov izuzetan samoprijegoran rad na mirnoj reintegraciji zdravstvenih jedinica s područja hrvatskog Podunavlja u zdravstveni sustav Republike Hrvatske.

Pod vodstvom prim. Krešimira Glavine Bolnica je napredovala i u statusnom smislu, te tako završetkom rata Opća bolnica Osijek prerasta u najvišu znanstveno-stručnu ustanovu Kliničku bolnicu, a u prošloj, 1997. godini Kliničkoj bolnici Osijek je od strane Nacionalnog vijeća Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske dodijeljen naziv Referentnog centra iz područja urologije, jedinom takve vrste u Republici Hrvatskoj izvan Zagreba. Značajan je njegov doprinos prerastanju Područnog studija medicine u Medicinski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku. Uz obnašanje dužnosti ravnatelja Bolnice prim.mr.sc. Krešimir Glavina sudjelovao je i na mnogim domaćim i stranim znanstveno-stručnim simpozijima i kongresima, nekima od njih je bio i organizator, a član je i dužnosnik i mnogih stručnih i drugih tijela.

Iz rečenih razloga mr.sc. Krešimiru Glavini dodjeljuje se u znak priznanja za zapažene rezultate u organiziranju i razvitku Kliničke bolnice Osijek usmjerene unapređenju zdravstvene zaštite stanovništva, Nagrada Osječko-baranjske županije u području zdravstva.

Dr.sc. Rudika Gmajnić

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2008.)

Najdjelotvorniji sustav zdravstvene zaštite je onaj koji nije prinuđen liječiti bolesne, koji služi zdravima da zadrže svoje zdravlje i spriječe nastanak i razvoj bolesti. Drugim riječima, preventivna zadaća primarne zdravstvene zaštite nije liječiti ljude već štiti njihovo zdravlje. Toj ulozi i tim ciljevima prilagođeno je djelovanje i domova zdravlja, okosnice sustava primarne zdravstvene zaštite u Hrvatskoj.

Ispunjenju ove zadaće usmjereno je i djelovanje osječkog Doma zdravlja, kojim već četrnaest godina u svojstvu ravnatelja rukovodi dr. Rudika Gmajnić. Uspješnost uspostavljanja sustava zdravstvene zaštite u okviru procesa reintegracije hrvatskog Podunavlja nakon Domovinskog rata, provedbe procesa privatizacije djelatnosti zakupom ordinacija i informatizacija zdravstvene djelatnosti u okviru Doma, zalog su dobroj organiziranosti u pružanju zdravstvenih usluga građanima. Rukovođenje najvećom zdravstvenom ustanovom primarne zdravstvene zaštite u Županiji, stvorilo je obvezu djelovanja u oblikovanju djelotvornog sustava te zaštite u Županiji. Da bi odgovorio ovim zadaćama dr. Gmajnić značajne napore ulaže u širenje i produbljivanje razine svojih znanja, što dovršava dosizanjem najviše znanstvene razine i potvrđivanjem statusa jednog od vodećih stručnjaka obiteljske medicine u Hrvatskoj, koji svoje znanje prenosi mladim naraštajima i kolegama u okviru osječkog Medicinskog fakulteta ili na međunarodnim skupovima.

Ne samo kao vrstan stručnjak, već i kao društveno odgovorna osoba, dr. Gmajnić je angažiran u aktivnostima prevencije karcinoma. Član je tima za koordinaciju i provođenje Naci-

onalnog projekta Republike Hrvatske za prevenciju karcinoma dojke u sklopu kojega je učinjeno preko 6000 mamografskih pregleda, kao član predsjedništva Gradske lige protiv raka Osijek organizirao je niz aktivnosti na prevenciji karcinoma, a svoje znanstvene dosege predstavljao je tijekom 2007. godine i na svjetskim kancerološkim kongresima u Rio de Janieru i Washingtonu, gdje prezentira stavove i pristupe tzv. "osječkog kruga" u prevenciji karcinoma.

Budući da je svojim višegodišnjim djelovanjem, osobito naglašenim u 2007. godini postigao zapažene rezultate u djelotvornom i racionalnom organiziranju sustava zdravstvene zaštite građana, uz osobiti angažman u prevenciji malignih bolesti, dr.sc. Rudiki Gmajniću dodjeljuje se Nagrada Osječko-baranjske županije za značajne uspjehe u području unaprijeđenja zdravstvene zaštite i zdravstva.

Josip Gracel

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2004.)

vidi: Nikola Cvitko i dr.

Nevenka Granić

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2014.)

U posvemašnjoj društvenoj krizi ni obitelj nije pošteđena. Zaboravlja se na ovu najstariju ljudsku instituciju na kugli zemaljskoj kao svetište ljubavi, života i vjere, kako to kaže Sveti Otac, kao školu čovječnosti, kao mjesto gdje se odgaja za korištenje razumom, za slobodu izbora, za služenje ljubavi. U obiteljskom krugu znakovito se zadovoljavaju duboke i trajne potrebe za pripadanjem, ljubavlju i prisnosti, kao i međusobnom pomoći u postizanju potpune zrelosti i cjelovitosti. No nemaju sva djeca mogućnost uživati toplinu obiteljskog doma. Ali i ta obiteljski napuštena djeca nisu nezbrinuta. Brigu o njima preuzima ljudska zajednica u kojoj žive jer djeca su jamstvo njezinog održanja.

Odgovarajući ovoj misiji Nevenka Granić, ravnateljica Doma za djecu "Klasje" iz Osijeka, cijeli je svoj radni vijek posvetila djeci bez roditeljske skrbi radeći na skrbništvu, spajanju ratom razdvojenih obitelji, a osobito drugujući s djecom svoga Doma. Obitelj je teško nadomjestiti, no predvodila je nastojanja stvaranja optimalnih uvjeta njihova razvoja i stručnog, radnog pa i emocionalnog osposobljavanja mladih ljudi za nesmiljenost stvarnoga života. I upravo stoga, ocijenivši da zidovi Doma ne mogu biti trajna zaštita ove djece od izazova i teškoća vanjskoga svijeta, slijedeći suvremena europska nastojanja usmjerena deinstitucionalizaciji brige, uspijeva osnivanjem malih stambenih zajednica izvan Doma uz njegov trajni nadzor i pomoć, oblikovati model obitelji u kojoj svaki član ima svoje odgovornosti i obaveze te pridonosi zajednici u granicama svojih mogućnosti i na taj način približiti poodrasloj djeci pojam i praksu samostalnosti u rješavanju vlastitih problema. U tom procesu nezamjenjivu ulogu imaju volonteri s kojima je u odnosima suradnje Dom trajno povezan.

Cijeneći njezinu predanost brizi o djeci i mladeži bez roditeljske skrbi, njezinu posvećenost misiji osposobljavanja mladih ljudskih jedinki za samostalan život toplinom brižnog roditelja Osječko-baranjska županija dodjeljuje Nevenki Granić svoju "Povelju humanosti" za skrb o djeci bez roditelja, napuštenoj i drugoj ugroženoj djeci kojom se afirmira i potvrđuje humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo.

Zvonimir Greganić

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2013.)

U prirodi je malih ljudi znatizelja i istraživački duh, nerijetko neograničen strahom od mogućih posljedica. Nestašna dječja igra ponekad je uzrokom i lakših ili težih povreda pa čak i tragičnih posljedica. Što je osječke školarce tog lipanjskog poslijepodneva na putu kući vodilo na gradilište u Čvrnsničkoj ulici nije bitno. Tek u jednom trenu uz krik mali Dominik nestaje s površine. Samo zjapi otvorena rupa nespretno natkrivena polutrulim daskama. U dubini poluzatrpelog starog bunara od 5 metara sa svojom školskom torbom na ledima mališan do koljena u vodi. Dreka bespomoćnih prijatelja uz rub bunara.

Slučajno prolazeći u povratku kući, vidjevši dvojicu dječaka kako vrište i zovu u pomoć, Zvonimir Greganić pojurio je do otvorene rupe. Priskočili su i susjedi. Pozvani su i vatrogasci, policija i Hitna. Ali nije bilo vremena za odlaganje. Dolje je maleni promrzli dječak, a bunar poluzatrgan građevinskim materijalom nesiguran od mogućeg urušavanja. Otklonili su preostale daske, pribavili ljestve i spustili ih u bunar. Zajednički su malog stradalnika uspjeli izvući iz bunara. Uplašen i moker, bez vidnih povreda, nespreman za razgovor odjurio je, gotovo pobjegao s mjesta svoje nesreće svojoj kući.

Spasioci kazuju kako su reagirali onako kako bi to učinio svatko na njihovom mjestu i da ono što su učinili nije nešto posebno. Pomoć drugom čovjeku, pomoć u nevolji osobito kada mu prijete pogibelj neodvojivi je dio humane ljudske zajednice jer ljudska zajednica i nije tek skup pojedinaca koji ne mare jedni za druge. Humanost ne znači misliti lijepo misli i govoriti, humanost znači djelovati. Upravo stoga, one koji tako postupaju, gotovo ne zamjećujemo. Pa i susjedi koji su sa Zvonimikom izvlačili nesretnog mališana ostali su anonimni, jer humanost i ne traži promociju. No, svake godine u prigodi dodjele županijskih priznanja prisjetimo se ovih samozatajnih ljudi. Na tim temeljima zasniva se odluka da se Zvonimiru Greganiću dodijeli “Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije za poduzimanje djela kojim je od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj.

Ivan Grnja

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2015.)

Život donosi i odnosi ljude, s tragom ili bez njega. Priča o njima ostaje toliko dugo koliko je sadržaja kojeg joj je podario jer, veličina čovjeka ne mjeri se rastom već djelom koje je stvorio. U ocjeni tog djela njegova lokalna zajednica najdosljedniji je sudac. Upravo stoga pred nama je Ivan (Ivica) Grnja, čovjek za koga već danas ta zajednica tvrdi da je velikan, gotovo legenda osječke nogometne povijesti. Zaljubljenik u loptom nazvani kožom oblikovani okrugli predmet kojim čovjek već tisućama godina na ovom planetu dokazuje svoje umijeće, tom je umijeću podario svoj prilog.

Atraktivnošću svoje igre koju su karakterizirali lucidnost, te nezaustavljivi i hitri prodori kroz suparničku obranu, ostavljajući bez daha brojne oduševljene navijače toga vremena, ostao je u srcima nogometnih fanova i zauvijek sačuvao poštovanje sportskih protivnika. Njegovu se ime najčešće vezuje uz Nogometni klub “Osijek” kojemu je u desetljeću svoga igranja podario svoj talent, a čija je kruna bilo vraćanje prvoligaškog statusa klubu 1977. godine koji

je na to čekao 21 godinu. Kvalitetom svoje igre izborio je i status povremenog "B" i olimpijskog reprezentativca bivše države. Primičući se kraju svoje igračke karijere u drugoj polovici sedamdesetih dvaput se otisnuo u Ameriku. Sa svojim "sezonskim" sastavima Metros Croatie u Torontu i Tampa Floride u SAD-u, u oba navrata dospio je do finala Kanadsko-američke profesionalne lige, a 1976. s kanadskim timom osvojio i šampionski naslov. To je vrijeme kada su tada iznimno popularnu ligu na sjevernoameričkom kontinentu pojačavali velikani svjetskog nogometa poput Cruyffa, Beckenbauera, Pelea i Eusebia.

Njegovo znanje i iskustvo, njegov talent i umijeće upućuju ga da drugo poluvrijeme svog nogometnog djelovanja posveti odgoju i oblikovanju novih zvijezda trenerskim pozivom. Školom nogometa u Gradskom vrtu od 1984. godine dokazuje svoje iznimne pedagoško-stručne kapacitete. U potvrdu tome svoje juniore 1986. i '88. uvodi u finale Omladinskog kupa bivše države, koji u drugom navratu i osvaja. Krajem tih 80-tih preuzima i seniore i uvodi ih u 90-te. Trenirajući seniore Bilišća, Đakova pa Osijeka ipak se ponovo vraća osječkoj Školi nogometa.

Samozatajnost ne znači sebičnost, pa Grnja svoje sposobnosti mora staviti na raspolaganje i reprezentaciji Hrvatske koja mu je na srcu. Dio je stručnog stožera na prvoj utakmici hrvatske nogometne reprezentacije u novijoj povijesti s SAD-om 1990. Upravo njemu, dokazanom stručnjaku u radu s mladima, povjerena je dužnost bdijenja nad mladim reprezentacijama čijih stručnih stožera je dio i u završnicama europskih i svjetskih prvenstava na Cipru, u Nigeriji, Njemačkoj te Trinidadu i Tobagu. Potom preuzima i dužnost izbornika mladih hrvatskih reprezentacija do 18 i 19 godina starosti, s kojima nakon 200 međudržavnih utakmica koje vodi, dosiže europsko polufinale i plasman na Svjetsko prvenstvo što je i danas najviši plasman neke od mladih nogometnih selekcija od hrvatske samostalnosti.

Kraj svoje nogometne utakmice Grnja dočekuje kao područni instruktor Nogometnog središta Osijek. Organizira trenersku izobrazbu na suvremenim osnovama. Tih je godina na čelu lokalnog Zbora nogometnih trenera organizirajući brojne tečajeve nogometnih trenera širom Slavonije kojima je preko 500 trenera stjecalo osnovna i produbljena trenerska znanja.

Biti legendom za života nije lak teret. A Ivica Grnja to jest. Ne samo što je 1990. proglašen najuspješnijim trenerom grada Osijeka, a 2010. ovjenčan Pečatom Grada Osijeka i Uzor-trofiejem "Matija Ljubek", svojevrsnom nagradom za životno djelo, on je i dio Kuće slavnih Kanadskog nogometnog saveza zahvaljujući svom doprinosu osvajanju šampionske titule Metros Croatie iz Toronta.

Cijeneći da je ovaj legendarni nogometaš i predani nogometni pedagog svojim djelovanjem ovoj sredini podario trajne vrijednosti na uzor sadašnjim i budućim naraštajima i time ostvario svoje životne vizije koje ga svrstavaju u antologiju nogometa, Osječko-baranjska županija ovim priznanjima pridružuje i svoju Nagradu za životno djelo u području tjelesne kulture i športa.

Radoslav Grubišić

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2001.)

Osijek je minulih godina mnogo puta razrogačenih očiju gledao vatru eksplozivnih naprava. Potresao se i strahovao. Oni koji su živjeli te strašne trenutke vjerovali su da su oni neponovljivi. Sve do noći između srijede na četvrtak 23. kolovoza ove godine. Jedna, pa druga

eksplozija zatresla je zidove, raspucala prozore i pobudila zatomljene strahove. Uslijedio je niz eksplozija kao u najgorim ratnim vremenima. Požar u Policijskoj upravi aktivirao je pohranjene granate i mine i uskladištenu municiju, prikupljene zaostatke rata. Požar se neumoljivo širio prijeteći okolnim zgradama.

Pozvana na intervenciju II. vatrogasna smjena osječke profesionalne postrojbe zastala je samo na trenutak. Zapovjednik Radoslav Grubišić taj se trenutak sjetio njegovih ratnih dana. Samo trenutak, a potom se grupa odvažnih, na zaprepaštenje okupljenih sjurila u vatrenu stihiju. Predvođeni zapovjednikom, vatrogasci Mario Seleš, Mile Štulac, Robert Pešorda, Zvonko Podravac, Damir Grdan, Stjepan Premužić, Dalibor Culek, Goran Ivković, Antun Kuleš, Mijo Krešo, Marijan Bogut, Zlatko Ivković, Josip Šubić, Veljko Marković i Josip Galić znali su da je to jedini način. Racionalno je bilo pričekati i lokalizirati požar. No, nepredvidljiva vatrena zmija u kontaktu s nepoznatom količinom eksploziva lako je mogla dignuti u zrak i okolne zgrade. To je rizik koji je bilo nužno svesti na najmanju moguću mjeru, pa i uz rizik vlastita života. Procjena se pokazala točnom. Požar je ugašen u svome gnijezdu.

Zapovjednik Grubišić osobnim je primjerom poveo vatrogasce u vrlo opasnu akciju, izlažući ponajviše sebe u zaštiti građana. Spriječili su izvjesnu katastrofu. Rekli bi ljudi: pa posao vatrogasca i jeste gasiti vatru. Da, to je točno, ali ne svjesno prihvaćajući rizik vlastita života. Odvažnost u poslu i junaštvo kojim svoj život zalažete u obranu drugog, ipak su dvije različite stvari.

Zapovjednik Radoslav Grubišić predvodio je skupinu hrabrih ljudi, no upravo su ga oni istakli i predložili za iskazivanje počasti dodjele priznanja za humanost.

Stoga Osječko-baranjska županija Radoslavu Grubišiću dodjeljuje Povelju humanosti kao priznanje za poduzimanje djela kojima je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje otklonjena prijeteća pogibelj te izbjegnute posljedice nesagledivih ljudskih i materijalnih dimenzija.

Matija Gubica i Boris Milošević

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2012.)

Biti proglašen ponajboljim hrvatskim sudačkim rukometnim parom svih vremena, rijetko je priznanje. Dobiti ga s nešto više od 30 godina života, uspjeh je koji su, valjda, uspjeli ostvariti samo Matija Gubica i Boris Milošević. Rukometnu su loptu dobro upoznali apsolvirajući svoj mladenački igrački staž u matičnim klubovima. No, umjesto igračke seniorske karijere, odlučili su se posvetiti sudačkom zvanju - "ozbiljnom hobiju u kojem se traži potpuni profesionalizam u obavljanju svih zadaća", kako to sami kažu.

Nakon početnog jednogodišnjeg razdoblja u parovima s različitim partnerima, od 2000. godine formirali su nerazdvojan par koji je, zahvaljujući optimalnoj komplementarnosti, nakon samo dvije godine dospio na listu sudaca Prve hrvatske rukometne lige. Samoprijegorni rad prožet neskrivenim ambicijama pridonio je brzom sazrijevanju sudačkog dvojca koji je svoju vještinu izoštravao u vremenu ekspanzije hrvatskog muškog rukometa, koji je početkom stoljeća proživljavao svoje zvjezdane trenutke naslovima svjetskog i olimpijskog prvaka. U listopadu 2006. Gubica i Milošević stekli su status sudaca sa značkom Europske rukometne federacije, a krajem iste godine dosegнули su isti status i pri Svjetskoj rukometnoj federaciji.

Uslijedili su prvi izazovi na najvišoj, svjetskoj razini, povjerenim arbitražama na Svjetskim juniorskim prvenstvima za muškarce odnosno žene u Makedoniji. Izvrsne prezentacije omogućile su im premijeru na najkvalitetnijoj rukometnoj smotri - muškom Svjetskom prvenstvu u Hrvatskoj 2009., gdje su nastupili kao najmlađi sudački par. Visoke ocjene potvrđene su im i na Mediteranskim igrama u Pescari, gdje je Gubici i Miloševiću po prvi puta povjerena sama završnica (polufinale i finale) jednog velikog međunarodnog natjecanja, da bi godinu u kojoj su se definitivno profilirali kao najperspektivniji svjetski sudački par, zaključili Svjetskim prvenstvom za juniore u Egiptu. Slijedila su prvenstva i u 2010. na kojima su pripadnost svjetskoj sudačkoj eliti potvrđivali suđenjem u "Final Four"-u Lige europskih prvaka u Kölnu i Europskom prvenstvu rukometašica u Danskoj i Norveškoj.

Unatoč objektivnom ograničenju mogućnosti sudjelovanja u završnicama najjačih natjecanja na kojima nastupaju hrvatska reprezentacija ili klubovi, vremenom su uspijevali dobivati sve značajnije utakmice u europskim kupovima, a rastuće povjerenje Europske federacije potvrđeno je i prvim finalnim srazom Lige europskih prvakinja 2011. Dosadašnja kruna karijere za Gubicu i Miloševića nesporno je Svjetsko prvenstvo za rukometašice u Brazilu 2011. kada je Svjetska federacija odstupila od nepisanog pravila da jedan od dva sudačka para kojima su povjerene polufinalne utakmice ne sudi i finalnu utakmicu, a izuzetak se dogodio upravo hrvatskom sudačkom paru. Naime, nakon polufinalnog susreta između Francuske i Danske, presedan je donio delegaciju našim sucima i u završnom susretu između Norveške i Francuske.

Niz velikih natjecanja za Gubicu i Miloševića nastavljen je i početkom 2012. arbitražama na Azijskom prvenstvu u Saudijskoj Arabiji, gdje je jedan od najtraženijih svjetskih sudačkih parova sudio i polufinalni te susret za 3. mjesto. Unatoč "mladim" sudačkim godinama, iznimna čast i potvrda kvalitete i ugleda kojeg danas u svjetskim rukometnim krugovima uživaju Matija Gubica i Boris Milošević uslijedila je njihovim nedavnim uvrštenjem među suce koji će pravdu dijeliti i na Olimpijskim igrama u Londonu ovoga ljeta.

U posljednje tri godine Hrvatski rukometni savez službeno ih je proglašavao najboljim sudačkim parom u državi, a u 12-godišnjoj karijeri mogu se pohvaliti s više od 300 odsuđenih utakmica u Hrvatskoj, od kojih polovica prvoligaških, kao i više od 100 međunarodnih susreta. Više nego dovoljno, da bi im Osječko-baranjska županija dodijelila svoju Nagradu za naročita športska postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima.

Marijan Gubina

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2013.)

"Čovjek koji može pobijediti druge - jak je; čovjek koji pobijedi sebe - svemoćan je", kazuje jedna kineska poslovice. Kako nadvladati sebe u instinktivnoj reakciji na zlo i nepravdu, kako prevladati osjećaj mržnje i osvete prema počiniteljima toga zla? Kako, pod tim teretom, u sebi pronaći snagu vjere u čovjeka, u humanost njegova bića - kako ostati čovjek u plemenitom smislu te riječi, unatoč svemu? Marijan Gubina, mladi čovjek koji kao dijete prolazi pakao srpskog logora koji ljudski um može samo smisliti, odrastajući se bori s avetima svoje prošlosti i samim sobom. "Mi koji smo preživjeli logore, sjećamo se naše braće i sestara te žalosne namučene djece. Sjećamo se nemilih događaja u kojima su im uzeli sve: slobodu, ponos,

sigurnost, bližnje i naposljetku - život" kazuje Gubina. "Nama preživjelima ostala su sjećanja i sloboda - sloboda da biramo svoj vlastiti put. Ja, logoraš, izabrao sam put na kojem opraštam, ne osuđujem, ne mrzim, šaljem poruku mira i molim se za njih."

Iz te osobne snage, iz svijesti o vlastitom poslanju Gubina porada opredjeljenje borbe za čovjeka, za dobro u njemu, jer neprihvatljivo je ostati pasivni promatrač, ističe. Svojom knjigom "260 dana" koja je već prevedena na 14 jezika, istoimenim projektom, predavanjima i izložbama, projektima i ljudskim kontaktima, svojom karizmom ne traži suosjećanje već ustrajno potiče na propitivanje vlastite savjesti i jačanje usmjerenja ka vraćanju ljudskih vrijednosti u okvire iz kojih su potekle. Potiče, osniva i vodi humanitarne udruge poput Osječke lige za borbu protiv ovisnosti i Auxilium; provodi programe Sjećanja, jer se pouke povijesti ne smiju zaboravljati; Mirotvorstva, jer svoju odgovornost za nenasilje ima svaki pripadnik ljudske vrste; Prijatelja manjina, kao zaloga uvažavanja raznolikosti i tolerancije jer antipodi nisu Hrvat-Srbin već Dobro-Zlo; kao i aktivnosti "Činiti dobro" darivanjem krvi, toplim obrocima i ljudskom brigom o potrebitima. On je prijatelj i djece i starih, jednako drag gost u školama i domovima za stare i nemoćne.

Bori se za slobodu čovjeka, kao pretpostavke oslobađanja njegove ljudskosti, slobode koja negira i otklanja bilo koji oblik ovisnosti - od ovisnosti opojnim drogama (kroz projekt "Reci sportu da - reci drogi ne"), do ovisnosti o tehnologiji i medijima u okviru projekta "Zdrava Županija" uz poboljšanje komunikacije između roditelja i djece, komunikacije među ljudima. "Ne okrećimo glave, ne zatvarajmo oči pred problemom - sudbina djece je u našim rukama", upozorava.

Svojoj životnoj kalvariji unatoč, Gubina ne gubi vjeru u humanost gandijevski vjerujući da je humanost poput oceana; ukoliko se nekoliko kapi oceana i uprlja, cijeli ocean ne postaje prljav. Humano djelovati znači pomagati drugima bez obzira na to koje su rase, nacionalnosti, spola, starosti, vjere. Humana osoba je milosrdna, suosjećajna, požrtvovna, nježna, brižna, odgovorna. Humana osoba stvara bolji svijet za sve koji u njemu žive. Humani čovjek je dobročinitelj, a ta riječ mnogo bolje objašnjava značenje humanosti: činiti dobro! Svojim životom, svojim djelovanjem Marijan Gubina to potvrđuje. Zahvaljujući mu na tome, Osječko-baranjska županija mu dodjeljuje svoju "Povelju humanosti" u znak priznanja za doprinos afirmaciji humanosti kao univerzalnog civilizacijskog načela.

Dr.sc. Dragica Gucunski

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2003.)

Ljudski se rod diči svojim tehnološkim razvojem. Ovladao je gotovo svim uvjetima svoga življenja i napretka. Ovladao je čak i planetom koji mu je postojbina pa i prirodom samom. Da li je? Da li je pri tome zaboravio miris čistoga zraka na kojemu je odrastao, žubor bistrog potoka koji ga je napajao, ljepotu zemlje koja mu je darivala svoje plodove i hranila ga? Vidi li čovjek vode koje je zamutio, tužne grane drveća koje ugiba, osjeća li smog iznad gradskih krovova koji ga guši, da li je svjestan broja biljnih i životinjskih vrsta koje svakog dana netragom nestaju?

I upravo stoga sve više ljudi, znanstvenika i stručnjaka, ali i ljudi iz naše ulice koji postavljaju pitanja koje je prije stope deset godina mudri poglavica Seattle postavio bijelom čovjeku, jer ze-

mlja ne pripada čovjeku već čovjek pripada zemlji, što god snade zemlju snaći će i sinove zemlje. Svatko, baš svaki pripadnik ljudske zajednice nosi odgovornost za sudbinu zemlje koju dijeli.

Odgovarajući svom pozivu i odgovornosti znanstvenika, prof. dr.sc. Dragica Gucunski izučava i poučava, govori i piše, djeluje - znanstveno, stručno ili popularno, ovisno o prigodi. Uočava pogubnost neodgovornog urbaniziranja pred kojim i priroda uzmiče. Svjesna vrijednosti autohtonog biljnog pokrova za održanje ravnoteže između potreba čovjeka i njegovog prirodnog okruženja predlaže i bori se za koncept urbanog razvoja u suglasju s prirodom u kojoj nastaje. Pri tome nije bitno da li je riječ o javorolisnim platanama na prilazima gradu kojega ljubi nadahnućem pjesnika, autohtonoj flori Slavonije u ozelenjavanju slavonskih naselja, konceptu zadržavanja autohtonosti šuma na lijevoj obali Drave kod Osijeka, gradskim bajerima nastalim ljudskom djelatnošću i zapuštenim ljudskim nemarom ili biseru prirode parku prirode i ornitološkom rezervatu Kopački rit. Zalaže se za njihovu pravnu i djelatnu zaštitu, revitalizaciju i vraćanje onih prirodnih vrijednosti koje su nebrigom čovjeka izgubili.

Više od stoljeća perivoji predstavljaju prepoznatljivu i nespornu vrijednost urbanog bića Slavonije i Baranje. Oni smisleno povezuju urbano tkivo stvoreno ljudskom djelatnošću s prirodnim okruženjem u kome izrasta. Stoga je briga za pejzažnu arhitekturu i gradsko zelenilo ne samo djelatnost od značenja za očuvanje okoliša, za zdrava pluća grada već i sastavni dio kulturološke pripadnosti slavonskih gradova europskom civilizacijskom krugu. Zalažući se za očuvanje izvornosti slogova vrtne arhitekture poznatih povijesnih osječkih perivoja, smatrajući da je - uz nasliedenu vrijednu gradsku arhitekturu - najljepši ukras gradu, koji leži u panonskoj ravnici, čista rijeka Drava i gradsko zelenilo, dr.sc. Gucunski je svoj rad okrunila 2002. godine knjigom "Osječki perivoji i drvoredi", koja predstavlja vrijedan prilog poznavanju perivoja i uličnih drvoreda u Osijeku, odnosno bogate hortikulture baštine, koja je slabo istražena i javnosti nedovoljno poznata.

Svoja stručna znanja nesebično dijeli sa svima kojima je to potrebno ili ih tek zanima. Kao nastavnica Pedagoškog fakulteta razvila je iznimnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na obrazovanju budućih pedagoga, a time i oblikovanju i razvijanju svijesti o značenju i uvjetima zaštite okoliša. Provede mnoge edukativne i praktične akcije sa školskom djecom i mladeži. Član je mnogih povjerenstava i odbora u kojima je djelovala u cilju očuvanja prirodnih vrijednosti i uređenja zaštićenih i ostalih zelenih površina. Sav svoj životni i radni vijek gospođa Gucunski je posvetila očuvanju i unapređenju okoliša, te je stalnom brigom i njegom naslijeđenih i stvorenih prirodnih dobara dala pečat njihovoj ljepoti i bogatstvu za buduće naraštaje.

Dr.sc. Dragica Gucunski agilna je promotor zaštite prirode od pogubnog utjecaja čovjeka, stručnjak koji ukazuje na puteve ostvarenja sna o životu u suglasju s prirodom. Ona je predvodnica i gotovo simbol ekološkog pokreta u ovoj našoj sredini, poznat i prepoznat od svojih sugrađana.

Za dugogodišnji predani znanstveni, nastavni, stručni i društveni rad, za svoje životno poslanje kojemu odgovara svojom predanošću tijekom cijeloga svoga života, primila je brojna priznanja kojima pridružujemo i "Zelenu povelju Osječko-baranjske županije" za značajnu znanstveno-istraživačku, stručnu i pedagošku djelatnost te uspješnu primjenu znanosti u praksi usmjerenu stvaranju znanstvenih i stručnih osnova za očuvanje i zaštitu prirodnih vrijednosti Osječko-baranjske županije.

Ankica Gudelj

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2002.)

U susretu s uglednim znanstvenikom, pronalazačem, sposobnim projektantom, konstruktorom, graditeljem rijetko se prisjetimo da je u korijenima njegova rasta trud učitelja koji mu je pobudio ljubav za to zanimanje i zajedno s njim činio prve korake u spoznavanju civilizacije zasnovane na suvremenoj tehnici i tehnologiji.

Ankica Gudelj, nastavnik tehničke kulture u OŠ Antuna Mihanovića u Osijeku upravo je takav učitelj. Već 30 godina u redovnoj nastavi i izvannastavnim aktivnostima razvija sklonosti i dječju sposobnost usvajanja i primjene novih tehničkih znanja. Tijekom tih godina odgajala je mlade modelare, maketare, zrakoplovce, elektroničare, fotografe, konstruktore i inovatore. I to ne samo u svojoj školi. Kao jedan od najistaknutijih pedagoga tehničke kulture svoje je znanje dijelila i s djecom u Centru za tehničku kulturu u Osijeku. U posljednjih nekoliko godina njeni učenici postigli su na državnim natjecanjima mladih tehničara mnogo zapaženih rezultata osvajanjem prvih i drugih mjesta iz graditeljstva, konstruktorstva, ekologije, elektronike i mjerne tehnike. Samo u 2001. godini 8 njenih učenika natjecalo se na državnim natjecanjima u graditeljstvu, prometnoj tehnici i strojarstvu. Istodobno u graditeljstvu su osvojili 1., 3. i 4. mjesto u Republici Hrvatskoj. Ovi prvi koraci u primjeni tehničkih znanja neizbrisivo se urezuju u usmjerenja mladih i odabir životnog poziva. Mnogi učenici Ankice Gudelj potvrdili su njene napore upisom na tehničke škole i fakultete. Tehnička civilizacija se razvija razvojem ljudskih spoznanja i kreativnosti. Doprinos Ankice Gudelj tom procesu nesporan je. Uostalom, o tome svjedoči i njen status mentora u nastavi tehničke kulture, Državna nagrada tehničke kulture "Faust Vrančić" i brojna priznanja udruga tehničke kulture Grada Osijeka i Osječko-baranjske županije.

Iz rečenih razloga, a za izuzetne uspjehe u stručnom i pedagoškom radu na tehničkom odgoju i obrazovanju djece i mladeži, dodjeljuje se Ankici Gudelj Nagrada Osječko-baranjske županije u području tehničke kulture.

Petar Gudelj

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2004.)

vidi: Nikola Cvitko i dr.

Pavo Gurdon

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2011.)

vidi: Antun Florijančić i dr.

Danijel Holjevac

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2015.)

vidi: Ivica Ciraki i dr.

Tomo Horvat

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2004.)

Ljudski je život jedinstven i neponovljiv. Danas štice, ali i ugrožen više nego li ikada prije. Dragocjen ne samo za jedinku kojoj pripada već i za ljudsku zajednicu čiji je ona član. Pa stoga, kada se pojedinac suprotstavi pogibli koja se nadvija nad drugim čovjekom, zajednica u kojoj živi cijeni to i ističe za primjer drugima.

Hladno zimsko prijeopodne na cesti prema Đakovu uz hladno jezero Jošavu. Izbjegavajući kamion, osobno vozilo slijeće u Jošavu. Mladić za volanom bespomoćan, u panici. Božjom providnošću nailazi Tomo Horvat iz Širokog Polja. Skače u ledenu vodu, izvlači mladog vozača, neplivača, iz automobila koji tone, hrabreći ga pri tom. Mladić u nesvijesti, okupljaju se prolaznici. Tomo je uvjeren da je mladi život sada siguran i u dobrim rukama i ne čekajući pohvale i zahvale odlazi svojim putem, jer učinio je što je trebao. Tek kasnija potraga za nepoznatim spasiocem otkriva Tomu Horvata.

Nerijetka je pojava da krivac prometne nezgode napušta mjesto nesreće prepuštajući žrtve njihovoj sudbini. Posvema je rijetko da to učini spasilac, nakon što je spasio ljudski život.

Pred nama je Tomo Horvat, čovjek sasvim običan po svom rođenju, školovanju, poslu i svom svakodnevnom životu. Pred nama je Tomo Horvat, čovjek velikoga srca prepunog ljubavi za bližnjega, jer “dužnost je svakoga čovjeka pomoći drugome u nevolji” ističe ovaj hrabri Širokopoljac. Pred nama je čovjek koji se ne dvoumeći suprotstavio opasnosti i od smrti ugrabio mladi život, gotovo ga iznova darivajući mladom čovjeku kojega je spasio. Hrabrost i požrtvornost koji prerastaju u junaštvo, nesebičnost koja prerasta u ljubav prema bližnjem osobine su koje rese samozatajnog Tomu Horvata.

I upravo stoga ga Osječko-baranjska županija ističe na uzor sadašnjim i budućim naraštajima i u znak zahvalnosti i priznanja mu dodjeljuje “Povelju humanosti”.

Vedran Horvat

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2010.)

Koliko puta smo svjedoci ljudske nesreće i pogibelji koja je mogla biti izbjegnuta prisebnošću i djelotvorno pruženom rukom pomoći. Koliko li svjedoka te pogibelji ostaju tek promatrači. No, oni koji odbijaju biti tek promatrači vraćaju vrijednost ljudskosti i podsjećaju da je ljudsko društvo sazdana na humanim odnosima, da bez njih ono nije u mogućnosti opstati.

Običan dan na terasi “Galije” uz dravsku obalu. Vedran Horvat ima pune ruke posla poslužujući svoje zahtjevne goste, oboružan uobičajenim osmjehom. Odjednom šok. Hladnom rijekom prema njemu bespomoćno pluta odjevena djevojka boreći se za zrak. Zašto je u Dravi - zna samo ona, kako je dospjela u hladnu rijeku - nije važno. Važno je da se bori za život i Vedran ne oklijeva. Trkom prema kraju broda nastoji sustići riječni tok. Bez zastoja skače u hladnu vodu koja gradu daje život, ali odnosi život neiskusnima i neplivačima. Zapliva je, kako kaže “kao lud”, dopliva do djevojke i izgurao je na obalu. Uz pomoć promatrača izvlači je na sigurno. Ubrzo stiže i Hitna medicinska pomoć. Jedan je ljudski život spašen.

Ovoj novinarskoj vijesti nije promaklo da Vedran nije bio jedinim svjedokom ovog događaja. Mogao je, poput drugih promatrača uz obalu zaključiti da ima i drugih koji znaju plivati -

pa vjerojatno će netko skočiti i pomoći bespomoćnoj ženi. Ali ne, nošen porivom da pomogne čovjeku u nevolji, bez mnogo razmišljanja pritekao je u pomoć. Pri tome je morao savladati i neugodu sjećanja na vlastito utapljanje kada su ga prije koju godinu iz hladne dravske bujice spasili prijatelji. Na najljepši mogući način Vedran je potvrdio da se dobro dobrim vraća.

Za tu dobrotu i odvažnost kojom je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonio prijeteću pogibelj i spasio ljudski život Osječko-baranjska županija dodjeljuje Vedranu Horvatu svoju "Povelju humanosti".

Zlatko Horvat

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2013.)

vidi: Ivica Bajević i dr.

Pal Horvath

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2003.)

vidi: Franjo Andrašić i dr.

Robert Hranić, Janoš Salai i Antika Senaši

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2009.)

I danas, baš kao i jučer, a nažalost, vjerojatno i sutra razorna moć nastala u mržnji i strahu ratnog okruženja u ovom našem prostoru prijeti čovjeku, baš kao i prirodi samoj. Sigurnost življenja baranjskog čovjeka, ali i ne samo njega, ugrožena je minama posijanim šumskim procjepima i puteljcima, skrivenim šibljem i travom kojima priroda nastoji potrti tragove ljudske destruktivne naravi. U uvjetima života s minama na kućnom pragu i svakodnevni posao postaje po život opasan.

Bratići iz Tvrđavice, ne prvi puta, prešli su mali bent koji ih dijeli od opasnosti i krenuli u šumu po drveno kolje, olako misleći "neće valda baš mene". Prasak i ljudski krik označili su danak koji je čovjek ponovo platio svom ratnom okružju. Operativno komunikacijski centar Policijske uprave u 9,30 prima dojavu Hitne medicinske pomoći o nesreći. U pomoć su iz njihovih domova pozvani i pirotehničari izvan službe. Već u 10 sati oni su na malom bentu spremni ući u minsko polje. Za probijanje puta ka unesrećenom moraju se osloniti samo na pipalicu, jer bi suvremenija sredstva znatno usporila hod ka unesrećenom. Svaka je minuta neprocjenjiva, jer s krvlju istječe i sam život. Put u minsko polje vodi uz jasno istaknutu ploču upozorenja: "Ne prilazite - na ovom području je velika opasnost od mina" od koje se svakom običnom čovjeku ledi krv u žilama. Prate trag ispred sebe, jedan za drugim, nailaze i zaobilaze žice od poteznih protupješačkih mina. Pronalaze ranjenika, podvezuju mu nogu, na rukama izvlače na čistinu, smještaju ga na nosila i iznose. Tek je tada unesrećeni izgubio svijest. Akcija spašavanja iz minskog polja okončana je u sat vremena od dojave o nesreći.

Svoje znanje i hrabrost pirotehničara Antika, Janoš i Robert iskovali su u ranim godinama Domovinskog rata. Unatoč tome, svaki ulazak u minsko polje je kao prvi. Samo zahvaljujući instinktu prekaljenih "minolovaca" uspjeli su, ne poštujući propisane procedure doprijeti do unesrećenog dovoljno brzo da mu spasu život. Prema pravilima - jedan kvadratni decimetar

terena bode se pipalicom 10 do 15 minuta. Tri policijska pirotehničara prešla su 300-tinjak metara miniranog područja pregledavajući teren pipalicom za manje od 30 minuta. Svjesni da nema vremena za pomno pretraživanje terena, odabrali su po njihov život opasan put. Hrabra trojka - Robert Hranić, Janoš Salai i Antika Senaši, ugrozila je svoje živote da bi na vrijeme stigla do nesrećenoga kojemu je svake minute istjecanja krvi istjecao i život sam.

Antika, Janoš i Robert odabrali su zanimanje kojim prirodu zaraženu ljudskom destrukcijom, ponovo vraćaju čovjeku na uporabu. Opasnost je njihov zanat. No, i u tom poslu život drugoga čovjeka kao najveću vrijednost pretpostavili su sigurnosnim mjerama i svoj su život stavili u opasnost kako bi ispunili svoju misiju. Hrabrost je pretpostavka ovoga posla, ali je čovjekoljublje vrlina koja toj hrabrosti daje puni smisao i svrhu. I upravo stoga Osječko-baranjska županija im u znak priznanja za poduzimanje djela kojima je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj i spašen ljudski život dodjeljuje svoju "Povelju humanosti".

Zdenko Husnjak

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2011.)

Što je to humanost? Tek puka fraza, tek literarni predložak nadahnutih pisaca ili pak umotvorina starih filozofa? Suvremena ljudska civilizacija, koju počesto nazivamo humanističkom, svom žestinom postavlja to pitanje stvarnosti u kojoj živimo. Imajući u vidu da humanost predstavlja čovječnost, odnos prema drugim ljudima, etičkim i estetskim vrijednostima u skladu s ljudskom prirodom i njenim unutrašnjim vrijednostima, stvarnost koju živimo potencira značaj i značenje humanosti, shvaćene ne samo kao oblik apstraktnog čovjekoljublja već i spremnost na samopožrtvovanje i samoodricanje s namjerom pružanja djelotvorne pomoći onima kojima je ona najpotrebnija. Riječ je o potrebi reafirmacije ljudskog društva kao humane zajednice u kojoj pojedinac nije prepušten sam sebi već je njegova sredina spremna priskočiti mu u pomoć, kada ju on ustreba. Pri tome ni za trenutak ne treba smetnuti s uma da se humanost osjeća čistim srcem, svjedoči jezikom, a potvrđuje djelom. Humanost nije i ne smije biti poza. Humanost ne znači da je dostatno samo lijepo misliti. Humanost zahtijeva da se gesta pretvori u pokret. Koliko puta smo svjedoci ljudske nesreće i pogibelji koja je mogla biti izbjegnuta prisebnošću i djelotvorno pruženom rukom pomoći. Koliko li svjedoka te pogibelji ostaju tek promatrači. No, oni koji odbijaju biti tek promatrači vraćaju vrijednost ljudskosti i podsjećaju da je ljudsko društvo sazdano na humanim odnosima, da bez njih ono nije u mogućnosti opstati. Pred nama su ljudi, sasvim obični po svom rođenju, školovanju, poslu i svom svakodnevnom životu. Pred nama su ljudi koji su se ne dvoumeći suprotstavili opasnosti i od smrti ugrabili život, gotovo ga iznova darivajući onome kojega su spasili. Hrabrost i požrtvovnost koji prerastaju u junaštvo, nesebičnost koja prerasta u ljubav prema bližnjem, osobine su koje rese ove junake. Spašavajući čovjeku život na najbolji mogući način potvrdili su humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo. I upravo stoga ih Osječko-baranjska županija ističe na uzor sadašnjim i budućim naraštajima i u znak zahvalnosti i priznanja im dodjeljuje "Povelju humanosti".

Svibanj je po mnogima najljepši mjesec u godini. Pogotovo za petoro mladih ljudi koji se u sitne noćne sate vraćaju iz "života". Ta imaju očev automobil, cesta kojom voze nije baš previše prometna, a oni, po osobnom uvjerenju, dobri vozači. No, oštri zavoj kod Novaka prekida smijeh raspoloženog društva, vozilo prelazi u suprotni prometni trak, ali tu je već drugo vozilo ... i

sudar je neizbježan. Auto s ne više tako raspoloženim društvom se prevrće na krov, ali odbacuje i drugo vozilo u jarak. Iz vozila u jarku natučen i okrvavljen izvlači se vozač Zdenko Husnjak. Odjednom plamen. Tu pred njegovim očima počinje gorjeti automobil koji je skrivio nesreću. Umjesto prijekora, Zdenko hrli u pomoć. Iz prevrnutog gorućeg automobila izvlači priklještenog i teško ozlijeđenog mladog vozača i njegova suvozača. Pratile su zadnjeg sjedišta izašle su same.

Policija i hitna pomoć stižu brzo. Brzo stižu i vatrogasci. No, automobil u kojem se do malo prije radovala družina, izgorio je. Čudo je i prava sreća da sobom nije ponio i koji ljudski život. I bio bi da nije prisebnosti i požrtvornosti Josipovčanina Zdenka Husnjaka. I sam je ozlijeđen, no to nije bitno. Bitni su ljudi u zapaljenom automobilu, tu s druge strane jarka, na cesti.

Hrabrost i odvažnost nisu jedine vrline koje krase Zdenka Husnjaka. Tuđu je nesreću pretpostavio svojoj. I sam ozlijeđen pritekao je u pomoć vinovniku svoje nesreće dosežući najviše vrednote kršćanske civilizacije. Ističući to za primjer, Osječko-baranjska županija mu dodjeljuje svoju "Povelju humanosti".

Ivan Iles i dr.

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2001.)

"Dao bih mu sve i krv svoju", uzrečica je koja u tradiciji našeg naroda znači izraz najveće ljubavi, požrtvornosti i plemenitosti. Krv je eliksir života, život sam. Odrći se nje za drugoga, darovati je nesebično nepoznatim ljudima i omogućiti na taj način izlječenje bolesnih i povrijeđenih, duboki je izraz humanosti.

Dobrovoljni davatelji krvi u tom pogledu daju djelatan primjer humana čovjeka, dajući dio sebe, "krv svoju", da bi spasili drugog. Među brojnim davateljima krvi na području Županije moguće je ipak istaći dvojicu koji su taj humani čin ponovili preko stotinu puta. To su Ivan Iles iz Podravske Moslavine i Risto Kocev iz Belog Manastira. Kolikim je ljudima omogućeno prebrođavanje zdravstvenog kritičnog stanja, koliko li je života spašeno njihovim uzdarjem?

Stoga Osječko-baranjska županija dodjeljuje Povelju humanosti Ivanu Ilesu i Risti Kocevu u znak zahvalnosti i priznanja za pomoć u liječenju bolesnih i povrijeđenih i spašavanju ljudskih života.

Katica Iles

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2000.)

Šport nije samo fizička aktivnost čovjeka. On izražava njegovu težnju da razvije i prevlada svoja fizička ograničenja i usavrši djelo prirode. On je oblik ljudske komunikacije. Nije li tome ponajbolji primjer činjenica da športaši prethode diplomatima u stvaranju povoljnih pretpostavki suradnje država i naroda. Vrhunski športaši stoga su danas više nego ikada simbol globalizacije i često poznatiji od šefova svojih država, a u kronikama i duže zapisani. Svaka se društvena sredina stoga njima diči i prepoznaje.

I Osijek, i ova naša Slavonija imaju svoje športske zvijezde koje ne sijaju ni istim sjajem ni istim vremenskim trajanjem. I stoga, ne bez ponosa možemo reći da u Katici Iles ova sredina ima jednu od najblistavijih zvijezda športskog neba stoljeća na izmaku.

Kao trinaestogodišnja djevojčica, 15. studenoga 1959. godine, jednostavno se pojavila na rukometnom igralištu i tamo ostala godinama, ostajući vjerna svom klubu "Grafičar" odnosno "Osijek" sve do 1984. godine, dakle gotovo punih četvrt stoljeća igračke karijere. No, nitko je ne spominje samo zbog njezine vjernosti svome gradu i klubu, koje samo nakratko napušta. Spominje se zbog onoga što je u tom vremenu stvorila i što je značila.

S klubom u kojem je počela i završila svoju aktivnu igračku karijeru tri je puta, 1966., 1978. i 1980. godine, osvajala državni Kup, a 1982. i 1983. godine i Kup pobjednika kupova Europe. I prije svog punoljetstva postaje članom državne reprezentacije i ostaje to najduže - punih sedamnaest godina pobijajući sve rekorde - 201 nastup i 348 golova u reprezentativnom dresu. Ustrajnost, stabilnost, spremnost i spretnost istakli su je za kapetana državne reprezentacije koju je predvodila punih sedam godina, sve do 1980. godine. A to je vrijeme briljantnih uspjeha državne ženske rukometne reprezentacije. Da podsjetimo: srebrna medalja na Olimpijskim igrama u Moskvi 1980. godine, srebrna medalja na Svjetskom prvenstvu u Nizozemskoj 1971. godine, zlatna medalja na Svjetskom prvenstvu u Beogradu 1973. godine, četvrto mjesto na Svjetskom prvenstvu u Bratislavi 1975. godine, peto mjesto na Svjetskom prvenstvu u Moskvi 1977. godine, te zlatne medalje na Mediteranskim igrama u Splitu 1979. godine i na Balkanskim igrama u Bugarskoj.

Svojom igrom i pristupom radu stekla je sve predispozicije vrhunskog športaša i razvila se u najboljeg kružnog napadača, što je i potvrđeno na Svjetskom prvenstvu 1977. godine u Moskvi. Na vrhuncu karijere proglašena je tako najboljom kružnom napadačicom svijeta, a na Svjetskom prvenstvu u Bratislavi 1975. godine izabrana je u najbolju ekipu svijeta. Ne svjedoči li to ponajbolje o tvrdnji kako Katica Ileš, "naša Kaja" pripada onom malom krugu športaša čija zvijezda nikada neće ugasniti na športskom nebu i njezinim kronikama. Ona je legenda osječkog i hrvatskog ženskog rukometa po kojoj se on poznaje i prepoznaje i danas.

Ona je i uzor. Mnogo je spretnih djevojčica rukomet počelo igrati zbog Kaje, da budu Kaja, ali je nitko nije dosegao. A u dosizanju tih visina pomagala im je i kao igračica i kao učitelj vodeći rukometne škole i trenirajući mlade uzraste ne samo u svom gradu već i u dalekom Japanu početkom osamdesetih kao pomoćni trener japanske državne reprezentacije.

Priznanja za ostvarene rezultate nisu je mimoilazila. Primila je najviša priznanja sredine u kojoj je djelovala sve do Državne nagrade športa "Franjo Bučar" u 1999. godini za životno djelo. A to životno djelo ostvarila je ne samo zahvaljujući svome talentu, već svojoj naravi i predanosti ideji športa kao univerzalnog svjetskog jezika, svome trudu, ustrajnosti i odricanjima stranim ljudima koji ne razumiju dušu športaša. I danas kao ugledni športaš, čovjek koji se ističe svojom etikom, kao član Vijeća Hrvatskog olimpijskog odbora promiče ideju plemenitosti ove sporedne, a toliko značajne ljudske djelatnosti.

Iz rečenih se razloga Katici Ileš u znak priznanja dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa.

Filip Ištoković

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2012.)

vidi: Marko Jelkić i Filip Ištoković

Vera Iveković

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2003.)

I drvo usred šume tek zajedno s drugim drvećem čini šumu. Zajedno listaju, povijaju se na vjetru i cvjetaju. Kad čovjek ne čuje drugog čovjeka, tada bolest, nejakost, starost, ljudska prikraćenost, neimaština i mnoge druge nevolje koje pogađaju ljude ogoljuju stablo i čovjek postaje usamljena jedinka koja trpi. A strašno je biti sam i trpjeti.

Vera Iveković, umirovljenica i negdašnji pratilac i pomagač muža liječnika, spoznajući potrebu običnog čovjeka, osobito onog prikraćenog starošću i bolešću, za ljudskom toplinom otvorila im je svoje uši, srce i dušu. Odlučila je i već 35 godina služi onima kojima je to potrebno, bez materijalnog interesa u tome. Na području Belišća i Valpova redovito obilazi oko 150 starih i bolesnih sugrađana nudeći im toplu riječ, ljudsko razumijevanje, trenutke rasonode, poneku slasticu i pomoć, ako je potrebno. Svjesna svojih fizičkih mogućnosti pokreće i organizira i druge u humanitarnom karitativnom djelovanju. Predsjedava Društvom Naša djeca u Belišću, djeluje u Caritasu, suosniva belišćansku zajednicu “Vjera i svjetlo” koja se brine za mentalno hendikepirane osobe te predsjedava karitativnoj udruzi sv. Vinka Paulskog.

Vera Iveković vraća vjeru u smisao zajednice, ljudske zajednice, suprotstavljajući se vremenu koje nosi otuđenje čovjeka od čovjeka. Skromna i samozatajna, poznata svojim brojnim prijateljima koje obilazi, prepoznata je u sredini u kojoj djeluje na uzor svima koji zatomljaju svoju ljudskost. Stoga joj Osječko-baranjska županija radi skrbi o bolesnima, tjelesno i duševno povrijeđenima i svima onima kojima je pomoć drugog čovjeka potrebna dodjeljuje “Povelju humanosti”.

Marin Janković

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2008.)

Kako je tijelo postojbina duha, tako je i šport dio ljudske kulture, a športske tradicije dio kulturne baštine jednog naroda. Njegovati tradiciju znači onemogućiti zaboravu da otkidanjem djelića te baštine oduzima snagu njegovom kulturnom identitetu. U tome leži vrijednost očuvanja i njegovanja izvornih i tradicijskih športova kojima je posvećena Olimpijada starih športova u Brodancima. Seoska nadmetanja u pučkim športskim disciplinama kroz nju su primila olimpijska obilježja i tradiciju održavanja. Ona je svjedok i prikaz pučkih korijena suvremenih športova, ona je svjedok povijesti športa ovoga područja.

Svaki poduhvat ovisi o entuzijazmu i znanju ljudi koji ga nose. Obnoviti i afirmirati športove u kojima su se nadmetali pradjedovi, nesporno je poduhvat koji zahtijeva predanost onih koji mu služe. U grupi tih entuzijasta izdvaja se Marin Janković, koji je cijeli svoj radni vijek posvetio odgoju najmlađih u Osnovnoj školi u Brodancima. U Olimpijadi je od njenih početaka 1972. godine, kao njezin tajnik, pa predsjednik Olimpijskog odbora i organizator aktivnosti informiranja i promidžbe. Svoj osobit doprinos promicanju i podizanju ugleda Olimpijade, Marin Janković daje organiziranjem uključivanja mladih i škola te natjecatelja i gostiju iz zemlje i inozemstva, ali i bogatom izdavačkom djelatnošću. Autor je petnaest Revija, Biltena i drugih publikacija o Olimpijadi. Svoju publicističku djelatnost okrunio je 2007. godine monografijom “Olimpijada u Hrvata”. Monografija svjedoči o proteklih 35 godina Olimpijade, ali i poučava

o športskim tradicijama i pojedinim športovima koji čine tu tradiciju živom. U tom smislu ovo djelo postaje nezaobilazna dokumentacijska građa ne samo za ovu jedinstvenu športsku manifestaciju već i za povijest starih pučkih športova u cjelini.

Cijeneći njegov doprinos ustanovljenju, razvoju i afirmaciji ove jedinstvene športske i kulturne manifestacije usmjerene njegovanju kulturne i tradicijske baštine kao dijela kulturnog identiteta Slavonije i Baranje i Hrvatske u cjelini, Osječko-baranjska županija dodjeljuje Marinu Jankoviću svoju Nagradu za istaknute rezultate u organiziranju i afirmiranju aktivnosti očuvanja i njegovanja izvornih i tradicijskih športova u okviru Olimpijade starih športova u Brodancima.

Krešimir Janoši

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2012.)

Doktor je, poput učitelja, pojam i oslonac čovjeka u životu. U trenucima nemoći i ugroženosti vlastitog organizma vapajem se priziva pomoć liječnika. A on je samo čovjek koji u granicama svoga znanja i sposobnosti pokušava olakšati boli, zaliječiti rane, izliječiti. Svjestan tih ograničenja doktor Krešimir Janoši čitavog je svog radnog vijeka podizao razinu svoje osposobljenosti za svoje životno poslanje, zahtijevajući taj odnos i od suradnika s kojima je tijekom četrdeset godina služio ovoj plemenitoj misiji.

Nastavljajući 200-godišnju tradiciju osječkih kirurga, cijeli svoj život uložio je u podizanje razine kirurške djelatnosti u Osječkoj bolnici iz koje je povremeno izbivao zbog stjecanja novih znanja, ali joj se uvijek iznova vraćao. Doktor Janoši prvi je osječki liječnik koji je sredinom 50-tih prošao formalnu edukaciju iz anesteziologije, da bi osposobljavanjem nekolicine medicinskih tehničara postavio temelje buduće anesteziološke službe. Početkom 60-tih inicira i organizira subspecijalističke odsjeke na Odjelu za kirurgiju. Organizira traumatološku službu i Traumatološku stanicu. S kirurgijom i sam izrasta i brigu o njoj u cijelosti preuzima početkom 80-tih. Svjestan ograničenja razvoja proizašlih iz nedostatnosti znanja i sam dosiže razinu primarijusa, suradnike upućuje na dopunska usavršavanja pa i poslijediplomske studije, ali i stvara pretpostavke za ustanovljenje visokoškolskog medicinskog studija u Osijeku. Organizira nastavu kirurgije za studente medicine dislociranog studija Medicinskog fakulteta iz Zagreba na kojemu kao nastavnik prenosi svoja znanja mladima. Svi ovi napori rezultirali su prerastanjem Odjela u kliniku, u centar izvrsnosti koji je pridonosio razvoju sveučilišne klime u Općoj bolnici i trendu njezina prerastanja u Kliničku bolnicu.

Paralelno, krajem 70-tih pokreće inicijativu za izgradnju nove zgrade kirurgije. Izglasavanjem samodoprinosna započinje realizacija ovoga projekta, prekinuta ratom, nastavljena i dovršena istekom milenija, osiguravajući visoku razinu prostornih uvjeta suvremene kirurške djelatnosti.

Ratno bezumlje svakoga čovjeka stavlja u kušnju, a pred liječnika postavlja zadaće životne važnosti. I bolnica u Osijeku, građu na prvoj liniji bojišnice, dijelila je njegovu sudbinu. Svakodnevno ranjavana, stjerana je u svoje podrumne i nastavila djelovati. Dnevni priliv ranjenika se gotovo peterostruko uvećao. Ratna kirurgija prestala je biti samo teorija. Iskusni traumatolog i autoritativni voditelj kirurgije primarijus Janoši organizira Ratnu kirurgiju u okviru

osječke ratne bolnice koja je, uz vinkovačku, sanirala ranjenike cijele sjeveroistočne Hrvatske. Operacije se, ponekad, izvode i pod blijedim sjajem ručne svjetiljke. Unatoč tome, stopa smrtnosti ne prelazi 2,6%. I danas, osječka ratna iskustva dio su baštine na kojoj se temelji studij Ratne medicine i ratne kirurgije osječkog Medicinskog fakulteta. No, posljedice ostaju. Stoga, već krajem intenzivnog ratnog djelovanja sudjeluje u pokretanju aktivnosti za izgradnju Centra za rehabilitaciju u Bizovcu. U ratu i poslije rata na ispitu je humanost, kazat će Janoši predajući se bez ostatka svome životnome poslanju.

Nikada nije prestao dijeliti svoje znanje i stvarati uvjete njegova širenja. Kao član strukovnog udruženja predvodi i organizira stručne sastanke, drži predavanja i seminare, piše i objavljuje gotovo pedesetak stručnih radova u zbornicima i stručnim časopisima suradujući i u njihovom uređivanju. Znajući koliko je malo potrebno znati da se nakon nezgode spasi ljudski život, osobno sudjeluje u misiji širenja znanja o laičkoj prvoj pomoći potičući i kolege da se tome priključe. Razvoj prve pomoći u osječkome Crvenom križu svoje utemeljenje pronalazi upravo u ovim aktivnostima. Tako uspostavljena suradnja bila je osnovom i primjene načela međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca u vrijeme Domovinskog rata.

Izravno spašavajući ljudske živote i stvarajući uvjete podizanja razine i kvalitete služenja čovjeku, doktor Krešimir Janoši cijeli je svoj život u službi čovječnosti. Visokostručan i etičan, strog prema sebi i suradnicima, organiziran i vizijom određen primarijus Janoši, uz bok Florschützu i Benčeviću, ostaje zapamćen kao jedan od kamena na kojem se temelji suvremeno znanje osječke kirurgije.

Cijeneći da je svojim djelovanjem dao osobit doprinos razvoju zdravstva osobito kirurgije i anestezije te obrazovanju i stručnom usavršavanju liječnika i medicinskih sestara, čime je stvorio trajno dobro od značaja za Županiju, primarijusu doktoru Krešimiru Janošiju iz Osijeka dodjeljuje se Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo ostvareno u području zdravstva.

Amalija Janović

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 1997.)

Čovjek, kakva je u njega želja, takva mu je i volja; kakva mu je volja, takvo mu je i djelo, takva će mu biti i sudbina, dobra ili loša.

Amalija Janović, odgojena u obitelji kršćanskih nazora protkanih ljubavlju prema domovini, početkom Domovinskog rata angažira se u humanitarnom radu oko zbrinjavanja invalida Domovinskog rata osiguravajući im skupe proteze i plastične operacije u Njemačkoj. Slijedi skupljanje novca za osnivanje ortopedske radionice u Osijeku, pomaganje djeci ratnih stradalnika, prikupljanje sredstava za vrtić i školu u Nuštru, za izgradnju vodovoda u Gornjim Bogičevcima, te pomaganje mnogim drugim drugima velikim novčanim prilozima i donacijama.

Svojom humanošću i požrtvovanjem, Amalija Janović zadužila nas je sve. Novac bez humanosti ne znači ništa, ali humanost s novcem može puno toga učiniti. Ona je to shvatila i pomogla mnogim stradalnicima da opet hodaju, mnogim obiteljima da imaju dom, brojnoj djeci da se školuju. Zato i ne čudi kako su upravo invalidi Domovinskog rata prepoznali veličinu djela Amalije Janović predlažući je za ovo priznanje.

Stoga joj Osječko-baranjska županija, kao znak zahvale za dobrostiva djela pomaganja čovjeka čovjeku, dodjeljuje ovu Povelju humanosti.

Ruža Janžek

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 1998.)

Skrbiti o djeci bez roditelja, napuštenoj i drugoj ugroženoj djeci znači živjeti u skladu s najvišim civilizacijskim načelima humanosti.

Ruža Janžek, skromna majka dvoje djece iz Bistrinaca, kao udomitelj pruža roditeljsku skrb i ljubav brojnoj napuštenoj djeci. Uvijek je spremna prihvatiti napušteno dijete i pružiti mu dom.

Danas ljudi obično vole junake iz romana i filmova. Dive se njihovim podvizima, dobroti i hrabrosti. Često se stoga prepričavaju različiti filmski zapleti i raspleti, a rijetko, vrlo rijetko oni pravi životni. “Teta Ruža” kako je djeca zovu, ima svoj jednostavni životni scenarij. Ona voli djecu. Njezin suprug i njezina djeca vole djecu. Žele im pomagati. Je li to dovoljno da se o tome priča na putu na posao? Dovoljno je, iako smo možda u ovom našem svijetu zaboravili da pored nas žive nesretna i zanemarena djeca čiji snovi možda nikada ne bi postali stvarnost, bez Tete Ruže. Srećom, ona je tu pored nas.

Jedan pisac je rekao kako bi želio živjeti u svijetu u kojem se djeca mogu smijati i smiju plakati. Kod Tete Ruže djeca se smiju i plaču. Mi bismo se trebali smijati zajedno s djecom i tražiti rješenje da prestanu plakati.

Možda je Ruža Janžek pronašla rješenje. Uistinu, svojom ljubavlju i skrbi prema djeci bez roditelja i napuštenoj djeci, primjer je koji zaslužuje naše divljenje. Izraz toga je i ovo visoko priznanje Osječko-baranjske županije - Povelja humanosti.

Ivan Janjić

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2009.)

Mnoge športske veličine današnjice rado svoj put odrastanja i izrastanja do dosegnute športske razine vezuju uz svoje učitelje. U njihovim uspjesima trud je i znanje, povjerenje i samoprijegor tih neumornih pregalaca čijih se imena najčešće sjećaju tek njihovi učenici. Nerijetki su danas afirmirani športaši svoj put odabrali upravo zahvaljujući školskim počecima, učiteljima koji su prepoznali njihove potencijale, pobudili njihov interes, stručno ih usmjerili, vježbali, pratili i korigirali njihov razvoj i napredovanje.

Životnim pozivom opredijeljen, Ivan Janjić cjelokupan je svoj radni vijek, čak 46 godina svoga života, posvetio djeci. Usmjeravajući dječje snove, razvio je njihove fizičke potencijale do razine prepoznatljivosti na športskom planu i afirmacije u natjecateljskom sustavu vrednovanja rezultata. Nakon godina rada u atletici posvećuje se rukometu. Rad s učenicima i njihovi uspjesi rezultiraju osnivanjem Ženskog rukometnog kluba “Darda” 1976. godine. Klub brzo napreduje u rukometnom sustavu natjecanja, te stiže do republičkog ranga natjecanja. Kvaliteta i kvantiteta rada cjelokupnog pogona te odlični uvjeti rada donose velike uspjehe na prvenstvima Hrvatske. U razdoblju od 1976.-1987. godine pod vodstvom Ivana Janjića mlade kategorije osvajaju najviša postolja na prvenstvu Hrvatske, a ističe se trostruka titula pionirskog prvaka,

kao i kadetski naslov prvaka Hrvatske. Iz škole Ivana Janjića izlaze rukometašice koje kucaju na vrata prvoligaškog sastava osječkog kluba i igraju za njega, što rezultira pozivom za rad u školi rukometa Hrvatske.

Prognan iz vlastitog doma, iz škole i svoje dvorane pred naletom tenkovskih gusjenica Janjić se sklanja u Osijek, ali ne odustaje od svoje misije. Na svoj se način odupire agresiji. Ovaj Baranjac krajem 1991. godine okuplja baranjske rukometašice, da bi uz potporu nekolicine zaljubljenika 1992. godine u izbjeglištvu, u Mohaču osnovao Hrvatski rukometni klub "Baranja '92". Svakodnevno putuje iz Osijeka u Mohač, u izbjegličku osnovnu i srednju školu i na trening rukometašica. Reintegracija okupiranog područja u hrvatski ustavno-pravni sustav, vraća ga rukometu u njegovoj Baranji. U jesen 1999. godine tim koji trenerski predvodi se natječe u kadetskoj ligi, 2000. godine u III. ligi, a četiri igračice prešavši u Rukometni klub "Osijek" igraju prvoligaški rukomet. 2006. godine Rukometni klub "Darda" ulazi u II. ligu. Za Ivana Janjića misija povratka baranjskog ženskog rukometa na predratnu razinu i kvalitetu je završena i on se ponovo vraća svojoj djeci.

Svojim radom, Janjić dokazuje da za polučenje značajnih rezultata nije obvezan uvjet velika sredina. Djelujući u okviru jedne osnovne škole, u malom mjestu poput Darde dokazuje kako rezultati ipak ovise poglavito i prvenstveno o ljudima, njihovim znanjima, sposobnostima i predanosti poslu koji obavljaju. Čak štoviše, ostvareni rezultati povratno utječu na razvoj sredine i u materijalnom smislu. Športski napredak koji je on predvodio pridonio je odluci o izgradnji asfaltiranih terena za rukomet, košarku i odbojku u Dardi, a nedugo nakon toga i izgradnji športske dvorane, čime su stvoreni povoljni uvjeti za još ubrzaniji i kvalitetniji razvitak športa u ovoj maloj sredini.

Iz predočenih razloga, za izvanredne uspjehe u stručnom i pedagoškom djelovanju u odgoju i osposobljavanju športaša odnosno dugogodišnji iznimno plodan i uspješan pedagoški i trenerski rad u ženskom rukometu s najmlađim kategorijama, brojnim priznanjima dodijeljenim Ivanu Janjiću, među kojima se ističe državna nagrada za šport "Franjo Bučar", Osječko-baranjska županija pridružuje svoju Nagradu za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa.

Mile Jelić

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2011.)

vidi: Antun Florijančić i dr.

Marko Jelkić i Filip Ištoković

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2012.)

Što čovjeka čini čovjekom - pitanje je staro koliko i razmišljanje čovjekovo o samome sebi. O njemu su pisani traktati, razvijane filozofske i sociološke teorije i škole, sukobljavana gledišta najmoćnijih umova koje je ljudski rod porodilo. Može li čovjek biti mjerilo vrijednosti u svoj složenosti svoje prirode u sukobu dobra i zla? Čovjek je duhovno moralno biće. Istina, dobro, sloboda i ljubav bitni su sastavni dijelovi njegove duše i prirode te im stoga razumom, osjećajima i voljom valja težiti. Svijest o pripadnosti ljudskoj zajednici podrazumijeva pove-

zanost i solidarnost s članovima te zajednice. Svatko se mora odlučiti hoće li hodati u svjetlu ljubavi prema bližnjemu ili u mraku sebičnosti, kazao je svojedobno Martin Luther King. Kako čovjek čovjeku čovjekom biti i kako u sebi pronaći čovjeka? Na ova temeljna pitanja ljudskog postojanja čovjek je u prilici davati odgovore svakodnevno u susretu s drugim ljudima. Koliko puta smo svjedoci ljudske nesreće i pogibelji koja je mogla biti izbjegnuta prisebnošću i djelotvorno pruženom rukom pomoći. Koliko li svjedoka te pogibelji ostaju tek promatrači. No, oni koji odbijaju biti tek promatrači vraćaju vrijednost ljudskosti i podsjećaju da je ljudsko društvo sazdano na humanim odnosima, da bez njih ono nije u mogućnosti opstati. Pred nama su ljudi, sasvim obični po svom rođenju, školovanju, poslu i svom svakodnevnom životu. Pred nama su ljudi koji su se ne dvoumeći suprotstavili opasnosti i od smrti ugrabili život, gotovo ga iznova darivajući onome kojega su spasili. Hrabrost i požrtvornost koji prerastaju u junaštvo, nesebičnost koja prerasta u ljubav prema bližnjem osobine su koje rese ove junake. Spašavajući čovjeku život potvrdili su humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo. I upravo stoga ih Osječko-baranjska županija ističe na uzor sadašnjim i budućim naraštajima i u znak zahvalnosti i priznanja im dodjeljuje "Povelju humanosti".

Srpanjsko je poslijepodne na Dravi. Nedaleko mosta u Belišću prijatelji Marko Jelkić i Filip Ištoković u čamcu. Marko, poznatiji kao juniorski i seniorski prvak države te član državne reprezentacije na mnogim međunarodnim regatama kajaka i kanua na mirnim vodama i Filip, sportaš borilačkih vještina, državni prvak u slobodnoj borbi. Danas su u rekreativnom plovu Dravom.

Nadomak su mosta. Na ogradu se penje muškarac, za trenutak zastaje i strmoglavljuje se u brzu rijeku. Pada i tone. Što činiti? Marko, policijski službenik trenutno izvan službe, ali s osjećajem obveze da pomogne čovjeku u nevolji, skače u hirovitu Dravu. Roni. Jake struje i virovi oko stupova mosta, onemogućuju ga u nakani. Izranja. Desetak metara dalje samo mjehurići na površini, posljednji znak pluća koja se prazne. Ponovo roni. Uspijeva dohvatiti onemoćalo tijelo. Mada sportaš, s velikim ga naporom izvlači na površinu. Tu je Filip s čamcem i zajedno ga jedva ubacuju u njega. Ubacivanje gotovo prevrće čamac koji se odupire dravskim virovima. Snažnim zaveslajima prema obali. Besvjesno tijelo polažu na čvrsto tlo. Tu je Hitna medicinska pomoć koja preuzima skrb.

Zašto se čovjek našao u vodi, to zna samo on. No, to nije bitno. Za Marka i Filipa ljudski život je nenadoknadviva vrijednost zbog koje vrijedi i vlastiti nesebično izložiti pogibli. Na taj način, svojim djelom potvrđuju vrijednosti ljudske zajednice u kojoj svaki čovjek preuzima i sobom nosi svoj dio odgovornosti, svojim djelom oni potvrđuju da ljudska zajednica i nije tek skup pojedinaca koji ne mare jedni za druge. Stoga Osječko-baranjska županija u znak priznanja Marku Jelkiću i Filipu Ištokoviću dodjeljuje svoju "Povelju humanosti".

Dr.sc. Stela Jokić

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2013.)

Znanje je temelj i zalog sve ubrzanijeg napretka ljudske tehnološke civilizacije. Ono je i sredstvo kompetitivnosti na svjetskom tržištu znanja kao temelja gospodarske konkurentnosti. Svjesno tih činjenica svaka organizirana društvena zajednica koja teži vlastitom napretku osi-

gurava svoju budućnost stvaranjem uvjeta za razvoj organiziranog znanja i njegove primjene. O izrastanju nositelja tog znanja ovisi i ostvarenje razvojnih vizija.

Dr. sc. Stela Jokić mlada je znanstvenica čija su prvotna znatiželja i interes fermentirali u ljubav prema pozivu u znanosti koja je opredijelila njezino školovanje i osposobljavanje za znanstveno istraživanje i razvoj inovacija. Diplomirala je 2006., doktorirala 2011., a već je docent na Prehrambeno-tehnološkom fakultetu u Osijeku sa 40 znanstvenih radova od kojih je 18 objavljeno u časopisima indeksiranim u tercijarnim publikacijama, a već je sudionik na 8 nacionalnih skupova sa 11 priopćenja i na 21 međunarodnom znanstvenom skupu sa 36 priopćenja. U nastojanju produblivanja, ali i širenja znanja, dr. Jokić sudjeluje i u organizaciji niza stručnih i znanstvenih domaćih i međunarodnih skupova.

Znanstveni interes dr. Jokić pobudilo je istraživanje mehanizma prijenosa tvari tijekom procesa sušenja i ekstrakcije osobito utjecaja različitih procesnih uvjeta ekstrakcije na ekstraktibilnost ulja iz zrna soje. Proučavajući primjenu različitih matematičkih modela za opisivanje navedenih procesa, konstruirala je novi matematički model, koji po stručnoj ocjeni, predstavlja važan doprinos u postavljanju i standardizaciji metode ekstrakcije ulja iz zrna soje pomoću superkritičnog CO₂. Njegovom primjenom može se poboljšati energetska i ekonomska učinkovitost u procesima ekstrakcije ulja iz zrna soje kao i sama kvaliteta na taj način dobivenih proizvoda. Njezino istraživanje nije svrha samo sebi. Nastojeći stvoriti uvjete za primjenu dosegnutih spoznaja priredila je elaborat za izradu uređaja za ekstrakciju superkritičnim CO₂, s kojim je sudjelovala na Natječaju za nabavku poluindustrijske opreme. Elaborat je prihvaćen i trenutačno je u postupku nabavka dijelova za uređaj, tako da će, po okončanju projekta, to biti prvi uređaj takve vrste u Republici Hrvatskoj. Odgovarajući svojim polivalentnim interesima sudionik je i niza drugih pretežito procesno-tehnoloških projekata čiji su nositelji fakultet na kome djeluje, ali i druge sredine.

O znanstvenom napredovanju ove mlade znanstvenice svjedoči i niz priznanja koja su pratila njezin put: od Rektorove nagrade 2005. do Državne nagrade za znanost za 2011. godinu u kategoriji Godišnja nagrada znanstvenim novacima iz područja biotehničkih znanosti. S vjerom u budućnost ovim priznanjima pridružuje se i Nagrada Osječko-baranjske županije dodijeljena za uspješnu i istaknutu znanstvenu djelatnost u području biotehničkih znanosti i njezinu primjenu koja je rezultirala znanstvenim radovima i razvitkom ovog područja znanosti.

Josip Jona

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2013.)

vidi: Ivica Bajević i dr.

Danijela Jožef

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 1997.)

Radost počinje u trenutku kada čovjek prestane tražiti vlastitu sreću i kada ju pokuša dati drugima.

Većina mladih ljudi, Danijelinih vršnjaka, nakon sna otvara oči pitajući se što će tog dana raditi. Danijela ustaje prvom zorom, a obveze izvršava do kasno u noć. Teška odgovornost pala

je na srednjoškolk u trenutku smrti majke. Za sedmero djece i oca bila je to prava tragedija. Ipak, iako u progonstvu i okružena gotovo nepremostivim teškoćama postaje majka mladoj braći i sestrama. Ni teška bolest brata nije obeshrabrila Danijelu i njenu skromnu obitelj. Svatko ima svoju zadaću, svatko tu zadaću izvršava. Danijela okružuje svoju obitelj nesebičnom ljubavlju, marom odrasla težaka i radošću mlade djevojke. I pored svih obveza, nije zapustila svoje školske obveze. Uspješno je maturirala i stekla zvanje veterinarskog tehničara.

Njezina hrabrost, marljivost i ljubav ukazuje na prave i gotovo zaboravljene vrijednosti, te daje osobit primjer našoj mladeži. Zato Osječko-baranjska županija s namjerom izricanja zahvale i isticanja osobnog primjera nesebične ljubavi, samoodricanja i požrtvovnosti ove mlade osobe dodjeljuje Povelju humanosti Danijeli Jožef.

Tihomir Jurčević

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 1998.)

vidi: Članovi tima SOS telefona u Osijeku

Vladimir Jurčević

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 1998.)

vidi: Članovi tima SOS telefona u Osijeku

Stjepan Juriša

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2006.)

vidi: Marijan Bat i dr.

Josip Jurišić

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2000.)

Krv čovjeka nije samo dragocjena tekućina bez koje najveći broj živih organizama ne može živjeti. U povijesti ljudske civilizacije ona je gotovo simbol. Izražavala je sve ljudske vrline i vrednote, ali i njegove mane - i čast, i osvetu, i prijateljstvo i ljubav. Prijateljstvo je pečaćeno krvlju, miješanjem krvi potvrđivano je bratstvo, čast je branjena krvlju i uvreda njome spirana, krv kraljevske loze davala je pravo na vlast, i konačno - i ljubav je potpisivana krvlju.

Danas se prijateljstvo najčešće zapečati u kafiću uz dobru kapljicu, čast brani na Sudu, kraljevske loze se ionako odavno miješaju s pučkom krvlju i polako izumiru, a dragoj se umjesto pisma s kapljicama krvi šalje E-mail ili “Voice message” na mobitelu.

No, i danas u vremenu neslućenog uspona genetike, kloniranja živih organizama i čitanja genoma, krv čovjeka ima nezamjenjivu vrijednost, ona znači život. Bez nje bi posljedice svakodnevnih prometnih nesreća, teških bolesti i operativnih zahvata bile kobne za sve one ljude kojima je u takvom trenutku njihova života, krv potrebna.

Zato je dragovoljno darovanje krvi najviši oblik humanosti u kojem se nesebično dijeli najvrjedniji dio sebe za spas nepoznata čovjeka. Josip Jurišić počeo je darovati krv kao mladić, a nije prestao ni u teškim danima progonstva, u vrijeme kada su njegov život i životi njegovih

najbližih bili istinski ugroženi. Tijekom svoga života učinio je to više od 100 puta. Time se svrstao u mali krug ljudi koje ističemo kao primjer nesebičnosti i humanosti u vremenu kada ove ljudske vrijednosti ponekad i ustuknu pred “nazovi-vrijednostima” potrošačkog društva.

Stoga Osječko-baranjska županija dodjeljuje Povelju humanosti Josipu Jurišiću kao izraz zahvale za pomoć u liječenju bolesnih i povrijeđenih i spašavanju ljudskih života.

Juraj Jurković

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2012.)

Čak i u vremenu kada sport nastao kao igra, u suvremenom društvu i kulturi sve više gubi taj smisao, izvorno značenje tjelovježbe i sportskih aktivnosti kao usklađene igre snage, uma, emocija, osjećaja i volje i dijela čovjekove kulture ne gubi svoju vrijednost. Unaprjeđenje zdravlja i optimalan razvoj ljudskih osobina, motoričkih znanja i sposobnosti te njihovo što duže zadržavanje na što višoj razini svrha je tako usmjerenog procesa vježbanja. Otuda se do rezultata ostvarenih u kategoriji vrhunskog sporta kojima se dokazuju i proširuju krajnje granice ljudskih psihotjelesnih sposobnosti s ciljem dosizanja više razine tih mogućnosti dolazi neizbježnom stepenicom razvojnog sporta kao oblika poticanja i usmjeravanja psihotjelesnog razvoja djece i mladeži. U razvoju ljudskih potencijala koji pružaju mogućnost nadrastanja samoga sebe, sportske vrijednosti i norme imaju nezamjenjivu ulogu. To nije bez rizika, osobito s obzirom na osjetljivost populacije s kojom se radi. Stoga je značajan oslonac u odrastanju i izrastanju mladih ljudi u vrsne sportaše učitelj koji znajući posljedice djelovanja tih procesa na ljudski organizam vlada zakonitostima upravljanja procesom vježbanja. Nerijetki su danas afirmirani sportaši svoj put odabrali upravo zahvaljujući školskim počecima, učiteljima koji su pobudili njihov interes, prepoznali njihove potencijale, stručno ih usmjerili, vježbali, pratili i korirali njihov razvoj i napredovanje.

I Juraj Jurković pripada tom krugu samozatajnih sportskih pregalaca. “Kroz njegove ruke” prošlo je čak 39 naraštaja srednjoškolskih učenika, ali i sportaša školskog sportskog društva čije priznanje i sjećanje su mu i danas najveća nagrada. Vrstan metodičar svoje znanje nije samo dijelio s drugima, već ih je i podučavao u tome. Kao vanjski suradnik, mentor je studentima tjelesne i zdravstvene kulture na Pedagoškom fakultetu u Osijeku, predavač tjelesne i zdravstvene kulture na Pedagoškom, Pravnom i Poljoprivrednom, a potom sve do današnjih dana i na Prehrambeno-tehnološkom fakultetu u Osijeku te asistent iz predmeta Rukomet na Pedagoškom.

Za ovaj ga je predmet osposobilo bavljenje rukometom još od njegovih srednjoškolskih dana. Igrajući za lokalne klubove “Partizan” i “Batrina”, a potom od 1972. i kao član osječkog “Metalca”, sve do 1976. stječe znanja koja ubrzo počinje primjenjivati i kao trener. Pridružuje se Anti Kosteliću, jednom od najboljih hrvatskih rukometnih trenera toga doba, preuzimajući rad s mladim rukometašicama Rukometnog kluba u Osijeku. Nekolicina kasnije proslavljenih osječkih rukometašica pod njegovim je stručnim vodstvom sazrijevala i izrastala u vrhunske sportašice koje su svoj zenit dosegle dvostrukim naslovom pobjednica Kupa kupova Europe ‘82. i ‘83. godine.

Učitelj, ne samo po struci, već i po vokaciji, svestrani Jurković podučava i trenira mlade i one manje mlade skijaše. Već 35 godina predvodi škole skijanja i vodi skupine u Austriji, Italiji,

Slovačkoj, Sloveniji i Bosni i Hercegovini. Sport je drugi, ali zahtjevi su isti: prepoznati potencijale, stručno ih usmjeriti, vježbati, pratiti i korigirati razvoj i napredovanje. A to Jurković, kao iskusni kineziolog itekako dobro zna. To mu je priznao i njegov matični Hrvatski kineziološki savez dodjeljujući mu priznanje "Zaslužni kineziolog za životno djelo" 2011. godine. Pridružujući se ovom, kao i brojnim drugim priznanjima, Osječko-baranjska županija mu dodjeljuje svoju Nagradu za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa.

Milan Kamba

*("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2006.)
vidi: Marijan Bat i dr.*

Branko Karapandža

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2010.)

Danas, u vremenu nogometa planetarnog značenja u kome prodaja vlastitih sposobnosti ponekad zasjenjuje ljepotu igranja, gotovo su izbljedila sjećanja na vrijeme u kome je umijeće nogometa plijenilo i budilo zanos mladih zbog svoje športske ljepote. Tek ponekad, u emisijama i rubrikama vremeplova susrećemo imena športaša koji su obilježili to vrijeme.

Kada je Branko Karapandža 2007. godine umirovljen kao nastavnik osječke osnovne škole, proglašen je uzornim učiteljem. Jer, 34 godine je odgajao naraštaje djece u jednoj te istoj školi, ugrađujući im ljubav prema športu i športski duh, razvijajući njihove sposobnosti bavljenja športom i predvođeci ih na međuškolskim športskim natjecanjima. Cijeli svoj radni vijek posvetio je djeci, djeci koja se nisu mogla sjećati mladosti svoga učitelja, sjećati vremena u kojemu se njegovo ime upisivalo u zlatnu knjigu osječkog nogometa.

Poput drugih dječaka toga doba zaljubio se u loptu, onu nogometnu, i krenuo putem koji mu je osigurao mjesto standardnog prvotimca drugoligaša "Proleter", kasnije "Slavonije" i "Osijeka". Njegov klub je mijenjao ime, ali Karapandža je dvanaest godina, sve do 1970. uspješno branio njegove boje. Kao nadareni igrač sredine terena, potkraj pedesetih godina prošloga stoljeća, kao kapetan je predvodio omladinsku reprezentaciju bivše države.

Već je tada odlučio svoje znanje, umijeće i sposobnosti podariti mladima na putu ka športskom znanju i afirmaciji. Aktivno igranje zamijenio je nastavničkim zvanjem, ali i trenerskim radom s mladim zaljubljenicima nogometa. Sve do 1992. bio je stožerni član poznate i priznate škole nogometa NK "Osijek"-a. Karapandža slovi za jednog od najuspješnijih "lovaca na talente". U osječkom Gradskom vrtu prvi je trener nizu nogometaša koji su kasnije stekli i planetarnu reputaciju. Među imenima stotina vrhunskih nogometaša koje je nogometnoj abecedi naučio upravo Karapandža, najzvučnije odjekuju Šuker, Bjelica, Steinbrückner, Bajsić... Bio je voditelj zimske i ljetne škole nogometa u nekoliko navrata 70-ih godina prošlog stoljeća u Rovinju, a '97. i '98. godine predvodio je nogometni kamp glasovite Nogometne akademije Davora Šukera. Pa i danas ne može odoljeti svojoj prvoj ljubavi, trenirajući najmlađe nogometaše "Grafičar - Vodovoda".

Oduvijek naše udivljenje pobuđuje posvećenost čovjeka plemenitom cilju. Pogotovo ako djelovanje tome usmjereno obuhvaća gotovo njegov cjelokupan radni vijek. A kada to djelovanje

ostavlja neizbrisiv trag u sredini u kojoj čovjek djeluje, tada ono postaje uzorom naraštajima koji slijede. Tada govorimo o životnom djelu čovjeka koga njegova sredina izdvaja i za to mu odaje javno priznanje. Branko Karapandža rođen i školovan u Osijeku, u svom rodnom gradu ostavio je nesvakidašnji dubok trag radeći pune 42 godine sustavno, stručno i marljivo u školstvu i usporedno u nogometu.

Upravo stoga, uz brojna priznanja koja su slijedila ovoga uzor-učitelja i uzor-športaša nositelja "Trofeja podmlatka HNS-a" za životno djelo, u riznicu brojnih primljenih nagrada i priznanja dodijeljenih Branku Karapandži Osječko-baranjska županija je odlučila uvrstiti i svoju Nagradu za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa.

Šandor Karas

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2013.)

vidi: Ivica Bajević i dr.

Matej Kasač

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2011.)

Oblikovana poput planeta ljudske postojbine, nogometna lopta je izrastajući u "najvažniju sporednu stvar na svijetu" dosegla planetarni značaj predstavljajući čak i povod ratnih sukoba. Na lokalnoj razini ona je predmet osobnog poistovjećivanja, emocionalnog angažmana, gotovo pokretačka snaga društvenih procesa. Vjerojatno stoga, lokalne sredine u svoju povijest ugrađuju povijest nogometne lopte na vlastitim terenima. Uspješni nogometaši nisu samo zabavljači i, usprkos suvremenoj stvarnosti u kojoj umijeće prodaje vlastitih sposobnosti nerijetko zasjenjuje ljepotu igranja, oni su junaci sredina u kojima djeluju.

Matej (Mato) Kasač pripada vremenu u kojemu je športska ljepota još budila zanos mladih. I sam očaran nogometnom loptom primio ju je u svoje dječjačke noge u negdašnjem osječkom "Proleteru" i nije je ispuštao punih 17 godina. Sa svojih 17 godina već se druži sa seniorima najboljeg osječkog kluba i izrasta u, za protivničke vratare, zastrašujućeg strijelca. Kao nezamjenjivi kreator igre osječkog sastava, u sezoni 1961./62. drugi je najbolji strijelac Druge savezne lige, a u 64-godišnjoj povijesti Kluba koji je mijenjao ime od "Proletera", preko "Slavonije" do "Osijeka" u svojih 12 igračkih sezona, s postignutih 85 pogodaka treći je najbolji strijelac "bijelo-plavih" svih vremena. Ovaj dar nije mogao ostati nezamijećen pa svoju vještinu prikazuje i kao član juniorske i mlade jugoslavenske reprezentacije.

Mato Kasač je vrstan osječki nogometaš, i to je dokazao. No, on je i učitelj. Ne samo po svojoj školskoj spremi kojoj je kontinuirano dodavao nova stručna znanja koja su ga osposobljavala za poziv nogometnog trenera, već i po svojoj ljubavi prema poklonicima ove ljudske vještine, velikom znanju koje je imao predati mladima te predanošću s kojom je to činio. Dvanaest godina ovo umijeće približava učenicima osječke Upravne škole uz istodobno treniranje osječkog "Metalca". No pozivu svoje prve ljubavi nije mogao odoljeti. Prihvatio je potvrditi trenersku sposobnost i ugled u matičnom NK "Osijeku". Iako je ostavio neizbrisiv pečat legendarnog nogometaša, trajno mjesto u antologiji osječkog nogometa Kasač je osigurao u sezoni 1976./77. Dobivši priliku voditi seniorski sastav u tandemu s Andrijom Vekićem, nakon

21 godine nadanja i iščekivanja, osigurao je povratak osječkog kluba u prvoligaško društvo najboljih.

U “drugom poluvremenu” svoga života, Kasač je na kormilu tada najuglednijih niželigaških klubova - “Šparte”, “Belišća”, “LIO”-a i “Olimpije”, ali svojim stručnim znanjem i sposobnostima pomaže i razvoj niza manjih klubova. U svojim umirovljeničkim danima Mato se vraća djeci. Ne samo svojoj i djeci svoje djece u brušenju nogometnog dara, već i osnovnoškolcima osječke “Mladosti” koje dovodi do pobjedničkog postolja u gradskom školskom prvenstvu.

Matej Kasač uzor je najmlađim naraštajima ne samo po svojim športskim rezultatima. Utjelovljenje istinskog športskog duha Mateja Kasača oduvijek je budilo neskriveni respekt, kako kod suigrača, tako i protivnika. Nije stoga čudno da je prvi “Trofej uzor-sportaš” u sklopu tradicionalnog godišnjeg izbora najuspješnijih športaša Slavonije i Baranje 1968. godine pripao baš njemu.

Cijeneći da je ovaj legendarni nogometaš i predani nogometni pedagog svojim djelovanjem ovoj sredini podario trajne vrijednosti na uzor sadašnjim i budućim naraštajima i time ostvario svoje životne vizije koje ga svrstavaju u antologiju nogometa, Osječko-baranjska županija mu dodjeljuje Nagradu za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i sporta.

Ivan Katruša

*(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2015.)
vidi: Ivica Ćiraki i dr.*

Ante Kelava

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2004.)

Pokretači i nositelji napretka ljudske civilizacije oduvijek su bili ljubopitljivi ljudi, ljudi koji su propitivali dosegnuto, ljudi željni znanja. Inovatori, nezadovoljni postojećim, nastoje mijenjati ustaljeno i pronaći bolje primjenjujući svoju invenciju. Nesporno je da o inovativnom duhu ovisi razvitak ljudske civilizacije, a o stvaralaštvu njezin napredak. Društvena i ekonomska kriza u osnovi je kriza inovacije i stvaralaštva i bez njihovog razvitka nema napretka. Upravo stoga, svake godine Nagrada Osječko-baranjske županije odlazi i u ruke inovatora.

Ne postoji ni jedan segment ljudske djelatnosti koji nije moguće inovirati. Ante Kelava, inženjer prometnih znanosti zaposlen u I. Policijskoj postaji u Osijeku, vrsni je poznavatelj prometnih problema. To dokazuje i svojim inovacijama s toga područja, o čijoj vrijednosti i značenju svjedoče značajna priznanja na izložbama inovacija u zemlji i inozemstvu. Samo u 2003. godini na Međunarodnom sajmu inovacija “Eureka” u Brüsselsu za svoj rad “Lokot s dodatnim osiguračem” dobio je srebrnu medalju, a za inovaciju semafora koji bi noću trebao raditi u drugom režimu, a ne samo treptati žuto ili kako je to službeno nazvano: “Uređaj za davanje svjetlosnih prometnih znakova treptajima crveno-žuto i zeleno-žuto”, dobio je brončanu medalju. I konačno, ovaj slijed uspjeha Ante je okrunio ove, 2004. godine kada je na sajmu inovacija u Genevi dobio brončanu medalju za inovaciju “Primjena ultrazvuka u procesu razminiranja”.

Ante Kelava za svoj životni poziv je odabrao unaprjedenje sigurnosti, pa i njegove inovacije imaju taj smisao: sigurnosnim lokotom dodatno štiti određene prostorije, inoviranim semaforom jača sigurnost u prometu noću, a primjenom ultrazvuka u procesu razminiranja deseterostruko ubrzava postupak razminiranja, a istodobno podiže razinu sigurnosti za njegove izvođače.

Na značenje primjene ovih inovacija nije potrebno posebno ukazivati. Posebno ne na proces ubrzavanja postupka razminiranja u zemlji zasijanoj minama. No, s aspekta priznanja koje dodjeljujemo potrebno je istaći njihovo gospodarsko značenje s obzirom na već iskazani interes za njihovu komercijalizaciju. I upravo stoga Anti Kelavi se dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području gospodarstva za naročito uspjele inovacije koje pridonose razvoju područja u kojima su ostvarene.

Ladislav Keler

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2014.)

Ima li većeg priznanja od tvrdnje da određena djelatnost ne bi bila ista bez sudjelovanja određene osobe u njoj? Pa kada je riječ o tehničkoj kulturi, koja se s razvojem tehnološke civilizacije strelovito uspinje, a spoznaje o tehnologiji današnjice sutra već zastarijevaju, to ova ocjena ima posebno značenje.

Što u tehničkoj kulturi ovoga područja znači 60 godina angažmana Ladislava Kelera u njoj? Kao svog člana pamte ga osječki Radio, Aero i Foto klub početkom 50-tih prošlog stoljeća - danas brojne udruge tehničke kulture pronalaze tragove njegova djelovanja, najčešće u kritičnim trenucima njihova nastajanja i stasanja. S njim i s njima izrastala je i snažila tehnička kultura i zaljubljenika, ali i "običnih" stanovnika ovog područja. Treba li se prisjetiti sredine 50-tih kada Keler s projektorima tri puta tjedno obilazi sela Slavonije i Baranje prikazujući 16 mm filmove i radi na razvoju sustava pokretnih kinematografa u selima. Edukaciji pristupa sustavno. Vrlo brzo osniva Servis za prosvjetni film, spašava oštećene filmove i kreće u škole. Ta veza sa školama potrajat će cijeli niz godina u različitim oblicima. 80-tih projektima i izvedbom predvodi aktivnosti uvođenja novih tehnologija u prosvjetne institucije. Sustav audio i video tehnike i kablovskog povezivanja učionica, veliki broj škola njemu duguju.

Godine predvođenja djelatnosti obrade i prikazivanja filma porodile su sredinom 60-tih osnivanjem "Filmoteke" u Osijeku koju, kao njezin direktor, vodi dvadeset godina. Od tada, Filmoteka, kao ustanova tehničke kulture, postaje nositeljem i osloncem razvoja niza djelatnosti. Prvu filmsku kameru u Osijek je donio Keler radi bilježenja značajnog gradskog zbivanja. Od tada Osijek na filmsku vrpcu redovito bilježi sve važnije događaje. Iz usmjerenosti ka foto i filmskoj dokumentaciji izrasta i Centar za filmsku dokumentaciju pri Filmoteci sredinom 80-tih koji u tri godine djelovanja uspijeva prikupiti svu do tada nastalu raspoloživu foto i filmsku dokumentaciju o Osijeku, a u obradu dokumenta uvodi i mikrofilmsku tehnologiju. O ove se aktivnosti oslanja i Foto klub iz koga izrasta Kino klub koji u godinama koje slijede doseže vrhunsku razinu na hrvatskoj filmskoj sceni. No, usmjerenost Filmoteke koju Keler vodi time ne prestaje. Prednjači u implementaciji i razvoju video tehnologije te postaje prvi nositelj tehnike ozvučavanja javnih manifestacija. Od prvih računala koja samostalno sastavlja, posrednik je i

ulasku tehnologije osobnih računala na ovo područje. I tako - godinama. O visokoj razini njegova znanja i ugledu koji je time stekao ponajbolje svjedoči podatak da je 80-tih na prijedlog Obrazovnog programa Televizije Zagreb član, pa i predsjednik Komisije za elektroniku JUS-a, koja je stoga često zasjedala u Osijeku. U to vrijeme standardizirani su scart, VHS, tipkovnica i niz drugih tehničkih uređaja za upotrebu u tadašnjoj državi.

Ladislav Keler, profesionalac je u tehničkoj kulturi, ne samo po svom radno-pravnom statusu, već prije svega po svom pristupu tehnici. No, ove je napore i dosege, ipak, moguće objasniti tek predanošću vlastitoj viziji potencijala koje ta tehnika i tehnologija pružaju. Potpuno je suvislo, stoga, pratiti njegov angažman u nizu udruga tehničke kulture, čiji je pokretač, oslonac i promicatelj cijeli niz godina. Iz Foto, Kino i Video te Informatičkog kluba urasta u vodeća tijela Narodne tehnike, a potom Zajednice tehničke kulture od općinske i gradske do državne razine. No, on nije promatrač, oko njega se uvijek nešto zbiva - pokreće, raspravlja, predlaže, poduzima. Prva javna izložba opreme i inovacija u Osijeku pod nazivom "Panova" vezuje se i uz njegovo ime, baš kao i osnivanje Informatičke škole "Tema" u Osijeku kroz koju je prošlo gotovo 10.000 građana. Na temeljima u koje je i on ugrađen formiran je Centar tehničke kulture s ciljem da okuplja nadarenu djecu i potiče rad na programima tehničkih aktivnosti u osnovnim školama. Iz ovoga su slijedili i zimski oblici okupljanja učenika osnovnih škola Grada Osijeka, kao i Zimska škola informatike za ponajbolje informatičare srednjih škola iz cijele Republike Hrvatske. Sredinom 70-tih gradi referentni način financiranja tehničke kulture, često istican kao hrvatski ogledni model. Ustrojava upravljanje objektima tehničke kulture u Osijeku i Valpovu, a kao ratni tajnik Doma tehnike u Osijeku vida njegove rane. Dom tehnike postaje oslonac racionalnog ustrojavanja, funkcioniranja, ali i razvoja niza udruga. Svoju informatizaciju one zahvaljuju poglavito njemu.

Svoje starosno umirovljenje 95-te Ladislav Keler nije "preozbiljno" shvatio. Društveni angažman nije izostao, no zaljubljenik u tehniku to nikada ne može prestati biti. Nove tehnologije - novi izazovi. Otvorio je arhive filmske dokumentacije za koju gotovo da u 21. stoljeću više i nema odgovarajućih projektora i započeo proces digitalizacije. U prvom navratu 200 filmova iz razdoblja 1975. do 1983., a potom i presnimavanje i digitalizacija više od 1000 filmskih negativa. Iz zaborava izrastaju slike prošlosti sposobne ne biti samo dokumentom minulog, danas već prikazane na reviji filmova. I tako - godinama.

Ladislav Keler nije samo doajen tehničke kulture u Osijeku, on je gotovo već i njezin simbol. To prepoznaju svi oni koji temeljito proučavaju njegovo djelovanje tijekom minulih 60 godina, o čemu svjedoči i Državna nagrada "Faust Vrančić" dodijeljena mu za životno djelo. Pridružujući se ovim ocjenama, Osječko-baranjska županija mu dodjeljuje svoju Nagradu za životno djelo ostvareno u području tehničke kulture.

Sonja Kešerac i Maja Anić

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2011.)

Brže, dalje, više, bolje - temeljna su htijenja svakoga tko športom slavi i sjedinjuje u uravnoteženu cjelinu kvalitete tijela, volje i uma. Brže, dalje, više, bolje u odnosu na predašnje dosege; brže, dalje, više, bolje u odnosu na druge koji se bave istim športom sve do vrhunca

vlastitih mogućnosti. Čovjek je društveno biće pa i ta ograničenja prevladava povezujući se i djelujući zajedno s drugima. Ta, pojam timskog rada je vjerojatno i nastao upravo u okrilju športa. U tim uvjetima 2+2 ne mora uvijek biti 4.

Sonja Kešerac u svojoj 12-godišnjoj karijeri veslačice iza sebe već ima 18 naslova prvakinje Hrvatske u trima različitim posadama kao seniorka i juniorka, a uz dva seniorska svjetska i europska prvenstva, zabilježila je pet nastupa na svjetskim prvenstvima za mlade kategorije. Tri godine mlada, Maja Anić u devet godina uz sedam naslova prvakinja Hrvatske u različitim disciplinama i svim uzrastima, zabilježila je i dva nastupa na svjetskim juniorskim prvenstvima, uz dvostruko sudjelovanje na svjetskim i europskim prvenstvima. Tek 2009. godine Sonja i Maja postaju dvojac.

Obje članice Veslačkog kluba "Iktus" iz Osijeka, prvotno kao dvojac na pariće, a potom dvojac bez kormilara vrlo brzo postaju predvodnicima kvalitetnog ženskog veslanja u Hrvatskoj. Nakon pobjede na Prvenstvu Hrvatske 2009. godine u disciplini dvojac na pariće, u potrazi za optimalnom varijantom u kojoj će kapaciteti ove dvije veslačice u potpunosti doći do izražaja, po zamisli njihova trenera djevojke odbacuju po jedno veslo i preoblikuju se u dvojac bez kormilara. Rezultat se pokazao već na Europskom prvenstvu u bjeloruskom Brestu gdje su dovelale do brončane medalje te se upisale, uz Mirnu Rajle Brođanac, na popis jedinih ženskih osvajačica hrvatskih medalja na najvećim međunarodnim natjecanjima. Ovaj pothvat prethodno su najavile 10. mjestom na Svjetskom prvenstvu u poljskom Poznanu.

Protekle 2010. godine potvrđuju vrijednost svoje bronce i na Europskom prvenstvu u Portugalu, a na Državnom prvenstvu im nije bilo ravnih. Svjetsko prvenstvo na Novom Zelandu, uz zdravstvene i tehničke probleme, ipak je 8. mjestom označilo napredak u odnosu na prethodnu godinu. Iktusov dvojac, koji vesla sve brže, približio se svjetskoj eliti ove discipline, pogleda uprtog u plasman na predstojeće Olimpijske igre.

Sonja Kešerac i Maja Anić, prema tradicionalnom izboru "Športaša 2010.", najuspješnije su športašice Osijeka i Osječko-baranjske županije. One su to i po ocjeni Odbora za priznanja, koji im je, stoga, odlučio dodijeliti Nagradu Osječko-baranjske županije u području tjelesne kulture i športa za naročita športska postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima u veslanju u prethodnoj godini.

Davor Kezić

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 1998.)

Davor Kezić već je nekoliko godina aktivan inovator na području telekomunikacija, antenskih sustava i prateće opreme. Kroz svoj dugogodišnji rad, najprije kao TV-mehaničar, zatim samostalni obrtnik - TV-serviser i osnivač tvrtke Avos, koja se bavi servisiranjem audio vizualnih uređaja i proizvodnjom elektroničkih komponenata, ponajprije antena i antenske opreme, Davor Kezić je uočavao nedostatke elektroničkih uređaja i tako počeo pronalaziti kvalitetnija rješenja za te nedostatke.

Na "Inovi '97", VI. hrvatskom salonu inovacija održanom u Zagrebu 1997. godine, dobio je Srebrnu plaketu za svoju inovaciju širokopojasnih antena i pratećih komponenata za kvalitetan prijem televizijskih i radio signala. Tehnologija proizvodnje kojom se osigurava od-

lična izoliranost ugrađenih elemenata omogućava jednostavno postavljanje antena i njihovu dugovječnost. Kompaktnost cjeline daje sigurnost u radu uređaja i smanjuje broj kvarova na minimum.

Sve svoje nove ideje Davor Kezić može isprobati - napraviti prototip i isprobati njegove karakteristike, pa ukoliko su zadovoljavajuće u poduzeću može pokrenuti i proizvodnju. Tako je i pokrenuo i organizirao proizvodnju navedenih širokopojsnih antena za koje je dobio nagradu na "Inovi '97".

Stoga se za naročito uspješnu inovaciju i njezinu primjenu koja pridonosi razvoju područja u kojem je ostvarena, Davoru Keziću u znak priznanja dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području gospodarskih djelatnosti.

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2002.)

O inovativnom duhu ovisi razvitak ljudske civilizacije, o stvaralaštvu njezin napredak. Društvena i ekonomska kriza u osnovi je kriza inovacije i stvaralaštva i bez njihovog razvitka nema napretka. Upravo stoga, svake godine Nagrada Osječko-baranjske županije odlazi i u ruke inovatora. U slučaju Davora Kezića, već po drugi puta.

Davor Kezić već je poznat po uspješnim tehničkim rješenjima u području audio i video tehnike. Niz godina aktivan je inovator osobito na području telekomunikacija, antenskih sustava i prateće opreme, za što mu je, nakon niza međunarodnih priznanja, prvi puta dodijeljena Nagrada za 1996. godinu.

No, inovativni duh je nemiran duh. Dosegnuto u određenom području nije njegova granica. 1999. godina usmjerava ga na projekt razvoja zrakoplovnih generatora pomoću kojih se može djelovati na gradonosne oblake. Za konstrukciju generatora GS-001, koji ima niz prednosti u odnosu na slične generatore koji se koriste u svijetu te radi primjene više inovativnih rješenja, na poznatim svjetskim salonima inovacija "Geneve 2000" te "INPEX" u Pitsburgu dobija srebrna odličja. 2001. godine u suradnji s jednom zagrebačkom tvrtkom započinje pripremu za serijsku proizvodnju. Ova inovacija od neprocjenjivog je značenja za razvitak obrane od tuče, osobito na području istočnog dijela Hrvatske.

Davor Kezić jedan je od rijetkih inovatora koji je svoju inovativnu djelatnost pretočio u poduzetnički poduhvat kao TV-serviser i osnivač tvrtke Avos, koja se bavi servisiranjem audio vizualnih uređaja i proizvodnjom elektroničkih komponenata. Ovom djelatnošću on dokazuje vrijednost modela poduzetništva zasnovanog na inovativnoj djelatnosti.

Stoga se za naročito uspješnu inovaciju koja pridonosi razvoju područja u kojem je ostvarena, Davoru Keziću dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području gospodarskih djelatnosti.

Sonja Klingor

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 1996.)

Domovinski obrambeni rat, rat za opstanak hrvatskog naroda i države nije značio samo sukob oružja. Ratna stradanja su zahtijevala da se u bici za čovjeka mržnji suprotstavi briga o bližnjem osobito kada je on u nevolji. Rat je ugrozio životnu egzistenciju ljudi te u svoj svojoj

okrutnosti postavio pitanje njihovog preživljavanja. U tim uvjetima pomoć pristigla u pravo vrijeme ima osobitu vrijednost. Bez brojnih prijatelja preživljavanje velikog broja stanovništva ratom ugroženog područja Županije bilo bi iznimno otežano.

Sonja Klingor, kao načelnica Odjela za humanitarnu pomoć i transport pri Vladinom uredu za prognanike i izbjeglice, od samog je osnutka Vladina ureda pa sve do danas, pružala pomoć prognanicima i izbjeglicama u Županiji Osječko-Baranjskoj. Upućivala je na stotine tisuća tona namirnica, odjeće i opreme u našu Županiju, smatrajući životnim pitanjem opstanak svih naših ljudi u okolnostima surova rata. Uz svoj obvezni program za prognanike i izbjeglice pro našla je mogućnosti za dodatnim ogromnim količinama neophodnih namirnica: brašna, ulja, šećera i soli kao redovitom humanitarnom pomoći za našu Županiju, a u kriznim situacijama je slala opremu posebnog značenja - pokretne poljske kuhinje, plastične vreće za pijesak, plastičnu foliju za prozore, staklo, građevinski materijal, pokrivače, madrace, krevete i slično. Jednako značajno je i usmjeravanje stranih donatora. S tim ciljem je Sonja Klingor zajedno s Regionalnim uredom za prognanike i izbjeglice Osijek, organizirala seminar najvećih humanitarnih organizacija u Hrvatskoj koji je održan u Osijeku, kolovoza 1995. godine. Rezultat toga je uspostavljanje bliske suradnje s Hrvatskim humanitarnim forumom iz Badena u Švicarskoj, Caritasom Italije, Caritasom zagrebačke nadbiskupije i drugim organizacijama.

Osobni angažman Sonje Klingor nadilazi savjesno obavljanje povjerene joj dužnosti. Svoim radnim, ali i emocionalnim angažmanom uz veliko samopožrtvovanje organizirala je pružanje humanitarne pomoći te joj se stoga u znak priznanja dodjeljuje Povelja humanosti.

Risto Kocev

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2001.)

vidi: Ivan Iles i dr.

Marijan Kocijančić

(“Zelena povelja Osječko-baranjske županije”, 1998.)

“Učite vašu djecu da je zemlja naša majka. Što god snade zemlju snaći će i sinove zemlje. Čovjek ne tka tkivo života; on je samo struk u tome.” Odazivajući se ovim porukama izrečenim riječima mudrog indijanskog poglavice prije 120 godina, Marijan Kocijančić, nastavnik biologije i kemije iz Đakova gradio je i izgradio svoj pristup u odgoju najmlađeg naraštaja.

Svoju neograničenu ljubav prema prirodi kao učitelj učenicima prenosi, razvijajući u njima odgovornost za stanje prirode i svijest o nužnosti angažmana u održavanju prirodne ravnoteže, zaštite prirode te popravljajući ona što je čovjek svojim bahatim odnosom prirodi našao učinio. Toj svrsi služe i putovanja s ciljem upoznavanja prirodnih ljepota domovine, te rad s mladim biologima škole, koji postižu značajne uspjehe u svojoj sredini. Već 1989. godine u Osnovnoj školi “Ivan Goran Kovačić” Đakovo osniva “Mlade čuvare prirode” koji aktivno rade do danas. Brojne su aktivnosti ove skupine zaljubljenika i pregalaca za koje su izricana tome primjerena javna priznanja. Njihove pripadnike Đakovčani susreću i u akciji uređenja okoliša dječjeg vrtića 1996. godine isto kao i uz jezero Borovik 1997. godine u obnavljanju prirodnih vrijednosti njegova okruženja. Početkom 1998. godine u Đakovu osniva klub Pokreta ljubitelja

prirode "Lijepa naša", kojem se pridružuje i osam sekcija škole u kojoj djeluje. Na taj način postupno stvara organizirano jezgro pokreta ljudi svjesnih svog položaja i uloge u prirodom uspostavljenom sustavu, svjesnih svoje odgovornosti za održavanje toga sustava.

Stoga se Marijanu Kocijančiću za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša i promicanju potrebe zaštite okoliša, u znak priznanja dodjeljuje "Zelena povelja Osječko-baranjske županije".

Ivana Kolarić

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 1998.)

Više od stoljeća perivoji predstavljaju prepoznatljivu i nespornu vrijednost urbanog bića Slavonije i Baranje. Oni smisleno povezuju urbano tkivo stvoreno ljudskom djelatnošću s prirodnom okruženjem u kome izrasta. Stoga je briga za pejzažnu arhitekturu i gradsko zelenilo ne samo djelatnost od značenja za očuvanje okoliša, za zdrava pluća grada već i sastavni dio kulturološke pripadnosti slavonskih gradova europskom civilizacijskom krugu.

Nastavljajući i razvijajući najbolje tradicije podizanja i njegovanja parkova na području grada Osijeka, Ivana Kolarić je cijeli svoj profesionalni život posvetila oblikovanju ove dimenzije življenja urbanog čovjeka. Od početka svoga rada u Komunalnom poduzeću Osijek, kao tehnolog proizvodnje cvijeća i ukrasnog bilja sudjelovala je u podizanju novih zelenih površina i rekreacijskih kompleksa, uz stalno unapređenje tehnološkog procesa na održavanju parkova i javnih zelenih površina. U vrijeme rada u Zavodu za urbanizam i izgradnju Osijek kao projektant parkova i krajobraza ostvarila je značajne rezultate u uređenju i unapređenju okoliša u Osijeku, Valpovu i Belišću, kao i u naseljima izvan naše Županije.

Uobičajeno, bolesne ljude liječe liječnici, životinje veterinari, a biljke kao dio živoga svijeta? Ivana Kolarić dio je malobrojnih stručnjaka koji je pristupio saniranju ratnih rana na biljkama. Projekt sanacije drvoreda u Osijeku (1984. godine), Analiza stanja osječkih drvoreda u kojima je dala smjernice za održavanje postojećih i zamjensku sadnju novih vrsta, stručni rad "Oštećeno gradsko zelenilo Osijeka ratne godine 1991/92., objavljen u časopisu "Hortikultura", u kojem je više puta objavljivala stručne članke, te sudjelovanje u izradi "Studije Perivoja kralja Tomislava" u kojoj je jedan od autora omogućili su joj puno iskazivanje i primjenu stečenih znanja i stručnih i znanstvenih metoda u praktičnom obliku.

Svoja stručna znanja dijelila je sa svima kojima je to bilo potrebno ili je to zanimalo. Radila je kao član mnogih povjerenstava i odbora u kojima je djelovala u cilju očuvanja prirodnih vrijednosti i uređenja zaštićenih i ostalih zelenih površina, te provodila mnoge edukativne i praktične akcije sa školskom djecom i mladeži. Sav svoj životni i radni vijek gospoda Kolarić je posvetila očuvanju i unapređenju okoliša, te je stalnom brigom i njegom naslijedenih i stvorenih prirodnih dobara dala pečat njihovoj ljepoti i bogatstvu za buduće generacije.

Stoga se u znak priznanja za značajne rezultate u zaštiti i uređenju izuzetno vrijednih dijelova okoliša koji čine naše svakodnevno okruženje, dodjeljuje Ivani Kolarić "Zelena povelja Osječko-baranjske županije".

Marina Kopri

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2006.)

Ljubav i predanost svom pozivu preduvjet je i jamstvo uspjeha, osobito u radu s mladim naraštajima. Istinitost ove tvrdnje svojim djelovanjem potvrđuje i dokazuje Marina Kopri, profesorica glazbene kulture u našičkoj Osnovnoj školi Dore Pejačević koja je cijeli svoj i profesionalni pa i privatni život podredila glazbi i radu s mladima.

Privučena izazovom utemeljenja programa glazbene škole u Našicama u prigodi 100-te obljetnice rođenja Dore Pejačević doseljava u Našice prihvaćajući ne samo svoju pedagošku dužnost već i ulogu kulturnog poslenika u novoj sredini.

Tijekom 20 godina svog nastavničkog djelovanja u Našicama intenzivno se bavi i glazbenom pedagogijom izvan škole, kao dirigentica pjevačkog zbora Hrvatskog kulturnog društva "Lisinski". Godinama vrlo uspješno promiče ne samo zbarsko pjevanje, već i tamburašku glazbu, kao dirigentica tamburaškog orkestra. Intenzivnim bavljenjem tamburaškom glazbom, Marina Kopri izrasta u vodećeg glazbenog pedagoga na području tamburaške glazbe u ovome dijelu Hrvatske. Sve ovo rezultiralo je 2002. godine osnutkom Tamburaškog društva "Dora Pejačević" u Našicama. Pod njezinom vodstvom ovaj orkestar izrasta do prestižne ocjene jednog od najuspješnijih u zemlji. Rezultati se mjere brojem snimljenih nosača zvuka, brojem televizijskih emisija u kojima nastupa, nastupima u brojnim mjestima diljem Hrvatske i svijeta (Španjolska, Norveška, Švicarska, Njemačka, Mađarska, Italija...) i brojem primljenih nagrada i priznanja.

Tijekom 2005. godine profesorica Marina Kopri ostvarila je zapažene rezultate na području prosvjetne i kulturne djelatnosti, posebno kao nastavnica glazbe u našičkoj Osnovnoj školi Dore Pejačević, te kao dirigentica Tamburaškog orkestra Tamburaškog društva "Dora Pejačević" Našice. U toj je godini osvojila ukupno 8 prestižnih nagrada za svoju pedagošku djelatnost.

Svojim ukupnim djelovanjem uzdiže već pomalo zagubljenu vrijednost entuzijazma i volonterskog rada, koji ipak još uvijek krase većinu prosvjetnih djelatnika, a stručnim radom podiže prag pedagoškog standarda. I njezinim djelovanjem, glazbena škola u Našicama dosegla je standarde koji su je osposobili za izdvajanje u samostalnu Osnovnu glazbenu školu, o čemu je odluku na inicijativu stručnjaka ove škole donijela Županijska skupština 2006. godine.

Stoga se Marini Kopri dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije za iznimne rezultate u stručno-pedagoškom radu i promicanju glazbene kulture.

Stjepan Koričić

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2009.)

vidi: Zdravko Brleković i dr.

Ivica Korov

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2008.)

Kako da čovjek kojemu je oduzet dio njegovih fizičkih sposobnosti nastavi život dostojan čovjeka koristeći se u svom djelovanju preostalim sposobnostima? Odgovor na ovo pitanje

ovisi i o spremnosti društva u cjelini, a osobito sredine u kojoj živi da pruži ruku potpore o koju se taj čovjek može osloniti u nastojanju da nadomjesti svoj nedostatak. Ta potpora nije i ne smije biti apstraktna, ona ovisi o ljudima u životnom okruženju i njihovoj spremnosti da čovjeku pomognu u konkretnim životnim situacijama.

Ivica Korov iz Valpova i sam pripada toj skupini ljudi. Valjda i iz tog razloga bolje ih razumije, uspješnije identificira njihove potrebe i pronalazi načine pružanja pomoći. Svjestan je da bez dobre organiziranosti pojedinačna nastojanja ne mogu dati odgovore koji zadovoljavaju potrebe, pa potiče povezivanje i organiziranje građanskih inicijativa koje tome streme. Osniva i vodi Udrugu invalida rada Belišća i Valpova, organizira i povezuje udruge u Regionalni savez udruga invalida Slavonije i Baranje, kojem i danas predsjeda, zastupa invalide ovoga kraja u Hrvatskom savezu.

Za njega predvoditi udrugu invalida znači voditi brigu o interesima i potrebama ove skupine ljudi, ali i biti na raspolaganju svakom od njih pojedinačno, kada oni zatraže čovjeka na kojega se mogu osloniti, koji neće zatajiti. Cijeli svoj život, već trideset godina, posvetio je invalidnim osobama u definiranju nacionalne strategije brige o invalidnim osobama, u programima poput "Moj grad po mjeri čovjeka", u pritiscima na lokalne zajednice u otklanjanju arhitektonskih barijera, ali i u pomoći pri nabavci invalidskih kolica i u ostvarivanju mirovinskih prava stotinama invalida. Ivica Korov, poput dušebrižnika obilazi stare i nemoćne invalidne osobe te im razgovorom i savjetom nastoji ublažiti stanje u kojem se nalaze.

Mada i sam ima poteškoća s kretanjem, Ivica Korov još uvijek ne odustaje od borbe za prava i dostojanstvo osoba s invaliditetom. Stoga mu Osječko-baranjska županija dodjeljuje "Povelju humanosti" za organiziranje i pružanje pomoći invalidnim osobama.

Marinko Kovač

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2003.)

vidi: Franjo Andrašić i dr.

Josip Kovačević

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2009.)

vidi: Zdravko Brleković i dr.

Mr.sc. Damir Kovačić

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 1998.)

Mr.sc. Damir Kovačić, vrlo se rano aktivno počeo baviti športom, da bi sve do današnjih dana ostao vjeran dizanju utega, športu kojim se počeo baviti još u ranoj mladosti, te tako svojom cjelokupnom djelatnošću značajno pridonio razvitku ove grane športa. Najprije se u razdoblju od 1956. do 1959. godine aktivno bavio gimnastikom, a nakon toga se punih jedanaest godina, od 1960. do 1971. godine, aktivno bavio dizanjem utega. Od 1961. godine pa sve do danas član je Dizačkog kluba "Slavonija" iz Osijeka.

Godinama se baveći dizanjem utega Damir Kovačić postizao je vrsne rezultate iskazivane u iznimnim športskim postignućima na natjecanjima. Pet puta je bio pojedinačni seniorski prvak

države u dizanju utega (1965., 1966., 1967. i 1970. godine u srednjeteškoj kategoriji; 1968. godine u teškoj kategoriji). Pojedinačni seniorski prvak Hrvatske u dizanju utega bio je šest puta (1962. godine u lakoteškoj kategoriji; 1964., 1965., 1966. i 1967. godine u srednjeteškoj kategoriji i 1968. godine u teškoj kategoriji). U razdoblju od 1963. do 1970. godine bio je član državne reprezentacije u dizanju utega.

Iznimni rezultati koje je postizao Damir Kovačić u dizanju utega, govore o vrsnom sportašu koji je svojim dugogodišnjim radom, ustrajnošću i zalaganjem dao izuzetan doprinos ovoj grani športa. Nakon prestanka aktivnog bavljenja športom, ponovno mu se vraća 1982. godine kada postaje trener Dizačkog kluba "Slavonija" iz Osijeka, želeći na taj način stvoriti nove generacije uspješnih mladih sportaša, dizača utega, o čemu govori i podatak da je 1996. godine ekipa Dizačkog kluba "Slavonija", kojoj je trener, postala ekipni prvak Hrvatske u dizanju utega.

Prim.mr.sc. Damir Kovačić, zamjenik predstojnika i rukovoditelj Odjela za abdominalnu kirurgiju Klinike za kirurgiju Kliničke bolnice Osijek, i svoje je stručno znanje usmjerio športu kojem se potpuno posvetio. Tako je od 1982. do 1991. godine bio liječnik državne reprezentacije u dizanju utega, a od tada je liječnik reprezentacije Hrvatske. Član je i Zdravstvene komisije Hrvatskog olimpijskog odbora, te član i dužnosnik i drugih stručnih tijela i športskih udruga.

Iz rečenih se razloga mr.sc. Damiru Kovačiću u znak priznanja dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa.

Željko Kovačić

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2010.)

vidi: Gojko Brković i dr.

Josip Kozina

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2015.)

vidi: Ivica Ciraki i dr.

Dr.sc. Gordana Kralik

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2013.)

Kako uspostaviti organizirani sustav sveukupnog ljudskog znanja stečenog opažanjem procesa i pojava u prirodi i društvu, obrađenog racionalnim, znanstveno prihvatljivim metodama koji svojim sadržajem odgovara pojmu znanosti? Kako tu znanost osposobiti za promjene usmjerene napretku svih segmenata ljudskoga života i društvene zajednice u cjelini? Za odgovorima na ova pitanja čovjek traga u svim etapama razvoja svoje civilizacije. O uspješnosti odgovora na ova pitanja ovisi i brzina njegova uspona u savladavanju prepreka njegova razvoja.

Za odgovorima na ova pitanja tragala je i dr.sc. Gordana Kralik osobito tijekom 16 godina obnašanja dužnosti prvog čovjeka osječke akademske zajednice. Tek završen proces mirne reintegracije područja pod UNTAES-om u ustavni poredak Republike Hrvatske ostavio je otvoren problem osiguravanja odgovarajućih prostornih uvjeta djelovanja i razvoja Sveučilišta. Obnova

ratom oštećenih i razorenih sveučilišnih zgrada nadograđena je projektom u ratu oblikovane vizije Osječkog sveučilišnog campusa čija provedba na prostoru negdašnje vojarnje od 23 ha Sveučilište oblikuje po modelu suvremenih svjetskih sveučilišnih centara. Najvećom kapitalnom investicijom u povijesti osječkog Sveučilišta izgrađeni novi Studentski dom i Poljoprivredni fakultet, uz adaptacije preuzetih vojarni već danas svjedoče o rezultatima tih napora. Razvoj sveučilišnih odjela i Tere Tehnopolisa u prostorima bivše "Crvene vojarnje" pridružuju se ovim postignućima.

Sustavno pristupajući traganju za odgovorima koja pred akademsku zajednicu postavlja zbilja sredine u kojoj djeluje, nizom planskih dokumenata strategijske naravi, a konačno i Strategijom Sveučilišta J.J.Strossmayera u Osijeku 2011.-2020., trasiran je put razvoja u ulozu napretka regije čije je ono središte. Rektorica Kralik potiče i predvodi izradu i provedbu projekata kojima se oživotvoruju ova strategijska određenja. Pod njezinim je vodstvom Sveučilište u proteklom desetljeću prolazilo i prošlo značajan put preobrazbe. Ustroj i metodologija znanstveno-nastavnih i umjetničko-nastavnih sastavnica prilagođeni su usmjerenju izgradnje modernih visokih učilišta sukladno Bolonjskom procesu i potrebi ostvarivanja koncepta cjeloživotnog obrazovanja. Ustrojeni su Umjetnička akademija i novi studijski programi, novi poslijediplomski specijalistički i doktorski studiji koji danas oblikuju sustav od 82 sveučilišna i 9 stručnih studija te 15 doktorskih i 27 poslijediplomskih specijalističkih studija. U funkciji širenja organiziranog znanja, njegujući koncept policentričnog razvoja visokog obrazovanja u istočnom dijelu Hrvatske, osječko je Sveučilište pružilo potporu ustrojavanju i funkcioniranju veleučilišnih studija u Požegi, Vukovaru i Slavonskom Brodu. Samo u proteklom desetljeću broj studenata je više nego udvostručen, tako da danas osječku akademsku zajednicu čini preko 20 tisuća studenata uz preko tisuću nastavnika i suradnika.

Kvalitetne odgovore na pitanja što ga znanosti postavlja potreba prevladavanja krize razvojem, može davati samo vrsni znanstvenik. A Gordana Kralik to jest. Poznata i priznata znanstvenica u hrvatskoj i međunarodnoj znanstvenoj zajednici u znanstvenom području biotehničkih znanosti s dva znanstvena doktorata i još dva počasna, autorica i koautorica 347 znanstvena i 63 stručna rada, 7 knjiga, 5 sveučilišnih udžbenika i 3 monografije, voditeljica preddiplomskih, diplomskih i poslijediplomskih studija na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku dr. Kralik je neosporni autoritet u području znanosti o stočarstvu. Svoju znanstvenu razinu potvrđivala je i znanstveno-istraživačkim radom u proizvodnji funkcionalne hrane koji prate i iznimna priznanja. Valja bilježiti priznanja za inovativni pristup u proizvodnji OMEGA-3 konzumnih jaja, rezultate istraživanja najnovijeg projekta "Karnozin - funkcionalni sastojak mesa peradi" kao podloge za prijavu patenata novog inovativnog proizvoda i u konačnici Državnu nagradu za znanost iz područja biotehničkih znanosti za 2009. godinu.

Znanje profesorice Kralik izvor je napajanja 44 generacije agronomskih stručnjaka u čijem je obrazovanju sudjelovala, i oslonac u 80 diplomskih, 11 magistarskih i 7 doktorskih radova kojima je bila mentor.

Prof. dr.sc. Gordana Kralik je tijekom svog cijelog radnog vijeka nastojala u svim segmentima sveučilišnih djelatnosti, i u nastavi i u znanosti, postići izvrsnost po uzoru na prestižna europska i svjetska visoka učilišta. Gordana Kralik iza sebe ostavlja snažno regionalno Sveučilište osposobljeno za nove izazove, za nova traganja za odgovorima što ga budućnosti postavlja

sadašnjost. Ocjenjujući da je time ostvarila trajno dobro od značaja za Županiju i Republiku Hrvatsku u cjelini, Osječko-baranjska županija joj dodjeljuje svoju Nagradu za životno djelo ostvareno u području znanosti i prosvjete.

Dr.sc. Stjepan Krčmar

(“Zelena povelja Osječko-baranjske županije”, 2007.)

U ovo naše informacijsko doba koje nas bombardira nizom značajnih i manje značajnih informacija, skromno se provlače i podaci o nestanku životinjskih i biljnih vrsta s lica planeta kojeg zovemo Zemlja. U ovom vremenu, za koje tvrdimo da čovjek otima zemlju od svoje djece, počesto zaboravljamo da je priroda složeni sustav u kojem svaki njezin sastojak ima svoju ulogu i funkciju. O tome svjedoči i zanimljiva tvrdnja da bi nestankom pčela u kratkom vremenu nestao i život na ovom planetu.

Ne bez razloga, suvremene države donose propise i provode mjere zaštite biološke raznolikosti. Sačuvati dio prirode od pogubnog utjecaja čovjeka, znači štititi njezinu cjelovitost. U tome nezamjenjivu ulogu imaju znanstvenici svojim upornim i, obično nestručnom oku počesto nerazumljivim i nesvrshodnim, bavljenjem djelićima tog prirodnog sustava. Dr. Stjepan Krčmar, docent na sveučilišnom Odjelu za biologiju u Osijeku, pripada toj skupini ljudi. Vrsni poznavatelj čarobnog svijeta kukaca, autor je brojnih znanstvenih članaka objavljenih i u stručnim časopisima Japana, Amerike, Belgije, Italije, Slovačke, Poljske, Češke, Mađarske, Bugarske, Njemačke. Vodi i sudjeluje u znanstvenim i stručnim projektima koji proučavaju nedovoljno poznati životinjski svijet na ovom našem području, u Kopačkom ritu, ali i diljem Lijepe naše. Svoje spoznaje ugrađuje u dokumente kojima je svrha zaštita biološke i krajobrazne raznolikosti.

Svjestan da uspjeh misije zaštite prirode ovisi o znanju i htijenju ljudi, nastoji svoje studente usmjeriti tom plemenitom cilju. Kao nastavnik Opće ekologije i Ekologije životinja na dodiplomskom studiju te nastavnik poslijediplomskog interdisciplinarnog studija Zaštita prirode i okoliša, kao mentor svoje znanstvene spoznaje ugrađuje u stručno i znanstveno osposobljavanje budućih voditelja i promotora ovih aktivnosti. Pored toga, svojim stručnim člancima, namijenjenim srednjoškolicima, studentima, ali i svim ljubiteljima prirode popularizira dosege svog znanstvenog istraživanja i potrebu zaštite prirode.

Ne samo znanstvenik, već i zaljubljenik u prirodu, njezinu floru i faunu, kao rođeni Baranjac, inicijator je zaštite dijela vlažnog staništa u Zmajevcu, gdje raste vrsta orhideja upisana u Crvenu knjigu ugroženih biljnih vrsta u Hrvatskoj. Potakao je i zaštitu lesnih strmaca oko Zmajevca gdje obitavaju rijetke ptice. Svoje studente podučava o rijetkim zaštićenim vrstama biljaka i životinja u Kopačkom ritu i diljem Baranje, “na licu mjesta” u izravnom kontaktu s prirodom. Prirodu treba doživjeti. Tek tada ju je moguće pravilno cijiniti, iskreno voljeti i bezrezervno ju štititi. A bez takovog odnosa, upozorenje poglavice Seatla postaje tragično: “Gdje je guštara? Otišla je. Gdje je orao? Otišao je. To je konac življenja i početak borbe za preživljavanje.”

Upravo stoga, Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju Zelenu povelju dr.sc. Stjepanu Krčmaru za značajnu stručnu i znanstveno-istraživačku i nastavnu djelatnost usmjerenu istraživanju životinjskog svijeta na prostoru Županije i osiguravanju cjelovitog očuvanja biološke raznolikosti prirodnih zajednica i ekološkog sklada i stabilnosti.

Zvonko Kubica

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2013.)

vidi: Ivica Bajević i dr.

Nebojša Kurilj

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2011.)

Što je to humanost? Tek puka fraza, tek literarni predložak nadahnutih pisaca ili pak umotvorina starih filozofa? Suvremena ljudska civilizacija, koju počesto nazivamo humanističkom, svom žestinom postavlja to pitanje stvarnosti u kojoj živimo. Imajući u vidu da humanost predstavlja čovječnost, odnos prema drugim ljudima, etičkim i estetskim vrijednostima u skladu s ljudskom prirodom i njenim unutrašnjim vrijednostima, stvarnost koju živimo potencira značaj i značenje humanosti, shvaćene ne samo kao oblik apstraktnog čovjekoljublja već i spremnost na samopožrtvovanje i samoodricanje s namjerom pružanja djelotvorne pomoći onima kojima je ona najpotrebnija. Riječ je o potrebi reafirmacije ljudskog društva kao humane zajednice u kojoj pojedinac nije prepušten sam sebi već je njegova sredina spremna priskočiti mu u pomoć, kada ju on ustreba. Pri tome ni za trenutak ne treba smetnuti s uma da se humanost osjeća čistim srcem, svjedoči jezikom, a potvrđuje djelom. Humanost nije i ne smije biti poza. Humanost ne znači da je dostatno samo lijepo misliti. Humanost zahtijeva da se gesta pretvori u pokret. Koliko puta smo svjedoci ljudske nesreće i pogibelji koja je mogla biti izbjegnuta prisebnošću i djelotvorno pruženom rukom pomoći. Koliko li svjedoka te pogibelji ostaju tek promatrači. No, oni koji odbijaju biti tek promatrači vraćaju vrijednost ljudskosti i podsjećaju da je ljudsko društvo sazdano na humanim odnosima, da bez njih ono nije u mogućnosti opstati. Pred nama su ljudi, sasvim obični po svom rođenju, školovanju, poslu i svom svakodnevnom životu. Pred nama su ljudi koji su se ne dvoumeći suprotstavili opasnosti i od smrti ugrabili život, gotovo ga iznova darivajući onome kojega su spasili. Hrabrost i požrtvovnost koji prerastaju u junaštvo, nesebičnost koja prerasta u ljubav prema bližnjem, osobine su koje rese ove junake. Spašavajući čovjeku život na najbolji mogući način potvrdili su humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo. I upravo stoga ih Osječko-baranjska županija ističe na uzor sadašnjim i budućim naraštajima i u znak zahvalnosti i priznanja im dodjeljuje “Povelju humanosti”.

Lijep je svibanjski dan. Osječka promenade uz Dravu puna je šetača. Mališani se igraju uz samu obalu. No u toj vrevi svi govore, a nitko ne sluša. Vapaj dječaka kojim daje do znanja da mu se utapa brat koji je pao u rijeku, od svih dokonih šetača čuo je samo jedan od stanara na balkonu višekatanice uz Dravu. I reagirao je još jačim upozorenjima onima dolje. Ta zar nitko ne čuje što se događa? Čuo ga je Nebojša Kurilj, konobar u obližnjem kafiću i zastao. Vidio je ljude na promenadi kako promiču. Shvativši da nitko nije pritekao u pomoć, niti ima tu namjeru, potrčao je. Strčao je s benta uz ćudljivu rijeku i skočio. Nekoliko zamaha do dječakovog plutajućeg tijela. Izvlači ga iz duboke mutne dravske vode koja se već sklapala nad njegovom glavom, u naručju ga unosi u kafić, umata u deku, te poziva hitnu i dječakove roditelje.

Sve se zbilo brzo. Dijete je u šoku i dalje više da se utapa. A šetači na promenadi i gosti u kafićima i nadalje šetaju i polako pijuckaju kavu sa šlagom.

Trenutak nepažnje može završiti kobno. I završio bi da nije ljudi koji su, poput Nebojše Kurilja spremni ugroziti sebe da bi pomogli drugome. Zahvaljujući mu na tome, Osječko-baranjska županija mu dodjeljuje svoju "Povelju humanosti".

Domagoj Kusalić

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2008.)

Ljudska civilizacija u ovom tehnološkom dobu svoj napredak temelji na snažnom povećanju količine raspoloživih znanja i razvoju mudrosti u njihovom korištenju. Informacijsko doba te civilizacije ne ovisi samo o zadivljujućem razvoju tehničkih poluga, već prije svega na znanju onih koji te poluge stvaraju i njima se koriste. Informatičko doba društva znanja i znanstvene izvrsnosti počiva na naraštajima koji pristižu i kojima je sofisticirano korištenje suvremenim informatičkim i komunikacijskim sredstvima dio obične svakodnevnice.

Domagoj Kusalić, danas student elektrotehnike i računalstva, nesporno pripada tom naraštaju. Godinama najbolji informatičar iz školskih kluba, izrasta u međunarodno potvrđivanog vrhnog informatičara. Još kao bizovački osmoškolac najbolji je informatičar svoga uzrasta u Županiji. Taj status zadržava i u srednjoškolskom uzrastu kao učenik osječke III. gimnazije i polaznik Centra tehničke kulture u Osijeku. No, tome pridodaje i uspjehe na državnim natjecanjima koji ga svrstavaju među najbolje informatičare Hrvatske i kandidiraju za državnu reprezentaciju. S II. ekipom reprezentacije Hrvatske 2006. godine osvaja brončanu medalju na 13. srednjeeuropskoj informatičkoj olimpijadi u Vrsaru. Te iste godine, natječući se u Cincinnatiju, započinje put do prvaka svoje kategorije u natjecanju ACSL (American Computer Science League) u Houstonu 2007. godine. Te, 2007. godine, treći je na državnom natjecanju, ali i na Hrvatskoj informatičkoj olimpijadi. Postignute rezultate iste je godine okrunio zastupajući boje hrvatske reprezentacije brončanom medaljom izborenoj među 297 natjecatelja iz 79 zemalja na 19. međunarodnoj informatičkoj olimpijadi održanoj u Zagrebu pod pokroviteljstvom UNESCO-a.

Domagoj Kusalić, godinama najbolji mladi informatičar Županije, svjedoči istinu da budućnost ljudske civilizacije pripada znanju i umješnosti njegovog korištenja koje u sebi od malih nogu nose i razvijaju naraštaji koji pristižu. On je to već potvrdio i na globalnoj razini. Ovoj potvrdi pridružuje se i Nagrada Osječko-baranjske županije kao priznanje za iznimna postignuća na domaćim i međunarodnim natjecanjima u području informatike.

Ladislav Lamza

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2014.)

Svaki čovjek kao društveno biće ima pravo na život u zajednici u dostojanstvu i kvaliteti primjerenim mogućnostima te zajednice i njegovoj sposobnosti da te mogućnosti koristi. Socijalna politika jedne zajednice mora voditi računa o najugroženijim dijelovima svoga stanovništva suzbijanjem socijalne isključenosti. Pa otuda i zahtjev Svjetske zdravstvene organizacije usmjeren zamjeni ustanova za dugoročni smještaj invalidnih osoba uslugama potpore uključivanju u svakodnevni život zajednice.

Osječki Dom za psihički bolesne odrasle osobe s dvjestogodišnjom tradicijom, oblikovan po modelu negdašnjih ubožnica minuloga doba koje ne omogućavaju život dostojan čovjeka,

već dulje vrijeme to nije. Napore usmjerene bitnom poboljšanju uvjeta smještaja starijih bolesnika vezanih uz postelju i djelovanja ove institucije već desetak godina predvodi Ladislav Lamza, ravnatelj ovoga Doma. S iskustvom socijalnog radnika i voditelja odjela te ravnatelja u socijalnim institucijama Osijeka i Vukovara, svoje znanje i energiju uložio je u promjenu stanja u Domu, u osiguravanje uvjeta života primjerenih potrebama čovjeka. Slijedeći svjetska iskustva i preporuke započeo je proces transformacije Doma u centar za pružanje usluga u zajednici kojim će se razvijati usluge organiziranog stanovanja, zapošljavanja osoba s invaliditetom s mentalnim oboljenjima, usluge pomoći i njege u kući i usluge psihosocijalne podrške. Formiranjem zasebnih malih stambenih jedinica koje imitiraju obitelji stvoreni su uvjeti osamostaljenja dotadanih korisnika Doma koji su u stanju preuzeti mogućnosti i odgovornosti samostalnog života. Dakako, Dom je uvijek tu kao oslonac i podrška. Tim procesom, koji se nastavlja, osječki se Dom prometnuo u reprezentativni model hrvatske primjene svjetskih stremljenja.

Ovom transformacijom Doma ne povećava se samo kvaliteta usluga koje Dom pruža svojim korisnicima već i njihove mogućnosti uspješnijeg i humanijeg uključivanja u život zajednice kojoj pripadaju, primjereno njihovim sposobnostima. Upravo stoga, odajući priznanje na ulaganim naporima i ostvarenim rezultatima Osječko-baranjska županija odlučila je dodijeliti svoju "Povelju humanosti" Ladislavu Lamzi za skrb o starima, bolesnima, tjelesno i duševno povrijeđenima i svima kojima je potrebna pomoć drugog čovjeka kojom se afirmira i potvrđuje humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo.

Dr.sc. Zvonimir Lauc

("Povelja lokalne samouprave" Osječko-baranjske županije, 2008.)

Izgradnja nove, neovisne države uz napuštanje državnog i društvenog ustrojstva jednostranačkog sustava u Hrvatskoj zahtijeva oblikovanje primjerenog sustava lokalne samouprave koji će značiti povratak tradicijama hrvatskog lokalnog državnog ustroja uz prihvaćanje temeljnih načela i instituta lokalne samouprave i lokalne državne uprave razvijenih europskih demokracija. Dakako da je pri tome prisutna spoznaja da povratak hrvatskoj tradiciji nije i ne može biti puko imitiranje prošlih rješenja već kreativna primjena svega onoga što je u hrvatskoj političkoj i pravnoj kulturi ostavilo traga i pokazalo se korisnim i primjenjivim, budući da je nužno odgovoriti suvremenim uvjetima djelovanja uprave izraženih porastom opsega i funkcija uprave te razvitkom tehnike i tehnologije rada.

Ta zadaća i od najvrsnijih umova Hrvatske traži kreativan pristup i doprinos oblikovanju društvenog modela koji najpotpunije može odgovoriti potrebama suvremeno ustrojene hrvatske države. Odazivajući se ovom pozivu dr.sc. Zvonimir Lauc svojom znanstveno-istraživačkom, publicističkom i organizacijskom aktivnošću čini napore upravo u području ustrojstva lokalne samouprave sudjelujući u oblikovanju djelatnosti koja se već počinje nazivati "Osječkom školom".

Zvonimir Lauc, redoviti je profesor Pravnog fakultetu Sveučilišta J.J.Strossmayera u Osijeku, predsjednik Katedre ustavnih i političkih znanosti i trenutno na dužnosti dekana ovog Fakulteta.

Godinama predvodi projekte istraživanja i oblikovanja prijedloga za dogradnju sustava lokalne samouprave u Hrvatskoj. Glavni je istraživač na projektu "Oblikovanje hrvatske lokalne i regionalne samouprave". Ovu aktivnost prati njegovo intenzivno aktivno sudjelovanje na domaćim i međunarodnim znanstvenim i stručnim skupovima na kojima izlaže spoznaje stečene istraživanjem i vizije razvitka. Brojni su znanstveni i stručni radovi kojima obrađuje značajna pitanja funkcioniranja i razvitka lokalne samouprave publicirani tijekom godina od knjige "Regija i regionalizacija u Hrvatskoj", čiji je koautor 1989. godine, do niza stručnih radova u priručniku "Lokalna samouprava - hrvatska i nizozemska iskustva" 2001. godine i drugim izdanjima.

Dr. Lauc se ne zadovoljava samo ispunjavanjem svojih zadaća znanstvenog radnika. Svjestan svoje misije kao stručnjaka koji može dati kvalitetan doprinos razvoju sustava lokalne samouprave, potiče, sudjeluje u organiziranju i izvođenju niza aktivnosti kojima se stručna znanja pretaču u uporabnu vrijednost. Riječ je prije svega o edukativnim aktivnostima i to ne samo putem publicističke djelatnosti. Osiguravajući trajnost tim aktivnostima, sudjeluje u oblikovanju i organiziranju Hrvatskog instituta za lokalnu samoupravu 1998. godine od kada je njegov predsjednik. U tom okviru sudjeluje u organiziranju stručnih i znanstvenih skupova, publicističkoj djelatnosti i edukativnim aktivnostima usmjerenim osposobljavanju nositelja lokalne samouprave za upravljanje razvojem.

Nadogradnju ovih aktivnosti predstavlja poslijediplomski studij "Upravljanje razvojem lokalne i regionalne samouprave" koji je oblikovao kao projekt te ga pokrenuo u okviru Pravnog fakulteta u Osijeku u akademskoj godini 2002./2003. Polazeći od spoznaje da do sada u Hrvatskoj nije bilo sustavnog obrazovanja, bolje reći specijalizacije za osposobljavanje managera lokalne i regionalne samouprave, on vodi za sada jedini poslijediplomski studij ovoga sadržaja u Hrvatskoj. Studij je izraz opredjeljenja za netradicionalni akademski studij kao "laboratorij ideja", koji će tragati za hrvatskom teorijom i praksom razvoja lokalne i regionalne samouprave, privlačiti mlade iz zemlje i svijeta, pomoći im u generiranju novih znanja, vještina i ponašanja.

Sve ove aktivnosti ističu činjenicu da dr. Lauc pripada maloj grupi hrvatskih eksperata za lokalnu samoupravu. Danas je kao jedini hrvatski stručnjak član Skupine nezavisnih eksperata za Europsku povelju o lokalnoj samoupravi Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti Europe.

Kako je riječ o znanstvenom i stručnom djelovanju usmjerenom stvaranju kvalitetnih znanstvenih i stručnih osnova jačanja lokalne samouprave i teorijskom razvitku sustava te naporima usmjerenim afirmaciji ideje i prakse lokalne samouprave na području Županije kao dijela europskog civilizacijskog kruga, Osječko-baranjska županija dodjeljuje dr.sc. Zvonimiru Laucu svoju "Povelju lokalne samouprave".

Zdenka Lechner

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2005.)

Identitet jednoga naroda zrcali se u njegovom jeziku, povijesti, tradiciji i kulturi koja je u njoj nastala. Sve agresivnija globalizacija koju svjedočimo, nasrće na mnoge osobnosti, a moderno vrijeme sve snažnije potiskuje tradicionalne kulturne vrijednosti. O njezinoj zaštiti, očuvanju i predstavljanju danas se brinu istinski entuzijasti.

Jedan od takvih pregalaca i zaljubljenika u narodno blago jest Zdenka Lechner, rođenjem Osječanka, u mladosti i kasnijoj dobi Zagrepčanka, prva etnologinja istočne Hrvatske. Osijek, Beli Manastir i druga baranjska naselja, Đakovo, Valpovo, Našice, Vinkovci, Požega i Slavonski Brod, mjesta uz Dunav od Erduta do Iloka bila su postaje između kojih se Zdenka Lechner uporno, odlučno i s ljubavlju prema tradiciji kretala u vremenu od 1951. do 1965. godine u potrazi za proizvodima narodnog duha. Tekstilno rukotvorstvo, narodne nošnje, poljoprivredne sprave, namještaj i predmeti svakodnevnog uporabe, lončarski, drvorezbarski i drugi proizvodi ruralnih sredina, blago su koje je Zdenka Lechner strpljivo i neumorno prikupljala, obrađivala i pripremala za prezentaciju, oblikujući tako sadržaj Etnografskog odjela koji je utemeljila u Muzeju Slavonije u Osijeku. Rezultate svoga izučavanja prenosila je mladima i cjelokupnoj stručnoj javnosti objavljivanjem oko 150 stručnih i znanstvenih radova u Osječkom zborniku i drugim publikacijama.

Zbog zdravstvenih problema morala je preseliti u Zagreb. No, i nadalje ostaje sa svojom Slavonijom kao voditelj zbirke nošnji Slavonije, Baranje i Srijema u zagrebačkom Etnografskom muzeju. Bila je i ostala, kako to ona voli reći "dvodomna biljka", Zagrepčanka po stanovanju, Slavonka po opredjeljenju i profesionalnom usmjerenju.

Zdenka Lechner je posvetila svoj život etnologiji ovoga područja. Svojim pionirskim radom postavila je temelje od kojih mora poći svatko tko se bavi tradicijskom baštinom ovih prostora. Svaki student, stručnjak i znanstvenik ili tek ljubopitljivi prolaznik koji želi upoznati i razumjeti etnografsko naslijeđe Slavonije, Baranje i Srijema mora se susresti s njezinim radovima. Rad Zdenke Lechner ostavio je iza sebe neprolazno dobro koje je postalo sastavnim dijelom hrvatske kulturne baštine nužno za shvaćanje njezinih korijena i nacionalnog identiteta.

Iz rečenih razloga Osječko-baranjska županija dodjeljuje Zdenki Lechner Nagradu za životno djelo ostvareno u području kulture za značajan doprinos istraživanju, obradi i valorizaciji kulturnog etnografskog naslijeđa na području istočne Hrvatske.

Ivan Lehman

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 1998.)

Ivan Lehman, profesor matematike, već tridesetpet godina radi u nastavi matematike, i to svim stupnjevima školovanja, kako u osnovnoj tako i u srednjoj školi, a trenutno je i profesor-mentor studentima matematike Pedagoškog fakulteta u Osijeku. Svojim radom i stvaralaštvom bogat život posvetio je učenicima, prateći ih i potičući na rad od osnovne škole do profesorskog zvanja.

Radeći na više škola, kao primjerni i vrsni dugogodišnji prosvjetni djelatnik, veliki broj generacija osječkih učenika uspješno je osposobio za nastavak obrazovanja, a posebno za izučavanje onih područja u kojima matematika ima širu primjenu. Kroz nastavu matematike omogućava učenicima da steknu matematička znanja potrebna za razumijevanje pojava i zakonitosti u životu, prirodi i društvu. U nastavi njeguje razne oblike ostvarivanja interakcijskih odnosa, a kod učenika razvija originalan pristup rješavanju problema i kreativnost u iznalaženju rješenja. Generacije učenika poznaju ga kao odličnog predavača, čovjeka koji svoje znanje prenosi učenicima na najbolji način.

Profesor Ivan Lehman ne zaustavlja se samo na svojim osnovnim nastavničkim dužnostima. Njegov se rad u izvannastavnim aktivnostima prepliće sa svakim djelićem njegova slobodnog vremena. Posebnu pažnju posvećuje radu s nadarenim i naprednim učenicima - matematičarima, koje okuplja i vodi, prenosi im znanje i potrebu organiziranosti u tom radu, pa nije čudo što njegovi učenici, kako redovni, tako napredni i nadareni postižu izvanredne rezultate na općinskim, međuopćinskim, županijskim i državnim natjecanjima. Djelatno sudjeluje u radu Ljetne i Zimske matematičke škole, koju pohađaju učenici svih srednjih škola u gradu.

Iako je sadašnji rad Ivana Lehmana vezan uz srednju školu, III. gimnaziju u Osijeku, posebno je vrijedno spomenuti njegov dragovoljni rad s učenicima od 4. do 6. razreda osnovne škole, koje priprema za natjecanja u matematici. Velik je doprinos profesora Lehmana i u radu osječkog ogranka Hrvatskog matematičkog društva, a svoja stručna znanja pretočio je i u niz članaka koje je objavljivao u stručnim biltenima.

Iz rečenih se razloga Ivanu Lehmanu u znak priznanja dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo ostvareno u području prosvjete.

Dorđe Lekić

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2012.)
vidi: Mirko Fekete i Dorđe Lekić

Juraj Lešković i Slaven Poštić

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2011.)

Što je to humanost? Tek puka fraza, tek literarni predložak nadahnutih pisaca ili pak umotvorina starih filozofa? Suvremena ljudska civilizacija, koju počesto nazivamo humanističkom, svom žestinom postavlja to pitanje stvarnosti u kojoj živimo. Imajući u vidu da humanost predstavlja čovječnost, odnos prema drugim ljudima, etičkim i estetskim vrijednostima u skladu s ljudskom prirodom i njenim unutrašnjim vrijednostima, stvarnost koju živimo potencira značaj i značenje humanosti, shvaćene ne samo kao oblik apstraktnog čovjekoljublja već i spremnost na samopožrtvovanje i samoodricanje s namjerom pružanja djelotvorne pomoći onima kojima je ona najpotrebnija. Riječ je o potrebi reafirmacije ljudskog društva kao humane zajednice u kojoj pojedinac nije prepušten sam sebi već je njegova sredina spremna priskočiti mu u pomoć, kada ju on ustreba. Pri tome ni za trenutak ne treba smetnuti s uma da se humanost osjeća čistim srcem, svjedoči jezikom, a potvrđuje djelom. Humanost nije i ne smije biti poza. Humanost ne znači da je dostatno samo lijepo misliti. Humanost zahtijeva da se gesta pretvori u pokret. Koliko puta smo svjedoci ljudske nesreće i pogibelji koja je mogla biti izbjegnuta prisebnošću i djelotvorno pruženom rukom pomoći. Koliko li svjedoka te pogibelji ostaju tek promatrači. No, oni koji odbijaju biti tek promatrači vraćaju vrijednost ljudskosti i podsjećaju da je ljudsko društvo sazdana na humanim odnosima, da bez njih ono nije u mogućnosti opstati. Pred nama su ljudi, sasvim obični po svom rođenju, školovanju, poslu i svom svakodnevnom životu. Pred nama su ljudi koji su se ne dvomeći suprotstavili opasnosti i od smrti ugrabili život, gotovo ga iznova darivajući onome kojega su spasili. Hrabrost i požrtvovnost koji prerastaju u junaštvo, nesebičnost koja prerasta u ljubav prema bližnjem, osobine su koje rese ove junake. Spašavajući

čovjeku život na najbolji mogući način potvrdili su humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo. I upravo stoga ih Osječko-baranjska županija ističe na uzor sadašnjim i budućim naraštajima i u znak zahvalnosti i priznanja im dodjeljuje "Povelju humanosti".

Uobičajena obavijest o potrebi hitnog uvida o prometnoj nesreći uputila je tog svibanjskog dana policajce Jurja Leškovića i Slavena Poštića na cestu između Čepina i Ivanovca. Na mjestu događaja skupina ljudi, okupljena oko 5 metara dubokog odvodnog kanala. U kanalu vozilo na krovu koje postupno tone u vodu. Iz vozila zapomaganje.

Policajci skaču u vodu, ne bi li izvukli unesrećenog. A u vozilu muškarac zaglavljen između u nesreći deformiranih sjedala, na izmaku snaga kojima pokušava održati glavu iznad razine vode koja nezadrživo prodire u vozilo. Bori se za zrak. Nemaju vremena čekati, ali kako izvući unesrećenog? Okupljeni se odazivaju njihovom pozivu i zajedno podižu desnu stranu teškog automobila nastojeći ga držati iznad razine vode da spriječe utapljanje. Dodanom sjekirama Juraj razbija staklo. Uz posebne napore izvlače vozača iz vozila gotovo već punog vode. Tek kasnije saznaju da su spasili život svećeniku iz Sierra Leonea na privremenom boravku u Osijeku.

Obveza je svakog policajca da građanima pruža zaštitu njihovih temeljnih ustavnih prava i sloboda i zaštitu drugih Ustavom Republike Hrvatske zaštićenih vrijednosti. No, ta obveza ne podrazumijeva samopožrtvovanje i borbu za spašavanje života na način na koji su to Slaven Poštić i Juraj Lešković učinili. Izašli su na uviđaj prometne nezgode kao policijski službenici, da bi svojom prisebnošću, brzinom intervencije i domišljatošću od smrti otrgli još jedan život. I u tome su organizirali i građane u zajedničkim naporima spašavanja. Zahvaljujući njima svećenik iz Sierra Leonea može nastaviti svoju misiju. Stoga im se u znak priznanja dodjeljuje "Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije.

Milena Lončar

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2008.)

vidi: Miroslav Delić i dr.

Silvija Lučevnjak

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2002.)

Biti pokretač, organizator i animator kulturnih zbivanja u svojoj sredini i u tome osigurati primjerenu stručnu i znanstvenu razinu djelovanja, zahtjevna je uloga kojoj nije ni malo lako odgovoriti. No, sredina u kojoj djeluje Silvija Lučevnjak, tvrdi i dokazuje njezin uspjeh u tome.

Svoje kulturno poslanje Silvija Lučevnjak započela je u našičkoj srednjoj školi kao profesor povijesti umjetnosti i knjižničarka. Formirala je knjižnicu kao multimedijски prostor i time pridonijela otvaranju škole prema mnogobrojnim kulturno-znanstvenim ustanovama. Prelaskom na mjesto ravnateljice Zavičajnog muzeja u Našicama postaje središte promicanja njegove uloge u kulturnom životu grada i šire regije. Aktivista je Muzejske udruge istočne Hrvatske i organizator je susreta Sekcije povjesničara umjetnosti u Našicama. Glavna je urednica "Glasnika slavonskih muzeja", autorica niza stručnih članaka u "Našičkom zborniku", mnogobrojnih kataloških publikacija. Kulturnu baštinu našičkog kraja Silvija Lučevnjak promiče i kroz suradnju s Maticom hrvatskom Našice, čija je predsjednica, organiziranjem brojnih

predavanja, susreta s poznatim osobama i tribinama. Samo u 2001. godini uspješno je organizirala Međunarodni dan muzeja, javnu tribinu "Našički susreti", koju je i vodila, i na kojoj su gostovali mnogobrojni kulturni i javni djelatnici, promovirala je nekoliko knjiga, kataloga, zbornika i kalendara, a zajedno s Turističkom zajednicom Grada Našica i JP "Hrvatske šume" obnovila je manifestaciju pod nazivom "Dani slavonske šume".

Njezino iznimno zalaganje u promicanju kulture specifično je zbog toga što je uspjela povezati brojne našičke udruge i ustanove s kojima surađuje i ostvariti vezu profesionalnih i amaterskih djelovanja na različitim područjima stvaralaštva.

Stoga se Silviji Lučevnjak za značajne rezultate u proučavanju, očuvanju i promicanju kulturne baštine te organiziranju i izvođenju manifestacija kojima se podiže razina kulturnog života, dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području kulture.

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2014.)

vidi: Dr.sc. Jasminka Najcer Sabljak i Silvija Lučevnjak

Josip Lukačević

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2013.)

vidi: Ivica Bajević i dr.

Bernard M. Luketich

(Počast Zlatnoga grba Osječko-baranjske županije, 2003.)

Ljubav prema svome narodu i potreba samoodržanja u tuđem svijetu glavni je poticaj u razvijanju društvenog života među iseljenicima i osnivanju njihovih humanitarnih društava i organizacija za uzajamnu pomoć. Iz tih temelja izrasla je i Hrvatska bratska zajednica u Americi utemeljena 1894. godine. Svoju prvotnu ulogu - podupiranja bolesnih i na poslu stradalih članova, vremenom je dograđivala razvijajući program kulturnog djelovanja usmjeren održanju nacionalnog i kulturnog identiteta iseljenika i pobuđivanju tih osjećaja u njihovih potomaka. Njime je uspjela pobuditi i očuvati svijest o porijeklu u mladim Amerikanaca potomaka iseljenika iz ovih krajeva, njegujući ljubav prema nacionalnoj i kulturnoj baštini njihovih predaka. I danas, deseci tisuća djece, unuka i praunuka iseljenika osnivaju tamburaške sastave, plešu plesove svojih predaka i pjevaju pjesme na materinskom jeziku koji često više i ne razumiju.

U ovom kulturnom pokretu istaknutu ulogu igra Bernard M. Luketich, već dvadesetpet godina predsjednik Hrvatske bratske zajednice u Americi. Rođen u Cokeburgu kraj Pittsburgha, sin pensilvanijskog rudara, izrasta u Hrvatskoj bratskoj zajednici sve do položaja nacionalnog predsjednika 1978. godine, od kada se na konvenciji Zajednice redovito bira na ovu dužnost. Njegovim zalaganjem osnivaju se brojna glazbena, folklorna i sportska društva. Jedan je od pokretača Omladinske kulturne federacije HBZ koja u svojim redovima okuplja pedesetak tamburaških zborova širom Amerike.

Tradicijski slavonski glazbeni instrument - tambura postao je gotovo simbolom njegovanja kulturne baštine, nacionalnog identiteta, načinom komunikacije i temeljem odnosa s matič-

nom domovinom. Više od dvadesetpet godina gospodin Luketich dovodi brojne skupine naših iseljenika u Hrvatsku, na programske boravke i festivale. U tom programskom usmjerenju osobito ulogu ima Osijek i šire područje Osječko-baranjske županije kao "domovina" tamburice.

Već više od stoljeća tanane niti povezuju Osijek i Hrvatsku bratsku zajednicu, sve od vremena kada je osječki sin, veliki biskup Josip Juraj Strossmayer prihvatio kumstvo zastavi Zajednice. Gospodin Luketich produbljuje te veze. Samo u razdoblju od 1969. do 1989. godine organizirao je preko 40 posjeta ovom kraju dovodeći godišnje i do 2000 iseljenika. Njegovim zalaganjem Slavonija je dobila mogućnost predstaviti svoje folklorno blago Americi. U organizaciji Zajednice brojnim turnejama SAD-om i Kanadom su prokrstarili folklorna društva "Pajo Kolaric", "Milica Križan" ("Osijek 1862"), "Slavonski bečari" i "Ravnica" iz Osijeka, "Mladih šest" i "Dyako" iz Đakova, "Veseli Šokci" iz Valpova. Za njega je Slavonija "zemlja veselja", a Osijek - njegov grad, njemu najdraži grad u Hrvatskoj, grad u kojem je boravio preko trideset puta, grad čiji je počasni građanin, grad u kome je generalni pokrovitelj Festivala tamburaške glazbe Hrvatske. Svoje osjećaje i svoj odnos utkao je čak i u svoju obiteljsku tradiciju. Rado spominjemo razgovor od prije točno 15 godina, 19. veljače 1988. u prostorijama u kojima danas dodjeljujemo ovo priznanje, kada je iskazao zadovoljstvo što je njegov unuk sam sebi nadjenao nadimak "Šokac".

Svoje prijateljstvo i ljubav za "stari kraj", a osobito za Osijek, Bernard Luketich ne iskazuje samo riječima ili zvukom tamburice kada mu ponestane riječi. On je to dokazivao i u svim trenucima kada je njegovoj Domovini ustrebala pomoć i potpora, politička ili materijalna. U vremenu bitke za opstojnost mlade hrvatske države političkoj potpori svome narodu koji je izabrao put samostalnosti, lobiranjem u utjecajnim američkim političkim krugovima, pridružio je izravnu materijalnu pomoć ratom nastradalom području. Hrvatski humanitarni fond postao je trajna akcija Hrvatske bratske zajednice za pomoć Domovini u tim teškim vremenima. Prve pošiljke humanitarne pomoći koje pristizu u granatama izrovani, izbjeglicama puni Osijek početkom ratnih sukoba 1991. godine nose pečat Hrvatske bratske zajednice.

Pod njegovim vodstvom Hrvatska bratska zajednica izrasla je u respektabilnu organizaciju čija djelatnost značajno pridonosi pobuđivanju, njegovanju i očuvanju nacionalnog i kulturnog identiteta hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka u SAD i Kanadi, s jedne strane, odnosno razvijanju odnosa s matičnom domovinom, osobito Osijekom i širim područjem Osječko-baranjske županije, s druge strane, što ovom području pruža mogućnost afirmacije vlastitih dostignuća i promicanje vlastitog ugleda u njihovoj novoj domovini.

Iz rečenih razloga Bernardu M. Luketichu, predsjedniku Hrvatske bratske zajednice u Americi dodjeljuje se Počast Zlatnoga grba Osječko-baranjske županije u znak priznanja za značajan doprinos razvitku odnosa i suradnje hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka u Americi i Osječko-baranjske županije.

Zvonimir Majhen

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2006.)

vidi: Marijan Bat i dr.

Stjepan Malečić

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2012.)

vidi: Josip Birovljević i dr.

Dr.sc. Zlatko Mandić i Davorka Šuvak

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 1999.)

Sve radosti života svim ljudima nisu jednako date. Invalidima su one uskraćene njihovim fizičkim nedostacima. Ta činjenica kod njih, a osobito kod invalidne djece stvara osjećaj manje vrijednosti, nesigurnosti i straha od okruženja, koji dijele i njihovi roditelji.

Ova djeca jesu posebna, osjetljivija su za toplinu i hladnoću okruženja od svojih vršnjaka, ali ona mogu. Mogu se koristiti svim svojim fizičkim sposobnostima i postizati rezultate kao i druga djeca. Mogu toplini ljubavi toplinom uzvraćati. Mogu potvrđivati da su vrijedni članovi ljudske zajednice. Ali u tome trebaju potporu, ljudsku i stručnu, potporu koja im daje sigurnost u komunikaciji s okruženjem i osjećaj vlastite vrijednosti, a roditeljima vraća radost i ponos na vlastito dijete.

Oni mogu, tvrdi udruga koja za svoj naziv uzima upravo ovu tvrdnju - MOGU, osnovana u lipnju 1997. godine, temeljem pozitivnog iskustva stečenog u dvogodišnjoj organizaciji i provođenju terapijskog jahanja za Društvo invalida cerebralne i dječje paralize u Osijeku, kojem se u članstvu udruge pridružuje i većina drugih udruga invalida grada Osijeka.

Dr.sc. Zlatko Mandić, predsjednik i Davorka Šuvak, tajnik udruge MOGU, Zlatko, vrsni pedijatar i Davorka, vrhunski trener, oblikovali su ideju i potakli osnivanje ove udruge. Svoj temeljni cilj djelovanja svakodnevno ostvaruju terapijskim jahanjem, terapijskim kontaktom invalida s toplinom konja, te plemenite i ponosne životinje.

Rezultati nisu izostali. Oni se ne bilježe samo u socijalizaciji obitelji s hendikepiranom djecom, razvijanju ljubavi prema ljudima i živim bićima općenito, već i u vrhunskim sportskim rezultatima na Četvrtom svjetskom prvenstvu u konjaništvu za hendikepirane osobe u Danskoj ove godine, npr., što ponajbolje svjedoči o osjećaju sigurnosti stečenoj djelatnošću udruge.

Zbog iznimne skrbi o tjelesno i duševno povrijeđenima i svima onima kojima je potrebna pomoć drugog čovjeka i u tome ostvarenih rezultata, Osječko-baranjska županija, stoga, dodjeljuje dr.sc. Zlatku Mandiću i Davorki Šuvak, Povelju humanosti Osječko-baranjske županije.

Marko Marić

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2013.)

vidi: Ivica Bajević i dr.

Milan Marić

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2013.)

vidi: Ivica Bajević i dr.

Professor emeritus Stanislav Marijanović

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2006.)

Što znači biti znanstvenik u ovo naše suvremeno doba tehnološke civilizacije koja vrtoglavo otklanja ograničenja, ali ne i opasnost da mijenjajući sve oko sebe, pa i samu sebe, ugrozi opstanak ljudske vrste? Što znači biti znanstvenik u uvjetima globalizacije koja ujednačavajući uvjete i pravila nerijetko potire različitosti i guta identitete? Ima li znanstvenik, uz sposobnost razumijevanja, objašnjavanja i predlaganja, i odgovornost za promjene koje time izaziva?

Professor emeritus Stanislav Marijanović na to jednostavno odgovara: "prvo treba biti humanist, pa onda znanstvenik". Djelujući sukladno tom zavjetu, preuzimajući svoj dio odgovornosti, uvijek se iznova vraća čovjeku i njegovoj duhovnoj civilizaciji kao počelu i jamstvu održanja ljudske zajednice. A u tome je neumoran. On je ustrajni istraživač, vrstan pisac, sustavni poticatelj i organizator, strastveni promotor znanstvenog i kulturnog razvoja sredine u kojoj djeluje.

Ta mu je njegova slavonska sredina na duši jer, poput njegovih od iskona, kako to sam priznaje, i on je zadojen Slavonijom. Pristupa joj znalački, znanstveno pedantno, sustavno kao znanstveni istraživač ne dopuštajući da mu njegov emocionalan odnos prema njoj zamagljuje obzore. Kao književni povjesničar on propitkuje književnopovijesne izvore i znanstveno zasnovano postupno otkriva zastrtu vrijednost slavonske književnosti. Otkriva, utvrđuje i prikazuje literarne vrijednosti i značenje Matije Petra Katančića, Janusa Panoniusa i drugih poznatih ili manje poznatih književnih imena koja čine slavonistiku i njihovog obola kroatistici kao matičnoj književnosti i kulturi. U tome profesor Marijanović izrasta u vrsnog poznavatelja hrvatske književnosti od renesanse do hrvatske moderne i nezaobilaznog autoriteta suvremene kroatistike. Nesporno je da bi slavonska književnost i bez Marijanovića ostala ista, ali ne i naša spoznaja o njoj i njenom doprinosu ukupnoj hrvatskoj kulturi.

No predmet njegovog zanimanja nisu samo književne ličnosti. Rasuđujući široko i duboko, umio je uvjerljivo pokazati hrvatsku opredijeljenost i europsku vrijednost Josipa Jurja Strossmayera, velikog hrvatskog intelektualca europskog značenja. Vodeći dva znanstvena projekta Marijanović je izrastao u najznačajnijeg hrvatskog strossmayerologa.

Rezultati njegova istraživanja uvjeravaju i njega i sve kojima to uspijeva priopćiti, da su Osijek i Slavonija oduvijek davali svoje prinose i bili dijelom ne samo hrvatske već i europske kulture. Svjestan da se za istinu treba izboriti, ali i poduzeti sve da bi ona postala sastavnim dijelom opće svijesti, potiče i organizira niz domaćih i međunarodnih stručnih i znanstvenih skupova na kojima i sam izlaže, piše, putuje, predaje. Svoje spoznaje neštedimice predaje u baštinu svojim studentima na Pedagoškom pa Filozofskom fakultetu, gostuje na slavističkim katedrama Budimpešte, Pečuha, Gdanjska, Poznanja, pariške Sorbone, Badena, Augsburga, Beča, Bratislave, Udina i drugih sveučilišta.

Za odgovarajuću valorizaciju Slavonije i Baranje bori se na svih pet znanstvenih sabora Slavonije i Baranje u čijoj organizaciji i sam sudjeluje, utemeljuje Krležine dane u Osijeku, organizira rad na valorizaciji književnosti u Osijeku i o Osijeku i niz drugih manifestacija koja istražuju, prikazuju i afirmiraju kulturne dosege ove sredine.

Visoke kriterije izvrsnosti koje je sebi postavio, potvrđene i činjenicom njegova suradničkog članstva u razredu za književnost Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, primjenjivo

je i na sredinu u kojoj djeluje. Neodvojivo je ugrađen u razvoj današnjeg Filozofskog fakulteta, stvarajući uvjete nastanka Pedagoškog fakulteta. Još kao rektor Sveučilišta u Osijeku, koje i njegovom zaslugom nosi Strossmayerovo ime, u ratnom razdoblju gradi koncept razvoja Sveučilišta koje mora odgovoriti kriterijima izvrsnosti na kojima počiva današnji Bolonjski proces, ali i potrebama sredine u kojoj djeluje. Sastavni dio ovoga koncepta jest Tvrda sveučilišnih sadržaja i kampus koji se danas materijalizira.

Kao znanstveni istraživač professor emeritus Stanislav Marijanović izmijenio je hrvatski pogled na hrvatsku slavonsku književnost. Kao znanstveni pregalac postigao je iznimne rezultate u izgradnji znanstvene infrastrukture koja jamči nastavak razvoja ovog područja na znanstvenim osnovama te promoviranju dosega ove sredine u hrvatskoj i europskoj kulturnoj baštini. Njegovo djelovanje i njegovi rezultati postali su trajno dobro. Stoga mu Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju Nagradu za životno djelo u području znanosti.

Anto Marković i Marijana Cmrečnjak

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2010.)

Tvrđnja da opstanak ljudske zajednice ovisi o odnosima među ljudima tek je puka fraza do trenutka kada potreba konkretnog čovjeka za pomoći drugih ljudi ne potvrdi njezinu istinitost. U tim trenucima shvaćamo da smo upućeni na ljude u našem okruženju više nego li smo to spremni priznati te da ljudskost u odnosima među ljudima nema zamjene. Ovu tvrdnju potvrđuju i Anto Marković i Marijana Cmrečnjak te ostali susjedi okupljeni u borbi za ugroženi život malog ljudskog bića u realnoj životnoj drami.

Vriska i očajno majčino zapomaganje, susjedi okupljeni oko otvorenog neograđenog bunara obiteljske kuće u Dardi i vrijeme koje svakom sekundom nepovratno istječe. A u bunaru - dijete. Lutajući u svojoj bezazlenoj igri dvogodišnja Maja propala je u tamnu dubinu. Šest metara do dna s dva metra muljevite vode pokrivene lišćem. Malo tijelo gotovo se i ne vidi. Susjedi priskaču u pomoć. Najmlađi, 40-godišnji Anto niz konop koji pridržavaju stariji klizi prema vodi. Majino tijelo tek se nazire kroz mutnu vodu. Uspijeva je uhvatiti i prigrliti. U kratkom vremenu koje predugo traje Maja leži izvan bunara. Život u malom, obamrlom, gotovo beživotnom tijelu postupno se gasi. Priskače susjeda Marijana, teta iz vrtića. Čisti joj usta puna mulja i počinje reanimaciju. Sekunde su vječnost. Tek kad je rumenilo počelo vraćati boju plavim obrazima, a kašalj izbacio vodu iz pluća, okupljeni su odahnuli - dijete je spašeno. Liječnici kojima je mala Maja predana na skrb mogli su samo zaključiti: “Susjedi su obavili fenomenalan posao”.

Jedan mali ljudski život spašen je zahvaljujući zajedničkom djelovanju susjeda - neustrasivosti susjeda Ante koji je ne znajući što ga čeka na dnu tamnog bunara, krenuo u avanturu života i prisebnosti tete Marijane kojoj je to bila prva primjena stečenog znanja.

Zahvalnosti male Maje Anti Markoviću i Marijani Cmrečnjak koji su joj vratili njen tek započeti život i udarju djece Dječjeg vrtića “Radost” u Dardi koja su sutradan svoju tetu dočekala pjesmom “Želim život”, Osječko-baranjska županija pridružuje svoju “Povelja humanosti” u znak priznanja za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteća pogibelj odnosno djelovanje kojim se pridonosi zaštiti i spašavanju ljudskih života.

Mate Marov

(*“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2011.*)

vidi: Antun Florijančić i dr.

Vladimir Martinčević

(*“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2005.*)

vidi: Zvonko Bašić i dr.

Dejan Maškov

(*“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2011.*)

Što je to humanost? Tek puka fraza, tek literarni predložak nadahnutih pisaca ili pak umotvorina starih filozofa? Suvremena ljudska civilizacija, koju počesto nazivamo humanističkom, svom žestinom postavlja to pitanje stvarnosti u kojoj živimo. Imajući u vidu da humanost predstavlja čovječnost, odnos prema drugim ljudima, etičkim i estetskim vrijednostima u skladu s ljudskom prirodom i njenim unutrašnjim vrijednostima, stvarnost koju živimo potencira značaj i značenje humanosti, shvaćene ne samo kao oblik apstraktnog čovjekoljublja već i spremnost na samopožrtvovanje i samoodricanje s namjerom pružanja djelotvorne pomoći onima kojima je ona najpotrebnija. Riječ je o potrebi reafirmacije ljudskog društva kao humane zajednice u kojoj pojedinac nije prepušten sam sebi već je njegova sredina spremna priskočiti mu u pomoć, kada ju on ustreba. Pri tome ni za trenutak ne treba smetnuti s uma da se humanost osjeća čistim srcem, svjedoči jezikom, a potvrđuje djelom. Humanost nije i ne smije biti poza. Humanost ne znači da je dostatno samo lijepo misliti. Humanost zahtijeva da se gesta pretvori u pokret. Koliko puta smo svjedoci ljudske nesreće i pogibelji koja je mogla biti izbjegnuta prisebnošću i djelotvorno pruženom rukom pomoći. Koliko li svjedoka te pogibelji ostaju tek promatrači. No, oni koji odbijaju biti tek promatrači vraćaju vrijednost ljudskosti i podsjećaju da je ljudsko društvo sazdana na humanim odnosima, da bez njih ono nije u mogućnosti opstati. Pred nama su ljudi, sasvim obični po svom rođenju, školovanju, poslu i svom svakodnevnom životu. Pred nama su ljudi koji su se ne dvoumeći suprotstavili opasnosti i od smrti ugrabili život, gotovo ga iznova darivajući onome kojega su spasili. Hrabrost i požrtvovnost koji prerastaju u junaštvo, nesebičnost koja prerasta u ljubav prema bližnjem, osobine su koje rese ove junake. Spašavajući čovjeku život na najbolji mogući način potvrdili su humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo. I upravo stoga ih Osječko-baranjska županija ističe na uzor sadašnjim i budućim naraštajima i u znak zahvalnosti i priznanja im dodjeljuje “Povelju humanosti”.

Dejan Maškov, policajac više od 20 godina, sada u svom automobilu bez uniforme, ta na godišnjem odmoru je, približava se željezničkoj pruzi u Đurdenovcu. Pred njim postariji muškarac, naslanja bicikl na prometni znak i kreće k pruzi. Iznenada, prolama se sumanuto trubljenje vlaka. Shvativši namjeru, Dejan i sam trubi ne bi li mu odvratilo pozornost. No, on se ne osvrće, nastavlja prema tračnicama i onda se među njima zaustavlja. Vlak pokušava kočiti, no preblizu je, neće uspjeti. Maškov pritiska gas, pa koči, izlijeće iz automobila i trči. Prilazi mu s leđa i povlači ga. Vlak je projurio. Dvije sekunde kasnije, sve bi bilo gotovo.

Prestravljeni strojovođa protura glavu u strahu nije li ih obojicu “pokupio”. Dejan mu odmahuje i on nastavlja put. Po nesretnika koji je na tračnicama pokušao okončati svoj život, do-

lazi hitna. Tek tada Dejan Maškov postaje svjestan da je i sam mogao biti povučen pod željeznu grdosiju. Ali o tome u tom trenutku nije razmišljao. Reagirao je nagoni spašavajući ljudski život čak i protivno njemu samome, jer za ljudsko društvo nema veće vrijednosti od toga života.

Za tu dobrotu i odvažnost kojom je uz vlastiti rizik od drugoga otklonio prijeteću pogibelj i spasio ljudski život Osječko-baranjska županija dodjeljuje Dejanu Maškovu svoju "Povelju humanosti".

Dr.sc. Ive Mažuran

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2000.)

Rijetki su ljudi koji gotovo sav svoj intelektualni potencijal i stvaralački napor usmjeravaju jednom projektu i rijetki su projekti koji zaokupljaju znanstveni duh istraživača, kao što je to slučaj s dr.sc. Ive Mažuranom i poviješću njegova grada Osijeka i njegove Slavonije. Ne po rođenju, jer rođen je 1928. godine u Brušanima kod Gospića, nego po svom emocionalnom i profesionalnom odnosu prema sredini kojoj je podario plodne godine svoga života i znanstvenom zanosu, Mažuran u cijelosti pripada Osijeku i Slavoniji. Radeći u Muzeju Slavonije, a potom u Povijesnom arhivu u kojem je sedamdesetih godina 20. stoljeća bio i ravnateljem, istraživao je povijesne korijene ovog starog grada kao i Slavonije i Baranje.

Stručnim i znanstvenim radovima počeo je graditi mozaik pisane povijesti ovoga područja. Isprva oslonjen na starije autore, a potom vlastitim istraživanjem ovaj neumorni istraživač prevrnuo je domaće te vojne i civilne arhive Austrije, Mađarske i Carigrada u potrazi za dokumentima i novim spoznajama. O tome svjedoče brojni znanstveni i stručni radovi objavljeni u znanstvenim i stručnim časopisima, ali i samostalna djela nastala u razdoblju od četrdeset godina. Od "Srednjovjekovnog Osijeka" 1960. godine, preko "Turskog Osijeka" 1962. godine i Uvoda u povijest Osijeka 18. st. uz "Najstariji zapisnik općine Osijek - Tvrdá" 1965. godine do "Grada i Tvrdave Osijek" 2000. godine. Njegovo ime povezano je i uz pojavu prvih fotomonografija grada Osijeka početkom sedamdesetih godina. Nije stoga čudno da se nakon povijesnih pregleda objavljenih u prvim pa i kasnijim fotomonografijama Osijeka prihvati pisanja njegove cjelovite povijesti - samostalno (Srednjovjekovni i turski Osijek 1994.) odnosno sa suradnicima (Od turskog do suvremenog Osijeka 1996.). Time je Osijek postao jedan od rijetkih gradova koji ima svoju pisanu povijest. Posljednje monografsko izdanje "Grad i Tvrdava Osijek" 2000. godine dostojno zaokružuje njegov stvaralački opus vezan uz istraživanje povijesti Osijeka, koji po svim značajkama znanosti ima karakteristike životnog djela. I konačno, svojim kapitalnim djelom "Hrvati i Osmansko carstvo" 1998. godine Mažuran se potvrđuje kao najistaknutiji povjesničar-orijentalist koga Hrvatska ima, a završeni rad na prikupljanju i dešifriranju srednjovjekovnih povelja Slavonije, Baranje i Srijema čije izdavanje u nekoliko tomova je u pripremi, kao epohalno djelo predstavlja nastavak Codex-a diplomaticus-a Ivana Kukuljevića Sakcinskog iz 19. stoljeća. Ono novim svjetlom osvjetljava povijest ovog područja i u tom smislu predstavljat će još zadugo neiscrпно vrelo novih znanstveno zasnovanih spoznaja o nama samima.

No djelovanje dr. Mažurana nije društveno neutralno - on nije znanstveni zanesenjak dostatan sam sebi, skriboman bez želje da rezultate svog djela podari svojoj sredini i utječe na

nju u promišljanju vlastita razvitka. To on dokazuje kao dugogodišnji urednik osječke "Revije" ili urednik u "Školskoj knjizi" u Zagrebu, ali i sedamdesetih godina kada kao jedan od čelnika Matice Hrvatske zbog svog djelovanja usmjerenog podizanju spoznaja i svijesti o nacionalnim značajkama kulturne baštine mora napustiti Osijek. No, on to još više dokazuje i činjenicom da njegovo djelo i pokret za zaštitu, obnovu i revitalizaciju osječke Tvrde zajedno rastu. U svim fazama razvitka ovog Projekta Ive Mažuran prisutan je svojim stručnim podlogama. Sve do posljednje monografije, najcjelovitiji izvor prezentacije Tvrde jeste Plan obnove i revitalizacije osječke Tvrde iz 1976. godine kome je on pisao povijesnu podlogu, kojoj su prethodila brojna istraživanja i objavljeni znanstveni i stručni radovi. Ekspert za povijesne temelje obnove osječke Tvrde angažiran je na različite načine i u današnjem vođenju ovoga projekta. Njegovo djelovanje i razvitak ovoga projekta međusobno se uvjetuju i isprepliću. Nesporan je prilog koji je pokretanju, oblikovanju i provođenju projekta dao dr. Mažuran. I to je dio njegovog životnog djela.

Svojim djelovanjem i djelom dr. Ive Mažuran nije samo dopunio dotadnja istraživanja, pa i radove Bosendorfera, Firingera, Franječića i drugih povjesničara. Nadrastavši svoje uzore, dr. Mažuran je autor znanstveno zasnovane pisane povijesti Osijeka i šireg područja. Poznati je i priznati znanstveni autoritet za razdoblje srednjovjekovne i turske povijesti istočnog dijela Hrvatske o čemu svjedoče i njegova druga kapitalna djela. U odnosu na povijest Osijeka i Slavonije njegov je stvaralački put zaokružen, te predstavlja trajno dobro od značaja ne samo za Osječko-baranjsku županiju, već i za povijesnu znanost općenito. U ovom neumornom istraživaču, znanstveniku i učitelju, autoru 250 znanstvenih i stručnih radova i preko dvadeset knjiga i udžbenika, Slavonija i Osijek našli su svoga zagovornika i veleposlanika, kroz njega ova je sredina postala poznata i prepoznata u svom europskom okružju.

I upravo stoga se dr. sc. Ivi Mažuranu u znak priznanja dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo ostvareno u području znanosti.

Dr. sc. Bogdan Mesinger

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2007.)

"Ruka povijesti piše živote, no ruke živih pišu povijest". Naglašavajući ovo upozorenje, uz tvrdnju da je suvremena historiografija zaboravila čovjeka, dr. Bogdan Mesinger ističe: "razumjeti povijest samo je put ka dubljem pitanju: kako razumjeti samoga sebe?". Svojim cjelokupnim stvaralaštvom tijekom 57 godina dr. Bogdan Mesinger - znanstveni istraživač, sveučilišni profesor, književnik, pjesnik, esejist i kritičar, pokušava se približiti odgovoru na ovo pitanje. I otuda njegova intelektualna i emocionalna upletenost i isprepletenost s gradovima kojima kroči i kojima jamči svoju ljubav, sredinama u kojima djeluje i ljudima o kojima piše, jer "kad se i drugih sjećamo, mi se sjećamo sebe."

"Možemo li, uopće, pisati o svom gradu, a da pritom ne napišemo, nesvjesno, i svoju osobnu autobiografiju?" - pita se Mesinger, pišući o svojoj duhovnoj postojbini Iloku i nastojeći proniknuti u dušu osječkih secesijskih fasada. Svojim analitičkim duhom, svojom invencijom i svojom erudicijom on ponire u povijesnu genezu ovih starih slavonskih gradova, snažno svjedočeći njihovo razaranje i rastakanje: "htjedoše te iščupati iz korijena grade, a tebi

se korijen u nama ukorijenio". Njima posvećuje svoje studije, prilaže svoje umijeće njihovim monografijama i pjesnički iskazuje svoj protest protiv razaranja.

Od 1950. godine, kada je objavio prvu pjesmu, do danas, dr. Mesinger je objavio preko 700 bibliografskih jedinica u rasponu od lirске i psihološke proze (i poezije) do kulturoloških oglеda interdisciplinarnog karaktera. Teorijskim inovacijama nastoji iznaći mogućnost znanstvenog objedinjavanja za sada disparatnih znanosti, kao što su estetika, kulturologija, semiologija, psihologija, i dakako - filologija i lingvistika. Rezultate svog 50-godišnjeg stvaralaštva, u Bibliografiji vlastitih radova Mesinger predstavlja ne kao statistiku ili osobni registar književnog rada već kao priču o životu i jednoj osobnoj stvaralačkoj sudbini.

Kao književnik se afirmirao brojnim djelima među kojima se ističu romani Kiša, Samac i Zatvorena pučina te zbirka pjesama Dvadeset četiri dana rata, Balade, Crni lotos i Na obalama tvoga sna. Ljepota i umjetnost predmetom su i njegovog znanstvenog angažmana. Kao književni kritičar piše o recentnim autorima hrvatske književnosti čemu pridružuje i kulturno-povijesne studije djela Josipa Kozarca, Slavka Madera i Slavka Kolara.

Umjetnik i njegovo značenje u suvremenom društvu, zaokuplja Mesingerovu pozornost kao likovnog kritičara i esejiste. Opčinjavajuća umjetnost secesije i moderne sadržaj je njegovih znanstvenih studija, ali i esejističkih prikaza. Crlenjak, Mršić, Kern, Mataušić, Goll pa i Radauš, Janeš i Ružić priskrbili su monografske zapise iz njegova pera. Njegovu posebnu istraživačku znatiželju izaziva semiotičko-estetski fenomen medalje i male plastike. Njima posvećuje i svoj Traktat o medalji, ali i godine angažmana kao likovnog kritičara i pregaoca, autora brojnih kataloga te su/organizatora likovnih manifestacija kojima se afirmiraju umjetnički dosezi. Spomena radi, od sedam memorijala Ive Kerdića, trijenala hrvatskog medaljerstva i male plastike utemeljenog 1980. godine, on je izbornik posljednjih pet.

Znanstveni interes za književnost vrlo brzo proširuje interesom za plastične umjetnosti, nastojeći doprijeti do jedinstvene estetske teorije. U području jezikoslovlja, koje je bilo predmetom njegovog nastavničkog djelovanja na Pedagoškom fakultetu u Osijeku, privučen je fenomenom teorijske lingvistike. Metodološki, razvija se od interpretativnog pristupa preko semiotičko-znakovnog i lingvostilističkog do transmedijalnog.

Kao znanstvenik je zaokupljen znanstvenom i društvenom ulogom znanosti. Suprotstavljajući se apologetski podobnoj znanosti, otvara nove puteve razmišljajući o znanosti na pragu novog tisućljeća. Sudionikom je procesa oblikovanja tzv. Osječke škole na matičnom fakultetu, čiji napredak podupire svojim znanstvenim i društvenim djelovanjem.

Dr.sc. Bogdan Mesinger osebujna je ličnost, svestrani intelektualac i samozatajni stvaralac. Znanstveno nezadovoljan zaokruženošću vlastita opusa u prividnom kaosu množine bibliografskih podataka prepoznaje cjeline koje predstavljaju monografska izdanja. Studije izgubljene u zbornicima, zaboravljene u rukopisima čekaju kariku koja ih povezuje. Stoga, ne miruje. Gotovo polovicu samostalnih izdanja (sedamnaest naslova) objavio je posljednjeg desetljeća, nakon umirovljenja. U svojoj 77.- oј godini posegnuvši u to bogatstvo tek nedavno je objavio i knjigu lingvostilističkih i kulturoloških oglеda o transmedijalnosti - Ususret Arijadni.

Znanosti je podredio svoje iskazivanje u poeziji i prozi, unatoč tome što mu je to bilo primarno i najizvornije opredjeljenje i potreba. Posvetio je život onome što voli jer, kako kaže, "Istraživanje je oblik ljubavi prema životu. Ma što da čovjek istražuje - njega istražuje. Ili ga živi i stvara."

Imajući u vidu cjelokupan opus dr. Bogdana Mesingera, Osječko-baranjska županija mu dodjeljuje Nagradu za životno djelo ostvareno u području kulture i znanosti.

Dr.sc. Anđelka Metzging

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 1998.)

vidi: Članovi tima SOS telefona u Osijeku

Milić Mihajlović

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 1996.)

vidi: Stjepan Božić i dr.

Branko Mihaljević

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 1999.)

Branko Mihaljević, novinar, urednik, glazbenik, naš suvremenik. Umjetnik čije stvaralaštvo iščitavamo iz nota i slova, iz znakova kojima je kao autor bilježio svoje zanose i glazbene vizije oplemenjene u susretu s dragim ljudima, nadahnute ljepotom gradova, zavičaja i domovine. Čovjek koji već pedeset godina svojom umjetnošću i kulturnim poslanjem bitno pridonosi oblikovanju kulturnog života Osijeka, ali ne i samo njega.

Svoje glazbeno djelovanje Mihaljević je započeo na mjestu glazbenog urednika Radio-Osijeka početkom pedesetih godina. Već tada, kao član tada najpopularnijeg zabavnog orkestra "Bonzo" počinje izrastati u glazbenika koji će obilježiti vrijeme u kome djeluje. Istodobno se bavi i skladateljskim radom, napisavši brojne kompozicije za odrasle i djecu koje su po svojoj popularnosti postale evergrini, baština suvremenika i budućih naraštaja.

Veliki prijatelj djece najveći dio svog stvaralačkog opusa posvetio je upravo njima. Brojnim pjesmama za djecu pridružio je i 23 glazbeno-scenska djela za djecu. Tko ne pamti pjesme svoga djetinjstva "Zeko i potočić", "Pričao mi djeda moj", "Uspavanka" ... No, svojevrsni zaštitni znak njegova stvaralaštva uglazbljena je predstava "Zeko, Zrinko i Janje" s više od šesto izvedbi, petstotina osječkih te brojnim izvedbama u Hrvatskoj i prevedeno u 17 dječjih kazališta širom Europe, koja i danas kao i prije četrdeset godina plijeni pozornost najmladih.

I dok predstave za djecu zrače prijateljstvom, ljubavlju prema djetetu i toplinom a melodija i priča odnose male gledatelje u čarobni i nesputani svijet mašte koja postaje stvarnošću, "Slavonska rapsodija" dirnut će srce skladbama koje izviru iz domaćeg, zavičajnog, slavonskog narodnog melosa, a "Osječki karusel" s velikom blagonaklonošću zaviriti u neka osječka vremena. Dok se nije pojavio Branko Mihaljević sa svojom "Slavonskom rapsodijom" i "Osječkim karuselom" (za koje je napisao i tekst i glazbu, predstavivši se kao kompletan autor), Osijek nije imao originalno domaće glazbeno-scensko djelo. O visokim dometima "Osječkog

karusela” svjedoči podatak da su ga gledatelji osječkog HNK proglasili najboljom predstavom u sezoni 1996./97. Možemo reći da je osječki mjuzikl nastao u glazbenoj radionici Branka Mihaljevića.

Niz Mihaljevićevih pjesama - “Zeko i potočić”, “Moj Osijek”, “Golubovi”, “Pjevat će Slavonija”, kao i mnoge druge, nisu se pjevušile tek nekoliko dana, nisu živjele samo od festivala do festivala nego su postale opće glazbeno dobro. Dovoljno je čuti prve taktove skladbi “Moj Osijek” ili “Zeko i potočić” da bi se reklo: to je Branko Mihaljević, ali i dodalo: to je naš sugrađanin u čijem djelu odjekuju naše djetinjstvo i naše zrelo doba. To više nisu samo pjesme njihova tvorca, nego naše - a to je najviše što jedan autor može poželjeti. Branko Mihaljević je u tonove i riječi koje su ih pratile utkivao svoju dušu, a iz sklada njegova unutarnjeg svijeta i svijeta oko nas nastajali su brojni vrhunski umjetnički dosezi. Jednom je o tom radu lijepo rečeno: “Kada Branko Mihaljević napiše pjesmu o Osijeku i uglazbi je, ona postaje himnom grada. Kada uglazbi pjesmu Miroslava Slavka Madera “Pjevat će Slavonija”, ona postaje svojevrsnom himnom Slavonije.”

Svojim dugogodišnjim djelovanjem, skladanjem, tekstovima i novinarstvom, Branko Mihaljević je postao konstanta glazbenog i kulturnog života Osijeka. On je na tom području obilježio jedno osječko, ali velikim dijelom i hrvatsko, glazbeno vrijeme, davši životu u gradu snažan osobni pečat, dok najviši umjetnikovi dometi nadilaze prostor i vrijeme u kojem živi i radi, pa se s razlogom možemo ponositi činjenicom da je taj izuzetan glazbeni stvaratelj, naš suvremenik, stvorio djelo koje će ga nadživjeti i s kojim je ova sredina postala prepoznatljiva i trajno prisutna u vrhovima hrvatskog glazbenog stvaralaštva.

Iz rečenih se razloga Branku Mihaljeviću u znak priznanja dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo ostvareno u području kulture.

Dr.sc. Melita Mihaljević

(“Zelena povelja Osječko-baranjske županije”, 2000.)

Znanje i znanost najsnažnije su poluge kojima čovjek mijenja svoje okruženje. Nažalost, ponekad na štetu tog okruženja i samoga sebe. Koja je uloga znanosti - tek otkrivanje istine i njezino tumačenje ili pak stvaranje takvih poluga koje ljudski rod čini toliko nadmoćnim drugim živim bićima na planetu koji zovemo Zemljom? To je dvojba pred kojom se nalazi svaki znanstvenik zapitan nad svojim poslanjem. I stoga su i odgovori, ali i putevi traženja tih odgovora toliko različiti.

Pa kada međunarodno priznati istraživač i znanstvenik na području ekologije voda, poput dr.sc. Melite Mihaljević svoje znanje odluči primijeniti i staviti u službu čovjeka šiteći ga pri tome od njegova vlastita štetnog djelovanja i otkloniti posljedice takvog djelovanja, tada je to primjer koji valja istaći.

Kao istraživač gradi znanstveni model praćenja razine i kvalitete voda zasnovan na primjeni suvremene metodologije geografsko informacijskih sustava (GIS), kao autor znanstvenih i stručnih radova, kao voditelj i predavač na nizu međunarodnih i domaćih znanstvenih i stručnih skupova dokazuje potrebu i snaži spremnost znanstvenika za uključivanje u oblikovanje modela održivog razvitka koji neće dovesti u pitanje opstojnost prirode i čovjeka samoga. I ona

je, poput svojih kolega i suradnika zaljubljenik u vrijednosti Kopačkog rita. No, ne samodovoljan i samozatajan. Ona organizira i predvodi projekte. Rezultat njezinog predanog rada jeste znanstvena monografija - zbornik grupe autora o Kopačkom ritu objavljena krajem 1999. godine, koja znanstveno valorizira ovu jednu od posljednjih netaknutih oaza prirode suvremene Europe, ali sadrži i pregled znanstvene misli izrečene i objavljene o Kopačkom ritu sve od kraja 18. stoljeća do danas i time daje osnove znanstvenom promišljanju zaštite prirodnih dobara.

No, ono što dr. Mihaljević posebno izdvaja jeste njezino nastojanje da stečene znanstvene spoznaje primijeni na dobrobit sredine u kojoj djeluje. Vodila je izradu i provedbu projekta kojim je bajer na Jugu II u Osijeku, od opasne rupe pune ustajale vode i smetišta okolnih naselja, pretvoren ne samo u malo umjetno jezero, ukras i mjesto rekreacije građana, već je metodom biomanipulacije revitalizirala ovu vodenu površinu i vratila joj izvorne prirodne vrijednosti. Vode nisu samo predmetom njezine profesionalne znatiželje. Svjesna značenja voda u nastanku i održanju svega živoga na ovom planetu, svoje znanje usmjerava i na izgradnju suvremenog ekološkog modela upravljanja umjetnim jezerima - akumulacijom Borovik kod Đakova, a potom i akumulacijom Lapovac kod Našica, na izradu smjernica revitalizacije rijeke Karašice, ali i na projekte zaštite i ekološki održive eksploatacije voda i izvan područja Županije sve do uređenja malog gradskog jezera u središtu Tuzle na području Euroregije kojoj pripadamo.

Svoje znanje nesebično dijeli, poučavajući pri tom. Kao nastavnik Pedagoškog fakulteta razvila je iznimnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na obrazovanju budućih pedagoga, a time i oblikovanju i razvijanju svijesti o značenju i uvjetima zaštite okoliša. Svjesna da osjećaj za održivo mora pobuditi u najmlađih čest je gost i u osnovnim školama i na javnim tribinama. U tim trenucima ona živi često spominjanu poruku mudrog indijanskog poglavice Seattle-a iz 1854. godine bijelom čovjeku: "Učite vašu djecu da je zemlja naša majka. Što god snade zemlju snaći će i sinove zemlje. Čovjek ne tka tkivo života, on je samo struk u tome."

A dr. Melita Mihaljević je u sredini u kojoj djeluje postala promicatelj aktivnosti koja znanju o smislu i nužnosti bitke za očuvanje životnog okoliša i prirodnog sklada daje kvalitetu mudrosti, životne mudrosti bez koje nije moguće upravljati procesima razvitka, mudrosti bez koje neće biti moguće očuvati ni postojbinu ljudskoga roda.

Iz rečenih razloga "Zelena povelja Osječko-baranjske županije" dodjeljuje se dr.sc. Meliti Mihaljević za značajnu znanstveno-istraživačku, stručnu i pedagošku djelatnost, uspješnu primjenu znanosti u praksi te izradu uspješnih projekata koji pridonose očuvanju i unapređivanju okoliša.

Petar Mihaljević

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2000.)

Koliko puta smo svjedoci ljudske nesreće i pogibelji koja je mogla biti izbjegnuta prisebnošću i djelotvorno pruženom rukom pomoći. Koliko li svjedoka te pogibelji ostaju tek promatrači. No, oni koji odbijaju biti tek promatrači vraćaju vrijednost ljudskosti i podsjećaju da je ljudsko društvo sazdana na humanim odnosima, da bez njih ono nije u mogućnosti opstati.

Petar Mihaljević, djelatnik Policijske uprave Osječko-baranjske, krajem studenoga 1999. godine putovao je autobusom, tek kao običan putnik. Negdje uz cestu u trenu je zamijetio

automobil u kanalu punom vode. Zaustavlja autobus, iskače, bez dvoumljenja ulazi u ledenu vodu i iz potopljenog automobila izvlači njegovog jedinog putnika koji jedva još daje znakove života. Izvlači ga i održava na životu. Održava i spašava.

Slijed ovih činjenica sličje akcijskom filmu, ali one to nisu, one su stvarnost. Njegov glavni akter je mladi čovjek koji stoji pred nama i koji drži da je to što je učinio potpuno prirodno, da bi to učinio ili trebao učiniti svaki drugi čovjek. Nesporno je spasio život jednog čovjeka, vratio obitelji njegovog člana i to svojom hrabrošću i požrtvovnošću. Što ga je na to pokrenulo: ljubav prema čovjeku, osjećaj solidarnosti ili odgovornosti ili, pak nešto treće? Teško da je tada, pa čak i u ovom trenutku i sam u stanju na ovo pitanje sa sigurnošću odgovoriti. Božjom providnošću se našao na ovom mjestu i učinio djelo koje je njega učinilo junakom.

Zato je Petar Mihaljević u svojoj mladosti i hrabrosti jedinstven. On nije mislio na posljedice kada je pristupio činu spašavanja čovjeka. Konačno i njegov život je bio ugrožen. Tko misli na posljedice ne može biti hrabar, ali "svatko može onoliko, koliko učini". Petar je učinio najviše što je mogao. Spasio je čovjeku život i time potvrdio humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo.

Stoga Osječko-baranjska županija u znak zahvalnosti dodjeljuje Petru Mihaljeviću Povelju humanosti za hrabri podvig kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonio prijeteću pogibelj i spasio ljudski život.

Marija Mihelić

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2015.)

Ljudska zajednica, koju humanom običavamo nazivati, i nije tek skup pojedinaca koji žive jedni pored drugih, skup pojedinaca koji ne mare jedni za druge. Užurbanost suvremenog tempa života i vlastiti problemi počesto odvrćaju pogled od problema drugoga čovjeka. Okruženost narastajućim socijalnim i egzistencijalnim problemima otupljuje osjetljivost i suosjećanje u vremenu koje zahtijeva sve više solidarnosti, opstojnosti radi. Čovjek se pretvara u statističku kategoriju, a njegovi problemi i sudbina postaju predmetom u upravnim i drugim pravnim postupcima koji se po završetku postupka odlažu - ad acta.

Upravo stoga, tu ljudsku zajednicu, te ljude koji je čine, valja ponekad podsjetiti, pobuditi im savjest i socijalnu osjetljivost. Shvaćajući da i suvremeni mediji tome mogu uspješno služiti, novinarka osječkog "Glasa Slavonije" Marija Mihelić svojim napisima budi savjest Osječana, upućuje na nepravde i potpuno zaboravljene sudbine sugrađana koji su se izgubili negdje između paragrafa sustava, u zabačenim fasciklima predmeta koje su zaboravili čak i oni koji o njima trebaju brinuti. Neumorna mlada novinarka poput savjesti ove zajednice uočava one o kojima treba i mora pisati, ne kao "odradivanje zadane teme" već u funkciji pronalaska rješenja. Ona pati u patnjama drugih, suosjeća sa zaboravljenima, oglašava se vapajem za pomoć gladnima, razgolićuje dužničko ropstvo, pokušava ukazati na moguća rješenja, podsjeća one koji to mogu i trebaju učiniti. Njezinim zalaganjem netko je dobio krov nad glavom, pomoć u slučaju hendikepiranosti, pomoć kod potrebe za liječenjem, pomoć pri dobivanju osobnog asistenta, podršku pri rješavanju svakodnevnih problema samohranih roditelja... I tako više od 100 naslova tijekom samo protekle godine.

Svojim novinarskim, ali i individualnim djelovanjem ona promiče vrijednosti humanizma usmjerene sreći i dobrobiti pojedinca i društva, poštovanju dostojanstva i života čovjeka. Osjećajući dobrotu i humanost kao bitna obilježja svog životnog i radnog poslanja, svojim djelovanjem značajno premašuje potrebe profesije kojoj je posvećen njezin život. Cijeneći to djelovanje, Osječko-baranjska županija dodjeljuje Mariji Mihelić svoju "Povelju humanosti" za predanost u pobuđivanju savjesti i socijalne osjetljivosti, solidarnosti i djelotvornosti kojima se promiču vrijednosti humanizma kao zaloga održanja društvene zajednice.

Stanko Mihić i dr.

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2002.)

Jesmo li se ikada u trenucima automobilske ili druge nesreće, brižno planirane operacije ili u drugom trenutku kada je ljudski organizam, to savršenstvo božje providnosti potrebno obnoviti ljudskom krvlju kao eliksirom života, jesmo li se ikada upitali odakle ta krv? I danas u vremenu neslućenog uspona genetike, kloniranja živih organizama i čitanja genoma, krv čovjeka ima nezamjenjivu vrijednost, ona znači život. Bez nje bi posljedice svakodnevnih prometnih nesreća, teških bolesti i operativnih zahvata bile kobne za sve one ljude kojima je u takvom trenutku njihova života, krv potrebna. Gotovo da nema čovjeka koji bar jedanput u životu neće trebati krv drugog čovjeka. Tada ta krv znači život sam.

Ona još uvijek nije sintetska, ona potiče od konkretnih ljudi koji je poput svoje ljubavi daruju drugome ne očekujući ništa zauzvrat, pa čak ni ljubav jer u tome ostaju anonimni. A, darovati nesebično svoju krv nepoznatim ljudima i omogućiti na taj način izlječenje bolesnih i povrijeđenih, najviši je oblik humanosti.

Među brojnim davateljima krvi na području Županije moguće je istaći trojicu koji su taj humani čin ponovili preko stotinu puta. To su Stanko Mihić iz Našica, Bela Mikola iz Kneževa i Antun Sauer iz Valpova. Koliko je života spašeno, koliko pomoći dano najvrjednijim poklonom koji čovjek može dati drugom nepoznatom čovjeku, njihovim darom.

Stoga se "Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije dodjeljuje Stanku Mihiću, Beli Mikoli i Antunu Saueru za pomoć u liječenju bolesnih i povrijeđenih i spašavanju ljudskih života.

Martina Mijaković

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2003.)

Tehnička kultura je dio opće kulture tehnološke civilizacije. Kako ovladati njezinim polugama? Ovo umijeće pripada naraštajima koji nadolaze. Put u budućnost krče daroviti. No, darovitost je svojstvo koje samo po sebi još uvijek ne daje rezultate ukoliko mu se ne pridruže ustrajnost i radni napor.

Ovu tvrdnju dokazuje Martina Mijaković, učenica trećeg razreda Ekonomske škole u Osijeku. Pod budnim okom vrsnog voditelja još kao osmoškolka počinje se baviti maketarstvom. Maketarstvo nije imitiranje, ono je kreacija koja zahtijeva domišljatost i vještinu. Vrlo brzo svoju darovitost praćenu upornošću i ustrajnim radom Martina potvrđuje prvim mjestom na

državnom natjecanju iz graditeljstva u Čakovcu, u konkurenciji učenika osnovnih škola maketom dvorca "Esterhazi" 2000. godine. Ovaj rezultat ponavlja i iduće 2001. na državnom natjecanju učenika srednjih škola iz graditeljstva u Kraljevici. Tijekom 2002. godine Martina je prionula izradi makete dvorca "Eltz" u Vukovaru. Barokna građevina s mnoštvom preciznih i sitnih detalja na državnom natjecanju iz graditeljstva u Dubrovniku po treći put je proglašava najboljim mladim graditeljem maketa u državi. Danas ova maketa krasi prostorije Muzeja Grada Vukovara smještenog u ovome dvorcu, kome je Martina poklonila rezultat svoga truda.

Iz rečenih razloga Martini Mijatović se u znak priznanja za izuzetna ostvarenja u području tehničkog stvaralaštva dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području tehničke kulture. Martina je do sada najmlađa dobitnica Nagrade Osječko-baranjske županije. Činjenica da je to baš u području tehničke kulture razumljiva je, jer budućnost tehničke i tehnološke civilizacije pripada i počiva na mladima koji dolaze.

Damir Mijatović

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2011.)

vidi: Alen Drašković, Josip Drašković, Damir Mijatović, Dario Mijatović, Stjepan Orešković i Aco Tadić

Dario Mijatović

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2011.)

vidi: Alen Drašković, Josip Drašković, Damir Mijatović, Dario Mijatović, Stjepan Orešković i Aco Tadić

Kristian Mijoč i Matea Pranješ

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2012.)

Što čovjeka čini čovjekom - pitanje je staro koliko i razmišljanje čovjekovo o samome sebi. O njemu su pisani traktati, razvijane filozofske i sociološke teorije i škole, sukobljavana gledišta najmoćnijih umova koje je ljudski rod porodilo. Može li čovjek biti mjerilo vrijednosti u svojoj složenosti svoje prirode u sukobu dobra i zla? Čovjek je duhovno moralno biće. Istina, dobro, sloboda i ljubav bitni su sastavni dijelovi njegove duše i prirode te im stoga razumom, osjećajima i voljom valja težiti. Svijest o pripadnosti ljudskoj zajednici podrazumijeva povezanost i solidarnost s članovima te zajednice. Svatko se mora odlučiti hoće li hodati u svjetlu ljubavi prema bližnjemu ili u mraku sebičnosti, kazao je svojedobno Martin Luther King. Kako čovjek čovjeku čovjekom biti i kako u sebi pronaći čovjeka? Na ova temeljna pitanja ljudskog postojanja čovjek je u prilici davati odgovore svakodnevno u susretu s drugim ljudima. Koliko puta smo svjedoci ljudske nesreće i pogibelji koja je mogla biti izbjegnuta prisebnošću i djelotvorno pruženom rukom pomoći. Koliko li svjedoka te pogibelji ostaju tek promatrači. No, oni koji odbijaju biti tek promatrači vraćaju vrijednost ljudskosti i podsjećaju da je ljudsko društvo sazdana na humanim odnosima, da bez njih ono nije u mogućnosti opstati. Pred nama su ljudi, sasvim obični po svom rođenju, školovanju, poslu i svom svakodnevnom životu. Pred nama su ljudi koji su se ne dvoumeći suprotstavili opasnosti i od smrti ugrabili život, gotovo ga iznova da-

rivajući onome kojega su spasili. Hrabrost i požrtvovnost koji prerastaju u junaštvo, nesebičnost koja prerasta u ljubav prema bližnjem osobine su koje rese ove junake. Spašavajući čovjeku život potvrdili su humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo. I upravo stoga ih Osječko-baranjska županija ističe na uzor sadašnjim i budućim naraštajima i u znak zahvalnosti i priznanja im dodjeljuje "Povelju humanosti".

Prijatelji Kristian Mijoč i Matea Pranješ, oboje petnaestogodišnjaci, srednjoškolci su koji svakodnevno putuju iz Normanaca u svoje osječke škole. U studeno predvečerje na željezničkom kolodvoru čekaju brzi za Osijek. U posljednji tren sitnim koracima preko tračnica s teškim torbama prema peronu brzaju dvoje postarijih, vjerojatno bračni par. Godine i teret im oduzimaju dah. Hoće li stići? Vlak je već na sto metara od njih. Ne dvoumeći Kristian i Matea skaču na prugu pružajući ruke pomoći. Matea preuzima torbu, a Kristian snažno povlači stariću na peron. Starac je za njima, pokušava ubrzati, kliže se na šljunku i pada. Pada na tračnice. Vlak je već dvadesetak metara od njega. Koči, ali ne može stati. Kristian se baca na starca, grabi ga i zajedničkim kotrljanjem na travu kraj pruge odvaja od sigurne smrti. Vlak staje s usplahirenim vlakovodom i kondukerom. No, sve je u redu. U svom kutu kupea vlaka koji juri ka Osijeku Matea još drhturi od straha. Svijest o tome što su učinili u ovo dvoje mladih još nije probilo zavjesu uzbuđenja.

U svim dosadašnjim prigodama ističemo junake, no, prvi puta junake njihove dobi. Počeci svih stvari su maleni, i humanost jedne zajednice ima svoje začetke i potvrde u humanim djelima koje čine njezini pripadnici. Zajednica u kojoj stasaju mladi ljudi poput Kristiana i Matee ne mora strahovati za svoju budućnost. Stoga je na njih ponosna Hrvatska dodjeljujući im priznanje Ponos Hrvatske u 2011. godini. Na njih su ponosni njihovi prijatelji iz školskih klupa kojima su postali uzorom, nagradivši ih pljeskom. Na njih je ponosna i Osječko-baranjska županija dodjeljujući im svoju "Povelju humanosti" za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteca pogibelj i spašen ljudski život.

Bela Mikola

*("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2002.)
vidi: Stanko Mibić i dr.*

Prof.dr.sc. Jozsef Mikuska

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 1996.)

Dr.sc. Jozsef Mikuska, redovni profesor Pedagoškog fakulteta u Osijeku istaknuti je međunarodno priznati istraživač i znanstvenik na području ornitologije ali i drugih znanstvenih bioloških disciplina. Suradnik je na nekoliko međunarodnih projekata te član niza domaćih i međunarodnih stručnih udruženja i tijela. Do sada je, sam ili u koautorstvu, objavio preko 170 publikacija, od toga 90 znanstvenih radova, priloga i priopćenja.

Svojim znanstveno-istraživačkim, stručnim i publicističkim radom dr. Mikuska se tijekom trideset godina svoga djelovanja na području Baranje posvetio cjelovitom očuvanju biološke raznolikosti prirodnih zajednica i očuvanju ekološkog sklada i stabilnosti na području Specijalnog zoološkog rezervata Kopački rit, a osobito u očuvanju prirodnih vrijednosti i zaštiti ptica

i druge faune ovog rezervata te racionalnom korištenju prirode i njenih dobara kao osnovnih uvjeta zdravog i održivog razvoja.

Od 1969. godine aktivno radi na zaštiti Kopačkog rita, na sprečavanju zagađivanja voda Kopačkog rita, usklađivanju razvitka ribarstva i turizma sa zaštitom prirode, te na ukidanju lova na ptice močvarice na Kopačkom jezeru, a kasnije i na cijelom području Posebnog zoološkog rezervata. Neposrednom suradnjom na izradi niza stručnih studija i projekata, lovno gospodarskih i ribolovno gospodarskih osnova uspješno je primjenjivao znanstvene spoznaje i suvremena dostignuća u praksi te njima pridonosio očuvanju i unapređivanju okoliša.

Kao nastavnik Pedagoškog fakulteta razvio je izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na obrazovanju budućih pedagoga a time i oblikovanju i razvijanju svijesti o značenju i uvjetima zaštite okoliša. Tijekom domovinskog rata znanstveno istraživačkim i publicističkim radom te putem svojih međunarodnih kontakata intenzivirao je aktivnosti skretanja pozornosti međunarodne ekološke javnosti na ugrožavanje ekološke ravnoteže na području Kopačkog rita.

Iz rečenih razloga “Zelena povelja Županije Osječko-Baranjske” dodjeljuje se prof.dr.sc. Jozsefu Mikuski za značajnu znanstveno-istraživačku, stručnu i pedagošku djelatnost te uspješnu primjenu znanosti u praksi usmjerenu stvaranju znanstvenih i stručnih osnova za očuvanje i zaštitu prirodnih vrijednosti dijela Županije Osječko-Baranjske.

Boro Milojković

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2013.)

vidi: Ivica Bajević i dr.

Boris Milošević

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2012.)

vidi: Matija Gubica i Boris Milošević

Matija Mitrić

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2008.)

vidi: Miroslav Delić i dr.

Vesna Mores

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2002.)

Djelatnost umjetničkih ansambala koji njeguju glazbenu kulturu, bili oni amaterski ili profesionalni, prepoznajemo i pamtimo po atraktivnim scenskim nastupima, po uspješnim turnejama, po primljenim nagradama. No, pjevači i glazbenici dolaze i prolaze, a institucija koja im to omogućuje ostaje. Što stoji u temeljima kontinuiteta jedne djelatnosti? Najčešće ljudi koji rijetko izlaze na pozornicu radi naklona oduševljenoj publici.

Govoriti o Vesni Mores, moguće je nizanjem njezinih dužnosti koje je tijekom četvrt stoljeća obnašala u STD “Pajo Kolarić”, u manifestacijama čiji je ovo Društvo bilo stožer. Govoriti o “Paji” u posljednje 24 godine nemoguće je a ne govoriti o Vesni Mores, tajnici ovog društva.

Glazbeno obrazovana, nakon plesачkih aktivnosti u mnogim predstavama HNK-a, folklornom društvu "Milica Križan", sviranja gitare i harmonike, konačno pronalazi sebe u "Paji Kolariću". Članica je ženske vokalne grupe "Šokadija" i folklornog sastava "Paje Kolarića" u zenitu njegovih uspješnih nastupa u inozemstvu. Izrasta u ovom kolektivu koji poput veleposlanika uspostavlja mostove prijateljstva u Europi, a osobito tijekom jednomjesečne turneje 1979. godine u Kanadi i SAD-u. Te godine preuzima dužnost tajnika društva. Time i brigu i odgovornost za njegovo djelovanje, napredak i u konačnici opstanak.

Oduvijek je "Pajo" bio sinonimom njegovanja hrvatske kulturne baštine, folklornih tradicija i visoke razine muziciranja. Desetljećima je "Pajo" okupljao ne samo zaljubljenike u tamburu i poklonike tamburaške glazbe, već i sve one koji u tome pronalaze vlastite korijene i identitet. Tradicionalno Slavonsko sijelo, odavno nije samo društvena zabava. To je prilika za suočavanje sa stoljetnom folklornom baštinom izraženo ne samo glazbom već i odjećom. Festival tamburaške glazbe ponikao je u Osijeku davne 1961. godine radom aktivista "Paje Kolarića" i nastavljen sve do naših dana. Nije to samo festivalska predstava. To je prilika za okupljanje svih onih koji tamburaškoj glazbi daju umjetničku razinu. A u svim tim manifestacijama jeste i Vesna Mores, kao tajnica, stožer oko koga se vrte svi organizacijski poslovi bez kojih ni Sijela, ni Festivala ne bi bilo.

Vrijeme Domovinskog rata i ovo poratno ovim manifestacijama, kao i tamburi uostalom, daje i dopunsko značenje. A u tom vremenu, Vesna Mores održava, uspostavlja i oživljava stare prijateljske odnose diljem Europe, šireći istinu o Hrvatskoj i svom gradu pribavljajući potrebnu pomoć.

Vesna Mores je ugrađena u povijest STD "Pajo Kolarić" u vremenu koje mu baš i nije bilo previše sklono. Svojim organizatorskim i menadžerskim sposobnostima presudno je pridonijela održanju "Paje" i djelatnosti u koje su naraštaji prije nje ugradili svoju ljubav i svoj trud. Za uzvrat, Vesni Mores pripada pravo da zapleše prvi valcer na svakogodišnjem Slavonskom sijelu.

Iz rečenih se razloga Vesni Mores u znak priznanja za iznimna ostvarenja u organiziranju amaterskih organizacija i njihovog djelovanja u području kulture te očuvanju i promicanju kulturne baštine dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo ostvareno u području kulture.

Branka Mravunac

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 1997.)

Rat i ratni uvjeti života naučili su nas da ponovno prepoznamo čovjekoljublje kao najvišu etičku vrijednost ljudske zajednice.

Branka Mravunac, medicinska sestra Doma zdravlja u Osijeku, odigrala je posebnu ulogu u spašavanju života u vrijeme Domovinskog rata. Njezino plemenito zvanje sestre koja pomaže, došlo je do punog izražaja u vrijeme brutalnih napada na Osijek. Žena, majka troje djece izlagala je svjesno svoj život opasnosti s jednim jedinim ciljem - spasiti svaki život, spasiti svakog ranjenika. Organizirala je i osiguravala stručnu medicinsku pomoć, svesrdno pomažući civilima i vojnicima u najtežim trenucima borbe za opstanak hrvatskog naroda i domovine.

I danas, sestra Branka radi u ambulanti s invalidima Domovinskog rata, puna razumijevanja i nježnosti prema onima koji će još dugo trebati njezinu pomoć. Primjer je požrtvornosti i ljubavi prema bližnjem koja nadilazi radne zadaće i obveze.

Osječko-baranjska županija dodjeljuje Branki Mravunac Povelju humanosti kao izraz priznanja za poduzimanje svih onih djela pomoći čovjeku u kojima je često, uz vlastiti rizik, otklanjala prijeteću pogibelj i smrt, te tako spašavala mnoge živote.

Alojz Muha

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2007.)

Prihvatanje prve ljubavi kao svog odabira, odabira svog životnog poziva, veličajnosti izbora daruje posebnu, gotovo sudbinsku ljepotu. Alojz Muha je bio predodređen baviti se športom i to je učinio. Lopta ga je opčinila još kao dječaka, no, kao i većinu dječaka toga doba - ona nogometna. Zaigrao je u nekadašnjem "Proleteru" iz Osijeka i "Slavoniji", preteći današnjeg Nogometnog kluba "Osijek". Odigrao je i tri utakmice u tada popularnom "plavom timu" nogometaša "Slavonije".

Istodobno, u prvom razredu gimnazijskog školovanja, zaintrigiran pozivom Franje Vidakovića koji je među srednjoškolcima okupljao novu odbojkašku momčad, zaigrao je za "Elektru". Kao najbolji tehničar osječke odbojke tog vremena, našao se u prvom timu novoutemeljenog Odbojkaškog kluba "Slavonija" nastalog od ponajboljih igrača tri osječka odbojkaška kluba, koji od 1966. godine nosi naziv "Željezničar". Ciljevi osnivanja novog kluba vrlo brzo se oživotvoruju. Momčad novoga Kluba uvodi ga 1964. godine u najbolji državni razred. Sastavni dio te prvoligaške momčadi je i Alojz Muha. Uz rezultatske oscilacije Kluba, Alojz aktivno igra sve do 1976. godine. U tom vremenu, u sezoni 1971./72., dosiže uspjeh državnog viceprvaka. Istodobno, Muha je i stalni član državne reprezentacije željezničara na Europskom prvenstvu 1967. godine u Subotici i 1971. godine u Kijevu, gdje osvaja drugo mjesto.

Svoje vrsno znanje, prikupljeno aktivnim igranjem Alojz Muha je odlučio prenositi mladima i time osigurati stalni napredak osječke odbojke. Već u prvoj sezoni bavljenja trenerskim pozivom, njegov Klub osvaja titulu državnog viceprvaka. Kao istaknuti stručnjak preuzima i dužnost trenera državne juniorske reprezentacije koju vodi na Balkanskom prvenstvu u Bukureštu 1980. godine. Svoju stručnost i iz nje proizašao ugled potvrđivao je i kao sudac, delegat i kontrolor na prvoligaškim utakmicama, član i predsjednik natjecateljske komisije odbojkaških saveza i predsjednik Udruženja klubova hrvatske državne lige. Svoje organizatorsko umijeće stavio je u funkciju organizacije i promicanja odbojkaškog športa u cjelini, prvo kao tajnik Kluba, a potom i kao tajnik Odbojkaškog saveza Osječko-baranjske županije, od njegova utemeljenja te kao dužnosnik različitih tijela odbojkaške organizacije.

Tijekom 35 godina rada Alojz Muha je svojim sveukupnim djelovanjem, postao prepoznatljiva osoba, svojevrсна ikona u službi promidžbe osječke odbojke. Baveći se tim športom, kao igrač, trener i športski djelatnik, prometnuo se u jednu od povijesnih osoba osječkog športa.

Iz rečenih razloga mu Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju Nagradu za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa.

Nevenka Munitić

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2003.)

Kada čovjek dođe do trenutka u kojem ozbiljno sagledava život, a smije reći: "Svoje sam razdijelio, i slobodno mogu poći...", a znamo da ga je Stvoritelj bogato obdario; "dijelio sam nesebično što sam imao...", a to su samo ljubav, znanje i mir; i "nikada nisam pomislio kako čini nešto posebno, već tako prirodno i neizbježno, jer bez obzira na cijenu drugačije nisam ni mogao", tada znamo da je riječ o osobi izuzetnih kvaliteta. Ukoliko je ta osoba, kao Nevenka Munitić, provela život prenoseći smisao poštivanja sveukupnog života svojim učenicima, istovremeno podržavajući plamen stvaralaštva u njima, svojstven isključivo Čovjeku, zar bismo smjeli ostati bez riječi zahvale.

Kada tako započinje inicijalni prijedlog za dodjelu javnog priznanja koji je za Nevenku Munitić podnijelo njezinih tridesetak bivših učenika, danas odreda vrsnih i poznatih pravnika, liječnika, glumaca, profesora ..., tada se zaista moramo zapitati o kakvoj je osobi riječ.

Gospoda Munitić živi radeći i radeći živi. Cijeli je svoj život ulagala u rad dajući se drugima. Učitelj je i nadasve čovjek, u dubini svoje duše. Skromna i ponosna, uvijek spremna s "DA" za rad, pomaže učeći i podučavajući. No, učiteljstvo nije samo profesija gospode Nevenke, već njezin život. Život pun ljubavi za jezik kojim govori i plodnu ravnicu kojoj pripada, život pun razumijevanja za različitosti koje nas okružuju, život u kojem poštenje i apsolutno poštivanje sklada nije moguće zaobići ni u svakodnevnim događajima. Osoba koja ga živi, čini to jednostavno, mudro i nenametljivo, ali ne može proći neprimjetno.

Nevenka Munitić je svoj radni vijek provela kao nastavnica hrvatskoga jezika. Sklonost dramskom izrazu i sceni usmjeravaju je, od samog početka njezina rada, na pisanje tekstova, redateljstvo, glumu, vođenje dramskih skupina. Usporedo s uspješnim nastavnim radom ne žaleći vremena i truda, radila je sa skupinama učenika i prenosila im svoj smisao za lijepo riječju, pokretom, glazbom. Recitatorske skupine koje je vodila promijenile su život škole i otvorile školu sredini u kojoj djeluje.

Postala je poznata i prepoznatljiva po uspješnim kompozicijama svojevrstnih dramsko-scenskih recitala, u kojima, osim uspješno komponirane proze ili stiha, dominira umjeren, osmišljen pokret i izvanredan smisao za korištenje prostora i glazbe. Ne samo u školi, već i u nizu društvenih zbivanja u gradu i izvan njega. Nastavnika Nevenku Munitić moguće je umiroviti. Ona je to već preko dvadeset godina. No, učitelja u njoj, njezin duh, nikako. I nakon odlaska u mirovinu nastavlja sudjelovati u životu grada u kome i u ime koga je upriličila, na sebi svojstven način, niz manifestacija izborom snažnih tekstova i postavljanjem prikladnih upečatljivih scena, namijenjenih različitim prigodama.

Nevenka Munitić nije sebična. Ona to ni ne može biti. Svoja znanja i vještine vrsnog pedagoga i stručnjaka prenosi suradnicima, nastavnicima, voditeljima recitatorskih skupina i mladim naraštajima. Na Pedagoškoj akademiji u Osijeku još davne 1963. godine kao vrstan nastavnik - praktičar, mentor je uz katedru za hrvatski jezik. 1999. potiče osnivanje ogranka Hrvatskog centra za dramski odgoj u Osijeku. Od 1997. - 2001. godine na Visokoj učiteljskoj školi u Osijeku osmišljava programe i uspješno vodi kolegije Dramski odgoj, Osnove scenskog i dramskog odgoja i Osnove scenskog izraza te Uvod u dječje scensko stvaralaštvo. Ona je

neosporni autoritet za područje dramskog stvaralaštva djece, potvrđujući to i danas kao predsjednica prosudbenog povjerenstva ili izbornik susreta za recitatore LIDRANO na općinskoj, županijskoj ili državnoj razini.

Obogatila je, a čini to i dalje, kulturni život grada i regije, ali i srca mnogih, o čemu to oni rado svjedoče. Topla i nježna, svakog je svog učenika, recitatora voljela na poseban način, jer je u svakom otkrivala svjetlo i posebnost. Pa kako onda odoljeti pozivu te “djece gospode Munitić” na dodjelu javnog priznanja za djelovanje koje je teško uklopiti u standardne formalne obrasce.

Stoga, za uspješan stvaralački rad s djecom i mladeži, kojima je prenosila smisao poštovanja sveukupnog života i podržavala plamen stvaralaštva u njima, koje je učila da imaju oči za svjetlo, za zelenilo proljeća i bjelinu snijega, za sivilo oblaka i plavetnilo neba, za zvijezde u noći i nevjerojatno čudo da ih okružuju divni ljudi, te izniman doprinos koji je dala u stvaranju kriterija i oblikovanja metodike dramsko-scenskog rada s mladima, Nevenki Munitić dodjeljuje se Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo u području prosvjete.

Mario Mušanić

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2003.)

Plejadi najvršnjih osječkih kuglača pridružio se i Mario Mušanić, član Kuglačkog kluba “Konikom Osijek”, kluba s vrsnim pojedincima. Biti zvijezda kuglačkog športa svjetske razine znači rano započeti, mnogo ulagati i mnogo čega se odricati. Trinaestogodišnji Mario kročio je tom stazom 1984. godine. Kao višestruki juniorski prvak Hrvatske već je na juniorskom Svjetskom prvenstvu u Linzu 1991. godine osvojio brončanu medalju u pojedinačnoj konkurenciji. Izrastao je u višestrukog državnog reprezentativca koji je nastupio na 4 svjetska prvenstva i osvojio ukupno 4 medalje.

24. Svjetsko prvenstvo u kuglanju u Osijeku 2002. godine podarilo mu je srebrnu medalju u pojedinačnoj konkurenciji i brončanu medalju u paru s Branislavom Bogdanovićem. U istoj godini proglašen je najuspješnijim športšem Osječko-baranjske županije.

Iz rečenih razloga se Mariju Mušaniću za iznimne rezultate na državnim i međunarodnim natjecanjima dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području tjelesne kulture i športa.

Ana Mutnjaković

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2012.)

Razrušene kuće, poplavljena zemlja, milijuni bez domova, ljudska patnja i smrt... Nagledali smo se ovakvih scena u posljednjem desetljeću: potres na Haitiju - 220.000 poginulih, tsunami u Japanu - 13.000 mrtvih i jednako toliko nestalih, poplave u Pakistanu - 350.000 žrtava... Brojke i dalje rastu. Za većinu ovo su potresne vijesti koje izazivaju sućut. Ali, iz udobnosti toplog doma, zavaljeni na kauč ispred televizora, brzo zaboravljamo mučne prizore.

Ana Mutnjaković nije među njima. Ona je “katastrofičarka” - pripadnica Odjela za pripremu i odgovore na katastrofe Hrvatskog Crvenog križa, spremna na samo jedan telefonski poziv

u svakom trenutku krenuti u bilo koji kraj svijeta spašavati ljude. Na prvi poziv za odlazak u katastrofalnim poplavama pogođeni Pakistan, odlučila je sebe dati drugima. Daje otkaz na dobro plaćeni posao, i organizaciju banketa u "Sunčanom Hvaru" zamjenjuje Međunarodnom humanitarnom misijom. Četiri i pol mjeseca kao volonterka Hrvatskog Crvenog križa u zemlji u kojoj je razornim poplavama bilo pogođeno gotovo dva milijuna ljudi, Ana u međunarodnom timu skrbi o 5.500 obitelji, o 45.000 Pakistanaca u 75 sela na jugu zemlje, skrbi o ljudima koji žive u neljudskim uvjetima. Pakistance uči osobnoj higijeni, distribuira humanitarnu pomoć, marljivo raznosi mreže za komarce, šatore, deke i hranu. I to usprkos vrebajućoj dijareji, hepatitisu, kožnim bolestima, malariji, koleri... No, ne posustaje. Vraća se kao projektni koordinator u sastavu misije Njemačkog Crvenog križa i Pakistanu posvećuje još gotovo 14 mjeseci svoga života.

Svijet koji poznajemo sve je više isprepleten tananim nitima koje na ovom planetu, koji je čovjek Zemljom nazvao, tkaju mrežu koja povezuje sve ljude u odgovornosti za opstanak čovječanstva. Susjedom postaje i stanovnik zemlje na drugoj strani planeta, osobito kada mu je potrebna pomoć drugog čovjeka. Tom pozivu se odaziva samo čovjek koji je spreman svojom savješću i djelom odgovoriti tom ljudskom poslanju. I tada u punom i izvornom smislu te riječi možemo govoriti o humanosti i humanitarnom djelovanju. "Zaista shvatite da činite dobro i to je ono što vas ispunjava i gura naprijed, ma koliko nekada teško bilo", tvrdi Ana. Čestitajući joj na toj odlučnosti, Osječko-baranjska županija odaje priznanje Ani Mutnjaković dodjelom svoje "Povelje humanosti".

Stjepan Mužar

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2015.)

vidi: Ivica Ćiraki i dr.

Stjepan Nađ

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2014.)

vidi: Vlado Bajamić i dr.

Antun Nađsombat

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2004.)

Tradicija jedne društvene sredine dio je njezina identiteta, njezine samosvojnosti i njezina značenja. Bez tradicije određena sredina je poput čovjeka bez porijekla i imena. Tradicija nastaje ustrajnim i kontinuiranim djelovanjem ljudi koji nisu samo stanovnici određenog prostora već ga djelujući u njemu uvijek iznova darivaju svojim postignućima. I grad poput čovjeka ima svoje korijene iz kojih izrasta, stasa i razvija se.

Osijek je poznati nogometni grad, grad duge i bogate tradicije, grad zaljubljenika koji je ovom športu darovao mnoga poznata imena. No, iza tih imena poput stupova stoje ljudi koji poput Antuna Nađsombata grade ovo nogometno zdanje. Radost je sresti ljude koji su gotovo oličenje nogometne povijesti ovoga grada. I Antun Nađsombat - Nacika je rastao i stasao s nogometnim umijećem u gradu na Dravi.

Još kao dječak zaljubio se u loptu i njoj posvetio svoj život. Donjogradska "Olimpija" njegova je prva ljubav kojoj se uvijek iznova vraćao. Četrnaestogodišnji Nadsombat zaigrao je za prvu momčad jedinog slavonskog prvoligaša "Slaviju" družeći se s ponajboljima toga vremena Lechnerom, Pubom, Dubcem, Egerom, Flamom, Hrubecom i drugima. 68 puta branio je boje Olimpijinog dresa i tome pridružio 160 nastupa za "Slaviju". Njegovu vještinu koristili su i NK "Bata" iz Borova, "Građanski" i "Cibalia". U osječkom "Proleteru" okončava svoj dvadesetogodišnji aktivni igrački status početkom 50-tih godina.

Znanje stečeno vlastitim nogama odlučio je prenositi drugima. Kao trenera su ga upoznali i Bosanski Brod, Tuzla, Beli Manastir, Našice te gotovo svi osječki klubovi. U svojoj NK "Olimpiji" krajem 80-tih preuzima vođenje nogometne škole. Obilazi osnovne i srednje škole, prati i odabire darovite i uči ih vještinama "najvažnije sporedne stvari na svijetu". Tu školu prošli su i igrači poput Špehara, Krpana, Vranješa, Smoje, igrači koji su nastavljaajući karijeru u drugim klubovima potvrdili vrijednost onog čemu ih je trener Nadsombat učio.

Oduvijek naše udivljenje pobuđuje posvećenost čovjeka plemenitom cilju. Pogotovo ako djelovanje tome usmjereno obuhvaća gotovo njegov cjelokupni radni vijek. A kada to djelovanje ostavlja neizbrisiv trag u sredini u kojoj čovjek djeluje, tada ono postaje uzorom naraštajima koji slijede. Tada govorimo o životnom djelu čovjeka koga njegova sredina izdvaja i za to mu odaje javno priznanje.

Zlatna plaketa Hrvatskog nogometnog saveza, Priznanje Međunarodnog olimpijskog odbora, Nagrada "Sokol" i niz drugih športskih priznanja pretvorili su dom Antuna Nadsombata u mali športski muzej. Njemu danas pridružujemo i Nagradu Osječko-baranjske županije za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa, Nagradu dodijeljenu djelu čovjeka koji je tijekom 85 godina svoga života u njega ugradio sve svoje sposobnosti, želje i nadanja.

Zvonko Nagy

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2015.)

vidi: Ivica Ćiraki i dr.

Dr.sc. Jasminka Najcer Sabljak i Silvija Lučevnjak

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2014.)

Institucionalna integracija malih europskih naroda u europsku zajednicu više nego ikada ranije otvara pitanje njihova nacionalnog i kulturnog identiteta. Tvrdnje o europskoj pripadnosti tom prostoru ostaju tek floskule bez argumentacije koja to potkrepljuje. To proučavanju vlastite prošlosti i prezentaciji rezultata tih istraživanja daje posebno značenje. U tom kontekstu studijsko-tematska izložba *Likovna baština obitelji Pejačević* koju je Galerija likovnih umjetnosti u Osijeku upriličila krajem protekle godine popunjava ovu prazninu. Kao nikada ranije pratio ju je cijeli niz popratnih zbivanja praćenih osobitom medijskom pozornošću, gostovanja stranih stručnjaka, niz predavanja, edukativnih posjeta učenika, likovnih i drugih radionica, studijskih i turističkih obilazaka i konačno prijenos izložbe u Zagreb. Uz iznimno zanimanje 7000 posjetitelja u Osijeku i Zagrebu, ova izložba odjeknula je i izvan hrvatskih granica.

No, usredotočeni na završni čin prezentacije, ne smijemo zaboraviti na aktivnosti koje su mu prethodile i omogućile ga. Izložbi, kao završnom činu rada prethodilo je deset godina istraživanja Jasminke Najcer Sabljak iz osječke Galerije i Silvije Lučevnjak iz Zavičajnog muzeja u Našicama. Zahvaljujući njihovom znanstvenom pristupu i njihovim suradnicima iz Sofije, Rume i Šoprona, rekonstruirane su najvažnije točke obiteljske povijesti Pejačevića i njihovo djelovanje na području likovne umjetnosti. Kao rezultat desetogodišnjeg istraživačkog rada kataloški je obrađeno 179 umjetnina, pretežno radova štafelajnog slikarstva, nastalih u europskim i domaćim umjetničkim ateljeima od početka 18. do sredine 20. stoljeća. Mnoga od tih djela nisu nikada izlagana, a okolnosti njihovog nastanka, autorstva i datacije nisu bile poznate. Uz obradu djela iz obiteljskih zbirki sagledana je i mecenatska te kolekcionarska uloga obitelji Pejačević. Poseban doprinos struci pronalazak je građe i prezentiranje ostavštine iz danas nepostojećeg dvorca obitelji Pejačević u Podgoraču, te pronalazak gotovo kompletnog inventara dvorca u Retfali koji se danas nalazi u Salzburgu. I konačno, rezultati tih istraživanja, u funkciji prezentacijskog dijela sažet je i predstavljen katalogom izložbe, koji je u naravi monografija likovne baštine obitelji Pejačević. Ovo djelo, znanstvene metodologije, od danas je nezaobilazno vrelo izučavanja i valorizacije likovne i kulturne baštine ovoga područja, budući da su umjetničke zbirke ove obitelji, obrađene i predstavljene ovom izložbom dio ranijeg kolekcionarskog postava dvoraca Pejačevića u Našicama, Podgoraču i osječkoj Retfali.

Ovaj veliki projekt zahtijevao je cijeli niz suradnika koje su uspješno koordinirale autorice izložbe i Galerija likovnih umjetnosti u Osijeku kao producent. Ovdje osobito valja istaći da je dio izložaka u pripremi uspješno restauriran i u novom sjaju bio spreman svjedočiti o vremenu u kojem je nastao.

Studijsko-tematska izložba *Likovna baština obitelji Pejačević*, kao samostalni projekt, ali i kao dio izložbenog ciklusa *Skriveno blago europskog plemstva*, temelji se na građi galerijskih zbirki te na dugogodišnjem radu njezinih stručnjaka. Na njoj se prikazuju vrhunski dometi kolekcionarskog duha jednog značajnog razdoblja u nacionalnoj i europskoj povijesti. Ključna su poveznica svih izložaka obitelji Pejačević čije su zbirke umjetnina postale sastavni dio kulturne baštine hrvatskog naroda. Publici se umjetnine predstavljaju kao svjedoci vremena i prostora nastanka te kao dijelovi mozaika nacionalne i europske povijesti umjetnosti. S ovim spoznajama pripadnost ovoga područja europskom prostoru dobila je nove uvjerljive potvrde.

Zahvaljujući na iznimnom trudu i značajnom doprinosu spoznavanju vrijednosti jednog dijela hrvatske likovne baštine, Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju Nagradu dr.sc. Jasminki Najcer Sabljak i Silviji Lučevnjak za značajne rezultate u proučavanju, očuvanju i promicanju kulturne baštine.

Dr.sc. Milorad Nikčević

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2012.)

Na čemu počiva suvremeni globalizirani svijet - na prožimanju ili potiranju različitosti? Što u kolopletu kultura, jezika i vjera duhovnog obzora suvremene ljudske civilizacije znači mali narod? Kako očuvati njegov identitet i prepoznatljivost u suodnosu s drugima i njegovu opstojnost u konačnici, na kulturološkoj i političkoj karti ovoga svijeta? Ova pitanja predodredila

su znanstveni put i stremljenja osječkog profesora dr.sc. Milorada Nikčevića, vrsnog znanstvenika, upornog istraživača i plodnog pisca. Odgovarajući ovim izazovima svoje znanstveno poslanje podredio je obrani identiteta malih naroda i snaženju suodnosa s drugima.

Imajući pred očima, po vlastitom priznanju, Herderovu misao da svaki kulturni i znanstveni djelatnik zaslužuje svoj život onoliko koliko ga poklanja kulturi i civilizaciji svoga naroda, svoju znanstvenu misao i djelovanje posvetio je istraživanju jezičnog i kulturnog identiteta crnogorskog naroda kao prinosa razvoju montenegrističke znanosti te prožimanja, suodnosa i interferencija crnogorske književne misli s drugim književnostima i kulturama. Otuda i ocjena crnogorskih znanstvenih autoriteta kako Milorad Nikčević pripada krugu crnogorskih znanstvenika i intelektualaca koji su u posljednja četiri desetljeća odigrali ključnu ulogu u učvršćivanju svijesti o posebnosti crnogorskoga jezika, književnosti i kulture.

Međutim, Milorad Nikčević je znanstvenik sa i između dvije domovine. I ta činjenica bitno opredjeljuje njegovu znanstvenu znatiželju. Stoga plodovi njegovog 45-godišnjega znanstvenog i stručnog rada u području znanosti, obrazovanja i kulture, ne svjedoče samo o posvećenosti očuvanju crnogorskoga identiteta i vrednovanju crnogorske kulture uz koju je vezan ne samo svojim rođenjem nego i cijelim svojim duhovnim bićem, već su i potvrda njegove podjednake pripadnosti hrvatskome i crnogorskome kulturnom prostoru. Ukazivao je i dokazivao da su negdašnje duhovne sponne bile čvrste i bogate pa se to unekoliko i dan-danas osjeća, nosi, ne zatire i pamti. On ne propušta nijednu priliku progovoriti o hrvatsko-crnogorskim i crnogorsko-hrvatskim vezama sa sviješću da je to izvrstan model, iako to zvuči nepopularno, kako graditi mostove prema drugima jer je onih koji propagiraju njihovo rušenje svijet i onako pun. On pokazuje kako njegovanjem svoje kulture ne siromašiti duhovne i kulturne prostore drugih kultura već u suodnosima tih kultura i njihovom prožimanju pronalaziti nove vrijednosti. Njegove ideje ne plove na krilima teorijske fikcije već u djelima kojima defiliraju Mažuranić i Crna Gora, Strossmayer i Njegoš, "Hrvatski i crnogorski književni obzori", "Odsjaji kultura" i "Stoljetne hrvatsko-crnogorske veze", "Jezici i kulture u doticaju", "Književni suodnosi i interferencije" - "Na civilizacijskim ishodištima".

Znanstvenik i intelektualac, svjestan svoga okruženja i nužnosti djelovanja ne smije ostati uzdržan i biti neutralan u trenucima koji ugrožavaju čovjeka i vrijednosti humane civilizacije. I upravo u tim trenucima, kada to s osobnog aspekta nije probitačno, Milorad Nikčević snažno progovara u zaštitu nacionalnog i kulturnog identiteta svoje hrvatske domovine, protiv bezumlja nasilja i mržnje. Njegovi ratni eseji zrcale njegovu svijest i savjest, koje ga potvrđuju kao angažiranog intelektualca, humanista, kulturnog djelatnika demokratskih pogleda, interkulturalnih stremljenja i obzora.

Dimenzije i širinu Nikčevićeve znanstvene, pedagoške i kulturne djelatnosti ne treba posebno obrazlagati. Nju zrcali 350 studija, znanstvenih članaka, prikaza i eseja, 20 autorskih knjiga i monografija, uredništvo i nakladništvo još dvadesetak, brojni stručni i znanstveni projekti na nekoliko sveučilišta, gostovanja na američkim, ukrajinskim i mađarskim sveučilištima, organiziranje i sudjelovanje na brojnim stručnim i znanstvenim skupovima, okruglim stolovima, književnim predstavljajima i izložbama. U projektima koje vodi okuplja i zbližava mlade hrvatske i crnogorske znanstvenike stvarajući suradničku jezgru neopterećenu predrasudama i znanstvenim ograničenjima.

Nikčevićeva uspješna i istaknuta znanstvena djelatnost od osobitoga je značenja za sustavna istraživanja južnoslavenskih međuprožimanja na svim razinama, a naročito za osvjetljavanje i afirmaciju hrvatsko-crnogorskih kulturnih veza. Šire promatrano njegovo životno djelo prilog je konceptu suvremenih integracija u kojima se kulturna baština malih naroda ne utapa već bogati ukupnu europsku baštinu. Ta iznimna postignuća prof.dr.sc. Milorada Nikčevića predstavljaju značajan prinos znanstvenoj misli. Svojim radom obogatio je hrvatsku znanstvenu, prosvjetnu i kulturnu baštinu, ali istodobno kao vrstan metodolog i metodičar i slavonsku pedagošku scenu, radeći i nesebično pomažući svojim učenicima i studentima. Stoga mu Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju Nagradu za životno djelo ostvareno u području znanosti.

Antun Nikolić

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2010.)

Može li čovjek za života postati legendom? Ovo priznanje, uobičajeno, pristizhe tek kada ga više nema. No, razloge takvoj ocjeni čovjek ipak daje tijekom svog života, tijekom svog djelovanja koje ga takvim čini. Bi li bilo neskromno ustvrditi da se Antun Nikolić - Tuca, skladatelj, tamburaški virtuoz, aranžer, glazbeni urednik i producent približio tom nazivu? Jer, kad se o nekom pjesme počnu pjevati, a njegovo ime je dijelom jedne od tih, on postaje dio baštine, kulturne baštine koja nadživljava onoga o kome pjesma pjeva.

Glazba je dio Tucinog bića. Odrastao je s njom u obitelji kojoj je tamburica srcu prirasla. Već sa šest godina s tamburicom u ruci je na sceni, s nepunih petnaest je dio Tamburaškog orkestra osječkog radija. Uz "Paju Kolarića" i legendarnog Jašu Lakatoša koji mu približava dušu tamburice, Tuca izrasta u vrsnog glazbenika spremnog za velike poduhvate. Krajem 60-tih sjedi uz legendarnog Janiku Balaža u Velikom tamburaškom orkestru Radija Novi Sad, učeći kako doseći bisernicu virtuoza svjetskoga glasa. Da li je u tome uspio, teško je zaključiti, ali je umijeće njegove bisernice bilo dostatno da na memorijalnom međunarodnom Festivalu tamburaških orkestara u Janikinom gradu posvećenom bisernici velikog majstora sa svojim ansamblom bude proglašen najboljim.

Odgovarajući pozivu svoje mladosti, osluškujući zvuke koje je njegova generacija rado slušala, s prijateljem Kićom Slabincem početkom 60-tih svira u sastavu "Tornado", a nešto kasnije osniva i danas već legendarne "Dinamite", kao jedan od prvih rock sastava u Hrvatskoj, koji se iz podruma osječkog Radničkog doma vinuo do neslučenih visina na domaćoj rock-sceni.

No, ubrzo se vraća svojoj prvoj ljubavi - tamburi. Novosadsko iskustvo pomoglo mu je u naporima da krajem tih 60-tih obnovi Veliki tamburaški orkestar Radio Osijeka kojim sam ravnala. Uz to na osječkom radiju preuzima i obveze glazbenog urednika i producenta. Ipak, njegova bisernica je način njegova pripovijedanja. Nastavljajući suradnju s Kićom početkom 70-tih osniva "Slavonske bećare" s kojima već gotovo 40 godina diljem svijeta tumači slavonsku dušu. S Kićom ili bez njega "Bećari" su devet puta pohodili Ameriku i Kanadu te dva puta Australiju, obišli gotovo sve europske zemlje, ostali poznati u svim dijelovima Lijepe Naše i bivše države. Iseljeništvu su približavali toplinu negdašnjeg doma, galili im dušu i budili zavičajnu nostalgiju i kada to nije bilo službeno pozdravljano.

Antun Nikolić je postao svojevrsni sinonim raspjevine Slavonije. Kao obradivač, producent i glazbeni urednik na najljepši način izvodi i snima, a time čuva i njeguje velike tradicijske vrijednosti ovoga kraja. Na svom plodnom stvaralačkom putu, napisao je i brojna tamburaška kola i druge skladbe, koje predstavlja na nosaču zvuka i potpisuje kao skladatelj i aranžer. Ponirući u bit folkloru i poštujući sve zakonitosti slavonskog narodnog melosa i plesa, Tuca je ne samo melodijskom linijom bez ikakvih citiranja, nego i glazbenom fakturom i obradom znao dočarati sve specifičnosti slavonskog narodnog izričaja. Time je još jednom potvrdio svoje kvalitete, svoje domete s kojima je i ova sredina postala prepoznatljiva i trajno zastupljena u vrhovima hrvatskog narodnog stvaralaštva.

Antun Nikolić - Tuca preko 60 godina druguje s tamburicom. Od malenog dječarca koji s braćom prebire po žicama, izrastao je u vrsnog glazbenika, promotora glazbenog melosa i duše slavonske diljem svijeta, svojom bisernicom stavši uz bok legendama na kojima se napa-
jao. On je svojevrsna ikona tamburaških primaša. Da, Antun Nikolić - Tuca je postao konstanta glazbenog života Osijeka na području narodne glazbe i jednom dugom osječkom, ali i hrvatskom glazbenom razdoblju dao snažan osobni pečat. Da, Antun Nikolić - Tuca se već za života približio legendi. Iz ovog razloga mu Osječko-baranjska županija odaje priznanje dodjeljujući mu svoju Nagradu za životno djelo ostvareno u području kulture.

Jadranka Nikolov

(“Povelja lokalne samouprave” Osječko-baranjske županije, 2006.)

Lokalna samouprava, kao civilizacijska stečevina, put je izravnijeg utjecaja građana na uvjete vlastitog življenja u lokalnoj zajednici. Stoga bliža čovjeku, izloženija njegovoj kritičkoj prosudbi i ocjeni. I to upravo iz razloga što se i u lokalnoj zajednici, pa i na lokalnoj razini teritorijalnog upravljanja, koliko god ona još uvijek u najvećem stupnju zadržava humano lice, prelamaju sve proturječnosti suvremenog svijeta. Ipak, lokalna samouprava je nezamjenjivi uvjet uspješnog i humanog funkcioniranja državnih i društvenih sustava.

Projekt izgradnje nove države izuzetno je složen te mora počivati na praksom provjerenim ljudskim spoznajama. Tek jedinstvo znanstvenog promišljanja budućnosti i valorizacijska vrijednost empirijskog pristupa mogu dati kvalitetu koja će sukobe zamijeniti integracijskim procesom. A u tom sklopu, kao temeljno pitanje se postavlja: kako ostvariti ciljeve izgradnje nove države, novog pravnog poretka i novog društvenog ustroja proklamirane Ustavom kao najvišim pravnim aktom države?

Graditi zdanje sustava koji može odgovoriti tim zahtjevima nije ni malo jednostavan ni lak posao. Njegovo osmišljavanje i pred najvrsnije umove postavlja brojne probleme, njegovo oblikovanje zahtijeva teorijsko poznavanje problema i spoznaje o mogućim načinima njihova rješavanja, njegova primjena umijeće pretakanja znanja u životnu mudrost koja vodi računa o realnim uvjetima nastanka i razvoja sustava. Donošenje odluka kojima se sustav utemeljuje i regulira njegovo funkcioniranje prevažan je posao predstavničkih i izvršnih tijela političke vlasti. No, priprema podloga na kojima to oni mogu činiti carstvo je stručnjaka. Neovisno o medijskoj eksponiranosti koja pripada svijetu politike, o vrsnoći stručnih podloga ovisi stabilnost i uspješnost djelovanja sustava. U odnosu na sustav lokalne samouprave, ovo mjesto pripada istaknutim upravnim stručnjacima.

Jadranka Nikolov, diplomirana pravica, tajnik Grada Osijeka od uspostave Grada kao jedinice lokalne samouprave, upravni stručnjak koja je svoje znanje stjecala tijekom 26 godina rada u upravnim službama Zajednice općina Osijek, Općine Osijek i Grada Osijeka, mijenama političkog sustava i upravnoga ustrojstva u minulim desetljećima na lokalnoj razini davala je svoj osebujni stručni doprinos. U prvog čovjeka pravne i upravne struke Grada Osijeka izrastala je angažmanom na ustrojavanju Grada kao jedinice lokalne samouprave i njegovih tijela, oblikovanju metodologije njihova rada, djelovanjem u gradskim tijelima kao stručni oslonac i savjetnik.

Svjesna činjenice da je znanje snaga putem koje je jedino moguće umješno upravljati funkcioniranjem i razvojem lokalnih jedinica, svoje spoznaje je neštedimice dijelila sa svojim okruženjem, ne zaboravljajući pri tome da se potrebna razina znanja može osigurati samo cjeloživotnim i produbljenim obrazovanjem. Krug tih znanja širi kao polaznik poslijediplomskog studija "Razvoj lokalne i regionalne samouprave" na Pravnom fakultetu u Osijeku i kao član Hrvatskog instituta za lokalnu samoupravu. Sudionik je niza stručnih skupova, član tijela u čijem djelokrugu je razvoj lokalne samouprave u Hrvatskom saboru i Savezu Udruga općina i Udruga gradova Republike Hrvatske, autor je stručnih članaka te koautor publikacije "Vodič kroz hrvatski sustav lokalne i regionalne samouprave" u izdanju UNDP-a i HILS-a 2005. godine.

Cijeneći značaj i značenje stručnog promišljanja i oblikovanja sustava lokalne samouprave kao nezamjenjivog uvjeta stabilnog i uspješnog djelovanja sustava koji može odgovoriti potrebama stanovništva kojemu služi, Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju "Povelju lokalne samouprave" Jadranci Nikolov za stručni doprinos razvoju sustava lokalne samouprave na području Županije.

Julije Njikoš

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2003.)

Tambura, taj zvuk naših korijena, taj simbol naše opstojnosti, danas značajniji nego jučer. Tambura, to svjetlo koje prožima, vodilja koja životu Julija Njikoša daje smisao i gotovo svrhu. Rijetko kada je, pa čak i u umjetnosti, moguće poistovjetiti afirmaciju i razvitak umjetničkog izraza s jednom osobom, kao kada je riječ o tamburaškoj glazbi i Juliju Njikošu. Jer tambura i Đula se vole od malih nogu. Ta već sa 12 godina stajao je pred orkestrom s dirigentskom palicom. I njome je upravljao razvitkom tamburaštva cijeloga svoga života.

Danas, kada tvrdimo da je u tome ostvario životno djelo koje vrijedi drugima na uzor isticati, Đula je tome u prilog prikupio mnogo dokaza. Zanesenost tamburom kojoj je dragao žice, otvorila mu je spoznaju o potrebi da joj pristupi kao značajnom dijelu kulturne baštine svoga naroda. Od podoknica i napjeva koje je moguće čuti tek u pokojem selu na koji nabasate, kao pravi znanstvenik stvorio je sustav. Sustav prikupljanja, obrade i objave narodnog blaga, čiji fundus obogaćuje vlastitim skladateljskim radom i promiče institucionalizacijom brige o održavanju i razvitku etnografske, kulturološke baštine.

Kao sljedbenik i nastavljatelj rada poznatih hrvatskih melografa i muzikologa Kuhača i Žganca, tijekom godina svog plodnog rada istražujući ponajviše vrijednosti panonskog dijela Hrvat-

ske, zapisao je oko 4.000 narodnih pjesama, kola i poskočica, te priča iz narodnog života. No, učinio je i korak dalje u popularizaciji i predstavljanju hrvatske narodne tradicijske kulture objelodanivši ih u desetak knjiga i pretočivši u trajno svjedočanstvo i izvor daljnjih istraživanja.

Kulturna baština nije spomenik, ona je izvor nadahnuća koji, podsjećajući na korijene osigurava opstojnost, identitet jednog naroda. Svjestan toga, Njikoš stvara sustav afirmacije i promicanja hrvatskog kulturnog blaga. Kao komentator i urednik narodne glazbe na Radio postajama u Osijeku i Zagrebu Njikoš je folklor Slavonije, Baranje i Srijema sačuvao od zaborava utemeljivši mnogobrojne emisije o tamburaškoj glazbi. Samo na Radio Zagrebu je realizirao preko 700 emisija iz rada amaterskih društava. Uz njegovo ime vezano je osnivanje Tamburaškog orkestra Radio Osijeka 1951. godine koji je djelovao gotovo 40 godina, osnivanje STD "Pajo Kolarić" 1954. godine s kojim promiče tamburašku glazbu i bori se za njenu afirmaciju diljem svijeta. Uz podršku tamburaških stručnjaka polazi mu za rukom 1961. godine osnovati Festival tamburaške glazbe iz koga izrasta Tamburaški savez Hrvatske. Već četrdeset godina Njikoš predsjedava Programsko-umjetničkom savjetu Festivala. Julije Njikoš, sposobni organizator, plodni skladatelj i prema ocjeni Josipa Andrića jedan od najvrsnijih dirigenata tamburaških orkestara, duša je razvitka pokreta tamburaške glazbe začetog u Osijeku.

No, svoju potrebu za dokazivanjem vrijednosti tambure on time ne iscrpljuje. Glazbenu literaturu za tamburu dopunjuje na najljepši način. Jedan je od najplodnijih skladatelja vrsnih djela za tamburaške orkestre. Raznovrstan po glazbenim oblicima, ali uvijek usmjeren prema njegovoj Slavoniji kao nepresušnom vrelu njegovih inspiracija. Poznate su mu kantate, suite, rapsodije među kojima i Slavonska. Sklada na stihove narodne lirike. Poznati su njegovi ciklusi koncertnih kola, te niz skladbi za zborove i soliste. Svojim djelom on tamburašku glazbu podiže na razinu klasične, a tamburu na razinu koncertnog instrumenta.

No, uvijek se nostalgичno vraća svom rodnom gradu s glazbom koja podsjeća na Bijelu ladu, ponoćne svirače, stare saletle i sve ono što je Osijek nekada bio. Njima pridružuje i niz festivalskih zabavnih tamburaških skladbi, glazbu za dječje i narodne igrokaze, religiozne i domoljubne pjesme. Za svoj narod, za svoju Domovinu Julije Njikoš se bori na način koji dje-lotvorno dolazi do srca - glazbom.

Julije Njikoš, zapisivač narodnog blaga, melograf i muzikolog, skladatelj i vrsni dirigent, glazbeni kritičar i predani promotor, gotovo je sinonim afirmacije tamburaške glazbe u Hrvatskoj. Punih 60 godina radi žarom istinskog pregaoca i domoljuba, sretan što svojim djelom ispisuje povijest hrvatske glazbene kulture. I danas, na pragu osmog desetljeća, njegovi obzori nisu zatamnjeni. Još ima što reći, poučiti i dokazati, dokazati vrijednost djela koje je stvorio, dokazati vrijednost predanosti tom djelu zbog koje se Juliju Njikošu u znak priznanja za iznimna postignuća dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo ostvareno u području kulture.

Dragutin Ogrizek

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2007.)

Tehnološka civilizacija današnjice svoju zahuktalost zahvaljuje neslućenim potencijalima ljudskog stvaralaštva. Vrijeme zastarijevanja pojedinih tehničkih i tehnoloških rješenja sve

se više skraćuje. Broj ikada živućih stručnjaka i znanstvenika usmjerenih razvoju tehnološke komponente te civilizacije se povećava. Nesporno je i očito da najznačajnije ograničenje razvoja predstavlja znanje i sposobnost čovjeka da stvara i stvaralački upravlja tim razvojem.

Dragutin Ogrizek, strojarski inženjer, cijeli je svoj radni vijek proveo u osječkom OLT-u i bio jedan od njegovih vodećih stručnjaka u vrijeme kada je ova tvrtka bila značajan subjekt metalne industrije Hrvatske. Baveći se pretežito tehnologijom proizvodnje, svoju kreativnost je ugrađivao u oblikovanje novih proizvoda s kojima je ova tvrtka plijenila domaće tržište - od rezervnih dijelova za uvoznu poljoprivrednu mehanizaciju, preko tuš-kabina kao novog domaćeg proizvoda do OLT-ovih peka i klupa koje i danas krase većinu parkova u Hrvatskoj.

Vjerujući kako nema razvoja bez tehnološkog napretka, u čemu značajnu ulogu moraju imati stručnjaci, oko sebe je okupljao inženjere različitih usmjerenja te s njima formirao strukovna društva inženjera i tehničara, kao dio pokreta tehničke kulture. Putem ovih udruga pokretao je aktivnosti širenja tehničkih i tehnoloških znanja. U neovisnoj Republici Hrvatskoj 1992. godine predvodi proces transformacije ovih organizacija u Savez inženjera i tehničara Osječko-baranjske županije kao građanske udruge, čiji je prvi predsjednik i dosadašnji tajnik.

Svoj kreativni duh nije ugrađivao samo u OLT-ove proizvode. Shvatio je da je za napredak nužno oblikovati inovativnu klimu u društvu koja će poticati kritičko propitivanje i primjenu novih tehnoloških rješenja kojima se gradi tehnološka civilizacija današnjice. U svojoj je tvrtki pokrenuo postupak normativnog uređenja poticanja, razvoja i vrednovanja inovativnog rada te primjene izgrađenog normativnog sustava. Osigurao je i sličan pristup tada vodećih tvrtki ovog područja - IPK Osijek, Belja, Saponije, Kombinata Belišće i drugih. Rezultat toga je bio porast broja inovatora što je stvorilo uvjete za utemeljenje inovatorskih organizacija. Kao tajnik Društva inovatora u Osijeku organizira, povezuje, podupire i omogućava djelovanje inovatora i njihove nastupe na međunarodnim izložbama i smotrama kao oblika njihove afirmacije i puta do realizacije. Takova djelatnost rezultirala je s preko 136 inovacija, s brojnim plaketama i diplomama međunarodnih manifestacija u vitrinama osječkih inovatora. I u svojoj 81. godini Drago Ogrizek je još uvijek jedan od stožera pokreta inovatora u Osijeku, ali i u Republici Hrvatskoj.

Za ostvarene rezultate primio je brojna priznanja, među kojima i državnu Nagradu tehničke kulture "Faust Vrančić". Ovim priznanjima Dragutinu Ogrizeku Osječko-baranjska županija pridružuje i svoju Nagradu za životno djelo ostvareno u području tehničke kulture i inovacija.

Stjepan Orešković

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2011.)

vidi: Alen Drašković, Josip Drašković, Damir Mijatović, Dario Mijatović, Stjepan Orešković i Aco Tadić

Vladimir Orlovac

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2003.)

vidi: Franjo Andrašić i dr.

Dr.sc. Josip Palić

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2001.)

Bolest ne slama samo ljudsko tijelo, ona slama i njegov duh. Prihvatiti i pobijediti bolest može samo čovjek snažnoga duha. Duhovna potpora bolesniku tako postaje dio njegove terapije, njegova liječenja. Ova spoznaja duboko je opredijelila ljudsku, a osobito kršćansku civilizaciju da u svoje temelje ugradi brigu za čovjeka kada mu je ona najpotrebnija, kada se nije u stanju sam skrbiti za sebe, kada mu je potrebna pomoć drugog čovjeka. Treba li se podsjetiti na učenje Isusa Krista da ljude valja suditi po djelima iskazanim čovjeku.

Kako pomoći bolesniku da u uvjetima ograničenja fizičkih sposobnosti koje mu bolest nameće živi svoj život na dostojan način? Na ovo pitanje dr. Josip Palić, istaknuti stručnjak i znanstvenik u području cerebrovaskularnih bolesti, odgovara svojim znanstvenim naporima u traženju odgovora što ih bolest postavlja ljudskom bitku i njegovoj znanstvenoj spoznaji, odgovara u svojim naporima u primjeni tih znanstvenih spoznaja u liječenju bolesti čime je značajno unaprijedio liječenje od moždanog udara koji je najčešći uzrok invalidnosti i drugi po redu uzrok smrtnosti u našoj populaciji.

No, ovaj liječnik ne liječi samo farmaceutskim preparatima i postupcima koje uključuje suvremeni medicinski tretman. On liječi i riječju. Ne u doslovnom smislu, dakako. Svjestan značenja duhovnog stanja bolesnika za uspjeh ukupnog liječenja, posebnu brigu posvećuje kontaktu s bolesnikom. Samoinicijativno ih pohodi, s njima suosjeća, savjetuje i svojom plemenitošću podiže ih i hrabri. S bolesnicima uspostavlja topao ljudski kontakt i stiže njihovo neograničeno povjerenje. Ta pomoć obuhvaća i njihove obitelji koje tako postaju dio terapijske zajednice.

Dr. Palić drži da se i društvo kao cjelina mora organizirati u pružanju potpore bolesnima, pa je stoga stožerna ličnost djelovanja županijske Udruge cerebrovaskularnih bolesnika i glavni inicijator njezinih aktivnosti.

Stoga, zbog osobitih ljudskih i liječničkih vrlina, iznimne skrbi o tjelesno i duševno povrijeđenima kojima je potrebna pomoć drugog čovjeka i u tome ostvarenih rezultata, Osječko-baranjska županija dodjeljuje dr.sc. Josipu Paliću Povelju humanosti.

Zvonimir Papo

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2003.)

vidi: Franjo Andrašić i dr.

Mato Partić

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2004.)

vidi: Nikola Cvitko i dr.

Željko Paurić

(*“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 1997.*)

Riječi Isusa Krista, koji je došao na Zemlju poslan od Oca da spasi čovjeka i svijet, još uvijek su nam upravljene: “Ja sam Put, Istina i Život ...”

Josip, pater Željko Paurić, rektor Franjevačke crkve Svetog Križa u Osijeku, slijedi put pravednosti i iskrenosti, pomoći i milosrđa. Nije se samo duhovno brinuo za svoje vjernike, nego se od početka Domovinskog rata aktivno uključio i djelovao u zbrinjavanju i pomoći prognanima i izbjeglama, te nevoljnima. Osnovao je Franjevački Caritas “Kruh svetog Antuna”, “Centar za dijete”, te pokrenuo program “Kumstvo na daljinu”. Tijekom rata, u okviru Caritasa, djelovao je i “Telefon nade”. Na taj način je podizao moral, te budio vjeru i snagu u svojim vjernicima.

Posebno je težak i dirljiv njegov rad s majkama u “Centru za dijete” i njegova skrb za bolesne, napuštene i prognane. Na njegov poticaj i drugi pomažu u hrani, u lijekovima i savjetima. Pomažu siromašnima, često odbačenima i neshvaćenima. Vraćajući život i osmijeh ljudima, pater Željko Paurić nas podsjeća na drugu poslanicu sv. Pavla Korinćanima:

“Kada bih sve ljudske jezike govorio, i anđeoske, a ljubavi ne bih imao, bio bih mjad što ječi, ili cimbal što zveči.”

Stoga pateru Željku Pauriću Osječko-baranjska županija dodjeljuje Povelju humanosti za njegov nesebični rad i ljubav prema bližnjem.

Slavko Pavin

(*“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2010.*)

vidi: Gojko Brković i dr.

Nikola Pavlović

(*“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2011.*)

vidi: Antun Florijančić i dr.

Zdravko Pavlović

(*“Zelena povelja Osječko-baranjske županije”, 2013.*)

Kako slušati skladan poj prirode? Kako razumjeti njezine simfonije i oratorije, harmoniju njezine božanske glazbe? Kako joj se prepuštati, ne samo poput pasivnog slušača, već i sudionika u tom tkanju života? *I što je to život ako čovjek ne može čuti usamljeni krik kozoroga ili noćnu prepirku žaba u bari?* - upitao je mudri indijanski poglavica još prije 160 godina. Kako pronaći mirno mjesto gdje se čuje otvaranje listova u proljeće ili drhtaj krilaca kukaca i blagi zvuk vjetra kad se poigrava licem močvare? Za odgovorima na ova pitanja svaki čovjek traga na svoj način, ali odgovore mora dati čovječanstvo kao cjelina, jer sve su stvari povezane. *Čovjek ne tka tkivo života; on je samo struk u tome. Što god čini tkanju čini i sebi samome.*

I Zdravko Pavlović, rođeni Bistrinčanin traga za ovim odgovorima. Desetljeća oduševljenja i deseci tisuća prohodanih kilometara u učenju slušanja, upoznavanja, spoznavanja i razumi-

jevanja sklada raznolikosti prirode. Po struci biolog, po vlastitom iskazu, dječjom ljubopitljivošću proučava predjelno-biogeografsko, muzikografsko i kulturoografsko bogatstvo prije svega svoga zavičaja, svojih rodnih Bistrinaca, Valpovštine i dravskih ritova. Svoja osluškivanja i istraživanja prirode koja se, kako kaže, nekada na čudesan način upravo pred očima mijenja i kao da upozorava da moramo znati kada treba stati s odgurivanjem vječne istine da priroda nije tek puki pratilac nego ozbiljan i zahtjevan partner, on zapisuje, ne samo sebe radi. Ove spoznaje brojnim stručnim i popularizacijskim radovima predaje stručnoj javnosti, ali i svojim susjedima, svojim sugrađanima, ali i svim ljudima, posebice onim najmlađima čija budućnost pa i opstojnost o tome ovisi. Upravo stoga, druži se s mladima u traženju odgovora “*što ja kao pojedinac mogu učiniti za zaštitu svoje najbliže okolišne sredine*”, a onda, naravno, i mnogo šire. Svojim predavanjima čest je školski gost. Dravski rit naše je nepresušno prirodno bogatstvo, eko sustav ima svoje zakonitosti i poruke za budućnost, male sredine su ključne u oblikovanju svijesti o očuvanju i zaštiti okoliša - najčešće su poruke ovih tribina.

Svoj životni stil, zasnovan na razumijevanju kompleksnosti života koga treba živjeti punim plućima ukupnošću svojih interesa i potencijala, Zdravko Pavlović ne ispoljava samo uspostavljanjem i održavanjem svoje unutarnje ravnoteže, već pretače u djelovanje. Njegove spoznaje o uzročnosti i povezanosti svih stvari u tkanju života omogućavaju mu djelovanje u saniranju oštećenih dijelova okoliša i daljnjem sprječavanju zagađenja radi promicanja kvalitete života i zdravlja ljudi, ali naravno i brige za budućnost. Ovaj zaljubljenik prirode, posljednjih 15 godina, zajedno sa svojim sugrađanima i prijateljima, osobito bistrinačkim športskim ribičima, intenzivno radi na uređenju vrijednih dijelova okoliša.

Svojim osobnim primjerom, ali i stručnim djelovanjem Zdravko Pavlović svjedoči kako spoznavati prirodni sklad i svoje udivljenje ljepotom prirode pretakati u način življenja u suglasju s njom. Svoje spoznaje preporučuje najmlađima shvaćajući da je jedino buđenjem odgovornosti moguće osigurati opstojnost života na ovom planetu kojeg Zemljom zovemo. Stoga mu Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju “Zelenu povelju” za značajnu djelatnost u razvijanju ekološke svijesti promicanjem potrebe zaštite okoliša među građanima.

Branko Pavoković

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2012.)

vidi: Josip Birovljević i dr.

Marinko Perica

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2008.)

Svojoj potrebi za brzim savladavanjem prostornih udaljenosti čovjek svakim danom dodaje sve više kilometara na sat u točkovima limenih ljubimaca. No, ta tehnički sve savršenija prometna sredstva sve više zahtijevaju sposobnost čovjeka da se njima služi na siguran način. S porastom brzine rasti u opasnosti koje nerijetko završavaju čak i tragičnim posljedicama.

Marinko Perica, ratom prognan iz Nijemaca nije ni slutio da će zasnivanjem novog doma u blizini ceste Đakovo - Budrovci postati svjedokom brojnih prometnih nezgoda i ljudskih drama. No, Marinko Perica, čovjek koga život nije mazio i ne mazi, koji se nezaposlen skrbi za svoju obi-

telj, nije pristao biti samo svjedokom. Ne želi biti, kako sam kaže, “kao neki heroj”, ali je uvijek tu, gotovo na oprezu, u pripravnosti da priskoči u pomoć, jer hitrost u tim situacijama je nezamjenjiva.

U sumrak siječanjskog poslijepodneva, pred njegovom kućom škripa guma i poput filmske scene kotrljanje automobila, okret u zraku i survavanje u tri metra duboki kanal. Olupina je prepriječila put vodi u kanalu i njezina razina ubrzano raste. Miris goriva koje curi. Djevojčica ispod krova automobila, plač bebe, bespomoćna majka. Marinko bez razmišljanja skače u kanal te uz pomoć povrijeđenog oca izvlači obitelj. Pristižu i drugi, pa i ambulatna kola, i povrijeđena obitelj je zbrinuta.

Za Marinka Pericu, ovaj događaj nije nesvakidašnji, pa više ni poseban. Zbog opasnog zavoja, “crne točke” u blizini njegove kuće često je u prilici pomagati. Već dva dana iza toga, pomogao je jednoj ženi koja je sletjela s ceste, i tako pet puta u tom tjednu, kao i mnogo puta do tada pa i nakon toga. U svojoj skromnosti Marinko naglašava “da ne bi volio da ispadne kao neki heroj”, ali on to objektivno jest. U svojoj samozatajnosti, on i njegova obitelj su prva pomoć na cesti, ona koja je najdragocjenija jer je prva i najbrža. Obitelj Marinka Perice poput službe hitne pomoći dežura uz cestu i za slučaj potrebe je tu.

Ljudska pomoć čija je jedina plaća zahvalan pogled ili riječ ljudi kojima je pružena, više negoli bilo koja mnogo reklamirana humanitarna akcija, afirmira humanost kao počelo i temelj ljudske civilizacije. Svojim postupanjem i Marinko to svjedoči. Iz ovih razloga Osječko-baranjska županija “Poveljom humanosti” odaje priznanje Marinku Perici za poduzimanje djela kojima je od drugih otklonjena prijeteca pogibelj.

Silvija Perković

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2002.)

Ovi prostori dugo ne pamte tugu i bol poput ove u Domovinskom ratu. Tugu i bol koje nije dovoljno samo zatomiti, već i otkloniti, a život ispuniti ljudskom toplinom. Ima li snažnije drame od biblijskih prizora progonstva ovdje i sada? Pa, kako u tami progonstva pronaći svjetlost? Kako nadomjestiti izgublenu toplinu doma? Kako djetetu vratiti bajku i u tome ga učiti životu?

Svoju studentsku klupu Silvija Perković zamijenila je uniformom u obrani svoje domovine. Uniformu je zamijenila pruženom rukom prijateljstva i pomirbe nesretnima u Izbjegličkom centru Gašinci. Isprva kao volonter, kao prijatelj svjestan da ljudima bez doma jedino ljudska toplina može ublažiti tugu, a potom to poslanje prihvaća i kao profesionalnu obvezu. Tih je godina kroz Gašince prošlo preko 27.000 trudnica, beba, djece, odraslih, staraca, bolesnih, invalida, nepokretnih, a jedina svjetlost bili su im humanitarci, među kojima je djelovala i Silvija Perković. Teško je i pojmiti, a kamoli shvatiti svu tragediju življenja u uvjetima neprimjerenim za život ljudi i to na kraju 20. stoljeća. No, Silvija Perković svjedoči tu tragediju ne kao pasivni promatrač, već kao osoba koja prihvaća svoju odgovornost za bližnjega.

Svjesna činjenice da mijenjati stanje nabolje može samo s puno znanja i umijeća, ona uči i u svom učenju sobom povlači i druge. Nesebično prenosi svoja znanja, ali i poglede i ljubav i na one kojima se društveno djelujući bavi - djecu predškolskog uzrasta, njihove roditelje i odgojitelje, žene i mladež u okviru niza humanitarnih i edukativnih programa. Njezino djelovanje uzor je i poticaj.

Potica j i na dodjelu "Povelje humanosti" Osječko-baranjske županije Silviji Perković za skrb o izbjeglicama, djeci i drugim osobama kojima je potrebna pomoć drugog čovjeka.

Srečko Perković

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2009.)

Kulturu jedne sredine ne čini samo umjetničko stvaralaštvo. U širem smislu to je i odnos čovjeka prema čovjeku, prema spomeničkoj i kulturnoj baštini, prema prirodi samoj... Što znači kultura u jednom malom gradu, ali gradu s tradicijom kulture, gradu Dore Pejačević, Kršnjavoga i Juhna. Notni zapis umjetničke skladbe koja nije izvedena, umjetnička slika koja nije izložena, roman koji nije izdan - umjetnička su djela koja nisu u mogućnosti ostvariti svoju društvenu funkciju, čiju vrijednost i doprinos kulturi nije moguće valorizirati.

Upravo stoga, govoriti o kulturi jedne sredine i njezinom kulturnom životu nije moguće bez neumornih pregalaca koji kao organizatori kulturnih zbivanja posreduju između umjetnika i stanovnika te sredine. Srečko Perković pripada tom krugu poslenika u kulturi. Psiholog i pedagog po struci, turistički organizator po profesiji, umjetnik po vokaciji, Srečko Perković je svoj profesionalni angažman stavio u funkciju promoviranja kulturnih dosegâ. Organizacijom stručnih skupova, natjecanja, izložbi, koncerata i drugih aktivnosti u kojima se prepliću turistički, gospodarski, kulturni i zabavni sadržaji sugrađanima je omogućio pristup kulturnim dobrima.

U tom sklopu, organizator je ili suorganizator Festivala "Dani slavonske šume", Kolonije umjetničke keramike s međunarodnim predznakom, "Festivala hobija" s nizom izložbi našičkih udruga i kolekcionara, "Našičkih ljetnih noći", Memorijala Dore Pejačević... Mnoge našičke udruge zahvaljuju mu za organizacijsku potporu u ostvarivanju njihovih programa.

No, Perković je i uspješan slikar, dio "županijske reprezentacije" koja je na manifestaciji EKO-ETNO na Zagrebačkom velesajmu predstavljala kulturnu ponudu Osječko-baranjske županije. Uz to je i donator umjetničkih slika bolničkim ustanovama u Našicama i Osijeku.

Upravo iz ovih razloga, Osječko-baranjska županija dodjeljuje Nagradu Osječko-baranjske županije za iznimna postignuća u djelatnosti kulture Srečku Perkoviću za značajne rezultate ostvarene u promicanju kulture i kulturnih dobara na području Županije.

Siniša Peternek

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2014.)

vidi: Vlado Bajamić i dr.

Professor emeritus Antun Petričević

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2014.)

Može li se ljudska znatiželja, taj pokretač istraživačke ljubopitljivosti koja promiče razvitak ljudske civilizacije, umiroviti? Može li se umiroviti na tome utemeljeno ljudsko stvaralaštvo usmjereno spoznavanju uvjeta življenja i napretku? Antun Petričević, veterinar po struci, doktor znanosti i sveučilišni profesor, professor emeritus, na ova pitanja daje odrečan odgovor. I

danas, 15 godina nakon starosnog umirovljenja on je izvor znanja, vrsni savjetodavac i autoritativni ocjenjivač.

Prehrana čovjeka, ta temeljna egzistencijalna potreba ljudske vrste, predmetom je njegove stručne i znanstvene znatiželje i pokretač njegovih znanstveno-istraživačkih napora. Poglavitito usmjeren praćenju utjecaja genetskih i paragenetskih čimbenika na svojstva kakvoće mesa, znanstveno proučava kakvoću trupova zaklanih životinja i kakvoću mišićnog, masnog i vezivnog tkiva svinja, goveda i peradi. No, izvan dosega njegova istraživanja nije ostala ni kakvoća mesa riba, divljači i nutrija, ali i kakvoća i tehnologija proizvodnje mlijeka, pa ni kakvoća konzumnih jaja.

Rezultati njegovih istraživanja omogućavaju spoznaju o odlučujućim čimbenicima od značaja za proizvodnju prehrambenih proizvoda animalnog porijekla. No, ovaj se vrsni istraživač ne zadovoljava samo konstatacijom stanja. Njegov je stvaralački duh usmjeren primjeni stečenog u podizanju razine kvalitete proizvodnje. Rezultati ovoga rada korišteni su i kao osnova za standardizaciju kakvoće proizvoda. Pretočeni u koeficijent kao matematički izraz za procjenu mesnatosti metodom jedne točke, postaju sastavnim dijelom propisa Republike Hrvatske. Standardizaciji kakvoće prehrambenih proizvoda ovoga tipa dr. Petričević pridonosio je i kao član većine povjerenstava za izradu i provođenje pravilnika o klasifikaciji trupova zaklanih životinja u Republici Hrvatskoj, koji su u nadležnosti Ministarstva poljoprivrede.

Njegova istraživanja nemaju samo tehnološko ili, pak, nutritivno već i komercijalno značenje. Na to ukazuju i njegovi rezultati u okviru projekta "Kakvoća svinjskih trupova u funkciji povećanja konkurentnosti svinjogojstva". Njegov je rad čvrsto utemeljen na problemima proizvodnje i on joj, kao vrsni znalac, vraća svoje spoznaje i preporuke. Akademsko poduzetništvo ne traži boljeg primjera i potvrde međusobnih veza znanosti i gospodarstva koji rezultira povećanim interesom za proizvodnju i finalizaciju autohtonih prehrambenih proizvoda i edukacijom velikog broja kadrova u ovoj gospodarskoj djelatnosti, na koji način se promiče djelatnost prerade mesa i razvoj stočarstva kao jednog od strateških pravaca razvoja poljoprivrede ove regije i Hrvatske uopće. O tome svjedoči i odličje za životno djelo "Zlatna kuna" koje mu je zbog posebnih zasluga prenošenja znanstvenih dostignuća i neposrednog doprinosa na unaprjeđenju gospodarske djelatnosti u stočarstvu i mesoprerađivačkoj industriji dodijelila HGK, Županijska komora Osijek 2009. godine.

Istinski znanstveni duh ne može biti sebičan, i on to nije. Svoje znanje profesor Petričević neštedimice provjerava i dijeli na 42 međunarodna kongresa i simpozija i objavom 166 znanstvenih i 88 stručnih radova, 1 sveučilišnog udžbenika, 2 knjige, 3 monografije i 5 priručnika. No, najznačajnije, svoje znanje on sustavno promiče nastavnom djelatnošću na matičnom Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku. Ono je izvor napajanja brojnih generacija agronomskih stručnjaka u čijem je obrazovanju sudjelovao, i oslonac u preko 50 diplomskih, 11 magistarskih i 7 doktorskih radova kojima je bio mentor. Već umirovljen, bio je voditelj ili nositelj dijela poslijediplomskih studija. I danas, u svojim poznim godinama sudjeluje u oblikovanju znanja doktoranada i specijalista kao koordinator pojedinih izbornih modula poslijediplomskih studija.

Njegova stvaralačka snaga, gotovo je nepresušna. Sudjeluje u nizu stručnih projekata. Kao član određenih tijela i danas pridonosi standardizaciji kakvoće slavonskog domaćeg kulena

i izvornih proizvoda od mesa kao pretpostavke njihova brendiranja i zaštite u nastupu na zahtjevnom europskom tržištu.

Professor emeritus Antun Petričević međunarodno je poznati i priznati stručnjak i znanstvenik u području stočarstva, osobito u području tehnologije mesa. Pridružujući se priznanjima za iznimni doprinos razvoju znanstvenog polja poljoprivrede, polazeći od činjenice da je njegovim dugogodišnjim djelovanjem stvoreno dobro od trajnog značaja ne samo za Županiju već i Republiku Hrvatsku u cjelini, Osječko-baranjska županija mu dodjeljuje svoju Nagradu za životno djelo ostvareno u području znanosti.

Juraj Petrijevcćanin

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2014.)

Ljudska je zajednica zasnovana i isprepletana tananim nitima ljudskih odnosa. Nju ne čine ljudi koji žive tek jedni pored drugih već ljudi koji zajedno druguju, tuguju, raduju se i međusobno pomažu. Ovdje je susjed gotovo pa bliži od rodaka. Susjedska pomoć je nezamjenjiva u svakodnevnom životu, a osobito kada se susjed nađe u bilo kakvoj životnoj potrebi. Jer, ljudski je život jedinstven i neponovljiv. Danas šticećen, ali i ugrožen više nego li ikada prije. Dragocjen ne samo za jedinku kojoj pripada već i za ljudsku zajednicu čiji je ona član. Pa stoga, kada se pojedinac suprotstavi pogibli koja se nadvija nad drugim čovjekom, zajednica u kojoj živi cijeni to i ističe za primjer drugima.

Rano nedjeljno rujansko jutro onkraj aljmaške crkve proparao je uplašeni dječji krik i poziv u pomoć. Proparao i na noge iz topla kreveta podigao susjede Petrijevcćane. Oko kuće preko puta dim i plamen. Pred kućom dječak koji zapomaže. Pretrćavaju. Zaključana vrata. Razbijaju prozor. Kroz gusti dim naziru se samo siluete susjeda supružnika na podu. Bez razmišljanja kroz razbijeni prozor u buktinju uskaće sin Juraj Petrijevcćanin. Na podu gotovo beživotna tijela u hropcu. Šok, no vremena za razmišljanje nema. Minute ih dijele od sigurne smrti. Izvlači onesviještene supružnike jedno po jedno i kroz prozor ih dodaje ocu i majci. Susjedu je već zahvatila vatra i gore joj ruke. Majka, medicinska sestra pruža im prvu pomoć do dolaska Hitne. Pristižu i drugi bukom probudeni susjedi.

Juraj Petrijevcćanin, mladi čovjek odgojen i strukom fizioterapeuta predodreden da pomaže ljudima, instinktivno se sjurio u gorući pakao odlučan da spasi susjede, ne vodeći računa o sebi samome i svojoj budućnosti, jer vremena za razmišljanje nije bilo. Svojim djelovanjem potvrdio je vrijednosti na kojima počiva ljudska zajednica i zalog su njezine opstojnosti. Juraj Petrijevcćanin Ponos je Hrvatske, ali i Osječko-baranjske županije na čiju časnu listu junaka “Povelje humanosti” se ovim djelom uvrstio. Stoga mu Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju Povelju za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugih otklonjena prijeteća pogibelj i spašeni ljudski životi.

Stanko Petrović

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2008.)

Kako pomoći mladom čovjeku da izraste u odgovornu osobu spremnu preuzeti terete svakodnevnog života, kako ga pripremiti za svijet rada i djelovanja u okruženju koje mu ponekad

neće biti sklono? Pred ovim teškim pitanjem zastaje svaki savjestan čovjek kojemu je na duši odgoj i obrazovanje mladih, pred njim zastaje svaki učitelj. Učitelj je prijatelj i uzdanica, oslonac u koracima savladavanja izazova stvarnoga života. Pa kada se čovjek svim svojim umnim i fizičkim mogućnostima preda ovoj zadaći obavljajući je kao poziv cijeli svoj radni vijek, a rezultat su mladi ljudi osposobljeni da se nose s problemima svakodnevnice, tada možemo govoriti o životnom djelu toga čovjeka.

Profesora Stanka Petrovića, današnjeg ravnatelja Trgovačke i komercijalne škole "Davor Milas" u Osijeku pamtit će 40 generacija učenika te škole, preko 10.000 mladih. Pamtit će ga po ljudskom pristupu, po njegovoj stručnosti u vođenju škole koja im daje potrebna znanja, po njegovoj brizi za prostorne i materijalne uvjete njihova učenja. A on je u 40 godina rada u ovoj školi, 35 godina kao ravnatelj predvodio timove stručnjaka u plemenitoj misiji odgoja i obrazovanja mladih. Vodio je školu koja je značajno prelazila obuhvate grada u kojem djeluje, izrastajući u instituciju regionalnog značenja. Uz Osječane, učenici ove škole putovali su s područja cijele Slavonije i Baranje, ali i sjeverne Bosne i Bačke. Ovakav status bio je moguć jedino uz održanje i podizanje stručnog ugleda Škole.

Tom cilju Škola je prilagođavala svoj nastavni program i način njegovog izvođenja. Tradiciju valja poštovati, a ova škola, kao jedan od nastavljaca stoljetne tradicije školovanja trgovaca u Osijeku, bilježi već 60 godina svoga osnutka i djelovanja. Minulom vremenu odgovaralo je obrazovanje samo prodavača, trgovačkih poslovođa i skladištara. Suvremeni uvjeti gospodarskog razvoja u kojem se svijet trgovine iz osnova promijenio, dobio nove sadržaje i nova značenja i pred ovu školu postavio je nove zadaće. Stanko Petrović dio je tima stručnjaka Osijeka, Rijeke i Splita koji oblikuje prijedlog novog nastavnog programa obrazovanja komercijalista, kao novog zvanja odgovarajućeg širokom spektru suvremenog trgovanja, programa koji osposobljava mlade ljude da se sa srednjoškolskim obrazovanjem uključe u dinamičan svijet nabave i prodaje, marketinga i poduzetništva, špedicije i transporta. Nakon eksperimentalne primjene u četiri hrvatska grada, ovaj program postaje sastavnim dijelom obrazovnog sustava.

Kvalitetu izvođenja ovog programa bilo je moguće ostvariti samo vrsnoćom nastavnika kojima se Petrović okruživao, pomažući im i potičući ih na usavršavanje i stručno napredovanje. Čak jedanaest nastavnika ove škole doseglo je znanstveni status. Šest današnjih sveučilišnih profesora svoja znanstvena zvanja stekli su radeći na ovoj školi. Nastavnici ove škole autori su udžbenika trgovinskog poslovanja.

Suvremene programe nužno moraju pratiti i suvremeni uvjeti njihova izvođenja. To je pred ravnatelja Petrovića postavljalo zadaću kontinuiranog unaprjeđenja prostornih i drugih uvjeta izvođenja nastave. Osiguravajući sredstva iz različitih, pa i međunarodnih izvora, uspijeva dogradnjom III. etaže škole i adaptacijom postojećeg prostora udvostručiti učionički prostor i osigurati kabinete za suvremeno izvođenje nastave. Odgovarajući zahtjevima smještaja učenika iz prostorno udaljenih mjesta, osuvremenjava i dograđuje dom za smještaj učenika podignut u sklopu škole.

Domovinski rat stavio je i ovu školu, a osobito njezinog ravnatelja pred nove kušnje. Sklonivši učenike i njihove nastavnike izvan ratnog domašaja u Slovačku, ravnatelj Petrović vraća se svojoj školi i njezine kapacitete stavlja na raspolaganje ugroženima. Učenički dom, pribježište

je prognanika iz Čelija i drugih okupiranih mjesta istoka Slavonije i Baranje, a radionica za praktičnu nastavu "Stop", usprkos topničkim udarima i granatama, izvor nasušnog svakodnevnog snabdijevanja građana. Rat nije štedio školu i njezin dom. Potpunom poratnom obnovom ovih objekata, škola danas ima kvalitetne i suvremene uvjete djelovanja.

Cijeneći da je svojim djelovanjem dao osobit doprinos razvitku pedagoške struke u području obrazovanja trgovaca i širenju znanja koje je tumačio cjelokupan svoj radni vijek ospoljavanjem mladih naraštaja Osječko-baranjska županija dodjeljuje Stanku Petroviću svoju Nagradu za životno djelo ostvareno u području prosvjete.

Dragutin Pilicar

*("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2005.)
vidi: Zvonko Bašić i dr.*

Marko Pinjuh

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2015.)

Nezaustavljiva je čovjekova težnja da utječe na uvjete vlastitog življenja, da mijenja svijet oko sebe. Neutaživa je njegova žed za novim znanjem koje će mu u tome pomoći. Tome zahvaljujući njegova tehnološka civilizacija svojim uzletom pokorila je prirodu njegova okruženja stvarajući nove, sve složenije probleme koji čekaju rješenje. Pouzdajući se u neograničenost ljudske imaginacije, rješenja valja očekivati od nemirnih duhova, jer kako i Einstein priznaje nikada do otkrića nije došao isključivo racionalnim razmišljanjem.

Tom krugu osoba nemirnog i znatiželjnog duha valja pridružiti i Marka Pinjuha, danas studenta Elektrotehničkog fakulteta u Osijeku. Od djetinjstva usmjeren napretku tehnike, zapažen u školskom sustavu natjecanja mladih tehničara sve do državne razine, stvaralački angažiran u okviru osječkog Centra tehničke kulture, kao student snaži svoju pronicljivost uočavajući probleme i tražeći način njihovog rješavanja, nudeći to i drugima na uvid. Ovo potvrđuje svojim djelovanjem. U akademskoj 2013/14. godini osvaja Rektorovu nagradu za seminarski rad pod nazivom "Vakuumski motor - Jedač plamena" izrađen u sklopu kolegija Osnove električnih strojeva. No, ne staje na tome. Niz domaćih i međunarodnih izložbenih i sajamskih skupova inovatora odalo mu je nepodijeljeno priznanje za njegov na toj osnovi doradeni i izrađeni model, usmjeren povećanju iskoristivosti i uštedi energije, predstavljen kao motor koji omogućava uštedu energije i uz mogućnost njegove montaže na postojeće sustave grijanja. Posebno valja naglasiti "Srebrnu medalju" na svjetskom natjecanju inovacija "iENA" u Nürnbergu te "Glavnu nagradu natjecanja" i "Zlatnu medalju" na međunarodnom natjecanju inovacija "INVEST - INVENT" u Lasi u Rumunjskoj dodijeljene krajem 2014. godine.

U vrijeme sve aktualnije energetske krize, uz naglasak da je društvena i ekonomska kriza u osnovi kriza inovacije i stvaralaštva, njegovo djelovanje i rad pobudili su značajnu pozornost eminentnih poslovnih krugova, ali i medija. Ovaj je mladi čovjek čak nominiran za laskavu titulu hrvatske osobe godine! No, inovatori su ljudi nemirna duha, nezadovoljni stanjem, svjesni da se promjenom može postići više i bolje, spremni da se uz vlastita odricanja tome posvete. Najbolja potvrda tome je Marko Pinjuh. Umjesto profitne kapitalizacije, svoju inovaciju zami-

jenio je za dugoročnu međunarodnu poslovnu suradnju u ostvarivanju inovacija i projekata na području Osječko-baranjske županije. U prosincu 2014. godine pokreće inicijativu, oko sebe okuplja mlade inovativnog duha te osniva "Centar inovatorstva u Osijeku", posvećen poticanju i pospješivanju postupka od ideje do realizacije te plasmana proizvoda na tržište uz njegovu autorsku zaštitu, nasuprot dosadašnjim beskonačnim i često neuspješnim procedurama koje sputavaju stvaralački uzlet.

Imajući u vidu da o inovativnom duhu ovisi razvitak ljudske civilizacije, a o stvaralaštvu njezin napredak, cijeneći uložene napore i njima ostvarene rezultate Osječko-baranjska županija dodjeljuje Marku Pinjuhu svoju Nagradu u području tehničke kulture za iznimna postignuća u organizaciji i razvitku inovacijske djelatnosti u 2014. godini.

Ivan Plačko

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2001.)

Ivan Plačko, grafičar i poduzetnik iz Osijeka već 36 godina nositelj je i sinonim iznimnih grafičkih osobito nakladničkih poduhvata vezanih uz Litokarton iz Osijeka, Zrinski iz Čakovca i konačno Grafiku koju je 1989. godine osnovao u Osijeku. Te godine grafičko-nakladničku tvrtku utemeljio je s dva zaposlena radnika, jednim računalom i pisačem. Svojim znanjem i poduzetničkim umijećem razvijao je ovaj poduhvat tako da Grafika danas zapošljava 12 djelatnika i stipendira jednog studenta na Grafičkom fakultetu u Zagrebu. I financijski pokazatelji poslovanja tvrtke Grafika u 2000. godini pokazuju rast. Ostvareni ukupan prihod uvećan je za 21% u odnosu na 1999. godinu, a dobit nakon oporezivanja je povećana za 17%.

U 10 godina postojanja Grafika d.o.o. je postala moderna grafičko-nakladnička tvrtka s mogućnošću objedinjavanja svih grafičkih poslova - od pripreme tiska i dorade do isporuke gotovog proizvoda korištenjem moderne tehnologije. Prva na području Županije primjenjuje digitalni tisak koji omogućava uključivanje korisnika u proizvodni proces i time smanjuje troškove i potiče izdavačku djelatnost. U vremenu krize izdavačke djelatnosti, inženjer Plačko primjer je uspješnog poduzetnika upravo u ovoj djelatnosti.

Njegov poslovni uspjeh nedjeljiv je od vrijednosti proizvoda kojima podaruje konačni grafički oblik. Uz njegovo ime se vezuju sve najznačajnije fotomonografije grada Osijeka od prve 1970. do posljednje Mažuranove "Grad i tvrđava Osijek" 2000. godine. U tih trideset godina brojna su izdanja znanstvene, književne i druge literature svoj konačni oblik dobila u njegovim rukama. Pa i u 2000. godini Grafika d.o.o. je nakladnik brojnih knjiga iz područja znanosti, književnosti i beletristike koje su već postale prepoznatljive po nakladniku i tiskaru. Ona danas uživa ugled jedne od najpouzdanijih i tehnički najpreciznijih grafičkih organizacija u svojoj grani u Republici Hrvatskoj.

Iz rečenih razloga grafičaru i poduzetniku Ivanu Plačku koji je svojim djelovanjem potvrdio vrijednost i perspektive koncepta malog poduzetništva, za uspješnu primjenu nove tehnologije u grafičkoj industriji i ostvarene poduzetničke i nakladničke rezultate dodjeljuje se Nagrada Osječko-baranjske županije u području gospodarskih djelatnosti.

Tomislav Plavčić

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2003.)

Koliko god bilo dobro organizirano ustrojstvo tijela koja obavljaju javne poslove u jednoj društvenoj zajednici, postoje stanja i situacije kojima ono nije u mogućnosti primjereno i pravodobno odgovoriti. Ljudske sudbine, stradanja i životnu muku nije moguće promatrati statističkim metodama, valorizirati ih tekstem paragrafa važećih propisa. Bez inicijativnosti sredine koja najbolje poznaje i prepoznaje potrebu društvene intervencije, jedna društvena sredina gubi značajke ljudske zajednice.

Tomislav Plavčić sa svojim prijateljima i sumještanima Božom Tolušićem - Didom, Antom Protrka, Božom i Stipom Ćurićem, Zvonkom Plavčićem, Božom Križićem, Željkom Varnica, Stjepanom Bartolovićem, Mirom Budimirom, Željkom Pinjuhom, Milanom Paračem, Mišom Novakovićem i Željkom Soldićem preko deset godina pokreće humanitarne akcije u đakovačkom mjesnom odboru Kolodvor - Čikaga. Organiziraju prikupljanje sredstava i medicinske opreme za ratnu bolnicu u Đakovu, organiziraju “Humanitarne susrete” radi prikupljanja pomoći djeci poginulih branitelja, prikupljaju financijsku pomoć za teško oboljelog sugrađanina odnosno stambeno zbrinjavanje i školovanje njegove djece, za nabavu invalidskih kolica za nepokretnog sugrađanina, za liječenje teško oboljelog studenta. Niz je oboljelih njihovim posredovanjem primilo potrebnu financijsku pomoć.

Tomislav Plavčić i njegovi prijatelji, različiti po zanimanju i obrazovanju, socijalnom podrijetlu i imovinskom statusu, ali jedinstveni u pružanju pomoći sugrađanima kojima je to potrebno, reafirmiraju solidarnost kao načelo bez kojega nije moguće zamisliti životnu zajednicu ljudi određenog područja.

Stoga Osječko-baranjska županija Tomislavu Plavčiću kao istaknutom predstavniku ove grupe entuzijasta radi organiziranja i pružanja humanitarne pomoći i drugim akcijama i aktivnostima pružanja ljudske pomoći čovjeku dodjeljuje “Povelju humanosti”.

Slaven Poštić

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2011.)

vidi: Juraj Lešković i Slaven Poštić

Matea Pranješ

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2012.)

vidi: Kristian Mijoč i Matea Pranješ

Dr.sc. Nada Prlić

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2013.)

Vrijeme posvemašnje gospodarske, financijske, ali i društvene krize koja je zahvatila cijeli svijet prelijevajući svoje negativne posljedice i na ovo naše područje s osobitom žestinom postavlja pitanje međuljudskih odnosa. U tim uvjetima nikada nije bilo važnije osigurati da čovjek čovjeku bude čovjek. To i pred zanimanja koja pred sobom imaju čovjeka postavlja posebne

zahtjeve. Odgoj mladih ljudi za svijet sutrašnjice i briga o potrebitima nesporno pripada ovoj kategoriji.

Medicinska škola u Osijeku, koju već 21 godinu predvodi ravnateljica Nada Prlić, već naraštajima odgaja mlade ljude osposobljene da odgovore ovim zadaćama. Jer, kao što smo već isticali odajući priznanje toj školi 2001. godine, medicinska sestra, tehničar, zubotehničar nisu samo tehničari svoje struke. Bliski pacijentu oni su mu sugovornik i potpora, njegovatelj pa i prijatelj prema potrebi. I upravo stoga škola medicinskog usmjerenja ne osposobljava mlade ljude samo za tehničke vještine već prije svega za ljudsku komunikaciju i humano djelovanje. Toj zadaći Medicinska škola iz Osijeka pristupa vrlo odgovorno. Obrazujući sebe nastavnici ove škole usvajaju i primjenjuju nova didaktička i pedagoška znanja u radu s učenicima učeći ih vještinama komunikacije i rješavanja problema bez konflikta. Škola razvija ličnost svakog učenika i odnos prema ličnosti pacijenta, jer i o tome ovisi uspješnost liječenja. "Iz škole trebaju izlaziti sretni i zadovoljni ljudi, koji će znanje uzimati kao novu kvalitetu života, kao element ljudske sreće, ljudi koji će biti dobri zdravstveni djelatnici osposobljeni za rad i daljnje obrazovanje kroz čitav život" naglašava profesorica Prlić.

Preko 20 godina Nada Prlić u cijelosti pripada svojoj školi. Preuzima je u osjetljivom trenutku egzodusa pred ratnom zbiljom suočena s nizom problema, koje ublažava majčinskim pristupom učenicima traumatiziranim ratnom zbiljom. I sama izvorno medicinska sestra, spoznala je zahtjeve struka koje ova škola obrazuje, oblikovala viziju stvaranja pretpostavki optimalnog djelovanja škole i pristupila njezinom oživotvorenju. Shvaćajući da toj ulozi može odgovoriti samo škola ustrojena i oblikovana sukladno suvremenim znanjima i dosezima, sebi i drugima postavlja visoke stručne standarde, pokreće i vodi projekte prostornog, stručnog i pedagoškog razvoja škole. Obnavlja i preuređuje ratom okrnute školske prostore i predvodi njihovu dogradnju i opremanje stvarajući neophodne uvjete djelovanja. Potičući i organizirajući oblike podizanja stručne osposobljenosti nastavnika svoje škole, uključujući pedesetak vanjskih suradnika i suradujući s brojnim institucijama stvara uvjete podizanja stručne razine izvođenja nastave. Počivajući na entuzijazmu i znanju svojih nastavnika i učenika, ostvarenim rezultatima u obrazovnom, ali i odgojnom procesu ova se škola svrstala u red uzornih prosvjetnih ustanova.

Primjenjujući koncept cjeloživotnog učenja na samoj sebi, dr. Prlić izrasta u nesporni stručni autoritet u području svoga djelovanja. Njezino je znanje utkano i u nastavne planove i programe svih medicinskih škola u Hrvatskoj zahvaljujući njezinom sudjelovanju u radu niza državnih stručnih timova. Znanje dr.sc. Nade Prlić zrači prožimajući ne samo srednjoškolsku već i visokoškolsku razinu obrazovanja. Prepoznajući nedostatak odgovarajućih udžbenika prihvaća se pisanja udžbenika iz područja zdravstvene njege za učenike prvih, drugih i četvrtih razreda srednjih medicinskih škola, a kolegama podaruje Metodički pristup za nastavnike. Brojni su njezini stručni i znanstveni radovi objavljeni kao priručnici, kongresna priopćenja, recenzije ili kao dijelovi stručnih knjiga i časopisa. Njezino znanje je potrebno i visokim učilištima u Osijeku, Rijeci, Splitu i Mostaru gdje kao predavač obrazuje buduće zdravstvene djelatnike. Ona je hrvatski autoritet za sestринство, što joj priznaje i Hrvatska udruga medicinskih sestara dodjeljujući joj nagradu za životno djelo.

Doc.dr.sc. Nada Prlić, ravnateljica Medicinske škole u Osijeku i viši predavač Medicinskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, vrstan stručnjak i humanist, istaknuta

je i prepoznatljiva osoba u području prosvjete koja je ostvarujući svoje životno poslanje svojim sveukupnim radom i djelovanjem ostvarila izniman doprinos unapređivanju odgoja i srednjoškolskog obrazovanja ne samo u ustanovi kojoj je dvadeset i jednu godinu prva među jednakima, nego i na području obrazovnog sustava Republike Hrvatske. Stoga joj Osječko-baranjska županija u znak priznanja dodjeljuje svoju Nagradu za životno djelo ostvareno u području prosvjete.

Zoran Prodanović

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2002.)

Kuglanje je šport po kojem je grad Osijek postao poznat i to ne samo po netom održanom Svjetskom prvenstvu. To je šport koju svoju visoku kvalitetu u državnim i međunarodnim okvirima ne zahvaljuje samo dugoj tradiciji, već prije svega u izrastanju novih vrhunskih športaša koji svojim rukama potvrđuju vrijednost osječkog kuglanja.

Dvadesetpetogodišnji Zoran Prodanović, član Kuglačkog kluba "MK Slavonija-Konikom" iz Osijeka, kuglanjem se bavi od 1988. godine, a od 1993. godine postiže vrhunske sportske rezultate u kadetskoj i juniorskoj državnoj reprezentaciji. Dvije zlatne i jednu brončanu medalju osvojene na kadetskom Prvenstvu Europe u Bolzanu 1993. godine slijede srebrna i brončana u Klagenfurtu, dvije brončane na svjetskom juniorskom prvenstvu 1995. i niz drugih uspjeha u juniorskoj, kadetskoj i seniorskoj kategoriji. U 2001. godini osvojio je dvije zlatne i jednu srebrnu medalju na juniorskom Svjetskom prvenstvu u Kopru i oborio tri svjetska rekorda. Pobjednik je Svjetskog kupa za juniore i pojedinačni juniorski prvak Hrvatske. Najuspješniji je športšaš Grada i Županije u 1999. i 2001. godine. Zoran Prodanović, mladić čije su vitrine pune priznanja koja svjedoče o njegovim uspjesima. Zoran Prodanović u vrhu je hrvatskog kuglanja.

Iz rečenih razloga, a za ostvarena naročita sportska postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima, dodjeljuje se Zoranu Prodanoviću Nagrada Osječko-baranjske županije u području tjelesne kulture i športa.

Goran Radaković

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2013.)

vidi: Ivica Bajević i dr.

Zdenka Radman

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2001.)

Koliko li uzvišenosti u oslovljavanju čovjeka učiteljem. Još su od helenskih vremena ovi svjetionici u bespućima neznanja izazivali udivljenje i poštovanje. Oličenje ne samo znanja već i životne mudrosti oslonac su mladim bićima u prvim koračajima kroz spoznavanje životnih zakonitosti i izrastanja u odgovorne članove društvene zajednice i nositelje napretka sredine u kojoj djeluju. I stoga, učitelj nije službenik. On je vodič i prijatelj, čovjek koga uz roditelje pamtimo za cijeli život.

Svjesna tog svog poslanja profesorica geografije Zdenka Radman cijeli svoj životni vijek posvetila je mladim naraštajima poučavajući ih i savjetujući, potičući i opominjući poput briž-

na roditelja, pomažući im u odrastanju i stasanju, u nadržanju uzora. Od osnovne škole, preko gimnazijskog obrazovanja do suradnika mladim kolegama, profesorica Radman nesebično i znalački prenosi svoja znanja, širi spoznajne vidokruge svoga okruženja, potiče i omogućava darovitima u razvijanju vlastitih istraživačkih sklonosti i vještina. Svoje stručno djelovanje širi i na prostore izdavaštva, pripreme nastavnih pomagala, međunarodne suradnje i stručnog djelovanja u okviru strukovnog udruženja.

Niz je godina pripremala nadarene učenike, pratila ih i podupirala u natjecanjima iz zemljopisa na svim razinama. Nisu stoga slučajni rezultati koje njezini učenici postižu u odmjerenju znanja i spremnosti sa svojim vršnjacima na različitim oblicima nadmetanja. Među njima se bilježe prvo mjesto na međunarodnom natjecanju družina iz sedam zemalja Alpe-Jadran 1993. godine, vodeća mjesta na državnim natjecanjima, 5 prvih mjesta, 4 druga mjesta i 2 treća mjesta na županijskim natjecanjima u pokretu "Znanost mladima" samo u posljednjih pet godina. Rezultat je to i njezina nesebičnog zalaganja izvan redovitih nastavnih aktivnosti.

Malo je nastavnika koji se mogu pohvaliti ovakvim uspjesima. Malo je nastavnika koji uživaju tako nepodijeljeno stručno uvažavanje kolega. Malo je nastavnika koje njihovi bivši učenici, danas i sami ugledni članovi sredine u kojoj djeluju, s radošću oslovljavaju svojim učiteljem.

Cijeneći da je svojim djelovanjem dala osobit doprinos razvitku pedagoške struke i širenju znanja koje je tumačila cjelokupan svoj radni vijek osposobljavanjem mladih naraštaja stvarala trajno dobro od značaja za Županiju, Zdenki Radman, profesorici geografije III. gimnazije iz Osijeka dodjeljuje se Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo ostvareno u području prosvjete.

Mirna Rajle Brođanac

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2004.)

Može li mladi čovjek sa svojih nepunih 30 godina polučiti rezultate u određenoj djelatnosti za koje je moguće zaključiti da predstavljaju supstrat "životnog djela"? Imajući u vidu vremensku dimenziju odgovor je niječan, jer je pred mladim čovjekom još mnogo životnih izazova i prilika za stvaranje. No, čitajući rezultate koje je u četrnaest godina bavljenja veslanjem ostvarila Mirna Rajle Brođanac, ovaj zaključak postaje dvojbena.

Mogli bismo reći da je šport njezina sudbina. Od desete do četrnaeste godine aktivno se bavila stolnim tenisom i nastupala u prvoj državnoj ligi. Tek krajem 1990. godine počinje trenirati veslanje, a godinu dana poslije već je juniorska prvakinja Republike Hrvatske. I od tada niže rezultate koji je upisuju u športsku elitu ove države: 36 puta prvakinja je Republike Hrvatske, u vrhu je rezultata ostvarenih na svjetskim prvenstvima i u svjetskom kupu s kojih donosi devet medalja, svjetska studentska prvakinja u konkurenciji lakih seniorki, druga na Svjetskim vojnim igrama.

Krunu njezinih dosadašnjih rezultata ipak čine oni ostvareni u 2003. godini. Na Svjetskom kupu u konkurenciji lakih seniorki u Luzernu osvaja zlatno odličje i tako postaje treći hrvatski športaš kojem je to pošlo za rukom. Istodobno na Svjetskom prvenstvu u Milanu do sada osvajane brončane trofeje u konkurenciji lakih seniorki zamjenjuje srebrnim odličjem. Ovo je

prva medalja sa Svjetskog prvenstva za hrvatsko žensko veslanje i prva medalja za hrvatsko skul veslanje.

Nije stoga čudno što Mirnu svi svojataju. Proglašena je najuspješnijom športašicom Grada Osijeka i Osječko-baranjske županije, najpopularnijom športašicom Osijeka, hrvatskom veslačicom stoljeća. Kako učiniti više od ovoga? A pred njom su godine u kojima ima još mnogo toga reći.

Već ostvareni iznimni rezultati na međunarodnim natjecanjima u veslanju svrstavaju Mirnu Rajle Brođanac u kandidate buduće nagrade za životno djelo. Do očekivanog trenutka kada ono bude zaokruženo, Osječko-baranjska županija Mirni dodjeljuje Nagradu za uspjehe ostvarene u prethodnoj godini.

6.e razred OŠ kralja Tomislava, Našice šk. god. 2009./2010.

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2010.)

U žurbi dosizanja svojih životnih ciljeva, materijalnih dobara i koristi, statusa i karijere, pritisnut problemima, u kroničnom nedostatku vremena, ali i volje, u sve ubrzanijem ritmu svakodnevnice u nastojanju da pohvata sve niti koje mu je život tako nemilosrdno porazbacao, čovjek zaboravlja na susjeda, prijatelja pa čak i obitelj svoju, zaboravlja na svoju odgovornost prema njima i zajednici iz koje je ponikao i kojoj nedjeljivo pripada. No, svijet zasnovan na suživotu jednog čovjeka pored drugoga umjesto radosti življenja i zajedničkog stvaranja u životnoj ljudskoj zajednici, ne može napredovati, ali ni opstati. Živjeti s drugima, a ne pored drugih, dakako, zahtijeva i odricanja.

Svjesna ovih činjenica, nastavnica Đurđica Mašić sa svojim razredom iz našičke Osnovne škole kralja Tomislava odlučila je djelovati, jer, humanost ne znači misliti lijepo misli i izricati lijepo sročene rečenice o ljubavi prema bližnjemu. Humanost znači htjeti i djelovati. Humanost je način življenja i sustav vrijednosti, ona je stav prema životu i drugim ljudima koji nas okružuju. Ona jest i mora biti dio svakoga od nas u svakom danu koji živimo na ovom planetu.

Već dvije godine zaredom Antonio, Matko, Ena, Lucija, Sara, Mislav, Miroslav, Domagoj, Jelena, Stjepan, Ivona, Neomi, Laura, Marina, Matija, Teotim, Petar, Valentina, Matej, Andrea, Ana, Ivona, Mihael, Ivan, Monika i Maria u svom 5-om, a potom i 6-om razredu pokreću, organiziraju i sudjeluju u humanitarnim akcijama koje, s obzirom na njihovu brojnost, prestaju biti samo akcije i postaju način svakodnevnog življenja. Da bismo bili humani ne moramo biti odrasli, ne moramo imati puno novaca, ne moramo biti geniji. “Željeli smo kao djeca pomoći makar malo koliko smo mi u mogućnosti da nekome uljepšamo i olakšamo život, kako bi bolje i sretnije živjeli i da netko barem malo misli na bolesne, nemoćne, kojima je potrebna ljubav, nježnost i toplina doma. Svejedno da li su to odrasli, djeca, sportaši ili napuštene životinje” ističu mali humanitarci. Prikupljaju materijalnu pomoć za liječenje bolesne djece, za djecu s posebnim potrebama, starije i siromašne sugrađane, stradalu stolnotenisačicu, ali i siromašnu djecu Ruande, potresom stradale na Haitiju, pa čak i stanovnike ZOO vrta u Markovcu i napuštene pse u azilu u Razbojištu. Darivaju i druže se s djecom s posebnim potrebama u Đurđencu, dijele suze osamljene starice iznenađene što još netko misli na stare i napuštene, preuzimaju kumstvo nad malom indijankom iz Ekvadora.

Njihove materijalne mogućnosti su skromne. No, to nadomještaju predanim angažmanom u prikupljanju sredstava odričući se vlastitih džeparaca i akcijama prodaje licitarskih srdaca i adventskih vijenaca koje sami izrađuju, kućica za ptice uz pomoć svojih roditelja, prikupljenog starog papira i odbačenih plastičnih boca, animirajući i vlastite roditelje i trgovačka društva u prikupljanju humanitarne pomoći.

“Pomaganje potrebitima jedna je od najljepših stvari. Naš razred se jako trudi napraviti neko dobro djelo i pomoći onima koji su u potrebi. Želja nam je probuditi osjećaj humanosti i korisnosti za ostvarenje plemenitih ciljeva, kako kod ostalih učenika u školi, tako i kod ostalih sugrađana. Naš je najveći cilj zapravo pridobiti ljude i zbližiti zajednicu. Iskreno se nadamo da smo našim akcijama uspjeli osvojiti srca i povjerenje ljudi” - ističe ovaj razred spreman preuzeti svoj dio odgovornosti za budućnost čovječanstva. Pokrećući druge, oni prestaju biti samo animatori i promotori, oni postaju i savjest društva u kojemu žive.

Antonio, Matko, Ena, Lucija, Sara, Mislav, Miroslav, Domagoj, Jelena, Stjepan, Ivona, Neomi, Laura, Marina, Matija, Teotim, Petar, Valentina, Matej, Andrea, Ana, Ivona, Mihael, Ivan, Monika i Maria predvođeni svojom razrednicom Đurđicom Mašić razvijajući vlastitu plemenitost i ljudske odnose zasnovane na razumijevanju, solidarnosti i toplini ljudskog srca predstavljaju zalog budućnosti ove sredine. Stoga im Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju “Povelju humanosti”.

Dr.sc. Goran Rem

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2011.)

Provincija nije u ulicama, ona je u ljudima koji njima hode. Metropolu, shvaćenu kao središte zbivanja, sobom nose iznimni pojedinci nerijetko izrasli u zemljopisno provincijskim područjima, jer uzlet duha nije zemljopisno predodređen. S njima i kroz njih i manje sredine dokazuju svoju kulturološku vrijednost i civilizacijsko značenje.

Ovu tvrdnju svjedoči i dr.sc. Goran Rem, književnik, znanstvenik i sveučilišni profesor, di-onik suvremenih hrvatskih kulturnih kretanja, pripadnik književnog pokreta Quorum osamdesetih, pokretač kulturnih osječkih i slavonskih projekata, voditelj međunarodnih znanstvenih književnih skupova usmjerenih postmodernitetu, pokretač, priređivač i urednik časopisa te domaćih i međunarodnih znanstvenih zbornika, cijenjeni novinski kolumnist te vrstan književni i medijski kritičar, dramski pisac, autor osam zbirki poetskih tekstova te dvadesetak stručnih i znanstvenih knjižnih naslova, knjiga eseja, znanstvenih monografija i sveučilišnih udžbenika.

Shvaćajući, prihvaćajući i interpretirajući umjetnost u njezinoj složenoj cjelovitosti izgradio je svoj intermedijalni pristup ovom fenomenu. Upravo stoga promiče i sudjeluje u nizu multimedijalnih projekata kao oblika umjetničkog izražavanja suvremenosti. O tome svjedoči i knjigom *Retorika kritike* iz 2010. godine, zbirkom 127 kritika na tekstove, glazbene i umjetničke proizvode, kojom sažima svoj tridesetogodišnji rad. Prema ocjeni stručnjaka riječ je o djelu koje ima značenje “*udžbenika o tome kako književnu kritiku pisati*”, odnosno riječ je o “*pravoj književnoj, odnosno kulturološkoj enciklopediji, u kojoj je autor i kritičar i teoretičar, ali i književnik slikovite argumentacije*”.

No, svjestan je da je dosegnuto nužno usustaviti i predstaviti u potvrdu vrijednosti. Ovu mu spoznaju iznimnom oštrinom potvrđuje ratna zbiljnost. Da li zbog toga ili zbog znanstvene pobude, nije bitno, pristupa obradi i priređivanju za izdavanje monografskih prikaza devet autora za knjižnicu književne baštine *Slavonica*, a potom i zbornika radova o Ivanu Kozarcu i Vladimiru Kovačiću. Nastavlja sa suvremenosti uređivanjem knjižnice *Neotradicija*. Ovo usmjerenje kruni *Poviješću slavonske književnosti* te suautorstvom monografije *Slavonski tekst hrvatske književnosti* kao jedinstvene povijesti slavonske književnosti od početaka do danas.

Posebnu pozornost, ipak, privlači mu činjenica da na ovom našem slavonskom prostoru grmljavina topova nije ušutkala muze. Studiju o aspektima kulturne i umjetničke te massmedijske produkcije u slavonskom ratnom prostoru pod naslovom *Slavonsko ratno pismo*, slijedi antologija slavanskog ratnog pisma koju pod nazivom *Poetika buke* objavljuje prošle godine. Spletena radovima preko stotinu književnika, pjesnika, književnih teoretičara, sveučilišnih profesora, novinara, ratnih izvjestitelja, publicista, glazbenika, glumaca, likovnjaka, slučajnih i namjernih autora dnevnika, zapisa, osvrti, priča, romana, pjesama, feljtona, reportaža, Remova Antologija gusto je biografsko štivo emotivno snažnoga naboja posvećeno medijskim ratnicima i ratnicima pismom, onima koji su ovdje ostali, herojima preživljavanja u najtežim, nemilosrdnim uvjetima Domovinskog rata. Svjestan da su "*tekstovi koji su nastajali za vrijeme rata jednostavno neusporedivi s onima koji nastaju s odmakom*" svojom Antologijom Rem se opire strahu od zaborava pridonoseći preoblikovanju stradalničkih zapisa u dokument i argument oporučne vrijednosti - testament, pisan da se čita i pamti kao najvažnije poglavlje kulturne memorije u suvremenoj hrvatskoj povijesti.

Svjestan da će tek vrijeme koje slijedi omogućiti spoznavanje cjelovitog značenja i značaja ukupnog njegova djelovanja, Odbor za priznanja je odlučio dodijeliti Nagradu Osječko-baranjske županije dr.sc. Goranu Remu za iznimna postignuća u djelatnosti kulture u prethodnoj godini za djelovanje i objavljene radove koji predstavljaju značajan doprinos književnoj teoriji, valorizaciji i očuvanju kulturne baštine te promicanju vrijednosti kojima se pridonosi obogaćivanju i razvoju kulture.

Ivo Resler

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2005.)
vidi: Zvonko Bašić i dr.

Stjepan Resler

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2005.)
vidi: Zvonko Bašić i dr.

Zdenka Rigo

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2012.)
vidi: Josip Birovljević i dr.

Mario Romulić

(“Zelena povelja Osječko-baranjske županije”, 2004.)

Znamo li još gledati sjaj zvijezda na bistrom nebu, čujemo li pjev slavuja u zoru, osjećamo li miris cvjetne livade, znamo li prepoznati sklad koji je još samo priroda u stanju uspostaviti? Da li nam je zemlja brat ili neprijatelj koga valja pokoriti i otići dalje? Ova i slična pitanja, nažalost tek prigodničarski, postavljamo u trenucima kada, obilježavajući dan ovog planeta kojeg je čovjek nazvao Zemljom, te postojbine sveg poznatog života, upozoravamo na razornu snagu tehnološke moći suvremenog čovjeka na uvjete svoga življenja, ali i ističemo nastojanja koja se tome suprotstavljaju.

Mario Romulić, slobodni snimatelj mnogih svjetskih TV kuća koji je donosio vrsne video zapise s tri kontinenta za koje je primio brojna priznanja, već pet godina ima samo jednu istinsku ljubav: prirodu u Kopačkom ritu. Kamera je postala njegovo tijelo, a priroda kao izvor s kojega se napaja - njegov duh. Bahatost suvremenog tehnološki odgojenog i opremljenog čovjeka zamijenio je plahošću dječaka udivljenog skladom prirode. Poput iskonskog čovjeka traži mjesta na kojima sluša otvaranje listova u proljeće i drhtaj krilaca kukaca, ponavljajući pitanje mudrog indijanskog poglavice Seattlea izrečen prije točno 150 godina, čija se ljepota i svevremenost svakog dana iznova sve više potvrđuju: “Što je to život ako čovjek ne može čuti usamljeni krik kozoroga ili noćnu prepirku žaba u bari?”.

I dok čeka orla štekavca u svanuće, on pritajeno upijajući “dobri duh močvare” osjeća miris i bilo zemlje koja živi i diše. Nije sebičan, taj svoj osjećaj vrsno bilježi i prenosi. I stoga njegove snimke ne plijene samo ljepotom već i duhom koji prenosi gledatelju. Njegove audio i video snimke svjedoče kako ni najvrsnija platna svjetskih majstora ne mogu dosegnuti ljepotu tkanja koje samo priroda izatkati zna. On nas uči kako gledati i doživljavati ljepotu pejzaža ritkih jezera, bara, trščaka, stoljetnih hrastova i poplavnih šuma, orla štekavca u letu, crne rode s njenim mladuncima, borbe jelena... On nas uči kako slušati cvrkut ptica, kreket žaba, žubor vode, šuštanje lišća na vjetru ...

Svoje djelo okrunio je protekle godine vrsnim multimedijским projektom: fotomonografijom koja nas vodi na čarobno putovanje kroz izvornost života jedne od najvećih očuvanih europskih močvara -Kopačkog rita, fotomonografijom koju prati vrhunski oblikovan multimedijски CD koji ujedinjuje fotografiju, film i zvuk. Ovaj je projekt hvalospjev prirodi. No, on ne plijeni samo ljepotom likovnog izražaja i umjetničke vještine, već omogućava spoznavanje duha ovog prostora. On informira, poučava i podučava, on promovira i agitira. U funkciji je i školske edukacije i znanstvenog istraživanja, u funkciji promidžbenog materijala za uvrštenje Kopačkog rita u Listu svjetske prirodne baštine UNESCO-a.

Slaveći ljepotu on podsjeća na proročanske riječi crvenog poglavice: “Što je čovjek bez životinja? Ako životinje odu, čovjek će umrijeti od velike usamljenosti duha” i pridružuje mu se u upozorenju: “Gdje je guštara? Otišla je. Gdje je orao? Otišao je. To je konac življenja i početak borbe za preživljavanje.” Kopačkim ritom, kao jednim od posljednjih ostataka nedirnutе prirode urbaniziranog europskog kopna, on svjedoči ljepotu koju valja sačuvati da se ovo proročanstvo ne bi ostvarilo. Ispunjavajući nas ljepotom svog doživljaja prirode koga vrsno bilježi, Mario Romulić nas upozorava na nužnost njezinog očuvanja i potiče nas na to.

I upravo stoga mu u znak priznanja za značajnu djelatnost u razvijanju ekološke svijesti promicanjem potrebe zaštite okoliša, u prigodi obilježavanja Dana planeta Zemlje, Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju "Zelenu povelju".

Marija Rumbočić-Pezelj

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2012.)

vidi: Maja Akšamović-Andrić, Marija Rumbočić-Pezelj, Zvezdana Cab i Donna Šimatić

Maja Sajler Garmaz i Željko Garmaz

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2013.)

O planetu kojeg Zemljom zovemo sve češće govorimo kao o globalnom selu. Ovdje susjedom postaje i stanovnik zemlje na drugoj strani planeta, osobito kada mu je potrebna pomoć drugog čovjeka. Tom pozivu se odaziva samo čovjek svjestan značenja ljudskosti kao zaloga opstojnosti ljudske civilizacije.

Bračni par Garmaz, Maja i Željko novinari po profesiji, znatizeljni istraživači pentrajući se po vulkanima gorja Virunga i družeći se s gorilama na svom su medenom mjesecu krstarili Afrikom. Gotovo slučajni susret s hrvatskim misionarom u Ruandi otvorio im je vrata afričkog naselja u kojem žive djeca koja u životu nisu okusila meso, koja topli obrok pojedu tek dva puta na tjedan, kojima su slatkiši nepoznanica, a lopta kojom se igraju napravljena je od listova banane. Dvadeset tri godine napora ovog misionara da djeci omogući život dostojan čovjeka zarobila je njihovo srce, i više glavu od te bijede okrenuti nisu mogli.

Kako to promijeniti? Poučeni drevnom kineskom mudroču: "Daj čovjeku ribu i nahranit će se jednom; nauči ga loviti i prehranit će se cijeli život", odlučili su pomoći misionarev projekt podizanja tehničke škole u Kivumu. Knjigom "Naš čo'ek u Africi" krenuli su u bitku, koja je neočekivano pokrenula "lavinu dobrote", koja je pokrenula mnoge u želji da budu barem mali djelić ili jedna ciglica u humanitarnom davanju. Priključuju se i učenici i studenti, redaju se humanitarni koncerti i izložbeni štandovi, u školama se pokreće projekt "Škola u Africi", a oni u svojoj malenoj udruzi "Srce za Afriku", koja nadraća prvotne okvire, prikupljaju sve značajniju donaciju koja omogućava izgradnju zgrade srednje tehničke škole u Kivumu. Dovršena je prva zgrada na 800 m² s jedanaest učionica koju već pohađa na stotine srednjoškolaca, a u pripremi je i druga od 1000 m² s deset učionica, knjižnicom, čitaonicom i pratećim prostorom što stvara uvjete za školovanje tisuću djece. I upravo stoga, bračni par Garmaz ne miruje ni danas.

Maja i Željko su u Afriku doputovali kao turisti, iz nje se vratili kao humanitarci. Afriku su pohodili zbog njezinih prirodnih ljepota, Africi se vraćaju zbog njezinih ljudi pronoseći poruku humanosti kao univerzalnog civilizacijskog načela. Odajući im na tome priznanje, Osječko-baranjska županija im dodjeljuje svoju "Povelju humanosti".

Janoš Salai

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2009.)

vidi: Robert Hranić, Janoš Salai i Antika Senaši

Danijel Samardžić

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2003.)

Suvremenu tehnološku civilizaciju obilježava vrtoglavi razvitak i primjena računala u gotovo svim zamislivim ljudskim radnjama koje prati tehnologija. Svaki doprinos rješavanju pojedinih problema vezanih uz način rada računala predstavlja odmak koji ipak vrijedi zabilježiti.

Danijel Samardžić, student Elektrotehničkog fakulteta u Osijeku i član Društva inovatora iz Osijeka, nakon bavljenja konstrukcijom zrakoplovnih modela tijekom posljednjih nekoliko godina u čemu je ostvario zapažene rezultate, preusmjerio se na područje inovacija. Suočavajući se s problemom hlađenja sve bržeg računalnog procesora razradio je inovativno rješenje "računala s vodenim hlađenjem procesora".

U nizu različitih, Danijelovo rješenje pripada boljima. Rješenje je pronašao u zasebnom kućištu s pumpom za vodu, bakarnim cijevima i izmjenjivaču topline u unutrašnjosti računala ili točnije na samom procesoru. Cjelokupan postupak je relativno jednostavan, nema buke i šuma kao kod ventilatora te omogućava učinkovito hlađenje procesora. Postupak je i ekološki prihvatljiv jer nema buke i kovitlanja zraka koji podiže prašinu. Cjelokupan proces ima relativno malu potrošnju električne energije te je i s energetskeg stajališta vrlo prihvatljiv. Za ovaj rad, na međunarodnoj izložbi inovacija u Nürnbergu 2002. godine pripala mu je Srebrna medalja u konkurenciji mladih inovatora. Nekoliko tvrtki koje se bave sastavljanjem računala s posebnim zahtjevima stupilo je u kontakt s Danijelom i izrazilo želju da navedeno rješenje primjene u svojim proizvodima.

Iz rečenih razloga se za naročito uspješnu inovaciju koja pridonosi razvoju područja u kojem je ostvarena, Danijelu Samardžiću dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području gospodarskih djelatnosti.

Eugenija Sastić

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2008.)

vidi: Miroslav Delić i dr.

Antun Sauer

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2002.)

vidi: Stanko Mibić i dr.

Josip Sauer

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2013.)

vidi: Ivica Bajević i dr.

Robert Seligman

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2006.)

Robertu Seligmanu tek je dvadeset godina. Dvadeset godina u kojima je u gimnastici, baveći se njome već četrnaest godina, dosegao ono što najveći dio športaša sanja cijeli svoj aktivni vijek. Popeo se na tron najboljih u europskim i svjetskim mjerilima.

Predanost i ustrajan rad ovom darovitom dječaku osigurao je izrastanje i uspon do laskave titule najboljeg. Višestruki je prvak države u “njegovoj disciplini” - konju s hvataljkama u svim uzrasnim kategorijama, višebojski je prvak Hrvatske u juniorskoj konkurenciji, pobjednik je mnogih međunarodnih turnira u svim dobnim uzrastima na konju s hvataljkama. Na Svjetskim seniorskim kupovima u Parizu 2002. i 2003. godine, u dobnom uzrastu kadeta - juniora, osvaja prve svjetske seniorske bodove povijesne za Hrvatsku, na Europskom juniorskom prvenstvu 2004. godine u Ljubljani, za vježbu na konju s hvataljkama, ocijenjen je najvišom ocjenom natjecanja. Na otvorenom Prvenstvu Hrvatske u Poreču 2005. godine postaje prvak Hrvatske u istoj disciplini, na Svjetskom kupu u New Yorku 2005. godine osvaja brončanu medalju, a na Svjetskom kupu u Gentu (Belgija) 2005. godine po prvi put staje na pobjedničko postolje. U kolovozu 2005. godine na Univerzijadi u Izmiru, u vježbi na konju s hvataljkama, postaje svjetski studentski prvak.

Ovi vrhunski rezultati nisu ostali bez odjeka, bez priznanja. Prošle 2005. godine proglašen je najuspješnijim športašem Grada Osijeka i Osječko-baranjske županije te mu je dodijeljena najviša državna nagrada u području športa “Franjo Bučar”.

Robert Seligman vrhunski je športaš Hrvatske I. kategorije i standardni višestruki i dugogodišnji reprezentativac Hrvatske u svim kategorijama. A Robertu Seligmanu tek je dvadeset godina.

Pridružujući se priznanju ovih postignuća, Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju Nagradu Robertu Seligmanu za iznimne rezultate na državnim i međunarodnim natjecanjima u gimnastici.

Antika Senaši

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2009.)

vidi: Robert Hranić, Janoš Salai i Antika Senaši

Željko Sinković

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2011.)

Što je to humanost? Tek puka fraza, tek literarni predložak nadahnutih pisaca ili pak umotvorina starih filozofa? Suvremena ljudska civilizacija, koju počesto nazivamo humanističkom, svom žestinom postavlja to pitanje stvarnosti u kojoj živimo. Imajući u vidu da humanost predstavlja čovječnost, odnos prema drugim ljudima, etičkim i estetskim vrijednostima u skladu s ljudskom prirodom i njenim unutrašnjim vrijednostima, stvarnost koju živimo potencira značaj i značenje humanosti, shvaćene ne samo kao oblik apstraktnog čovjekoljublja već i spremnost na samopožrtvovanje i samoodricanje s namjerom pružanja djelotvorne pomoći onima kojima

je ona najpotrebnija. Riječ je o potrebi reafirmacije ljudskog društva kao humane zajednice u kojoj pojedinac nije prepušten sam sebi već je njegova sredina spremna priskočiti mu u pomoć, kada ju on ustreba. Pri tome ni za trenutak ne treba smetnuti s uma da se humanost osjeća čistim srcem, svjedoči jezikom, a potvrđuje djelom. Humanost nije i ne smije biti poza. Humanost ne znači da je dostatno samo lijepo misliti. Humanost zahtijeva da se gesta pretvori u pokret. Koliko puta smo svjedoci ljudske nesreće i pogibelji koja je mogla biti izbjegnuta prisebnošću i djelotvorno pruženom rukom pomoći. Koliko li svjedoka te pogibelji ostaju tek promatrači. No, oni koji odbijaju biti tek promatrači vraćaju vrijednost ljudskosti i podsjećaju da je ljudsko društvo sazdano na humanim odnosima, da bez njih ono nije u mogućnosti opstati. Pred nama su ljudi, sasvim obični po svom rođenju, školovanju, poslu i svom svakodnevnom životu. Pred nama su ljudi koji su se ne dvoumeći suprotstavili opasnosti i od smrti ugrabili život, gotovo ga iznova darivajući onome kojega su spasili. Hrabrost i požrtvovnost koji prerastaju u junaštvo, nesebičnost koja prerasta u ljubav prema bližnjem, osobine su koje rese ove junake. Spašavajući čovjeku život na najbolji mogući način potvrdili su humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo. I upravo stoga ih Osječko-baranjska županija ističe na uzor sadašnjim i budućim naraštajima i u znak zahvalnosti i priznanja im dodjeljuje "Povelju humanosti".

Da i riba može doći glave, nije ni slutio mladi ribič koji je tog prohladnog ožujskog jutra pecao na obali Karašice u Valpovu svega nekoliko metara od policijske postaje. Ulov klena od pola kile toliko ga je oduševio da je doživio epileptični napad koji ga je srušio u mutnu vodu. Bez svijesti je počeo tonuti.

Čuvši upozoravajući vrisak tajnice, policajac Željko Sinković uočio je nepomično tijelo mladića pod mostom, ali i ljude na mostu koji ne reaguju. Ne dvojeći preskače dvometarsku ogradu Policijske postaje, no od nesretnog mladića i dalje ga razdvaja duboka i muljevita Karašica. Put do njega čini se sve duži. Skinuo je jaknu i opasač, cipele nije stigao i zaplivaio na drugu obalu. Hvata onesviještenog ribiča čija je glava već prekrivena riječnim muljem i izvlači ga iz hladne vode. U naručju spasioca mladić dolazi svijesti pitajući ga: tko je on?

Mladi ribič, svjestan mogućnosti iznenadnog napada bolesti, nikada i ne ide u ribičiju sam. Prijatelj s kojim je bio tek se odvojio da obavi neki posao. No, na sreću tu je bio Željko Sinković ne toliko po svojoj profesionalnoj dužnosti, koliko po ljudskoj obvezi pružanja pomoći drugome u nesreći i uz cijenu vlastite žrtve. Tek je kasnije osjetio grčeve pothladnosti od muljevite ožujске Karašice.

Za svijetao primjer onima koji su ostali na mostu, na sigurnoj obali i alarmirali druge, ali ne činili ništa, na ponos njegovoj djeci Osječko-baranjska županija mu dodjeljuje svoju "Povelju humanosti".

Marica Sklizović

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2007.)

U vrijeme kada suvremena tehnološka civilizacija svoj rast i razvoj iskazuje parametrima globalne naravi, tonama, kilometrima i gigabajtima po glavi stanovnika, milijardama novčanih jedinica multinacionalnih kompanija i korporacija, projektnim i financijskim managementom i virtualnom stvarnošću cyberspacea, gotovo nestvarno zvuči tvrdnja da pojedinac vlastitom

inicijativom, vlastitim znanjem i htijenjem te vlastitim rukama može mijenjati prirodne uvjete življenja jedne sredine.

Viškovci, mala su općina slabog fiskalnog kapaciteta, neodgovarajuće opremljene i organizirane komunalne djelatnosti na uštrb kvalitete komunalnog standarda svojih stanovnika. No, ne po nalogu, bez ugovora ili preuzete obveze, bez naknade ili zahtjeva za naknadom, onako, od svoje volje, Marica Sklizović iz Viškovaca svako jutro ustaje s pijetlima u 4 sata i kreće u svoju redovnu ophodnju naseljem. Prikuplja otpad, sortira ga i pohranjuje u kante koje sama izrađuje i postavlja uz javne objekte. Obavljajući "komunalnu djelatnost" koja svoje utemeljenje nema u zakonu već u viskorazvijenoj ekološkoj svijesti, razvijenom osjećaju pripadnosti zajednici i osobnoj potrebi da vlastitim izravnim angažmanom pridonese rješavanju zajedničkih društvenih problema, gospođa Sklizović se bavi čak i "saniranjem cesta" po naselju.

Uređen i lijep okoliš dio je ugone življenja u zajednici. Stoga pomaže staračkim domaćinstvima u čišćenju i održavanju njihovih dvorišta i okućnica. Kosi travu i sadi cvijeće.

Marica Sklizović vlastitim primjerom dokazuje moć pojedinca da mijenja uvjete življenja jedne društvene zajednice kada on to nesebično i stvarno želi. No, svjesna je da je za održanje ovog načina življenja nužno pridobiti i ostale sumještane za takav način razmišljanja i postupanja. Pribavlja i po selu postavlja promidžbene materijale koji pozivaju na zaštitu okoliša te priprema inicijativu za osnivanje udruge ovoga usmjerenja. Jer, svjesna je istinitosti upozorenja poglavice Seatla naučene u zemlji njegovih predaka u kojoj je i sama živjela: "Zaprljajte vaš krevet i jedne noći ugušit ćete se u vlastitom smeću" i odlučna da se vlastitim djelovanjem tome suprotstavi.

Stoga se, Marici Sklizović iz Viškovaca dodjeljuje Zelena povelja Osječko-baranjske županije za izuzetna pregnuća i ostvarene rezultate u saniranju oštećenih dijelova okoliša i daljnjem sprječavanju onečišćenja radi promicanja kvalitete življenja i zdravlja ljudi.

Antun Skrok

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 1996.)

vidi: Stjepan Božić i dr.

Krunoslav Slabinac

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2015.)

Što znači za života biti dijelom povijesti jedne ljudske djelatnosti, jednoga kraja, dijelom baštine u svijesti ljudi s kojima ne uspostavlja osobni kontakt, dijelom njih samih? To je bogatstvo kojim se mogu podičiti samo odabrani. Može li čovjek poželjeti više od toga? Svojim djelom svaki čovjek sam daje odgovor na ovo pitanje.

Krunoslav Slabinac, od maloće nazvan Kićom, zaigran predstavljanjem na daskama dječjeg kazališta osjetio je zov kojem se cijeloga svoga života nije mogao oduprijeti. Izmamiti osmijeh na licu, podariti trenutke sreće, razgaliti i unijeti ljepotu u ljudsku dušu prihvatio je kao svoje poslanje. Stručnjaci bi to nazvali šoumenom ili tek pjevačem, no razgrtanjem izrasta dušom oblikovano djelo koje traži svoje tumačenje i ocjenu. Jer, Kićo je uvijek stvari radio kada to

drugi nisu činili, ali su ga potom slijedili. Inatio se Kićo, počesto i na vlastitu štetu, no vrijeme nije samo svjedok već i ponajbolji sudac.

Zvuk glazbenih instrumenata u njegovo je uho rođenjem ušao. Ta stara slavonska tamburica, gitara, ali ne ona klasična, svejedno. Odgovarajući pozivu svoje mladosti, oslušujući zvuke koje je njegova generacija rado slušala, s Tucom Nikolićem i drugim prijateljima početkom 60-tih osniva "Tornado", pa "Kon Tiki", a nešto kasnije i danas već legendarne "Dinamite", kao jedan od prvih rock sastava u Hrvatskoj, koji se iz podruma osječkog Radničkog doma vino do neslučenih visina na domaćoj rock-sceni. Svojim osebnim glasom domaćoj, a potom i njemačkoj publici dočarava Presleya, Kinkse i druge svjetske velikane početaka rocka. Tek desetljeće kasnije, sam je pod svjetlima pozornice, spreman dokazati svoje mogućnosti i svoju vrijednost. Naraštaji tih 70-tih s njegovom "Plavušom" i divnom crnom ženom, s vjenčanjima kojih će ili neće biti sastaju se i rastaju, plaču i vole se, s njima odrastaju. Uspjesi mu pribavljaju suradnju najjačih imena zabavne glazbe toga vremena osiguravajući mu uspon. Izmjenjuju se nastupi i pobjede na tada popularnim festivalima, nastup na Euroviziji, milijunske naklade i slava, izrastanje do razine popularnosti koju megazvijezdom zovemo.

No, u Kići je slavonska duša čijim se bogatstvom cijelog života napajao. Probila je ona oklope u prvom gostovanju među iseljenicima u Americi početkom 70-tih, probila i nikad se više ne povratila. Svakim novim susretom razdraganošću iseljeničkih lica sve se više potvrđivala. Iz toga se rađaju "Slavonski bečari" koje ponovo s Tucom Nikolićem osniva tih godina. Zajedno obilaze gotovo sve europske i prekomorske zemlje, postaju poznati u svim dijelovima Lijepe Naše i bivše države. Zakleti bečar niže evergreene, ulazi u svaki dom toplinom svoje slavonske duše.

Krunoslav Slabinac, 50 godina na hrvatskoj glazbenoj sceni pionirski je probijao barijere i otvarao nove stranice glazbene i kulturne baštine. Na pramcu je pojave rock glazbe u Hrvatskoj 60-tih, njeguje i afirmira slavonsku narodnu glazbu na način prilagođen uhu mladih još s "Dinamitima", afirmira slavonsku tamburicu kao rock instrument, osnutkom "Slavonskih bečara" kao prethodnika ansambala toga tipa gradi novi način predstavljanja izvorne narodne glazbe, uspostavlja mostove s iseljeništvom iskazujući svoju slavonsku i hrvatsku pripadnost i u vrijeme kad to baš nije bilo "preporučljivo", duhovnu glazbu snima i kad to drugi ne čine. Sa svojih snimljenih više od 500 pjesama, oko 25 LP ploča i CD-a i 50-ak tzv. "singlica", svojim osebnim glasom oblikovao je evergreene zabavne i narodne glazbe koji su postali sastavnim dijelom kulturne baštine. On nije samo interpret nego i promotor sa značajnim utjecajem na oblikovanje svijesti i kulture jednog naroda, jer i pjesma je dio baštine i nacionalnog identiteta.

Kićo je oduvijek ostao čvrsto ukorijenjen. Preselio je u Zagreb, ali je i u Zagrebu i bijelome svijetu uvijek bio u i iz Osijeka i Slavonije. U pjesmu svojoj Slavoniji pretočio je svoj inat, jer, "Slavonijo, ja sam tvoje dijete". Pa i danas, kada ispraća s mirisima jutra u svaki dom uvlači toplinu slavonskih polja.

Svjesna da je svojom pjesmom Krunoslav - Kićo Slabinac dao nemjerljiv doprinos bogaćenju i njegovanju kulturnog blaga ovoga kraja, da je time postao nezaobilazni dio povijesti ovoga područja i dio njezinog kulturnog dobra, da je pronosio ime svoga grada, svoje Slavonije i Baranje i cijele Hrvatske diljem svijeta i po tome postao poznat i prepoznat, čime je ostvario

trajno dobro od značaja za Županiju, Osječko-baranjska županija mu dodjeljuje svoju Nagradu za životno djelo ostvareno u području kulture.

Jozo Slivka

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2005.)
vidi: Zvonko Bašić i dr.

Stjepan Sokol

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2014.)

I suvremena škola dijeli sudbinu vremena u kojem djeluje, a ono propituje ulogu škole u pripremanju mladih za vremena koja slijede. Sustav školstva koji se više bavi programima i njihovim izvršavanjem, a manje ljudima i djecom koja žele ostvariti svoje potencijale, ne može odgovoriti na krizu vrijednosti kao temeljno počelo društvene krize suvremenog svijeta. Kako u tim uvjetima suvremena škola može danas realizirati svoje temeljno poslanje osposobljavanja mladog čovjeka da izraste u odgovornu osobu spremnu preuzeti terete svakodnevnog života? Pred ovim teškim pitanjem zastaje svaki savjestan čovjek kojemu je na duši odgoj i obrazovanje mladih, pred njim zastaje svaki učitelj. Učitelj je prijatelj i uzdanica, oslonac u koracima savladavanja izazova stvarnoga života. Pa kada se čovjek svim svojim umnim i fizičkim mogućnostima preda ovoj zadaći obavljajući je kao poziv cijeli svoj radni vijek, a rezultat su mladi ljudi osposobljeni da se nose s problemima svakodnevnice, tada možemo govoriti o životnom djelu toga čovjeka.

Tim definicijama odgovara Stjepan Sokol shvaćanjem da je promjene u nastavi moguće provoditi na temelju pedagoških i psiholoških spoznaja koje imamo, ali u jednom demokratskom suodnosu između učitelja, učenika i roditelja. Kao nastavnik razredne nastave tijekom devetnaest godina, a potom u 23 godine svoga ravnateljstva osnovnom školom promovirao je temeljnu misao vodilju “Nama je stalo”, prihvaćenu kao moto škole, koja je za posljedicu imala otvaranje putova za uspjeh svakog pojedinog učenika u skladu s njegovim mogućnostima. Kreirao je viziju suvremene škole u svim njezinim sastavnicama: obnove i estetskog uređenja školskog prostora, opremanja kabineta i specijaliziranih učionica suvremenom tehnologijom, osobnog uključivanja te uključivanja učitelja i stručnih suradnika u stručna usavršavanja, vođenja svih sudionika u odgojno-obrazovnom procesu prema stvaranju poticajnog ozračja za kreativan i kvalitetan rad, demonstriranja mogućih rješenja u nastavnome procesu i radu s učenicima. Tome je podredio niz projekata kojima su ostvarivani ovi postulati. Treba se samo prisjetiti projekta “Školi u pobode - Gradu na dar” koji je uključivao poznate osobe iz različitih područja ljudskog stvaralaštva u rad s učenicima poput Dana likovnog stvaralaštva s izložbom likovnih radova darovitih učenika nastalih u likovnim radionicama pod vodstvom poznatih osječkih akademskih slikara i kipara, Dana sporta sa sportskim susretima generacija bivših i sadašnjih učenika škole - uspješnih sportaša, Dana glazbenog stvaralaštva s upoznavanjem osječkih glazbenih obitelji, projekta Osječki književnici za djecu. Slijedio je cijeli niz drugih projekata poput projekta “Nacionalne vrednote u zajedničkoj Europi” u okviru prekogranične suradnje s Hrvatskom školom u Peču, “Europa u Osijeku”, projekt “Drava - rijeka koja nas razdvaja i povezuje” usmjeren upoznavanju različitosti kultura i života ljudi povezanih rijekom Dravom, koji je uključio i škole

iz Maribora i Pečuha, izborni program učenja makedonskog i albanskog jezika i kulture osječkih manjinskih zajednica i niz drugih projekata. Ipak, valja naglasiti značaj projekta “*Domaće zadaće - iznimka, a ne pravilo*”, kao didaktičko-metodičku inovaciju koja je izazvala osobitu pozornost domaće i međunarodne stručne i pedagoške, ali i opće javnosti i medija, predstavljenu i na međunarodnoj znanstvenoj konferenciji, usmjerenu i prema nadležnom ministarstvu radi korekcije pedagoškog pristupa ovom pitanju.

Ostvarujući zajedništvo u odgojnom procesu u svim tim događanjima osigurano je sudjelovanje velikog broja vanjskih suradnika, roditelja i prijatelja Osnovne škole Vijenac koju je vodio. Vrijednosti čovjeka, njegovo humano lice credo su njegovih nastojanja. Tome su usmjerene potpore inicijativi učitelja i stručnih suradnika koja omogućuje afirmaciju pozitivnih vrijednosti učenika, projekt asistent u nastavi kao oblik pomoći učenicima s izraženijim teškoćama, ali i niz humanih i humanitarnih aktivnosti. Treba li u tom kontekstu zaboraviti činjenicu da je ova škola tijekom sedam godina bila domaćinom prognanim baranjskim osnovcima, nastojeći im nadomjestiti izgubljen dom. Pod njegovim vodstvom škola obrazuje, ali prije svega odgaja.

Svoje spoznaje i inicijative usmjerene unaprjedenju obrazovnog procesa i prosvjete u cjelini neštedimice dijeli, ne samo u svojoj radnoj sredini, već i kao član stručnih, ali i političkih tijela na lokalnoj i državnoj razini. Prepoznajući vrijednost toga djelovanja i njemu osobno, ali i istaknutim učiteljima te školi koju vodi kao cjelini dodijeljen je cijeli niz prestižnih pa i državnih nagrada i priznanja za kreativni i inovativni rad. Cijeneći da je svojim djelovanjem dao osobit prinos razvitku pedagoške struke u području obrazovanja i širenju znanja koje je tumačio cjelokupan svoj radni vijek osposobljavanjem mladih naraštaja te je tako stvarao trajno dobro od značaja za Županiju, ovim priznanjima Osječko-baranjska županija pridružuje i svoju Nagradu za životno djelo ostvareno u području prosvjete.

Danko Sokolić

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2013.)

Vinuti se put neba i jedriti s nebeskim letačima, san je vjerojatno svakog djeteta. Ni mali Danko Sokolić se tome nije uspio othrvati od vremena kada je prvi puta vidio avion i jedrilice na tlu tadašnjeg osječkog Aerodroma Pampas. Već 56-te prošlog stoljeća, kao član Modelarske sekcije Aerokluba mašta o tome da postane jedriličar. No majčino suprotstavljanje zadržava ga na tlu zrakoplovnog modelarstva. Danas, nakon 57 godina staža u zrakoplovnom modelarstvu, Sokolić je uzor naraštajima koji kreću njegovim stopama.

Potvrdu svoje uspješnosti, uspješnosti modela koje su sami izradili, zrakoplovni modelari priskrbuju međusobnim nadmetanjem. Danko se već 1957. godine bori na Prvenstvu Hrvatske i u godinama koje slijede nastavlja na nizu domaćih i međunarodnih smotri i natjecanja. Vrsnoću svojih modela dokazuje i kao stalni član republičke reprezentacije od 1971. godine, odnosno stalni član Hrvatske reprezentacije koju zastupa na nizu svjetskih i europskih natjecanja. Više puta je osvajao državno prvenstvo i ostvario iznimne rezultate na svjetskim natjecanjima. 2012. godinu završava na 22. mjestu Svjetskog kupa s osvojenim drugim i dva treća mjesta u konkurenciji 260 bodovanih natjecatelja, čime je zadržao status reprezentativca Republike Hrvatske za 2013. godinu te osigurao sudjelovanje na Svjetskom prvenstvu u Francuskoj.

Svoje znanje Danko Sokolić podaruje i najmlađima. Deset godina vodio je tečajeve i treninge za natjecateljske ekipe. Ugledu osječkog kluba i Osijeka kao središta zrakoplovnog modelarstva pridonosio je i sudjelujući u organizaciji državnih i međunarodnih natjecanja u ovom gradu, od kojih je Kup Slavonije i Baranje dosegao razinu bodovanja za Svjetski kup. Pokreće i novu kategoriju natjecanja modela F3J koja s razine Državnog prvenstva izrasta u natjecanje Svjetskog kupa koje se svake godine održava u Osijeku.

Svojim kontinuitetom i polučanim rezultatima djelovanje Danka Sokolića predstavlja izniman doprinos razvoju tehničke kulture na području Županije, nadrastajući čak i okvire kriterija godišnje Nagrade. Stoga mu Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju Nagradu za iznimna postignuća u području zrakoplovnog modelarstva potvrđena na državnim i međunarodnim natjecanjima.

Mons. dr. Marin Srakić

(Počast Velikog pečata Osječko-baranjske županije, 2008.)

Domovinski rat, vrijeme velikih kušnji svakog pojedinca koji je njime zahvaćen ugrozio je ne samo njegovu sigurnost pa i život sam, već i sve ono u što je do tada vjerovao, čemu se nadao, čemu je stremio. To vrijeme i ti uvjeti, više nego ikada prije, tražili su stisak ruke, toplu ljudsku riječ, riječ ohrabrenja, nadu i vjeru u sutrašnjicu. Ovo vrijeme, u kojem su grmljavina topova i fijuk granata nad slavonskim ravninama zamijenili ljudski dijalog, iznimno je naglasilo značaj činjenice da je i u ovom zlu Crkva sa svojim narodom. Vjera u nadmoć dobra i Crkva svojim poslanjem moralne su uzdanice o koje se oslanjao ne samo svaki vjernik, već i svi oni koji to do tada nisu priznavali. Sudjelujući u organiziranju djelovanja Katoličke crkve na području Biskupije prilagođenom ovim zahtjevima, obilazeći ratom zahvaćeno područje, pružajući ruku ugroženima i potičući i zagovarajući ekumenski dijalog još kao pomoćni biskup dr. Marin Srakić izrastao je u simbol ohrabrenja i svjetlo nade napaćenima. Zalažući svoj autoritet pridonosio je prevladavanju mržnjom zatvorenih odnosa kao preduvjeta mirnog okončanja rata i uspješnog provođenja i dovršenja procesa mirne reintegracije područja pod UNTAES-om u ustavno-pravni poredak Republike Hrvatske.

Ratnih pustošenja nisu bile poštedena vjerska zdanja, dapače. Kao simbol nacionalnog i vjerskog identiteta bila su više nego druga izložena uništavanju. Samo u Đakovačkoj i Srijemskoj biskupiji potpuno je uništeno 25 katoličkih crkava, 46 crkava teško je oštećeno, a 67 crkava pretrpjelo je manja oštećenja. Suprotstavljajući se posljedicama ovog kulturocida, biskup Marin Srakić pokrenuo je i predvodio značajne aktivnosti obnove i ponovnog podizanja srušenih svetišta. Vlastitim angažmanom, uz značajnu potporu Države i Osječko-baranjske županije, većina ovih objekata vraćena je duhovnim i vjerskim potrebama vjernika. U kulturološkom smislu zaštićena je i obnovljena baština koja je bitna sastavnica kulturnog, vjerskog i nacionalnog identiteta naroda ovog područja. Izrastajući iz svojih povijesnih izvora novo Svetište Gospe od Utočišta u Aljmašu, podignuto namjesto potpuno srušene stare crkve, nadraslo je prvotno značenje i više nego ikada ranije postalo jedno od najznačajnijih marijanskih svetišta u Republici Hrvatskoj i stjecište sve većeg broja vjernika i hodočasnika.

U vremenu rastočenog sustava vrijednosti, u kome sebični interes nadvladava opće dobro, glamur samoprijegornu radišnost, a oholost i bahatost bogatstva humanost i suosjećanje

s potrebitima, nemjerljivo je značenje zalaganja za ugradnju istinskih vrijednosti u temelje društva koje se naziva civiliziranim i humanim. U tom kontekstu, Druga biskupijska sinoda đakovačka i srijemska koju je 1998. godine sazvaio dijecezanski biskup dr. Marin Srakić ima iznimno značenje. Ovaj četverogodišnji zajednički napor cjelokupne biskupijske zajednice, zasnovan na počelu da su svi Kristovi vjernici subjekt, a ne objekt crkvenog djelovanja i poslanja, usmjeren zajedničkom promišljanju zadaća Crkve pred sadašnjošću i budućnošću, prelazi značenje samo unutarcrkvenog djelovanja. Polazeći od postavke da se od Crkve očekuje da u društvu bude jedan od važnih čimbenika odgoja mladih generacija, učiteljica čovječnosti i promicateljica dostojanstva svakog čovjeka, sinoda je od vjernika zatražila da kršćanskim duhom i vrijednostima prožmu i unaprijede sva područja ljudskog života i djelovanja. Kako bez valjanih moralnih temelja pravo i pravna država ne mogu egzistirati, tako bez sustava moralnih vrijednosti kršćanskog nauka na ovim prostorima nije moguće graditi pravedno društvo. O povijesnom značenju ove sinode, govori i činjenica da je prethodna, prva nakon sjedinjenja Đakovačke i Srijemske biskupije, održana davne 1821. godine. Odgovarajući izazovima vremena, druga biskupijska sinoda koju je predvodio mons. Marin Srakić snažno je nadahnuće i poticaj oblikovanju i izgradnji sutrašnjice naše društvene zajednice.

Svaki crkveni ustroj i preustroj u suglasju sa zahtjevima vremena ima svoju iznimnu važnost. Kako su prije 235 godina dvije povijesne biskupije Đakovačka ili Bosanska i Srijemska sjedinjene pod pastoralnim vodstvom jednog biskupa, tako je pod osobitim zagovorom biskupa dr. Marina Srakića, crkveno ustrojstvo slavonskog područja prilagođeno novim povijesnim uvjetima. Uz osamostaljenje Srijemske biskupije i uzdizanje Đakovačke na nadbiskupsku čast, utemeljena je nova đakovačko-osječka crkvena pokrajina. Uspostavom slavonske metropolije Slavonija je s Baranjom kao regija potvrđena u svom crkvenom regionalnom identitetu i dostojanstvu. Povijesno i pastoralno opravdanje ovih promjena leži i u činjenici da je nakon Domovinskog rata i teških stradanja slavonskog čovjeka postalo još očitije da se Hrvatska treba učvršćivati upravo u svom istočnom dijelu. Na ovaj način i Slavonija je kao regija postala crkveno ono što su druge hrvatske regije bile od 1969. godine. Uz sve neizvjesnosti o konačnosti odluke, različite prijedloge glede sjedišta metropolije i druga otvorena pitanja, najveću zaslugu za njezino osnivanje ima biskup Marin koji je strpljivo, uporno i razložno podastirao Hrvatskoj biskupskoj konferenciji i Apostolskoj Stolicu u Rimu argumentaciju ovoga prijedloga i pružio potrebna jamstva za uspjeh crkvenih strukturalnih promjena u Slavoniji i Baranji te Srijemu, temeljem čega su svi njegovi prijedlozi i prihvaćeni. U svjetlu problema razvoja Republike Hrvatske utemeljenog na bogatstvu njezinih regionalnih različitosti, preustroj koji je iznjedrio slavonsku metropoliju može biti nadahnućem i uzorom oblikovanju koncepta regionalnog razvoja Republike Hrvatske.

Nadbiskup đakovačko-osječki i metropolit mons. dr. Marin Srakić svoje je životno opredjeljenje potvrđivao službujući kao svećenik, preuzimajući odgovornosti pomoćnog biskupa, biskupa koadjutora, dijecezanskog biskupa te nadbiskupa i metropolite, odgajajući naraštaje mladih svećenika kao rektor Bogoslovnog sjemeništa i profesor moralne teologije. Svoju pastoralnu i životnu mudrost potvrđuje i kao domaćin Svetom Ocu Ivanu Pavlu II. te kao predsjednik Hrvatske biskupske konferencije, a svoje vizionarstvo, djelotvornost i odgovornost za društvena zbivanja predvođenjem prikazanih procesa koje je Katolička crkva ovoga područja

prolazila. Time je na sebi svojstven način dao značajan doprinos razvitku i općem napretku te promicanju položaja i ugleda Osječko-baranjske županije na čijem području ima sjedište. Ostvareni dosezi uvjeravaju da će nastaviti svoje poslanje jačanja i osposobljavanja Crkve za nove izazove razvoja Republike Hrvatske, osobito u njezinom istočnom dijelu. Iz rečenih razloga, Osječko-baranjska županija odlučila je dodijeliti mons. dr. Marinu Srakiću, nadbiskupu dakovačko-osječkom i metropolitu Počast Velikog pečata Osječko-baranjske županije.

Dragutin Srđenović

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2013.)

vidi: Ivica Bajević i dr.

Dr.sc. Stjepan Sršan

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 1996.)

Dr.sc. Stjepan Sršan od 1975. godine radi u Povijesnom arhivu u Osijeku u kojem od 1991. godine obnaša dužnost ravnatelja. U okvirima ove ustanove davao je i daje izniman doprinos očuvanju, proučavanju i promicanju povijesne i kulturne baštine.

Bavi se izvornim istraživanjem prošlosti Osijeka i istočne Hrvatske, poglavito od kraja 17. stoljeća. Rezultate proučavanja povijesne i kulturne baštine ovoga područja širi bogatom nakladničkom djelatnošću te nizom javnih nastupa i predavanja kao predavač na Pedagoškom fakultetu u Osijeku, predsjednik Hrvatsko-njemačkog društva i drugih udruga. Neumoran je prevoditelj starije povijesne građe s njemačkog i latinskog jezika, pisac i organizator nakladničke djelatnosti Povijesnog arhiva. U posljednje tri godine Povijesni arhiv u Osijeku izdao je dvanaest knjiga ovoga sadržaja. Samo u 1996. godini dr.sc. Stjepan Sršan objavio je knjige “Povijest Osijeka - sažeti pregled” i “Osječka groblja”, svojim autorskim priložima sudjelovao u stvaranju još dvije (“Od turskog do suvremenog Osijeka” i “Osječka gimnazija od 1729. do 1945. godine) te kao nakladnik organizirao izdavanje i knjiga “Ivan Kapistran Adamović” i “Stjepan Radić i Hrvatska”.

U vrijeme kada je bitka za povijesnu istinu predstavljala i predstavlja dio rata za Hrvatsku, ova djelatnost ima iznimno značenje. Iz rečenih razloga proučavanje i djelatnost dr.sc. Stjepana Sršana u promicanju kulturne i povijesne baštine područja na kojem se danas prostire Županija Osječko-Baranjska, predstavlja iznimno postignuće u djelatnosti kulture.

Pavica Stanković

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2013.)

U suvremeno doba ljudskost je rijetka gošća u medijima okrenutim prohtjevima publike. Uostalom, humanost i ne traži pozornost i medijsku prisutnost, jer činiti dobro nije zbog drugih već zbog unutarnjeg poriva onoga koji to čini. Ona nije poza za medijsku promociju već svakodnevni odnos prema ljudima u vlastitom okruženju. Stoga i nije čudno što o Bistrinčanki Pavici Stanković do sada nismo mnogo čitali. A njezino je okruženje itekako dobro poznaje.

U svojih 70 godina, 50 je posvetila služeći drugima. O više od pola stoljeća predane brige za stare, bolesne, umiruće i druge potrebite na području Valpovštine, skromno priča kako ona

nije osoba za nagrade, nego osoba koja svaki dan živi Evandjelje. Predaje se drugima i pomaže im ulazeći u kuće gdje žive oni koji trebaju njezine ruke za pomoć, njezine riječi za utjehu, njezin osmijeh za liječenje boli. Svom zavjetu siromaštva, čistoće, poniznosti i pomaganja drugima pridodala je životno načelo da su svi ljudi oko nje njezina obitelj. Ona živi svoj zavjet. Iako je danas već i sama teže pokretna, još uvijek je spremna svojim automobilom prevesti bolesnika, raznositi darove siromašnima, ispratiti pokojnika, bdjeti danima ili noćima uz postelju umirućeg, njegovati osobe s posebnim potrebama...

Prema vlastitim riječima i danas joj nije najveća radost primati, nego iskreno i od srca davati, poslušati usamljene i ostavljene i pokazati im da ih netko stvarno želi saslušati, jer to im je mnogo potrebnije nego ono materijalno jer sreću stvara ono što jesmo, a ne ono što imamo. Cjelokupnim svojim životom ona potvrđuje proročanske riječi Martina Luthera Kinga da se svatko mora odlučiti hoće li hodati u svjetlu ljubavi prema bližnjemu ili u mraku sebičnosti.

Gospoda Pavica vraća vjeru u humano lice čovjeka i njegove civilizacije, sretna što makar bar za časak, čovjeku vraća osmijeh na lice? I upravo stoga, Pavici Stanković samozatajnoj humanitarki iz Bistrinaca dodjeljuje se "Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije za predano i požrtvovno djelovanje i brižni odnos u skrbi o bolesnima, tjelesno i duševno povrijeđenima i svima onima kojima je potrebita pomoć drugog čovjeka.

Željko Stiblo

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2006.)

vidi: Marijan Bat i dr.

Dragutin Stivaničević

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2008.)

U vremenu kada svaka ljudska tvorevina, pa čak i ideja sama, postaje robom na nemilosrdnom tržištu, a smisao bavljenja tzv. popularnom kulturom dosizanje zvezdanih trenutaka slave i bogatstva, potisnuto je sjećanje da glazba kao rijetko koji oblik duhovnog izraza približava čovjeka njegovom duhovnom idealu. Glazba nedjeljivo pripada čovjeku izražavajući i potičući njegovu duhovnost, pa je protivno njezinoj naravi sve ono što ne pripada show businessu promatrati u getu koncertnih sala glazbenih institucija.

Duboko uvjeren u društveno i duhovno poslanje glazbe, Dragutin Stivaničević cijelim svojim radnim vijekom i društvenim angažmanom dokazuje svoju predanost glazbi čijoj misiji služi. On nije samo zaljubljenik u glazbena ostvarenja, vrstan tehničar i trener. On je prosvjetitelj koji najmlađe uzdiže na njihovoj glazbenoj baštini. Prosvjetar po struci, glazbenik po vokaciji, humanist po opredjeljenju, pred sobom uvijek u školi u kojoj predaje, u ansamblima koje vodi ima male i mlade ljude, neiskvarene i nesputane u razvoju ljudskoga. Osamdesetih godina prošlog stoljeća glazbenu kulturu širi među mladima putem organizacije Muzičke omladine u Osijeku, a izvrsnosti služi memorijalima mladih glazbenika "Darko Lukić" i "Franjo Krežma", u čijoj organizaciji sudjeluje.

Dragutin Stivaničević nije samo vrstan glazbeni učitelj već i glazbeni pedagog. Nije slučajno osječka OŠ "Dobriša Cesarić", u kojoj je gotovo 35 godina nastavnik glazbene kulture,

bila vježbaonicom Odjela za glazbenu kulturu Pedagoškog fakulteta. On djecu poučava, on ih oslobađa u izražavanju i dosiže rezultate koji ih kandidiraju za kvalitetne javne nastupe. Sa školskim Dječjim pjevačkim zborom nastupa na brojnim manifestacijama gradskog i županijskog značaja, nastupa na gradskim i republičkim smotrama, gostuje u Italiji, Mađarskoj i Švicarskoj. Iz Dječjeg zabavnog orkestra "Duge" potekli su mnogi danas ugledni i cijenjeni osječki glazbenici.

Narodna glazbena baština izvorni je kod glazbenog stvaralaštva. Njoj se stoga predaje punom snagom četvrt stoljeća djelujući za dirigentskim pultom STD "Pajo Kolarić" u Osijeku. "Pajo" je oduvijek u ovim krajevima bio simbolom, nositeljem i promicateljem hrvatske kulturne baštine i visoke razine muziciranja. On je pokretač i utemeljitelj Festivala tamburaške glazbe i iz njega izraslog Hrvatskog tamburaškog saveza. On je susretište onih kojima je promicanje slavonskog identiteta na srcu. Stivaničević je toj misiji dao svoj osobni doprinos vodeći vokalni i tamburaški sastav Društva. Festivali tamburaške glazbe u Osijeku nezamislivi su bez zlatnih plaketa koje na njima osvaja "Pajo". I otvaranje Đakovačkih vezova godinama prati "Pajin" tamburaški orkestar. Gramofonske ploče, audio kazete, radio i TV emisije svjedoče o uspješnosti njegova djelovanja u ovom vremenu. Djelujući u vremenu koje Društvu, ali ni Hrvatskoj u cjelini, nije bilo sklonu, preuzima i ulogu hrvatskog veleposlanika u pribavljanju moralne i materijalne potpore hrvatskoj borbi za neovisnost. Pod njegovom palicom "Pajo Kolarić" gostuje na mnogim malim i velikim pozornicama u cijeloj Hrvatskoj, po zemljama Beneluxa, Njemačkoj, Mađarskoj... Za povijest i pamćenje ostaje susret i nastup pred Svetim Ocem u Vatikanu 1998. godine. Odazivajući se svom duhovnom porivu, Dragutin Stivaničević je instrumentirao i vrlo često s velikim orkestrom "Paje Kolarića" uspješno izvodio "Hrvatsku misu" Ive Perana.

Osječka mladost na koju je Dragutin Stivaničević prenosio svoje znanje, polet, stvaralačku energiju i odanost poslu nositelj je njegovih najvećih prosvjetnih i kulturno-umjetničkih zamisli i ostvarenja. Glazba je Stivaničeviću nadahnuće i smisao postojanja, a mladi ljudi su njegovi raspjevani glasovi i na tamburaškim instrumentima vrhunski izvedeni tonovi. Mladi su njegova životna energija, radost, požrtvornost te predanost savršenstvu i ljepoti umjetnosti. Kao glazbeni pedagog i dirigent, kao čovjek bogatog unutarnjeg života, Stivaničević zna da glazba u ljudski život unosi razigranu radost i blagi spokoj, da nas glazba hrabri u teškim trenucima i tješi u boli, da nas ispunjava ditirambskim i himničkim raspoloženjem ali i skrušenošću pred tajnom života i svijeta. Takvu glazbu Stivaničević duboko proživljava, stvara i nesebično predaje drugima.

Iz ovih razloga, Dragutinu Stivaničeviću dodjeljuje se Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo ostvareno u području kulture i prosvjete.

Ivan Stoić

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2008.)

vidi: Miroslav Delić i dr.

Tomislav Sudar

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2012.)

vidi: Josip Birovljević i dr.

Silvano Sušilović

(“Zelena povelja Osječko-baranjske županije”, 2010.)

U nadmetanju čovjeka i planeta njegove postojbine, čovjek dobiva bitke, ali gubi rat. Sve moćnijim polugama svoje tehnološke civilizacije čovjek sve više podčinjava prirodu svojim prohtjevima, kako na to upozorava poglavica Seattle u svojoj mudrosti: on je “stranac koji dođe noću i uzima od zemlje sve što želi. Zemlja nije njegov brat nego njegov neprijatelj i kada je pokori on kreće dalje. Njegov apetit prožderat će zemlju i ostaviti samo pustoš”. A Zemlja? Zemlja se brani i potresima, poplavama i vulkanima uzvraća udarac. No, i pobolijeva.

Na bahatost iskorištavanja prirodnih resursa opominju prognoze o nedostatku fosilnih goriva kojima se pridružila spoznaja i svijest o utjecaju štetnih emisija u okoliš. Posljednjih desetljeća prosječna temperatura na Zemlji porasla je za 1°C, s prognozama o porastu za 4°C do kraja stoljeća. Rast potrošnje energije uz sve manje energetske izvore i povećavanje efekta staklenika sudbinska su pitanja opstanka čovječanstva.

Svjestan opasnosti čovjek je oblikovao riječi kojima označava uvjete svog opstanka: održivi razvoj. Unatoč popularnosti ovog pojma mali broj, čak i stručnjaka, razumije pravo značenje te riječi. Svjetska organizacija naroda određujući ga kao razvoj koji zadovoljava današnje potrebe bez ugrožavanja mogućnosti da i buduće generacije ostvare svoje potrebe, pokušava demantirati staru mudrost jednog poglavice koji upozorava na čovjeka koji otima zemlju od svoje djece i ne brine se.

U Europi se 40% proizvedene energije troši na grijanje, hlađenje, ventilaciju, rasvjetu, rad uređaja i druge energetske potrebe zgrada. U ekološki osviještenijim zemljama poput Austrije i gradovima poput Frankfurta energetska učinkovitost u zgradarstvu prepoznata je kao područje najvećeg potencijala smanjenja ukupne potrošnje energije izgradnjom po energetskom standardu tzv. pasivne kuće. Uz ugodniji i kvalitetniji boravak u zgradi i duži životni vijek zgrade tim se putem udovoljava zahtjevu zaštite okoliša i smanjenju emisija štetnih plinova.

Odgovarajući ovim zahtjevima Silvano Sušilović iz Osijeka primjenom suvremenih znanja, postupaka i materijala svojim strojarskim projektima već godinama oblikuje projekte energetske učinkovite održive gradnje. Primjenjujući po njemu projektirana tehnička i tehnološka unaprjeđenja vezana uz uštedu energije i učinkovitost u energetske potrošnji namijenjenoj za grijanje, pripremu tople vode i kondicioniranje zraka, podignute su višestambene zgrade u Huttlerovoj ulici i na Trgu Augusta Šenoae u Osijeku, vrtić u Belom Manastiru, obiteljske kuće i drugi prostori. Svojim djelovanjem projektant Sušilović poticajno djeluje na svoje kolege šireći svoja znanja o nužnosti, izvodljivosti i isplativosti energetske učinkovite i održive gradnje.

Ekološka osviještenost prije nekoliko godina mjerila se spremnošću za odvojenim skupljanjem i razvrstavanjem otpada, a vrijeme u kojem živimo u prvi plan ističe nužnost smanjenja potrebe korištenja energije u zgradama. A to je odgovornost ne samo investitora, nego i projektanata.

Iz prikazanih razloga Osječko-baranjska županija dodjeljuje Silvanu Sušiloviću svoju “Zelenu povelju” za izradu projekata kojima uspješnom primjenom znanosti i suvremenih dostignuća u praksi pridonosi oblikovanju i primjeni energetske učinkovite gradnje kao dijela strategije održivog razvoja.

Miro Suver

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2011.)

Još od Ikarovih vremena čovjek stremlji nebeskim prostranstvima. Umijeće leta razvijao je nadomještajući prirodna krila umjetnim. Motori su mu omogućili da se vine i izvan obzorja rod-nog planeta, no tišina leta uz šum zračnog strujanja još je uvijek nenadomjestiva. Zmajevi i jedri-lice dio su tog nedosanjanog sna. Tom snu se približavaju i modeli zračnih letjelica kojima čo-vjek uči. Stoga vrijeme nezaustavljivog napretka zrakoplovne tehnike pripada novim naraštajima koji, savladavajući temeljne postavke tehnologije, daju svoj doprinos njezinom usavršavanju.

I Miro Suver, učenik trećeg razreda Graditeljsko-geodetske škole u Osijeku, pripada tom naraštaju. Prognaničko dijete, očiju otvorenih za nova dostignuća, srca spremnog za nove poduhvate tek uzgred se susreo s aviomodelarstvom, zaljubio se i u tri godine rada u vrsnim ra-dionicama zrakoplovne i raketne tehnike Aerokluba "Osijek" dosegao vrhunce koje bi i stariji mogli poželjeti. Drugovanje s radio upravljanim modelima jedrilica za termičko jedrenje klase F3J značilo je savladavanje konstruktorskih vještina sklapanja i podešavanja modela, startanja i podizanja jedrilice na visinu preko 150 metara, hvatanja termičkog strujanja radi održavanja u zraku do 10 minuta te vještine što preciznijeg prizemljenja. Upravljanje modelom pomoću radio uređaja pomicanjem "palica" na predajniku približava ga osjećaju upravljanja pravim zrakoplovima.

Savladane vještine omogućile su Miri da svoje dosege uspoređuje s drugima, pa i onima starije dobi. Preciznošću rada i vještim rukama u upravljanju svojom jedrilicom u vrlo mladoj klasi koja je na svjetska natjecanja uvrštena tek godinu dana nakon njegova rođenja, letio je sve više. U 2010. godini doletio je do 2. juniorskog mjesta na natjecanju Svjetskog kupa u Osijeku, a podigao se na 1. u slovačkoj Trnavi. Uspoređujući se sa starijima, osvojio je ukupno 2. mjesto. Treće juniorsko mjesto bilo mu je osigurano i na Europskom kupu u Mađarskoj, pa stoga nije čudno što je najbolji i na Državnom prvenstvu u kategoriji juniora. Nedostatak sred-stava onemogućio mu je nastup na svim natjecanjima Europskog kupa, tako da je Miro Suver danas treći junior Europe, a 16. od 453 natjecatelja juniorskog i seniorskog uzrasta. Ostvareni rezultati otvorili su mu put u juniorski tim Hrvatske i put na Svjetsko prvenstvo u Francuskoj gdje s ekipom osvaja brončanu medalju te postiže 12. mjesto u pojedinačnoj konkurenciji.

Iz rečenih razloga, svjestan da njegova mladost potvrđuje da budućnost tehničke i tehnološke civilizacije pripada i počiva na mladima koji dolaze, Odbor za priznanja je odlučio Miri Suveru dodijeliti Nagradu Osječko-baranjske županije u području tehničke kulture za iznimna ostvarenja u području zrakoplovnog modelarstva potvrđena na državnim i međunarodnim natjecanjima u prethodnoj godini.

Zvezdana Svoboda

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2005.)

Inovatori su ljudi nemirna duha, nezadovoljni stanjem, svjesni da se promjenom može postići više i bolje, spremni da se uz vlastita odricanja tome posvete. Inovatori su ljudi koji u svakodnevnoj situaciji, u svakodnevnim potrebama i stvarima koje ih mogu zadovoljiti pronalaze inspiraciju i motiv da ljudski život učine lakšim, ugodnijim, uspješnijim.

Zvezdana Svoboda, daroviti učenik, vrstan student, pronicljiva duha i neutažene potrebe za saznanjem novog o predmetu njezina interesa mnogo je uložila u vlastito stručno i znanstveno osposobljavanje. No, kao prehrambeni tehnolog uvijek je čvrsto na zemlji vezana uz praktične probleme i potrebu njihova rješavanja bez obzira da li je riječ o demonstratoru laboratorijskih vježbi na Fakultetu, praktikantu u laboratoriju osječke mljekare, suradniku na projektu Prehrambeno-tehnološkog fakulteta u Varšavi ili znanstvenom novaku istovrsnog osječkog fakulteta.

Protekla 2004. godina je godina njezina interesa za mogućnosti korištenja ljekovitih svojstava jeruzalemske artičoke, u nas poznate kao čičoka u prehrambene svrhe. Kroz nagradeni seminarski, pa potom izvrsni diplomski rad sazrijeva njezina ideja koju oblikuje u projekt "Jogurt s jeruzalemskom artičokom". Na izložbi inovatora IENA u Nürnbergu u listopadu 2004. godine ovom je radu dodijeljena brončana medalja. Budući da se radi o prehrambenom proizvodu koji ima iznimno pozitivno biološko djelovanje na organizam naročito kod osoba s prekomjernom težinom, povećanim udjelom masnoće u krvi, otežanom probavom i kod dijabetičara, osječka mljekara MIA želi otkupiti prava za proizvodnju ovog visokovrijednog nutritivnog proizvoda.

Iz rečenog razloga Zvezdani Svoboda dodjeljuje se Nagrada Osječko-baranjske županije za naročito uspješnu inovaciju koja pridonosi razvoju područja u kojem je ostvarena.

Vera Svoboda-Njikoš

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2009.)

Što je to pjesma - tek glazbeno djelo, skladba čije su note zapisane u crtovlju, enciklopedijskim rječnikom: uglazbljeni tekst podijeljen na kitice? Muze bi rekle: pjesma je posljedica nadahnuća, ali i njegov izvor, posljedica i izvor emocija. I sve su te definicije točne, ali ne daju odgovor na temeljno pitanje: kako pjesma može doprijeti do čovjeka kojemu je namijenjena, do njegovih osjećaja kojima na nju odgovara? Jer, kako to kaže Robert Schumann, poziv je umjetnika slati svjetlost u dubine ljudskog srca. Odgovarajući ovoj zadaći, interpret ideji autora zapisanoj notama udahnuje život. Tek njegov ili njezin glas oblikuje nemušte znakove zapisane u notnom crtovlju u zvuk prepoznatljiv i mio ljudskom uhu. On nije samo posrednik, već konačno svojim osobnim pristupom, stilom i načinom izvođenja oblikuje tu pjesmu. U tom smislu ono što čujemo samo je završni dio čitavog procesa stvaranja. Tek razumijevanje ovog procesa omogućava shvaćanje što je životno djelo jednog pjevača.

Gospođa Vera Svoboda-Njikoš pronašla je put do ljudskog srca. Živi s pjesmom i za pjesmu cijeli svoj život. Ova "kraljica slavonske ili tamburaške pjesme", kako je često nazivaju, svoju je krunu počela uzdizati prije gotovo 60 godina svjesna da je pjesma oduvijek najpotpunije i najzanosnije govorila o tome tko smo. Ona je naše unutarnje lice, zvuk naših srdaca. Ona je i naša nada i naše sjećanje, naša ljubav i naša vjera. Stoga je toplinom svoga glasa unosila Slavoniju u domove onih koji su je s radošću ili nostalgijom slušali i prihvaćali. Naročitu ljubav prema slavonskoj i staroj gradskoj pjesmi upila je na njenom izvoru, u rodnom Osijeku, uz osječkog "Paju Kolarića" i znamenitog melografa Julija Njikoša. Ta ljubav ostala je trajnija od dječjih igara i nastupa u Dječjem kazalištu, pa ju je odnjegovala kao svoj životni poziv.

Tu ljubav, kao i mnoge suze radosti i ganuća, dijelila je s našim ljudima diljem cijelog svijeta, na brojnim gostovanjima u Europi (Austriji, Belgiji, Češkoj, Danskoj, Grčkoj, Francuskoj, Italiji, Mađarskoj, Nizozemskoj, Njemačkoj, Poljskoj, Slovačkoj, Švedskoj, Švicarskoj), dalekoj Australiji, Novom Zelandu, Sjedinjenim Američkim Državama, Kanadi, Iraku i Kuvajtu. Njenu popularnost potvrđuje 16 samostalnih LP ploča, 28 kazeta, 10 CD-a, 350 pjesama snimljenih za Radio-televiziju, kao i nastupi na svim značajnijim festivalima u Hrvatskoj koji njeguju narodni melos. Ona je gotovo zaštitni znak Festivala hrvatske tamburaške glazbe.

Svu raskoš, bogatstvo i ljepotu izvornih slavonskih običaja, nošnji, kulturne baštine, folklor, narodnog stvaralaštva i bogatstva kraja kome nepodijeljeno pripada njegovala je izvedeći njegove narodne pjesme, kola i poskočice. Verica pjeva Slavoniju i Baranju: Zemlja je ova tkana od zlata, Nek' se zna kad Slavonija slavi, Slavonijo zlatna ružo Hrvatska, Oj, Baranjo lipa i bogata ... No, i za nju "Jedna je Hrvatska". "Znam da pripadam čestitom mnoštvu koje voli lijepu našu Domovinu i kad ne udara u sva zvana", kaže Verica. "Znam da je ONA i junačka i mila, jer kako bi na svojim leđima iznijela slavnu ali ponekad i surovu povijest koju joj je namijenila sudbina. Od postanka bili smo i ostali i umni i pjesmoviti, i hrabri i gostoprivni. Iz zemlje smo čestitih Hrvata i tako neka ostane zauvijek!" Ona pjeva s Domovinom, čak i na prvoj crti bojišnice u Osijeku u onim danima kada je to našem Osijeku i Slavoniji bilo najpotrebnije ostvarujući tako Lorcinu poruku: "U ovom dramatičnom trenutku svijeta, umjetnik treba plakati i smijati se sa svojim narodom". Sa svojim narodom je i pjevajući domoljubne pjesme kao i na 395 humanitarnih koncerata samo od 1990. godine.

Sa svojim narodom je i u trenucima njegova duhovnog posvećenja. Nerijetko pjeva na misama, čak i u Pečuškoj katedrali tijekom Hrvatskog božićnog koncerta. "Rajska djevo, kraljice Hrvata" tek predvodi zbirku njezinih marijanskih pjesama.

No, uvijek se vraća i obraća svom rodnom Osijeku jer "Srce je moje ostalo tu uz nemirne obale Drave, moja je duša snivala san o ljubavi kroz noći plave. Snovi su moji zauvijek tu na valima rijeke što teče a misli moje miluju grad - ko vjetar kad miluje cvijeće". "Osijek je duša duše moje" pjeva Verica podsjećajući i na "Bijelu lađu", "Ponoćne svirače", "Tri ruže" svjesna da "Umiru stare kavane" a s njima odlazi i građanski duh koji je negda krasio ovaj grad. Tom duhu poklanjala je svoje izvedbe starogradskih pjesama, po kojima su one i postale poznate, pa se i danas zapjevaju "Kad bi ove ruže male", "Primi ove ruže", "Ljubila sam crno oko", "Ima dana", "Na te mislim" ...

Verica se ne mora brinuti za trajnost svoga djela. Mnoge su njezine pjesme postale "narodne", a kada ih puk nazove svojim, onda su one doživjele najveću počast i priznanje.

Svjesna da je svojom pjesmom Vera Svoboda-Njikoš dala nemjerljiv doprinos njegovanju kulturnog blaga ovoga kraja, da je time postala nezaobilazni dio povijesti ovoga područja i dio njezinog kulturnog dobra, da je pronosila ime svoga grada, svoje Županije, svoje Slavonije i Baranje i cijele Hrvatske diljem svijeta i po tome postala poznata i prepoznata, čime je ostvarila trajno dobro od značaja za Županiju, Osječko-baranjska županija joj dodjeljuje svoju Nagradu za životno djelo ostvareno u području kulture.

Boris Šafran

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2014.)

vidi: Vlado Bajamić i dr.

David Šain

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2010.)

Doseći vrijednost vrhunskog športša I. kategorije prema ocjeni najvišeg nacionalnog olimpijskog tijela, u današnje vrijeme nije moguće zahvaljujući samo iznimnoj nadarenosti, već prije svega iznimnom marljivošću i upornošću kojom se gradi postupni, ali sustavni napredak. Dokaz tome jest David Šain, veslač osječkog “Iktusa”, mladi športša koji se već do sada okitio domaćim i svjetskim priznanjima na kojima bi mu mogli pozavidjeti i mnogo stariji.

Izrastajući u športskom kolektivu koji preko 40 godina dokazuje da je najbolji u Hrvatskoj, mladi Šain se snagom svoga talenta brzo izborio za svoje mjesto pod nacionalnom zastavom. S 18 godina kao član reprezentativnog četverca na pariće na Svjetskom prvenstvu u Amsterdamu za juniore o vrat vješa srebrnu medalju. Već sljedeće godine na Svjetskom prvenstvu za mlade seniore u dvojcu na pariće dovelao je do 4. mjesta. David se kali na svjetskim prvenstvima tijekom 2007. i 2008. godine zastupajući nacionalne boje u četvercu na pariće i samcu. U vremenu sazrijevanja i traženja idealne kombinacije discipline i sastava posada na klupskoj i reprezentativnoj razini David Šain dorasta do četverca na pariće koji već u 2009. godini dokazuje svoj potencijal. Nakon zlata na regati Svjetskog kupa u Münchenu koje su uzeli olimpijskim i svjetskim prvacima u ovoj disciplini, sa Svjetskog prvenstva do 23 godine u češkim Račicama, ova posada se vraća s naslovom svjetskih prvaka, donijevši Hrvatskoj prvu zlatnu medalju u povijesti na prvenstvima u toj dobnoj kategoriji. Mada najmlađa posada u svojoj disciplini, hrvatski četverac na pariće s Davidom Šainom se bori za medalju i na Svjetskom seniorskom prvenstvu u poljskom Poznanju na kojem tek za nekoliko zaveslaja kraći, osvaja 4. mjesto.

U sjeni reprezentativnih rezultata, ostaju inače zapaženi rezultati na domaćim i međunarodnim regatama - 1. mjesto u dvojcu na pariće i 3. u disciplini samac na zagrebačkom Croatia Open i 1. mjesto na regati u Bledu u reprezentativnom četvercu na pariće. Priznavajući iznimnost njegovih ostvarenja ova sredina ga je 2009. godine proglasila najuspješnijim športšom Grada Osijeka i Osječko-baranjske županije. Ovim priznanjima pridružuje se i Nagrada Osječko-baranjske županije za naročita športska postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima ostvarena u 2009. godini.

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2013.)

Nakon svega tri godine Nagrada Osječko-baranjske županije pred sobom ponovo ima Davida Šaina kao najuspješnijeg sportša Županije u protekloj 2012. godini. Ne slučajno. Već je Nagradom za 2009. godinu naglašeno da doseći vrijednost vrhunskog športša I. kategorije prema ocjeni najvišeg nacionalnog olimpijskog tijela, u današnje vrijeme nije moguće zahvaljujući samo iznimnoj nadarenosti, već prije svega iznimnom marljivošću i upornošću kojom se gradi postupni, ali sustavni napredak. David Šain to svojim rezultatima dokazuje.

Hrvatska, kao zemlja duge i bogate veslačke tradicije, nikada nije imala trofejniju posadu od današnjeg reprezentativnog četverca na pariće čiji je on član. Prema onoj narodnoj da čvrstoću lanca čini svaka njegova karika, cijenimo i Šaina kao dio tog tima. Podsjetimo se da se put ovog mladog veslača osječkog "Iktusa" uspinjao vrtoglavom brzinom o vrat mu vješajući domaće i svjetske medalje. S 18 godina kao član reprezentativnog četverca na pariće na Svjetskom prvenstvu u Amsterdamu za juniore o vratu mu visi srebrna medalja. David se kali na svjetskim prvenstvima tijekom 2007. i 2008. godine zastupajući nacionalne boje u četvercu na pariće i samcu. U vremenu sazrijevanja i traženja idealne kombinacije discipline i sastava posada na klupskoj i reprezentativnoj razini, David Šain dorasta do četverca na pariće koji već u 2009. godini dokazuje svoj potencijal. Slijede zlato na regati Svjetskog kupa u Münchenu, osvajanje titule svjetskih prvaka do 23 godine u češkim Račicama što je kasnije potvrđeno i u bjeloruskom Brestu, prvo svjetsko veslačko zlato osvojeno na Novom Zelandu, europsko srebro, zlato ukupnog poretka Svjetskog kupa i niz drugih medalja zlatnog, srebrnog i brončanog sjaja, da spomenemo samo međunarodnu razinu.

I konačno, ova je posada svoj sustavni i naporan rad tijekom posljednjeg olimpijskog ciklusa u 2012. godini, uz sve tri regatne pobjede u Svjetskom kupu, okrunila osvajanjem srebrne medalje na Olimpijskim igrama prošlog ljeta u Londonu, upisavši se u anale hrvatskog veslanja kao treća posada od Hrvatske samostalnosti koja je uspjela osvojiti olimpijsku medalju.

David Šain je tek treći Osječanin i prvi veslač koji je svom gradu donio olimpijsku medalju, prvu od osamostaljenja neovisne Republike Hrvatske. Danas ovaj 24-godišnjak svojoj kolekciji, koja svjedoči o njegovom napretku i rezultatskom usponu, pridodaje i brojna domaća priznanja među kojima su i devet medalja sa seniorskih prvenstava Hrvatske. Odajući mu priznanje na tom uspjehu, Odbor za priznanja je odlučio dodijeliti mu Nagradu Osječko-baranjske županije za iznimna športska postignuća na državnim i međunarodnim, a posebice olimpijskim natjecanjima u 2012. godini.

Ena Šarac

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2013.)

S malom Enom susreli smo se prije jedanaest godina. S njom smo suosjećali i strahovali. No, ona nas je hrabrila svojom vedrinom, smiješkom i otvorenosću. Učila nas je kako se osobnom hrabrošću suprotstavljati izazovima koje životu postavlja konačnost njegova bitka i kako u životnim bitkama pobjeđivati. Danas, jedanaest godina poslije ni mi nismo isti. U ljudima oko sebe pobudila je plemenitost i solidarnost koja je zalag održanja jedne životne i društvene zajednice. Na noge je podigla učenike i nastavnike svoje škole, cijeli grad, cijelu Hrvatsku, sportaše, pjevače, obične samozatajne ljude koji su u njoj prepoznali potrebu uključivanja nasuprot pasivnom promatranju problema koji nisu njihovi. Ujedinjeni u nastojanju omogućavanja njezinog složenog i skupog liječenja sazreli su u zajednicu humanih ljudi. Ena je "Ponos Hrvatske" po svojoj životnoj hrabrosti, ali i po učincima koje je svojim primjerom porodila. Izrasla je u simbol humanosti i solidarnosti ljudi.

Odrastajući u takvom okruženju ispunjenom ljubavlju nasuprot uskogrudnosti i sebičnosti svijeta profita, Ena je svjesna da se solidarnost mora nadograditi uzajamnošću. I ona upozora-

va: pazite, još ima djece poput mene koja trebaju vašu pomoć! I sama tome daje primjer: malo! Nori ustupa dio za nju prikupljene financijske pomoći, jer mala Nora nema mnogo vremena na raspolaganju, ona ne može čekati. Humanost nije jednosmjerna pruga, dobro se dobrim vraća. Mada tek punoljetna, Ena poučava i snaži osjećaj zajedništva u vremenu kada ljudska solidarnost postaje sve značajniji korektiv nemogućnosti uspostavljenih formalnih sustava da odgovore potrebama ljudi. Svojim djelovanjem kao da poručuje: želim biti pahuljica snijega, koja će - zajedno s drugim pahuljama - postati lavina i prekriti sebičnost bajkovitim, blještavim (ali teškim i neprobojnim) ledenim prekrivačem!

Zahvaljujući na tom nemjerljivom doprinosu jačanju i afirmaciji humanosti kao zaloga opstojnosti jedne društvene zajednice, ovom simbolu, ovom Ponosu Osijeka i Republike Hrvatske, Eni Šarac Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju "Povelju humanosti".

Ivan Šarčević

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 1999.)

Brzi razvitak komunikacija pretvorio je planet na kome živimo u globalno selo. Ne mali prinos tome u pionirskim danima razvitka komunikacija dali su, ali i danas daju radio-amateri diljem svijeta kao prvi glasnici značajnih zbivanja, kao mostovi prijateljstva.

Ivan Šarčević jedno je od najpoznatijih imena radio-amaterizma ne samo u Hrvatskoj, već i u svijetu. Njegov pozivni znak već 45 godina širi se eterom. Kao član Radio kluba "Osijek" iz Osijeka od 1955. godine do danas bez prekida za radio stanicom, na seminarima kojima prenosi svoja znanja mladima, u organizaciji radio-amaterskih natjecanja i organiziranju radio-amatera daje svoj prilog uspješnom razvitku ove grane tehničke kulture, ali i kulture komuniciranja među ljudima općenito. A u tome je već godinama, gotovo desetljećima nenadmašiv. Samo 1992. godine održao je preko 40.000 veza s radioamaterima svijeta, prenoseći istinu o stanju i agresiji na Republiku Hrvatsku poglavito na razaranja grada Osijeka. Nakon rata potpuno se posvetio uspostavljanju i održavanju radio veza i natjecanjima, na kojima bilježi vrhunske rezultate u Republici Hrvatskoj.

U posljednje dvije godine ostvaruje i u svjetskim okvirima zapažene natjecateljske rezultate. U 1997. godini u 6 raznih međunarodnih natjecanja (ARRL, IARU, SPDH, All Asian, DLD, Europa HF Contest) osvaja prva mjesta u Republici Hrvatskoj, u europskom natjecanju (Europa HF Contest) osmo u Europi, a u natjecanju Američke udruge radio-amatera (ARRL 28 Mhz) šesto u svijetu.

I u 1998. godini njegove radio-veze rezultiraju iznimnim natjecateljskim dometima u najprestižnijim državnim, europskim i svjetskim natjecanjima. U natjecanju na kratkim valovima Međunarodne radio-amaterske udruge (IARU) osvaja prvo mjesto u Hrvatskoj isto kao i u svjetskom natjecanju Američke udruge, šesti je u Kupu Republike Hrvatske, drugi u Hrvatskoj i deveti u svijetu sa 901 uspostavljenom vezom u međunarodnom natjecanju (WPX-cw). Rezultati ostalih pet međunarodnih natjecanja u kojima je sudjelovao tek čekaju verifikaciju. U 1998. godini uspostavljanjem radio veza sa svim zemljama svijeta, članicama radioamaterske svjetske asocijacije, ostvario je poseban uspjeh.

Za prikazane rezultate koji ga svrstavaju u legendu osječkog, ali i hrvatskog radio-amaterizma primio je brojna domaća i međunarodna priznanja kojima ove godine pridružujemo i Nagradu Osječko-baranjske županije.

Iz rečenih razloga Ivanu Šarčeviću se u znak priznanja za osobite rezultate u širenju i promicanju tehničke kulture dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području tehničke kulture.

Ivica Šebeščen

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2012.)

vidi: Josip Birovljević i dr.

Miroslav Šerbedžić

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2003.)

vidi: Franjo Andrašić i dr.

Marija Šešo

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 1997.)

Marija Šešo, ravnateljica Doma umirovljenika u Osijeku, svojom snagom i požrtvovnošću pružila je pravi primjer ljudske snage i ljubavi. Preuzevši 1991. godine dužnost ravnateljice Doma dala je najveći mogući dio sebe, kako bi ljudima u sumrak njihova života, osigurala potrebnu njegu i ljubav u gradu zahvaćenom ratnim vihorom i ratnim strahotama. U takvim okolnostima bilo je iznimno teško brinuti se o 380 starih i nemoćnih ljudi, dok se broj djelatnika svakim danom smanjivao. Svojom upornošću i energijom rješavala je sve probleme i brinula se o svim segmentima života. Kada je trebalo, sama je ljude prenosila u podrum, brinula o opskrbi i kuhanju obroka, popravljanju pogodenih dijelova zgrade... Radeći bez radnog vremena, bez slobodnog dana posvetila je cijelu svoju ljubav onima kojima je najpotrebnija.

Rečenica koju Marija Šešo često ponavlja: “Dom je naša velika obitelj i budimo tu s ljubavlju.”, dovoljno govori o njenom emocionalnom i radnom samopožrtvovanju i obrazlaže dodjelu Povelje humanosti ovoj iznimnoj osobi. Briga o starim osobama odraz je cjelokupne kulture jednog društva i nacije. Stoga se Mariji Šešo dodjeljuje Povelja humanosti u znak priznanja za poduzimanje djela osobite požrtvovnosti.

Antun Šikić

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2009.)

Zahvaljujući braći Wright čovjek se zrakoplovom vinuo put nebesa gdje stanuje već preko stotinu godina. Gotovo pola stoljeća bilježimo od trenutka kada je čovjek napustio svoj rodni planet. To je vrijeme nezaustavljivog napretka zrakoplovne tehnike kao dijela propulzivne tehnološke civilizacije. A njezin rast i razvoj leži na novim naraštajima koji, savladavajući temeljne postavke tehnologije, daju svoj doprinos njezinom usavršavanju.

Antun Šikić, aviomehaničar koji svoja stručna znanja ugrađuje u vlastite tehnološke dosege, ali i u širenje toga znanja među mladima, postigao je u tome iznimne uspjehe. Usavršio je uporabu lakih materijala, preciznost rada i vješte ruke u upravljanju radio upravljanim modelima. Zahvaljujući tome, godinama pripada krugu ponajboljih hrvatskih zrakoplovnih modelara, što od 2007. godine potvrđuje članstvom u državnoj reprezentaciji. Samo tijekom 2008. godine osvaja državno prvenstvo u kategoriji F 3 J - radio upravljivim modelima, zauzima 2. mjesto na Kupu Hrvatske, 2. mjesto na Open kupu u Szegetu, 5. mjesto na Svjetskom kupu u Trnavi te 16. mjesto na Svjetskom natjecanju u Adapazari u Turskoj.

Svoja vrsna znanja i iskustva Antun Šikić dijeli s drugim zaljubljenicima i time širi prostor njihove primjene. Kao uvaženi stručnjak okuplja najmlađe kao voditelj radionica zrakoplovne i raketne tehnike u Aeroklubu "Osijek". U 2008. godini pokrenuo je rad mladih zrakoplovnih modelara i raketaša u Čemincu, Čepinu, Valpovu i Belom Manastiru. Njegov rad znatno je utjecao na omasovljenje natjecanja mladih tehničara, a njegovi učenici postižu solidne rezultate i na državnom natjecanju.

Nastojeći potvrditi vrijednosti postignute na ovom području u Županiji i na državnoj te međunarodnoj razini posljednjih godina organizator je Europskog prvenstva u kategoriji radio upravljanih jedrilica F 3 J u Osijeku te značajnih natjecanja zrakoplovnih modelara za Kup Hrvatske u Čemincu i Valpovu.

Ocjenjujući da prikazani rezultati potvrđeni iznimnim dosezima na državnoj i međunarodnoj razini natjecanja te rezultati u stručnom i pedagoškom radu na tehničkom odgoju i obrazovanju djece i mladeži predstavljaju značajan doprinos razvoju tehničke kulture na području Županije, Osječko-baranjska županija dodjeljuje Antunu Šikiću svoju Nagradu za iznimna postignuća u djelatnosti tehničke kulture.

Donna Šimatić

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2012.)

vidi: Maja Akšamović-Andrić, Marija Rumbočić-Pezelj, Zvezdana Čab i Donna Šimatić

Zvonimir Šimenić

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2008.)

vidi: Miroslav Delić i dr.

Josip Šimić

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2007.)

Znanje, sposobnost, upornost i hrabrost te jasna vizija puta kojim treba kretati, značajke su i uvjet uspješnog poduzetnika ovog našeg podneblja kako ga utjelovljuje Josip Šimić, direktor Trgovačkog društva Opeka iz Osijeka.

Opeki, tvrtki razaranoj u Domovinskom ratu, tvrtki koja je izgubila svoje tržište, tvrtki s negativnim trendom poslovanja i upitne budućnosti 2001. godine vratio se Josip Šimić, čovjek koji je s njom izrastao 18 godina i koji je dobro poznao njezine potencijale. Preuzeo je

tvrtku, ne da, poput nerijetkih preuzimatelja, izvuče njezinu materijalnu vrijednost u vlastitu korist, već da se stavi u službu njezina opstanka i razvoja. Upornim radom negativne rezultate iz prethodnog razdoblja ostavlja iza sebe. Iza njega je i obnova razorenih ranije okupiranih pogona u Sarvašu, Dalju i Vukovaru, koje pretvara u profitabilne tvrtke. U obnovu i modernizaciju ovih, ali i pogona u Osijeku, Vladislavcima, Dardi, Kneževim Vinogradima, Belom Manastiru i Bilju, uloženo je preko 50 milijuna kuna.

Planskim investiranjem, upornim radom i dobrom organizacijom, proizvodnja je prestrukturirana i povećana gotovo 3,5 puta. Vodeće mjesto preuzima paleta proizvoda EURO-TERM blokova, kao rezultat vlastitog razvoja. Procjenjujući da je hrvatsko tržište preusko za ambiciozan razvoj, Opeka je orijentirana ka izvozu gdje svoje mjesto danas nalazi čak 80% njezine proizvodnje. Svoj napredak ova tvrtka osigurava novim tehnologijama, ali i kvalitetom zajamčenom međunarodnim standardima ISO 9001 i ISO 14001, čime se prilagodava potrebama i zahtjevima kupaca na svjetskom tržištu.

Daljnijim ulaganjem oko 15 milijuna kuna Opeka namjerava udvostručiti proizvodnju, podići razinu kvalitete proizvoda i poboljšati uvjete rada zaposlenih. Tvrtka se širi i na područje Iloka, investiranjem i uvođenjem nove tehnologije s namjerom razvoja proizvodnog programa namijenjenog izvozu na tržište Europske unije. Do kraja 2007. godine Opeka će svojim kapacitetima postati najveći proizvođač opekarskih proizvoda u Hrvatskoj i njihov najveći izvoznik.

Josip Šimić, čovjek s vizijom, stručnjak sa znanjem primjene novih dostignuća tehnološke civilizacije, direktor trgovačkog društva koji svojom poduzetničkom inventivnošću, ustrajnošću i probajnošću otvara vrata tržišta, svojim ugledom stekao je povjerenje financijskih institucija i obitelji 350 zaposlenih odvođeci ih ispred vrata likvidacije u vrijeme socijalne sigurnosti i prosperiteta.

Upravo stoga, Nagrada Osječko-baranjske županije za izuzetna ostvarenja u području gospodarskih djelatnosti dodjeljuje se Josipu Šimiću za naročito uspješno organiziranje rada i poslovanja te uvođenje suvremenih metoda u ekonomsko-tehnološki postupak.

(“Povelja lokalne samouprave” Osječko-baranjske županije, 2008.)

O lokalnoj samoupravi najčešće govorimo kao o sustavu, o pravu lokalnih zajednica na samoorganiziranje, pravu lokalnih jedinica da uređuju i upravljaju bitnim dijelom javnih poslova, njihovom ustrojstvu i odnosima koje one uspostavljaju unutar svojih tijela i svojim okruženjem. Jedna od temeljnih zadaća jedinice lokalne samouprave jest njezino uspješno organiziranje u postizanju osobitih rezultata u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za njezino područje, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na njezinom području. Ovi elementi su procjenjivani i cijenjeni te osobito isticani u dosadašnjim dodjelama Povelje lokalne samouprave uspješnim jedinicama lokalne samouprave na području Županije.

Što u okviru toga sustava znači, može i treba pojedinac i to ne samo kao stanovnik čije potrebe treba zadovoljiti ili kao građanin koji daje izborni legitimitet tijelima lokalne jedinice. Moć pojedinca da ostvaruje svoje inicijative u sklopu zajednice u kojoj živi, jača lokalnu jedinicu i mjerilo je njezine demokratičnosti. Što u tom slapu znači moja mala kap, poput Cesarića

zapitao se i Josip Šimić, rodom iz Suze? Odlučio je na ovo pitanje kreativno odgovoriti omogućavajući svom rodnom mjestu uzlet koji ublažuje i otklanja njegove tegobe.

Suza, baranjsko mjesto nakon reintegracije osiromašeno mladošću, s ostarjelim domaćinstvima, komunalno, gospodarski i društveno zapušteno i napušteno. Kao uspješan poduzetnik zapošljavanjem lokalnog stanovništva u svojim tvrtkama stvara uvjete njihova povratka u Suzu. Otvara ugostiteljski objekt, danas hotel, trgovinu, gradi parking i druge infrastrukturne objekte. No, ne zapušta ni duhovnu obnovu. Pored doma kulture koji uređuje, s partnerima pokreće, organizira i izvodi izgradnju nove crkve u koju je do sada uloženo oko 2,5 milijuna kuna. Svoj sponzorski odnos prema lokalnom nogometnom klubu, nadograđuje novim nogometnim terenom i svlačionicama.

Ne štedeći svoje umne i fizičke napore, ali i vlastita financijska sredstva, Josip Šimić je unaprijedio gospodarski, športski i duhovni život Suze, otvorio radna mjesta i po ocjeni lokalnog stanovništva vratio život ovom baranjskom naselju. Josip Šimić, jedinstveni je primjer samoprijegornog i nesebičnog angažiranja pojedinca u unaprjeđenju života jedne lokalne zajednice i potvrda uloge i značenja pojedinca u oblikovanju i funkcioniranju lokalne jedinice kao dijela sustava lokalne samouprave.

Iz rečenih razloga Osječko-baranjska županija odlučila je dodijeliti "Povelju lokalne samouprave" Josipu Šimiću za osobite rezultate u podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području Općine Kneževi Vinogradi.

Tomislav Šimić-Jelić

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2013.)

vidi: Ivica Bajević i dr.

Miroslav Škoro

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2010.)

vidi: Igor Berecki i Miroslav Škoro

Slavko Šplajt

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2012.)

vidi: Josip Birovljević i dr.

Dragutin Štefančić

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 1998.)

Dragutin Štefančić darovao je svoju krv 104 puta. Danas smo svi izloženi velikim nesrećama. Sjetimo se rata, automobilskih nezgoda, poplava, potresa i različitih bolesti koje pogađaju djecu, mlade i stare ljude. Gotovo da nema čovjeka koji bar jedanput u životu neće trebati krv drugog čovjeka. Tada ta krv znači život.

Darovati nesebično svoju krv nepoznatim ljudima i omogućiti na taj način izlječenje bolesnih i povrijeđenih, najviši je oblik humanosti.

Zato Osječko-baranjska županija Dragutinu Štefančiću za njegov posebni dar ljudima, uz vjeru da će njegov primjer biti poticaj drugim darivateljima i promicanju dobrovoljnog davanja krvi u nas, dodjeljuje Povelju humanosti kao izraz zahvale za pomoć u liječenju bolesnih i povrijeđenih i spašavanju ljudskih života.

Ivica Štorat

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2010.)

vidi: Gojko Brković i dr.

Tihomir Štrekelj

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2010.)

Svijet koji poznajemo sve je više isprepleten tananim nitima koje na ovom planetu, koji je čovjek Zemljom nazvao, tkaju mrežu koja povezuje sve ljude u odgovornosti za opstanak čovječanstva. Susjedom postaje i stanovnik zemlje na drugoj strani planeta, osobito kada mu je potrebna pomoć drugog čovjeka. Tom pozivu se odaziva samo čovjek koji je spreman svojom savješću i djelom odgovoriti tom ljudskom poslanju. I tada u punom i izvornom smislu te riječi možemo govoriti o humanosti i humanitarnom djelovanju.

Tko se od Osječana nije osjetio ponosnim saznajući da je među prvim osobama iz Europe, na daleki Haiti, nakon potresa koji je svojim intenzitetom i posljedicama zastrašio svijet, u humanitarnu misiju otputovao Tihomir Štrekelj, osoba koja je odrasla u obitelji s dubokim humanitarnim predznakom, stasala i formirala svoj stav prema potrebitima u osječkom Crvenom križu i Domovinskom ratu, osoba koja se godinama osposobljavala da se uhvati u koštac s izazovima elementarnih nepogoda i katastrofa. Kao volonter Crvenog križa s austrijskim kolegama otputio se pomoći djeci i odraslima u osiguravanju pitke vode i higijenskih uvjeta života. Nije se ni na trenutak uzdržavao reći “DA” izazovu i pomoći najugroženijem pučanstvu dalekog Haitija. Nije znao što ga tamo čeka, nije znao koliko potresa može još ugroziti život tamošnjih ljudi, ali i njegov vlastiti. Jednostavno govoreći, potreba pružanja pomoći onome tko je ugrožen, kome svi izjavljuju suosjećanje, ali malo tko je spreman pružiti žrtvu vlastitog davanja, bila je jača od neizvjesnosti u koju je krenuo, i to ne samo na Haiti, nego potom i u Keniju. A još samo prije nekoliko godina počeo je u prostorima Crvenog križa Osijek dežurajući tijekom vikenda i odvozeći njihovim kućama pripite vozače.

Svojim djelovanjem u organiziranju i pružanju humanitarne pomoći izravno je pomogao zaštitu ljudskog zdravlja, spašavanju ljudskih života i ublažavanju patnji i daleko izvan hrvatskih granica čime je najdosljednije potvrdio humanost kao univerzalno civilizacijsko načelo. Na uzor naraštajima koji dolaze, Osječko-baranjska županija je stoga odlučila Tihomiru Štrekelju dodijeliti svoju “Povelju humanosti”.

Božica Štumfol

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 1998.)

vidi: Članovi tima SOS telefona u Osijeku

Davorka Šuvak

(*"Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 1999.*)

vidi: Dr.sc. Zlatko Mandić i Davorka Šuvak

Aco Tadić

(*"Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2011.*)

vidi: Alen Drašković, Josip Drašković, Damir Mijatović, Dario Mijatović, Stjepan Orešković i Aco Tadić

Zdravko Tadić

(*"Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 1998.*)

Zaštita prirode pred agresivnim nastupom tehnološke civilizacije uvjet je čovjekova opstanka. Pa stoga šticeenje osobito vrijednih dijelova prirode od ljudskog utjecaja ima iznimno povijesno značenje. Dijelovi prirode postaju tako spomenikom nekada zelenog planeta Zemlje.

Zaljubljenik u sklad koji uspostavlja priroda, Zdravko Tadić iz Donjeg Miholjca svojim djelovanjem uči kako živjeti u suglasju s prirodom. Pored svog redovitog šumarskog rada, intenzivno se bavi ornitologijom, redovitim opažanjem i bilježenjem svih pojava u selidbi i zimovanju ptica. Zahvaljujući tridesetogodišnjem sustavnom ornitološkom radu Zdravka Tadića prikupljen je vrlo veliki broj podataka koji ukazuju na nedvojbenu ornitološku vrijednost Podpanja. Intenzivna prstenovačka djelatnost koju Zdravko Tadić ovdje provodi, omogućila je dokazivanje gniježdenja ili zadržavanja u vrijeme selidbi i zimovanja brojnih vrsta koje su inače rijetkost ili čak do sada nisu ni bile zabilježene za Hrvatsku.

Upravo ova djelatnost osposobila ga je i opredijelila da od stručnjaka i zaljubljenika izraсте u borca za zaštitu prirode. Svojom upornošću je stručnu inicijativu za zaštitu područja Podpanj u sklopu ribnjaka uspio okruniti donošenjem Odluke o zaštiti područja Podpanj kao posebnog ornitološkog rezervata od strane Županijske skupštine krajem prosinca 1997. godine. O vrijednosti ovog područja govori činjenica da ovaj prostor površine 65,5 ha pruža raznolika staništa, zaklonjena i neuznemiravana, pogodna za gniježdenje, prehranu i odmaranje najraznovrsnijih ptica. Prema raspoloživim podacima, u Podpanju je zabilježeno 106 vrsta gnjezdarica. Među gnjezdaricama su tri od dvadeset četiri europske vrste ugrožene na svjetskoj razini i 27 od 195 vrsta s nepovoljnim statusom zaštite u Europi - od toga jedna od 33 pred izumiranjem u Europi, 8 od 83 ugroženih u Europi, 17 od 39 vrsta čija je brojnost u Europi u stalnom opadanju te jedna od 19 u Europi rijetkih gnjezdarica. S obzirom na relativno malu površinu Podpanja, uočljiva je njegova vrijednost kao gnjezdišta i na europskoj razini. Vrijednost Podpanja na razini Hrvatske posebno je izražena. Ovdje se gniježdi veći broj vrsta koje su inače rijetke gnjezdarice Hrvatske. U selidbi ovdje borave deseci tisuća ptica.

U svom radu Zdravko Tadić u stalnoj je vezi sa srodnim europskim znanstvenim tijelima i akademijama znanosti, što je rezultiralo njihovim velikim interesom za praćenje i očuvanje stanja u rezervatu. Na temelju postignutih rezultata postao je vanjski suradnik Zavoda za ornitologiju HAZU iz Zagreba i aktivni je suradnik europskih ornitoloških institucija u Njemačkoj, Švicarskoj, Švedskoj i Mađarskoj. Upravo stoga ovo je područje od strane Međunarodne orga-

nizacije za zaštitu ptica BirdLife International uvršteno na listu Ornitološki značajnih područja u Europi.

Iz rečenih razloga Zdravku Tadiću dodjeljuje se u znak priznanja "Zelena povelja Osječko-baranjske županije" za značajnu stručnu i znanstveno istraživačku djelatnost u ornitologiji i rezultate u zaštiti izuzetno vrijednih dijelova okoliša.

Josip Talapko

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2003.)

vidi: Franjo Andrašić i dr.

Ilija Tica

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2005.)

vidi: Zvonko Bašić i dr.

Stjepan Tomaš

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2005.)

Kakav je osjećaj raditi i drugovati s piscem iz čitanke za osnovne škole, one knjige temeljem koje smo svi stjecali temeljni odnos prema književnosti uopće? Koji je uopće način da netko bude svrstan u tu čitanku? Zapitajmo Stjepana Tomaša, pisca iz čitanke, koji je samom tom činjenicom postao gotovo apstraktni pojam. Postao je nazaobilazni dio hrvatske suvremene književnosti, ali i njezine kulturne baštine.

Zbirka pripovjedaka "Sveti bunar" 1972. godine na hrvatskom je književnom nebu označila pojavu novog umjetnika riječi. Stjepan Tomaš se ubrzo prosto nametnuo osebnim prozom, a potom i dramskim pismom. Od tada, u proteklih trideset godina u dvadesetak knjiga redaju se naslovi romana, zbirki kratkih priča i novela, knjiga za djecu, radijskih igara i drama. Police za knjige, dopunjuju radijske igre za djecu i izvedbe drama u osječkom i zagrebačkom kazalištu. Do afirmacije Tomaš dolazi gotovo anonimno: prijavom na natječaje novinskih uredništava i nakladnika. Priznanja i nagrade koje slijede ovaj put, ističu ga i sve više uzdižu u orbiti književnog stvaralaštva. On prerasta vlastite okvire i postaje baština hrvatske kulture koja širi svoj utjecaj prijevodima na talijanski, njemački i slovački jezik te na esperanto.

Tomaš impresije životom koji živi pretače u književno tkivo. Čak i kada govori o prošlosti, on je suvremen. Mada za sebe tvrdi da je pesimist po uvjerenju, jer je tako lakše preživjeti, odriče se kolektivne opijenosti jer ona zatrpava pojedinačnu patnju. Stoga se uvijek vraća čovjeku, pojedincu koji živi i djeluje u okružju društvenog sustava određenog vremena suočen s provincijalnim duhom u ljudskim glavama koji Tomaš svojim djelima tako često propituje. Čak i djeci priča ozbiljne priče, na njima prihvatljiv način. Ne svjedoče li "Moj tata spava s anđelima" i "Mali ratni dnevnik" ponajbolje o tome? Pisanju za djecu pristupa odgovorno, pazeći da ih ne razočara, jer mali ljudi to ne zaslužuju.

Stjepan Tomaš je na određeni način svjedok svoga vremena, ali i slikar ljudi svoga zavičaja koji ponajviše poznaje i cijeni. Slavonija i Baranja u prošlosti i sadašnjosti, Slavonija i Baranja u

ratu i miru, poveznica su i zajednička pozadina svih tih slika. Velikana hrvatske kulture biskupa Strossmayera ovjekovječio je dramom "Zlatousti", a za tisak je pripremio i drugo izdanje ovog romansiranog Strossmayerovog životopisa. Njemu 2004. godine pridodaje i Franju Krežmu, tog violinskog virtuozu, hrvatskog Paganinija, kako su ga znali zvati. Svoju osjetljivost za pojedinačnu ljudsku sudbinu izrazio je biografskim romanom "Guslač od marcipana" kojim je ispričao potresnu priču o Krežminoj osobnoj drami i njegovoj preranoj smrti u 19-toj godini. "On je povijest jedne obiteljske tragedije napisana bez podilaženja koliko provincijalnim nacionalnim mitovima, toliko i slatkastome, nekrofilmskome licemjerju jedne kulture, koja se nikada nije mogla pohvaliti pretjeranom skrbi za svoje istinske veličine" ističe kritičar Rešicki.

Upitan o njegovoj književnoj sklonosti ka iracionalnom, Tomaš odgovara: "Kakav bi to bio racionalan svijet bez iracionalnoga? Kao život bez sna, bez snoviđenja, bez magije, bez čuda... Metafizičko se javlja kao kontrapunkt fizičkom, u času kada je lik suočen s (glupim) krajem, s vlastitom ljudskom nemoći, s činjenicom da je onostrano jedina utjeha i izlaz. Ono je kao boja u crno-bijeloj slici, bljesak svjetla u tami, nada u beznadu".

Uvjeren da će županijska Nagrada dodati boju u realnost Tomaševog stvaralačkog svijeta, Odbor za priznanja je odlučio dodijeliti Nagradu Osječko-baranjske županije Stjepanu Tomašu za iznimna postignuća i umjetničke dosege u području književnosti.

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2012.)

Kada je prije 40 godina, gotovo slučajno, ušao na "velika vrata" u književnost doživljen je kao fantastičar. Ubrzo je čitatelje i kritike razuvjerio knjigom koja se u to vrijeme itekako razlikovala od većine naslova što su ih potpisivale njegove generacijske kolege. Potpuno uronjen u društvenu zbilju i teme iz malograđanskog života, pokazujući izraziti socijalni interes prosto se nametnuo osebnim prozrim, a potom i dramskim pismom koje je slijedilo u dvadesetak pripovjedaka, romana i knjiga za djecu, radijskih igara i drama i najširoj publici poznatim kratkim novinskim pričama, koje su redom potvrđivale neospornu darovitost toga pisca. Danas je on nezaobilazni dio hrvatske suvremene književnosti, ali i njezine kulturne baštine. To je - Stjepan Tomaš.

Ovaj umjetnik riječi je vrstan i zanimljiv pripovjedač. Duboko opredijeljen za ispovjedni način kazivanja, on ne bježi u efemerna modernistička naklapanja. Dnevničkim zapisima, monolozima i ispovijedima, govoreći u prvom licu daje osobni pečat i emocionalni naboj koji zrači neposrednošću koja omogućava identifikaciju s likovima. U pripremi novopovijesnih romana on je i istraživač, ali u prikazu ne komentira već priča. A svoje doživljavanje, razmišljanje i snove pretače u slike hrabro, bez uvijanja i licemjerja kojim bi povodljivo podilazio ukusu čitatelja. Pišući, on nema kome ili čemu što dugovati, pa ostaje dosljedan samom sebi.

Tomaševe priče su životne priče i priče o životu u kojima se prepoznajemo. Odras s dna Tomaševog "Svetog bunara" zrcali naš lik. Zdenac djetinjstva iz koga se napaja, dubok je i tajanstven, ne presušuje, a u njega sve dublje ponire otkrivajući njegove izvore. Traganje za djetinjstvom duboko je zasjeklo brazde u njegovo stvaralaštvo, otvarajući pogled prema onome jučer i ovome danas, potvrđivanjem bivšeg u sadašnjem. Stoga i djeci priča ozbiljne priče, na njima prihvatljiv način. Ne svjedoče li "Dobar dan, tata" i "Moj tata spava s anđelima" ponajbolje o tome? Pisanju za djecu pristupa odgovorno, pazeći da ih ne razočara, jer mali ljudi to ne zaslužuju.

U njegovim se prozama očitava nastojanje da progovori o zamagljenim čovjekovim traženjima smisla života sretnih i više nesretnih ljudi. Mada, prevladavajuće, realistični pesimist, on nije ravnodušan, osobito ne prema usamljenosti pojedinca. S njim smo ponovo u djetinjstvu i podstanarskim sobama, pred ljepotama zavičaja i sobama sa starinskim mirisima voća u jeseni, s ljubavlju i smrću istodobno, salonima i grobljima, propalim studentima i brižnim majkama, junacima i zločincima, izgubljenim i rasutim prijateljima. Sjetno se nižu motivi prolaznosti i razaranja.

Stjepan Tomaš je na određeni način svjedok svoga vremena, ali i slikar ljudi svoga zavičaja koji ponajviše poznaje i cijeni. Izrastao iz slavonske brazde, čvrsto ukorijenjen u slavonsko-baranjski ambijent piše o sudbinama i životima malih i velikih ljudi u dramatičnim povijesnim i egzistencijalnim situacijama. Piše o rasapu ruralno-patrijarhalne moralnosti koja biva konzumirana primitivnim oblicima urbane konzumentske masovne kulture, o "Građanima u prvom koljenu" i "Životu u provinciji", o socijalnoj transformaciji slavonskog grada i društvenom sustavu koji dovodi do individualnih izobličenja. Njegovi junaci su egzistencijalno životni, razapeti nekim unutarnjim silama i nagonima kojima je ni krivima ni dužnima ključ vlastite sudbine izmakao iz ruku i pretvorio se u igračku nimalo dobronamjernih ključara ove ili one dijaboličke energije.

Otuda i njegovo prepoznavanje problema suvremenosti u povijesti, njezine fatalne ponovljivosti i nemoći pojedinca da joj se odupre. Čak i kada govori o prošlosti, on je suvremen ne libeći se otvoriti neveseli bezdan povijesnih činjenica i traumi koje itekako bitno određuju i vrijeme u kojem danas živimo, jer da bi se mogla pročitati i razumjeti sadašnjost, a možda i naslutiti budućnost, valja krenuti iz prošlosti. I njegov biskup Strossmayer i prerano preminuli virtuoz Krežma u "Zlatoustom" i "Guslaču od marcipana" o tome svjedoče, dok progoni negdašnjih i jučerašnjih "vještica" u "Anđelima na vrhu igle", a osobito priče o fatalnoj ponovljivosti tragičnih sudbina u "Smrtnoj uri" ratnim vihorom zahvaćene Baranje to potvrđuju.

Mada za sebe tvrdi da je pesimist po uvjerenju, jer je tako lakše preživjeti, odriče se kolektivne opijenosti jer ona zatrpava pojedinačnu patnju. Stoga se uvijek vraća čovjeku, pojedincu koji živi i djeluje u okruženju društvenog sustava određenog vremena suočen s provincijalnim duhom u ljudskim glavama koji Tomaš svojim djelima tako često propituje. "Odněkud dolaze sanjari" - da li i on s njima? On to odriče, ali ne poriče svoju emocionalnu osjetljivost koju iskazuje svojim likovima: "I opet sam osjetio bol na onom mjestu gdje kažu da boli duša".

Mjesto među najistaknutijim suvremenim hrvatskim prozaicima, Tomaš je izborio i potvrđuje svakom daljnjom knjigom. Priznanja i nagrade koje slijede ovaj put, ističu ga i sve više uzdižu u orbiti književnog stvaralaštva. On prerasta vlastite okvire i postaje baština hrvatske kulture koja širi svoj utjecaj prijevodima na talijanski, njemački, engleski, mađarski, slovački, slovenski i makedonski jezik te na esperanto. Stjepan Tomaš je pisac iz čitanke, koji je samom tom činjenicom postao gotovo apstraktni pojam. Zastupljen u nekoliko antologija, član suradnik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, organizator i sudionik kulturnih zbivanja i institucija dao je izniman doprinos hrvatskoj kulturi. Na ovim temeljima zasnovana je odluka Osječko-baranjske županije da Stjepanu Tomašu dodijeli svoju Nagradu za životno djelo ostvareno u području kulture.

Željko Tomičić

(*“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2014.*)

vidi: Vlado Bajamić i dr.

Damir Tomić

(*Nagrada Osječko-baranjske županije, 2004.*)

Kako sjediniti umijeće baratanja video tehnikom s porivom umjetničkog stvaralaštva? Damir Tomić, profesor informatike u osječkoj I. gimnaziji, voditelj informatike u osječkom Centru tehničke kulture i voditelj video sekcije Video kluba “Mursa” Osijek, poput mnogih prije njega već godinama nastoji dati kvalitetan odgovor na ovo pitanje. I u tome uspijeva. To potvrđuju i rezultati vlastitog filmskog stvaralaštva, ali i rezultati njegovog rada s mladim naraštajima.

Zaljubljenik u fotografiju od osnovnoškolskog uzrasta izrasta u vrsnog snimatelja i filmskog autora. Svojim kratkim i dokumentarnim filmovima više od pet godina sudjeluje na nizu državnih i međunarodnih smotri i natjecanja na kojima već uvrštavanje u službenu konkurenciju predstavlja priznanje. Osvojiti prvo mjesto na takvoj manifestaciji izniman je uspjeh. Pa kada je to ostvareno na prestižnom međunarodnom festivalu jednogminutnog filma u Požegi, gdje je 2003. godine u konkurenciji 230 filmova iz 22 zemlje i međunarodnim žirijem njegov film “Samo nesporazum” dobio I. nagradu, tada je to rezultat koji ističe vlastito značenje.

Svoj stvaralački poriv Damir ne zadržava samo za sebe. Svjestan da budućnost filmskog stvaralaštva počiva na mladima, koji okom kamere bilježe ono što oko odraslog više ne razaznaje, kao voditelj organizira mlade filmaše u Video klubu “Mursa” u Osijeku, u I. gimnaziji u Osijeku i Foto-kino klubu “Đakovo”. Pod njegovim vodstvom u proteklih pet godina rada nastalo je 50-tak filmova koji su osvojili brojne nagrade na revijama u Hrvatskoj i inozemstvu.

Damir Tomić, filmski autor koji vješto barata kamerom, pedagog je koji svoja znanja samoprijegorno, znalčki i ustrajno prenosi mladima. Na taj način on daje odgovor na uvodno pitanje: kako sjediniti umijeće baratanja video tehnikom s porivom umjetničkog stvaralaštva? Njegov uspjeh najbolje svjedoči činjenicu da je tehnička kultura tek dio opće kulture, gotovo pismenosti suvremenog doba. U znak priznanja za uložene napore i ostvarene rezultate Damiru Tomiću se dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije za izuzetna ostvarenja u području tehničkog stvaralaštva.

Jadranka Tomin

(*“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 1998.*)

vidi: Članovi tima SOS telefona u Osijeku

Marin Topić

(*Nagrada Osječko-baranjske županije, 2010.*)

Prolazimo gradom uvjereni da poznamo njegove ulice i zgrade, njegove parkove i ljude. No, to uvjerenje počinje kopnjeti onog trenutka kad se susretnemo s fotografijom Marina To-

pića. Tada postajemo svjesni da poznatom gradu prepoznajemo tek obrise, a nakon tog susreta počinjemo ga gledati drugim očima.

Zaljubljen u grad u kome je ponikao, Topić strastveno uranja u njegova skrivena njedra, razotkriva detalje, promatra ga iz nekog “drugog” rakursa i nagoni promatrača da uspoređuje kamerom zabilježenu ljepotu sa stvarnošću. On je istraživač koji otkriva njegove skrivene i zaboravljene povijesne slojeve, on je pjesnik koji granu drveta s lišćem koje kaplje, slikara za štafelajem i usputne prolaznike promatra u toplini svjetla niskog jesenjeg sunca. Kako to primjećuje književnik Zvonko Maković, iz tisuća fragmenata koje je vidio i kamerom zabilježio stvorio je fascinantnu novu sliku Osijeka. Međutim, Topićev Osijek nije onaj kojim su ga drugi majstori vidjeli i trajno memorirali svojom kamerom. On nije fotograf-dokumentarist, ali snažno svjedoči vrijeme u kome živi. Treba se tek prisjetiti njegove ratne fotografije, fotografije njegovog granatom izrovanog i povrijeđenog grada. U tom bilježenju, zapisivanju svjetlom, ovaj fotograf pripovijeda vrlo osobnu, intimnu priču, istodobno pomažući svom gradu da spozna samoga sebe u svom punom povijesnom identitetu i vrijednosti. A tu staru, a iznova spoznatu istinu svijetom nezaustavljivo šire Topićeve fotografije najčešće okupljene u monografskim izdanjima. A to nije mali broj. Tijekom 20 godina izdao je gotovo isto toliko monografija od “Osijeka” iz 1988. godine, koji je temeljito uzdrmao naše viđenje grada, preko “Skrivenog grada” i potvrde privrženosti u “Uvijek Osijek” do posljednje “Osijek - Grad za dugu ljubav”.

S jednakom toplinom Topić promatra i svojom kamerom pripovijeda o ljepoti prirode u kojoj je taj grad smješten - o njegovim drvoredima i perivojima, o njegovoj Slavoniji i njezinom nebu i ravninama, o tajnama močvara Kopačkog rita. On snima i proljeće, i ljeto, i jesen, i zimu, u mijenama Sunca i Mjeseca, pod kišom, u snijegu, na pripeci ljetnoga sunca. Pronicljivo oko njegove kamere nisu izbjegli ni Našice i Đakovo, Makarska i Istra.

U preko trideset godina svoga rada, Marin Topić je dosegao razinu i ostvario rezultate dostatne za nečije “životno djelo”. No, pred njim su još plodne godine, godine u kojima svoje umijeće pretače u svog sina s kojim sinergijski počinje stvarati. Upravo, posljednja monografija “Osijek - Grad za dugu ljubav” koju je sa sinom priredio tijekom 2009. godine te podsjećanje na 30 godina njegovog stvaralaštva u “Retrospektivi” u osječkoj Galeriji likovnih umjetnosti prošle godine povodom su za podsjećanje i odluku da se ovom vrsnom fotografu, gotovo “zaštitnom znaku fotografije Osijeka” dodijeli Nagrada Osječko-baranjske županije za iznimne dosege u području umjetničke fotografije.

Antun Toth

*(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2007.)
vidi: Milan Bičanić i dr.*

Bogdan Trišić

*(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2013.)
vidi: Ivica Bajević i dr.*

Jerko Troskot i Patrik Glavaš

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2015.)

Veljača je na svom početku, vrijeme za ove zimske dane na -5° relativno lijepo. I u osječkom naselju Jug 2 izmamilo je ribiče, šetače te nestašnu djecu. Izašli iz toplih stanova, maknuli su se od televizora i računala, krenuli u avanture. U prirodi je malih ljudi znatiželja i istraživački duh, nerijetko neograničen strahom od mogućih posljedica. Nestašna dječja igra ponekad je uzrokom i lakših ili težih povreda pa čak i tragičnih posljedica.

Tako je mogla završiti i igra dva devetogodišnja prijatelja koja su krenula probati koliko je debeo led na njihovu moru - na njihovom Bajeru. Možda postanu klizači ili hokejaši ili ... Nema nikoga u blizini tko bi ih svojim upozorenjem otjerao s tako interesantnog mjesta. No, led puca i hladna voda obuhvaća malo tijelo jednog od dvojice. Srećom, na obali u blizini Jerko Troskot s ribičkim štapom, zabacio udicu ne bi li što upecao. Isprva, iako je jednim okom pratio igru dječaka, ne shvaća što se događa. Nestanak mališana u hladnoj vodi, vika drugoga podiže ga na noge. Juri prema otvoru u ledu. Kraj otvora dječakov prijatelj uplašen, ali pribran mali Patrik pokušava dohvatiti ruku prijatelja, ne uspijeva i zove u pomoć. Bez razmišljanja, Jerko skače u ledenu vodu i, uz pomoć Patrika, na leđima izvlači prestrašenog i promrzlog nestaška. Djecu čuvaju anđeli čuvari, kažu. Prodike vragolijama koje su mogle kobno završiti, ostaju za kasnije.

Pred nama je čovjek koji je bez razmišljanja uskočio u ledenu vodu spašavajući jedan maleni nenadoknadivi ljudski život ne razmišljajući o tome da ni on nije u prvoj mladosti te da time ugrožava svoj. Pred nama je dječak koji nije uspaničeno pobjegao, nego je pribrano pokušavao izvući prijatelja, pozvao pomoć i pomagao u njegovom spašavanju i pod cijenu da i on završi u vodi. Podsjeća nas on da, koliko god mala i beznačajna bila, i najmanja kapljica pripada rijeci i čini da se ona zove rijekom i da teče! A riječ je o humanosti. Odajući im priznanje na tome, Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju “Povelju humanosti” Jerku Troskotu i Patriku Glavašu za poduzimanje djela kojim je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijeteca pogibelj i spašen ljudski život.

Professor emeritus Antun Tucak

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2005.)

Kada ljudi gotovo poistovjete autora i njegovo djelo kome je posvetio sve svoje umne i fizičke sposobnosti, zasigurno možemo ustvrditi da je autor ostvario svoje životno poslanje. Doktor znanosti, professor emeritus, liječnik Antun Tucak dosegao je ovaj cilj. Cijeli svoj život posvetio je pronalaženju najuspješnijeg načina liječenja čovjeka. Ustrajno je učio, poticao druge da to čine, stvarao uvjete za to i ta najbolja znanja primjenjivao u naporima povrata zdravlja onima koji su ga gubili. Izrastao je kao stručnjak i znanstvenik, sposoban organizator, umješan voditelj, ali uvijek i nadasve Liječnik.

Dr.sc. Antun Tucak osobito je pridonio razvoju medicinske znanosti u našoj sredini i inozemstvu, ne samo svojim neposrednim stručnim i znanstvenoistraživačkim djelovanjem u području urologije, rezultati kojeg su publicirani u priznatim medicinskim časopisima u zemlji i svijetu te u drugim publikacijama, nego je, osim svojim entuzijazmom i upornim radom, odlu-

čujuće utjecao na razvoj sveukupnog stručnog i znanstvenoistraživačkog rada, na unaprjeđenje vrsnoće zdravstvene zaštite i napretka zdravstvene kulture. Svojim upornim, raznovrsnim i bogatim radnim opusom polučio je zapažena dostignuća na mnogobrojnim područjima, jednako značajnim s gledišta razvoja, unaprjeđenja i promicanja na polju medicinskih znanosti, medicinskog obrazovanja, zdravstvene zaštite te profesionalnih i strateških interesa zdravstvenih djelatnika, uključujući i relevantan angažman na polju općih društvenih pitanja i problema. Gotovo je nemoguće sažeto predstaviti sva područja i rezultate zaslužnog djelovanja polučenih tijekom njegovog dosadašnjeg bogatog, raznovrsnog i uspješnog radnog opusa.

U prilog ovom svjedoče naponi usmjereni podizanju njegovog Urološkog odjela u Općoj bolnici Osijek na razinu Klinike, pa potom podizanje bolnice na kliničku razinu, pa osnivanje Medicinskog fakulteta kao središta znanstvenog rada i osposobljavanja budućih liječnika. U tom hodu valja pratiti povezanost niza zahvata s njegovim imenom, najčešće u ulozi voditelja: osnivanje Znanstvene jedinice za kliničko-medicinska istraživanja pri Kliničkoj bolnici Osijek; organiziranje i izgradnja knjižnice te uvođenje suvremenog informacijskog sustava rada; promidžba i razvoj nastavnog rada u vrijeme osnivanja i djelovanja Područnog - dislociranog studija medicine u Osijeku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, tijekom kojeg je obavio i sve pripreme za osnivanje samostalnog studija; osnivanje samostalnog Medicinskog fakulteta Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku; stvaranje svih preduvjeta za znanstveno nastavni rad samostalnog Medicinskog fakulteta počevši od: dovršenja zgrade Fakulteta, osiguranja neophodnih prostornih i tehničkih preduvjeta za nastavni, stručni i znanstveni rad Fakulteta, osiguranja nastavnih baza kao i neophodne opreme za početak rada Fakulteta; stvaranje i razvoj kadrovske strukture te niza drugih čimbenika, neophodnih kako za početak rada, tako i opstanak, razvoj i napredak samostalnog Fakulteta; osnivanje suvremeno opremljenih laboratorija, primjerenih zavoda i katedri, te uvođenje i realizacija znanstvenih poslijediplomskih studija od kojih se neki ističu svojim originalno osmišljenim curriculumom, a koja su naišla na brojna priznanja u zemlji i inozemstvu kao inovacije primjerene potrebama i mogućnostima 21. stoljeća; poticanje razvoja znanstvenoistraživačkog rada u klinikama i Kliničkoj bolnici Osijek, naročito putem znanstvenoistraživačkih projekata; osnivanje Zavoda za analizu DNA, Zavoda za stanične elektroforeze, Centra za elektronsku mikroskopiju i Zavoda za mineralni metabolizam; potom iniciranje izgradnje vivarija, koji će u budućnosti osigurati daljnji razvoj eksperimentalne znanosti kako na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, tako i na međunarodnoj, europskoj i svjetskoj razini.

U tome je smislu jednako relevantna i njegova uloga u pokretanju znanstveno-stručnog medicinskog časopisa "Medicinski vjesnik", kao i snažno poticanje izdavanja udžbenika kojih su autori nastavnici Medicinskog fakulteta u Osijeku, uključujući objavljivanje zbornika radova znanstvenih i stručnih skupova. A organiziranjem mnogobrojnih stručnih i znanstvenih skupova, kako domaćih tako i međunarodnih, snažno je pridonio afirmaciji stručnih, kliničkih i znanstvenih dostignuća polučenih u ovoj sredini. Zahvaljujući dr. Tucaku Urološka klinika KBO stekla je visoki ugled u zemlji i u svijetu.

Već pokušaj sagledavanja ukupnog djelovanja dr. Antuna Tucaka, iskazanog prikazom njegovog znanstvenog i nastavnog rada, popisom radova, njegovim dugogodišnjim radom u Senatu Sveučilišta J.J. Strossmayera, kao i u brojnim tijelima relevantnim za razvoj i napredak

stručno-medicinskog, zdravstvenog zbrinjavanja populacije, jednako značajnih u smislu poticanja razvoja znanstvenoistraživačkog rada i obrazovanja budućih stručnjaka i istraživača te popularizacije znanosti, ističe da je riječ o osobi koja je svoje intelektualne, organizacijske, stručne i istraživačke sposobnosti ugradila u razvoj medicinske znanosti imajući pred očima dalekosežne ciljeve, ostvarenje kojih je značilo, znači i značit će polivalentni napredak i boljitak u rješavanju konkretnih problema korisnika - pacijenata, rada i postignuća rezultata zdravstvenih, znanstvenih i nastavnih djelatnika, kao i studenata.

Stoga se profesor emeritusu Antunu Tucaku zbog značajnog znanstvenog, ali i nastavnog, stručnog, zdravstvenog i društvenog doprinosa razvitku Osječko-baranjske županije, te unaprjeđivanja rada Kliničke bolnice Osijek i Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo u području znanosti.

Branko Tukara

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2015.)

vidi: Ivica Ciraki i dr.

Zlatko Uvanović

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2009.)

Čovjek ne može bez vatre. Ona ga grije i hrani, podaruje mu toplinu i svjetlost, gali mu dušu. No, kad se otme kontroli i razulareno pojuri proždirući sve što joj se nade na putu, najgori je čovjekov neprijatelj. Njoj se može suprotstaviti jedino organizirano i timski. Stoga je vatrogasna profesija jedna od rijetkih za koju svi nepodijeljeno žele da ništa ne radi. A kada je potrebno, ona je tu u minutama koje su joj na raspolaganju da se bez odlaganja uhvati u koštac s vrelim kaosom.

U lipanjsko prijepodne - uzbuna: crni dim vije se nad robnom kućom Doma u osječkom Donjem gradu. Profesionalna vatrogasna postrojba prva je na požarištu. Pristižu i dobrovoljni vatrogasci. Živi crno-sivi dim kulja na sve otvore od prizemlja do krova. Crne slutnje. Navalne grupe napadaju požar sa svih strana. Pucanje i lom stakla i prasak koji ih prati. U unutrašnjosti cijeli niz pregrađenih i prenamijenjenih poslovnih prostora. Svi zaključani i osigurani od provala. Navalne grupe se sjekirama probijaju prema katu. Protupožarna pjena se slijeva niz pročelje robne kuće i poput snijega razlijeva po pločniku. A u podrumu - drama. U srcu požara, u labirintu hodnika, srušenih regala i ispreturane robe, vatrogasnih šmrkova i pare od dodira vodenih mlazova s pregrijanim zidovima - gusti dim poput teške magle pritisnuo vatrogasitelje. Ni prst pred nosom se gotovo ne vidi. Lako je zalutati, ali po život opasno. Zvučni signal upozorava vatrogasca Vjeko da mu nestaje kisik u dišnom aparatu. Pokušava pronaći izlaz - ne uspijeva. Skida prazan aparat i licem uz pod pokušava pronaći još malo preostalog hladnijeg zraka. Omamljen je. U pomoć mu priskače Zlatko Uvanović. Zove ga - nema odgovora. Podiže ga i počinje vući prema izlazu. Izlaz se još ne vidi. Ne odustaje jer Vjeko je ostalo još vrlo malo vremena. Podiže ga i nadljudskim naporom prebacuje preko dva metra visokih rashladnih ormara na stubište koje vodi prema izlazu. Vjeko uspijeva oteturati do pločnika i tu se ruši. Brza zdravstvena pomoć i Vjeko je ponovo na nogama. Zlatko stiže za njim. Vjeko, kasnije, ističe: “Od smrti su me spasili Zlatko i dragi Bog!”.

Zlatko Uvanović je vatrogasac. Opasnost je njegovo zanimanje. Za to treba imati hrabrosti. Ali, priskočiti drugu u pomoć u trenutku kada je on onemogućao i bez pomoći drugoga hita kraju svoga života, svjestan da u vatrenoj stihiji i sam može zaglaviti, za to je uz hrabrost potrebno imati i veliko srce. Čovjek je upućen na drugoga čovjeka - na tome počiva i opstanak i razvoj ljudske civilizacije. Zahvaljujući ljudima poput Zlatka Uvanovića, održava se vjera u ljudsku solidarnost. Stoga mu Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju "Povelju humanosti" u znak priznanja za poduzimanje djela kojima je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje od drugoga otklonjena prijetnja pogibelj i spašen ljudski život.

Mirko Vacka

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2005.)

vidi: Zvonko Bašić i dr.

Darko Varga

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 1996.)

Darko Varga, načelnik prognane općine Bilje, svoju stručnu i organizacijsku djelatnost usmjerio je u stvaranje uvjeta za punu afirmaciju koncepta razvitka zasnovanog na ideji života u ekonomskom i ekološkom suglasju s prirodom. Ovaj promotor-praktičar ideju očuvanja prirode i življenja u suglasju s njom u praksi primjenjuje radom na projektima razvitka općine Bilje ali i brojnim stručnim istupanjima u zemlji i u inozemstvu.

Protiv ekocidnosti agresora u domovinskom radu ovaj prognanik i načelnik općine prognanika među prvima diže svoj glas koristeći tribine stručnih skupova jednako kao i nastupe u sredstvima javnog priopćavanja te privatnu i službenu korespondenciju za ukazivanje na te činjenice. U žiži njegova interesa je Posebni zoološki rezervat i Park prirode Kopački rit.

U cilju promicanja područja Općine Bilje, ali i upoznavanja šire javnosti s uništavanjem faune u Kopačkom ritu kao i ratnim štetama na kulturnoj baštini, angažirao se u izradi mnogobrojnog promotivnog materijala. Redatelj je i koautor scenarija dokumentarnog filma "I rode se vraćaju" snimljenog 1995. godine koji govori o ekološkoj svijesti žitelja Općine Bilje, afirmira tradicijsku arhitekturu i vrijednosti krajolika, te sugerira potrebu života u skladu s okolišem, uz slogan "štititi prirodu i živjeti od nje", koji je postao i slogan Općine Bilje. Ovaj film dobio je posebno priznanje na Međunarodnom filmskom festivalu u Laliteleku u Mađarskoj, 1995. godine. Istoj namjeni služi i prezentacijski materijal pripremljen uz projekte razvitka Općine Bilje, kao i drugi promičbeni materijali čiji je idejni nositelj, organizator ili neposredni izvođač.

Ove činjenice uvjetuju potrebu odavanja priznanja Darku Vargi dodjelom "Zelene povelje Županije Osječko-Baranjske" za značajnu djelatnost u oblikovanju i razvijanju ekološke svijesti i potrebe zaštite Posebnog zoološkog rezervata i Parka prirode Kopački rit te njenom promicanju na međunarodnoj razini kao i za druge aktivnosti usmjerene osiguravanju cjelovitog očuvanja vrijednosti prirodne i kulturne baštine i ekološkog sklada i stabilnosti te racionalnog korištenja prirode i njenih dobara kao temeljnog uvjeta zdravog i održivog razvoja na području Županije.

Andrija Vekić

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2003.)

Oduvijek naše udivljenje pobuđuje posvećenost čovjeka plemenitom cilju. Pogotovo ako djelovanje tome usmjereno obuhvaća gotovo njegov cjelokupan radni vijek. A kada to djelovanje ostavlja neizbrisiv trag u sredini u kojoj čovjek djeluje, tada ono postaje uzorom naraštajima koji slijede. Tada govorimo o životnom djelu čovjeka koga njegova sredina izdvaja i za to mu odaje javno priznanje.

Andrija Vekić, još kao dječak, petogodišnji dječak zaljubio se u nogometnu loptu. Kao petnaestogodišnjak već je registrirani igrač Športskog kluba "Hajduk" iz Osijeka. Od tada, s ratnim prekidom, izrasta zajedno s osječkim nogometom ili obratno: osječki nogomet s njim. "Udarnik", "Bratstvo", NK "Proleter"... Znanje stečeno vlastitim nogama odlučio je prenositi drugima. Tako se početkom 60-tih rada trener Andrija Vekić - od početka pa do kraja u svom NK Osijeku. Od 1963. pa sve do 1982. godine, s manjim prekidima, profesionalni je trener prve momčadi. Svi usponi i ugled osječkog nogometa u to vrijeme vezani su uz njegovo ime.

A kada je vođenje prvog tima prepustio mladima, svoje majstorsko umijeće usmjerio je ka prepoznavanju mladih potencijala, njihovoj edukaciji, odgoju i stvaranju novih igračkih imena. Imena koja će predstavljati budućnost "najvažnije sporedne stvari na svijetu", budućnost osječke nogometne vještine. 1982. godine preuzima osječku omladinsku nogometnu školu koju dobro organizira i kvalitetno vodi sve do umirovljenja 1989. U ovoj školi prve ozbiljnije korake učinili su kasnije poznati igrači kao: Šuker, Petrović, Žitnjak, Perić, Cvitanović, Špehar, Bjelica, Rupnik, Šimunec, Vukoja, Šušnjara, Vidović, Vranješ i mnogi drugi. Noge, oblikovane u ovoj školi tresle su ili još uvijek tresu mreže diljem svijeta i to ne samo u reprezentativnom dresu, već i u dresovima španjolskih, njemačkih, austrijskih, portugalskih, talijanskih, grčkih, izraelskih i kineskih klubova. Osijek je na taj način postao rasadište igrača svjetske vrijednosti. A oni su, ipak, svi ponikli u osječkoj nogometnoj školi. Školi u kojoj je svoj neizbrisiv doprinos upisao Andrija Vekić, čovjek s nogometnim stažom od 26 godina i kvalifikacijama trenera instruktora, trenera prvog razreda i višeg nogometnog trenera.

Kako onda ne prepoznati vrijednost djela čovjeka koji je u njega ugradio sve svoje sposobnosti, želje i nadanja? Kako onda tu vrijednost ne priznati i javno je ne istaći? Andrija Vekić od 2002. godine dobitnik je Nagrade Hrvatskog olimpijskog odbora "Matija Ljubek". Andrija Vekić od danas je i dobitnik Nagrade Osječko-baranjske županije za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa.

Đuro Vezmarović

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2010.)

vidi: Gojko Brković i dr.

Branislav Vidaković

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2012.)

vidi: Josip Birovljević i dr.

Franjo Vidaković

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2008.)

Ima li većeg priznanja čovjeku od tvrdnje da je još za života postao povijesna ličnost ugrađena u temelje i razvoj određene djelatnosti čiju povijest nije moguće kazivati bez spominjanja njegovog imena. Tako, govoriti o odbojci u Osijeku bez Franje Vidakovića nije moguće. Pola je stoljeća svoju ljubav posvećivao igranju odbojkaškom loptom, učenju mladih naraštaja, stručnom odmjeravanju pravde i organiziranju ovoga športa u gradu u kojem je rođen. Toj prvoj ljubavi je ostao vjeran i s njom izrastao u svojevrstu ikonu.

Odbojkašku je loptu primio svojim igračkim rukama još kao petnaestogodišnji dječak i nije je ispuštao dvadesetpet godina, mijenjajući dresove osječkih klubova "Jedinstva", "Slavonije", "Tekstilca", "Željezničara" i "Elektre". Sudionik je prvog Prvenstva Hrvatske 1946. i kapetan momčadi koja je osvojila naslov državnog viceprvaka.

Svoje znanje vrsnog stručnjaka i umijeće postizanja visokih ciljeva preko trideset godina je ugrađivao u izrastanje odbojkaških kolektiva sustavno se skrbeći o svim odbojkaškim aktivnostima na području Slavonije i Baranje uključivo i one promidžbene naravi kroz gostovanja odbojkaških reprezentacija Mađarske, Bugarske, Poljske, Rumunjske, SSSR-a, Japana i Kube u Osijeku.

Mnogi poznati odbojkaši postali su to zaintrigirani pozivom Franje Vidakovića - Pube, kako ga od milja nazvaše prijatelji, koji je među srednjoškolcima okupljao novu odbojkašku momčad. Novoutemeljeni Odbojkaški klub "Slavonija" nastao od ponajboljih igrača tri osječka odbojkaška kluba, koji od 1966. godine nosi naziv "Željezničar", izrastao je na toj inicijativi. Ovaj Klub, uveden 1964. godine u najbolji državni razred, vođen tajničkom upornošću te trenerskim znanjem i mudrošću Franje Vidakovića u sezoni 1971/1972. godine dosegao je naslov državnog viceprvaka.

Svoje godinama stjecano stručno znanje i autoritet, svoj osjećaj za pravdu i pravednost Franjo Vidaković je ponajbolje iskazivao odmjeravanjem sudačke pravde. Od šesnaeste godine izrasta u jednog od najvrsnijih sudaca koje je hrvatska odbojka ikada imala, impresivne međunarodne reputacije potvrđivane od 1955. godine. Kao mjeritelj pravde sudionik je Olimpijskih igara u Minhenu 1972. godine, triju svjetskih (u Meksiku, Italiji, Čehoslovačkoj) i osam europskih prvenstava (u Finskoj, Njemačkoj, Italiji, Francuskoj, Bugarskoj, Čehoslovačkoj, Jugoslaviji i Rumunjskoj), Svjetskog kupa u Berlinu, Univerzijade u Budimpešti, Mediteranskih igara u Splitu, Balkanskog prvenstva u Sarajevu i niza drugih natjecanja. Pored toga, vodio je oko 60 međudržavnih susreta u kvalifikacijskim natjecanjima za najveće svjetske smotre te 40-ak utakmica europskih odbojkaških kupova. U 40-godišnjoj sudačkoj karijeri odsudio je oko 500 utakmica, među kojima i 150 međunarodnih.

Franjo Vidaković je poduzetan i odgovoran čovjek. Nije to potvrđivao samo kao organizator odbojkaških zbivanja ili nositelj najviših dužnosti u odbojkaškoj organizaciji lokalne i državne razine, već i kao stručnjak usmjeren stvaranju uvjeta razvoja športa na ovom području. Osnivač je i rukovoditelj gradske Uprave sportskih objekata u Osijeku i predsjednik odgovarajućeg općinskog fonda za financiranje športa. U tom je svojstvu inicirao i vodio izgradnju Nastavno-športske dvorane "Zrinjevac" 1973., a prethodno i veslačkog doma VK "Iktus" 1967. godine.

Franjo - Puba Vidaković, neumorni odbojkaški i športski pregalac je uzor, i to ne samo po dodijeljenom "Uzor-trofeju" Glasa Slavonije 1999. godine i Nagradi Hrvatskog olimpijskog odbora - Matija Ljubek 2001. godine za cjeloživotni opus najistaknutijeg osječkog odbojkaškog djelatnika. On pripada plejadi entuzijasta i vrsnih znalaca na kojima je sazdana športska povijest našeg područja. U potvrdu ovoj ocjeni Osječko-baranjska županija mu dodjeljuje svoju Nagradu za životno djelo ostvareno u području tjelesne kulture i športa.

Stjepan Vidić

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2005.)

Suvremena tehnološka civilizacija pred svakog čovjeka postavlja probleme razumijevanja njezinih proizvoda, njihove primjene, a pred odabrane i probleme spoznavanja mogućnosti njihovog razvitka. Ovo je pretpostavka otklanjanja opasnosti da proizvodi te civilizacije ovladaju ljudskim životom i sudbinom umjesto da on njima gospodari.

Današnje vrijeme i u tehnicu traži specijaliste, ali čovjek je univerzalno biće čiji je sastavni dio široka tehnička kultura. To svojim djelovanjem više od 30 godina potvrđuje Stjepan Vidić, nastavnik fizike i tehničke kulture u Osnovnoj školi "Vijenac" u Osijeku, koji kao mentor vodi učenike postizanju značajnih rezultata u području fotografije, maketarstva, zrakoplovnog modelarstva, raketne tehnike, prometa, elektronike, strojarstva i robotike.

Tijekom tih godina mnogo je učenika učitelj Vidić poučio osnovama tehnike, naučio korištenju tehničkih pomagala i osposobio za samostalan rad. No, malo je mentora koji se mogu pohvaliti da posljednjih godina izvode po desetak učenika na županijskoj i državnoj razini natjecanja. U 2004. godini bio je mentor za 8 uspješnih učenika iz različitih područja na 46. natjecanju mladih tehničara Hrvatske. Upravo stoga je, Stjepan Vidić posljednje dvije godine, temeljem provedenog vrednovanja, najuspješniji mentor u tehničkoj kulturi Osječko-baranjske županije.

Rad mentora često je u sjeni postignutih rezultata učenika, no, zasigurno iza svakog takvog uspjeha stoji sustavan i ustrajan, stručan i metodološki prilagođen i nadasve predan rad učitelja koji učeniku pruža nužnu potporu u prvim samostalnim koracima. Stoga se Stjepanu Vidiću dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije za iznimne uspjehe u stručnom i pedagoškom radu na tehničkom odgoju i obrazovanju djece i mladeži.

Drago Vila

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2001.)

Trenutak kad se nad ljudskim životom nadvije smrtna opasnost u jednih budi strah i paniku, u drugih junaštvo. Brojni su primjeri koji o tome svjedoče.

Tog hladnog kasnotravanjskog popodneva ove godine skupina djece se igrala uz osječku Južnu obilaznicu, uz iskopinu duboku preko dva metra ispunjenu ledenom vodom. U jednom trenu u žaru igre, mali četverogodišnji Ivan našao se u rupi, pod vodom. Strah je sledio njegove suigračice. Razbježali su se, a kada ga nije bilo iz vode van, pojurili su javiti njegovoj majci.

Božjom providnošću put je tuda nanio Dragu Vilu. Ugledavši maleno tijelo kako pluta na vodi, bez dvoumljenja priskoči, izvuče ga iz muljevite i mrzle vode. Drago Vila, hrvatski ratni

invalid prvi se puta suočio sa smrću u tako nevinim uvjetima. Suočio i suprotstavio. Istisnuo mu vodu iz pluća i započeo s reanimacijom. Prvi znaci života koji se počeo vraćati povećali su njegovu ustrajnost. Dječak je disao. Prenio ga je u obližnju baraku i ozeblo tijelo zamotao u svoju odjeću. Tek potom pozvao je i mobilnim telefonom navodio kola hitne pomoći. No, dijete je već bilo spašeno.

Gotovo doslovno ponovo rođen, Ivan se ponovo igra sa svojim vršnjacima, poučen primjerom o nužnosti opreza, ali i primjerom ljudske požrtvornosti bez koje ljudskoj zajednici nema opstanka.

Stoga Osječko-baranjska županija Dragi Vili za tako humani podvig, kojim je od drugoga otklonio sigurnu pogibelj i spasio jedan mladi život, dodjeljuje Povelju humanosti.

Josip Vinkešević

(Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo, 2013.)

Europa je i Hrvatskoj širom otvorila svoja vrata, vrata zajednice raznolikih naroda vlastite povijesne i kulturne baštine. Kako biti Europljanin i Hrvat istodobno? Kako europskoj baštini pridodati i onu hrvatsku kojom se dičimo i očuvati je od pogubnih utjecaja, jer kulturološka baština nije spomenik, ona je izvor nadahnuća koji, podsjećajući na korijene osigurava opstojnost, identitet jednog naroda koji se zrcali u njegovom jeziku, povijesti, tradiciji i kulturi koja je u njoj nastala? Pretpostavka toga jest spoznaja o vlastitoj baštini. Iz nje izvire značenje poslanja zapisivača, obrađivača i predstavljaju te baštine, neovisno radilo se o pjesmi, plesu ili bilo kojem drugom obliku i području kulturnog stvaralaštva.

Zaljubljenik u narodno stvaralaštvo, Josip Vinkešević iz Đakova folklorist je već kao gimnazijalac, s bisernicom se druži i kao student, upoznaje ljepotu plesa koja ga očarava idućih 58 godina. 58 godina, gotovo cijeli život, Vinkešević je posvećen folklornoj i građanskoj baštinskoj kulturi. Ne kao konzument, kao promatrač tek, već dugogodišnji istraživač i zapisivač folklornih i starogradskih napjeva i plesnih koraka. Obilazi sela i zaseoke svoje Slavonije, Đakovštine osobito, bilježi i snima, obrađuje, opisuje i prikazuje narodne plesove grafičkom tehnikom kinetograma. Kao sljedbenik istraživača narodnih plesova Vinka Žganca i Ivana Ivančana, uz bok melografima i etnomuzikolozima svrstava se u mali krug hrvatskih etnokoreologa, istraživača ljudskog pokreta uz glazbu, istraživača narodnog odnosno folklornog plesa. Svoje zapise usustavljuje i objelodanjuje u četiri knjige uz veliki broj stručnih radova, kojima zapisanu baštinu pretache u trajno svjedočanstvo hrvatskog i slavonskog identiteta.

No, izvorom mu nisu samo obilasci seoskog područja, već i niz manifestacija koje okupljaju folklorne ansamble. Držeći da njegovanje izvorne kulturne baštine podrazumijeva i njezino opetovano izvođenje i predstavljanje, poticatelj je i organizator kulturno-umjetničkih društava u Gorjanima, Širokom Polju i Đurdancima, ali i niza folklornih smotri. Utemeljuje "Smotru folkloru Đakovštine" i "Ivanjske krijesove" u Đakovu, ali je dio i organizacijskog tima "Đakovačkih vezova". Suočen s činjenicom da folklorni amaterizam danas nužno mora udovoljavati mnogim zahtjevima nepoznatim spontanom njegovanju folkloru: zakonima scene, kvaliteti izvedbe, ukusima suvremene publike navikle na različite glazbene oblike i stilove, oblicima i namjeni prezentacije, a svjestan da dobrim koreografom može postati samo onaj koji posjedu-

je prethodno iskustvo o izvornom plesu, na tradicijama Škole hrvatskog folklora dr. Ivančana, svoja znanja, spoznaje i plesna umijeća preko niza predavanja i seminara prenosi na mlade. Odgovarajući ovim izazovima i sam aranžira i koreografira sučeljen sa činjenicom da sve što je narodno ne mora značiti da je automatski scenski prihvatljivo i interesantno. U tome izrasta u autoritet koji ga promovira u jednog od tri selektora Hrvatskog društva folklorista, selektora hrvatskog Festivala folklorne koreografije.

Nasuprot većini istraživača hrvatske folklorne baštine 20. stoljeća koji su smatrali da se prave nacionalne glazbene vrijednosti nalaze u tradicionalnom folklornom izrazu sela, Vinkešević drži da je i gradska glazbena i plesna kultura neodvojivi dio nacionalne kulturne baštine. Stare gradske pjesme i salonski plesovi, kakve danas prepoznajemo dio su procesa nastanka hrvatskog građanskog sloja s kraja 18. i početka 19. stoljeća kada u slavonske varošice doseljavaju ljudi iz srednje Europe. povezujući na taj način kontinentalnu Hrvatsku uz srednjoeuropski kulturni krug. Upravo stoga dio svojih napora Vinkešević usmjerava u tom pravcu. Pristupa rekonstrukciji već zaboravljenog Hrvatskog salonskog kola, prikuplja dokumentaciju koja svjedoči o ovom obliku hrvatske građanske tradicije i prikupljene zapise objelodanjuje posebnom knjigom. Utemeljuje u Hrvatskoj jedinstvenu "Smotru povijesnih plesova i starogradskih pjesama Hrvatske" koja bilježi već svoju 15-tu godinu, a u Đakovu drži seminare starogradskih plesova i pjesama. I konačno u svojim nastojanjima uspijeva: Pjevanje starogradskih pjesama na području Slavonije, Baranje i Srijema uvršteno je u Listu zaštićenih nematerijalnih kulturnih dobara Republike Hrvatske, baš kao i neki drugi dijelovi slavonske folklorne baštine čijem promoviranju je dao svoj doprinos.

Gospodina Vinkeševića, stručnjaci i znanstvenici iz područja etnologije, prepoznaju kao vrlo cijenjenog etnomuzikologa, etnokoreologa, koreografa i plesnog pedagoga ne samo na području Đakovštine i Osječko-baranjske županije, već i diljem Hrvatske pa i izvan Domovine. Odgovarajući nužnosti očuvanja i razvoja kulturološkog i nacionalnog identiteta u ovom globaliziranom svijetu, "tradicija je ugrađena u čovjeku, u njegovoj duši, u njegovom biću" reći će Vinkešević. Budući da je svojim djelovanjem značajno pridonio očuvanju i zaštiti kulturnog blaga Slavonije i Republike Hrvatske u cjelini, ovome znalcu i promicatelju baštinske kulture dodjeljuje se Nagrada Osječko-baranjske županije za životno djelo ostvareno u području kulture.

Jakša Vitovski

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2011.)

vidi: Antun Florijančić i dr.

Teodor Vorih

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2007.)

vidi: Milan Bičanić i dr.

Mato Vrbešić

("Povelja humanosti" Osječko-baranjske županije, 2005.)

vidi: Zvonko Bašić i dr.

Marko Vrčec

(*“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2004.*)

vidi: Nikola Cvitko i dr.

Branimir Vrečko

(*“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2013.*)

vidi: Ivica Bajević i dr.

Mr.sc. Ivana Vručina

(*“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2013.*)

Djeca su budućnost ljudske vrste. Plač novorođenčeta radost je obitelji koja ga je porodila. No, radost se rođenja može pretvoriti u strah i brigu nakon prijevremenog poroda. Dijete je radost, ali i odgovornost. Premaleno da bi se brinulo samo o sebi. Prijevremeno rođeno dijete posebno je osjetljivo u razdoblju neposredno nakon rođenja i u ranom razvoju. Kako pomoći djeci koja se od samog rođenja bore za svoj mali život? Kako pomoći roditeljima u preuzimanju njihove povećane odgovornosti? Kako povećati osjetljivost društva i prilagoditi zakonodavstvo potrebama prijevremeno rođene i bolesne djece koja ne trpe odlaganja i čekanja propisana formalnim zdravstvenim sustavom?

Na ovom poslu moraju se naći i roditelji i stručnjaci iz različitih područja medicine sa zajedničkim ciljem dugoročnog poboljšanja zdravlja novorođene i prijevremeno rođene djece kroz osiguravanje najbolje moguće prevencije, tretmana, njege i podrške. Ljubav i njega roditelja nezamjenjivi je dio liječenja. Upravo stoga, okupljeni zajedničkim interesima prijevremeno rođene djece i njihovih obitelji, roditelji ove djece u Hrvatskoj osnovali su Klub roditelja nedonoščadi Palčiči koja roditeljima prerano rođene djece pomaže savjetima, znanjima, ali i liječničkom skrbi o najmanjim pacijentima. Klub Palčiči izrastao je u sustav potpore roditeljima ove djece.

Pokrećući osnivanje i rad Podružnice Kluba Palčiči u Osijeku, pionir ove akcije postala je i Ivana Vručina iz Osijeka. Koliko je savjetovanja, predavanja i radionica, kontakata s pedijatrima, te promocija dojenja, ova naša mlada majka inicirala i organizirala. Koliko humanitarnih akcija i projekata kojima je promovirana ova aktivnost i prikupljena sredstva za nabavku medicinske opreme potrebne ovoj djeci. To najbolje znaju oni koji s njom prisno surađuju, ali to znaju i naši sugrađani koji željno očekuju prijevod knjige stranih autora “Sve što trebamo znati o djeci nedonoščadi od rođenja do prve godine”, kao prve knjige o ovoj tematici na hrvatskom jeziku čiji prijevod i izdavanje je potakla i organizirala.

Ljudska potpora i pomoć nedjeljive su sastavnice humane društvene zajednice. I djelatnost ovoga Kluba koji u Osijeku predvodi Ivana Vručina to dokazuje. Upravo stoga “Palčić gore” za djelatnost udruge, “Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije za mr.sc. Ivanu Vručina za organiziranje i pružanje pomoći u skrbi o prijevremeno rođenoj djeci.

Stjepan Vujnovac

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2015.)

Da bismo bili humani ne moramo biti odrasli, ne moramo imati puno novaca, ne moramo biti geniji, ne moramo odgovarati situacijama koje zahtijevaju naše junaštvo. Svoju humanost možemo iskazivati svakoga dana u vlastitom domu, u školi, u mjestu stanovanja, prema prijateljima ili prema sasvim nepoznatim ljudima, prema životinjama i prema prirodi koja nas okružuje.

To ponajbolje svjedoči Stjepan Vujnovac, učenik 4. razreda iz Briješća, desetogodišnji dječak koji odraslima pokazuje i dokazuje kako humanost ne znači govoriti lijepe riječi, već zahtijeva djelovanje. Sve definicije humanosti koje počesto izgovaramo, upućuju na potrebu podjele svojih dobara s onima koji su u većoj potrebi, obespravljenima, siromašnima i gladnima. Pouke o tome osobito primaju prvopričesnici. No, u našem materijaliziranom svijetu sakrament svete pričesti uobičajeno je postao fešta na kojoj se dobro jede, pije, zabavlja i poziva na darivanje prvopričesnika. Stjepan Vujnovac, osmo dijete u obitelji u kojoj nema mjesta sebičnosti, znajući da tu pored njega ima onih koji nemaju za kruh, onih koji dolaze u socijalnu samoposlugu, odlučio je podijeliti svoje “bogatstvo” s drugima. Svoje “izobilje”, svojih 450 kuna primljenih kao uzdarje u prigodi svete pričesti, darovao je potrebitima kupivši namirnice za koje su mu rekli da treba i poklonivši ih putem “Rijeke ljubavi”. Sebi i drugima obećava da će i svoje “bogatstvo”, koje moguće primi za Božić, podariti kupujući slatkiše, jer za više nema, onima koji nemaju ni za to.

Vrijeme u kojem sebičnost i pohlepa rastaču tkivo ljudske zajednice, zahtijeva solidarnost i dobrotu koji će ga učvrstiti. Nezamjenjiva je uloga malih Stjepana u tome. Stjepan Vujnovac, koga je “Rijeka ljubavi” prozvala “najmlađim ambasadorom humanosti”, “ambasadorom dobrote”, podsjeća nas na riječi velikog Cicerona: “Počeci svih stvari su maleni” i pjesnika Gibrana koji kazuje “Ima ljudi koji imaju malo, a daju sve što imaju. Takvi ljudi vjeruju u život i životno blago i njihove škrinje nikada nisu prazne”. Njegova gesta je, upravo stoga, velika. Nije imao puno, ali je dao sve što je imao onima koji nemaju ništa. Cijeneći njegov primjer, Osječko-baranjska županija je odlučila u znak priznanja Stjepanu Vujnovcu dodijeliti svoju “Povelju humanosti” za nesebično djelovanje kojim poučava i afirmira humanost kao zalag budućnosti ove ljudske zajednice.

Tomislav Vukić

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 2007.)

vidi: Milan Bičanić i dr.

Kata i Stjepan Vukovski

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 1999.)

Djeca se napajaju ljubavlju, na njoj rastu i odrastaju. Kako djeci kojoj je u najranijoj dobi uskraćena toplina roditeljskog doma i roditeljska skrb to nadomjestiti. Bez običnih ljudi koji su u stanju i spremni uspostaviti jednostavan, topli ljudski kontakt, to ne bi bilo moguće ni približno postići.

Obitelj Kate i Stjepana Vukovski iz Josipovca zbrinjava djecu bez roditelja najranije životne dobi, Na putu od dječjeg doma do usvojitelja Katin je i Stjepanov topli dom. Iako sami u trećoj životnoj dobi, sa svojom već odraslom djecom, preuzimaju odgovornost za male ljude, uče ih svim onim malim, ali važnim obiteljskim vrijednostima koje će koristiti cijeli život. U najranijoj dobi pružaju dom djeci koja ga nikada nisu imala i poklanjaju im roditeljsku ljubav koju nažalost nisu osjetila. Zamjenjuju im njihove biološke roditelje koji su ih trebali njegovati i odgajati u ljubavi i pažnji, ali stjecajem životnih okolnosti to nisu mogli, znali ili htjeli. To je velika odgovornost.

Ljubav ne traži javnost. Svojoj predanosti i samozatajnosti, Kata i Stjepan pridružuju svoju suzdržanost prema javnosti svoga djelovanja. Jer, smatraju da je to nešto toliko ljudsko i prirodno da ne vrijedi isticanja. I to je vrijednost obiteljskog života koju prenose mališanima.

Stoga im Osječko-baranjska županija, zbog njihove nesebične ljubavi i skrbi o djeci bez roditelja dodjeljuje Povelju humanosti.

Stjepan Vukovski

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 1999.)

vidi: Kata i Stjepan Vukovski

Damir Živković

(“Povelja humanosti” Osječko-baranjske županije, 1996.)

Rat i ratni uvjeti života humanost shvaćenu kao apstraktno čovjekoljublje pretvorili su u spremnost na požrtvovanje i samoodricanje s namjerom pružanja djelotvorne pomoći onima kojima je najpotrebnija. U teškom vremenu koje je iza nas brojni su pojedinci svojom hrabrošću, često samozatajno pomogli u spašavanju života i imovine. Jedan od njih je vatrogasac Damir Živković, zaposlen u vatrogasnoj postrojbi Policijske uprave Osječko-baranjske.

Osijek je proteklih ratnih godina mnogo puta gorio. Vatrogasne su ekipe i pod granatama izlazile i zaustavljale posljedice ratne stihije, i to po cijenu i vlastitog života. Jedan od takvih događaja ostaje zabilježen u vrijeme najžešćih napada na Osijek 1. listopada 1991. godine. Nakon dojave dežurnoga o izbijanju požara u INA Plinu Brijest kao posljedici intenzivnog granatiranja ovog područja, vatrogasna ekipa s Damirom Živkovićem krenula je na intervenciju u 01,43 sati. Granatama pogodeni spremnici plina propan-butana koji su sadržavali oko 100 tona plina bili su u plamenu. Prijetila je katastrofa. U slučaju eksplozije rezervoara nestalo bi cijelo naselje Brijest, pogoni OLT-a Osijek, INA Plina, ugrožen dio grada Osijeka, a ljudske bi žrtve bile nesagledive. Dežurni djelatnici INA Plina, počeli su pretakati plin iz oštećenih rezervoara u prazne, a kada je proces pretakanja bio pri kraju, Damir Živković se popeo na gorući rezervoar i započeo gašenje plina s vatrogasnim aparatom za početno gašenje požara. Vatra je zauzdana, katastrofa je izbjegnuta. Svoju humanu djelatnost zaštite i spašavanja ljudskih života i imovine nastavio je i u drugim prigodama još nebrojeno puta u to ratno vrijeme koje je njima obilovalo.

Stoga se Damiru Živkoviću dodjeljuje Povelja humanosti kao priznanje za poduzimanje djela kojima je uz vlastiti rizik i samopožrtvovanje otklonjena prijeteća pogibelj te izbjegnute posljedice nesagledivih ljudskih i materijalnih dimenzija.

3.2. ORGANIZACIJE

GRADOVI I OPĆINE

Grad Valpovo

(“Povelja lokalne samouprave” Osječko-baranjske županije, 1998.)

Jedna od temeljnih zadaća jedinica lokalne samouprave jeste stvaranje potrebnih uvjeta izvršavanja temeljnih funkcija lokalne zajednice te optimalnog zadovoljavanja potreba stanovništva te zajednice. Stoga uspješnost pojedine jedinice lokalne samouprave cijenimo prema rezultatima polučenicima u ostvarivanju ovih zadaća.

Grad Valpovo, kao jedinicu lokalne samouprave, čini osam naselja s oko 13.000 stanovnika. Dijelom je riječ o području koje je i samo bilo izloženo ratnom razaranju što je ostavilo značajne posljedice kako na materijalnu osnovicu razvitka, tako i na socijalno stanje. Ovom stanju Grad Valpovo je suprotstavio koncept ubrzanog razvitka te politikom gradskih tijela usmjeravao aktivnosti ostvarivanju toga koncepta.

Rezultat tih nastojanja jeste činjenica rješavanja temeljnih komunalnih problema dovršenjem plinifikacije i komunikacijskim povezivanjem telefonijom svih naselja na području Grada te izgradnjom vodoopskrbnog sustava “Jarčevac”. Ovaj sustav će vodom napajati ne samo cijelo područje Grada već otvara i mogućnost izgradnje vodoopskrbnog sustava šireg područja. Snaženju cestovnog infrastrukturnog sustava nesporno pridonosi i dovršenje izgradnje gradske obilaznice. Upravo ovi infrastrukturni zahvati omogućavaju daljnji urbani razvitak, što je izraženo i izgradnjom dva nova stambena naselja u gradu Valpovu.

Prepoznajući u orijentaciji ka razvitku malog gospodarstva i privatnog poduzetništva razvojnu šansu svekolikog napretka, Grad Valpovo je započeo sa stvaranjem infrastrukturnih pretpostavki za ovaj razvoj. Oko milijun kuna vrijedno je ulaganje kojim je osigurano zemljište i projekti Zone male privrede u Valpovu. Vrijednost takvog promišljanja vidljiva je i iz očekivanog otvaranja novih radnih mjesta, pokretanja nove proizvodnje te u konačnici oblikovanja generatora gospodarskog rasta Valpova.

Takva orijentacija zasigurno je dobra osnovica razvitku društvenih djelatnosti u okviru kojih, nakon dovršene dogradnje Dječjeg vrtića te ulaganja u sanaciju i adaptaciju dvorca Norman-Prandau, teče izgradnja Gradsko-športske dvorane u Valpovu. Te činjenice, kao i podatak o razvijenoj ekološkoj svijesti i nizu aktivnosti usmjerenih zaštiti okoliša na području Valpova, govori o profiliranom konceptu održivog razvitka, o programima razvitka u suglasju s prirodom.

Grad Valpovo je, kao jedinica lokalne samouprave vrlo brzo ustrojio sva svoja tijela te organizirao njihovo djelovanje i vlastito funkcioniranje na primjeren način. Stvoreni su svi

potrebni normativni preduvjeti djelovanja te izvršavane propisima utvrđene obveze uređivanja određenih odnosa unutar Grada sukladno propisima. Polučeni rezultati svjedoče o uspješnosti samoorganiziranja u osposobljavanju za upravljanje vlastitim razvitkom optimalnim angažiranjem raspoloživih organizacijskih, materijalnih i ljudskih resursa. Time ovaj Grad afirmira i napore usmjerene promicanju ideje i prakse lokalne samouprave na području Županije kao dijela europskog civilizacijskog kruga.

Iz rečenih razloga Gradu Valpovu se u znak priznanja dodjeljuje "Povelja lokalne samouprave" Osječko-baranjske županije za uspješno organiziranje Grada kao jedinice lokalne samouprave i djelovanje njegovih tijela u postizanju osobitih rezultata u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Grada, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području Grada.

Općina Antunovac

("Povelja lokalne samouprave" Osječko-baranjske županije, 2003.)

Smisao lokalne samouprave leži u mogućnosti stanovništva lokalne zajednice da samoorganizacijom utječu na bitne uvjete svoga življenja u toj zajednici. Potvrda lokalne samouprave slijedi iz sposobnosti tog stanovništva da ono to stvarno i učini. Stoga uspješnost lokalne samouprave i mjerimo rezultatima koje ona daje. Iskustvo kazuje kako raspoloživi materijalni resursi jesu i mogu predstavljati ograničavajući faktor u razvoju, ali presudni utjecaj ima sposobnost stanovništva i izabranog vodstva da optimalno aktiviraju sve raspoložive ljudske resurse u tom nastojanju. Upravo stoga, Poveljom lokalne samouprave ukazujemo na sredine koje su u tome dosegle najviše domete i odajemo priznanje njihovim nositeljima.

U potvrdu ovim tvrdnjama svjedoči iskustvo i praksa Općine Antunovac. Općina koja u svoja 2 naselja obuhvaća preko 3.500 stanovnika prošla je i prolazi poput njih i sama trnoviti put progonstva, povratništva, stvaranja temeljnih uvjeta življenja i osmišljavanja budućnosti. Nakon lokalnih izbora i uspostave funkcija općinskih tijela na području koje je do tada bilo pod upravom UNTAES-a 1997. godine, pred općinska tijela su postavljene dvije temeljne vrlo složene zadaće: stvarati povoljne uvjete za povratak prognanika i revitalizaciju ove društvene zajednice te uspostaviti redovite funkcije tijela lokalne zajednice i doseći razinu funkcioniranja općina koje su izvan ovog područja djelovale od 1993. godine. U proteklim godinama svoga djelovanja, općina je u tome polučila iznimne rezultate.

Činjenica da je crta bojišnice presijecala ovu općinu rezultirala je uništavanjem temeljnih uvjeta življenja na ovom prostoru. Stoga su svi naponi nove općine nužno bili usmjereni ne samo prema obnovi fizičke strukture naselja, već prema stvaranju uvjeta za povratak prognanika, ali i ostanak povratnika. Kako obnoviti i revitalizirati ruševine? Općina Antunovac, kao pilot-projekt obnove i povratka u hrvatsko Podunavlje privukla je značajna državna sredstva usmjerena obnovi naselja. Međutim, iskustva sličnih sredina kazuju da bez angažmana lokalne sredine ta sredstva nisu dala željene i očekivane efekte. Dobrim organiziranjem, lobiranjem i ulaganjem vlastitih raspoloživih sredstava ova sredina je polučila zadivljujuće rezultate. Općina Antunovac je danas jedna od rijetkih općina za koju možemo reći da ima riješene gotovo sve

probleme komunalnog standarda. Obnovljene su obiteljske kuće, osnovna škola, izgrađeni su i opremljeni ambulanta i društveni dom, kuće oproštaja u Ivanovcu i Antunovcu, sanirane javna rasvjeta i vodoopskrbni sustav, dovršena plinifikacija te započeli radovi na odvodnom sustavu.

Prepoznajući u orijentaciji ka razvitku malog gospodarstva i privatnog poduzetništva razvojnu šansu svekolikog napretka, Općina Antunovac je započela sa stvaranjem pretpostavki za ovaj razvoj. Među prvima u Hrvatskoj donijela je program raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u državnom vlasništvu kao temelja njegove privatizacije, udružila je sredstva za izvedbu projekta geodetske izmjere poljoprivrednog zemljišta kao pretpostavke provedbe usvojenog programa, pokrenula postupak izrade prostornog plana radi stvaranja prostornoplanskih pretpostavki formiranja poduzetničke zone, ali i rješavanja problema stanovanja stanovnika ranijih pustara sa svoga područja. Ovi projekti omogućit će jačanje gospodarske osnovice, ali i fiskalnog kapaciteta općine kao zaloga zadovoljavanja potreba stanovnika.

I upravo politika korištenja raspoloživih sredstava potvrđuje orijentaciju ove općine ka stvaranju uvjeta kvalitetnog življenja. Unatoč činjenici da ostvaruje prihode po stanovniku ispod županijskog prosjeka, svake godine ona izdvaja oko 25% proračunskih sredstava za kapitalne investicije. Isplata zaostalog duga poljoprivredne tvrtke ovoj općini je u 2002. godini omogućila ulaganje dopunskih sredstava u kapitalne investicije što je izgradnju odvodnog sustava općine približilo završetku, ali i omogućilo sanaciju crkvenih i vatrogasnih objekata te proširenje plinovodne mreže.

Pilot projekt obnove Općine Antunovac priveden je gotovo kraju. Oba cilja: obnova fizičke strukture naselja i povratak prognanih domovima, uspješno su dosegnuta. Samo još "pustaraši" čekaju svoj red.

Polučeni rezultati svjedoče o uspješnosti samoorganiziranja u osposobljavanju za upravljanje vlastitim razvitkom optimalnim angažiranjem raspoloživih organizacijskih, materijalnih i ljudskih resursa. S aspekta korištenja ljudskih resursa, ovdje valja istaći i činjenicu da u radu predstavničkog tijela od 15 članova sudjeluju predstavnici čak 8 stranaka. Međutim, nema političkih i drugih potresa u njegovom djelovanju budući su svi vijećnici prepoznali i pretpostavili interese stanovništva, odnosno razvojne interese općine užim stranačkim interesima. I time ova općina afirmira i napore usmjerene afirmaciji ideje i prakse lokalne samouprave na području Županije kao dijela europskog civilizacijskog kruga.

Iz rečenih razloga Općini Antunovac se dodjeljuje "Povelja lokalne samouprave" za uspješno organiziranje Općine kao jedinice lokalne samouprave i djelovanje njezinih tijela u postizanju osobitih rezultata u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Općine, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području Općine.

("Povelja lokalne samouprave" Osječko-baranjske županije, 2012.)

Ratom negirana Općina Antunovac prošla je poput svojih stanovnika i sama trnoviti put progona, povratništva, stvaranja temeljnih uvjeta življenja i osmišljavanja budućnosti. Pilot projekt obnove Općine Antunovac priveden je kraju. Oba cilja: obnova fizičke strukture naselja i povratak prognanih domovima, uspješno su dosegnuta. Samo su još "pustaraši" čekali svoj

red. Za te napore, za ostvarene rezultate na uzor drugima ovoj je Općini 2003. godine dodijeljena Povelja lokalne samouprave Županije.

Vrijeme koje slijedi samo je potvrdilo pregalaštvo i vrijednost ljudi ovoga područja. Brojnim komunalnim projektima ne samo da su izbrisani tragovi rata s antunovačkih ulica, već su stvoreni uvjeti ugodnog življenja i životne perspektive za one koji tome pridonose. Projekt obnove pustara za 180 kuća u potpunosti je gotov, a razminiranjem 650 ha zemljišta stvorene su pretpostavke gospodarskog razvoja. I tu šansu Antunovčani nemaju namjeru propustiti.

U nizanju projekata kojima se ovaj cilj dosiže redaju se projekti izgradnje komunalne infrastrukture od projekta odvodnje vrijednog 27 milijuna kuna započetog 2005. čiji se završetak očekuje ove godine, proširenja vodoopskrbne mreže, 7 km nogostupa, rekonstrukcije pet lokalnih cesta, do projekata izgradnje biciklističke staze Ivanovac-Antunovac-Osijek i izgradnje nove (državne) ceste koja će omogućiti preoblikovanje središta Antunovca koji su pred početkom. Ovome valja pridodati i novi vatrogasni dom u Ivanovcu, zgradu nogometnog kluba i renoviranu zgradu Mjesnog odbora u istom mjestu, dva nova dječja vrtića koje subvencionira Općina, 7 dječjih igrališta i 6 sportskih terena za male športove i rasvjetu na tri terena.

Nisu samo materijalne potrebe stanovništva pokretač aktivnosti kojima se oblikuju i provode razvojni projekti. Ova se Općina odužila i onima koji su svoje živote ugradili u njezinu opstojnost osiguravajući trajni spomen na hrvatske branitelje podižući im spomen obilježja u Ivanovcu i Antunovcu. Duhovne potrebe nedjeljivi su dio svakodnevnog života mještana. Stoga je i Općina aktivni sudionik projekta izgradnje crkve sv. Antuna što sredstvima svoga Proračuna, što poduzimajući aktivnosti oko animiranja poduzetnika i mještana za doniranje građevinskog materijala ili financijskih sredstava kako bi crkva sv. Antuna do kraja 2012. godine bila završena. Na dovršenom tornju 19. ožujka ove godine zazvonila su zvona koja je Općina darovala.

I upravo ovaj primjer kazuje kako ova Općina provodi projekte koji značajno premašuju njezine fiskalne kapacitete. Unatoč činjenici da ostvaruje prihode po stanovniku ispod županijskog prosjeka, svake godine ona izdvaja oko 20% proračunskih sredstava za kapitalne investicije. No, to nije dostatno. Odgovor valja tražiti u aktivnom odnosu Općine prema problemima, uključenosti u procese odlučivanja, lobiranju i doprinosu uspješnom organizacijom i spretnom koordinacijom potencijalnih nositelja programa.

Ipak, svjesna nužnosti jačanja materijalne osnovice vlastitoga razvoja, prepoznajući u orijentaciji ka razvitku malog gospodarstva i privatnog poduzetništva razvojnu šansu svekolikog napretka, Općina Antunovac je započela sa stvaranjem pretpostavki za ovaj razvoj. Prostornim planom uređenja Općine, stvorene su prostorne pretpostavke takovog razvoja. U tim okvirima uspostavljena je funkcija antunovačke gospodarske zone. Primijenjen je originalan model: nisu ulagana nedostatna općinska sredstva, već je 14 hektara neizgrađene zone u cijelosti prodano. Kupac zone preuzeo je i izvršio obvezu izgradnje potrebne infrastrukture te obvezu pronalazjenja investitora. Sagrađene su i prve hale. Već je 30% zone u funkciji regionalnih distributivnih centara i proizvodnih pogona domaćih i stranih investitora. I na tome se ne staje. Općina, umjesto duga, u zoni trži prihode. Odobravanjem pogodnosti, ali i aktivnim sudjelovanjem u procesu privlačenja investitora nastoji pridonijeti uspješnom dovršenju ovoga projekta.

Uz financijske aspekte, očekuje se da gospodarska zona u dogledno vrijeme apsorbira sve nezaposlene ljudske resurse.

Upravo uspješnom angažmanu ljudskih resursa Općina Antunovac zahvaljuje svoj napredak. Na inicijativu Općine Antunovac i RRA Slavonije i Baranje osnovana je Lokalna akcijska grupa "Vuka - Dunav" koja, uz domicilnu obuhvaća i općine Erdut, Ernestinovo, Šodolovci, Vladislavci i Vuka, usmjerena prema jačanju kapaciteta za pripremu i početak provedbe Lokalne razvojne strategije i provedbu projekata suradnje kroz apliciranje na natječaje fondova Europske unije. Projekt biciklističke staze već čeka pred vratima Unije. Svoju budućnost Antunovac osigurava otvorenosti prema mladima. Pripravnici već stažiraju u općinskom uredu, a svake godine osam srednjoškolaca i isto toliko studenata uživa općinske stipendije, a učenici i studenti i subvencije autobusnih karata.

Ova Općina nema problema sa smanjenjem broja djece ili sa starosnom dobi stanovnika, jer se u Antunovac doselilo dosta mladih obitelji. U uvjetima općeg pada broja stanovnika u Županiji, Općina Antunovac jedna je od dvije jedinice u kojoj se broj stanovnika povećao. Govori li to rječito o Općini poželjnoj za življenje, o Općini koja svom stanovništvu nudi perspektivu? Treba li većeg priznanja od ovoga?

Smisao lokalne samouprave leži u mogućnosti stanovništva lokalne zajednice da samorganizacijom utječe na bitne uvjete svoga življenja u toj zajednici. Potvrda lokalne samouprave slijedi iz sposobnosti tog stanovništva da ono to stvarno i učini. Stoga uspješnost lokalne samouprave i mjerimo rezultatima koje ona daje. Iskustvo kazuje kako raspoloživi materijalni resursi jesu i mogu predstavljati ograničavajući faktor u razvoju, ali presudni utjecaj ima sposobnost stanovništva i izabranog vodstva da optimalno aktiviraju sve raspoložive ljudske resurse u tom nastojanju. Upravo stoga, Poveljom lokalne samouprave ukazuje se na sredine koje su u tome dosegle najviše domete i odaje priznanje njihovim nositeljima.

Optimalno definirajući financijsku politiku i koristeći raspoloživa sredstva Općina Antunovac polučuje rezultate u stvaranju uvjeta kvalitetnog življenja koji je svrstavaju u najdjelotvornije i najprosperitetnije jedinice lokalne samouprave na području Županije. Iz rečenih razloga Općini Antunovac se ponovo dodjeljuje "Povelja lokalne samouprave" za uspješno organiziranje u postizanju osobitih rezultata u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Općine, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području Općine.

Općina Bilje

("Povelja lokalne samouprave" Osječko-baranjske županije, 1999.)

Novi sustav lokalne samouprave, začet u Hrvatskoj kao neovisnoj državi 1992. godine, zahtijeva potvrdu svoje vrijednosti ne samo kroz teorijsko promišljanje i valorizaciju, već prije svega u rezultatima koje daje. A ti se rezultati iskazuju prije svega u kvaliteti funkcioniranja jedinica lokalne samouprave i njihovoj uspješnosti u upravljanju vlastitim funkcioniranjem i razvitkom. A ovo posljednje ne ovisi samo o raspoloživim materijalnim resursima, već i o sposobnosti upravljanja prije svega ljudskim resursima. Ova sposobnost očituje se kako u promišljanju budućega razvitka tako i u aktivnostima provođenja zacrtanih programa kojima se te vizije izražavaju.

U potvrdu ovim tvrdnjama svjedoči iskustvo i praksa Općine Bilje. Općina koja u svojih 8 naselja okuplja oko 6.500 stanovnika prošla je i prolazi poput njih i sama trnoviti put progona, povratništva, stvaranja temeljnih uvjeta življenja i osmišljavanja budućnosti. A u tome je pokazala više znanja i umještosti od svih usporedivih sredina. Vrlo brzo spoznala je da ratnom stradalništvu valja suprotstaviti viziju razvitka, koja je sukladno suvremenom svjetskom trendu pronašla i iskazala programima koji odgovaraju kriterijima održivog razvitka, razvitka u suglasju s prirodom. Na toj osnovi pripremljeni su Programski dokument "Održivi razvitak Općine Bilje" te Program obnove i sanacije Općine Bilje. Koncept razvitka se zasniva na korištenju prirodnih potencijala i njihovoj turističkoj eksploataciji. Ove mogućnosti predstavljane su na domaćem i stranom tržištu putem sajмова, stručnih i drugih skupova te razvitkom informacijskog sustava. Ovdje treba nabrojati predstavljanje u Zagrebu i sudjelovanje na sajmu "Agrozemlja" u Bizovcu 1996. i 1998. godine, sudjelovanje na Donatorskoj konferenciji u Zagrebu 1998. godine. Sagledavanje razvojnih potencijala ubrzalo je priključivanje ovih projekata pilot-projektu obnove Bilja čiji je nositelj Republika Hrvatska, a njihova prezentacija je za ovu veličinu i materijalnu snagu jedinice lokalne samouprave neuobičajeno kvalitetno osmišljena i provedena. Općina je producent filmova "I rode se vraćaju kući" te filmova o Kopačkom ritu (Marija Romulića), izrađen je CD-rom s promotivnim sadržajima razvojnih potencijala, uređena je WEB stranica na Internetu... U svojim razvojnim nastojanjima Općina je uspostavila i održava brojne međunarodne kontakte s predstavnicima međunarodnih organizacija i lokalnih vlasti drugih zemalja, koordinator je Koordinacije suradnje hrvatskih i mađarskih pograničnih općina. Ovi kontakti rezultirali su i privlačenjem stranog kapitala koji se uključuje u obnovu i njezine razvojne projekte. S ciljem artikuliranja ovih napora osnovana je i Turistička zajednica Općine te poduzete aktivnosti turističkih vodiča. Nadograđujući ovaj koncept Općina Bilje je u 1998. godini prvi puta organizirala Međunarodni dječji festival ekološke pjesme Bilje 98.

Ostvareni rezultati posljedica su i činjenice da se Općina Bilje izdvaja svojom organiziranošću i funkcioniranjem čak i u vrijeme svoga progona. To je vrijeme korišteno za pripremu programa i resursa za njihovo izvršavanje. To je omogućilo njezino brzo prilagodavanje i uspostavu svih funkcija lokalne samouprave povratkom u sjedište. Doneseni su svi potrebni normativni akti, općinska tijela uredno izvršavaju svoje obveze, Općina izdaje svoje službeno glasilo, a od 1998. godine i informativno glasilo "Štekavac" namijenjeno stanovništvu ove Općine. Politika korištenja raspoloživih materijalnih resursa prije svega proračunskih sredstava omogućila je i sudjelovanje Općine u financiranju obnove komunalne infrastrukture. I zalaganjem Općine poticana je obnova obiteljskih kuća te su ostvareni projekti obnove i opremanja ambulante, osnovne škole i dječjeg vrtića, osnivanje posebnih radionica i programa za rad s djecom, organiziranje psiho-socijalne potpore stanovništvu i dr. Pokrenute su i gospodarske aktivnosti koje predstavljaju i osnovu za ubrzavanje povratka prognanih u okviru kojih treba istaći privođenje poljoprivrednoj namjeni napuštenog i neobrađenog zemljišta te njegovo davanje na besplatno korištenje, osnivanje i uključivanje poljoprivredne zadruge u projekt kreditiranja poljoprivredne proizvodnje od strane Vlade Kraljevine Norveške, financiranje izradbe poduzetničkih planova lokalnih poduzetnika te stručna priprema osnivanja poslovne zone u Bilju.

Polazeći od činjenice da se ova Općina na području Osječko-baranjske županije izdvaja kvalitetnom stručnom osmišljenošću koncepta svoga razvitka, ulaganim naporima i u tome

ostvarenim zavidnim rezultatima koji su plod prije svega umješnog korištenja raspoloživih poglavito ljudskih potencijala, što od ove Općine čini uzor jedinice lokalne samouprave osposobljene za upravljanje vlastitim funkcioniranjem i razvitkom, Općini Bilje dodjeljuje se "Povelja lokalne samouprave" Osječko-baranjske županije za značajnu djelatnost i iznimne rezultate u organiziranju jedinice lokalne samouprave i djelovanju njezinih tijela u postizanju osobitih rezultata u stvaranju uvjeta razvitka.

Općina Čeminac

("Povelja lokalne samouprave" Osječko-baranjske županije, 2000.)

Novi sustav lokalne samouprave, začet u Hrvatskoj kao neovisnoj državi 1992. godine, zahtijeva potvrdu svoje vrijednosti ne samo kroz teorijsko promišljanje i valorizaciju, već prije svega u rezultatima koje daje. A ti se rezultati iskazuju prije svega u kvaliteti funkcioniranja jedinica lokalne samouprave i njihovoj uspješnosti u upravljanju vlastitim funkcioniranjem i razvitkom. A ovo posljednje ne ovisi samo o raspoloživim materijalnim resursima, već i o sposobnosti upravljanja prije svega ljudskim resursima. Ova sposobnost očituje se kako u promišljanju budućega razvitka tako i u aktivnostima provođenja zacrtanih programa kojima se te vizije izražavaju.

U potvrdu ovim tvrdnjama svjedoči iskustvo i praksa Općine Čeminac. Općina koja u svoja 4 naselja obuhvaća oko 3.500 stanovnika prošla je i prolazi poput njih i sama trnoviti put progonstva, povratništva, stvaranja temeljnih uvjeta življenja i osmišljavanja budućnosti. A u tome je osobito tijekom 1999. godine pokazala više znanja i umješnosti od drugih usporedivih sredina. Nakon lokalnih izbora i uspostave funkcija općinskih tijela na području koje je do tada bilo pod upravom UNTAES-a, pred općinska tijela su postavljene dvije temeljne vrlo složene zadaće: stvarati povoljne uvjete za povratak prognanika i revitalizaciju ove društvene zajednice te uspostaviti redovite funkcije tijela lokalne zajednice i doseći razinu funkcioniranja općina koje su izvan ovog područja djelovale od 1993. godine. U dvije godine svoga djelovanja, općina je u tome polučila iznimne rezultate.

Problem uspostave povjerenja između stanovništva svog područja, prvotno opterećen netrpeljivošću zbog ratnih stradanja postupno je razrješavan jačanjem klime tolerancije, a potom i definiranja općinske politike koja vodi računa o jednakomjernom razvitku svih svojih dijelova. Rezultat toga jeste i visok postotak povratnika, osobito u drugoj polovini 1999. godine, tako da se svojim domovima vratilo 65% ukupno registriranih prognanika. Tome je nesporno pridonijelo i okretanje općinskog čelništva rješavanju svakodnevnih problema stanovništva odnosno stvaranju i održanju zadovoljavajućih uvjeta življenja te otvaranju razvojnih perspektiva i to prije svega u podizanju komunalnog standarda i gospodarskog razvitka.

Organiziranje Komunalnog pogona ove Općine primjer je komunalnog menadžmenta. Osnovan u lipnju 1999. godine, opremljen osnovnim strojevima i opremom, zapošljavajući šest razvojačenih hrvatskih branitelja započeo je s djelatnošću odvoza kućnog smeća - isprva za potrebe područja Općine, a potom i za područje drugih baranjskih općina - Bilja, Jagodnjaka, Petlovca, a u pripremi i Kneževih Vinograda. Uz osnovnu djelatnost Pogon održava zelene površine i parkove te pruža usluge održavanja zelenih površina na tržištu. Polučeni rezultati omogućili

su plansko usmjeravanje proširenja djelatnosti i na uzgoj ukrasnog bilja, grmlja i raslinja. Komunalnom uređenju područja Općine služila je i sanacija deponija, izgradnja mrtvačnice u Čemincu, sanacija ceste u Grabovcu, uređenje Doma mladeži u Kozarcu, uređenje kanala III. i IV. reda u naselju Čeminac tijekom 1998. i 1999. godine, te planirani nastavak u naselju Kozarac.

Strategiju svog gospodarskog razvitka, ova Općina temelji na izgradnji Zone za malo gospodarstvo, u koju svrhu su izrađeni potrebni elaborati, zatražena dodjela zemljišta i započeo postupak pripreme potrebne izvedbene dokumentacije.

Svoju otvorenost prema okruženju i agilnost u komunikaciji, Općina Čeminac dokazuje i brojnim kontaktima i uspostavljenom suradnjom s drugim jedinicama lokalne samouprave - s gradovima Pregrada, Krapina, Čakovec i općinama Bedekovčina, Bednja i Zlatar Bistrica te s područjem Istre putem istarske zajednice povratnika. U okviru projekta "Demokratizacija istočne Slavonije" ostvarili su suradnju s općinom Chappelle iz Belgije koja joj pruža pomoć u osposobljavanju u oblikovanju i provođenju politike komunalnog menadžmenta koji, potkrijepljeno primjerom komunalnog pogona, već daje rezultate.

Polazeći od činjenice da se ova Općina na području Osječko-baranjske županije, a osobito na području od posebne državne skrbi izdvaja konceptom svoga razvitka, ulaganim naporima i u tome ostvarenim zavidnim rezultatima, Općini Čeminac dodjeljuje se "Povelja lokalne samouprave" za značajnu djelatnost i iznimne rezultate u organiziranju jedinice lokalne samouprave i djelovanju njezinih tijela u postizanju osobitih rezultata u stvaranju uvjeta zadovoljavanja potreba stanovništva i razvitka.

Općina Erdut

("Povelja lokalne samouprave" Osječko-baranjske županije, 2011.)

O lokalnoj samoupravi uobičajeno govorimo kao o pravu lokalnih zajednica na samoorganiziranje, pravu lokalnih jedinica da u interesu lokalnog pučanstva uređuju i upravljaju bitnim dijelom javnih poslova. Svoje utemeljenje ova definicija pronalazi u Ustavu i nizu međunarodnih dokumenata. Jedna od temeljnih zadaća jedinice lokalne samouprave jest njezino uspješno organiziranje u postizanju osobitih rezultata u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za njezino područje, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na njezinom području. Ovi elementi su procjenjivani i cijenjeni te osobito ističani u dosadašnjim dodjelama "Povelje lokalne samouprave" uspješnim jedinicama lokalne samouprave na području Županije.

No, klica i smisao lokalne samouprave leži u mogućnosti stanovništva lokalne zajednice da utječe na bitne uvjete svoga življenja u toj zajednici. Potvrda stvarnosti lokalne samouprave slijedi iz sposobnosti tog stanovništva da ono to stvarno i učini. Stoga uspješnost lokalne samouprave i mjerimo rezultatima koje ona daje. Iskustvo kazuje kako raspoloživi materijalni resursi predstavljaju ograničavajući faktor u razvoju, ali presudni utjecaj ima sposobnost stanovništva i izabranog vodstva da u tom nastojanju optimalno aktiviraju sve raspoložive resurse. U tom smislu lokalna samouprava je tek oblik samoorganizacije koji ističe i potvrđuje vrijednosti lokalne zajednice.

Istinitost ove tvrdnje ponajbolje potvrđuje iskustvo Općine Erdut koja različitost prirodnih, materijalnih i ljudskih resursa prepoznaje i koristi kao svoje prednosti. Lokalne inicijative građana,

udruga, ustanova i trgovačkih društava pronalaze širok prostor za vlastito potvrđivanje i primjenu, što ovoj sredini daje puninu ljudskog življenja rijetko zabilježenu u manjim lokalnim zajednicama.

Spoj tradicije i novog načina razmišljanja o gospodarstvu usmjerilo ih je u pronalaženje novih pravaca razvoja. Općina na dvije velike europske rijeke, s prelijepim turistički atraktivnim krajolikom, bogatstvom zemlje i narodne tradicije svoj put razvoja pronalazi u zajedništvu kojim jača konkurentnost svoje turističke ponude. Vinska cesta povezuje erdutske vinogradare i vinare jednog od najznačajnijih vinogorja ovog dijela Hrvatske. Inicijativom obiteljskog gospodarstva sajam cvijeća i seoskog turizma u Dalj planini izrasta u tradiciju. Tradicionalna je već i smotra konjskih zaprega Slavonije i Baranje u Dalju. Razvojno i promidžbeno razmišljanje nije strano ni osnovnoškolicima u proizvodnji pića od jagode, ni daljskim tkaljama u proizvodnji tkanih suvenirna. Multikulturalnost i tradicijsko bogatstvo ugrađeno je u turističku ponudu koja omogućava zapošljavanje i boljitak stanovništva ruralnog područja. I jedinstvene aljmaške Žive jaslice dio su ovoga mozaika.

Ovu sredinu krasi raznolikost, ali i otvorenost svima koji mogu pridonijeti njezinom razvoju. Svoj interes u zajedničkom djelovanju ovdje uz stalno nastanjene pronalaze i brojni vikendaši, njima se nerijetko pridružuju i turisti i hodočasnici, a uz domaće snage ovdje djeluju i organizacije i stručnjaci s drugih područja. Zahvaljujući njima, moguće je govoriti o učećoj sredini. Brojne su radionice i drugi oblici osposobljavanja nositelja takvog razvoja.

Upravo stoga i Općina gradi poluge upravljanja vlastitim razvojem. Poduzetničko-razvojni centar Općine Erdut, kao svojevrsna razvojna agencija koja se rijetko sreće u manjim jedinicama, promicatelj je novih usmjerenja izraženih razvojnim projektima financiranim sredstvima za kojima se traga u nacionalnim i međunarodnim izvorima financiranja. Zahvaljujući ovakvom pristupu Općina Erdut se može podičiti ostvarenim projektima sanacije divlje deponije i divljih odlagališta, ekološkim zelenim otocima, izgradnjom spojnog cjevovoda tzv. Erdutskog prstena, obnovom prometne signalizacije u Dalju, početkom izgradnje poduzetničkih zona, obnovom rodne kuće svjetski poznatog znanstvenika Milutina Milankovića kao društvenim centrom te nizom drugih projekata u pripremi ili u fazi evaluacije.

Vrijednost svakog sustava, pa tako i sustava lokalne samouprave, izražava se prije svega u rezultatima koje daje. U ovom vremenu gospodarske i društvene stagnacije koje sputavaju razvojne polete i velike poduhvate, ova sredina shvaća kako je tek poticanjem i širenjem prostora za lokalne inicijative i inovativnim pristupom razvoju moguće nadvladati negativne trendove i otvoriti put razvoju koji podrazumijeva boljitak u životu svakoga čovjeka. U ovome Općina Erdut polučuje rezultate koji se ističu kao poučan primjer koji vrijedi nagraditi. Upravo stoga, Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju "Povelju lokalne samouprave" Općini Erdut za poticanje i promicanje vrijednosti lokalne zajednice kao temelja razvojnog djelovanja i napretka.

Općina Feričanci

("Povelja lokalne samouprave" Osječko-baranjske županije, 2001.)

Lokalna samouprava znači pravo i mogućnost stanovništva određenog područja da vlastitim samoorganiziranjem upravljajući raspoloživim resursima putem demokratski izabranih tijela stvore preduvjete i osiguraju optimalno funkcioniranje lokalne zajednice usmjereno što

potpunijem zadovoljavanju vlastitih zajedničkih potreba. O stupnju zadovoljavanja tih potreba ovisi i zadovoljstvo građana općinskom upravom kao i ocjena njezine uspješnosti. U predizborno vrijeme ove činjenice dobivaju na značaju.

Vrijednost svakog sustava, pa tako i sustava lokalne samouprave, izražava se prije svega u rezultatima koje daje. U ovom vremenu gospodarske i društvene stagnacije koje sputavaju razvojne polete i velike poduhvate, uspješnost lokalne samouprave očituje se u održavanju razine funkcioniranja koje osigurava uredno izvršavanje propisima utvrđenih obveza i zadovoljavanje potreba građana. U tim okvirima Općina Feričanci postiže zavidne rezultate.

Općinu Feričanci, kao jedinicu lokalne samouprave, čine četiri naselja s oko 2.700 stanovnika. Kao jedinica lokalne samouprave vrlo brzo je ustrojila sva svoja tijela te organizirala njihovo djelovanje i vlastito funkcioniranje na primjeren način. Stvoreni su svi potrebni normativni preduvjeti djelovanja te izvršavane propisima utvrđene obveze uređivanja određenih odnosa unutar Općine sukladno propisima.

Svoju umješnost upravljanja funkcioniranjem lokalne zajednice ova općina iskazuje osiguravanjem urednog funkcioniranja javnih, osobito komunalnih službi i zadovoljavanjem javnih potreba u području socijalne skrbi, ali i športa i tehničke kulture; pravilnim prepoznavanjem prioriteta u kapitalnim investicijama usmjerenim poboljšanju komunalne infrastrukture; metodologijom temeljitog pripremanja razvojnih projekata koja smanjuje mogućnost pogreške te optimalnim korištenjem raspoloživih financijskih resursa brigom dobrog gospodara.

Prepoznajući nužnost stvaranja povoljnih uvjeta života i napretka sela da bi u njemu ljudi, osobito mladi ljudi, ostali, osobita pozornost općinskih tijela usmjerena je ka podizanju razine standarda življenja. Rezultat tih nastojanja jeste činjenica rješavanja temeljnih komunalnih problema svih jedinica lokalne samouprave - dovršenjem plinifikacije, komunikacijskim povezivanjem telefonijom, javne rasvjete, nastavkom izgradnje vodoopskrbnog i pripremanja za izgradnju kanalizacijskog sustava. Pri tome ne treba smetnuti s uma da prostorni i prirodni uvjeti u kojima djeluje ova općina ne pogoduju lakom rješavanju ovih infrastrukturnih problema.

Prikazani rezultati plod su optimalnog korištenja raspoloživih materijalnih resursa, ali i izuzetnog pregnuća svih stanovnika ove Općine. U uvjetima sve veće zaduženosti i jedinica lokalne samouprave, rijetkost je općina koja svoje razvojne programe u cijelosti ostvaruje vlastitim sredstvima. Općina Feričanci upravo je dokaz uspješnosti ove orijentacije. S prihodima ispod županijskog prosjeka, ali velikim stupnjem naplate vlastitih prihoda, bez zaduženja i blokada, s urednim financijskim poslovanjem i s angažmanom posebnih sredstava građana koja čine 18% proračunskih prihoda ostvareni su rezultati koji nadilaze i one u jedinicama lokalne samouprave s većim materijalnim resursima i financijskim kapacitetom. Na posebnu vrijednost ovoga pristupa ukazuje činjenica da je uključivanjem stanovništva u izravno rješavanje vlastitih problema, a time i u funkcioniranje i upravljanje lokalnom zajednicom ojačala suština lokalne samouprave u ovoj sredini.

I zaključno, činjenica da je dosegnuta iznadprosječna razina uspješnog djelovanja ove općine standardizirana bez velikih oscilacija, govori da je riječ o jedinici lokalne samouprave koja svojom praksom potvrđuje i razvija lokalnu samoupravu u Republici Hrvatskoj kao sustav.

Iz rečenih razloga Općini Feričanci dodjeljuje se "Povelja lokalne samouprave" za uspješno organiziranje Općine kao jedinice lokalne samouprave i djelovanje njezinih tijela u postizanju osobitih rezultata u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Općine, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području Općine.

Općina Kneževi Vinogradi

("Povelja lokalne samouprave" Osječko-baranjske županije, 2014.)

Vrijeme u kojem živimo bremenito gospodarskom krizom, krizom koja posebnom žestinom ističe egzistencijalna pitanja svakog čovjeka, naglašava misiju lokalne samouprave. Izrasla na zasada duhovnog razvoja ljudske civilizacije, ali i zahtjevima djelotvornog rješavanja potreba lokalnog stanovništva, u uvjetima krize socijalne države lokalna samouprava se potvrđuje kao mjesto na kojem se izražene potrebe najracionalnije i najuspješnije mogu rješavati. No, lokalna samouprava zahtijeva potvrdu svoje vrijednosti ne samo kroz teorijsko promišljanje i valorizaciju, već prije svega rezultatima koje daje, jer vrijednost pojedinog društvenog sustava proizlazi iz uspješnosti zadovoljavanja ljudskih potreba. A ti se rezultati iskazuju prije svega u kvaliteti funkcioniranja lokalne samouprave i njezinoj uspješnosti u upravljanju vlastitim funkcioniranjem i razvojem.

Svojim djelovanjem Općina Kneževi Vinogradi potvrđuje ispravnost ovih zahtjeva. Breme-nita problemima svojstvenim Baranji kao području posebne državne skrbi, i sama se sučeljava s problemima depopulacije, niske razine zaposlenosti i narastajućih socijalnih problema te ispodprosječnog fiskalnog kapaciteta. Međutim, ovom stanju ona ne suprotstavlja pozive za pružanje pomoći, već vlastiti angažman u prepoznavanju i otvaranju razvojnih perspektiva. Svoju razvojnu usmjerenost ova sredina temelji na prepoznavanju vrijednosti prirodnih razvojnih resursa i angažmanu u njihovom aktiviranju. Iz ovoga izviru aktivnosti poticanja poljoprivredne proizvodnje od strane obiteljskih gospodarstava prihvaćanjem i udvostručenjem efekata županijskih projekata analize tla i nabavke sadnica za podizanje novih voćnjaka i vinograda, izdvajanjem sredstava iz općinskog proračuna za ove namjene, ali i prepoznavanje potencijala i oblikovanje strategije razvitka ruralnog turizma te poduzimanje mjera usmjerenih njezinom ostvarivanju. Vinogradarstvo i vinarstvo, s tisućljetnom tradicijom ovog područja, već danas stvara preduvjete razvoja kontinentalnog turizma. Značajna su sredstva ulagana u oživotvorenje ideje vinskih cesta. Prve tri vinske ceste na području Županije proglašene su upravo u ovoj Općini. Ovome se pridružuje i razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava te ugostiteljskih i smještajnih kapaciteta u njihovom okviru kao i davanje bazena u dugogodišnji zakup čime je otvoren prostor razvitka izletničkog, rekreativnog i kongresnog turizma. Okretanje kontinentalnom turizmu, visina uloženi sredstava i provedene aktivnosti na popularizaciji destinacija rezultirali su činjenicom da je po turističkom rastu najuspješnija županijska destinacija upravo ova sredina. Brojni sadržaji, od vožnje terenskim automobilima, kanuima, urednim poligonom za paintball ili pak fijakerom kroz Etno selo Karanac, kao rezultat niza privatnih inicijativa i aktivnosti, čine ovo područje turistički i rekreacijski iznimno atraktivnim. Zahvaljujući uloženi naporima, Općina Kneževi Vinogradi postala je gospodarski razvijenije područje Baranje.

Općina Kneževi Vinogradi teritorijalno je jedna od najvećih općina u Županiji. Nju čini čak 9 naselja s preko 4.500 stanovnika što je posebnom težinom naglasilo problem prostornog i pro-

metnog povezivanja naselja i njihovog opremanja potrebnom komunalnom infrastrukturom. No, danas Općina ima riješenu vodoopskrbu u svim naseljima osim u dvjema pustarama. 2009. godine započela je izgradnju mreže javne odvodnje u okviru koje je izgrađena I. i II. faza kolektorske mreže i uređaj za pročišćavanje otpadnih voda. Javna rasvjeta izgrađena je u svim naseljima, te se pristupa projektu rekonstrukcije i modernizacije energetske učinkovite javne rasvjete.

Kako ova Općina provodi projekte koji značajno premašuju njezine fiskalne kapacitete? Unatoč činjenici da ostvaruje prihode po stanovniku ispod županijskog prosjeka, svake godine ona izdvaja oko 20% proračunskih sredstava za kapitalne investicije. No, to nije dostatno. Odgovor valja tražiti u aktivnom odnosu Općine prema problemima, uključenosti u procese odlučivanja, lobiranju i uspješnoj organizaciji i spretnoj koordinaciji potencijalnih nositelja programa te otvaranju prostora realizaciji privatnih poduzetničkih inicijativa i poduhvata. Činjenica je da je riječ o Općini koja je najviše iskoristila sredstva ostvarena prodajom i zakupom poljoprivrednog zemljišta sukladno programu raspolaganja zemljištem u državnom vlasništvu koji je donijela među prvima u državi za razvojne projekte u poljoprivredi i voćarstvu. Vlastitim angažmanom ona osigurava i značajniji udio vanjskih izvora u financiranju svojih razvojnih projekata. Ranije su to bila bespovratna sredstva Europske investicijske banke namijenjena uređenju nerazvrstanih cesta te sredstva Fonda za regionalni razvoj namijenjena za vodoopskrbne projekte. Sada su to naponi usmjereni prema sredstvima EU. Općina Kneževi Vinogradi prednjači u pripremi i apliciranju projekata za ova sredstva. Najaktivniji je član i LAG-a Baranja koji se izdvaja po uspješnosti djelovanja na području Županije. Za ove zadaće ona gradi, u ovom trenutku, jedinstveni model vlastitog stručnog osposobljavanja za pripremu i provedbu projekata financiranih sredstvima EU. U ostvarivanju vizije vlastitog razvoja ona uspostavlja i razvija partnerstva sa svim razinama i strukturama koje tome mogu dati svoj doprinos.

Na prikazani način ova općina podsjeća da je suvremeni trend u Europi upravo razvitak modernog komunalnog menadžmenta. Suvremena lokalna samouprava ne podrazumijeva samo promjenu ustrojstvenih oblika, nego prije svega promjenu metodologije djelovanja, primjenu koncepta poduzetničkog upravljanja prihodima i poslovima lokalne zajednice. Praksa ove općine predstavlja prilog ovom usmjerenju.

Općina Kneževi Vinogradi ima viziju vlastitog razvitka i koristi sve prilike koje joj stoje na raspolaganju za njezino oživotvorenje. Činjenica da je dosegnuta iznadprosječna razina uspješnog djelovanja ove općine, koja nadilazi i onu u jedinicama lokalne samouprave s većim fiskalnim kapacitetom, standardizirana i bez velikih oscilacija, govori da je riječ o jedinici lokalne samouprave koja svojom praksom potvrđuje da je osposobljena upravljati svojim razvitkom i time razvijati lokalnu samoupravu u Republici Hrvatskoj kao sustav. Iz rečenih razloga Odbor za priznanja Osječko-baranjske županije je odlučio Općini Kneževi Vinogradi dodijeliti "Povelju lokalne samouprave" za uspješno organiziranje Općine kao jedinice lokalne samouprave i djelovanje njezinih tijela u postizanju osobitih rezultata u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Općine, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području Općine.

Općina Koška

(“Povelja lokalne samouprave” Osječko-baranjske županije, 1996.)

Općinu Koška čini deset naselja s preko 5.600 stanovnika. Osnovana 1993. godine, na vlastiti je zahtjev, izdvajanjem iz dotadašnje općine Našice, pristupila Županiji Osječko-Baranjskoj. Općina je, kao jedinica lokalne samouprave vrlo brzo ustrojila sva svoja tijela te organizirala njihovo djelovanje i vlastito funkcioniranje na primjeren način. Stvoreni su svi potrebni normativni preduvjeti djelovanja te izvršene propisima utvrđene obveze uređivanja određenih odnosa unutar Općine sukladno propisima.

Osobita pozornost općinskih tijela usmjerena je ka stvaranju uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Općine, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području Općine. U ostvarivanju razvojnog programa izdvajaju se investicijske aktivnosti čiji je nositelj bila inicijalno ili pretežito Općina, a to su izgradnja energetske infrastrukture (plinifikacija naselja Koška, Niza, Breznica našička, Topoline i Lug Subotički te izgradnja magistralnog cjevovoda kroz naselje Koška, kao i trafo-stanice u Breznici Đakovačkoj), cestovne infrastrukture (asfaltiranje ceste Koška-Ledenik), izgradnja školskih objekata (područne osnovne škole u Ledeniku i područne osnovne škole u Topolinama), obnova odnosno izgradnja sakralnih objekata (župnog dvora u Koški, crkve u Topolinama i crkve u Lugu Subotičkom), izgradnja odnosno obnova objekata društvenog standarda (izgradnja športske dvorane u Koški, te uređenje Doma strijelaca i lovaca i Kino dvorane u Koški kao i zgrade Mjesnog odbora u Breznici Našičkoj) te izgradnja drugih komunalnih objekata (mrtvačnica u Lugu Subotičkom, Breznici Našičkoj i Nizi). Vrijednost dosadašnjih investicija uloženi u komunalnu infrastrukturu iznosi 17.384.110 kuna.

Ovakvi rezultati plod su optimalnog korištenja raspoloživih materijalnih resursa, ali i izuzetnog pregnuća svih stanovnika ove Općine. U strukturi općinskog proračuna u 1995. godini 73% čine sredstva iz vlastitih prihoda priskrbljena pretežito angažmanom stanovništva ove Općine i njihovim ulaganjem u investicijske projekte od zajedničkog interesa. Samo 16% proračunskih sredstava korišteno je za financiranje nužnih troškova uprave, dok preko 1.500.000 kuna čine kapitalna ulaganja u općinske projekte. Na taj način ova Općina je maksimalnim zalaganjem stanovništva organiziranog od strane općinskog čelništva, optimalno definirajući financijsku politiku i koristeći raspoloživa sredstva polučila rezultate koji je svrstavaju u najdjelotvornije i najprosperitetnije jedinice lokalne samouprave na području Županije.

Polučeni rezultati svjedoče o uspješnosti samoorganiziranja u osposobljavanju za upravljanje vlastitim razvitkom optimalnim angažiranjem raspoloživih organizacijskih, materijalnih i ljudskih resursa. Time ova Općina afirmira i napore usmjerene afirmaciji ideje i prakse lokalne samouprave na području Županije kao dijela europskog civilizacijskog kruga.

Iz rečenih razloga Općini Koška se dodjeljuje “Povelja lokalne samouprave” za uspješno organiziranje Općine kao jedinice lokalne samouprave i djelovanje njezinih tijela u postizanju osobitih rezultata u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Općine, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području Općine.

(“Povelja lokalne samouprave” Osječko-baranjske županije, 2005.)

Smisao lokalne samouprave je omogućiti ljudima da odlučuju o zadovoljavanju svojih potreba, jer oni to ponajbolje znaju. Stoga se uspješnost djelovanja tijela lokalne samouprave i procjenjuje po rezultatima koje polučuju u zadovoljavanju potreba stanovništva svoga područja. Njihova sposobnost ogleda se u umješnosti angažmana financijskih, materijalnih i ljudskih resursa koje imaju na raspolaganju u osiguranju perspektive razvoja i poboljšanju uvjeta života i standarda na području svoga djelovanja.

Općina Koška je prva jedinica lokalne samouprave na području Osječko-baranjske županije kojoj je dodjelom Povelje lokalne samouprave 1996. godine priznato to postignuće. Od tada, ona se kontinuirano nalazi među najuspješnijim lokalnim jedinicama u Županiji. Ističe se kao uzor po organiziranosti i rezultatima koje polučuje.

Osobita pozornost općinskih tijela i nadalje je usmjerena ka stvaranju uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Općine, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području Općine.

Nastavljene su aktivnosti izgradnje energetske infrastrukture (započela je druga faza plinifikacije Općine i proširena javna rasvjeta u nekoliko mjesta), cestovne infrastrukture (asfaltirano je više od 5 km nerazvrstanih cesta te izgrađeno 10-tak km županijskih cesta), izgrađeno je 10-tak kilometara magistralnog vodovoda i isto toliko lokalnih mreža vodoopskrbe, započelo je projektiranje odvodnje i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, sanirane su divlje deponije te uspostavljen organizirani odvoz smeća u 7 naselja za što je formirana vlastita komunalna služba radi održavanja javnih površina i obavljanja pogrebnih usluga.

U Općini je nastavljeno stvaranje kvalitetnih uvjeta za odvijanje obrazovanja najmlađih (sanirana je zgrada područne škole u Lugu Subotičkom i dovršene pripreme za izgradnju nove područne škole u Nizi), obnovljeno 5 sakralnih objekata, uređeno i opremljeno 7 novih dječjih igrališta, sanirana i obnovljena 4 društvena doma te izvršene pripreme za izgradnju novoga u Normancima, izgrađena nova športska nogometna tribina u Koški te športski dom u Breznici Našičkoj.

Ovakvi rezultati plod su optimalnog korištenja raspoloživih materijalnih resursa, ali i izuzetnog pregnuća svih stanovnika ove Općine. U odnosu na prethodnih pet godina, u 2004. ostvareni ukupni prihodi i prihodi po stanovniku su više nego udvostručeni. Ovaj financijski rezultat omogućio je nastavak ulaganja u razvojne projekte. On je najvećim dijelom posljedica orijentacije ka stvaranju uvjeta za gospodarski razvoj područja. Koška je među prvima u Hrvatskoj donijela program raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u državnom vlasništvu i među prvima ga provela, što je rezultiralo značajnim prihodima. To je bilo osnovicom pokretanja projekta kreditiranja razvoja i obnove poljoprivrede za koji je u suradnji sa Slavonskom bankom osiguran kreditni potencijal od 10.000.000 kuna, pod povoljnim kreditnim uvjetima.

Svjesna da razvojnu politiku u prostoru može voditi samo temeljem kvalitetnih informacija i sredenog stanja, Općina je prihvatila i provela program katastarske izmjere Ledenika i Andrijeveca te nastavila s izmjerom Topolina i Normanaca. U završnoj fazi je izrada Prostornog plana Općine. Sve je to i u funkciji gospodarskih aktivnosti u oformljenoj zoni malog gospodarstva s registriranih 9 poduzetničkih parcela, koju sada oprema komunalnom infrastrukturom.

Na taj način ova Općina je optimalno definirajući financijsku politiku i koristeći raspoloživa sredstva polučila rezultate koji je svrstavaju u najdjelotvornije i najprosperitetnije jedinice lokalne samouprave na području Županije.

Polučeni rezultati svjedoče o uspješnosti samoorganiziranja u osposobljavanju za upravljanje vlastitim razvitkom optimalnim angažiranjem raspoloživih organizacijskih, materijalnih i ljudskih resursa. Stručnjaci kažu da se ova sredina izdvaja po visokom indeksu korištenja intelektualnog potencijala. Tome pridonosi i ova mala sredina koja svake godine stipendira 15-20 učenika i studenata. Time ova Općina promovira i napore usmjerene afirmaciji ideje i prakse lokalne samouprave na području Županije kao dijela europskog civilizacijskog kruga.

Iz rečenih razloga Općini Koška se ponovo dodjeljuje "Povelja lokalne samouprave" za uspješno organiziranje Općine kao jedinice lokalne samouprave i djelovanje njezinih tijela u postizanju osobitih rezultata u razvitku društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Općine, podizanju standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području Općine.

Općina Petrijevci

("Povelja lokalne samouprave" Osječko-baranjske županije, 2000.)

Općinu Petrijevci, kao jedinicu lokalne samouprave, čine samo dva naselja s oko 3.000 stanovnika. Kao jedinica lokalne samouprave vrlo brzo je ustrojila sva svoja tijela te organizirala njihovo djelovanje i vlastito funkcioniranje na primjeren način. Stvoreni su svi potrebni normativni preduvjeti djelovanja te izvršavane propisima utvrđene obveze uređivanja određenih odnosa unutar Općine sukladno propisima.

Jedna od temeljnih zadaća jedinica lokalne samouprave jeste stvaranje potrebnih uvjeta izvršavanja temeljnih funkcija lokalne zajednice te optimalnog zadovoljavanja potreba stanovništva te zajednice. Stoga uspješnost pojedine jedinice lokalne samouprave cijenimo prema rezultatima polučenim u ostvarivanju ovih zadaća. Urbani i komunalni razvitak sela pretpostavka je obnove sela i njegove revitalizacije. S ciljem stvaranja povoljnih uvjeta života i napretka sela da bi u njemu ljudi ostali, osobita pozornost općinskih tijela usmjerena je ka stvaranju uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Općine, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području Općine.

Rezultat tih nastojanja jeste činjenica rješavanja temeljnih komunalnih problema svih jedinica lokalne samouprave - dovršenjem plinifikacije, vodoopskrbnog sustava i komunikacijskim povezivanjem telefonijom. Obnovljena je postojeća električna mreža javne rasvjete te izvršene pripreme za njeno širenje. Sanirane su divlje deponije otpada te organizirano uredno obavljanje komunalnih djelatnosti (odvoz kućnog smeća, dimnjačarski poslovi, održavanje i popravak cesta). Značajna sredstva općinskog proračuna ulagana su u zadovoljavanje javnih potreba u području predškolskog odgoja, kulture i športa. Ova su ulaganja omogućila organiziranje i održavanje kulturnih manifestacija koje nisu karakteristične za male sredine - Petrijevačkih žetvenih svečanosti, cvjetnog korza i dr. zalog čega je uspješno djelovanje mjesnog kulturno-umjetničkog društva u čuvanju i njegovanju starih narodnih običaja i nacionalnog i

kulturnog identiteta. U tu svrhu započeta je izgradnja ljetne pozornice čije je dovršenje planirano tijekom 2000. godine.

Prepoznajući u orijentaciji ka razvitku malog gospodarstva i privatnog poduzetništva razvojnu šansu svekolikog napretka, Općina Petrijevci je 1994. godine započela sa stvaranjem infrastrukturnih pretpostavki za ovaj razvoj izgradnjom gospodarske (poslovne) zone. Ova inicijativa dala je već i konkretne rezultate pokretanjem gospodarske aktivnosti nekolicine poduzetnika u zoni. Vrijednost takvog promišljanja vidljiva je i iz činjenice da, osim poljoprivrede, na ovom području do tada nije bilo druge proizvodne aktivnosti. Pokretanjem nove proizvodnje omogućava se novo zapošljavanje, ali i jačanje materijalne osnovice financiranja zadovoljavanja javnih potreba stanovništva ovog područja.

Prikazani rezultati plod su optimalnog korištenja raspoloživih materijalnih resursa, ali i izuzetnog pregnuća svih stanovnika ove Općine. U uvjetima sve veće zaduženosti i jedinica lokalne samouprave, rijetkost je općina koja svoje razvojne programe u cijelosti ostvaruje vlastitim sredstvima. Općina Petrijevci upravo je dokaz uspješnosti ove orijentacije. Na taj način i ona podsjeća da je suvremeni trend u Europi upravo razvitak modernog komunalnog menadžmenta. Stoga reforma lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj ne podrazumijeva samo promjenu ustrojstvenih oblika, nego prije svega u odnosu na metodologiju poslovanja, primjenu koncepta poduzetničkog upravljanja prihodima i poslovima lokalne zajednice. Praksa ove Općine predstavlja prilog ovom usmjerenju. Činjenica da ostvareni rezultati nadilaze i one u jedinicama lokalne samouprave s većim materijalnim resursima i financijskim kapacitetom, govori o značajnom angažmanu ljudskog faktora. Na taj način ova Općina je maksimalnim zalaganjem stanovništva organiziranog od strane općinskog čelništva, optimalno definirajući financijsku politiku i koristeći raspoloživa sredstva polučila rezultate koji je svrstavaju u najdjelotvornije i najprosperitetnije jedinice lokalne samouprave na području Županije. Činjenica da su tijekom 1999. godine sve aktivnosti financirane vlastitim sredstvima Općinskog proračuna, u kojem gotovo 50% izvora čine prihodi od komunalne naknade koje je Općina uspješnom organizacijom uspjela naplatiti u visokom postotku, a bez proračunskih potpora Županije i Države, govori sama za sebe.

Činjenica da je dosegnuta iznadprosječna razina uspješnog djelovanja ove Općine standardizirana bez velikih oscilacija, govori da je riječ o jedinici lokalne samouprave koja svojom praksom potvrđuje i razvija lokalnu samoupravu u Republici Hrvatskoj kao sustav.

Iz rečenih razloga Općini Petrijevci dodjeljuje se "Povelja lokalne samouprave" za uspješno organiziranje i postignute rezultate u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti i podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika.

Općina Semeljci

("Povelja lokalne samouprave" Osječko-baranjske županije, 1997.)

Općinu Semeljci čini sedam naselja s oko 5.800 stanovnika u 1819 domaćinstava. Dva naselja (Šodolovci i Koprivna) odnosno površina od 18 km² je još uvijek pod privremenom upravom UNTAES. Prva crta bojišnice na dva kraja općine (prema Šodolovcima i prema Mar-

kušici) uzrok je materijalnom razaranju naselja. U svim naseljima Općine nalazilo se mnoštvo prognanih i izbjeglih. Ova kao i činjenica zapuštenosti ovoga područja, bitno su odredile djelatnost općinskih tijela. Ta djelatnost nije bila plod improvizacija i spontanijih inicijativa već dugoročnog promišljanja razvitka, što je rezultiralo programima razvoja donesenim za srednjoročno razdoblje.

Urbani i komunalni razvitak sela pretpostavka je obnove sela i njegove revitalizacije. S ciljem stvaranja povoljnih uvjeta života i napretka sela da bi u njemu ljudi ostali, ali i vratili se oni koji su ranije otišli, osobita pozornost općinskih tijela usmjerena je ka stvaranju uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Općine, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području Općine. U ostvarivanju razvojnog programa izdvajaju se investicijske aktivnosti čiji je nositelj bila inicijalno ili pretežito Općina, a to su:

1. dovršena je javna rasvjeta na području cijele Općine za što su uložena sredstva od 140.000,00 DEM;
2. sanacijom kanalske mreže riješen je problem oborinskih voda koje su čestim plavljenjem tijekom kišnih razdoblja stvarale velike materijalne štete. Za to je utrošeno oko 500.000,00 kuna;
3. sredstvima HKBO i Hrvatskih voda te Općine Semeljci izgrađeno je novo crpilište Semeljci kapaciteta dovoljnog za opskrbu svih sedam naselja Općine Semeljci;
4. najveći problem Općine Semeljci bila je komunalna zapuštenost svih naselja. Na području Općine bilo je 13 divljih odlagališta otpada potencijalnih izvora zaraze stanovništva. Općina osniva Komunalno društvo "Junakovci" d.o.o. Semeljci, osigurava materijalne i kadrovske uvjete njegova rada i rješava problem divljih deponija. Sanirana odlagališta uređuju i ozelenjavaju, sade drveće i planiraju sadnju parkova. U pripremi je sanitarna deponija za potrebe Općine ali i susjednih općina. Djelatnost komunalnog poduzeća je u sponu tako da preuzima i komunalne usluge susjednih općina.

Ovome treba pridodati i izgradnju i održavanje cesta (Koritna-Lipovac, nerazvrstane ceste), program telefonije i drugo. Podignute su i dvije područne škole u selima Forkuševci i Koritna koja je u ratu potpuno srušena. Uz to su redovito financirane i javne potrebe stanovništva ovog područja u djelatnostima predškolskog odgoja i prosvjete, socijalne skrbi i drugim područjima. Svoj daljnji razvitak ova Općina jamči već donesenim programima i projektnom dokumentacijom u području plinifikacije te urbane izgradnje.

Ovi rezultati plod su optimalnog korištenja raspoloživih materijalnih resursa, ali i izuzetnog plegnuća svih stanovnika ove Općine. U strukturi općinskog proračuna u 1996. godini 59,64% čine sredstva iz vlastitih prihoda. Samo 24,64% proračunskih sredstava korišteno je za financiranje nužnih troškova uprave. Vrlo nizak prosjek proračunskih prihoda po stanovniku, nije priječio vrlo visok postotak izdvajanja proračunskih sredstava u kapitalna ulaganja - 48,74% proračunskih sredstava investirano je u općinske projekte. Činjenica da ostvareni rezultati nadilaze i one u jedinicama lokalne samouprave s većim materijalnim resursima i financijskim kapacitetom, govori o značajnom angažmanu ljudskog faktora. Na taj način ova Općina je maksimalnim zalaganjem stanovništva organiziranog od strane općinskog čelništva, optimalno definirajući financijsku politiku i koristeći raspoloživa sredstva polučila rezultate

koji je svrstavaju u najdjelotvornije i najprosperitetnije jedinice lokalne samouprave na području Županije.

Općina je, kao jedinica lokalne samouprave vrlo brzo ustrojila sva svoja tijela te organizirala njihovo djelovanje i vlastito funkcioniranje na primjeren način. Stvoreni su svi potrebni normativni preduvjeti djelovanja te izvršavane propisima utvrđene obveze uređivanja određenih odnosa unutar Općine sukladno propisima. Polučeni rezultati svjedoče o uspješnosti samoorganiziranja u osposobljavanju za upravljanje vlastitim razvitkom optimalnim angažiranjem raspoloživih organizacijskih, materijalnih i ljudskih resursa. Time ova Općina afirmira i napore usmjerene afirmaciji ideje i prakse lokalne samouprave na području Županije kao dijela europskog civilizacijskog kruga.

Iz rečenih razloga Općini Semeljci se dodjeljuje "Povelja lokalne samouprave" za uspješno organiziranje Općine kao jedinice lokalne samouprave i djelovanje njezinih tijela u postizanju osobitih rezultata u stvaranju povoljnih uvjeta razvitka društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Općine, podizanju razine standarda življenja i djelovanja te zadovoljavanju lokalnih potreba stanovnika na području Općine.

GOSPODARSTVO

Alastor d.o.o. Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2001.)

Alastor d.o.o. za trgovinu i usluge relativno je mlada tvrtka utemeljena 1992. godine specifično izrasla iz domaćeg kapitala Mate Škoje koji se uspješnim poslovanjem oplodivao, rastao i proizvodio nove razvojne projekte. Početni koncept diskonta i skladišta rastao je prema najboljim iskustvima svjetskih trgovinskih lanaca po oblikovanju prostora, načinu i tehnologiji poslovanja, a prije svega u odnosu prema kupcu. Upravo ova razvojna filozofija i na njoj izgrađena praksa omogućila je ovoj domaćoj trgovinskoj kući da se više nego uspješno nosi s nadolazećim trgovinskim lancima stranog kapitala.

Ovaj uspjeh oslikavaju postignuti rezultati: diskont u Osijeku izrastao je u prodajni prostor na 8000 m² čiji ga parametri svrstavaju u sam vrh objekata te namjene i tipa u Hrvatskoj; samo u 2000. godini Alastor otvara tri nova velika maloprodajna objekta - maxi diskont u RK "Doma" u Osijeku, osječki Supermarket, taj osječki simbol koji se do tada nije oporavio od ratnog stradanja te veliki Alastorov objekt u Đakovu. I drugi pokazatelji svjedoče uzlet ove tvrtke: od 10 zaposlenih u 1994. godini broj zaposlenih se povećao na 441. Alastor svake godine udvostručuje svoje prihode u odnosu na prethodnu godinu uz isto tako stalan rast ukupne dobiti, kao i dobiti po zaposleniku. Financijski pokazatelji poslovanja u 2000. godini u odnosu na 1999. godinu pokazuju povećanje ukupnog prihoda za 30%, dobit prije oporezivanja povećana je za 4 puta, a dobit po zaposleniku 2,5 puta.

Nasuprot politici nastupajućih stranih trgovačkih lanaca, svojom politikom asortimana Alastor je oslonac domaće proizvodnje koja čini oko 60% ukupne vrijednosti cjelokupnog asortimana, što povratno omogućava razvitak i domaćih proizvođačkih kapaciteta. Strategija razvoja koju Alastor provodi je strategija konstantnog rasta i razvoja koja se ogleda u širenju prodajnih

kapaciteta i otvaranju novih radnih mjesta, neprestanom generiranju novih ideja i projekata, te na taj način Alastor pridonosi i podupire ozdravljenje teškog gospodarskog stanja u Županiji.

Predloženi podaci zorno govore da je kvalitetnim upravljanjem i pravilno usmjeravanom i vođenom strategijom razvoja Alastor postao obrazac i sinonim uspješnog poslovanja. Pored toga, s punim pravom nosi epitet uglednog, pouzdanog i sigurnog poslovnog subjekta s kojim svatko želi poslovnu suradnju. Iz rečenih razloga za ostvarivanje značajnih radnih i poslovnih rezultata kojima se pridonosi jačanju gospodarske osnove Županije, Društvu s ograničenom odgovornošću Alastor Osijek dodjeljuje se Nagrada Osječko-baranjske županije u području gospodarskih djelatnosti.

Baranjski voćnjaci d.o.o., Kneževi Vinogradi

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2014.)

Hrvatska u Europi - Europa u Hrvatskoj, što to znači? Što znači biti poslovna tvrtka na zahtjevnom i probirljivom europskom tržištu, osobito u području poljoprivrede isprepletenom mrežom strogih europskih propisa? Put do toga tržišta nije ni kratak, ni lagan. Kako njime kročiti i savladati ga?

Odgovor na ovo pitanje nudi i Werkos grupa iz Osijeka zakoračivši prije sedam godina u poljoprivredni sektor, poglavito voćarstvo. Isprva kao konzultant i posrednik u uspostavljanju sustava navodnjavanja i zaštite od tuče te nabavci certificiranog sadnog materijala, a potom i kao poduzetnik u primjeni svojih ekspertskih znanja. Godinama okrupnjavajući zemljište u Baranji za potrebe voćnih nasada, stvorila je potrebne preduvjete za pokretanje proizvodnje. Na tim osnovama, kao dio ove grupe, izrastaju Baranjski voćnjaci d.o.o. iz Kneževih Vinograda. Na 110 hektara u podnožju Baranjske kose, zasadeno je 75 hektara najsuvremenijih plantaža jabuka i 35 hektara breskve i nektarine, dok se rasadnik voćnih sadnica prostire na daljnjih 30-ak hektara.

Vrhunske rezultate, kao preduvjet održivosti i napredovanja na konkurentnom tržištu ovih proizvoda moguće je ostvariti samo primjenom visokih tehnologija i znanja kojima mora osigurati visoke standarde. Pripreme za implementaciju i usklađivanje s normama GlobalGAP-a, svjetskog standarda za sustav kontrole sigurnosti i kvalitete u poljoprivrednoj proizvodnji, obuhvatile su brojne aktivnosti počevši od kontinuiranih analiza tla, kontrole primjene integrirane zaštite, propisanih radnih postupaka proizvodnje te kvalitativne i kvantitativne kontrole finalnih voćarskih proizvoda. Među prvima u Hrvatskoj, Baranjski su voćnjaci 2010. stekli tu putovnicu poljoprivrednih proizvoda za međunarodno tržište, taj certifikat koji ih svrstava u red naprednijih svjetskih proizvođača voća koji svojim potrošačima jamče sigurnost i visoku kvalitetu proizvoda.

Sukladno ovim standardima, uspostavljen je rasadnik voćnih sadnica s proizvodnjom visokokvalitetnih bezvirusnih, certificiranih sadnica, s licencom za proizvodnju dobivenom od nositelja oplemenjivačkih prava svake sorte. Uz primjenu najsuvremenijih tehnologija i iskustava, osigurana je proizvodnja u skladu s propisima i standardima rasadničarstva u EU. Proizvodnja se u potpunosti odvija pod nadzorom domaćih stručnjaka i u suradnji s jednim od najcjenjenijih voćnih rasadnika u Europi. Baranjski proizvodni program svojom se kvalitetom svrstava u sam vrh europske ponude sadnog materijala i svoje je mjesto našao čak i na tržištu zemalja koje su takvu proizvodnju "izmislile".

Prateći najnovije tehnološke trendove mlada ekipa tehnologa ostvarila je uistinu impresivne rezultate. Uz moderni sustav za obranu od tuče, sustav za obranu od mraza i sustav za navodnjavanje, koji se koriste u voćarskoj proizvodnji kako bi se smanjio rizik od nepovoljnih vremenskih uvjeta te maksimalno iskoristio potencijal voćnjaka, ostvareni su visoki prinosi.

I konačno, krajem prošle 2013. godine uloženi naponi su okrunjeni stavljanjem u funkciju objekta za preradu i skladištenje voća u Kneževim Vinogradima. Izgradnja ovog objekta, vrijedna 35 milijuna kuna, uz sufinanciranje sredstvima IPARD-a od preko 11 milijuna kuna, najveća je investicija u poljoprivredu ovog dijela Hrvatske. Projekt od menadžera IPARD-programa ocijenjen s maksimalnih 100 bodova, potvrđuje ispravnost puta prilagodbe europskom tržištu, ali i otvara vrata daljnjem korištenju sredstava EU. Novootvoreni objekt za preradu i skladištenje voća kapaciteta dugotrajnog skladištenja voća od 2.700 tona, najnapredniji je objekt ove vrste u Hrvatskoj. Opremljen je najsuvremenijom opremom za sortiranje i pakiranje voća, ali i za preradu voća u voćni sok. On otvara i novu tržišnu dimenziju, ali i vrata visoke konkurentnosti i prepoznavanja kvalitete i izvan naših granica. Ovom su investicijom pomaknute granice poslovanja ove tvrtke. Otvaranje novih radnih mjesta, podizanje tehnološkog standarda u poljoprivredi Baranje, višak skladišnog kapaciteta ustupljen lokalnim voćarima za podizanje njihove konkurentnosti te okrupnjavanje i dovođenje u funkciju zapuštenih poljoprivrednih površina, samo su neke od njezinih karakteristika.

S podignutih 700.000 m² novih višegodišnjih voćnih nasada, kao i s rasadničkom proizvodnjom od gotovo 900.000 sadnica u dvogodišnjem proizvodnom ciklusu i drugim ostvarenim rezultatima, Baranjski voćnjaci d.o.o. Werkos grupe svrstali su se među lidere voćarstva i rasadničarstva, ne samo u Republici Hrvatskoj, već i u široj regiji. Odajući im priznanje na ovim dosezima, Osječko-baranjska županija im dodjeljuje svoju Nagradu za iznimna postignuća u području gospodarskih djelatnosti.

Cetratour d.o.o., Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2015.)

U uvjetima gospodarske recesije turizam, kao objedinitelj ukupne proizvodne i uslužne ponude određenog područja, nesporno jest i može biti element strukturnih prilagodbi tržišnim uvjetima poslovanja. Zahvaljujući svom iznimnom bogatstvu i raznovrsnosti prirodnih, povijesnih, kulturnih, etnografskih i gastronomskih potencijala i baštine kao dijela turistički zanimljivog proizvoda, Osječko-baranjska županija postaje sve atraktivnija destinacija suvremenog turista. Kako te potencijale optimalno koristiti u razvoju ove sredine? Kako koristiti prednosti međunarodnih prometnih pravaca i koridora koji pogoduju turističkim migracijama? Dio odgovora leži i u suvremenom razvoju riječnog turizma, u kojem je Europa danas vodeća svjetska regija. Hrvatsko je Podunavlje dio riječne mreže kojom tijekom godine na 260 kruzera putuje gotovo milijun turista. Ulaganjem u riječna pristaništa u Batini, Aljmašu i Osijeku i ovaj dio Republike Hrvatske uspostavlja priključak na mrežu riječnih krstarenja.

Nakon što je u ljeto 2009. u Osijek uplovio prvi moderni riječni putnički brod - kruzer sa 150 putnika iz Amerike, otvoreno je pitanje mogućnosti privlačenje brodova i turista na njima te sadržaja koji motiviraju na ponovni dolazak. Početnim naporima Lučke uprave Osijek na

uređenju pristaništa pridružila se osječka turistička agencija Cetratour, koja je organizacijom dolazaka tih komfornih turističkih plovila u Osijek i njihovim prihvatom preuzela ulogu domaćina. Preuzimajući brigu o turistu od njegovog prvog koraka hrvatskim tлом, omogućava mu doživljavanje baroknog naslijeđa osječke Tvrde, najznačajnije europske močvare u Kopačevu, baranjskih vinskih cesta i podruma i gastronomskih delicija uz istodobno razbijanje stereotipa i predrasuda o Hrvatskoj. Dakako, da ovi programi ujedinjuju napore svih gospodarskih potencijala kojima turizam predstavlja mogućnost plasmana, a osobito turizmu okrenutih seljačkih domaćinstava koja oduševljavaju vrlo zahtjevne turiste. Jer, valja imati u vidu da je riječ je o dobrostojećim turistima starije životne dobi, ponajviše iz Sjedinjenih Američkih Država, Velike Britanije, Francuske i Njemačke.

U sagledavanju financijskih efekata nije zanemariv podatak da sve kompanije koje kruzerima organiziraju krstarenje rijekama imaju i svoje donatorske fondove namijenjene unaprjedenju odgoja i obrazovanja, koje "pune" putnici. Na taj su način, osnovnim škola hrvatskoga istoka, među kojima i onima u Osijeku, Višnjevcu, Dalju, Laslovu, Bilju i Belom Manastiru, donirana značajna sredstva za kupnju računalne i druge nastavne opreme.

Riječna vrata Županije su otvorena. Nakon 10 riječnih kruzera s ukupno 1118 turista u 2013. godini, uz osječko je pristanište u 2014. pristalo čak 48 velikih brodova s 5.285 putnika. Ovaj iznimno visok rast ugovorenih dolazaka, koji ni najveći optimisti nisu mogli očekivati vjerojatno je posljedica i podatka da europski brodari i operatori kružnih putovanja iz cijelog svijeta Osijek drže i jednim od najljepših pristaništa na dunavskoj ruti turističkih kružnih putovanja od Beča do Crnog mora. No, i novoizgrađeno pristanište u Batini u ožujku ove godine već je prihvatilo prvi kruzer uz najavu sljedećih 45. Ovome, dakako, valja pribrojiti i broj turista koji se slijeva s kruzera pristalih na vukovarskom pristaništu. Gotovo 30.000 turista pristiglo je u 2014. u 241 pristajanju, ali najveći dio njih odmah odlazi put Osijeka i Baranje.

Turistička agencija Cetratour Osijek, osnovana kao trgovačko društvo za turizam, prijevoz i trgovinu 1990. godine, s dugogodišnjim iskustvom dovođenja i prihvata više stotina europskih kruzera s gotovo sto tisuća turista u vukovarskoj luci, prepoznata od stranih kompanija kao pouzdani partner i promotor mnogih turističkih sadržaja na istoku Hrvatske, jedna je od rijetkih hrvatskih agencija koja danas čak 90 posto prometa ostvaruje dovođenjem stranih turista u Hrvatsku. Promovirajući i koristeći gospodarske i razvojne potencijale ovoga kraja uz sebe vezuje i pružatelje usluga. Treba li spomenuti da je, zahvaljujući ovim programima nastao niz OPG-ova s ciljem pružanja ugostiteljskih usluga za male grupe u seljačkom domaćinstvu.

Nesporno je da svim vidovima turizma koja ona može pružiti Županija postaje vrlo atraktivna destinacija velikih riječnih kruzera. Izgrađena riječna pristaništa ulazna su vrata Županije, no ulazak kroz njih ovisi o sadržaju koji se iza njih nalazi. Cijeneći ulogu i doprinos trgovačkog društva Cetratour iz Osijeka otvaranju tih vrata i oblikovanju novog turističkog proizvoda izvozne naravi, Osječko-baranjska županija mu dodjeljuje svoju Nagradu u području gospodarstva za ostvarivanje značajnih rezultata u oblikovanju i realizaciji programa od značaja za razvoj riječnog turizma na području Županije.

“Gradnja” d.d. Osijek*(Nagrada Osječko-baranjske županije, 1996.)*

Utemeljena 1946. godine, Dioničko društvo “Gradnja” Osijek, ove godine bilježi pedesetu obljetnicu tradicije, iskustva i poslovnog ugleda.

Tijekom 1996. godine “Gradnja” je započela, nastavila odnosno dovršila izgradnju brojnih građevinskih objekata na području Županije i izvan nje, od kojih se kao najznačajniji ističu vodoopskrbni objekti u Osijeku koje je financirala Svjetska banka za obnovu, stambeno-poslovne građevine u Blok centru II u Osijeku, zgrada Telekomunikacijskog centra u Osijeku, zgrada Kirurške klinike u Osijeku, objekti II etape Bizovačkih toplica, Športska dvorana u Valpovu, samostan Karmela “Sv. Josipa” u Levanjskoj Varoši, župna crkva “Sv. Ćirila i Metoda” u Osijeku, obnova brojnih objekata u osječkoj Tvrđi i drugi. Preko 140 milijuna kuna ugovorenih poslova u 1996. godini, čija realizacija predstoji i u nastupajućoj godini, pokazatelji su povjerenja i ugleda stečenog u poslovnih partnera i obveza daljnje optimalizacije raspoloživih resursa i razvitka tehnologije. Stalno uposlenih 450 djelatnika njeguje i razvija tradicionalne graditeljske zanate, a iskustva stečena u primjeni suvremenih tehnologija u Njemačkoj uspješno primjenjuje na gradilištima u Republici Hrvatskoj. Kontinuirano ulaganje u novu graditeljsku tehnologiju kojom prednjači u Hrvatskoj, u visini od 1 milijun DEM godišnje, temelj je postignutih rezultata i uporište daljnjeg razvitka. Graditeljsku tehnologiju prati suvremena informatička mreža koja u 1996. godini povezuje sva gradilišta sa središtem tvrtke.

Financijski pokazatelji poslovanja pokazuju stalni uzlazni trend, osobito u odnosu na pokazatelje poslovanja unutar podskupine djelatnosti visokogradnje na razini Republike Hrvatske. Proces privatizacije Društva, “Gradnja” je izvela po jedinstvenom i originalnom modelu koji je omogućio preuzimanje društva (sa 94% dionica u vlasništvu malih dioničara) u vlasništvo onih koji su najzainteresiraniji za njen opstanak i razvitak.

Ovakvi rezultati svrstavaju Dioničko društvo “Gradnja” Osijek u vrh hrvatskog graditeljstva. No, nisu ostali bez odjeka i na međunarodnom planu. Tehnologija i kvaliteta proizvodnje dobiva certifikate “ISO” standarda. Nakon “Međunarodne konstrukcijske nagrade” koju je 1996. godine “Gradnji” dodijelilo međunarodno udruženje “Trade Leaders’ Club” za postignute rezultate, kvalitetu radova, usvajanje novih tehnologija, kadrovsku i tehnološku opremljenost, te obavljanje građevinskih radova na inozemnom tržištu, “Gradnja” Osijek u konkurenciji 12.000 tvrtki iz cijelog svijeta dobitnik je i “Zlatne europske nagrade za kvalitetu” za 1996. godinu istog udruženja. Ova priznanja svojim promidžbenim efektima ne otvaraju samo vrata Dioničkom društvu “Gradnja” već i gospodarskim mogućnostima Županije u cjelini.

Gradnja d.o.o. Osijek*(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2012.)*

Otvaranje Poslovno trgovačkog centra Portanova u Osijeku u ožujku prošle godine pobudilo je i od tada zadržalo nepodijeljeno zanimanje Osijeka, njemu gravitirajućeg područja i susjednih zemalja. Najveći regionalni trgovački centar istočnog dijela Hrvatske na 80.000 m² s više od 100 trgovina pretežito brandovskog karaktera, najveća je projektna investicija u Osječko-baranjskoj županiji u 2011. godini. Konceptualno i projektno oblikovana suradnjom svjetski referentnih stručnjaka, izvedena je domaćim snagama.

Glavni izvođač radova, baš kao i u izgradnji najvećeg dijela velikih objekata na području ovog dijela Hrvatske, osječka je Gradnja. Ovaj regionalni lider graditeljskog tržišta istočne Hrvatske, specijaliziran je za izvedbu najzahtjevnijih projekata. Treba se samo podsjetiti niza objekata trgovačkih lanaca poput Emmezete ili Kauflanda u prethodnim godinama i poslovnog tornja Eurodoma u Osijeku, mete stručnih ekskurzija građevinara. Gradnja je već godinama neimar Sveučilišnog kampusa u Osijeku u okviru kojeg je u 2011. završila izgradnju Poljoprivrednog fakulteta. Impresivna je referentna lista izgrađenih objekata u 2011. godini. Spomenu-tima se pridružuju zgrada Odjela za biologiju i kemiju i pristupne ceste u Sveučilišnom kampu-su u Osijeku, Pekara Mlinar u Zagrebu, Centar kulture u Valpovu, TC Kaufland u Sesvetama te veći broj poslovnih, stambenih i industrijskih objekata te javnih cesta.

Svoj status regionalnog lidera visokogradnje, Gradnja zahvaljuje prije svega ulaganjima u svoje resurse i kontinuiranim naporima usmjerenim rastu izvrsnosti, što potvrđuje i certifikacijom svojih procesa međunarodno relevantnim certifikatima. U tom smislu Gradnja je prepoznata i od međunarodnih investitora kao vrstan graditelj najzahtjevnijih objekata te prihvaćena kao partner međunarodnih stručnjaka i kuća u primjeni i razvoju suvremenih tehnoloških znanja. Ovi kontakti pridonijeli su porastu znanja i ugleda koji se i na vanjskom tržištu vrednuje financijskim pokazateljima kao vrijednost know-how i goodwill jedne tvrtke. Upravo ove činjenice zalag su budućnosti Gradnje na tržištu koje se otvara pristupanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji. Znanjem, tehnologijom i iskustvom uvijek korak ispred drugih, Gradnja realizaciju projekata jamči vlastitim resursima - svojim tvornicama betona, armature, armirano-betonskih montaž-nih elemenata i fasadnih panela te asfalta, vlastitom proizvodnjom montažnih konstrukcija, svojim moćnim strojnim i voznim parkom i drugom visokovrijednom tehnološkom opremom iskušanih lidera u proizvodnji opreme za graditeljstvo, organizacijom podržanom suvreme-nom informatičkom tehnologijom i, naravno, iskustvom i vještinama svojih 600 kvalificiranih radnika vođenih ekspertnim inženjerskim znanjem.

Posvemašnja gospodarska i financijska kriza, koju prati smanjenje i izostanak investicijskih poduhvata, s osobitom žestinom obrušila se upravo na graditeljstvo. No, ovom se trendu Gradnja uspješno odupire. Uspoređujući s minulim godinama značajno je uočiti koncept stabilnog i kontinuiranog postupnog rasta svih poslovnih aktivnosti i pratećih financijskih rezultata, koji je dosljedno provoden unatoč nestabilnosti okruženja u kojem ona djeluje. Uz stabilan rast godiš-nje bruto realizacije po prosječnoj stopi višoj od 10% godišnje i zadržavanje stope zaposlenosti kapaciteta i broja radnika, o uspješnosti Gradnje u savladavanju narastajućih problema govori i njezino napredovanje na rang listama poduzetnika.

Cijeneći iznimnu vrijednost rezultata polučeni recesijskim uvjetima usprkos, Osječko-ba-ranjska županija dodjeljuje svoju Nagradu Društvu s ograničenom odgovornošću Gradnja Osijek za značajne radne poduhvate i u tome ostvarene poslovne rezultate kojima se pridonosi una-prjedenju graditeljske djelatnosti te održanju i jačanju gospodarske osnove Županije.

Harburg-Freudenberger Belišće d.o.o.

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2012.)

Preko 50% automobilskih guma koje se okreću cestama diljem svijeta proizvedeno je stro-jevima nastalim u Belišću! Zaista impresivan podatak. Njegovo objašnjenje nudi tvrtka Har-

burg-Freudenberger iz Belišća, trenutno najveći svjetski proizvođač strojeva za proizvodnju automobilskih guma. Ovo trgovačko društvo, izraslo iz negdašnje belišćanske Tvornice strojeva, nastalo je preoblikovanjem tvrtke Krupp-Belišće. Od 2005. godine postalo je dijelom obitelji od desetak tvrtki njemačke kompanije Harburg-Freudenberger Group koje posluju u šest zemalja.

Belišćanska tvrtka proizvodi preše od 12, odnosno 15-30 tona, a kao novina u proizvodnji su preše za izradu kamionskih guma težine oko 70 tona. Gotovo cjelokupnu svoju proizvodnju Harburg-Freudenberger izvozi. Svoje strojeve isporučuje i instalira na sve kontinente osim Australije, a najznačajnija tržišta su upravo ona koja imaju najjaču automobilsku industriju. Svjetske tvrtke poput Michelin, GoodYeara, Continentala, Pirellija i Dunlopa, ponajbolji su kupci ovih strojeva. Udio izvoza u ukupnim prihodima iznosi 98%.

Ova tvrtka je među prvima osjetila što znači recesija, no mudrim poslovnim potezima i kvalitetnim radom iz nje je izašla relativno neokrnuta i odmah potom uhvatila snažan poslovni zamah. Odgovarajući zahtjevima tržišta, proizvodnja strojeva se povećava - u dvije posljednje godine ona je više nego udvostručena. Trend povećanja proizvodnje koji je u 2011. godine rezultirao s 393 stroja za proizvodnju guma, za posljedicu ima i povećanje ukupnih prihoda, dobiti i rast zapošljavanja. Ukupni prihod u 2011. od 435 milijuna kuna dvostruko je veći u odnosu na prethodnu godinu, a ostvarena dobit od 4,5 mil. kuna u odnosu na 2009. gotovo četverostručena. U 2011. godini Harburg-Freudenberger je imao 485 zaposlenih radnika, u odnosu na prethodnu više za 21 %, a neto plaća po radniku porasla je za čak 39%.

Realizacija planskih usmjerenja više nije bila moguća s postojećim kapacitetima. Stoga tvrtka širi svoje poslovanje i na novu lokaciju u Valpovu. U tijeku je izvedba projekta izgradnje montažne hale za proizvodnju dijelova za strojeve za ekstrakciju jestivog ulja. U planu je i nova zgrada u Belišću, a sukcesivno s dovršenjem investicija planira se i novo zapošljavanje oko stotinjak radnika.

U vremenima kada mnoge tvrtke i u nas i u svijetu otpuštaju radnike i "stavljaju ključ u bravu", praćenje suvremenih proizvodnih trendova, neprestano ulaganje u proširenje i modernizaciju proizvodnje, povećanje zapošljavanja i stalna prisutnost na inozemnim tržištima čine ovu tvrtku nositeljem razvoja ne samo grada Belišća već i gospodarstva Županije. To svjedoči i 500-tinjak obrtnika i malih poduzetnika koji opstaju radeći za ovu tvrtku. Iz rečenih razloga trgovačkom društvu Harburg-Freudenberger iz Belišća dodjeljuje se Nagrada Osječko-baranjska županije za iznimne proizvodne i poslovne rezultate kojima se pridonosi jačanju gospodarske osnove Županije.

Kanaan d.o.o. Radikovci

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2006.)

Trgovačko društvo Kanaan d.o.o. iz Radikovaca primjer je uspješnosti poduzetničke inicijative. Njegov osnivač dipl. ing. poljoprivrede Zvonko Popović, osnovao ga je 1990. godine za djelatnost proizvodnje i prometa prehrambenih proizvoda. Paleta proizvoda obuhvaća snack proizvode - različite vrste flipsova i drugih proizvoda od krumpira i kukuruza.

Kvalitetno organizirana proizvodnja, ali i marketinški osmišljen pristup tržištu osigurali su brzi razvoj ove tvrtke. Nakon pogona u Radikovcima od 1000 m² u studenom 2004. godine u

Donjem Miholjcu je pušten u rad novi pogon za proizvodnju čipsa površine 2700 m². Poduzeće bilježi stalan rast zaposlenih -u 2005. godini u odnosu na prethodnu broj zaposlenih je udvostručen na 46. U istom razdoblju je gotovo udvostručen i prihod tvrtke na 16 milijuna kuna.

Svoje proizvode tvrtka plasira na domaće i inozemna tržišta pod različitim robnim markama. Ovdje valja naglasiti da se ova tvrtka sa stalnom rastućom proizvodnjom posebno ističe u stvaranju novih brandova. Novi brandovi su rijetkost u poslijeratnoj proizvodnji, a naročito u prehrambenoj industriji ne samo područja Osječko-baranjske županije nego i cijele Hrvatske.

Zbog rastuće potražnje za ovom vrstom proizvoda, planira se proširenje sadašnjih kapaciteta, ali i proširenje asortimana proizvoda. Tvrtka planira i pokretanje proizvodnje krumpira, čime bi stvorila vlastitu sirovinsku osnovu. Zbog želje za zadovoljenjem visokih zahtjeva inozemnih tržišta tvrtka nastoji proizvodne procese prilagoditi europskim standardima te inovativnim oblicima marketinga razvijati marku Kanaan. Svoje opredjeljenje za podizanjem razine kvalitete u poslovanju potvrđuje i odlukom za uvođenje sustava upravljanja kvalitetom po normi ISO 9001:2000 i HACCP sustava kojim potvrđuje nadzor nad svim fazama proizvodnje s ciljem osiguranja zdravstveno ispravnih proizvoda.

Imajući u vidu ovisnost razvoja o uspješnosti poduzetničkih inicijativa i inovativnom pristupu tržištu, Osječko-baranjska županija dodjeljuje Društvu s ograničenom odgovornošću Kanaan iz Radikovaca svoju Nagradu za iznimna postignuća u području gospodarskih djelatnosti.

Kandit d.o.o., Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2015.)

Povijest suvremenog Osijeka je povijest industrijskog grada. No, to je, nažalost, ipak samo povijest. Stoga, izgradnja nove tvornice u vremenu gašenja mnogih nije samo medijski zanimljiva vijest, ona je nova nada koja jača vjeru u budućnost. No ipak, zanimljivost predstavlja činjenica da je od kamena temeljca do prvog probnog proizvoda proteklo samo godinu i 11 dana. Da, riječ je o Kanditu, novoj tvornici podignutoj na ledini na 23.000 njezinih četvornih metara.

Poznata konditorska tvornica koja se bliži stoljeću svoga osnutka i tradicije, moderna je prehrambena proizvođačka tvrtka s velikim utjecajem na kreiranje potrošačkih navika. Povijest podsjeća na 1953. godinu, godinu početka proizvodnje bombona i nastanka prve čokolade u novim uvjetima, ali i 1962. kada je u pogon pušteno moderno postrojenje za punjenu čokoladu, kapaciteta 6.000 t kakao proizvoda godišnje. Izrastala je ova tvrtka od "Prve osječke tvornice kandita Kaiser i Stark" 20-tih prošlog stoljeća, preko gradskog poduzeća i vremena povezanosti s tvornicom šećera u okviru negdašnjeg IPK, do njezine integracije u poslovni sustav Mepas grupe, u kojem se danas nalazi. Izrastala je u modernu tvornicu za proizvodnju bombona i čokolade koja je uvijek zauzimala jedno od vodećih mjesta u konditorskoj industriji.

Tijekom 2014. Kandit je preselio u novoizgrađene pogone. Izgradnja nove tvornice kapaciteta 14.000 tona proizvoda godišnje, vrijednosti preko 20 milijuna eura, što predstavlja 68,5 posto svih ulaganja u nove investicije u konditorskoj djelatnosti Hrvatske u 2013. godini, najveća je istočnohrvatska poslijeratna gospodarska investicija. U tvornicu je ugrađena vrijedna nova, najsuvremenija svjetska tehnologija u proizvodnji čokolade, bombona i drugih konditorskih proizvoda, a u nju je iz starog pogona prešlo i svih 350 zaposlenih radnika.

Činjenica da je u građevinskom i tehnološkom smislu izgrađena nova tvornica svakako je važna, no ne i tržišno presudna, naglašavaju u Kandidu: “Novi Kandid je ono što Kandid zaista predstavlja na tržištu.” A Kandid gotovo polovinu prihoda ostvaruje na izvoznim tržištima. Njegovi slatki proizvodi izvezeni u Švedsku mogu se naći i na dalekom europskom sjeveru. Dobra pozicioniranost na inozemnim tržištima osigurana je i međunarodnim certifikatima. Rast prodaje ostvarit će se otvaranjem novih tržišta i jačanjem udjela na postojećim izvoznim tržištima. Zahvaljujući usvojenoj strategiji širenja poslovanja na nova tržišta, investiranju u nove tehnologije i povećanje kapaciteta proizvodnje, Kandid d.o.o. unazad nekoliko godina bilježi porast ukupnih prihoda i zaposlenih.

Nova tvornica omogućava efikasniju i moderniju suvremenu proizvodnju usuglašenu sa svim svjetskim standardima, a time i rast kvalitete i inovacija proizvoda te ulaska i u nove segmente konditorske industrije, koji se trebaju poštovati u prehrambenoj industriji. Koristeći te mogućnosti već je učinjen i kompletan rebranding cjelokupnog proizvodnog asortimana, a osvojena je proizvodnja više od stotinu novih proizvoda. To je ujedno ohrabrenje ostvarivanju vizije Kandida kao pravog regionalnog lidera u proizvodnji čokolade i bombona.

Izgradnjom tvornice započela je nova era suvremenog Kandida, koji se već danas opredjeljuje za novi investicijski ciklus kroz ulaganje u daljnju automatizaciju i povećanje kapaciteta proizvodnje, što će osigurati još veću konkurentnost tvrtke na domaćem i inozemnim tržištima. Svoju misiju sam definira tako da: “Svakodnevno život činiti lakšim i ljepšim kreirajući poslastice koje će svojom izvrsnošću usrećiti, obogatiti i osvojiti potrošača i njegovu obitelj.”

Temeljeći svoju odluku na prikazanim razlozima, Osječko-baranjska županija je odlučila dodijeliti svoju Nagradu u području gospodarstva Društvu s ograničenom odgovornošću Kandid, Osijek za iznimna pregrnuća i rezultate ostvarene u stvaranju optimalnih uvjeta unaprjeđivanja proizvodnje i plasmana proizvoda kao značajnog doprinosa jačanju gospodarske osnove županije.

Kombel d.o.o. za komunalne djelatnosti Belišće

(“Zelena povelja Osječko-baranjske županije”, 1997.)

Djelatnost zbrinjavanja komunalnog otpada i održavanja čistoće, te opskrbe pitkom vodom, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda koju obavlja Kombel Belišće, ustrojen 1993. godine, od neposrednog je ekološkog značenja za sredinu u kojoj djeluje.

Potrebi očuvanja vrijednosti prirodnog okoliša, sanacije njezinih oštećenih dijelova u interesu očuvanja ravnoteže prirodne zajednice i kakvoće okoliša za dobrobit sadašnjih i budućih naraštaja, Kombel je odgovorio ustrojavanjem organiziranog odvoza komunalnog otpada iz svih naselja s područja Grada Belišća, sanacijom 9 lokacija na kojima se nekontrolirano odlagao komunalni otpad, sadnjom 250 sadnica s ciljem formiranja zaštitnog zelenila oko gradske deponije komunalnog otpada, izgradnjom sustava za prikupljanje oborinske vode s deponije, ograđivanjem deponije, ustrojavanjem evidencije otpada i nadzora deponije, te početkom djelatnosti razvrstavanja otpada. Pokrenuo je i inicijativu za rješavanje problema odvodnje otpadnih voda u sedam naselja koja nemaju riješenu odvodnju, a izradom i realizacijom dijela Plana vodoopskrbnog sustava cijelog područja Grada Belišća osigurana je pitka voda, time i

zaštita zdravlja znatnog dijela pučanstva na ovom području. Održavanjem zelenih površina i čistoće grada Kombat daje svoj značajan doprinos komunalnoj i ekološkoj urednosti Belišća.

Tek svijest svih građana o potrebi zaštite i očuvanja okoliša, može dugoročno jamčiti poboljšanje kvalitete življenja. Stoga se Kombat angažirao i u edukaciji mještana putem naputaka o postupanju s komunalnim otpadom te održavanjem skupova u mjesnim odborima s ciljem razmatranja načina otklanjanja problema zagađivanja voda i tla ispuštanjem otpadnih voda u otvorene kanale za oborinsku vodu.

Stoga se Društvu s ograničenom odgovornošću za komunalne djelatnosti Kombat Belišće u znak priznanja dodjeljuje "Zelena povelja Županije Osječko-Baranjske" za ostvarene rezultate u saniranju oštećenih dijelova okoliša i daljnjem sprječavanju onečišćenja radi promicanja kvalitete življenja i zdravlja ljudi.

Misna vina d.o.o., Trnava

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2015.)

Iako se ne zna kada je čovjek popio prvu čašu vina, oduvijek se ta kreposna tekućina koja blagotvorno osvježava i nagrađuje usta, smatra Božjim darom. O toj nepcu miloj kapljici ispredaju se mnoge legende, dostojne da je uvedu i u vjerske obrede i običaje. Ima li stoga mjesta čuđenju što je proizvodnju vina koja svojom visokom kvalitetom dosižu naziv misnih, uz pomoć enologa vodio teolog. Povijest ovih vina vezanih uz dakovačku biskupiju seže u 13. stoljeće. Vinograd u Trnavi, saden nakon izгона Turaka uz onaj u Mandićevcu, na obroncima Krndije, te podrumi koje je podigao biskup Strossmayer osnova su danas čuvenih "misnih vina".

Vrhunski traminac, chardonnay, graševina, merlot i cabernet danas teku s 30 hektara trnavačkih vinograda. Prošireni su vinogradi, zasađene nove sorte, povećan kapacitet vinarije, uvedena suvremena tehnologija proizvodnje te zaštićeno geografsko porijeklo ovih vina koja jedina, uz mandičevačka, smiju nositi naziv misnih.

S godišnjom proizvodnjom od 150.000 do 170.000 l vina i kapacitetima za 400.000 litara vina, trnavačka vinarija postala je poznata po proizvodnji vina vrhunske kvalitete sve do razine predikatnih, a od 2008. godine i krunom vinogradarske proizvodnje - ledenom berbom traminca. Ledena vina ovih vinograda svojom vrhunskom kvalitetom osvajaju naslove apsolutnih šampiona na brojnim domaćim, regionalnim i međunarodnim sajmovima vina. Veliku medijsku pozornost privuklo je najprestižnije i najutjecajnije svjetsko vinsko natjecanje za Decanter World Wine Awards u Londonu 2012. godine na kojem je 14.119 uzoraka vina iz cijelog svijeta ocjenjivao žiri sastavljen od vodećih svjetskih vinskih eksperata. Ledeno vino traminac 2009. trnavačkih vinograda tada je osvojilo Regional Trophy Awards čime je s vinima iz Slovenije, Njemačke, Kanade ušlo u završnicu izbora za osvajanje svjetskog šampiona u ovoj kategoriji. Nesporno, ova priznanja predstavljaju značajan doprinos i izgradnji imidža vrhunske kvalitete hrvatskih vina, a osobito vina ovog područja, i brendiranju Hrvatske kao vinske zemlje. Zbog složenog i rigoroznog procesa ocjenjivanja, nagrade osvojene na ovom natjecanju nose veliki međunarodni značaj koji otvara put i na međunarodna tržišta.

Ugled, a time i plasman misnih vina raste ne samo zahvaljujući nagradama. Samo u prva tri mjeseca 2015. godine prodano je gotovo 30% vina više nego u istom razdoblju prethodne,

a u 2014. godini Misna vina su ukupni prihod povećala za 36,84 % u odnosu na prethodnu. To je rezultat i ulaganja u tehnologiju proizvodnje tijekom 2014., osobito u rashladnu tehnologiju u funkciji kontrolirane fermentacije u vrijeme berbe i dozrijevanja vina tijekom godine. No, na tome ne staje. U pripremi su projekti nabave nove poljoprivredne mehanizacije i opreme za obradu vinograda i voćnjaka te restrukturiranja postojećih nasada vinograda.

Trnavački vinogradi s vinarijom onkraj vinsko-turističke ceste Zlatarevac Trnava čiji su sastavni dio, značajan su dio oblikovanja novog turističkog proizvoda. U toj je funkciji i adaptacija biskupskih podruma, poznatih po arhivskim vinima koja dokazuju postojanje izvanrednih berbi i svesrdnog ulaganja, znanja i ljubavi u vrhunski proizvod.

U vrhunskom trnavačkom tramincu i drugim misnim vinima ovog vinogorja danas uživaju i ljubitelji vina i izvan naših granica. Misna vina su brend višestrukog značenja. Upravo stoga, trgovačkom društvu Misna vina iz Trnave dodjeljuje se Nagrada Osječko-baranjske županije za iznimna ostvarenja u 2014. godini u području gospodarstva za značajna postignuća u razvoju vinogradarstva i vinarstva.

Našicecement d.d. Našice

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 1998.)

Dioničko društvo Našicecement osnovano 1981. godine, tijekom svog razvoja primijenilo je strategiju raznolikosti proizvodnje i usvajanja novih programa, te proizvodni sustav danas uključuje: proizvodnju žbuke, opearskih proizvoda, betonaru, projektiranje, gradnju objekata te unutarnje opremanje, ali i proizvodnju i distribuciju poljodjelskih proizvoda (visoko kvalitetno vino). Trenutno zapošljava 480 djelatnika i prošle godine je proizvelo više od 700.000 tona cementa i "namala" - hidrauličkog veziva za žbukanje.

U sastavu koncerna Našicecement djeluju i društva s ograničenom odgovornošću: Syman i Feravino. Syman d.o.o. cijenjeni je i poznati proizvođač opreme za kupaonice od sintetičkog mramora, ekskluzivnog i unikatnog dizajna europskog i svjetskog standarda. Feravino d.o.o. za proizvodnju i pakiranje vina, sve je traženiji proizvođač visoko kvalitetnih vina na hrvatskom vinskom tržištu. Visoka razina kvalitete vina osigurana je ulaganjima u tehnologiju proizvodnje vina, a dobro izabranim marketinškim pristupom vraćen je ugled vinariji. Početkom 1997. godine u cilju kompletiranja programa proizvoda i usluga za stambenu izgradnju za tržište ovo društvo je kupilo Novogradnju d.d. građevinsko poduzeće u stečaju iz Našica i spojilo je s postojećom građevnom grupom u cementari, te tijekom 1997. godine ustrojava tvrtku Našički interijer d.o.o. S istim ciljem kupljena je i Slavonija, industrija graditeljskih materijala d.d. Našice, najveća ciglana u Slavoniji, te se na taj način rasprostranjenošću proizvodnog programa nastoji povećati poslovna fleksibilnost neophodna za udovoljavanje tržišnim i gospodarskim prilikama.

U prethodnoj i ovoj godini učinjeni su znatni naponi da bi se investiralo u pogon linije za pakiranje i paletizaciju cementa, remont hladnjaka za klinker, te gradnju silosa klinkera kapaciteta 40 tisuća tona. Rezultat svih tih napora jeste činjenica da je tehnološki proces proizvodnje i pakiranja cementa kompjutorski vođen te da je na taj način ostvarena najviša razina tehnologije u ovom području. Našicecement je u završnoj fazi uvođenja sustava kakvoće ISO-

9000, kako bi kvaliteta proizvoda bila i svjetski prepoznatljiva, a nova linija za pakiranje cementa u EKO vreće koje su biorazgradive doprinos je naporima za očuvanje čovjekova okoliša. Za primijenjenu tehnologiju Dioničko društvo Našicecement je na "Inovi '97", VI. hrvatskom salonu inovacija održanom u Zagrebu 1997. godine dobilo Brončanu plaketu.

Ovdje valja istaći da koeficijent vlastita financiranja u 1997. godini pokazuje da je čak 74% svih investicija u 1997. godini bilo iz vlastitih sredstava. I uz sve to prosječna neto plaća u 1997. godini za preko 35% je veća nego prosječna neto plaća u gospodarstvu Republike Hrvatske. Dobit nakon oporezivanja je u 1997. godini u odnosu na 1996. godinu porasla za 22,7%, ukupni prihod za 35,5%, a izvoz je porastao za 21,18% i u ukupnom prihodu tvrtke sudjeluje s 22,32%.

Iz rečenih razloga Dioničkom društvu Našicecement Našice dodjeljuje se u znak priznanja za naročito uspješno organiziranje rada i poslovanja te uvođenje suvremenih metoda u ekonomsko-tehnološki proces i ostvarene značajne radne i poslovne rezultate, Nagrada Osječko-baranjske županije u području gospodarskih djelatnosti.

OPG Gorana Guska na "Orlovom putu"

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2012.)

Što u uvjetima nasrtljive tehnološke civilizacije suvremenog čovjeka, koja nastoji pokoriti i podjarmiti prirodno okruženje svoga nastanka, znači - živjeti u suglasju s prirodom? Pa, kada ljudska zajednica, vođena interesom posjedovanja ili profita umjesto odgovora nudi samo isprazne deklaracije, traženje odgovora na ovo sudbinsko pitanje opstanka života na ovom planetu koji je čovjek Zemljom nazvao, prepušteno je svakoj ljudskoj jedinki zasebno.

U potrazi za odgovorom, u potrazi za smislom života obitelj Gorana Guska počinje živjeti vlastiti san. S dosta hrabrosti, početkom brojanja godina ovog milenija, udobnost suvremenog četverosobnog stana u Osijeku zamjenjuje sa 7 ha velikom livadom na rubnim dijelovima Kopačkog rita. Odabrali su mjesto na kojem mogu osjetiti blagi zvuk vjetra kad se poigrava licem močvare kao i njegov miris očišćen podnevnom kišom i zasladen mirisom poljskog cvijeća. Svojim rukama, trupcima crnog bora spojenim drvenim klinovima i pokrivenim baranjskom trskom, podiže Goran svoj novi dom. Za svoje imanje preuzima ime "Orlov put", ime koje su mu nadjenuli orlovi štekavci Kopačkog rita, koji lepetom svojih moćnih krila uznemiruju njegovo nebo. Goran je zaglušujuću buku motora zamijenio konjskim kasom i smrdljive ispušne plinove limenog ljubimca opojnošću tek iznikle trave Kopačkog rita, a supruga mu Irena notne zapise glazbene učionice svoje profesije, pijevom slavuja. Mnogi Biljani vidaju Gorana kako u ranim jutarnjim satima na konju odlazi na kavu ili jaše kroz Kopački rit. U svoj život i život svoje obitelji utkao je temeljni zakon koji je suvremeni čovjek zaboravio: nebo iznad čovjeka, zemlja kojom hodi i plodovi koje ona nudi, neizmjereno su bogatstvo koje treba voljeti, čuvati i njegovati. Izolirano šumom i udaljeno od prometnica izrasta živopisno imanje koje oduzima dah.

Goran, visokoobrazovani poljoprivrednik oduvijek je želio proizvoditi zdravu hranu za sebe, te ju je nakon ostvarenja te želje ponudio svojim prijateljima, gostima i konačno kupcima. Među pionirima je ekološke poljoprivredne proizvodnje u Hrvatskoj, ta sedmi je u državnom registru, a već 2008. proglašen najboljim mladim hrvatskim poljoprivrednim proizvođačem.

Na zemljištu koje se 25 godina odmaralo od kemijskih preparata uz čisto ekološko povrće, mirišu jabuke, kruške, jagode, kupine... Uz savjetodavnu pomoć sveučilišnih stručnjaka razvija ručnu proizvodnju. Sirupi, sokovi, kupinovo vino, džemovi, ajvar, kečap, kiseli krastavci, turšija - teku s ovog imanja. Mada njegov cilj nije proizvodnja velikih količina već proizvodnja čistih ekoloških proizvoda, interes raste narudžbama u 2011. za 7 tona ajvara i 100 hektolitara soka. Svojom zdravom hranom on osvaja hrvatsko tržište. Njegove su jabuke slade od grožđa, a džemovi 75% čistog voća. Ovo gospodarstvo omogućava prepoznavanje već zaboravljenih punih okusa i mirisa svježe prerađenog prirodnog voća, povrća i mesa.

Svoj san, Goran i njegova obitelj rado dijele s drugima. Gosti im nisu samo osviješteni zaljubljenici u prirodu, zdravu prehranu i seoski način života. Sve češće su domaćinom velikom broju organiziranih skupina djece vrtićke i školske dobi za koje organiziraju radionice u kojima ih poučavaju ekološkoj proizvodnji. Otvoreni očiju djeca "gutaju" veliko neograđeno imanje s pogledom duboko u baranjsku ravnicu i druže se s konjima, kravama, svinjama, kokošima, zečevima, kozama i ovcama, koje moguće nikada do tada nisu vidjeli. U suradnji s pedagoškom stručnom službom oblikuju se novi nastavni oblici utemeljeni na osobnom iskustvu svakog učenika kako poštovati i voljeti zemlju. Snažni izravni doživljaj prirode u ovih malih ljudi potiskuje surogate računalnih i video interpretacija. Edukacijski seminari, ekološke radionice i stručni skupovi nisu rijetkost na ovom imanju. Želi li se okušati u radu na zemlji, u branju plodova te zemlje, svaki posjetitelj i to može iskusiti, baš poput jednostavnih domaćih jela kakva su im pripremale njihove bake. "Orlov put" postaje mjesto dijeljenja radosti života uz uobičajeni završetak posjete vožnjom starim fijakerom po baranjskim livadama i ritkim šumama. I stoga obitelj Gusak poziva: udite u naš svijet.

Život Obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva Gorana Guska na "Orlovom putu" nije samo zanimljiva priča o tome kako živjeti svoj vlastiti san. On je i potvrda odgovornosti za prirodno okruženje koje nam daje i održava život, on je primjer koji bi mogao biti uzorom i širim ljudskim zajednicama. On poučava kako osigurati cjelovito očuvanje vrijednosti biološke raznolikosti prirodnih zajednica i očuvati ekološki sklad, kako racionalno koristiti prirodu i njezina dobra kao osnovni uvjet zdravog i održivog razvoja. Na taj način, iznimnom djelatnošću i rezultatima pridonosi oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša i promicanju potrebe zaštite okoliša. Iz ovih razloga, Osječko-baranjska županija mu dodjeljuje svoju "Zelenu povelju".

OPG Piljić Nada za seljačko domaćinstvo "Ivica i Marica", Karanac

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2015.)

Ruralno područje je čovjekov prirodni ambijent, u njemu se on ugodno osjeća i odmara i rado mu se vraća. Vrijeme mijena, međutim, ugrozilo je njegove poljoprivredne značajke što prati i njegova depopulacija. No čovjekova želja za povratkom nije minula, dapače. Urbana zasićenost, problemi urbanih sredina, urbanom čovjeku ruralni prostor sve više čini atraktivnim pribježištem. Mijene u strukturi i usmjerenjima turizma to potvrđuju. Povećava se interes za putovanja na selo, selo i ruralni predjeli ulaze u uži krug interesa sve većeg broja turista. Na tim osnovama izrasta koncept i praksa razvoja ruralnog turizma kao značajne razvojne šanse kontinentalne Hrvatske i oblika revitalizacije ruralnog prostora. Zahvaljujući individualnim ini-

cijativama, ali i poticajima narastaju seoska domaćinstva koja preuzimaju ulogu organizatora i promotora ovog oblika gospodarstva.

I Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Piljić Nada kao organizator i nositelj seljačkog domaćinstva "Ivica i Marica" u Karancu priča svoju priču ruralnog turizma. Seljačko domaćinstvo bajkovitog imena "Ivica i Marica" gospodarstvo je male tročlane obitelji iz Osijeka koja se zasitila užurbanog životnog ritma i pronašla svoj mir u idiličnom etno selu Karanac, podno Baranjskog brda. Koristeći temeljne prednosti ruralnog turizma oličene u mirnoj sredini, odsutnosti buke, očuvanom okolišu, komunikaciji s domaćinima, domaćoj prehrani, mogućnosti upoznavanja seljačkih poslova oblikovali su svoj tržišno zanimljiv ruralni turistički proizvod. Smještaj u apartmanima građenim starim materijalima i tehnikama i oplemenjenim sadržajima visokog stambenog standarda, priprema domaće tradicionalne hrane po izboru, organiziranje jahanja, vožnja fijakerom i seljačkim kolima, rolanje, vožnja biciklom, degustacija vina, druženje s domaćim životinjama, sudjelovanje u radovima u domaćinstvu, karaoke, tamburaška ili romska glazba, organizacija proslava, izleta i raznih prezentacija, posebno poslovnih sastanaka i team buildinga, čini boravak u ovom domaćinstvu bajkovitim. S gastronomskog stanovišta, u ovom prelijepom seoskom gospodarstvu nude se jela i hladne plate samo od onoga što mogu ponuditi najbolji baranjski proizvođači i vinari pa se tako ova gurmanska i vinarska regija doslovce prostire po stolovima "Ivice i Marice".

Ovakav standard nastajao je postupno, kontinuiranim ulaganjem u objekt i prateće sadržaje. Od 2009. godine do danas povećavani su smještajni kapaciteti na 20 kreveta, izletišta s 50 na 80 osoba, sazidan "špajz" za domaće proizvode i "vešeraj", podignuta nadstrešnica s roštiljem, pekom i malom kuhinjom s 30 sjedećih mjesta, uređena sala za poslovne prezentacije i "fešte" zatvorenog tipa, uvedeno plinsko grijanje i kanalizacija, uređeno dječje igralište, nabavljeni fijaker i seljačka kola, nabavljeni konji i druge domaće životinje... Razvojem, kategorizirana kvaliteta usluge podignuta je s tri na četiri sunca. Ni financijski rezultati ovih ulaganja nisu izostali. U odnosu na 2009. prvu godinu poslovanja, u 2014. godini vrijednost ostvarenog prometa je gotovo pet puta veća.

U potvrdu njegovoj kvaliteti, tek prisjećanja radi, u natječaju za izbor najboljeg hrvatskog seljačkog domaćinstva - ugostiteljskog i ruralnog ambijenta koji zadovoljava sve kriterije poslovnog i gastronomskog utočišta, Gastrofej 2014. u organizaciji "Poslovnog dnevnika", po odluci gostiju, domaćinstvo "Ivica i Marica" se kao jedino iz regije našlo među osam finalista.

Ocjenjujući da su iznimnim naporima ostvareni rezultati koji potvrđuju razvojnu vrijednost koncepta ruralnog turizma, Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju Nagradu u području gospodarstva Obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu Piljić Nada kao organizatoru i nositelju seljačkog domaćinstva "Ivica i Marica" u Karancu, za značajne radne i poslovne rezultate u razvoju ruralnog turizma.

Osijek-Koteks d.d., Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2009.)

U vremenu rastuće gospodarske krize teško je pronaći tvrtku koja se rezultatima svoga poslovanja nameće za isticanje primjera drugima. Dioničko društvo Osijek-Koteks pripada

tom uskom krugu, o koji se oslanja gospodarski rast i razvoj Osječko-baranjske županije. Ulaganjem u tehnologiju i znanje izraslo je jedno od najznačajnijih građevinskih poduzeća u Republici Hrvatskoj, osobito u djelatnosti cestogradnje, koje se može pohvaliti velikim brojem realiziranih građevinskih poduhvata visoke zahtjevnosti i složenosti.

U gotovo svakoj autocesti u Hrvatskoj ugrađen je i trud ove tvrtke. Samo u posljednjih pet godina na Autocesti Zagreb-Lipovac izvela je dionice Velika Kapanica-Županja i Županja-Spačva, na Autocesti Zagreb-Split dionicu Zadar-Benkovac, na Jadranskoj autocesti dionicu Tunel Sveti Rok-Maslenica-Zadar. Izgradnja "Slavonike" europskim prometnim koridorom V/c od Sredanaca do Đakova, a potom od Đakova do Osijeka rezultat je njenog rada. Ovome treba pridružiti Zapadnu obilaznicu Osijeka, Južnu obilaznicu Vinkovaca, obnovu državne ceste Beli Manastir-Valpovo i druge kao i projekte u tijeku poput Sarajevske obilaznice.

Razvijajući projekte visokogradnje, Osijek-Koteks je izgradio velike prodajne centre trgovačkih lanaca Getro, Billa, Alastor, Kaufland, Mercator, Lidl, Obi, Interspar. Tijekom 2008. godine pod pritiskom roka za dovršenje za potrebe Svjetskog rukometnog prvenstva u Osijeku je dovršio izgradnju Nastavno-športske dvorane. Značajan je broj gradilišta u Osijeku na kojima ova tvrtka gradi stambeno-poslovni centar: Kappa, Autobusni kolodvor kao projekt javno privatnog partnerstva s Gradom Osijekom te stambene objekte u Aninoj i Strossmayerovoj ulici u Osijeku.

Ove poslovne uspjehe pratili su i odgovarajući financijski rezultati koji govore o kontinuiranom rastu ove tvrtke od ukupne aktive od 406 milijuna kuna krajem 2005. godine do više od milijarde kuna tri godine kasnije, od negativnog rezultata od više od 4 milijuna kuna iz 2001. godine do pozitivnog krajem 2008. godine s iznosom od 51,6 milijuna kuna. Istodobno broj zaposlenih je u posljednjih osam godina značajno rastao: od 680 zaposlenih 2001. godine do 1.069 zaposlenih radnika u 2008. godini. U tom osmogodišnjem razdoblju prihod po zaposlenom porastao je za više od tri puta.

Ove rezultate Osijek-Koteks zahvaljuje resursima kojima danas raspolaže, svojim ulaganjima u obrazovanje kadrova i njihovo zapošljavanje te tehničku bazu i tehnologiju rada. Nju danas čini 5 betonara i tvornica betonske galanterije, 5 asfaltnih baza s pratećim voznim parkom (57 teretnih i 84 osobna vozila) i 204 radna stroja potrebna za ugradnju asfalta i betona, kao i vlastiti laboratorij za beton, asfalt i geomehaniku.

Podižući razinu vlastite organiziranosti Osijek-Koteks je 2006. godine dosegao certifikat ISO 9001:2000 kao dokaz o implementaciji sustava upravljanja kvalitetom unutar samog poduzeća, a od 2008. godine i suglasnost Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva za građenje građevina I. skupine zahtjevnosti, svojevrstu licencu za izvođenje naj-složenijih radova.

Ove rezultate, uz stečene licence, pratila su i strukovna priznanja među kojima valja izdvojiti Plaketu Zlatna kuna koju mu je kao najuspješnijem trgovačkom društvu u Županiji u kategoriji velikih trgovačkih društava dodijelila Hrvatska gospodarska komora. Ovim priznanjima danas pridružujemo i Nagradu Osječko-baranjske županije za ostvarivanje značajnih radnih i poslovnih rezultata od osobitog interesa za unaprjeđenje gospodarstva i jačanje gospodarske osnove Županije.

OTOS d.o.o. Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2002.)

Ortopedska tehnika Osijek - Slavonija sa skraćenim nazivom OTOS d.o.o. Osijek pedeset godina izrasta iz zanatske radionice za izradu ortopedskih pomagala s promjenjivim uspjehom. Do 1986. godine tvrtka sa 27 zaposlenika u velikim je teškoćama. Nova strategija razvitka i poslovanja zasnovana na načelima "knowledge economy", ubrzo počinje davati prve rezultate. Podizanje razine stručnih znanja zaposlenika i njihove motivacije dovodi do širenja proizvodnog programa.

Današnji OTOS čine četiri međusobno usko povezane cjeline: obučarska radionica, protetičko-ortotička radionica, laboratorij za umjeravanje i popravak tlakomjera te sanitetska kuća - savjetovalište. Proizvođač ortopedske obuće i pomagala, postaje i savjetnik invalidima i drugim ljudima kojima je potrebna ova vrsta pomoći u ublažavanju posljedica fizičkih nedostataka. Visoku razinu proizvodne kvalitete potvrđuje i podatak da ova kuća ortopedskim pomagalicama opskrbljuje i članove hrvatske paraolimpijske reprezentacije.

Poslovni uspjeh ove tvrtke danas u većinskom vlasništvu Stjepana Getoša u kojoj preko 20% udjela ima HVIDR-a, zasnovan je na visokoj razini primijenjenih stručnih znanja. U 2001. godini počela je edukacija zaposlenika s ciljem usvajanja sustava kvalitete ISO 9000 i drugih tehničkih normi, kao preduvjeta za uspješni izlazak na europsko tržište. Ove napore pratilo je ulaganje u novu tehnologiju i poboljšanje uvjeta rada. Rezultati nisu mogli izostati. U 2000. godini tvrtka je ostvarila ukupan prihod u iznosu od 11,08 milijuna kuna što je u odnosu na prethodnu godinu povećanje od 34%. Trend uvećanja dobiti nastavljen je i u 2001. godini. Po zaposlenom ona je ostvarena u iznosu od 82.200,00 kuna što je u odnosu na 1999. godinu povećanje od 58%. Ove rezultate ne prati otpuštanje, već naprotiv, novo zapošljavanje i porast razine plaća čiji je prosjek po zaposlenom 3.900,00 kuna.

Razvojni projekti i vizije slijede prikazane trendove. Zanatska radionica odavno je to prestala biti, ne samo po svojoj financijskoj moći, već prije svega po dosegnutoj tehnologiji i kvaliteti proizvodnje i drugim ostvarenim rezultatima. Poduzetništvo zasnovano na primjeni znanja uz podizanje motivacije zaposlenih omogućava prerastanje granica maloga gospodarstva. U tome osječki OTOS dokazuje ispravnost modela znanstveno zasnovanog poduzetništva.

Stoga se za ostvarivanje značajnih radnih i poslovnih rezultata zasnovanih na suvremenim tehničkim, tehnološkim i ekonomskim dostignućima i spoznajama, Društvu s ograničenom odgovornošću OTOS, Osijek dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području gospodarskih djelatnosti.

Panturist d.d. Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 1998.)

Panturist, dioničko društvo za prijevoz putnika u cestovnom prometu, osnovano je 1956. godine kada je kao "Autoreparatura" prometovalo samo s dva autobusa na dvije međuopćinske linije, da bi danas izraslo u jednog od najznačajnijih prijevoznika u Hrvatskoj s više od 150 registriranih linija i više od 700 polazaka u tuzemnom i međunarodnom prijevozu putnika. Nakon privatizacije tvrtke započinje konstantno povećanje broja zaposlenih, pa je od 1992. godine do danas primljeno 220 novih djelatnika, tako da danas tvrtka ima 355 zaposlenih.

Tijekom posljednjih pet godina kupljeno je preko 70 što novih, što rabljenih autobusa i drugih vozila. Vlastitim investiranjem i putem direktnog kreditiranja od strane ino-dobavljača Panturist je došao do najkvalitetnijeg voznog parka među prijevoznicima u Republici Hrvatskoj. Osim podizanja kvalitete voznog parka u Panturistu je započeo proces modernizacije informacijskog sustava uvođenjem kompjutorizirane prodaje autobusnih karata na kolodvorima i zamjenom postojećeg informacijskog podsustava u upravi tvrtke suvremenijim, a investiralo se i u prostor na autobusnom kolodvoru u Đakovu.

Posljedice rata, ratne štete i gubitak tržišta Panturist nadomješta politikom agresivnog nastupa na međunarodnom tržištu i devizni priliv je iz godine u godinu u porastu. Kao jedan od najvećih "Pool partnera" vodećim europskim prijevozničkim tvrtkama Panturist održava brojne međunarodne linije.

Osnovni financijski pokazatelji poslovanja Panturista ukazuju na njegovu vodeću poziciju u odnosu na ostale tvrtke iste djelatnosti u Republici Hrvatskoj. Tako je dobit po zaposlenome u prvom polugodištu 1997. godine u Panturistu veća za više nego tri puta u odnosu na prosjek ostalih prijevozničkih tvrtki u Hrvatskoj, prosječna neto plaća za isto razdoblje veća je za 13% u odnosu na prosječnu neto plaću tvrtki iste djelatnosti u Hrvatskoj. Od 1993. godine do danas ukupni prihod se utrostručio, dobit prije oporezivanja četiri je puta veća, a prosječna neto plaća je tri puta veća.

Iz rečenih razloga Dioničkom društvu Panturist Osijek dodjeljuje se u znak priznanja za ostvarivanje značajnih radnih i poslovnih rezultata kojima se pridonosi jačanju gospodarske osnove Županije, Nagrada Osječko-baranjske županije u području gospodarskih djelatnosti.

Ravlić u.t.d., Osijek, vl. Zlatko Ravlić

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2012.)

Sve je počelo 60-tih s "Plavim podrumom". Od tada, iz godine u godinu djelatnost obrta Zlatka Ravlića ne postaje samo poznatija već i sve značajnija u razvoju osječkog gospodarstva.

Početak 90-tih Zlatko Ravlić, uz ugostiteljstvo otvara svoju prvu mesnicu na osječkoj tržnici. Prihvaćen od kupaca, odlučuje se na nove. Povećani plasman zahtijeva uredno snabdijevanje, a ovo odgovarajuću proizvodnju. Stoga 1994. između Josipovca i Petrijevaca započinje izgradnju klaoničkog pogona, čime stvara preduvjete za otvaranje novih maloprodajnih mjesta i suradnje s trgovačkim lancima. Na pragu novog milenija, 2002. godine, otvara modernu zgradu za preradu mesa. Osmišljen je vizualni identitet novih proizvoda, te započinje proizvodnja trajnih i polutrajnih mesnih proizvoda. Izgradnja zgrade nove klaonice, otvorene 2008. godine, usklađene s državnim i standardima Europske unije, predstavlja razvojni skok kojim se završava transformacija ka modernom organiziranoj mesnoj industriji smještenoj u suvremenom kompleksu. No, pravi poduzetnički duh nikada ne miruje. Ravlić već pokreće izradu projekta za izgradnju nove rasjekaonice mesa s pakirnicom, te proširenje prerade polutrajnih i trajnih mesnih proizvoda.

Danas je tvrtka Ravlić poznati proizvođač svježeg mesa i polutrajnih i trajnih mesnih predevina te klaoničar. Poznata je po nizu svojih proizvoda i izvan državnih granica, a njezini slavonski kuleni i slavonska kobasica nositelji su i međunarodnih priznanja. Na tržištu je prisut-

na putem svojih 19 specijaliziranih prodavaonica u 10 hrvatskih gradova i putem veleprodaje trgovačkim lancima i domaćim poduzećima, a otvara i izvozne poslove. O uspjehu ove orijentacije govore i financijski pokazatelji. Unatoč teškoj gospodarskoj situaciji u 2011., ukupni prihodi raste za 10% u odnosu na prethodnu godinu, dobit tekuće godine povećala se za 12%, a za isti postotak raste i broj zaposlenih.

Ove rezultate iznjedrila je strategija ulaganja u novu tehnologiju usklađenu sa zahtjevima zaštite okoliša osobito zbrinjavanjem klaoničkog otpada, optimalna organizacija koja osigurava maksimalnu učinkovitost proizvodnog procesa, primjena europskih standarda u proizvodnji hrane zajamčena sustavom kvalitete HACCP, pravilan odabir proizvodnog usmjerenja baziran na tradicionalnim proizvodima koji predstavljaju slavonski brand i, naravno, vrsni stručnjaci.

Dosegnuto obvezuje. Već su započete pripreme projekata novog ulaganja u rekonstrukciju dijela pogona radi povećanja kapaciteta rashlade, pakiranja proizvoda u kontroliranoj atmosferi, te proizvodnje novih trajnih mesnih proizvoda.

Tvrtka Ravlić primjer je što može učiniti ambiciozna, dobro utemeljena poduzetnička inicijativa. A sve je počelo 60-tih s "Plavim podrumom". Cijeneći rezultate koje daje razvoj zasnovan na vlastitoj proizvodnoj orijentaciji i raspoloživim resursima, tvrtki Ravlić, ugostiteljsko-trgovačke djelatnosti Zlatka Ravlića iz Osijeka dodjeljuje se Nagrada Osječko-baranjske županije za iznimna postignuća u području proizvodnje hrane ostvarena kvalitetnom poduzetničkom inicijativom.

Ricardo d.o.o., Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2010.)

U vremenu posvemašnje gospodarske krize iskazane smanjenjem gospodarskih aktivnosti, nelikvidnošću, bankrotima, stečajevima, gubljenjem posla i otpuštanjem radnika rijetki su primjeri uspješnog poslovanja i razvoja, rijetki primjeri koji potvrđuju snagu poduzetničke inicijative. Ovo je posebno značajno u negda bogatoj regiji, osiromašenoj do razine nerazvijenog državnog područja.

Tvrtka Ricardo d.o.o. iz Osijeka upravo je takav primjer, primjer koji ohrabruje. Osnovana kao mala trgovina prometnula se u značajnu kariku gospodarskog lanca povezivanja proizvodnje i potrošnje. "Trgovinu iz susjedstva" na usluzi sugrađanima danas prepoznajemo kao značajnog nositelja djelatnosti skladištenja te makro i mikrodistribucije. Visoka razina kvalitete usluge, sigurna i brza distribucija prilagođena zahtjevima korisnika osigurala je Ricardu poziciju jednog od najvećih logističara u području mikrodistribucije u regiji. Usluga obuhvaća preuzimanje robe na lokaciji korisnika usluge, transport u vlastito skladište te u konačnici prijevoz i predaju robe krajnjem kupcu na području slavonsko-baranjske regije. Uslugu prijevoza robe velikim transportom i na veće udaljenosti ova tvrtka obavlja na cjelokupnom teritoriju Republike Hrvatske. Ricardo raspolaže s 5.212 m² skladišnog prostora od čega 2.230 m² zatvorenog tipa te vlastitom hladnjačom kapaciteta 1.000 m³.

Ovoj funkciji podređena su kontinuirana ulaganja u snaženje tehničke infrastrukture. Ulaganjima u uređenje skladišnog prostora, te povećanje i modernizaciju voznog parka u prethodne tri godine u iznosu od 15 milijuna kuna Ricardo je u 2009. godini pridodao rekordnu

investicijsku aktivnost od 11 milijuna kuna. Izgrađeno je vlastito parkiralište za teretna vozila površine 4.500 m² te udvostručen broj vozila, tako da Ricardo danas raspolaže sa 76 voznih jedinica od kojih je polovina nosivosti od 22 do 25 tona.

Ovakav pristup organizaciji poslovanja potvrđuju i poslovni rezultati tvrtke. Tvrtka Ricardo d.o.o. posljednjih nekoliko godina bilježi uzlazne trendove poslovanja, a 2009. godina predstavlja do sada najbolju godinu poslovanja ove tvrtke. U odnosu na prethodnu godinu ukupni prihod je porastao za 38%, broj zaposlenih se u odnosu na 2006. godinu udvostručio na 87 zaposlenih, a ostvarena dobit u odnosu na prethodne godine učetverostručila te je iznosila gotovo 4 milijuna kuna, gotovo 45 tisuća kuna po zaposlenom.

Ohrabrena vlastitom uspješnošću poduzetnička inicijativa Ricarda ne jenjava. Na 12 ha tvrtka je podigla vlastite nasade jabuka i konzumnih šljiva primjenjujući najsuvremenije metode proizvodnje, te od 2008. godine ostvarila izvoz jabuka iz vlastite proizvodnje u Bosnu i Hercegovinu. Na području Poslovne zone Darda podiže distributivni centar i ULO hladnjaču u kojoj je moguće bitno poboljšati skladištenje poljoprivrednih i vrtlarskih proizvoda, uz maksimalno produženje roka skladištenja te održavanje visokog standarda kvalitete proizvoda.

Vizijom osmišljeno, trudom i znanjem ostvareno razvojno usmjerenje tvrtke Ricardo d.o.o. iz Osijeka svakodnevno se potvrđuje otvarajući perspektivu i u godinama koje dolaze. Stoga se "Zlatnoj kuni" HGK Županijske komore Osijek za ostvarene rezultate poslovanja u 2008. godini, ove godine pridružuje Nagrada Osječko-baranjske županije za izuzetna ostvarenja u području gospodarskih djelatnosti u 2009. za ostvarivanje značajnih radnih i poslovnih rezultata kojima se pridonosi jačanju gospodarske osnove Županije.

Saponia d.d., Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2013.)

U vremenima posvemašnje gospodarske i financijske krize kada mnoge tvrtke i u nas i u svijetu otpuštaju radnike i "stavljaju ključ u bravu", dioničko društvo Saponia iz Osijeka uspravna je perjanica lokalnoga, ali i nacionalnog gospodarstva. Ona je spoj tradicije duge gotovo 119 godina i suvremenih spoznaja u kemijskoj tehnologiji, poslovnoj organizaciji i marketingu. Istraživački rad te neprestani razvoj proizvoda koji su rezultat "vlastite recepture", zalag su njezine tehnološke konkurentnosti svjetskim divovima deterđentsko-toaletne industrije. Stoga se ova tvrtka ne mora bojažljivo pripremati za svjetska tržišta - ona je već podugo na njima.

Niz godina Saponia uspješno vodi tržišnu utakmicu s vodećim svjetskim brendovima u ovom tržišnom segmentu, kako na inozemnom tako i na domaćem tržištu. Već danas svoje proizvode uspješno plasira na 20-tak inozemnih tržišta, među kojima su i ona u Švedskoj i Njemačkoj, Egiptu i Tunisu, s vizijom širenja na tri nova istočna tržišta. Iako gotovo polovinu prihoda ostvaruje na izvoznim tržištima, 2012. godina je ipak bila u znaku rekordnog rasta na hrvatskom tržištu s porastom prihoda od prodaje za više od 18 posto u odnosu na prethodnu godinu. Saponia je u Hrvatskoj već osigurala vodeće tržišne pozicije u kategoriji deterđentata i omekšivača rublja, a pretpostavke za širenje na nova inozemna tržišta i jačanje vlastitih pozicija na njima stvara pojačanim ulaganjem u razvoj novih proizvoda i marketing. Povećana potra-

žnja za proizvodima na hrvatskom i izvoznim tržištima zahtijevala je i investicijske aktivnosti u tehnološke procese te je u modernizaciju i povećanje proizvodnih kapaciteta u prethodne dvije godine uloženo preko 35 mil. kuna, a u 2012. daljnjih dva milijuna EUR-a.

Od vremena palete proizvoda predstavljene reklamnom knjižicom "Na braniku higijene" 50-tih prošlog stoljeća, izrasli su brojni Saponijini brendovi - Faks helizim, Bioaktiv, Ornel, Nila, Arf, Likvi i Zirodent. Na tržište se vraća i Kalodont, proizvod čija je proizvodnja prekinuta prije 20 godina, a koji u svijesti ljudi i nadalje predstavlja sinonim za zubnu pastu. Dugogodišnja vjernost potrošača rezultat je strategije osiguranja cjelovitog pristupa kvaliteti, zadovoljenja ekoloških standarda i oblikovanja vizualnog identiteta proizvoda u skladu s tržišnim trendovima. O kvaliteti njezinih proizvoda svjedoči i znak "Hrvatska kvaliteta" kojima su oni obilježeni, što je i samoj tvrtki priskrbilo Povelju za promicanje i primjenu kvalitete u hrvatskom gospodarstvu za 2012. godinu Hrvatskog društva za kvalitetu. O kvaliteti svjedoče i Faks helizim koji je 2007. stekao status "Superbranda" u Hrvatskoj, Arf osvaja prestižnu nagradu "Trusted Brand" za 2010. dok Zirodent priskrbljuje istu nagradu za 2011. godinu. Brojna ugledna priznanja krase i samu tvrtku i njezine vodeće ljude u istraživačkom i poslovnom sektoru.

Saponia je danas vodeći hrvatski proizvođač deterdženata i sredstava za čišćenje. Uz svoje brendirane proizvode, Saponia je i sama postala i već dugi niz godina jest brend sredine u kojoj djeluje. Osobno ulaganje svih zaposlenih, istraživački rad, unaprijeđenje kvalitete, kontinuirano praćenje kupaca i zadovoljstvo potrošača su orijentacija koja je ovoj tvrtki osigurala poziciju vodeće deterdžentsko-toaletne industrije u regiji, što joj otvara put napretka i novih poslovnih uspjeha i vrata novih europskih i svjetskih tržišta.

Cijeneći dosegnute rezultate, Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju Nagradu dioničkom društvu Saponia iz Osijeka za iznimna postignuća u području gospodarskih djelatnosti ostvarena naročito uspješnim organiziranjem rada i poslovanja i uspješnom primjenom znanosti i suvremenih dostignuća u praksi čija je posljedica povećanje proizvodnje, asortimana i kvalitete proizvoda.

"Unikom" Javno poduzeće Osijek

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 1996.)

Djelatnost održavanja javne čistoće i zelenila Javnog poduzeća "Unikom" iz Osijeka od neposrednog je ekološkog značenja za sredinu u kojoj djeluje. Urednost obavljanja redovite djelatnosti ovog poduzeća u uvjetima domovinskog rata pridodala joj je i nova značenja.

Nastojanjima agresora da uništavanjem funkcija civilnog života grada oslabi i uništi žilavost njegove obrane, suprotstavljena je i hrabrost djelatnika ovog poduzeća. Ni jednog dana Osijek se nije, poput nekih drugih ratom zahvaćenih urbanih sredina, gušio u smeću. I u tim uvjetima, kućni otpad je redovito odvožen. Tragovi svakodnevnog rušenja građevinskog nasljeđa grada ubrzo su nestajali. Čak je nastavljeno i održavanje parkova, travnjaka i drugog gradskog zelenila, što je ratnom Osijeku za strana izaslanstva koja su ga obilazila davalo ne-uobičajeno "normalan" izgled, a njegovom stanovništvu sigurnost i podstrek ustrajavanju u obrani. Zbog privremene okupacije prostora za odlaganje otpada djelatnici JP "Unikom" su bili prisiljeni svoje poslove obavljati u neposrednoj blizini neprijatelja, svakodnevno se izlažući

po život opasnim rizicima. U obavljanju svojih zadataka više djelatnika je bilo oteto i zarobljeno, a sudbina jednoga od njih vrlo je neizvjesna.

Svojom brigom za životinje u Zoološkom vrtu koji se nalazio na prvoj borbenoj crti, te njihovim spašavanjem, uspjeli su sačuvati veliki broj rijetkih životinja od potpunog uništenja.

Na taj je način JP "Unikom", na svoj način se suprotstavljajući ekocidnom ratu, pridonosio saniranju oštećenih dijelova okoliša i to ne samo radi promicanja kvalitete življenja već i zaštite zdravlja ljudi otklanjanjem uvjeta pojave i širenja zaraznih bolesti.

Svoju aktivnost u saniranju oštećenih dijelova prirode, JP "Unikom" nastavlja i u današnjim aktivnostima obnove ratom, ali i vremenom uništenih zelenih pluća Osijeka.

Stoga se, zbog izuzetnih preguća i ostvarenih rezultata u saniranju ratom oštećenih dijelova okoliša te požrtvovanog rada u osiguranju kvalitete življenja i zdravlja stanovništva na području grada Osijeka, Javnom poduzeću "Unikom" Osijek dodjeljuje "Zelena povelja Županije Osječko-Baranjske".

Unikom d.o.o. za komunalno gospodarstvo, Osijek

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2011.)

Kako jednostavno zvuči definicija zadaće komunalne tvrtke kojoj je povjerena briga o čistoći, urednosti i ljepoti gradskih ulica, parkova i drugih javnih i zelenih površina. No, ta jednostavnost ne znači istodobno i lakoću u izvršenju te zadaće, pogotovo ne u gradu koji se odvijek dičio svojim zelenim plućima, okičen epitetima ekološki najurednijeg grada izricanim i potvrđivanim eko-patrolama "Vjesnika" početkom 80-tih s tri Zelene vrpce i drugim značajnim nacionalnim ekološkim priznanjima. Visoku razinu zahtjeva koji su postavili građani naučeni na kvalitetno i uredno izvršavanje usluge, čak i u ratnom okružju, dopunski složenom čine različiti osobni kriteriji i doživljaji lijepoga i urednoga.

Osijek, koga krasi ove značajke, više nego većina drugih gradova u Hrvatskoj potvrđuje svoje prožimanje s prirodnim okruženjem kojeg je sastavni dio. Zelene se linije poput kapilara šire njegovim tkivom i priključuju ga prirodnom krajobrazu koji ga okružuje. Služiti takvom gradu kao uređenoj urbanoj sredini i pružati kvalitetnu uslugu građanima toga grada nije jednostavno.

Ovoj zadaći već 50 godina nastoji odgovoriti osječka komunalna tvrtka, današnji Unikom. To je činila i suprotstavljajući se ekocidu u Domovinskom ratu. Stoga joj je, zbog izuzetnih preguća i ostvarenih rezultata u saniranju ratom oštećenih dijelova okoliša te požrtvovanog rada u osiguranju kvalitete življenja i zdravlja stanovništva na području grada Osijeka, već jednom dodijeljena županijska "Zelena povelja".

Svjestan dubine upozoravajućeg značenja često citirane poruke bijelom čovjeku: "*zapr-ljajte vaš krevet i jedne noći ugušit ćete se u vlastitom smeću*", Unikom, danas, pronalazi inovativne pristupe održavanju gradske čistoće, a osobito zbrinjavanju otpada. Otpad nije samo smeće za bacanje. Selektivnim prikupljanjem i razvrstavanjem svega što grad odbacuje kao nepotrebno, samo u sedam mjeseci količina odloženog otpada smanjena je za 14%, a prikupljene količine starog papira, primjerice, povećane za 146%. Reciklažna dvorišta, eko-otoci i

prikupljanje “od vrata do vrata”, uz sanaciju 90 i 55 novih eko kontejnera u funkciji su ovoga koncepta. Akcijom odvojenog prikupljanja zelenog otpada u okviru koje je građanima podijeljeno 40.000 vrećica, stvoreni su uvjeti podizanja velikog gradskog kompostišta.

“Osijek - grad bez divljih deponija” nije samo vizija, već ostvareni projekt saniranja 23.000 m² divljih odlagališta. Na tom se prostoru umjesto smeća danas izdiže 105 novozasadjenih platana. Svatko, pa čak i slučajni putnik-namjernik, ostaje očaran ljepotom arhitekture njegovih 10 perivoja, hladom 80 km njegovih drvoreda i cvjetnom raskoši njegova ukrasnog bilja. Samo u 2010. posadena je 671 lipa, tuja, platana, jablan, javor, grab, a u proljeće i jesen 112.500 sadnica cvijeća. Novi su ružičnjaci podignuti na 2.650 m², a nove travnate površine zasnovane na 135.000 m². Oku ugodnu ljepotu grada dopunjuje i 11 fontana koje Unikom održava.

Svjestan da sam ne može odmijeniti brigu građana za uvjete vlastitog življenja, Unikom gradi vlastitu ulogu pouzdanog partnera vrtićima, školama, udrugama i drugim organizacijama u djelovanju usmjerenom zaštiti i unaprjeđenju okoliša. On je i svojevrsna škola koja stečena znanja organizirano prenosi na najmlađe. Potičući ekološku edukaciju od najranije životne dobi prihvatio je kumstvo nad dječjim vrtićem “Mak” iz Osijeka u programu međunarodne eko-škole, što podrazumijeva uređenje okoliša vrtića te doniranje svega potrebnog za izvedbu eko-programa. Od 2006. sustavno podučava djecu o selekciji, iskorištavanju i zbrinjavanju otpada kroz edukativne radionice u vrtićima i osnovnim školama. Interes i značajan porast znanja najmlađih opravdavaju uložene napore. Edukacijski ciklus svake godine završava projektom obilježavanja Dana planeta Zemlje u koji se uključuje sve više škola.

Spoznavanju složenosti prirodne ravnoteže služe i obrazovne aktivnosti vezane uz osječki Zoološki vrt, vrt koji se diči s 11 ha svoga prostora, 108 vrsta životinja i 100.000 posjetitelja godišnje. Rijetki su gradovi koji uz sebe imaju i ovu mogućnost.

Danas je Unikom suvremena tvrtka koja koristi moderne tehnologije u poslovima postupanja s otpadom, poslovima održavanja zelenih i drugih javnih površina. On pruža usluge održavanja čistoće i održavanja zelenih površina na siguran, pouzdan, ekonomičan i ekološki prihvatljiv način. To potvrđuju i certifikati svjetskih kuća o primjeni sustava upravljanja kvalitetom ISO 9001:2008 te sustava upravljanja zaštitom okoliša prema međunarodnoj normi ISO 14001:2004. Ovi naponi pridonijeli su primicanju grada Osijeka prestižnoj turističkoj nagradi “Zlatni cvijet Europe” za koju je u konkurenciji 5.000 europskih gradova nominiran 2010. godine.

Cijeneći uložene napore i polučene rezultate te društvenu ulogu koju je ova komunalna tvrtka preuzela u razvijanju ekološke svijesti i postupanja građana, Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju “Zelenu povelju” trgovačkom društvu Unikom iz Osijeka za unaprjeđivanje stručnog djelovanja i ostvarene rezultate u saniranju, zaštiti i održavanju prirodnih vrijednosti i okoliša te za značajnu djelatnost u razvijanju ekološke svijesti i promicanje potrebe zaštite prirode i okoliša među građanima.

“Vodovod-Osijek” Javno poduzeće Osijek

(“Zelena povelja Osječko-baranjske županije”, 1997.)

Koncept održivog razvoja upućuje na nužnost definiranja i provođenja razvitka tako da on bude u suglasju s mogućnostima i ograničenjima što ih postavlja priroda. To podrazumijeva i

optimalno korištenje prirodnih resursa u granicama koje postavlja prirodna okolina, koje se ne mogu prijeći a da se ne dovede u pitanje sam život.

Svjesno nužnosti da se vodi kao prirodnom resursu pristupi cjelovito, polazeći od ukupnih potreba i prirodnih karakteristika područja i vodeći računa o zahtjevima racionalnog korištenja ovog blaga u interesu zaštite ekološke ravnoteže područja, "Vodovod-Osijek" javno poduzeće za vodoopskrbu i odvodnju sa sjedištem u Osijeku koje obavlja i djelatnost vodoopskrbe te pročišćavanja i odvodnje otpadnih voda s kontrolom njihove kakvoće i količine, osobitu je pozornost poklanjalo stručnom i znanstvenom pristupu u sagledavanju prirodnih potencijala i definiranju načina njihova korištenja.

U sklopu ukupnih nastojanja Javnog poduzeća "Vodovod-Osijek" za unapređenje sustava vodoopskrbe i odvodnje, posebice se ističe unapređenje djelatnosti organizacijske jedinice za kontrolu i tehnologiju pročišćavanja otpadnih voda, osnovane 1979. godine, čija je temeljna zadaća utvrđivanje količine i kakvoće industrijskih i gradskih otpadnih voda. Rezultati ove djelatnosti podloga su projektiranju uređaja za pretčišćenje industrijskih i čišćenje otpadnih voda grada Osijeka. U razdoblju od 1992. do 1996. godine nabavkom najsuvremenije laboratorijske opreme i osiguranjem odgovarajućeg poslovnog prostora "Vodovod-Osijek" osposobljava svoj laboratorij za uvrštavanje u red ovlaštenih laboratorija za pružanje eksternih usluga analize vode i otpada. Time su stečeni uvjeti za prerastanje ove organizacijske cjeline u Ekolaboratorij, čiji djelokrug rada se proširio s područja Osječko-baranjske i na Požeško-slavonsku i Brodsko-posavsku županiju. Ekolaboratorij se značajno afirmirao tijekom 1996. godine na međunarodnom planu, aktivnim uključivanjem u rad međunarodnih organizacija.

Aktivnosti Ekolaboratorija Javnog poduzeća "Vodovod-Osijek" očitovale su se tijekom 1996. godine i kroz praćenje kakvoće vode rijeke Drave na mjestima uljeva otpadnih i oborinskih voda te praćenje količine i kakvoće otpadnih voda gradova i njihove industrije, a sve s ciljem utvrđivanja stanja i davanja stručnih mišljenja o načinu sprječavanja zagađenja i iznalaženja rješenja pročišćavanja. Kontinuiranim ispitivanjem kakvoće i količine otpadnih voda stvorena je stručna podloga za sagledavanje i rješavanje problema čišćenja otpadnih voda i rad nadležnih službi, te je tako Ekolaboratorij svojim djelovanjem odigrao značajnu ulogu u utvrđivanju i daljnjem sprječavanju onečišćenja okoliša.

Iz rečenih razloga "Zelena povelja Županije Osječko-Baranjske" dodjeljuje se u znak priznanja Javnom poduzeću za vodoopskrbu i odvodnju "Vodovod-Osijek" Osijek za uspješno organiziranje djelatnosti ispitivanja i nadzora nad kakvoćom otpadnih voda i primjenu znanstvenih i stručnih metoda kojima su postignuti iznimni rezultati u sprječavanju onečišćenja okoliša.

Werkos d.o.o. Osijek

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2001.)

Zaštita prirode pred agresivnim nastupom tehnološke civilizacije preduvjet je čovjekova opstanaka. Svijest o pogubnom utjecaju nekontroliranog tehnološkog razvitka rodio je novi model razvoja: koncept održivog razvoja koji upućuje na nužnost definiranja i provođenja razvitka tako da on bude u suglasju s mogućnostima i ograničenjima što ih postavlja priroda. To podra-

zumijeva i optimalno korištenje prirodnih resursa u granicama koje postavlja prirodna okolina, koje se ne mogu prijeći a da se ne dovede u pitanje sam život. On podrazumijeva i posebne mjere zaštite prirode, sprječavanja nastupa i sanacije štetnih posljedica čovjekova djelovanja.

Polazeći od spoznaje da tehnološka civilizacija koja je prouzročila ove opasnosti mora dati i odgovore na pitanja što ih priroda postavlja čovjeku sve većom žestinom, poduzeće "Werkos" iz Osijeka svoj poslovni program, koji obuhvaća inženjering, proizvodnju i distribuciju građevinskog materijala, temelji na materijalima i rješenjima koja pridonose zaštiti okoliša.

U proizvodnom programu "Werkosa" posebno se s aspekta zaštite okoliša ističe cjelovit sustav materijala za sanaciju postojećih i izgradnju novih odlagališta otpada, te materijala koji osiguravaju zaštitu tla i voda od zagađivanja (WERKOS GEOSINTETIKA i WERKOS GMB). Također je potrebno istaknuti program sustava za zaštitu od buke (WERKOS ZAS), plutajuće brane za intervencije u lukama i marinama u slučaju ekcidentnih situacija, te projektiranje i izvođenje biolaguna. Cjelokupni proizvodni program odvija se u kooperativnoj proizvodnji i pod kontrolom standarda za kvalitetu ISO 9000.

U cilju unapređenja građenja, podizanja razine funkcionalnosti, kvalitete i ekološke prihvatljivosti, WERKOS razvija programe zaštite na europskoj razini, što potvrđuje njegovo punopravno članstvo u međunarodnoj udruzi IGS (International Geosynthetics Society) kao i certifikat u okviru sustava ISO 9002. Također je suosnivač i član tehničkih odbora pri Državnom zavodu za mjeriteljstvo gdje se zalaže za uspostavljanje hrvatske normativne regulative sukladne svjetskim normama u području graditeljstva (između ostalog i za gradnju i sanaciju sanitarnih deponija).

Za ostvarenje vlastitog prosperiteta, u odnosu na prirodu sebična ljudska civilizacija stvorila je moćne poluge. Za obranu te prirode pred nasrtajima čovjeka dužna je stvoriti jednako moćne instrumente. Werkos iz Osijeka daje svoj prilog ostvarenju ove povijesne zadaće. Stoga se Društvu s ograničenom odgovornošću Werkos Osijek u znak priznanja dodjeljuje "Zelena povelja Osječko-baranjske županije" za uspješnu primjenu suvremenih znanstvenih i tehnoloških dostignuća u praksi koje pridonose očuvanju i unapređenju okoliša.

PROSVJETA I ZNANOST

Dječji vrtić "Mak" Centra za predškolski odgoj Osijek

(*"Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 1997.*)

Očuvanje planeta Zemlje za buduće naraštaje ovisi o svijesti ljudi o značaju aktivnosti zaštite čovjekova okoliša. Polazeći od postavke da u novih naraštaja treba oblikovati svijest o tome, Dječji vrtić "Mak" Centra za predškolski odgoj Osijek, izdvaja se svojim ekološkim pristupom ostvarivanju zadaća odgoja i obrazovanja djece predškolske dobi. Izgrađen i otvoren 1983. godine, krajem 1995. godine proglašen je prvim eko-vrtićem u Osijeku.

Zaštita okoliša i oblikovanje ekološke svijesti djece, kao osnovni ciljevi djelovanja ovog vrtića, na najbolji način su iskazani brojnim aktivnostima. Ekološko značenje ovog vrtića izražavaju akcije "Spasimo jedno divno drvo, spasimo makar bilo prvo", "Čuvari Drave", radionica

za oblikovanje glinom, uređenje okoliša vrtića u suradnji s roditeljima, akcija "Odrasli nemojte pušiti, zagađujete zrak", izložbe radova djece i odgojitelja na temu "Možda otpad možemo bolje koristiti - nemojmo ga samo baciti i dr. Posebno zanimanje djece izraženo je u praktičnom radu u proizvodnji papira, od skupljanja i razvrstavanja te odlaganja otpada, do iskorištavanja starog papira i recikliranja u vrtićkoj radionici prilagođenoj djeci, te crtanja, slikanja i izrade eko-čestitki od papira koji su sami napravili. Ovaj vrtić "diše" u ravnoteži s prirodnim okruženjem svojim sobnim ukrasnim biljkama, zbirkom sjemenja, akvarijem, terarijem, živim kutićem prirode s crnogoričnim i bjelogoričnim drvetom i drugim sadržajima iz prirode.

Svojom djelatnošću prožetom osjećajem za značenje prirode i održanja života u suglasju s njom, ovaj u ekološkom smislu uzorni vrtić djecu upoznaje s fizičkim okolišem koji nas okružuje, širi svijest o trenutačnom stanju okoliša, razvija spoznaju o posljedicama čovjekovog djelovanja na okoliš, ukazuje na potrebu održanja biološke raznolikosti prirodnih zajednica i očuvanje ekološkog sklada, razvija odgovornost za stanje okoliša te poduzimanje konkretnih mjera za njegovu zaštitu.

Iz rečenih razloga Dječjem vrtiću "Mak" Centra za predškolski odgoj Osijek dodjeljuje se u znak priznanja "Zelena povelja Županije Osječko-Baranjske" za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša i promicanju potrebe zaštite okoliša.

Dječji vrtić Maza Valpovo

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2015.)

Odgovoran odnos prema prirodi i okolišu nije tek poza, tek promidžbena manifestacija već način razmišljanja i ponašanja u svakodnevnom životu. Dobre ekološke navike stvaraju se i stječu od najranije dobi, te su rezultati vidljivi ne samo u promišljanju nego i sudjelovanju u brizi za zelenu budućnost. Svjestan ove činjenice, Dječji vrtić Maza iz Valpova gradi svoje programe kojima prožima tkanje svoga poslanja. U najranijoj dječjoj dobi započinje potraga za otkrivanjem sebe u tom ogromnom prostoru nepoznatoga.

Vrtić, smješten u jednom od najznačajnijih povijesnih parkova kontinentalne Hrvatske, spomeniku vrtno arhitekture uz bok dvorcu uzdignutom na srednjovjekovnim temeljima, diše plućima tradicijske i okolišne baštine svoga kraja. Malene nejake ručice ne mogu još mijenjati stanje u prostoru, ali malene glavice se pripremaju i za tu misiju. Šetnja i priča pobuđuje male "Maze" na duboko razmišljanje o vječnoj zagonetki ptica na nebu, pčela na suncu i cvijeća na zelenoj livadi. Osluškuju što im to priroda priča prepoznavajući šuškanje lišća, šum vjetra, pucketanje grančica, cvrkut ptica. Prate godišnje mijene stvaralački unoseći u prostor svog vrtića boje i zvukove proljeća i jeseni. Istražuju kukce i stanovnike parka i spoznaju tajne prirode prateći vodu od njena izvora, od mikroskopom promatrane kapljice do njezine prerade. Igrajući se mališani uče, uče o prirodi iz igara vezanih uz nju, vezanih uz pravilno odlaganje otpada, vezanih uz uzdržavanje od njezinog nagrdivanja i oštećivanja. Oni uče družeći se i sa starijim i iskusnijim valpovačkim izviđačima i zajedno s njima izrastaju u pokret koji svima stavlja do znanja koliko mu je stalo do održive i "zelene" budućnosti njihova grada. Odazivajući se zovu visibaba i trubi jaglaca u svoj mali cvijetnjak unose nove proljetnice. Uređuju ga, ali i čiste svoj okoliš i brinu se o ptičicama u njemu.

“Dobro došli u klub”, klub okolišno svjesnih i predanih, vrtički je program edukacije o zaštiti okoliša zbrinjavanjem i preradom biorazgradivog otpada iz kuhinje u kvalitetni biokompost korišten u gnojidbi biljaka pod motom “Dobro se dobrim vraća”. Odgovor na pitanje: kako rastu biljke, tražili su mališani praćenjem sijanja i njihova rasta. Jer, poznavanje godišnjih doba i biljnog i životinjskog svijeta dio je svakodnevnih priča vrtičkih grupa “Kruškica”, “Jagodica”, Suncokreta”, “Loptica”... , baš kao i spoznavanje značaja planeta Zemlje čiji model i sami oblikuju kao i njezina ozonskog omotača. Male “Maze” u svoju priču beskompromisno uvlače i svoje roditelje pridobivajući ih za njihovo shvaćanje prirode i odnosa s njom. Upozoravaju ih kako čuvati prirodu postavljanjem porukama ispisanih drvenih okrajaka u javni prostor. “Pokrenimo Zemlju” poručili su valpovački mališani velikim balonom koji su, obilježavajući Dan planeta Zemlje, pustili spram plavoga neba. Više od 200 mališana sudjelovalo je u izradi vjetrenjača za “Zeleni grad Valpovo” s kojima je krenula povorka gradom.

Stalna propitkivanja i svakodnevno stjecanje novih spoznaja o ekologiji života rezultirali su odgovorom jedne “Maze”: “Naš grad će nam biti ljepši ako ga budemo čuvali, ako ne bacamo smeće nego sadimo cvijeće i veliko, veliko drveće”. Aktivnostima usmjerenim stvaranju i njegovanju zdrave okolišno ekološke svijesti i ljubavi prema svome kraju, najmlađi stječu sigurnost snalaženja u prostoru i razvijaju ljubav prema svijetu koji ih okružuje, a koja će im pomoći da tijekom odrastanja nauče prenositi ljubav, na svoje najdraže, ali i na svaki dio prirode i okoliša koji je sve ugroženiji. Upravo stoga, za iznimnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece u oblikovanju i razvijanju svijesti o značenju prirode i potrebi zaštite okoliša, Dječjem vrtiću Maza iz Valpova dodjeljuje se “Zelena povelja Osječko-baranjske županije”.

Osnovna škola Antuna Mihanovića Osijek

(“Zelena povelja Osječko-baranjske županije”, 1998.)

Dirljivoj ljepoti upozorenja indijanskog poglavice Seattle-a iz 1854. godine kako zemlja ne pripada čovjeku, već čovjek zemlji i poznatoj misli kako smo ovaj planet posudili od budućih generacija, koja je moto obilježavanja današnjeg Dana planeta Zemlje, ne treba ništa dodati. Iz nje slijedi jedino zaključak kako posuđeno treba vratiti u prvotnoj namjeni. A u toj namjeri nezamjenjivu ulogu ima razvijanje svijesti ljudi o prirodi, o samima sebi i svom odnosu prema prirodi. U tom procesu, procesu učenja življenja u suglasju s prirodom nezaobilazno mjesto pripada ustanovama koje odgajaju i obrazuju ljudsko potomstvo.

Svjesna te svoje zadaće Osnovna škola Antuna Mihanovića iz Osijeka dio je svog nastavnog programa ali još više svojih izvannastavnih aktivnosti posvetila okolišu i njegovoj zaštiti. Uočavanje problema i ukazivanje na njega godinama je dominantna tema literarnih, novinarskih, likovnih i stručnih radova učenika i nastavnika ove škole. Po njoj je nastup učenika na općinskim, gradskim, županijskim i državnim smotrama i natjecanjima postao prepoznatljiv. Na taj način škola izrasta ne samo u promatrača već i čuvara baštine kojom nas priroda obdaruje.

Kako od spoznaje o potrebi djelovanja doći do djelotvorne akcije? Tom cilju teže različiti oblici izvannastavnih aktivnosti u okviru kojih se osobita pozornost posvećuje praktičnoj primjeni naučenog o zaštiti okoliša. Već 25 godina kontinuirano djeluju različite ekološke skupi-

ne - od "Mladih čuvara prirode" osnovanih još 1972. godine do "Mladih biologa", "Cvjećara" i "Ekologa" koji u ostvarenju svojih programa zaštite okoliša uključuju i lokalnu zajednicu, komunalna poduzeća i gospodarske subjekte. Učenju se pridružuje izrada predmeta koji su u funkciji zaštite okoliša - od prerade otpada, preko kućica za ptice do predmeta za pohranjivanje otpada. Od 1996. godine škola je uključena u međunarodni GLOBE program, u okviru kojeg organizira dnevno praćenje atmosferskih promjena te svojim opažanjima putem Interneta popunjava baze podataka Agencije u Coloradu. Škola je nedavno prihvatila i nove programe uključujući se u mrežu EKO-škola. Učitelji škole, osim rada s učenicima na razvijanju ljubavi prema prirodi i njezinoj zaštiti, često su i sami sudionici predavanja i seminara s temama iz područja ekologije, a njihovim nastojanjima osnovano je Biološko društvo u Osijeku čiji domaćin je upravo ova škola.

Na prikazani način ova škola pokazuje kakva škola treba biti - škola učiteljica života u punom smislu te riječi.

Iz rečenih razloga Osnovnoj školi Antuna Mihanovića iz Osijeka dodjeljuje se u znak priznanja "Zelena povelja Osječko-baranjske županije" za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša i promicanju potrebe zaštite okoliša.

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2002.)

Da je škola učiteljica života, već 50 godina uspješno dokazuje Osnovna škola Antuna Mihanovića. Ona nije samo svjedok povijesti jednoga vremena, već i njen aktivni sudionik osposobljavanjem brojnih naraštaja za preuzimanje odgovornosti za razvitak svoje sredine. Ovo je smjela tvrdnja, budući da je riječ o osnovnoj školi, no njezina djelatnost otklanja dvojbe.

U sredini u kojoj djeluje ova škola je poznata kao primjerna: po primjeni najsuvremenijih pedagoških znanja, po vrhunskoj edukaciji i djelovanju svojih nastavnika, po uključenosti u najaktualnije projekte u obrazovanju, ne samo domaćeg već i međunarodnog karaktera. U prilog tome svjedoči metodologija izvođenja nastavnog procesa, njegovanje aktivnog odnosa roditelja i škole, ali i sudjelovanje u međunarodnim projektima: Globe - u kojima su učenici obavili 2000 hidroloških i atmosferskih mjerenja i tim podacima obogatili bazu podataka o atmosferi u Koloradu, eko-projektima UNICEF-a i Europske fondacije obrazovanja za zaštitu okoliša, projekt građanin - u kojem učenici upoznaju osnovne mehanizme demokratskog društva.

Dokazi visoke razine zahtjeva i odgovornosti za znanje i odgoj učenika su izvanredni rezultati učenika škole. U posljednjih pet školskih godina 81 učenik je osvojio na županijskim natjecanjima prva tri mjesta, a 15 učenika je osvojilo jedno od prva tri mjesta na državnim natjecanjima. Školski je list među tri najbolja u Županiji. Škola je aktivni sudionik zbivanja u gradu organizacijom i sudjelovanjem u nizu kulturnih i drugih manifestacija.

Zalog ovih rezultata jeste uravnoteženi, ustaljeni visoki kriterij rada i znanja, uljudnog i korektnog ponašanja, timskoga rada i zajedničkoga radovanja svakome uspjehu i radosnog planiranja daljnjeg usavršavanja i podizanja pojedinačne i skupne kvalitete. Ova škola zrači. Zrači i djelovanjem svojih nastavnika u djelatnosti koja je predmet njihova djelovanja. Timski rad u ovoj školi ne znači zatomljavanje osobnosti, dapače on ga potiče i razvija. Upravo stoga

i sama škola, i njezini nastavnici, i njezini učenici često su dobitnici brojnih priznanja. Školi je dodijeljena Nagrada Ivan Filipović 1982. godine, priznanje za unapređenje pedagoške teorije i prakse, ona je Vježbaonica Pedagoškog fakulteta za područje razredne nastave, biologije i kemije. Eko-školom proglašena je 2001. godine te dobila certifikat i Zelenu zastavu Europske zaklade za odgoj i obrazovanje. Da se organizaciji može dodijeliti nagrada za životno djelo, ova škola bi ju zasigurno dobila.

Stoga se Osnovnoj školi Antuna Mihanovića iz Osijeka za naročite uspjehe u organiziranju odgojno-obrazovnog rada i zapažene rezultate u stručno-pedagoškom i metodičkom izvođenju nastave i drugih oblika prosvjetne djelatnosti, dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području prosvjete.

Osnovna škola "August Harambašić" Donji Miholjac

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 1999.)

U trenucima kada govorimo u sudbini ovog planeta koji čovjek zove Zemljom, često se spominjemo mudrog indijanskog poglavice Seattle-a iz 1854. godine i njegove poruke bijelom čovjeku: "Učite vašu djecu da je zemlja naša majka. Što god snade zemlju snaći će i sinove zemlje. Čovjek ne tka tkivo života, on je samo struk u tome." Ovoj jednostavnoj poruci nije moguće odreći proročansko značenje. Iskustva suvremene ljudske civilizacije najpotpunije potvrđuju njezinu istinitost. Pa upravo ta činjenica očajnički upozorava na nužnost promjene odnosa čovjeka spram prirode, spram samoga sebe i svoga odnosa prema prirodi. A u tom procesu, procesu učenja življenja u suglasju s prirodom nezaobilazno mjesto pripada ustanovama koje odgajaju i obrazuju ljudsko potomstvo.

Svjesna te svoje odgovornosti i poslana Osnovna škola "August Harambašić" iz Donjeg Miholjca svoju je nastavnu, a još više izvannastavnu djelatnost usmjerila razvijanju ekološke svijesti u najmladim i pretvaranju tih spoznaja u način života i djelovanja. Od 1997. godine u školi djeluje ogranak Pokreta prijatelja prirode "Lijepa naša" koji okuplja 36 učitelja, roditelje i građane Donjeg Miholjca. Pri ogranku je osnovan Eko-klub "Ozimnica" čiji su članovi svi učenici škole, njih 1.229. Od ožujka 1998. godine škola je uključena i u Projekt Eko-škole Europske zaklade za odgoj i obrazovanje za okoliš.

Kada udivljenje prirodnom baštinom zamijeni akcija njezine zaštite, tada ne govorimo samo o razvijenoj ekološkoj svijesti već i o svjesnom djelovanju čovjeka u zaštiti svoga prirodnog okruženja. Stremeći tome cilju, škola razvija praksu zaštite i njegovanja prirodne baštine. Organiziraju se i provode radovi ne samo na održavanju okoliša škole, ukupne površine 20.000 m², već i njegovom preoblikovanju. Uređen je školski atrij i zasaden ružičnjak, a 960 m² školskog vrta preuređeno je u park. Tijekom 1998. godine započeli su radovi na izgradnji biološkog bazena uz koji se uređuje kamenjar s ljekovitim i aromatičnim biljem.

Vrlo brzo nakon njezinog stjecanja, snazi spoznaje o potrebi djelovanja ograda školskog dvorišta postaje preuska. Mladi ekolozi su uz pomoć stručnjaka sa Šumarskog fakulteta u Zagrebu pokrenuli inicijativu za zaštitu oko 200 godina starog hrasta lužnjaka, koji se nalazi u dvorištu glazbene škole. U tom cilju prikupili su potrebnu dokumentaciju te uz pomoć Hrvatske elektroprivrede izvršili radove na njegovoj sanaciji i zaštiti. Neizlječivo zaraženi ovom

spoznajom mladi novinari Eko-kluba "Ozirnica" svoju akciju pretaču u govorne emisije na lokalnoj radio-postaji "Halo, ovdje Eko" i postaju središtem ekološke savjesti grada.

Osnovna škola "August Harambašić" iz Donjeg Miholjca nije samo učiteljica života u pravom smislu te riječi. Ona je u sredini u kojoj djeluje postala promicatelj aktivnosti koja znanju o smislu i nužnosti bitke za očuvanje životnog okoliša i prirodnog sklada daje kvalitetu mudrosti, životne mudrosti bez koje nije moguće upravljati procesima razvitka, mudrosti bez koje neće biti moguće očuvati ni ovaj planet koji zovemo Zemlja.

Stoga se Osnovnoj školi "August Harambašić" iz Donjeg Miholjca za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša, u znak priznanja dodjeljuje "Zelena povelja Osječko-baranjske županije".

Osnovna škola "August Šenoa" Osijek

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2006.)

Kako djeci s gradskog asfalta omogućiti da shvate svu složenost života prirode, kako im približiti upozorenje da o odnosu čovjeka spram prirode ovisi i njegov opstanak na ovom planetu, kako im pobuditi osjećaj odgovornosti za taj odnos i savjesti za vlastito postupanje, kako im pomoći u spoznaji da priroda na pažnju i ljubav odgovara bogatim uzdarjem, kako djecu s gradskog asfalta potaknuti da žive u suglasju s prirodom? Jer čovjek na ovom planetu koji je nazvao Zemljom, svojim postupanjem uništava vlastite korijene i uvjete vlastitog življenja, pa čak i preživljavanja. Kako je to proročanski iskazao jedan od najvršnjih umova ljudske civilizacije Albert Einstein, "ako se desi jednoga dana da nestanu sva stabla, čovjeku će preostati samo njegovo geneološko stablo da nad njim plače". Ovo stanje mogu promijeniti samo potomci čovjeka arogantnog u trenutnoj nadmoći svoje tehnološke civilizacije od malena učeni nužnosti odgovornog odnosa prema svom prirodnom okruženju.

Škole su poput otoka u moru ljudske ravnodušnosti. Sazdane na znanju, ali i ljubavi, pregalaštvu i entuzijazmu učitelja kojima je povjerena odgovornost odgoja djece kojoj će ova civilizacija povjeriti svoju budućnost. I one tu svoju misiju ispunjavaju u sve težim uvjetima. Sredina u kojoj djeluju prepoznaje te napore i ne previše često im za to odaje priznanje. Njima, danas pridružujemo i Osnovnu školu "August Šenoa" iz Osijeka, školu koja od 2003. godine uživa status međunarodne eko-škole.

"Priroda ne poznaje otpad", tvrdi ova škola. Njoj treba vratiti ono što joj pripada. Učenjem o ciklusu lišća koje se iz tla, preko korijena i stabljike, preko zelenog i uvelog lišća koje otpada i uz pomoć bakterija, gljivica i glista ponovo vraća tlu, ova škola poučava o prirodnom ciklusu održanja ravnoteže života. Slijedom toga ostaci biljaka nisu otpad kojim treba opterećivati gradska odlagališta, već, prerađena u kompost, hrana za novi život prirode. Treba ih vratiti prirodi, kako to i ona sama čini. Kompost koji pripremaju učenici hrana je biljkama u njihovom edukativnom parku koji uzgajaju od 1993. godine. I papir je proistekao iz prirode i iskorišteni treba vratiti u ponovni ciklus i time poštedjeti rušenja nova stabla za ovu namjenu. Samo u veljači 2006. godine učenici su prikupili oko 9 tona starog papira. Ljubav prema prirodi osnova je njihovog odnosa i odgovornosti za one kojima je potrebna pomoć čovjeka. Najglasniji su

agitatori za pomoć psima lualicama i agilni prikupljači pomoći za njihov azil. Slave plodove zemlje u Danima kruha i promiču svijest o povezanosti zdravoga života s prirodnom prehranom čovjeka. U njih i kruh bolje miriši.

Skladan život u suglasju s prirodom nije predmet sata biologije, već duh života ove škole. Iz prirode izvlači ljepotu i inspiraciju i za ukrašavanje vlastitog prostora - da život učini ugodnijim i ljepšim i da podsjeti, da podsjeti na "sjeme sadašnjosti za cvjetove budućnosti". Ovom svojom eko-porukom Osnovna škola "August Šenoa" iz Osijeka preuzima svoj dio odgovornosti za održivi razvitak ove sredine i ljudske civilizacije u cjelini. Iz rečenih razloga, Osječko-baranjska županija joj dodjeljuje svoju Zelenu povelju za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša i promicanju zaštite okoliša.

Osnovna škola Bilje, Bilje

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2002.)

Treba li više ikome dokazivati kako opstanak čovjeka rođenog i ljuljanog u nježnom naručju prirode ovisi o opstanku nje same? "Učite vašu djecu da je zemlja naša majka. Što god snađe zemlju snaći će i sinove zemlje. Čovjek ne tka tkivo života; on je samo struk u tome" upozoravao je indijanski poglavica Seattle još 1854. godine, izražavajući mudrost starog naroda svjesnog međusobne uvjetovanosti niti koje božjom providnošću može izatkati samo majstor poput prirode. Treba li više ikoga upozoravati na poguban utjecaj čovjeka na prirodne uvjete svoga življenja? Treba li upozoravati na oblike ljudskog nasilja nad prirodom, a time i nad samim sobom?

Svaki je rat nasilje, nasilje i nad prirodom. A u Domovinskom ratu nisu ubijani samo ljudi. Izlovljavana je i divljač i ribe, ubijano drveće, a šumski puteljci zasijani minama koje su nagnale životinjski svijet da se kloni ovoga područja. Povratak Osnovne škole - prognanika svome domu u Bilju, najmlađe među povratnicima je suočilo sa zbiljom ljudske destrukcije. Mine koje sputavaju dječju igru, njihovo druženje sa šumom i trčanje šumskim puteljkom nagnalo je ovu mladost budućeg čovječanstva na uključanje u projekt "Borba protiv mina" koji obuhvaća kontinuiranu edukaciju učenika vezanu uz problem življenja u blizini nerazminiranih područja. Znanje koje nije samo pridonijelo čuvanju dječjeg smijeha od grmljavine eksplozije, već i otkrivanju i uklanjanju eksplozivnih zamki.

Kopački rit dragulj je prirode otrgnut ljudskom utjecaju i po tome svjetske vrijednosti. On je podsjetnik na prirodno okruženje nastanka svega živoga na ovom planetu, rezervat i živa enciklopedija, rijetko mjesto na kojem i znanstvenici i ljudski podmladak jednako uče o prirodi i njenim zakonitostima, o smislu i ljepoti života u suglasju s prirodom. Kopački rit je podsjetnik i izvorište spoznaja, on je simbol koji su učenici ove škole prihvatili u komunikaciji sa svojim okruženjem. Svakodnevni život ove djece prožet je spoznajom o nužnosti održanja prirodnoga sklada.

Upozorenju mudrog poglavice "zaprljajte vaš krevet i jedne noći ugušit ćete se u vlastitom smeću", učenici ove škole odgovorili su uređenjem ratom uprljane škole i njezinog okoliša, ali i trajnom aktivnošću prikupljanja i recikliranja otpada. Pokrenuta je i aktivnost kompostiranja.

Gotovo svaki djelić svoga okruženja ova škola ukrašava toplinom boja prirode. Unutrašnjost škole oplemenjena je akcijom "Posadi cvijet, uljepšaj svijet" u kojoj su vrijedni školski cvjećari zasadili 400 sadnica u otpadni kartonski materijal, dakako, u kompost koji su sami pripremili. Unutrašnjost škole oslikana je i ukrašena rijetkim životinjama i pticama Kopačkoga rita.

Svoju poruku svijetu oni upućuju čestitkama od sjemena, lišća, cvijeća i drugih prirodnih materijala, izradom grnčarije koja danas reprezentira životinjski svijet Kopačkog rita u domovima i uredima posjetitelja diljem cijelog svijeta. Druže se s vršnjacima iz Austrije i Švicarske u stjecanju spoznaja o životu u prirodi i njezinoj zaštiti. Oni su razdragani domaćini djeci Italije, Njemačke, Velike Britanije i drugih zemalja, poučavajući ih vještinama življenja u suglasju s prirodom.

No, oni čuvaju i štite svoj okoliš i od nesavjesnih sumještana i posjetitelja - i stari park Eugena Savojskog, i svjetski poznatu lokaciju Tikveša, ali i posljednje ostatke stepolike livade u Hrvatskoj na biljskom groblju koja je nedavno zaštićena kao spomenik prirode.

U potvrdu svim postignućima u zaštiti okoliša ova osnovna škola je 2002. godine dobila međunarodnu "Zelenu zastavu" i uvrštena u europske eko-škole.

Sve ove slike koje se živopisno izmjenjuju kod spomena Osnovne škole u Bilju svjedoče o tome kako škola svjesna svoje odgovornosti i poslanja zaista jeste i može biti učiteljica života. Ova mladost u svome odrastanju upija životnu mudrost čija primjena je jedino jamstvo opstanaka ljudske vrste. Pri tome je nebitno da li je ona izricana na način kako to životno jednostavno, prelijepo izriče indijanski poglavica u pismu bijelom čovjeku koje je vremenom izraslo u ekološku povelju cijelog svijeta, ili običnim dječjim riječima. Bitno je postupanje koje iza tih riječi slijedi.

Iz rečenih razloga, Osnovnoj školi Bilje dodjeljuje se "Zelena povelja Osječko-baranjske županije" za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša i promicanju zaštite okoliša.

Osnovna škola "Dobriša Cesarić" Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 1999.)

Škola nije samo mjesto obrazovanja. Njezino poslanje je daleko složenije. Svojim ukupnim djelovanjem ona gotovo presudno utječe na oblikovanje mlade ličnosti i njezinu pripremu za sudjelovanje u društvenom životu zajednice kojoj pripada.

Odgovarajući ovom zahtjevu, Osnovna škola "Dobriša Cesarić" iz Osijeka u 60 godina svoga postojanja i kontinuiranog djelovanja ne svjedoči samo povijest jednog vremena, već i njemu pridonosi na najsuptilniji način - osposobljavanjem novih naraštaja za preuzimanje zadaća toga vremena. Nastala u industrijskoj četvrti grada, gotovo je s njom srasla postajući središte ne samo prosvjetnog već i kulturnog života.

Iznimnu razinu prosvjetnog djelovanja škole mogu posvjedočiti izvješća nadzornih i inspeksijskih tijela ili pak životopisi njezinih bivših učenika, jer prosvjetni je rad samozatajan i ne suviše predan uvidu javnosti. No, o uspjehu ove škole možemo čitati u školskom listu "Kla-

sje" koji već 25 godina bilježi zbivanja u ovoj školi ali i odrastanja njenih učenika. O uspjehu škole, njezinih učenika i nastavnika svjedoče i brojna priznanja pristigla iz različitih razina natjecanja. Učenici ove škole mladi su literati, recitatori, lutkari, novinari i likovni umjetnici natjecanja LIDRANO, sudionici natjecanja i smotri iz hrvatskog, njemačkog i mađarskog jezika, mladi matematičari, astronomi, kemičari, biolozi, fizičari, informatičari, povjesničari u natjecanju Znanost mladima, uspješni športaši u gimnastici, atletici, odbojci na županijskoj i državnoj razini. Sudionici su i revije hrvatskog dječjeg i filmskog video stvaralaštva. Ovoj umjetničkoj orijentaciji i afirmaciji djelovanja škole svoj nezamjenjivi doprinos daje vrsni pjevački zbor koji je sudjelovao i na Međunarodnoj smotri dječjih zborova u Riminiju u Italiji.

Prikazani rezultati već su uobičajeni dio svakodnevnice ove škole, ostvareni i u 1998. godini. No, u 60-toj obljetnici postojanja i djelovanja škole oni dobivaju posebno značenje.

Stoga se Osnovnoj školi "Dobriša Cesarić" Osijek u znak priznanja za zapažene rezultate u stručno-pedagoškom radu dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području prosvjete.

Osnovna škola Ernestinovo, Ernestinovo

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2008.)

Današnja djeca budućnost su čovječanstva. Već sutra donosit će odgovorne odluke ne samo za svoju lokalnu zajednicu, već i odluke o kojima ovisi razvoj širih zajednica i u konačnici ljudske civilizacije u cjelini, odluke o kojima ovisi održivi razvoj te civilizacije i opstanak ljudske vrste na planetu kojeg je čovjek nazvao Zemljom. I upravo stoga, svaka institucija od značaja za razvoj djeteta u odgovornog čovjeka, a osobito škola stvorena s tim ciljem, mora biti duboko svjesna ozbiljnosti zahtjeva poglavice Seatlea: vi morate učiti vašu djecu da su rijeke naša braća, morate naučiti svoju djecu da je tlo pod njihovim stopama pepeo njihovih djedova, recite djeci da je zemlja s nama u srodstvu, učite vašu djecu da je zemlja naša majka. Što god snađe zemlju, snaći će i sinove zemlje.

Tom poslanju Osnovna škola iz Ernestinova odgovara obučavanjem djece primjenjivim znanjima i praktičnim aktivnostima kojima razvija njihovu osjetljivost i odgovornost prema okolini u kojoj žive. Vrijednosti ljudskog okruženja su nedjeljive, pa očuvanju ekološkog sklada ova škola pridružuje obnavljanje i očuvanje kulturnih i estetskih vrijednosti zajednice u kojoj djeluje.

Projektom plastenik, razvijanom od 2006. godine u suradnji s nizozemskim gradom Wageningenom, kroz plasteničku proizvodnju, kao ekonomski isplativu poljoprivrednu aktivnost, škola obučava djecu, mladež i odrasle u lokalnoj zajednici biološkim i ekološkim metodama uzgoja povrća bez primjene kemijskih sredstava. Za ovu sredinu otpad nije smeće. Biootpad se prerađuje najprirodnijim i najstarijim načinom - kompostiranjem. Biootpad, poput hrane ponovo se vraća prirodi, hrani je i pospješuje novi život. Ostali, kućni otpad se razvrstava i vraća u novi ciklus recikliranja. Škola prednjači i u prikupljanju starog papira kao sekundarne sirovine.

Koliko tehnološka civilizacija svojim zagađenjima svake vrste ugrožava naše prirodno stanište govore i upozorenja stručnjaka kako je u posljednjih desetak godina uočen nedostatak opravišača što ugrožava egzistenciju 70% biljnog svijeta na ovom planetu. Uz to, dolazi i do poremećaja u hranidbenom lancu kao uvjeta opstanka svih živih vrsta koje nam daruje priro-

da. U tom svjetlu mala pčela ima iznimni značaj u održanju agro-eko sustava. Pčelarstvo, stoga, pored svog gospodarskog značenja, element je ne samo zdrave prehrane čovjeka već značajan čimbenik održanja prirodne ravnoteže. Toj lekciji poučeni su mladi pčelari ove škole u okviru svoje sekcije.

“Za prirodu nema sreće ako svuda bude smeće” i “prirodne ljepote Slavonije nestat će bez ekologije” moto je koji krase eko-kodeks ernestinovačke škole koja od 2005. godine nosi međunarodni status Eko-škole, a od 2006. godine dio je mreže eko-škola Europe. Ovoj školi, stoga, Osječko-baranjska županija dodjeljuje “Zelenu povelju” za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša te navika življenja u suglasju s prirodom.

Osnovna škola Frana Krste Frankopana, Osijek

(“Zelena povelja Osječko-baranjske županije”, 2001.)

“Učite vašu djecu da je zemlja naša majka. Što god snade zemlju snaći će i sinove zemlje. Čovjek ne tka tkivo života; on je samo struk u tome” riječi su indijanskog poglavice Seattle-a iz 1854. godine kojih se već po tradiciji prisjećamo u trenucima kada govorimo o sudbini ovog planeta koji čovjek zove Zemljom. I upravo zato moramo učiti slušati, osluhnuti drhtaje lišća usahlog grubošću tehnološke civilizacije, shvatiti cvijet koji je u dimu motora izgubio miris, razumjeti već umorni dah zemlje pritisnute ljudskim nerazumijevanjem biti. “Slušaj kako zemlja diše” - akcija Ministarstva turizma omogućila je osnovnoj školi Fran Krsto Frankopan iz Osijeka da već 1997. godine dokaže svoju ekološku usmjerenost, za što je tada dobila i priznanje za najbolji uređeni školski vrt i unutarnji interijer.

Ljepota magnolije, tog drveta-cvijeta posađenog u dvorištu uz školu u učenika i nastavnika ne izaziva samo udivljenje već predstavlja poticaj, poticaj za akcijom, organiziranom akcijom učenja održivom razvitku. I upravo stoga ovaj cvijet simbol još 1994. godine dariva svoje ime školskom eko-klubu. Upravo je ovaj klub promotor poznate misli kako smo ovaj planet posudili od budućih generacija. Iz nje slijedi jedino zaključak kako posuđeno treba vratiti prvotnoj namjeni.

Svjesna te svoje odgovornosti i poslanja Škola je svoju nastavnu, a još više izvannastavnu djelatnost usmjerila razvijanju ekološke svijesti u najmladih i pretvaranju tih spoznaja u način života i djelovanja. “Zaprljajte vaš krevet i jedne noći ugušit ćete se u vlastitom smeću” upozorava mudri poglavica. Učenici ove škole odgovaraju prikupljanjem i recikliranjem otpada. Škola ima kontejnere za različite vrste otpada, za papir ih ima i svaka učionica, a u školskom dvorištu mali reciklažni dio. Bio-otpad svakodnevno se razvrstava. Pokrenuta je aktivnost kompostiranja. U suradnji s Unikomom učenici u školskom dvorištu sade tuje i ginka, jasen, grab i hrast te ružu ljubavi i mira. “Frankopani” imaju i svoje pčele te već nekoliko godina proizvode domaći, “frankopanski” med.

Svoje spoznaje i nazore, ova škola širi i na svoje okruženje: u akcijama čišćenja obale Drave i parkova, u okruglim stolovima i eko-kvizovima, natjecanjima i drugim manifestacijama u kojima redovito zauzimaju zapažena mjesta. I konačno, niz domaćih priznanja slijedi ono najznačajnije, europsko: ožujka ove godine u školi je podignuta zelena zastava europske eko-škole.

Stoga se Osnovnoj školi Frana Krste Frankopana iz Osijeka za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju svijesti o zaštiti okoliša, u znak priznanja dodjeljuje "Zelena povelja Osječko-baranjske županije".

Osnovna škola "Ivana Brlić Mažuranić", Strizivojna

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2015.)

Škola nije samo zgrada koja manje-više lijepo i uredno izgleda. Ona nije samo mjesto stjecanja znanja i dokumenata o stečenom. Ona je, ipak, mjesto odrastanja i stasanja za život različit od djetinjih predodžbi, za život koji bi dobri ljudi mogli učiniti boljim. Ovog svog poslanja svjesna je Osnovna škola "Ivana Brlić Mažuranić" iz Strizivojne, škola koja, kao rijetko koja, svoje korijene vuče iz predaleke 1830. godine. Uvijek u istom mjestu, u različitim uvjetima i lokacijama, uvijek s istim izazovima. Svjesna je i činjenice da u maloj sredini u kojoj djeluje mora odgovoriti i uložiti prosvjetnog i kulturnog žarišta koje oblikuje društveni život čitave zajednice.

Odgovarajući ovoj misiji četrdeset tri zaposlenika Škole i 320 učenika učeći i igrajući se, pripovijedajući i pjevajući, pišući i predstavljajući, sadeći i brinući se oblikuju svoju svijest o važnim stvarima u životu i postupanje sukladno tome. Poticanje znatiželje, darovitosti i stvaralaštva, savjesti i odgovornosti djeteta temeljni je metodološki credo ove škole. Primijenjen je sustav prepoznavanja nadarenosti, usklađivanja rada s njihovim potencijalima i afirmacije postignuća u svim oblicima znanja, ali i sporta, glazbe, plesa, umjetnosti. Kako bi onda bila čudna množina projekata kojima se ova škola diči.

Učenici ove škole česti su sudionici školskih natjecanja, raznih kvizova unutar i izvan školskog sustava ostvarujući pri tome zapažene rezultate. No, osobito su zapažena nastojanja Škole da kroz glazbeno-scenski izričaj omogući darovitim učenicima iskazivanje njihove nadarenosti. Jedan od najradosnijih dana svake godine u mjesecu svibnju već dvadeset godina za redom je glazbeni dječji festival "Stribor" učenika svih razreda, izrastao u kulturnu manifestaciju društvene zajednice u kojoj škola djeluje. Svijest o nezamjenjivoj ulozi prirode i zaštite okoliša u očuvanju života na ovom planetu nedjeljivi je dio oblikovanja ekološkog razmišljanja učenika. Program koji to prati i u tome polučeni rezultati priskrbili su joj status međunarodne Eko škole. Akcijama čišćenja smeća i uklanjanja ambrozije škola je postala i savjest cijeloga sela. Već petu godinu za redom škola sudjeluje u međunarodnom "Projektu šafran" kao cjelogodišnjoj aktivnosti u koju se svake godine uključuju škole iz cijeloga svijeta. Radionicama, razgovorom i praktičnim radom učenici se na opipljiv način upoznaju s temom Holokausta i podižu svijest o opasnostima diskriminacije, predrasuda i nesnošljivosti. Odgovarajući nazivu Projekta, sadnjom, brigom i promatranjem rasta cvijeta šafrana u znak sjećanja na stradanja više od milijun i pol židovske i druge djece u Holokaustu djeca simbolički izrastaju u osviještene članove zajednice.

Sve važno što se događa u Školi ili u vezi s njom trajno se bilježi izdavanjem školskog lista "Stribor", dokumentarnim filmovima o povijesti Škole i Strizivojne te školskim foto-monografijama.

Kao vodeća intelektualna snaga na području Općine, škola uvijek nešto organizira, vodi ili podupire. Vrlo predano i odgovorno radi na očuvanju i njegovanju tradicije kraja u kojem djeluje. Mala i velika olimpijada starih sportova i igre bez granica samo su dio tih nastojanja.

Polazeći od shvaćanja da je dinamična okolina jamstvo napredovanja ljudi i mjesta, Škola je preuzela ulogu predvodnice prosvjetnog i kulturnog napretka mjesta u kojem djeluje, ali je nastavila ulagati napore i u vlastito osposobljavanje za tu ulogu. 10 učitelja u zvanju mentora samo potvrđuje ovo usmjerenje.

Škola nije samo mjesto obrazovanja. Njezino poslanje je daleko složenije. Svojim ukupnim djelovanjem ona gotovo presudno utječe na oblikovanje mlade ličnosti i njezinu pripremu za sudjelovanje u društvenom životu zajednice kojoj pripada. Cijeneci da je Osnovna škola "Ivana Brlić Mažuranić" iz Strizivojne dala tome značajan prinos, Osječko-baranjska županija joj dodjeljuje svoju Nagradu u području prosvjete za zapažene rezultate u stručno-pedagoškom i metodičkom organiziranju i izvođenju odgojno-obrazovnog rada i iznimna postignuća u otkrivanju, poticanju i razvitku darovitih učenika.

Osnovna škola Josipovac

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2013.)

Rode i djeca se oduvijek vole. Doduše, djeca više ne vjeruju da ih roditeljima nose rode, ali svoju ljubav prema ovim dugonogim stanovnicima mnogih kućnih dimnjaka oplemenjuju brigom o njima. Bježeći pred zimom roda odlazi, ali se uvijek iznova vraća svome gnijezdu, svome domu. Ona je stanovnik prirode, ali živi u suglasju s urbanim navikama čovjeka. Preljepo je, stoga vidjeti rodu na krovu Osnovne škole u Josipovcu, rodu koja je postala zaštitnim znakom te škole, gotovo simbolom povezanosti prirode i djece koja uče živjeti u njoj. Svojoj rodi i njezinoj priči o životnom ciklusu u kojem priroda točno vodi brigu kako, kada i gdje će sviti svoje gnijezdo, djeca i nastavnici ove škole podaruju svoju pozornost, brigu i ljubav. U prigodi Dana planeta Zemlje, zaštitnicu svoje škole čak darivaju poklonima koje sami izrađuju. Ove godine to je velika roda izrađena čepovima plastičnih boca.

Gotovo na periferiji velikog grada, josipovačka djeca još uvijek trče poljima i oranicama, odlaze u šumu i donose uzbudljive priče, među kojima i o rodi koja se s krova njihove škole ponekad zaputi u obližnji šumarak. I tamo i na svim mjestima mali Josipovčani budno prate svoju zaštitnicu, koja dolazi i odlazi i uvijek ih podsjeća kako ljubav ima mnogo predznaka. Oni žive u prirodi, u suglasju s njom, oni žive prirodu. Tome se prilagodila i njihova škola svjesna svog poslanja tako lijepo iskazanog prastarom indijanskom porukom: *"Morate naučiti svoju djecu da je tlo pod njihovim stopama pepeo njihovih djedova. Tako da će oni poštovati zemlju. Recite vašoj djeci da je zemlja s nama u srodstvu. Učite vašu djecu da je zemlja naša majka. Što god snađe zemlju snaći će i sinove zemlje."*

Osnovna škola u Josipovcu, naselju nadomak Osijeka, gdje se još uvijek njeguju tradicijska kultura i istinske vrijednosti povezanosti čovjeka i prirode, napija se ovim izvorima u odgoju svoje djece. Ona ih poučava kako voljeti svoj kraj, mjesto gdje su rođeni ili došli živjeti, gdje su savili "svoje gnijezdo" poput rode na zgradi škole. Ona postaje mjesto spoznaje prirode i načina života u suglasju s njom, spoznaje *"što ja kao pojedinac mogu učiniti da sačuvam nemjerljivo blago koje nam je dano na korištenje"*.

Mali Josipovčani slave prirodu: pozdravljaju Jesenku, obilježavaju Dan jabuka, zahvaljuju Zemlji već tradicionalnim sajmom "Zemljo, hvala ti" kojim se dive plodovima zemlje. Sade

drvored, podižu hranilice za ptice, obilaze eko-patrolama, izvještavaju, promoviraju... I u tome ne bivaju usamljeni. Svoj način života prenose u svoje domove i s mamama i tatama organiziraju i prate odlaganje plastike u smeće. Za njih odbačeni predmeti i otpad nisu smeće koje prlja okoliš već sekundarna sirovina podobna za preoblikovanje u novi, lijepi život dječjom kreativnošću i maštom oblikovanog ukrasnog predmeta. Pa kada se tome pridoda i povezivanje ekološko-okolišne osviještenosti s humanitarnom djelatnošću, prodajom tako načinjenih proizvoda s prihodom namijenjenim liječenju djece, vjera u budućnost ovog planeta koja počiva na naraštajima malih Zemljana koji ovako pristupaju svojoj odgovornosti za vlastito prirodno i ljudsko okruženje, raste.

Svojim djelovanjem i ova se škola svrstala u sve bogatiju međunarodnu obitelj Eko-škola. Od listopada prošle godine i ona vije zelenu zastavu ove mreže odgojnih ustanova. Međunarodnom priznanju danas pridružujemo i "Zelenu povelju Osječko-baranjske županije" za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša te navika življenja u suglasju s prirodom.

Osnovna škola Laslovo, Laslovo

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2001.)

1991. godine utihnulo je školsko zvono osnovne škole u Laslovu. U bijegu pred razornom snagom suludog rata škola se seli u Mađarsku, a potom se poput prognanika povlači po raznim utočištima. Doduše ne više kao škola, već pojedinačno i tiho zastupana bivšim učenicima škole-stradalnika.

Svaki je rat nasilje, nasilje nad ljudima i prirodom. I u Domovinskom ratu nisu ubijani samo ljudi. Ubijano je i drveće, šumski puteljci zasijavani minama, a plodne oranice preoravane topovskim granatama. Kada su se 1998. godine mještani počeli vraćati u svoje selo i škola se suočila sa svom okrutnošću razornoga rata. Nakon obnove zgrade u jesen 1999. godine ponovo se oglasilo školsko zvono. Početak zajedničkog djelovanja djece povratnika multietničke sredine. Zajedno protiv ekocida, protiv posljedica nasilja nad prirodom, zajedno u učenju života u suglasju s prirodom.

Zajedničkom akcijom je školsko dvorište, koje je sedam godina bilo potpuno zapušteno, očišćeno od korova, samoniklog grmlja i oštećenih stabala. Zasijana je trava i posađeno je ukrasno grmlje i drveće. Na površini od 2.400 m² u tijeku je sadnja voćnjaka. U školi je osnovan ogranak Pokreta prijatelja prirode "Lijepa naša" u koji su uključene sve ustanove, poduzeća i udruge u Laslovu. Pokret prijatelja prirode u ovoj povratničkoj sredini ima posebno značenje jer mržnji, razaranju i devastaciji suprotstavlja povezivanje stanovništva, očuvanje prirodnih vrijednosti, sanaciju i uređenje devastiranog prostora. Ekološka družina škole stalnim uređivanjem ekološkog panoa predlaže praktične akcije zaštite okoliša, propagira prirodne ljepote, kulturne i druge vrijednosti. U suradnji s Centrom za kompost iz Osijeka organizirano je u školi pripremanje kompostišta u kojemu se na ekološki način zbrinjava organski otpad, a učenici se obučavaju proizvodnji prirodnog sredstva za uzgoj biljaka.

Na taj način, svojom djelatnošću prožetom osjećajem za značenje prirode i održanja života u suglasju s njom, ova škola djecu upoznaje s fizičkim okolišem koji nas okružuje, širi svijest o trenutačnom stanju okoliša, razvija spoznaju o posljedicama štetnog čovjekovog djelovanja

na okoliš, ukazuje na potrebu održanja biološke raznolikosti prirodnih zajednica i očuvanje ekološkog sklada, razvija odgovornost za stanje okoliša te poduzimanje konkretnih mjera za njegovu zaštitu. Povodom Dana zahvalnosti za plodove zemlje, učenici su u atriju škole zasadili "Drvo nade", a ispred školske zgrade tisuću lukovica tulipana.

Osnovna škola Laslovo nije samo učiteljica života u pravom smislu te riječi. Ona je u sredini u kojoj djeluje postala promicatelj aktivnosti koja znanju o smislu i nužnosti bitke za očuvanje životnog okoliša i prirodnog sklada daje kvalitetu mudrosti, životne mudrosti bez koje nije moguće upravljati procesima razvitka, mudrosti bez koje neće biti moguće očuvati ni ovaj planet koji zovemo Zemlja.

Stoga se Osnovnoj školi Laslovo u znak priznanja dodjeljuje "Zelena povelja Osječko-baranjske županije" za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju svijesti o zaštiti okoliša te za izuzetna pregrnuća i ostvarene rezultate u saniranju ratom oštećenih dijelova okoliša.

Osnovna škola "Matija Gubec" Magadenovac

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2000.)

"Priroda može bez čovjeka, a može li čovjek bez nje?" ostali su zapitani u svom "Proljetnom snu" učenici Osnovne škole "Matija Gubec" iz Magadenovca. Duboko prožeta legendarnom indijanskom mudrošću koja kazuje kako zemlju nismo naslijedili od svojih predaka nego je posudili od svojih potomaka, ova mladost budućeg čovječanstva sanja svoj proljetni san u kojem su svaka borova iglica, svaka pješćana obala, svaka magla u tamnoj šumi i svaki kukac sveti u povijesnom pamćenju ljudskoga roda.

I upravo ta spoznaja daje im snage da se suprotstave svome okruženju koje svakodnevno bacanjem smeća iz jurećih automobila ili sa seoskih kola zagađuje tlo po kojem kroče, i vode kojima se napajaju i zrak koji dišu. Svoje spoznaje i svoju svijest učenici i nastavnici ove škole, organizirani u ekološkoj udruzi "Vidra" u okviru Pokreta prijatelja prirode "Lijepa naša", kao pokretača i zamašnjaka svih aktivnosti, dokazivali su i dokazuju u natjecanjima mladih ekologa, kako u okviru škole, tako na županijskoj pa i državnoj razini gdje svojim znanjem i visokim plasmanima potvrđuju svoj dugogodišnji ugled. Svoj odnos spram prirode pokazuju i akcijama čišćenja okoliša škole, voćnjaka ali i šireg područja. Svojim radom "Onečišćenje u okolici Magadenovca" upozoravaju na glavne oblike i izvore zagađenja i uništavanja prirode i vlastitom aktivnošću, djelatno nastoje ukloniti posljedice razarajućeg ljudskog djelovanja. Barskom području u blizini naselja pokušavaju dati izgled jezera nasuprot seoskom smetištu kojem ga je neodgovorna svijest mještana namijenila. Postavljaju ploče uz cestu i vodu pokušavajući pobuditi zapretanu ekološku svijest, ali, unatoč potpori općinskog čelništva, samo s polovičnim uspjehom. No, mladi magadenovački ekolozi se ne predaju i podsjećaju na staru indijansku mudrost koja opominje: "Zaprljajte vaš krevet i jedne noći ugušit ćete se u vlastitom smeću".

Ova mladost, koja još nije dorasla da sjedne za pregovaračke stolove o održivom razvitku i budućnosti svijeta koju čovjek svojom djelatnošću svake sekunde ugrožava, ova mladost dovoljno je hrabra da očeve i djedove podsjeti da zemlja kojom kroče nije njihova tečevina već samo od njih posuđena, iz čega slijedi jedino zaključak kako posuđeno treba vratiti prvotnoj

namjeni. I upravo stoga mladi naraštaj valja ohrabrivati i snažiti u ustrajavanju u toj borbi. Tu namjenu ima i ova Povelja. A u toj namjeri nezamjenjivu ulogu ima razvijanje svijesti ljudi o prirodi, o samima sebi i svom odnosu prema prirodi. U tom procesu, procesu učenja življenja u suglasju s prirodom nezaobilazno mjesto pripada ustanovama koje odgajaju i obrazuju ljudsko potomstvo. I učenici ove škole preuzeli su dio svoje odgovornosti za vlastitu budućnost i budućnost naraštaja koji slijede i tu odgovornost, kao savjest svoje sredine, kao nauk šire među sumještanima.

Stoga se Osnovnoj školi "Matija Gubec" iz Magadenovca za značajnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži te razvijanju ekološke svijesti i promicanju potrebe zaštite okoliša, u znak priznanja dodjeljuje "Zelena povelja Osječko-baranjske županije".

Osnovna škola Popovac, Popovac

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2008.)

Kako ponovo uspostaviti normalan život narušen ratnim nasiljem koji progoni i čovjeka i pticu, a miris rascvjetale voćke zamjenjuje smradom eksploziva? Kako ponovo uspostaviti život u prostoru koji svojom prirodnom ljepotom predstavlja prirodno stanište i čovjeku i ptici? Popovačka škola se vratila svom domu tek nakon završene reintegracije 1998. godine. Dočekalo ju je zapušteno školsko dvorište i smetlište na svakom koraku.

Zdravo živjeti je moguće samo u zdravoj prirodnoj sredini. Ugodno živjeti je moguće samo u uredenom okolišu. I učitelji i djeca prionuli su poslu: uredili dvorište, zasadili park i krenuli dalje. Nikao je eko-voćnjak u područnoj školi u Kneževu štićen prirodnim sredstvima. Svoje cvjetne i voćne sadnice učenici prehranjuju kompostom koji su sami stvorili. Pokrenut je projektni dan Eko-škole s obradom tema vezanih uz zaštitu okoliša i nizom ekoloških i kreativnih radionica. Svi ekološki dani se posebno obilježavaju: Dan močvara i Dan planeta Zemlje, praznici su ove škole.

Škola je učiteljica života. To u praksi škole u Popovcu nije tek isprazna fraza. Ovdje djeca uče živjeti zdravo, u suglasju s prirodom, u uredenom okolišu, bez cigarete, droge i alkohola. I otpad, koji svojim načinom života stvaraju ljudi nije namijenjen za nagrdivanje i uništavanje prirode. Ovdje se prikuplja i razvrstava prikupljeni otpad te upućivanjem u recikliranje, vraća novoj namjeni. Ovaj naš planet jest bogat, ali izvori tih bogatstava nisu neiscrpni. Stoga i njegovu vodu te stvorenu energiju valja koristiti racionalno. I tome popovačke učenike poučava njihova škola.

Vrata škole u Popovcu otvorena su. Otvorena su prije svega mještanima koji prihvaćaju i podupiru napore svoje djece i njihovih učitelja. Škola je potakla i provela akciju "Svakoj obitelji jedno stablo", kao akciju ozelenjavanja mjesta. Svoje poruke djeca izražavaju na oku ugodan, čak i zabavan način. U karnevalsko vrijeme potiču mještane na uređenje dvorišta i okućnica, a ekološkom optužnicom terete princa karnevala u postupku suđenja. Odjeća i maske u karnevalskoj povorci od otpadnog su materijala prilagođenog ovoj namjeni, čak i modna revija ove škole predstavlja modne kreacije od papira i plastike. Odgovarajući svome poslanju škola je postala učiteljica života, ali ne samo za svoje učenike.

Upornost Osnovne škole Popovac, koja se u Program eko-škola uključila odmah po svom povratku kući 1998. godine, priznata je dodjelom statusa međunarodne eko škole koji je ona prvi puta stekla 2002. godine i već ga treći puta obnavlja. Za dosljednost u ostvarivanju ovog usmjerenja Osječko-baranjska županija joj dodjeljuje "Zelenu povelju" za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša te navika življenja u suglasju s prirodom.

Elektrotehnička i prometna škola Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2004.)

U susretu s uglednim znanstvenikom, pronalazačem, sposobnim projektantom, konstruktorom, graditeljem rijetko se prisjetimo da je u korijenima njegova rasta trud učitelja koji mu je pobudio ljubav za to zanimanje i zajedno s njim činio prve korake u spoznavanju civilizacije zasnovane na suvremenoj tehnici i tehnologiji.

Elektrotehnička i prometna škola iz Osijeka ovu svoju misiju započela je prije punih 75 godina kao izraz potreba narastajuće industrije za stručnjacima. Svoju vezanost uz te potrebe ova škola nije nikad napuštala. Mijenjala je imena, ali ne i osnovno usmjerenje. S imenima uspješno je prolazila i programske preobrazbe uvjetovane zadivljujućim razvojem tehnike i tehnologije. Danas je ovu školu moguće ubrojiti u tvrtke s najvećim brojem diplomiranih inženjera elektrotehnike, doduše usmjerenih prema drugom tipu proizvodnje, proizvodnje znanja i novih stručnjaka iz reda više od 800 učenika koji se danas obrazuju za deset različitih zanimanja.

S ovim naslijedom osječka Elektrotehnička i prometna škola ubraja se u najuspješnije i najpoznatije škole ove vrste u Hrvatskoj. I upravo stoga, vrlo privlačna mladim naraštajima, predmet je želja mnogih završenih osmoškolaca od kojih se samo najuspješniji uspiju upisati. A rezultat rada visokostručnih nastavnika i darovitih učenika vidljiv je i potvrđivan nizom uspjeha na županijskim, državnim i međunarodnim natjecanjima. I upravo se ovdje u punoj mjeri iskazuje kreativna uloga ove škole koja mlade ljude osposobljava ne samo za zanatske vještine već za promišljanje budućeg tehničkog i tehnološkog napretka. Učenici ove škole osnova su udruge mladih inovatora Županije, dobitnici niza priznanja na prestižnim međunarodnim natjecanjima inovatora u Budimpešti, Brüsselsu i konačno 2003. godine u Nürnbergu s koje su donijeli i svoju petu srebrnu medalju. Ovome valja pridodati i podatak o najvećem broju osvojenih prvih mjesta na Državnom natjecanju učenika elektrotehničke i prometne struke 2003. godine, pa da zaključak o jednoj od najkvalitetnijih škola ove vrste u Hrvatskoj bude potpun.

Učenici škole, u pravilu, su uspješni bilo da se uključuju u rad ili nastavljaju obrazovanje na fakultetima. Mnoge bivše učenike EMŠE danas srećemo kao uspješne gospodarstvenike, znanstvenike, a nerijetko i kao nastavnike ove škole u koju se vraćaju da nastave ciklus prijenosa znanja koje ova škola toliko kvalitetno daje.

Elektrotehnička i prometna škola iz Osijeka je škola koja se ističe zapaženim rezultatima u stručno-pedagoškom izvodenju nastave i iznimnim postignućima u otkrivanju, poticanju i razvitku darovitih učenika. Iz ovih razloga Osječko-baranjska županija joj dodjeljuje svoju Nagradu za iznimne dosege u području prosvjete.

Glazbena škola Franje Kuhača Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 1996.)

Glazbena škola Franje Kuhača djeluje u Osijeku od 1921. godine, te ove godine obilježava 75. obljetnicu stalnog rada i 165. obljetnicu djelovanja glazbenog školstva u Osijeku. Tijekom svog djelovanja Glazbena je škola imala značajan udio u glazbenom životu grada Osijeka i njegovog okruženja, kako u promicanju glazbene kulture, tako i u promicanju pedagoškog rada u glazbenoj struci. Dugogodišnjim radom, ova je škola ostvarila niz izvanrednih uspjeha, prvenstveno u školovanju glazbenih kadrova, koji su kao učenici ove škole postigli značajne rezultate.

Godina 1996. godina je velikih uspjeha u prosvjetnoj i umjetničkoj djelatnosti škole. Uspjesi postignuti na državnim natjecanjima učenika glazbe i plesa u Republici Hrvatskoj izražavaju se kroz osvojene dvije prve, četiri druge, jednu treću, dvije četvrte i dvije pete nagrade te tri diplome. Osim na državnim natjecanjima učenika glazbe i plesa učenici Glazbene škole Franje Kuhača nastupili su i na Drugom zimskom kampu mladih pijanista u Rovinju koji je imao i natjecateljski karakter i tom prilikom osvojili prvo, drugo, treće i deveto mjesto, a osječka glazbena škola je proglašena najuspješnijom. Ovim rezultatima se pridružuju i prva nagrada i posebna priznanja na III. međunarodnom natjecanju "Etide i skale" za pijaniste u Zagrebu.

Osim sudjelovanja i osvajanja najviših nagrada na natjecanjima kao najvažnijem i najstručnijem vidu prezentacije pedagoških i umjetničkih dostignuća jedne škole, učenici Glazbene škole Franje Kuhača nezaobilazan su čimbenik glazbenog i kulturnog života grada Osijeka i Osječko-baranjske županije, koji obogaćuju nizom glazbenih događanja. Redovito i već tradicionalno škola organizira Glazbeni tjedan, a tijekom ove godine škola je obilježavajući značajne obljetnice svoga djelovanja i glazbenog školstva u Osijeku organizirala niz značajnih koncerata. Svi postignuti rezultati plod su nadarenosti i rada samih pojedinaca, ali i uloženog ogromnog truda i zalaganja nastavnika ove škole.

Svojim odgojno-obrazovnim i pedagoškim rezultatima u 1996. godini, uz kontinuirano visoku razinu kvalitete djelovanja neprekidno kroz dugi niz godina, Glazbena škola Franje Kuhača Osijek se ubraja među najkvalitetnije i najuspješnije glazbene škole u državi, te joj se stoga dodjeljuje Nagrada Županije Osječko-Baranjske za iznimna postignuća u području prosvjete.

Medicinska škola Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2001.)

Medicinska sestra, tehničar, zubotehničar nisu samo tehničari svoje struke. Bliski pacijentu oni su mu sugovornik i potpora, njegovatelj pa i prijatelj prema potrebi. I upravo stoga škola medicinskog usmjerenja ne osposobljava mlade ljude samo za tehničke vještine već prije svega za ljudsku komunikaciju i humano djelovanje. Toj zadaći Medicinska škola iz Osijeka pristupa vrlo odgovorno. Obrazujući sebe nastavnici ove škole usvajaju i primjenjuju nova didaktička i pedagoška znanja u radu s učenicima učeći ih vještinama komunikacije i rješavanja problema bez konflikta. Škola razvija ličnost svakog učenika i odnos prema ličnosti pacijenta, jer i o tome ovisi uspješnost liječenja.

Razvijajući svijest o ulozi struke za koju se osposobljavaju, učenici ove škole djeluju u sredini u kojoj žive i u komunikaciji s njom. Nositelji su zdravstveno-odgojnih aktivnosti u

gradu, primjerom pokazuju i dokazuju vrijednost humanog odnosa prema sugrađanima, djeluju u ustanovama skrbi za djecu, starije i nemoćne, za one koji tu skrb trebaju, organiziraju karitativne aktivnosti.

Svojom otvorenošću prema sredini u kojoj djeluje ova škola prednjači i to ne samo u zdravstveno-odgojnim aktivnostima. Jednako je sudionik kulturnih manifestacija, izdavačke djelatnosti, općinskih, županijskih i državnih natjecanja. Svoju visoku razinu stručnog djelovanja Medicinska škola dopunjava i potvrđuje suradnjom s njemačkim gradom Ravensburgom koji joj pruža mogućnost stručne prakse i usavršavanja učenika. Učenicima ove škole obrazuju se pretežito za zdravstvena zanimanja. Mnogi od njih danas su ugledni stručnjaci i u drugim područjima djelatnosti.

Počivajući na entuzijazmu i znanju svojih nastavnika i učenika, ostvarenim rezultatima u obrazovnom, ali i odgojnom procesu ova se škola svrstava u red uzornih prosvjetnih ustanova ne samo u Osječko-baranjskoj županiji već zasigurno i u svojoj grani u Hrvatskoj. Stoga se Medicinskoj školi iz Osijeka za zapažene rezultate u stručno-pedagoškom i metodičkom izvođenju nastave i drugih oblika prosvjetne djelatnosti dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području prosvjete.

Obrtnička škola Antuna Horvata Đakovo

(“Zelena povelja Osječko-baranjske županije”, 2008.)

“Čvrsto se drži vlastita načela da nakon tvog odlaska sa zemlje u prirodi ne smije ostati nikakvih štetnih tragova tvoga posjeta jer samo tako možemo sačuvati zrak, prirodu, šume i naš planet Zemlju” - Prva je eko-zapovijed koju slijede učenici Obrtničke škole Antuna Horvata iz Đakova. Iz ovog postulata izrasta eko-kodeks ove škole predvođen motom “Budućnost našeg planeta u našim je rukama”. Ovi izričaji s eko-logom škole rezultat su promišljanja njenih učenika pribavljenih natjecanjem.

I zaista, ova škola ne uči samo kako živjeti u suglasju s prirodom, ona taj život zaista i živi. Možda tome pogoduje i činjenica da u svom sklopu učenike usmjerava u različita zanimanja koji svojim različitim interesima i znanjima nadopunjuju koncept zajedničkog djelovanja, ali je nesporno da se đakovačka obrtnička škola izdvaja dubinom svoga prodiranja u suštinu značenja suživota, svojom organiziranošću u programiranju i ostvarivanju svojih programa, pa tako i rezultatima koje u tom polučuje.

Ona nadržava svoju edukativnu funkciju i svjedoči o mladim ljudima koji su spremni i sposobni preuzeti odgovornost za održivi razvoj ne dopuštajući starijima da otimaju Zemlju od svoje djece. Pod vodstvom nastavnika analiziraju kakvoću vode u jezerima Đakovštine, mjere potrošnju vode i električne energije u školi i izrađuju projekt štednje, proizvode zdravu hranu, organiziraju i izvede ekološku proizvodnju poljoprivrednih proizvoda, promišljaju reciklažu elektronskog, auto i drugih oblika otpada... Svoja praktična znanja ugrađuju u školsko gospodarstvo Ivandvor kao poljoprivredni praktikum škole gdje sade 3 ha voćnjaka s protugradnom mrežom i sustavom za navodnjavanje i podižu eko-učionicu i sustav za kompostiranje, održavaju školski park i igralište... Eko-misao nije privilegija ili obveza samo učenika poljoprivrednog usmjerenja. Eko-radionice su organizirane u cvjećarstvu, vrtlarstvu i voćarstvu, ali i u tekstilu, građevinskoj, drvenoj, prehrambenoj i strojarskoj struci.

Đakovačka škola nije zatvorena u sebe. Ona zrači prema svom okruženju i poučava kako doseći proklamirane eko ciljeve. I u tome je ambiciozna. Radovi i nastupi učenika na sajamskim manifestacijama zasjenjuju starije. Dani jabuka i jabučnih proizvoda u Đakovu, Dani kruha, vinska manifestacija Bonavita, pa čak i Eko-etno sajam u Zagrebu ne mogu se više zamisliti bez nastupa ove đakovačke mladosti. A u tom svom poslanju uspostavljaju i održavaju širok krug suradnika kako među stručnim organizacijama, tako i s lokalnom samoupravom, pa čak i središtima duhovnog djelovanja.

Mladi ove škole postupno preuzimaju svoj dio odgovornosti za svoj planet, ali su prije svega odgovorni prema sebi. Eko-patrolama, vrednovanjima rezultata vlastitog djelovanja izgrađuju kritičan odnos prema sebi i svom okruženju. Pa stoga, nije li logično međunarodni status eko-škole stečen 2004. godine nadograditi "Zelenom poveljom" Osječko-baranjske županije kao priznanjem za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša te navika življenja u suglasju s prirodom.

Poljoprivredna i veterinarska škola Osijek

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2015.)

Kako ljudske djelatnosti obrade tla i uzgoja životinja nastale u zoru opstanka ljudskog bića na ovom planetu ne suprotstaviti prirodi čiji je sastavni dio? Svojom tehnologijom čovjek sve uspješnije zauzdava sile prirode ne vodeći pri tome odviše računa o njoj samoj. Prekomjerno i neracionalno trošenje neobnovljivih prirodnih resursa, kao i razne mjere suvremene poljoprivredne djelatnosti koje ostavljaju trajne štetne posljedice na cjelokupnu prirodu i prirodne procese, remeti milijunima godina uspostavljanu ravnotežu u prirodi. Današnja poljoprivreda pretvorila je polja u svojevrsan oblik industrijske proizvodnje čiji je jedini cilj iz zemlje izvući što više. U konvencionalnoj poljoprivrednoj proizvodnji nastoji se proizvesti i postići što veći prihod po jedinici površine, čak i po cijenu smanjenja kvalitete proizvoda. Hrana uzgojena na takav način često sadrži i štetne tvari, a hranidbena i zdravstvena vrijednost namirnica ovisi o zdravlju i životnoj snazi biljaka ili životinja od kojih potječu. Sve uočljivije posljedice ovakvog pristupa naglašavaju nužnost ekološki održive proizvodnje želimo li Zemlju sačuvati za buduće naraštaje. Nesporno, suradnja s prirodom daje mnogo bolje rezultate od njezinoga sustavnoga uništavanja. Koristeći plodnost tla i raspoložive vode, prirodna svojstva biljaka, životinja i krajobraza, povećanje prinosa i otpornosti biljaka pomoću prirodnih sila i zakona, uz propisanu uporabu gnojiva, sredstava za zaštitu bilja i životinja, ona teži ekološki čistoj, gospodarski isplativoj, etički prihvatljivoj i socijalno pravednoj poljoprivrednoj proizvodnji.

Upravo u tome leže izazovi, ali i odgovornosti današnjih i budućih stručnjaka koji oblikuju tehnologiju poljoprivredne proizvodnje. U tome leži i odgovornost institucija koje obrazuju te stručnjake. Svjesna ovih činjenica i svoga poslanja Poljoprivredna i veterinarska škola u Osijeku svoju djelatnost temelji na sloganu "Za zelenu budućnost" koji u sebi nosi važne poruke koje se otiskuju u svijesti današnje mladosti. Posebna se pozornost poklanja "tkanju" životne filozofije razboritosti koja mladog čovjeka iz učionice i računala vodi u prirodu gradeći spremnost oslušivanja njezinih poruka i djelovanja sukladno njima. Usmjerenju učenja iz velikog dvorišta znanja ova mladost odgovara napajajući se izvornošću Kopačkoga rita i gradeći shvaćanje uspješnog funkcioniranja prirodnoga sustava. Učenici i nastavnici ove škole istraživači su

prostora usmjereni očuvanju i unaprijeđenju zaštite okoliša. Svojim projektom "Vrba u našim glavama i nogama" osvojili su drugo mjesto u Hrvatskoj u sklopu natječaja za najbolje ekoprojekte osnovnih i srednjih škola 2014. godine.

Učenici su na prostoru od oko osam hektara sami uzgojili voćnjak, vinograd, ribnjak, ukrasni vrt i staklenike. Prirodi nastoje vratiti njezinu izvornost u što se uklapa i uzgoj starih sorti jabuka, pa je tako prošle jeseni "stanovnik" vrta postala i rijetka sorta jabuke "Žrnovska". U nastanku je školski arboretum kojemu svaki maturalni naraštaj pridodaje ukrasno drveće i grmlje. Već sada ukrasni vrt plijeni pozornost stručnjaka, ali i učenika drugih škola koji ih obilaze. Svemu se pridodaje i niz edukativnih radionica kojima ova škola oplemenjuje svijest o potrebi zaštite okoliša i prirode u cjelini. Razumijevajući ove dosege i usmjerenja, europski financijeri prepoznali su vrijednost projekta "Zelena mreža" odobravajući značajna sredstva Europske unije za osuvremenjivanje kurikuluma praktične nastave koji obuhvaća i istraživanje županijske i hrvatske bioraznolikosti.

Cijeneći uložene napore i ostvarene dosege u ostvarivanju njezinog poslanja u sklopu jačanja osposobljenosti, spremnosti i odgovornosti budućih stručnjaka poljoprivredne proizvodnje za budućnost ovog područja kao dijela planeta na kojem živimo, Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju "Zelenu povelju" Poljoprivrednoj i veterinarskoj školi Osijek za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi cjelovitog očuvanja vrijednosti prirodnih izvora, kakvoće prirode i racionalnog korištenja prirode i njenih dobara.

Strojarska tehnička škola Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2011.)

Osijek, jedan od najrazvijenijih industrijskih gradova ovog dijela Europe s kraja 19. stoljeća, danas je samo predmet povijesnih istraživanja ili nostalgičnog prisjećanja. Njegova industrija se razinom svoje opremljenosti i primijenjenom tehnologijom konkurentno mjerila s industrijski naprednim europskim sredinama. Svoj razvoj Osijek je tada zahvaljivao sposobnim tehnolozima, ali i tradiciji vrsnog obrtništva. U vremenu koje je već naznačivalo sve ubrzaniji razvoj znanja kao pretpostavke napretka, prije 125 godina javlja se Šegrtska škola koja prati te potrebe. Vrijeme joj je mijenjalo statuse i imena, često ju vezujući uz Osječku ljevaonicu, ali joj je misija ostala ista. Ona je to i danas kada djeluje pod imenom Strojarske tehničke škole. I danas ona obrazuje tehničare, ali i obrtnike pa i odrasle u programima osposobljavanja za nova zanimanja.

U vremenu sve ubrzanijeg razvoja tehnološke civilizacije, u kojoj strojevi sve više odmjenjuju ljudski rad, ali ipak, još ne mogu zamijeniti čovjeka, i osposobljavanje za održavanje takovog smjera razvoja mijenja svoj sadržaj. Danas ova ugledna škola uči kako upravljati uz pomoć računala, kako razvijati i primjenjivati novu tehnologiju. Svojim specijaliziranim učionicama za CNC tehnologiju, hidrauliku i pneumatiku, robotiku, crtanje pomoću računala, strojarske instalacije, strojarska mjerenja, tehničko crtanje, automehaniku te obradu materijala, većim brojem radionica za izvođenje praktične nastave, bogatim knjižnim fondom i vrsnim predavačima Strojarska škola u Osijeku sjedište je i rasadište znanja šireg regionalnog

područja. U njezinom Centru za nove tehnologije se pored učenika, osposobljavaju i nastavnici te učenici i drugih škola strojarske struke.

Kako izvući sve potencijale koje sobom u školske klupe nose mladi ljudi? U okviru redovite nastave i u izvannastavnim aktivnostima potiču se interesi, produbljuju sposobnosti darovitih, razvija se kultura rada i smisao za usklađivanje osobnih s društvenim interesima. Ove mlade ljude škola osposobljava i za preuzimanje odgovornosti za društvo koje nasljeđuju i njegov razvoj. Uz pomoć svojih mentora pripremaju se za dokazivanje svoje vrijednosti u sustavu natjecanja na regionalnoj i državnoj razini u području strojarske struke. Samo u 2010. godini učenici ove škole dokazali su da su najbolji na Državnom natjecanju u "Tehničkoj mehanici", baš kao i na Međužupanijskom natjecanju, u istoj disciplini i CNC tehnici - glodanja. U samom su vrhu i u disciplinama CNC tokarenja, strojarskih konstrukcija i dizajniranja računalom. Ovi rezultati kojima se potvrđuje razina dosegnutih znanja i sposobnosti slijede iz kontinuiranog stručnog rada. Projekt mobilne robotike u srednjim školama nazvan "Liga kumpanija" pokrenut 2006. godine okuplja zainteresirane i darovite učenike srednjih škola iz Hrvatske i dijaspore koji razvijaju svoja znanja iz mobilne robotike. Osječka Strojarska škola u ovom se projektu ističe inovativnošću, znanjem i zalaganjem. I učenik ove škole koji je 2010. godine pobijedio na Nacionalnom turniru srednjih škola iz robotike izrastao je iz ovog kruga. Ukoliko budućnost pripada strojevima, i ovaj učenik dijelit će tu budućnost.

Dio tih mladih darovitih ljudi, koje je škola zarazila ljubavlju prema struci, napojila ih znanjem i u ruke im dala alate, danas kao nastavnici ove škole nastavljaju njezinu misiju.

O vrsnoći ove Strojarske tehničke škole u Osijeku svjedoči arhiva primljenih priznanja. Treba li spomenuti Diplomu za najbolju strukovnu školu u 2002. godini koju joj je dodijelilo Ministarstvo za obrt, malo i srednje poduzetništvo ili Državnu nagradu za tehničku kulturu "Faust Vrančić" iste godine? Ovim priznanjima Osječko-baranjska županija pridružuje i svoju Nagradu za iznimne do-sege u području prosvjete za zapažene rezultate u stručno-pedagoškom izvođenju nastave i drugih oblika prosvjetne djelatnosti te poticanju i razvitku darovitih učenika.

Tehnička škola i prirodoslovna gimnazija Ruđera Boškovića Osijek

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2015.)

Uzletom svoje tehnološke civilizacije čovjek jača moćne poluge ovladavanja svojim prirodnim okruženjem. U svojoj bahatosti počesto pri tome zaboravlja na prirodnu ravnotežu koja je uvjet njegova opstanka na ovom planetu, ali i mudrost 160 godina starog upozorenja poglavice Seatlea "Zaprljajte vaš krevet i jedne noći ugušit ćete se u vlastitom smeću". Zaboravlja na to sve dok ga priroda sama svojom praiskonskom snagom ne upozori na posljedice njegova postupanja. Svijest o razvoju ne po svaku cijenu, već na duge staze održivom razvoju jača iz dana u dan nastojeći se suprotstaviti zlogukom proročanstvu o početku borbe za preživljavanje. Znanjem se čovjek nametnuo prirodi, ne štedeći je. Znanjem čovjek mora otkloniti ili barem ublažiti posljedice vlastita postupanja želi li u njoj opstati. Ovaj zahtjev rađa potrebom osposobljavanja za zadaće otklanjanja pogubnih utjecaja čovjeka na prirodu i njegov okoliš. Zbrinjavanje i prerada posebnog i opasnog otpada, reciklaža i dobivanje sekundarnih sirovina, zaštita pitkih voda od zagađenja, očuvanje rijetkih biljnih i životinjskih vrsta i ekosustava tek je dio tih zadaća

vezanih uz sve ugroženiju prirodnu sredinu. Odgovarajući na potrebu osposobljavanja nastaju nova zanimanja, zanimanja čija su briga ne samo saniranje posljedica takvog postupanja, već preveniranje nastupa tih posljedica.

Na ovom se zahtjevu temelji i obrazovna djelatnost Tehničke škole i prirodoslovne gimnazije Ruđera Boškovića iz Osijeka. Riječ je o školi koja obrazuje i ekološke tehničare, tehnologe ekološkog usmjerenja kao zanimanja čiji značaj budućnošću raste. Školskim klupama i računalima Škola im daje potrebno znanje, no, ono nije dostatno. Teorija se nadograđuje učenjem praktične primjene stečenih znanja, no, ni to nije dovoljno. Prirodu valja razumjeti i naučiti voljeti, biti joj predan svojim bićem kao njezinim sastavnim dijelom. Ona je iznimno važan temelj ekološko okolišnog promišljanja, pretpostavka stvaranja veze mladih ljudi s prirodom i razumijevanja svoga osobnog udjela u eko budućnosti. Upravo u tome je ova škola posebna, jer je nizom aktivnosti koje su postale prepoznatljive, uhodane, očekivane, uspjela stvoriti atmosferu prenosivog zaštitničkog duha kojom zrači prema svom okruženju. Nije dovoljno znati, treba htjeti. Na toj zamisli jača svijest i gotovo pokret volonterstva i u ovoj školi koja formira i "Rudericu" kao svoj volonterski klub. Dobrovoljnost i spremnost pomoći drugome zalag je održivog razvoja ljudske zajednice kao dijela prirodnog okruženja. Stoga "Ruderovce" srećemo i u akciji čišćenja divljih odlagališta otpada "Zelena čistka - Let's do it Croatia", i u manifestaciji "Hrvatska volontira", i u pružanju pomoći poplavljenima...

Već tradicionalno ova škola gaji ljubav prema planetu kao zajedničkom dobru, Danom zahvalnosti slavi plodove zemlje, ali nastoji i mijenjati ono na što utjecati može. Projektom "Uoči, reagiraj i promijeni svoje ekološke navike" potiče na razmišljanje i promjenu ponašanja s ciljem podizanja ekološke svijesti mladih kroz obrazovanje za održivi razvoj, ujedno promičući viziju i misiju škole u stjecanju prirodoslovnih kompetencija. Učenici su sami preuzeli odgovornost za otpad koji stvaraju u svom radnom okruženju te održavanje zdravog i čistog okoliša. S ponosom ističu kako su dio priče poznatog dugogodišnjeg borca protiv ambrozije Tuljana, i njegovih akcija uklanjanja ove alergene biljke. I dodaju da je s njima uvijek i velik broj njihovih prijatelja iz drugih školskih sredina. Ostvarivanje svoga poslanja Škola temelji na raspoloživim resursima koji nisu dostatni za nove uzlete. Gradeći koncept "Inovativne škole za zelenu budućnost" pokrenula je projekt koji je prepoznat i prihvaćen okom europskih financijera spremnih značajnim sredstvima financirati njegovu provedbu.

Cijeneći napore i dosege u oblikovanju i ostvarivanju ove "Inovativne škole za zelenu budućnost" koja svojom djelatnošću jača kapacitet za očuvanje i upravljanje prirodnim vrijednostima, provođenje mjera zaštite krajobraza i prirodnih staništa važnih za očuvanje prirodne baštine u sklopu održivog razvoja, Osječko-baranjska županija je odlučila dodijeliti svoju "Zelenu povelju" Tehničkoj školi i prirodoslovnoj gimnaziji Ruđera Boškovića iz Osijeka za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi cjelovitog očuvanja vrijednosti prirodnih izvora, kakvoće prirode i racionalnog korištenja prirode i njenih dobara.

Ugostiteljsko-turistička škola Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 1998.)

Ugostiteljsko-turistička škola djeluje u Osijeku već četrdesetjednu godinu i kroz svo to vrijeme zauzima značajno mjesto u obrazovanju kadrova za ugostiteljstvo i turizam. Stalno radeći na poboljšanju uvjeta rada i postizanju što veće kvalitete u radu, tijekom svog dugogodišnjeg djelovanja, a posebice u nekoliko zadnjih godina, škola postiže niz zapaženih rezultata na natjecanjima u struci u Republici Hrvatskoj i inozemstvu.

Godina 1997. godina je značajnih rezultata i uspjeha Ugostiteljsko-turističke škole koje ostvaruju učenici ove škole na stručnim natjecanjima. Uspjesi postignuti na međunarodnom natjecanju učenika turističkih i ugostiteljskih škola Gastro '97 u Dubrovniku, koji se posebno ističu, izražavaju se kroz osvojene dvije zlatne, dvije srebrne i dvije brončane medalje, što je u odnosu na konkurenciju veliki uspjeh i dokaz kontinuiranog i kvalitetnog rada u struci, a izuzetni rezultati postignuti su i ove godine. Osim na ovom natjecanju učenici ove škole sudjelovali su i postigli zapažene rezultate i na međunarodnom natjecanju ugostiteljskih škola u Pečuhu. Uz brojne uspjehe u struci Ugostiteljsko-turistička škola, njezini nastavnici i učenici, sadašnji i bivši, uživaju veliki ugled u ugostiteljskom gospodarstvu, a praktična nastava i stručna praksa uspješno se organizira u ugostiteljskim objektima na području Županije, te u hotelima na jadranskoj obali.

Osim sudjelovanja i osvajanja nagrada na natjecanjima, škola je postigla zapaženi uspjeh kao suorganizator sajma Gastro u Bizovcu, 1997. godine, kada su učenici i nastavnici ove škole vodili cijeli gastronomski program ovog sajma. Škola je sudjelovala i u organizaciji drugih značajnih manifestacija, te inicirala i organizirala trodnevni seminar iz područja slastičarstva, koji je uvršten u program stručnog osposobljavanja nastavnika.

Uspjesi u struci su brojni i značajni, ali učenici ove škole sudjeluju i postižu zapažene rezultate i na natjecanjima iz drugih znanstveno-nastavnih područja (hrvatskog jezika, francuskog jezika, športske gimnastike itd.). Svi postignuti rezultati plod su rada samih učenika, ali i uložnog truda i rada nastavnika ove škole, u kojoj se posebice vodi briga o razvoju učenika kao cjelovite ličnosti, što vrijedi i za rad nastavnog osoblja u školskom domu.

Stoga se Ugostiteljsko-turističkoj školi Osijek u znak priznanja za zapažene rezultate u stručno-pedagoškom radu dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području prosvjete.

Ekonomski fakultet u Osijeku

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2002.)

S izrastanjem Ekonomskog fakulteta prije 40 godina započela je novija povijest osječkog visokog školstva. U tih 40 godina ovaj je Fakultet dao preko 6000 diplomiranih ekonomista, još 4000 na stručnom studiju, 287 magistara i 87 doktora znanosti. Znanstvenici ovog Fakulteta izdali su 95 udžbenika i 96 skripata. Časopis "Ekonomski vjesnik" izdaje neprekidno od 1988. godine. Ekonomski fakultet u Osijeku dio je svjetske znanstvene zajednice. Dugogodišnji je suradnik 13 srodnih sveučilišnih ustanova u 5 europskih zemalja i SAD-u. Nositelj je niza znanstvenih projekata.

U 40-toj godini svoga postojanja ovaj Fakultet je okrunio svoje dugogodišnje uspješno djelovanje organiziranjem znanstveno-nastavne djelatnosti za 3600 studenata, izvođenjem

znanstveno-istraživačke djelatnosti te osiguravanjem primjene znanstvenih spoznaja putem svog Zavoda za ekonomiku, pokretanjem još dva poslijediplomska studija (management i marketing) uz već postojeći (poduzetništvo), proširenjem svoje znanstveno-nastavne djelatnosti i izvan svoga sjedišta organiziranjem Odjela za izvanredni stručni studij u Varaždinu (sa 650 studenata) i Centra za poslijediplomske studije pri Institutu za poljoprivredu i turizam u Poreču. Nastavljajući 20-godišnju suradnju s Visokom školom iz Pforzheima i fakultetom iz Augsburga Ekonomski fakultet je organizirao i održao znanstvene skupove koji su rezultirali i zbornicima znanstvenih radova podnesenih na ovim skupovima, a dugogodišnju suradnju s Poslovnom školom iz Giessen-Friedberga dogradio je izdavanjem zajedničkog udžbenika (Upravljanje kvalitetom).

Svojom djelatnošću kako u proteklih 40 godina, tako i u prethodnoj Ekonomski fakultet ne pridonosi samo vlastitom probitku već i razvitku Osječko-baranjske županije kao cjeline. Po ovim rezultatima osječki Ekonomski fakultet postao je središte okupljanja znanstvenika i razvoja znanstvene ekonomske misli, a po tome i značajan i prepoznatljiv član hrvatske i međunarodne akademske zajednice čime pridonosi i ugledu Županije u kojoj mu je sjedište.

Iz rečenih razloga Nagrada Osječko-baranjske županije u području znanosti dodjeljuje se Ekonomskom fakultetu u Osijeku za uspješnu i istaknutu znanstvenu djelatnost u području ekonomskih znanosti i njene primjene, koja je rezultirala znanstvenim radovima, razvitkom ekonomske znanosti odnosno razvitkom fakulteta kao znanstveno-istraživačke i nastavne ustanove i njegovog djelovanja.

Pravni fakultet Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku

(“Povelja lokalne samouprave” Osječko-baranjske županije, 1999.)

Lokalna samouprava civilizacijska je tekovina i sastavni dio modela svih suvremenih demokratskih političkih sustava u svijetu. No, ona nije samo izraz demokratskog prava građana već i oblik racionalne organizacije funkcioniranja društvene i državne zajednice. Neprijeporno je značenje koje lokalna samouprava ima za uspješno i humano funkcioniranje državnih i društvenih sustava.

Izgradnja nove nezavisne države uz napuštanje državnog i društvenog ustrojstva jednostranačkog komunističkog sustava u Hrvatskoj i u ovom području postavlja posebne zadaće. Ono zahtijeva oblikovanje njemu primjerenog sustava lokalne samouprave koji će značiti povratak tradicijama hrvatskog lokalnog državnog ustroja uz prihvaćanje temeljnih načela i instituta lokalne samouprave i lokalne državne uprave razvijenih europskih demokracija. Dakako da je pri tome bila prisutna spoznaja da povratak hrvatskoj tradiciji nije i ne može biti puko imitiranje prošlih rješenja već kreativna primjena svega onog što je u hrvatskoj političkoj i pravnoj kulturi ostavilo traga i pokazalo se korisnim i primjenjivim budući je nužno odgovoriti suvremenim uvjetima djelovanja uprave izraženih porastom opsega i funkcija uprave te razvitkom tehnike i tehnologije rada.

Ta zadaća i od najvrsnijih umova Hrvatske traži kreativan pristup i doprinos oblikovanju društvenog modela koji najpotpunije može odgovoriti potrebama suvremeno ustrojene Hrvatske države. Odzivajući se ovom pozivu znanstveni djelatnici zaposleni na Pravnom fakultetu

Sveučilišta J.J.Strossmayera u Osijeku svojom znanstveno-istraživačkom, publicističkom i organizacijskom aktivnošću čine napore upravo u području ustrojstva lokalne samouprave koji se već počinju nazivati "Osječkom školom". Ovu djelatnost moguće je pratiti kroz cijeli niz godina, posebno i putem "Pravnog vjesnika", stručnog glasila ovog Fakulteta.

No, posebno treba vrednovati aktivnosti poduzimane u suradnji s Osječko-baranjskom županijom u sagledavanju relevantnih aspekata lokalne samouprave. Ovdje se ističu: suorganizacija stručnog savjetovanja "Županijski ustroj u sustavu lokalne samouprave i državne uprave Republike Hrvatske" koje je u lipnju 1995. godine u Osijeku okupilo stručnjake iz cijele Hrvatske, međunarodnog savjetovanja "Primjena Europske povelje o lokalnoj samoupravi u Republici Hrvatskoj" održanog pod pokroviteljstvom glavnog tajnika Vijeća Europe u Osijeku u listopadu 1997. godine, međunarodnog savjetovanja "Jedinice lokalne samouprave u poreznom sustavu Republike Hrvatske" pod pokroviteljstvom Zaklade Hanns Seidel iz Münchena u listopadu 1998. godine te seminara "Opća deklaracija o pravima čovjeka i lokalna samouprava u uvjetima poratne obnove" održanog u Kneževim Vinogradima u studenom iste godine. Posebnu vrijednost imaju i zbornici radova ovih skupova kao značajan prilog ne baš bogatoj literaturi s ovog područja u Republici Hrvatskoj. Na ovaj način Osijek je postao središte okupljanja hrvatskih i stranih stručnjaka i mjesto promišljanja suvremene lokalne samouprave u Hrvatskoj.

Krunu ovih aktivnosti čine, dakako, usklađeni naponi Pravnog fakulteta i Osječko-baranjske županije usmjereni stvaranju institucionalnog jezgra ovih aktivnosti koji su rezultirali osnivanjem Hrvatskog instituta za lokalnu samoupravu u Osijeku u srpnju 1998. godine koji je okupio ne samo stručnjake iz znanosti i prakse, već i jedinice lokalne samouprave i uprave, znanstvene i stručne institucije.

Kako je riječ o znanstvenom i stručnom djelovanju usmjerenom stvaranju kvalitetnih znanstvenih i stručnih osnova jačanja lokalne samouprave i teorijskom razvitku sustava te naporima usmjerenim afirmaciji ideje i prakse lokalne samouprave na području Županije kao dijela europskog civilizacijskog kruga, "Povelja lokalne samouprave" Osječko-baranjske županije dodjeljuje se Pravnom fakultetu Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku za znanstvenu i znanstveno-istraživačku djelatnost i publicistiku kojom se pridonosi spoznavanju i produbljivanju spoznaja o lokalnoj samoupravi, iznalaženju znanstveno zasnovanih praktičkih rješenja čime se pridonosi jačanju teorijske osnove lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj.

ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB

Hitna medicinska pomoć Osječko-baranjske županije

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2008.)

Neslućeni razvoj tehnike i tehnologije dao je ljudskoj civilizaciji na ovom planetu epitet tehnološke. Stvorena da čovjeku poboljša život, uz njegovo nesavjesno i neodgovorno korištenje, suprotstavila se svojoj namjeni. Ljudskim umom osmišljena i ljudskom rukom izvedena, tehnologija se razvila do razine koja, doduše jača tehničke poluge njegova razvoja, ali i ugrožava njegov opstanak na tlu koje ga je porodilo.

Globalnu zabrinutost za klimatske promjene uvjetovane upravo takvim razvojem, zgranutost nad svjedočenjima umiranja pojedinih dijelova prirodnog okruženja koje daje život, najčešće ne slijedi promjena ljudskog ponašanja koja to uzrokuje ili barem tome pogoduje. Nemoguće je ne sjetiti se upozoravajućih poruka indijanskog čovjeka bijelom poglavici izrečenih prije 150 godina da čovjek ne izgleda kao da opaža zrak koji diše. Poput čovjeka koji umire mnogo dana on je otupio na smrad.

Upravo stoga, Osječko-baranjska županija svojom Poveljom ističe one koji svojim ponašanjem, svjesni dugoročnih opasnosti bahatog ljudskog djelovanja prema prirodnom okruženju, nastoje smanjiti negativne efekte tehnološkog razvoja.

Hitna medicinska pomoć organizirana je radi smanjivanja ugroženosti ljudskog zdravlja i ljudskog života. Tu funkciju ova javna služba izvršava hitnim prijevozom, najčešće cestovnim vozilima koja i sama ispušnim plinovima kao rezultata pogonskog goriva koje koriste, zagađuju zrak koji čovjek udiše i truju tlo koje ga hrani. Svjesna tehnološke uvjetovanosti vlastite djelatnosti, ali i svoje humane misije, Hitna medicinska pomoć Osječko-baranjske županije 2005. godine je, kao prva ustanova ove djelatnosti u Republici Hrvatskoj, pokrenula i od tada provodi projekt zamjene pogonskog goriva u vozilima koje koristi auto-plinom. Ne zanemarujući ekonomske prednosti nad benzinskim i dizel gorivima, plinsko gorivo kao čist energent smanjuje mogućnost nastajanja prizemnog ozona za više od 50%, emisije dušičnih oksida i ugljičnog monoksida za 80%, dok su emisije sumpornih spojeva, benzola, aldehida i krutih čestica čađi gotovo zanemarive. Od 62 sanitetska vozila do sada je plinificirano 29 s orijentacijom da se u roku od godine dana plinificira još 11. Što to znači za vozila koja godišnje prelaze oko 2,5 milijuna kilometara, nije potrebno posebno isticati. Sve ove brojke olakšavaju račun koji priroda podnosi čovjeku za vlastito ugrožavanje.

Predočeni podaci temeljno su uporište u odluci da se Hitnoj medicinskoj pomoći Osječko-baranjske županije dodijeli "Zelena povelja" za izbor i primjenu tehnoloških postupaka najpovoljnijih za okoliš te korištenje energije na način koji mu najmanje šteti.

Katolička udruga "Veronikin rubac", Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2010.)

Ljudska se civilizacija uzdiže neslućenom brzinom zahvaljujući svom tehnološkom napretku. Zahvaljujući moćnim tehničkim polugama čovjek svoje sanje pretače u stvarnost. No, kako u toj i takvoj stvarnosti, stvarnosti grada užurbanoga koraka, u nadmetanju za postizanje životnih ciljeva prije i bolje od drugih, u vremenu kada "zlatno tele" nadomješta istinske vrijednosti ljudskog života, dakle, kako u toj i takvoj stvarnosti održati ljudskost. Jer imperativ napretka prečesto odbacuje i na marginu gura one koji ne mogu slijediti njegov tempo. Ostarjelog učitelja više ne posjećuju njegovi učenici, usamljena staračka srca više nema tko ugrijati, teško pokretnom nema više tko pružiti pomoć, smrtno bolesni umire i od tuge. Institucije socijalne skrbi kojima organizirano društvo skrbi o potrebitima ne mogu zamijeniti toplu ljudsku riječ, pružiti čašu vode kada je to potrebno i vratiti napuštenom osjećaj ljudske vrijednosti. To su više vrijedna nastojanja organiziranih građana da svojim potrebitim sugrađanima uz ili umjesto obitelji pruže toplinu ljudskog odnosa.

Toj misiji posvećeno je djelovanje članova Katoličke udruge "Veronikin rubac" iz Osijeka. Osnovana da djelom i životom svojih članova svjedoči kršćansku vjeru u djelotvornoj ljubavi prema starijim i nemoćnim osobama pružajući im potrebnu skrb, ova Udruga svojim djelovanjem nastoji pridonijeti poboljšanju kvalitete života korisnika u sredini u kojoj žive, što je duže moguće. Sve je veći broj osoba koje žive same, a zbog bolesti, nemoći i minimalnih primanja nisu u stanju skrbiti se o sebi. Volonteri ove Udruge daju ono što najbolje mogu, ono što je ovim ljudima najpotrebnije - svoje vrijeme, svoju brigu i toplinu ljudskog odnosa. Samo u 2009. godini 129 sugrađana koristilo je 3459 puta različite usluge pripadnika "Veronikinog rupca". Pružana im je pomoć u njihovim domovima u zadovoljavanju osnovnih ljudskih potreba, koje nisu u mogućnosti sami obavljati - u održavanju osobne higijene i urednosti njihova doma, u opskrbi osnovnim živčanim namirnicama i prehrani, u ostvarivanju prava iz zdravstvenog i mirovinskog osiguranja te socijalne skrbi, u posjetima liječnicima, ali i članovima obitelji, crkvi i grobljima, pa čak i u šetnji i zabavi. No, možda je ipak najvažniji onaj ljudski kontakt ostvaren u redovitim obilascima i pitanjem: kako ste?

U uvjetima kada društvo još uvijek nije spremno odgovarajuće organizirati palijativnu skrb, ljudska solidarnost u pružanju pomoći u ublažavanju fizičke i psihičke boli i olakšavanju ostalih problema s kojima se suočava bolesnik i njegova obitelj, nema zamjene. Svjesni ove činjenice, članovi ove Udruge u plemenitoj misiji iskrenim suosjećanjem nadahnuti tradicijom kršćanskog milosrđa poput Veronike pružaju rubac potrebitima ne bi li im otrli patnju, ublažili bol i olakšali življenje u svijetu u kome bez te pomoći oni mogu teško preživjeti. I upravo stoga im Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju Nagradu za zapažene rezultate u organizaciji i provođenju skrbi o starijim i nemoćnim osobama i svima kojima je potrebna pomoć drugoga čovjeka.

Udruga djece i mladih s poteškoćama u razvoju "Zvono", Belišće

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2011.)

Ovaj je planet poput majke u kolijevci odnjegovao ljudsko potomstvo. Hranio ga i pojiio, oblačio i liječio, štitio ga i podučavao ovladavanju uvjetima vlastitog života. Na čovjeku je dokazivanje kako je sa znanjem koje je stjecao upijao barem djeliće mudrosti božje providnosti kojom ga je priroda njegova okruženja obilato darivala. Na čovjeku je da joj se oduži barem prenošenjem stečenog nauka svom potomstvu, kako to poučava indijanski poglavica Seattle: *"Recite vašoj djeci da je zemlja s nama u srodstvu. Učite vašu djecu kao što činimo mi s našom da je zemlja naša majka."* Ispunjavajući ovu obvezu čovjek uspostavlja i održava prirodnu ravnotežu ne samo sa svojim prirodnim već i društvenim okruženjem. U toj ravnoteži pronaći će odgovore na mnoga pitanja koja ga tište, pronaći lijek mnogim boljkama.

Kako pomoći djeci i mladima s poteškoćama u razvoju, koji boluju od različitih bolesti koje ih nerijetko trajno vezuju uz invalidska kolica, da se osposobe za samostalan život, da u tom životu pronađu smisao i smognu snage da dohvate svoje vizije. Udruga djece i mladih s poteškoćama u razvoju "Zvono" iz Belišća, osnovana je radi pružanja međusobne potpore u dosizanju upravo ovih ciljeva. Vodstvo ove Udruge snagu za ovaj poduhvat pronalazi u prirodnom okruženju, u njegovim sastojinama, u prirodi samoj. Priroda kao terapijsko okruženje, priroda kao lijek bar djelomično vraća svojoj djeci ono što im je uskraćeno, vraća im vjeru u ljepotu življenja.

U nizu svojih radionica ova djeca uče koristiti prirodne sastojine u izradi ekoloških proizvoda, pekmeza i kolača, ukrasnih predmeta. U njima sami recikliraju stari papir, kojem, uz korištenje drva, kukuruzovine i drugih prirodnih materijala, podaju novi život u estetski oblikovanim ukrasnim predmetima. Tradicijska baština, pri tome je najčešći izvor ideja i načina oblikovanja.

Svu svoju stvaralačku energiju članovi i korisnici ove Udruge koristili su i koriste u obnovi dviju autentičnih starih kuća Hrvatskih šuma i okoliša koji ih okružuje u okviru projekta "Citadela", osmišljenog tako da pridonosi očuvanju žive i nežive prirode, racionalnom korištenju prirode i njenih dobara, očuvanju i obnavljanju kulturnih i estetskih vrijednosti krajolika te unaprjeđenju stanja okoliša kao osnovnog uvjeta zdravog i održivog razvoja. U tom sklopu uredili su kompostišta, a vrlo često i uz sva svoja ograničenja sudjeluju u akcijama uređenja okoliša, sade cvijeće, zalijevaju ga i brinu se o njemu. U planu je i sadnja ljekovitog bilja. Ovaj projekt ove mlade ljude uči komunikaciji s prirodom, pronalazi i u njima aktivira stvaralačke potencijale te jača odgovornost i ovih članova ljudske zajednice spram svoga prirodnog okruženja. A u tom okruženju oni pronalaze ohrabrenje i sigurnost toliko neophodne za život svake samostalne ljudske jedinice. Život u suglasju s prirodom ovim projektom dobiva nova značenja.

Upravo stoga Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju "Zelenu povelju" Udruzi djece i mladih s poteškoćama u razvoju "Zvono" iz Belišća za izuzetnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša i života u suglasju s prirodom.

KULTURA

Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 1996.)

Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku, nacionalna je kazališna kuća koja s relativno malim umjetničkim ansamblom nosi široki spektar djelovanja. Svoje programsko profiliranje začeto još 1990. godine, ovo Kazalište koje ove godine obilježava 90 godina kontinuiranog djelovanja, izražava u 1996. godini izgradnjom repertoarski prepoznatljive kazališne kuće.

U glazbenom dijelu programa to znači povratak tradicijskim obilježjima osječkog kazališta. Uz operetu i mjuzikl te klasičnu glazbenu literaturu to znači i njegovanje nacionalnog opernog programa, u sadržaju i kontinuitetu koji ne bilježi niti jedno kazalište u Hrvatskoj. Tako uz obnovljenu "Kneginju čardaša" te mjuzikl "Osječki karusel", osječko kazalište 1996. godine na scenu postavlja dva velika operna projekta klasika glazbene literature "Traviatu" i "Trubadura". Njima se pridružuje nacionalna operna baština ("Zrinski" najviše postavljan upravo na osječkoj sceni, te uz "Mislava" i "Zlatku", rijetko izvedeno kazališno djelo, i obnovljeni "Ero s onoga svijeta"). I konačno, osječko kazalište krasi pred rat začeta tradicija koncertnih nastupa kazališnog orkestra (u sada već tradicijskim uskršnjim i novogodišnjim koncertima).

Dramski dio repertoara označen je zaokretom prema suvremenim i intrigantnim kazališnim temama i mladim autorima. Uz dramaturški zahvat Davora Špišića, Ibsenov "Neprijatelj naroda" dobiva druga značenja i potvrđuje svoju suvremenost, a farsa "Mein Kampf" postav-

ljena na osječku scenu u suradnji s Hrvatskim kazalištem iz Pečuha, te "Posljednja karika" priskrbuju svojim nositeljima priznanja na gostovanjima izvan osječke sredine.

Posebnu vrijednost ovim rezultatima daje činjenica da se oni temelje na vlastitim umjetničkim potencijalima. U glazbenom dijelu to je, uz konstantno kvalitetan zbor, i sjajna solistička postava sposobna za velike projekte te vlastiti plesni ansambl u nastanku. U dramskom dijelu to su nesporno glumački potencijali nastali u osječkom odjelu Akademije za kazalište, film i umjetnost. I konačno, unazad 50 godina svoga djelovanja osječko kazalište nije zabilježilo istodobnu izvedbu djela dvojice autora iz vlastite sredine kao u 1996. godini kada se na sceni izvode Tomašev "Zlatousti" i Mihaljevićev "Osječki karusel". Ova orijentacija i u tome polučeni dosezi, pretpostavka su i umjetnička garancija budućih velikih projekata.

Izložene činjenice jasno svjedoče da umjetnička postignuća Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku predstavljaju značajan doprinos razvitku kazališne umjetnosti, ali i kulture u cjelini.

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2013.)

Nastavljajući višestoljetnu osječku kazališnu tradiciju, Hrvatsko narodno kazalište već 106-tu sezonu kontinuirano u Osijeku njeguje poslanje Talijinog hrama. Vremena mu nisu uvijek bila sklona, no, ono je uvijek bilo tu potvrđivati europsku pripadnost sredine u kojoj djeluje. Svojim umjetničkim dosezima u ovom vremenu potvrđuje i svoj status, status nacionalnog kazališta. Krizi i nedostatku potrebnih financijskih sredstava usprkos, Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku polučuje rezultate zavidne razine. Ono je danas repertoarski prepoznatljiva kazališna kuća koja njeguje svoja tradicijska obilježja. Velikim projektima klasične glazbene i dramske literature ovo kazalište, kao ni jedno drugo u Hrvatskoj, pridodaje djela domaćeg stvaralaštva i u tome u kontinuitetu ustrajava. Treba li se podsjetiti da je "Zrinski" najviše postavljan upravo na osječkoj sceni te da je Kazalište produciralo djela domaćih autora poput Tomaševog "Zlatoustog", Mihaljevićevih "Osječskog karusela" i "Slavonske rapsodije" i drugih.

Na ovim temeljima počiva i izvanredni projekt postavljanja na scenu romana Ivane Šojat-Kučić "Unterstadt" u 2012. godini. Kako na scenu postaviti višestruko nagrađivani opsežni roman, sagu o četiri generacije osječkih Švaba zahvaćene povijesnim vrtlozima od I. svj. rata do suvremenosti, budući da vrsnoća i uspjeh proznog djela ne moraju jamčiti vrsnoću i uspjeh predstave? Hrabrošću intendanta Šnajdera u odluci da se pristupi ovome projektu, oblikovana dramaturzijom Nives Madunić Barišić i inventivnim dramaturzijskim scenarijem Zlatka Svibena i Bojana Marottija, skladnošću i ujednačenošću velikog kazališnog ansambla koji je u pomoć prizvao i studente Umjetničke akademije u Osijeku, a koje su izvrsnom glumom predvodile heroine Branka Cvitković i Sandra Lončarić Tankosić, vođena majstorskom rukom redatelja Svibena nastala je predstava koja plijeni pozornost i udivljenje i kritike i publike. Nudeći svoje čitanje romana s mnogo otklona od izvornika i snažnom željom da ispriča autentičnu osječku priču, nadograđujući brechtovska izražajna sredstva suvremenim, redatelj je s dramaturzima i cjelokupnim ansamblom stvorio samosvojno umjetničko djelo kao prinos baštini suvremene dramske literature. Predstava izrasla iz osječke povijesne zbilje, kao priča o čovjeku, obitelji, gradu, ali i svijetu i vremenu kroz koje ljudske sudbine kroče, nadrasla je svoj izvorni okvir noseći temeljnu poruku da je zločin protiv čovjeka zločin koji ne može amnestirati nikakav politički interes niti opravdati ikakva ideologija.

Predstava koja je ambijentalno praižvedena krajem lipnja 2012. na Osječkom ljetu kulture ubrzo postaje apsolutni favorit hrvatskog glumišta u 2012. godini, kako po ocjeni publike, tako i po ocjeni stručnog žirija. Po ocjeni publike, a u organizaciji portala Teatar.hr, to je najbolja predstava godine. Ovome se pridružuje i Nagrada hrvatskog glumišta koja je proglašava najboljom predstavom u cjelini istodobno nagrađujući redatelja Svibena za najbolje redateljsko ostvarenje. Činjenicu koliku je pozornost "Unterstadt" privukao ne samo u gradu o kojem zbori, nego i daleko šire pa i izvan granica Hrvatske, potkrepljuju sve brojniji pozivi na međunarodne kazališne festivale i gostovanja u Splitu, Rijeci, Zagrebu, Novom Sadu... Unterstadtu pripada čast otvoriti ovogodišnje Dubrovačke ljetne igre.

Osječko je kazalište otvoreno stvaralačkim dosezima i drugih kazališnih sredina, ali i samo spremno vlastita postignuća s radošću predstaviti drugim sredinama, što je u 2012. činilo 18 puta u Republici Hrvatskoj i 5 puta izvan njezinih granica. U tome se gradi kao kulturni animator i promotor razvijajući manifestacije kojima se približava gledateljstvu. Tek da spomenemo već tradicionalne Dane otvorenoga kazališta, Krležine dane, Novogodišnje koncerte, Lipanjske operne noći, nastupe na Osječkim ljetima kulture kojima pridodaje i "Kazališni siječanjski popust", Kazališni rujanski "Klik" i Noć kazališta. Ovime se u 2012. godini priklanja i Simfonijski koncert s namjerom da postane tradicionalni te, osobito, Requiem koji osječki kazališni ansambl izvodi u suradnji s Katedralnim oratorijskim zborom iz Mostara.

Tek spomenuti rezultati svjedoče o uspješnosti poslanja Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku u promoviranju i razvoju kulturnog života sredine u kojoj djeluje vrsnoćom europske razine, zbog čega mu, u znak priznanja, Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju Nagradu za najbolja ostvarenja u području kulture u 2012. godini osobito iskazana predstavom "Unterstadt" prema književnom predlošku Ivane Šojat-Kučić.

Hrvatski tamburaški savez u Osijeku

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2007.)

Tambura je danas najpoznatije hrvatsko narodno glazbalo, dio hrvatskog glazbenog izričaja, dio hrvatskog kulturnog i nacionalnog identiteta potvrđivanog u vremenima nacionalnog buđenja u preporodnim vremenima 19. stoljeća i nacionalne ugroženosti krajem 20. Zahvaljujući Osječaninu Paji Kolariću i njegovom osnivanju prvog tamburaškog zbora, prije točno 160 godina, tambura je postala dijelom umjetničkog izražavanja skupnim muziciranjem, prije nego li je to pošlo za rukom reformatorima balalajke u Rusiji ili buzukija u Grčkoj. Time je ona uzdignuta na razinu svjetske kulturne baštine. Osijek je otada, ne samo kolijevka hrvatske tambure, nego i središte tamburaštva svjetskih razmjera.

Brojni tamburaški orkestri, nastali na kolarićevskim tradicijama u Osijeku uvjetovali su osnivanje Hrvatskog tamburaškog saveza prije 70 godina, upravo u ovom gradu. Kao izraz nacionalnog djelovanja, njegov je rad dokinut naredbom vlasti 1945. godine. No razvoj tamburaške glazbe i nicanje novih orkestara, osobito nakon Domovinskog rada uputilo je na njegovu obnovu, ponovno u Osijeku 1996. godine.

Hrvatski tamburaški savez, obnovljen na temeljima i sa zadaćama prethodnog okupljanja, razvoju tamburaške glazbe, ali i organiziranosti njezinih nositelja dao je nove poticaje. Izrastao

iz Festivala tamburaške glazbe u Osijeku, koji ove godine bilježi svoju 30-tu priredbu, produbio je njegovu povijesnu zadaću. Mnogi orkestri više ne bi postojali ili ne bi bili ni osnovani da nije bilo osječkog festivala. Ni brojne antologijske skladbe ne bi doživjele svoje praižvedbe da nije bilo festivala u gradu na Dravi. Festival, koji od 1961. godine okuplja najbolje tamburaške orkestre iz Hrvatske i inozemstva, ali i skladatelje, dirigente, glazbene stručnjake i sve one ljude koji na razne druge načine afirmiraju tamburašku glazbu i potiče stvaranje novog glazbenog materijala, nije samo način njegovanja i prikazivanja tradicijske glazbe, već i oblik njezinog razvoja. Samo u 2006. Festival je okupio 27 tamburaških orkestara, zborova i malih tamburaških sastava s preko 1400 aktivnih glazbenih amatera iz raznih krajeva Hrvatske, ali i Slovenije. Festival se nije održavao samo u Osijeku nego i u još osam slavonskih i baranjskih mjesta kojima je u srcu tamburica te u mađarskom gradu Pečuhu. Bio je najmasovniji skup hrvatske tamburaške mladeži, ali je predstavljao i veliki umjetnički korak naprijed, o čemu najbolje svjedoči dosad rekordan broj dodijeljenih zlatnih plaketa, kao i 27 novih praižvedbi koncertnih skladbi.

Javnosti manje vidljiv, ali nimalo manje značajan rad Saveza odvijao se na prikupljanju, stručnom sređivanju i čuvanju notnog blaga. Nakon dvogodišnjeg rada u 2006. potpuno je sreden glazbeni arhiv Saveza koji sadrži blizu 3000 skladbi mnogih autora pisanih izvorno za tamburaške orkestre u razdoblju od 19. stoljeća do danas, kao najveći glazbeni arhiv tamburaških skladbi u svijetu. S ciljem predstavljanja tih dosega, Savez je 1998. godine obnovio i časopis "Hrvatska tamburica" kao glasilo za promicanje tamburaške glazbe, utemeljen 1936. godine. Hrvatski tamburaški savez u Osijeku organizator je i promotor razvoja značajnog dijela hrvatske kulture zasnovane na tradicijskoj kulturnoj baštini.

Iz rečenih razloga, a povodom obilježavanja značajnih obljetnica tamburaške glazbe: 160. obljetnice osnivanja prvog tamburaškog orkestra na području Hrvatske, 70-te obljetnice Hrvatskog tamburaškog saveza i 30-tog Festivala hrvatske tamburaške glazbe u Osijeku, Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju Nagradu Hrvatskom tamburaškom savezu u Osijeku za značajne rezultate u proučavanju, očuvanju i promicanju kulturne baštine te organiziranju aktivnosti koje pridonose njezinom obogaćivanju i razvoju.

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo "Osijek 1862"

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 1999.)

Kad su se Slavonka i Slavonac nakon napornog rada željeli odmoriti i zaboraviti na svakodnevne brige, kada su izražavali radost življenja ili molbu prirodnim pojavama da im budu sklone, posegnuli bi za tamburom ili gajdama, zaigrali i zapjevali. Tako su nastajale narodne pjesme, plesovi i običaji. U protoku vremena njeguju ih i čuvaju izvorne folklorne skupine i kulturno-umjetnička društva. Jedno od njih je i Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo "Osijek 1862", s tradicijom od gotovo sto pedeset godina i cjelokupnim ansamblom od 370 članova te programom koji obuhvaća pjesme, plesove i običaje svih hrvatskih folklornih područja, uključujući i Hrvate u Bačkoj, Hercegovini i Boki Kotorskoj. Ovu svoju usmjerenost Društvo je razvijalo čak i u vremenu koje nije bilo ni malo sklono njegovanju i izražavanju hrvatskog kulturnog identiteta.

Zahvaljujući ovakvom svom programskom određenju, savjesnom i stručnom pristupu na vrhunskoj razini, kao i entuzijazmu članova, Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo "Osijek 1862" godinama zauzima vodeće mjesto među hrvatskim folklornim ansamblima. Temelj ovome ugledu stvara istraživanje, proučavanje, uvježbavanje, izvođenje i čuvanje tradicijskog plesa, pjesme, glazbe i običaja. Sve koreografije ovoga Društva zasnivaju se na izvornim narodnim običajima i izvornoj pjesmi i svirci hrvatskih folklornih područja, što zahtijeva dobru plesnu i vokalnu tehniku kao i izražajno pjevanje. To je način na koji Društvo iskazuje nacionalni identitet i predstavlja folklornu kulturnu baštinu hrvatskog naroda.

Ono je tijekom brojnih gostovanja diljem Hrvatske, na turnejama i folklornim festivalima u gotovo svim europskim državama, u SAD, Kanadi, Egiptu, Kini i Maleziji na izvoran i neposredan način bogatstvom hrvatskog melosa i nošnji prelijevalo i natapalo festivalske dvorane i pozornice, domaćih i stranih gradova i trgove i ulice, narodnim duhom i stvaralaštvom, izazivalo ovacije, a u Hrvatima, osobito u inozemstvu, razbuktavalo nacionalne osjećaje i ispunjavalo ih ponosom.

Jedna od najuspješnijih godina u povijesti društva jeste 1998., godina u kojoj je nakon nastupa na proslavi 20. obljetnice Radne zajednice Alpe-Jadran u Italiji i na Danu Hrvata u Peču, uslijedila osobito uspješna azijska turneja koja je obuhvatila Kinu i Maleziju. Nastupi na festivalima u Pekingu i još četiri višemilijunska kineska grada i tri koncerta u Kuala Lumpuru u Maleziji, kruna je ovih uspjeha. Dugogodišnji rad HKUD-a "Osijek 1862" na četvrtom Kineskom međunarodnom festivalu u Pekingu na kojem su sudjelovali ansambli iz Europe, Azije, Afrike, Sjeverne Amerike i Novog Zelanda, zasjao je punim sjajem. Osamnaest tisuća gledatelja u svečanosti otvaranja i milijardu ljudi, gotovo petina čovječanstva u izravnim televizijskim i satelitskim prijenosima u Aziji, Americi i drugim dijelovima svijeta pratilo je nastupe i posredstvom ovog umjetničkog ansambla upoznavalo hrvatsku kulturnu baštinu. U tim trenucima Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo "Osijek 1862" nije bilo samo hrvatska pjesma, glazba i ples, ono je bilo - Hrvatska. U izuzetnoj konkurenciji izvrsnih folklornih ansambala od kojih su mnogi profesionalnog i državnog statusa, ansambl Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva "Osijek 1862" je svojim nastupima, nošnjama a posebno pjevanjem oduševio publiku te osvojio srebrni pokal "Prijateljstvo među umjetnicima". Riječ je o uspjehu koji rijetko kome polazi za rukom.

Stoga se Hrvatskom kulturno-umjetničkom društvu "Osijek 1862" u znak priznanja za iznimna postignuća i umjetničke dosege u očuvanju i promicanju kulturne baštine dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području kulture.

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo "Valpovo 1905", Valpovo

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2005.)

Bez entuzijasta, amatera po statusu a profesionalaca po pristupu nije moguće zamisliti sustavni i dugotrajni rad na očuvanju narodnih tradicija i razvoju kulturnog identiteta u Hrvata. O tome svjedoči i djelovanje Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva "Valpovo 1905" čije ime kazuje da je riječ o nositelju stoljetne tradicije amaterskog kulturnog djelovanja u Valpovštini. A ono je to i danas sa svojih 150 članova u folklornoj sekciji, tamburaškom orkestru, sekciji

pjesnika amatera "Poeta". Zalog nastavku stoljetne tradicije je rad s najmladima okupljenim u dječjim tamburaškim sastavima i folklornim sekcijama dječjeg uzrasta.

Svoju misiju njegovanja tradicijske kulture i čuvanja narodne baštine Valpovštine folklorna sekcija ostvaruje suradnjom s najznačajnijim stručnjacima hrvatske etnokoreologije i folkloristike. Rezultat takvog rada su umjetnički dosezi koji su Društvu priskrbili 3. mjesto u konkurenciji najboljih folklornih ansambala Hrvatske na prvom festivalu Hrvatske folklorne koreografije u Zagrebu.

Tamburaški orkestar je uspio sačuvati autohtoni tamburaški glazbeni izraz ovog hrvatskog i slavenskog tradicionalnog narodnog glazbala. No, on ga razvija i bogatom paletom tamburaškog zvuka i time dokazuje da je on jednako vrstan instrument i djela klasične literature, preko revijske i zabavne glazbe pa sve do džezza, o čemu svjedoče brojni koncerti te radijske i TV emisije kao i prigodno CD izdanje.

"Poete" nisu samo okupljalište pjesnika amatera koji su u deset godina objavili preko 20 pojedinačnih i 2 skupne zbirke svojih pjesničkih radova već i pokretači aktivnosti pjesnika amatera širom Slavonije, organiziranjem desetina pjesničkih susreta i smotri.

Svoju misiju već stoljeće Društvo širi nastupima u Valpovu i okolici, ali i širom Hrvatske, u Mađarskoj, Njemačkoj, Austriji te u Nizozemskoj, Rumunjskoj, Sloveniji, Srbiji i Crnoj Gori i Italiji. Teško je zamisliti značajniju kulturnu manifestaciju Valpovštine bez "Valpova 1905". S preko 40 nastupa godišnje, Društvo je u punom smislu nositelj kulturnog života ove sredine.

Iz ovih razloga, a na uzdarje stoljetnom jubileju, Osječko-baranjska županija odlučila je dodijeliti svoju Nagradu Hrvatskom kulturno-umjetničkom društvu "Valpovo 1905" za iznimna ostvarenja u organiziranju Društva na očuvanju i promicanju kulturne baštine i razvoju kulturnog amaterizma.

Hrvatsko pjevačko društvo "Lipa" Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2000.)

Na dugovječnom stablu osječke raspjevane "Lipe", njezini korijeni zasadeni u plodno tlo osječke i hrvatske glazbene tradicije prije gotovo 125 godina, u posljednje vrijeme izbijaju nove mladice pa je "Lipa" danas u punom cvatu. Društvo trenutno okuplja 45 aktivnih članova koji izvode široki repertoar klasičnog zbornog pjevanja od renesansnih skladbi do suvremenih autora, a u novije vrijeme repertoar proširuje i drugim oblicima glazbe (jazz, evergrin).

Hrvatsko pjevačko društvo "Lipa" Osijek, društvo bogate tradicije s preko 2000 koncertnih nastupa, u posljednjih deset godina pomladeno je kako u sastavu zbora tako i zborovođa pa mladenački elan, volja i težnja za što kvalitetnijim izvođenjem daju sve bolje rezultate. Već godinama "Lipaši" potvrđuju da su najbolji pjevački zbor Hrvatske. O tome svjedoče tri prva, jedno drugo i jedno treće mjesto na državnim natjecanjima pjevačkih zborova u razdoblju od 1991. do 1999. godine.

Prošle 1999. godine svoj pjevački ugled "Lipa" potvrđuje i na međunarodnoj sceni. Zbor sudjeluje na 7. međunarodnom natjecanju pjevačkih zborova u organizaciji Interkulturne fondacije "MUSICA MUNDI" u Budimpešti gdje osvaja Zlatnu diplomu, plasiravši se među prvih

pet zborova u svijetu u svojoj kategoriji. U listopadu iste godine HPD "Lipa" nastupa na 6. natjecanju hrvatskih pjevačkih zborova u Umagu, u organizaciji Hrvatskog sabora kulture te osvaja Zlatnu plaketu. To iznova potvrđuje kvalitetu ovog pjevačkog zbora kao najboljeg hrvatskog mješovitog pjevačkog zbora.

Hrvatsko pjevačko društvo "Lipa", više od stoljeća nositelj hrvatske glazbene tradicije i u vremenima koja tome nisu bila naklonjena, danas je, unatoč tome ili baš zbog toga što okuplja amatere po statusu, a profesionalce po odnosu prema svom poslanju, promotor glazbene kulture visoke vrijednosti bez koje bi kulturni život ove sredine bio znatno siromašniji. Ovo društvo veleposlanik je koji ne svjedoči samo o kulturnoj tradiciji već ponajbolje reprezentira ovu sredinu.

Stoga se Hrvatskom pjevačkom društvu "Lipa" Osijek u znak priznanja za iznimna postignuća i umjetničke dosege u području glazbene umjetnosti dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području kulture.

Slovačka kulturno-umjetnička udruga "Franjo Strpač" Markovac Našički

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2003.)

Imati dvije domovine - privilegija je i bogatstvo, ali i obveza. Njegujući kulturnu baštinu koju je slovački narod ponio sobom iz svoje stare domovine u novu i time je obogaćujući, Slovačka kulturno-umjetnička udruga "Franjo Strpač" iz Markovca Našičkog djeluje već 30 godina. Začeta inicijativom nekolicine entuzijasta izrasla je u udrugu koja je tijekom 30 godina okupljala više od 600 članova koji su pridonosili očuvanju i promicanju kulturne baštine slovačke nacionalne manjine.

Ona čuva i njeguje te promiče tradiciju i običaje Slovaka doseljenih pred više od jednog stoljeća u našički kraj. Okupljala je i okuplja veliki broj članova od djece do umirovljenika, koji kroz nebrojeno mnogo nastupa svojih pjevačkih i plesačkih skupina zapaženo sudjeluju u kulturnom životu Županije. Osim folklornih programa Udruga organizira i kazališne predstave na slovačkom jeziku, različite prigodne izložbe, športske igre i natjecanja, prikuplja pisane tragove o žiteljima Slovacima u našičkom kraju, objavljuje tekstove u časopisu za slovačku nacionalnu manjinu u Republici Hrvatskoj "Pramen".

I u 2002. godini Udruga nastavlja s brojnim nastupima za koje dobiva značajna priznanja. Svoj prilog očuvanju etnografskog naslijeđa predstavlja i knjiga Vesne Baksa "O načinu života i običajima Slovaka doseljenih u Markovac Našički" o tradiciji i suvremenosti 120-godišnjeg življenja slovačke zajednice u Markovcu Našičkom.

Markovački entuzijasti čuvaju slovačku riječ i grade mostove prijateljstva i suradnje širom svoje domovine Hrvatske, ali i obnavljaju je svojim druženjima s drugim slovačkim društvima iz Slovačke i drugih zemalja. U svako putovanje i svaki nastup na nenametljiv način i s puno ljubavi, članovi društva su uključivali promicanje istine o svojoj domovini Hrvatskoj. Javno su pjevali i slavili radost samostalne države i kada ona još nije bila priznata. Danas, u udruzi slovačku riječ i etnografsko naslijeđe ne slave samo Slovaci. Svojom djelatnošću Markovčani dokazuju kako je nacionalna i kulturna raznolikost bogatstvo koje Hrvatsku afirmira kao multikulturalnu i multietičnu zajednicu.

Stoga se Slovačkoj kulturno-umjetničkoj udruzi "Franjo Strpač" iz Markovca Našičkog u znak priznanja za naročite uspjehe i umjetničke dosege u očuvanju i promicanju kulturne baštine dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području kulture.

ŠPORT

Judo klub "Mladost" Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2015.)

Ocjena da je svojim dugogodišnjim djelovanjem pridonijela razvoju određenog područja djelatnosti na državnoj razini, izrečena od strane najkompetentnijeg državnog tijela te djelatnosti, nositelja takove aktivnosti izdvaja na uzor zajednici u kojoj djeluje. Pa stoga, ocjena Hrvatskog olimpijskog odbora kao krovnog sportskog tijela u Hrvatskoj, izrečena u postupku dodjele najvišeg priznanja za osobit doprinos u sportu "Matija Ljubek" Judo klubu "Mladost" iz Osijeka krajem prošle 2014. godine da je on pridonio razvoju određenog područja sporta i sporta u cjelini, uzvisuje ovaj klub na razinu uzora.

U čemu se očituje taj doprinos? Osnovan 1964. godine, ovaj prvi judo klub u Slavoniji i Baranji bez prekida djeluje nešto više od pola stoljeća. Već desetljećima on ostvaruje izvanredne uspjehe u stručnom i pedagoškom djelovanju u odgoju i osposobljavanju sportaša. Trajna strateška orijentacija kluba oduvijek se bazirala na masovnosti te obučavanju i sportskom odgoju mladih dobnih kategorija, a dugoročni razvoj mladih natjecatelja nerijetko je oplodivan u seniorskoj konkurenciji. Unatoč činjenici da se radi o prvenstveno individualnom sportu, Judo klub "Mladost" oduvijek je izbacivao generacije kvalitetnih boraca, što svjedoči o pravilno usmjerenoj sportskoj edukaciji dugoročnog razvojnog puta, pa se Klub u posljednjih 20-ak godina redovito nalazio u vrhu hrvatskog juda i na ekipnom planu. U novije vrijeme "Mladostaši" redovito donose po petnaestak medalja godišnje s prvenstva Hrvatske u svim dobnim kategorijama. Brojni državni bivši i sadašnji prvaci i članovi državne reprezentacije dio su ovoga kluba. Najdarovitiji izdanci nadaleko priznate judaške škole "Mladosti" i danas su aktualni kadetski prvak Hrvatske, prvak Hrvatske među dječacima i viceprvak kod mladih kadeta te brončani s juniorskog prvenstva Hrvatske. Naravno, osječka mladež koja se odlučila za taj borilački sport na tatamiju, za svoje napredovanje zahvalna je vrhunskim klupskim trenerima. U Klubu je radilo pedesetak majstora juda i školovanih trenera te desetak sudaca od kojih je dio svojim dugotrajnim upornim radom i usavršavanjem tehnika ovog sporta zavrijedio najviše DAN pojaseve. Brojna su klupska imena uspješno prodefilirala tatami strunjačama. I protekla 2014. godina klupskom je kata timu donijela naslov državnih prvakinja i visoka mjesta na europskom i svjetskom prvenstvu.

U judaškim analima Klub je zabilježen kao organizator niza državnih i regionalnih prvenstava, raznih kup natjecanja i turnira, od kojih su mnogi bili i međunarodnog karaktera. Posljednje dvije godine klub organizira jedan od turnira regionalne Eurolige za mlade kadete, koji je u 2014. godini okupio respektabilnih 388 natjecatelja iz BiH, Bugarske, Kanade, Češke, Mađarske, Rumunjske, Slovenije, Srbije i Hrvatske. Svojim djelovanjem Klub je, sudjelujući u različitim manifestacijama, pomažući osnivanje judo klubova diljem Slavonije, inicirajući

osnivanje mnogih školskih judo sekcija, provodeći tečajeve juda i samoobrane za odrasle, a posebno za studente, promicao ne samo judo, već i borilačke vještine općenito. Danas Judo klub "Mladost" okuplja oko 130 članova - od trogodišnjaka do iskusnih veterana s 90-ak registriranih natjecatelja.

Cijeneći neizbrisiv trag koji je svojim upornim i kvalitetnim kontinuiranim djelovanjem tijekom pola stoljeća svoga postojanja ostavio u razvoju sporta na području Županije, Osječko-baranjska županija dodjeljuje Judo klubu "Mladost" iz Osijeka svoju Nagradu u području tjelesne kulture i športa za izvanredne uspjehe u stručnom i pedagoškom djelovanju u odgoju i osposobljavanju sportaša temeljenom na višegodišnjem uspješnom djelovanju i oplodnom iznimnim sportskim postignućima na državnim i međunarodnim natjecanjima.

Kuglački klub "Kandit-Premijer" Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2003.)

Svjetsko prvenstvo u kuglanju održano u Osijeku prošle godine svjetsko je priznanje da je bacanje kugli u Osijeku svjetske razine. Međutim ta razina nije nastala preko noći. Kuglačka tradicija prerasla je već poodavno razinu zabave i izrasla u šport svjetske kvalitete. Nositelj takvog razvoja i te tradicije jeste i Kuglački klub "Kandit-Premijer".

Osnovan 1949. godine pod okriljem osječke Šećerane, od 1977. godine djeluje pod imenom "Kandit". Rekreativna aktivnost zaposlenika ovih tvrtki tijekom desetljeća je izrastala do današnje razine. Nju potvrđuju uspjesi od 1975. godine kada Klub osvaja naslov juniorskih prvaka Hrvatske, preko 1982. godine i drugog mjesta u seniorskom ekipnom prvenstvu, 1987. kada osvaja naslov ekipnog prvaka Hrvatske, 1988. godine i 4. mjesta u Kupu europskih prvaka i u nizu narednih godina kada postiže zapažene rezultate na državnim natjecanjima u seniorskoj i juniorskoj konkurenciji, u euroligi i prvi puta u svjetskom Kupu.

U sezoni 2001/02. osvojio je sve moguće naslove državnih prvaka u seniorskoj i juniorskoj konkurenciji u sve tri kategorije (ekipno, parovi i pojedinačno), u prvoj sezoni nastupa u euroligi osvaja treće mjesto i konačno: pobjednik je Svjetskog kupa održanog u Hunedoari u Rumunjskoj. Upravo stoga proglašen je najuspješnijim športskim kolektivom Grada Osijeka i Osječko-baranjske županije u 2002. godini.

Iz rečenih razloga, a za ostvarena naročita športska postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima, Kuglačkom klubu "Kandit-Premijer" dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području tjelesne kulture i športa.

Olimpijada starih športova Brođanci

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 1998.)

Godina 1972. trajno je zabilježena u povijesti Brođanaca zbog animiranja izvornog športskog i kulturnog stvaralaštva, kao važnog segmenta bogate narodne baštine Slavonije, kada je skupina entuzijasta organizirala pokusna natjecanja u sedam disciplina starog, pomalo već zaboravljenog športa, te izložbu starih športskih rekvizita. Nakon toga Brođančani dolaze na zamisao da prirede vlastitu malu olimpijadu, ali u nadmetanjima starih igara pradjedova, te

1973. godine osnivaju Olimpijadu starih športova, na kojoj su po prvi put prihvaćeni naziv, znak, pravila i program. I od tada počinju nadmetanja u starim športovima kojima su se stoljećima nadmetali preci po pašnjacima, livadama i sokacima.

Svojom programskom koncepcijom na planu športskog, kulturnog i etnološkog karaktera Olimpijada starih športova od tada se počinje svake godine sve više razvijati i o njoj se sve više zna kod nas i u svijetu. Od osnutka Olimpijade pa sve do 1997. godine ukupno je organizirano 25 manifestacija, svakom godinom sve većih i značajnijih, a prošlogodišnja, jubilarna Olimpijada starih športova bila je iznimno uspješna. Za dvadeset i pet godina održavanja ove manifestacije nastupilo je ukupno 18.104 natjecatelja, Olimpijadu je posjetilo 161.443 posjetitelja, u programu su sudjelovale 3.173 ekipe, od stranih zemalja ukupno su sudjelovale 32 zemlje, a sudionici su bili iz 817 mjesta. Pored športskog dijela programa, Olimpijada sukladno svojem programu organizira i kulturno-zabavni dio (rad u likovnoj koloniji, organizacija izložbi slika, skulptura i rukotvorina iz fundusa Olimpijade, nastupi kulturno-umjetničkih društava).

Olimpijada starih športova u Brodancima, ustrojena kao jedinstvena organizacija u nas za njegovanje, čuvanje i prenošenje tog narodnog blaga i narodne baštine - izvornih i tradicijskih športova, sa svojim entuzijastima, volonterima u posljednjih 25 godina dala je u tom pogledu svoj izniman doprinos.

Stoga se Olimpijadi starih športova Brodanci za istaknutu djelatnost u njegovanju izvornih i tradicijskih športova u znak priznanja dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije u području tjelesne kulture i športa.

Planinarsko društvo "Krndija" Našice

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 1998.)

Kada udivljenje prirodnom baštinom zamijeni akcija njezine zaštite, tada ne govorimo samo o razvijenoj ekološkoj svijesti već i svjesnom djelovanju čovjeka u zaštiti svog prirodnog okruženja. Tom dijelu nesporno pripada i aktivnost onih udruga čiji je program utemeljen ili usmjeren prema prirodi i njezinoj baštini.

Planinarsko društvo "Krndija" iz Našica uči svoje članove ne samo kako živjeti u suglasju s prirodom, već kako živjeti u njoj. Njegovanje Dana "Papučkih jaglaca", susreta pjesnika i planinara, pohoda kroz šume i vinograde Feričanaca, Dana hrvatskih planina i niza drugih masovnih boravaka u prirodi tome nesporno pridonosi. Kada se tome pridoda organiziranje predavanja za učenike osnovnih i srednjih škola, izložbi i drugih oblika odgojnog i obrazovnog utjecaja na oblikovanje i razvijanje svijesti o nužnosti zaštite okoliša, slika postaje potpunija.

Svoj nauk ovo društvo pretače u akciju i primjerom pokazuje kako svatko, baš svatko na ovom planetu može dati svoj doprinos njegovom očuvanju i očuvanju prirodnih uvjeta suživota i opstanka živog svijeta. Uz održavanje planinarskih putova i objekata, te očuvanje i obnavljanje kulturnih i estetskih vrijednosti krajolika, članovi udruge sudjeluju u čišćenju i održavanju izvorišta pitke vode na Krndiji. Svake godine Društvo organizirano poduzima akciju zaštite ugroženih vrsta cvijeća i bilja "koje valja gledati ali ne i brati". Kako bi unaprijedilo vlastito djelovanje i učinilo ga stručno zasnovanijim pa time i djelotvornijim, školuje posebne planinarske "zaštitare prirode" i okoliša.

Nije li, stoga, logično da u prigodi obilježavanja 75 godina planinarstva u Našicama i 35 godina djelovanja Planinarskog društva "Krndija", ovom Društvu odamo priznanje i za doprinos promicanju ekološke svijesti i aktivnom djelovanju u zaštiti prirodnog staništa svega živog svijeta ovog planeta.

Iz rečenih razloga se Planinarskom društvu "Krndija" iz Našica u znak priznanja dodjeljuje "Zelena povelja Osječko-baranjske županije" za značajnu djelatnost u razvijanju ekološke svijesti i promicanju potrebe zaštite okoliša među građanima.

Športsko ribolovni klub "Jug 2", Osijek

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2002.)

Prirodno je čovjeku da se divi bistrini slapa, mirisu cvijeta, ljepoti slavujeva glasa. Priroda je najveći baštinik slikarskog dara, vrstan skladatelj, gostoljubivi domaćin. Čovjek je dio tog prirodnog sklada, no, dio koji taj sklad često sam narušava. Da li je čovjekova sudbina da bistrinu potoka zamijeni ustajalim močvarama, glazbu gorskog pijeve bukom motora, a miris prvih ljubičica smradom gradskog otpada? To je trenutak kada čovjek u interesu svoga opstanka na ovom planetu koji je nazvao Zemljom udivljenje prirodom zamijeni akcijom njezine zaštite od svog pogubnog djelovanja.

U oblikovanju te akcije nesporno značenje ima ljudsko znanje. U tome je nedvojbeno odgovornost znanstvenika ovoga i budućih naraštaja. Međutim, sve znanstvene studije, elaborati inovativni projekti ovoga svijeta ostat će tek ispisani papir spreman za uvećanje gomile otpada nastalog ljudskom djelatnošću, ukoliko ljudska, prije svega lokalna zajednica na prihvati i ne primjeni ta znanja, znanstvene postavke pretvori u životnu zbilju.

Znanstveno utemeljeni projekt koji je ukazivao na put pretvaranja bajera uz naselje Jug II u Osijeku, od opasne rupe pune ustajale vode i smetišta okolnih naselja, ne samo u malo umjetno jezero, ukras i mjesto rekreacije građana, već metodom biomanipulacije revitalizirao ovu vodenu površinu i vraćao joj izvorne prirodne vrijednosti, tražio je svoje nositelje.

Članovi Športsko ribolovnog kluba "Jug 2" iz Osijeka odlučili su dokazati da nisu samo sportaši ili pak oni koji prirodi oduzimaju dio njezine životne baštine. Ostvarujući znanstvene postavke ekološke studije o revitalizaciji vode metodom biomanipulacije pristupili su akciji čišćenja bajerske vode, a potom poribljavanja. Odgovarajućim načinom gospodarenja ribljim fondom jezera - savjesnim i odgovornim poribljavanjem i izlovom ribe iz jezera članovi ovoga Kluba osiguravaju održanje dobre kakvoće vode jezera odnosno zaštitu jezerskog ekosustava. Ovome su pridodali i aktivnosti izgradnje staza, sadnje oko tisuću sadnica drveća, izgradnje javne rasvjete, postavljanja javne telefonske govornice, ali i ploča radi upozorenja na očuvanje okoliša.

Članovi jednog športskog ribolovnog kluba kao nositelji inicijativa ostvarujući suradnju s tijelima gradske i mjesne samouprave, preuzeli su ulogu organizatora dijela života svoje lokalne zajednice.

Na ovaj način, na južnoj periferiji velikog grada nestala je deponija smeća, izvorište smrada, rasadište bolesti, opasno mjesto. Nagrđeni dio prirode ustupio je mjesto tzv. Južnom jezeru grada Osijeka, danas centru ugođe i športskih zbivanja za građanstvo ne samo ovog dijela gra-

da, mjestu zabave za djecu i mladež. Akciju zaštite prirode ponovo može zamijeniti udivljenje njenim svojstvima. Ali briga za njihovo održanje ne smije prestati. Jamstvo tome čini i oko 400 članova Športsko ribolovnog kluba "Jug 2" Osijek osnovanog tek 1998. godine, koji ponovo dokazuju kako lokalnim inicijativama i akciji lokalne zajednice u održanju globalnog ekološkog sustava nema zamjene.

Iz rečenog razloga, Športsko ribolovnom klubu "Jug 2" Osijek dodjeljuje se "Zelena povelja Osječko-baranjske županije" za iznimna postignuća i ostvarene rezultate u saniranju, uređenju i zaštiti zapuštenih dijelova okoliša kojima se pridonosi njihovoj revitalizaciji i promicanju kvalitete življenja i zdravlja ljudi.

Športsko udičarsko društvo "Šaran" Našice

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2005.)

Kako zavoljeti i voljeti prirodu? Kako vratiti zelenilo njezinom lišću, blagost njezinim livadama, miris i boju njezinom cvijetu? Kako joj ljudskom brigom povratiti izvornu ljepotu otklanjajući nasrtaje tehnološke civilizacije i ljudskog nemara?

Športsko udičarsko društvo "Šaran" iz Našica već 10 godina poučava kako to učiniti. Tek hobistički ulov ribe? Ne. Mada osnovano pod tim nazivom Društvo je izraslo u savjest svoje zajednice, savjest koja se akcijom suprotstavlja stihiji i nemaru. Društvo koje okuplja entuzijaste pokreće i gradske službe i Turističku zajednicu i Mjesni odbor i Hrvatske šume te uz njihovu potporu kreće u akciju. Isprazna priča zamijenjena je alatom, strojevima, cijevima, kamenom, sadnicama i mnogo, mnogo sati predanog rada osmišljenog vizijom ljepote.

Zarasloj šikari vraćen je epitet perivoja, korov je zamijenjen vatrometom proljetnoga cvijeća, dotokom svježe vode bara je pretvorena u jezero. Park u okolini našičkoga dvorca ponovo pripada ljudima da u njemu uče ljepotu drveta i cvijeta, zelenilo uređenog travnjaka, da u suglasju s prirodom čiste i vlastitu dušu od zagađenja koje sobom nosi tehnološka civilizacija. U radnoj bilježnici ove neumorne družine redaju se: uređenje šume u parku, košenje livada, postavljanje buradi za smeće uz šetnice, uređenje mostova i propusta, odvodnja, odvoz smeća i tehnološkog otpada, uređenje vodenih površina i pristupa uz jezero Lapovac II, obnova igrališta za djecu, održavanje javnih površina u gradu i okolici... Dosta, čak i za neko komunalno poduzeće, a kamoli za dobrovoljce okupljene u jednoj športskoj udruzi. I tako već deset godina i 10.000 radnih sati.

I konačno, ali ne najmanje važno: deklaracije o potrebi suzbijanja ambrozije koja straši ljude i odvaja ih od prirodne sredine, zamijenili su kosom i otklonili tu opasnost s preko 30 hektara površina.

Njihovom zaslugom "Dani slavonske šume" vraćeni su u uređeni perivoj, Našičani ponovo uživaju u šetnji pod okriljem grana. A djeca? Djeca se igrom u prirodnom okružju na primjeru svojih očeva uče kako može biti lijepa livada i cvrkut ptica u uređenim granama, i kako je lijep lopoč na Lapovcu vraćen ljudskom rukom, i kako je priroda prijateljica čovjeka kada se on brižno prema njoj odnosi.

Stoga se Športskom udičarskom društvu "Šaran" Našice dodjeljuje "Zelena povelja Osječko-baranjske županije" za izuzetna pregnuća i ostvarene rezultate u saniranju oštećenih dijelova okoliša i daljnjem sprječavanju onečišćenja radi promicanja kvalitete življenja i zdravlja ljudi.

Teniski klub Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2014.)

Rijetki su sportski kolektivi koji broje svojih 95 godina. Teniska je loptica u Osijek stigla krajem 19. stoljeća da bi već 1919. u Osijeku ponikao teniski klub, jedan od prvih na ovom prostoru, jedan od sedam osnivača teniskog saveza tadašnje države. Od tada niz je pokala ukrasilo vitrine ovoga Kluba.

Sportski rezultati ne nastaju preko noći. Darovitost je samo preduvjet, ali ne i jamstvo uspjeha - svjesni su u Teniskom klubu Osijek. Otuda se već niz godina sustavno pristupa školovanju budućih vrsnih tenisačica i tenisača. Danas je u njegovim redovima 50-ak registriranih natjecatelja i brojni polaznici teniske škole s kojima radi sedam trenera. I rezultati nisu mogli izostati. Ta jedan je član u mladim kategorijama već pobjeđivao i Rogera Federera, a naslovi državnih prvaka i viceprvaka nisu izostajali ni u posljednjih dvadeset godina, baš kao ni u prethodnom burnom razdoblju njegove povijesti. Posljednji i najistaknutiji izdanak osječke teniske škole, 17-godišnja Donna Vekić u 2013. godini, kao najmlađa među vodećih 100 tenisačica svijeta, zauzela je 62. mjesto na profesionalnoj WTA ljestvici.

Kaljenju kvalitete služi i međunarodni ITF Futures turnir "Osijek Open", koji Klub, počevši od 2009. organizira svake godine. Ovakav rad nije mogao ostati bez rezultata i na momčadskom planu. U 94. godini svoga života 2013. godine, Teniski klub Osijek je dosegao svoj vrhunac osvajanjem naslova momčadskog prvaka Prve hrvatske lige. U potvrdu njegove kvalitativne razine, Teniski klub Osijek je prošle 2013. godine proglašen najuspješnijim sportskim kolektivom Grada i Županije na tradicionalnoj svečanosti "Sportaš godine".

Ovi rezultati nisu slučajni. Plod su dugogodišnje tradicije kvalitetnog rada Kluba, stručnog rada trenera i darovitih pojedinaca. Njima ovaj Klub potvrđuje svoj ugled jednog od najuspješnijih športskih kolektiva Grada Osijeka i Osječko-baranjske županije. Iz ovih razloga Teniskom klubu Osijek se za naročita športska postignuća na državnim i međunarodnim natjecanjima dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije.

Udruga športskih ribolovaca "Podravac" Bistrinci

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2014.)

Nošen krilima vlastite tehnologije čovjek sve manje razumije prirodu svoje postojbine. Čovjek više ne zna slušati i ne razumije govor rijeke i cvrkut ptica, ne raspoznaje smisao i mehanizam prirodnog sklada. Zadivljujući sustav ravnoteže ovoga planeta djelomično je već poremećen njegovom djelatnošću i odvajanjem od prirodnog okruženja u kome je nastao i izrastao. Zagadio je vodu koju pije, onečistio zrak koji diše, otrovao zemlju od čijih plodova živi. Pa kako ponovo uspostaviti tu ravnotežu i čovjeku vratiti puninu života u suglasju s prirodom? Uostalom, što znači živjeti u suglasju s prirodom? Čovjek je prirodno biće kolikogod mu njegova tehnološka civilizacija smjera svijest o tome predati zaboravu nudeći mu virtualnu

stvarnost i odvrćući mu pogled na bistrinu vode, čistoću zraka i nezagadenost plodova koji su uvjet njegova opstanka na ovom planetu.

Čovjek svjestan ovih činjenica preuzet će odgovornost za vlastito postupanje. To ne znači samo uzdržavanje od djelovanja kojim svom prirodnom okruženju oduzima dah. To znači djelovanje, djelovanje u suglasju s prirodom. Ljudsko poduzetništvo ne mora biti u sukobu i na štetu prirode, dapače, poduzetništvom kao ljudskom sposobnošću stvaranja i ostvarivanja vizija čovjek se ponovo može vratiti prirodi. Pretvoriti odlagalište smeća, tu sliku zemlje nagrađene ljudskim otpadom u idilični predio potreban i ugodan ljudskom oku i ljudskom duhu, može samo čovjek u kojem je duboko urasla spoznaja kako zemlja ne pripada čovjeku već čovjek zemlji i kako smo ovaj planet posudili od budućih generacija kojima posuđeno treba i vratiti u prvotnoj namjeni. Štiteći Zemlju, čovjek štiti svoj opstanak na njoj. Održivi razvoj, razvoj koji ne poništava samoga sebe i temelje na kojima je sazdan nije tek puka fraza. On zahtijeva djelovanje.

Gotovo instinktivno, članovi jedne udruge športskih ribolovaca, udruge "Podravac" iz Bistrinaca prionuli su poslu kojim čovjeku podaruju svu ljepotu prirodnog okruženja. Ribolovci? Ta oni nisu tek sportaši koji prirodi oduzimaju dio njezine baštine. Višegodišnja zamisao zamijenjena je alatom, strojevima, cijevima, drvom, sadnicama i s mnogo, mnogo sati predanog dobrotoljnog rada osmišljenog vizijom ljepote. Na 57. kilometru rijeke Drave nadomak naselja postupno je nestajala šikara, uređivane su obale moćne rijeke, izrastalo posadeno autohtono drveće, a prostor oplemenjivan sadržajima primjerenim čovjekovoj potrebi odmora. Vještinom i marom entuzijasta oku ugodnom prostoru vraćena je i plutajuća vodenica s mlinom, baš poput one koja je nedaleko stajala kojih stotinjak godina unatrag podsjećajući na vrijeme bliskijeg i skladnijeg suživota čovjeka i prirode. Izrastalo je i izraslo odmorište "Drava" prihvaćeno od ljudi umornih asfaltom. Odmorište postaje sastajalište i mjesto druženja, prilika za ljudsku komunikaciju zapostavljenu žurbom svakodnevnog života.

Očuvanje okoliša i prirode ne znači nedjelovanje. Toga su svjesni i članovi ove udruge. Racionalnim korištenjem prirode i njezinih dobara osigurali su očuvanje ekološkog sklada čiji je dio i čovjek kao prirodno biće. Vratili su ljepotu riječnom toku otvorenom čovjekovu pogledu, otvorili su knjigu prirode svakom znatiželjnom duhu poučavajući ga potrebi očuvanja njezinog sklada. A priroda? Priroda mu poklanja uzdarje vraćajući ljudskoj komunikaciji ponekad već zaboravljenu ljudskost. Ova uzajamnost zalag je održivog života na ovom planetu. Članovi jednog športskog ribolovnog kluba kao nositelji inicijativa, promotori i izvodači preuzeli su ulogu organizatora dijela života svoje lokalne zajednice, života koji uz pomoć prirode tom životu vraća ljudske vrijednosti.

Svoju svijest i savjest članovi Udruge športskih ribolovaca "Podravac" Bistrinci dokazuju već 45 godina naporima za očuvanje ribljeg fonda, poribljavanjem, postavljanjem umjetnih ribljih gnijezda, ali i spašavanjem na stotine i stotine kilograma ribljeg mlada u poplavama koje su se događale izvan riječnih korita. Ovi napori, ali i aktivnosti uređenja odmorišta "Drava" privukli su i privlače mlade, nove članove. Upravo oni zalag su postupanja sukladno staroj indijanskoj mudrosti da *što god snađe zemlju snaći će i sinove zemlje. Čovjek ne tka tkivo života; on je samo struk u tome. Što god čini tkanju čini i sebi samome.* Upravo stoga Odbor za priznanja odlučio je ovoj udruzi dodijeliti "Zelenu povelju Osječko-baranjske županije" za iznimna pregnuća i ostvarene rezultate u uređenju zapuštenih dijelova okoliša kojima se pri-

donosi njihovoj revitalizaciji i promicanju kvalitete življenja ljudi te oblikovanju i ostvarivanju programa ljudskog djelovanja u suglasju s prirodom.

Veslački klub "Iktus-Saponia" Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 1996.)

Veslački klub "Iktus-Saponia" u svojoj 28-godišnjoj povijesti postizao je vrsne rezultate iskazivane u iznimnim športskim postignućima na državnim i međunarodnim natjecanjima. Ova postignuća rezultat su izvanrednih uspjeha u stručnom i pedagoškom djelovanju u odgoju i osposobljavanju športaša i to tijekom dugog niza godina.

Godina 1996. najuspješnija je u dugoj povijesti osječkog veslanja, začetoj još 1892. godine. Veslačice i veslači Kluba nastupili su na 22 od kojih deset međunarodnih regata na kojima je osvojeno 40 zlatnih te preko 50 srebrnih i brončanih medalja. Pored toga, i ove godine je, kao i 1994., Klub uspješno organizirao Međunarodnu regatu u Osijeku pod nazivom "100+4" uz nastup 150 veslačica i veslača iz Hrvatske, Slovenije i Mađarske. Jedanaest veslačica i veslača VK "Iktus-Saponia", nastupili su kao reprezentativci Republike Hrvatske. Najznačajnije rezultate postigla je Mirna Rajle potvrdivši brončanu medalju na Svjetskom prvenstvu "B" seniora, a sedam klupskih članova potvrdilo je svoju visoku svjetsku klasu osvajanjem pozicija u gornjem dijelu svjetske ljestvice rezultata (od 7. do 14. mjesta). Na Prvenstvu "Alpe - Adria" osvojena su još dva visoka, 3. i 4. mjesto. Na prvenstvu Republike Hrvatske za 1996. godinu nastupilo je 38 veslača i veslačica "Iktus-Saponije" od kojih je svaki osvojio ili sudjelovao u osvajanju barem jednog odličja. Na Prvenstvu na kojem su nastupila 23 kluba s oko 400 veslačica i veslača, osječki veslači osvojili su 16 zlatnih, 8 srebrnih i 3 brončane medalje što je Klubu treći puta uzastopce donijelo naslov sveukupno najboljeg veslačkog kluba Hrvatske. Ovakvi rezultati nezapamćeni su u povijesti hrvatskog veslanja.

Ovi rezultati nisu slučajni. Plod su dugogodišnje tradicije kvalitetnog rada Kluba, stručnog rada trenera i darovitih pojedinaca koji već godinama ostvarenim rezultatima osiguravaju ugled osječkog Kluba. Danas VK "Iktus-Saponia" odgaja kroz školu veslanja i regatne treninge 120 mladića i djevojaka svih uzrasta, od kadeta u školi veslanja do iskusnih seniori i seniora. Ti se mladi veslači i veslačice pripremaju nastaviti do sada uspješne športske rezultate VK "Iktus-Saponia".

Veslački klub "Iktus" Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2007.)

Već dugi niz godina Veslački klub "Iktus" iz Osijeka izrasta u jedan od najvršnjih športskih kolektiva na ovom prostoru, jedan od najuspješnijih u svojoj grani na razini države. U 40 godina svoga postojanja članovi ovoga Kluba postigli su niz zapaženih i svjetski vrijednih rezultata: proglašavan je najboljim veslačkim klubom u Hrvatskoj, osvojio je više od 150 naslova državnog prvaka, 20-tak medalja na svjetskim prvenstvima, svjetskom kupu i mediteranskim igrama, te imao veliki broj reprezentativaca u svim dobnim kategorijama. Više je puta proglašavan najuspješnijim športskim kolektivom Grada i Županije, a njegovi članovi najuspješnijim športashima i trenerima.

Ovi rezultati nisu slučajni. Plod su dugogodišnje tradicije kvalitetnog rada Kluba, stručnog rada trenera i darovitih pojedinaca. U 40 godina rada Kluba, kroz sve selekcije prošlo je više

od 3.500 djevojaka i mladića. Već je obrazloženjem uz Nagradu Županije dodijeljenu ovom kolektivu 1996. godine izraženo uvjerenje da će mladi veslači i veslačice, tada pripremani školom veslanja i regatnim treninzima, biti spremni nastaviti dotadašnje uspjehe svojih prethodnika. Ovo su uvjerenje opravdali rezultati ostvareni tijekom 2006. godine.

Tijekom te godine, Klub je na Prvenstvu Hrvatske, osvojio 2. mjesto u seniorskoj konkurenciji, a 1. mjesta u konkurenciji juniorki i juniora, te mlađih juniorki i juniora i osvojio 22 medalje, od toga 10 zlatnih. Tim ostvarenim rezultatima, Klub je po drugi put uzastopce službeno proglašen najboljim klubom u Hrvatskoj. Tijekom 2006. godine, za hrvatsku reprezentaciju nastupalo je 10 članova Kluba. Šestero je nastupilo na Svjetskom prvenstvu za juniore u Nizozemskoj, a četvero na Svjetskom prvenstvu za mlađe seniore u Belgiji. Najbolji rezultat ostvario je David Šain, koji je kao član četverca na pariće osvojio srebrnu medalju na Svjetskom prvenstvu za juniore. Zapažen rezultat ostvarili su i Ante Janjić i Mate Moguš (dvojac bez kormilara), koji su na Svjetskom prvenstvu za mlađe seniore osvojili 1. mjesto u "B" finalu (ukupno 7. mjesto) što je bio najbolji rezultat hrvatskih posada.

Zbog tih uspjeha Klub je proglašen najuspješnijim kolektivom Grada i Županije za 2006. godine, a trener Branimir Steiner, najuspješnijim trenerom. David Šain dobitnik je Trofeja "Kuna", koji se dodjeljuje najperspektivnijim športašima Grada.

Ovim rezultatima Veslački klub "Iktus" potvrdio je svoj ugled jednog od najuspješnijih športskih kolektiva Grada Osijeka i Osječko-baranjske županije. Iz ovih razloga ovom Klubu se za naročita športska postignuća na državnom i međunarodnim natjecanjima dodjeljuje Nagrada Osječko-baranjske županije.

TEHNIČKA KULTURA

Aeroklub "Osijek", Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2006.)

Prvi susret sa zrakoplovom osječko je nebo doživjelo prije gotovo stotinu godina. Prije 80 u Osijeku je osnovan ogranak Aerokluba "Naša krila", a 1932. i prvi samostalni klub. Od tada, a kontinuirano već 60 godina Aeroklub Osijek kao udruga koja okuplja zaljubljenike u zrakoplovni šport i zrakoplovno tehničku kulturu, razvija svoju djelatnost.

U minulim je godinama ovaj Klub obučavao mnoge naraštaje zrakoplovnih modelara, raketara, motornih pilota, jedriličara, zmajara i padobranaca i po tome je gotovo jedinstven. Jedna je od rijetkih zrakoplovnih organizacija u Hrvatskoj koja i danas u svom radu sjedinjuje rad svih zrakoplovnih grana djelatnosti: zrakoplovno-modelarsko-raketnu sekciju s oko 30 članova, zrakoplovno jedriličarstvo s 30 članova, sekciju motornih pilota, sekciju padobranaca s preko 50 članova i sekciju motornih zmajara i ultra lakih letjelica s 20 članova.

Nerijetko je osječki klub domaćin susretima i natjecanjima državne i međunarodne razine - državnih i europskih natjecanja. Samo u 2005. godini Aeroklub "Osijek" je na prostoru poslovno-športske zračne luke Osijek organizirao Svjetski kup - natjecanje modelara u kategoriji F3J, 5. Europsko prvenstvo - natjecanje modelara u istoj kategoriji, 34. akciju Zmajevi nad

gradom, Državno padobransko prvenstvo te Memorijal Slavonskih zrakoplovaca - natjecanje pilota u motornom letenju i natjecanje padobranaca u skokovima na cilj.

Na tim, ali i drugim natjecanjima u zemlji i inozemstvu članovi ovoga Kluba ostvarili su zapažene rezultate. Osječki aviomodelari poznati su i izvan granica svoje zemlje, a padobranci među najboljima u Europi.

Odajući priznanje za ostvarene rezultate, a u povodu obilježavanja 80-te obljetnice zrakoplovne tradicije na ovom prostoru, Osječko-baranjska županija dodjeljuje Aeroklubu "Osijek" Nagradu Osječko-baranjske županije za iznimna ostvarenja u području tehničke kulture.

Društvo inovatora "Osijek" Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2000.)

Pokretači i nositelji napretka ljudske civilizacije oduvijek su bili ljudi željni znanja. Jer znanje je ona pokretačka snaga koja je čovjeka uzdigla iznad njegova okruženja i omogućila mu da ovlada njime. Težiti spoznajama koje ne samo objašnjavaju već omogućavaju izgradnju poluga kojima svijet oko sebe možemo mijenjati, imperativ je pogotovo ovog tehnološkog doba.

Inovatori, nezadovoljni postojećim, nastoje mijenjati ustaljeno i pronaći bolje primjenjujući svoju invenciju. Pa kada se na okupu nađe veći broj ljudi istoga kova, onda je to snaga na koju u razvojnom smislu valja računati. Pogotovo kada je riječ o preko stotinu inovatora koliko danas okuplja Društvo inovatora "Osijek". Osnovano 1948. godine, bavi se promicanjem inventivnog rada i tehnološkog stvaralaštva, osposobljavanjem i usavršavanjem članova za obavljanje inventivnog rada, poticanjem razvojno-stvaralačkog rada svojih članova, te promicanjem tehnoloških inovacija sudjelovanjem na izložbama i sajmovima u zemlji i inozemstvu.

Članovi ovoga Društva, entuzijasti svojim sredstvima u slobodno vrijeme razrađuju i realiziraju ideje čiju vrijednost potvrđuju brojna priznanja na domaćim i međunarodnim salonima inovacija. U kontinuitetu visoke vrijednosti ovih dosega tijekom posljednjih godina, posebno su značajni uspjesi ostvareni u 1999. godini: Zlatna medalja na 27. Internacionalnom sajmu inovacija Geneve 1999., Posebna nagrada za zaštitu okoliša na Sajmu inovacija Geneva 1999. za "Uredaj za deminiranje polja", Zlatna medalja na Impex XV u Pittsburgu, SAD za rad "Proizvodnja humusa", Srebrna medalja na INEA '99 Izložbi mladih inovatora u Nürnbergu za rad "Automatska punilica".

Radovi osječkih inovatora imaju i svoju praktičnu vrijednost i praktičnu primjenu te se nalaze u proizvodnim programima većih tvrtki i malih poduzetnika. Spoznaja kako bez novih proizvodnih programa zasnovanih na novim tehnologijama nije moguće tražiti mjesto u svijetu razvijenih, ukazuje na vrijednost ovih ostvarenja. Ljudskom kapitalu cijena u svijetu raste, a to je jedini kapital kojim nismo siromašni. Sustavna djelatnost ovoga Društva ostvarena je osnivanjem prve udruge mladih inovatora u Hrvatskoj, koji i sami primaju već prva respektabilna međunarodna priznanja. Potencijal koji time ovo Društvo iskazuje u sprezi s povoljnim uvjetima njihova djelovanja koje treba osigurati, stvorit će inventivnu, poduzetničku sredinu gospodarskog napretka.

Stoga se Društvo inovatora "Osijek" u znak priznanja za naročito uspjele i svjetski priznate inovacije i njihovu primjenu koja pridonosi razvoju područja u kojima su ostvarene dodjeljuje Nagradu Osječko-baranjske županije u području gospodarskih djelatnosti.

Fotoklub Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2012.)

Odgovarajući želi da zaustavi vrijeme u jednom trenutku kojega se želi prisjećati, ljudskom je invencijom nastao uređaj koji daruje tu moć. Rijetke nam fotografije omogućavaju prepoznavanje mjesta, ljudi i događaja druge polovine 19. stoljeća i kasnijih razdoblja. Utažujući vječnu ljudsku žed za napredovanjem, fotografi su portretima i dokumentiranju događaja pridodali umjetničke vizure. U današnjem digitalnom dobu kada je tehnika digitalnog odmi-jenila kemijsko zapisivanje prizora iz stvarnosti na sloju materijala koji je osjetljiv na svjetlost koja na njega pada na staklu ili filmskoj vrpci, fotografija nije izgubila na značenju, a ni izazovi koji ju prate.

Osječki fotografi pratili su povijest svoga grada i sami su postali dio njegove povijesti. Ta, već od sredine 30-tih prošlog stoljeća u Osijek pristižu međunarodna priznanja za fotografiju. Osječke fotografije izlažu se diljem svijeta. U svojoj 74-godišnjoj povijesti osječki Fotoklub, uz tisuće članova, diči se i imenima koja su fotografiju odabrala kao svoju profesiju, poput Szegea, Legradića, Kesza, Šebalja i Topića ili su svoju ljubav prema fotografiji kao svoj hobi doveli do vrhunaca okićenih domaćim i međunarodnim priznanjima.

Fotoklub Osijek niz je godina jedan od najboljih klubova Hrvatske, a 1984. i 1985. godine i službeno najbolji fotoklub tadašnje države. To zahvaljuje i svojem ustrajnom radu u obrazovanju novih članova, dječjeg uzrasta, ali i onih koji su to davno prestali biti. To zahvaljuje i svojoj pripadnosti europskim i svjetskim stremljenjima. Uz stalnu suradnju s fotoklubovima Graca, Sombora i Novog Sada, Maribora, Pečuha i Baje, Tuzle i Melburna, svoje kolekcije fotografija izlagao je u Kalkuti, Nikoziji, Parizu, New Yorku, Tuzli, Novom Sadu i Pečuhu.

Potičući stvaralaštvo u vlastitim redovima, ali i izvan njih, u 2011. godini Fotoklub Osijek je po sedamnaesti puta organizirao Izložbu fotografija autora Osječko-baranjske županije. Odgovarajući izazovima digitalnog doba, Fotoklub Osijek zabilježen je iste godine kao prvi fotoklub u Hrvatskoj - organizator međunarodne izložbe digitalne fotografije. Hrvatski međunarodni Salon fotografije - Osijek održan je po peti puta uz pokroviteljstvo Hrvatskog foto saveza i međunarodne fotografske asocijacije. U toj istoj godini, a povodom Međunarodne godine šuma, diplomati Ujedinjenih naroda mogli su u svojoj zgradi u New Yorku među 50 fotografija izložbe "Šuma okom šumara" promatrati i pet fotografija članova osječčkog Fotokluba. Fotografije članice ovoga Kluba objavljene su i u stručnim časopisima kao što su National Geographic, Refoto te domaćim DigitalFoto i FotoMag. Uostalom, lista izlaganja i primljenih priznanja članova Kluba na raznim međunarodnim izložbama poprilično je dugačka.

Fotoklub Osijek nedjeljivi je dio povijesti fotografske dokumentaristike i umjetničkog stvaralaštva fotografskom tehnikom i to ne samo grada u kome djeluje. U svojim stremljenjima i današnji njegovi članovi, baš poput tisuće drugih koji su u njegovim okvirima učili i stvarali, dosižu rezultate koje valja uočiti, istaći i nagraditi. Odgovarajući ovoj zadaći Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju Nagradu ovome Klubu za iznimna ostvarenja u području tehničke kulture i stvaralaštva.

Video klub "Mursa" Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2000.)

Video klub "Mursa" Osijek, udruga tehničke kulture koja kontinuirano djeluje od 1972. godine i nastavlja tradiciju filmskog amaterizma zasnovanu u Osijeku davnih 30-tih godina, okuplja mlade zainteresirane za stvaranje autorskih i dokumentarnih sadržaja filmskom i video tehnikom. Prateći razvitak tehnike snimanja filmskom, pa video i digitalnom kamerom, ovaj klub prolazi tehnološke transformacije. No uvijek na jednaki način sjedinjava umijeće baratanja video tehnikom s porivom kulturnog stvaralaštva. I možda upravo stoga, ovaj klub najbolje svjedoči činjenicu da je tehnička kultura tek dio opće kulture, gotovo pismenosti suvremenog doba.

Rad ovoga Kluba oduvijek je počivao i počiva na mladima, koji okom kamere bilježe ono što oko odraslog više ne razaznaje. Uz djelovanje svojih članova Klub svoju budućnost zasniva na poticanju, pokretanju i potpori razvoju filmskog stvaralaštva u osnovnim i srednjim školama, kroz osnivanje filmskih družina koje koriste cjelokupnu opremu Video kluba "Mursa", te se na taj način stvaraju novi potencijalni autori.

I prirodan rezultat takvog djelovanja jeste činjenica da od 1994. godine ovaj Video klub postiže zapažene rezultate za koje mladi autori dobivaju niz priznanja na smotrama i festivalima dječjeg i autorskog stvaralaštva.

Samo tijekom 1999. godine u Video klubu "Mursa" autori su proizveli 24 video sadržaja, što je do sada najveća produkcija sadržaja, ujedno i brojčano najveća u državi. Autorski radovi upućivani su na smotre i festivale gdje su postigli značajne rezultate: video film "Snaga Kopačkog rita" dobitnik je Prve nagrade "Zlatna kamera 300", a film "Kontrast" uvršten je u službenu projekciju na međunarodnom festivalu dokumentarnih filmova u Bitoli. Prvi je film osvojio i prvu nagradu stručnog žirija i dječjeg žirija na reviji hrvatskog dječjeg filmskog i video stvaralaštva održanog u Pregradi gdje je video film "Nema te" osvojio prvu nagradu u konkurenciji mladeži. Na istoj je smotri video film "U kavez" filmske družine Osnovne škole Sv. Ane osvojio Prvo mjesto u konkurenciji učenika osnovnih škola, a video filmovi "Lipo ti je rano...", "Nema te" i animirani film "Ako piješ ne vozi", prikazani su na završnoj večeri Revije hrvatskog video i filmskog stvaralaštva održanom u Đurđevcu. Mnogi su autori zastupljeni u produkciji Kluba, no nepravda bi bila ne spomenuti autoricu Čejen Černić čiji su filmovi upravo u 1999. godini pobrali najveći broj priznanja.

Budući da se ovim rezultatima Video klub "Mursa" svrstao u najuspješnije hrvatske video i filmske klubove, u znak priznanja za izuzetna ostvarenja u području tehničkog stvaralaštva dodjeljuje mu se Nagrada Osječko-baranjske županije u području tehničke kulture.

Zajednica tehničke kulture Osječko-baranjske županije

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2007.)

Već desetljećima se uz osječki Dom tehnike i organizacije tehničke kulture vezuju naraštaji mladih koje zanimaju dosezi suvremene tehnološke civilizacije. Ova sredina je bila i jest izvor spoznaja i mogućnosti zadovoljavanja osobnih potreba građana. Nastavljajući te tradicije, Zajednica tehničke kulture Osječko-baranjske županije osnovana 1994. godine kao pravni sljednik i baštinik 60-godišnje tradicije organizacija tehničke kulture na ovom području, danas u sebi okuplja 4 gradske zajednice i 63 udruge tehničke kulture s oko 9.200 članova.

Od svog osnutka Zajednica je nositelj programa javnih potreba Županije kao cjeline, usmjerenog stvaranju povoljnih materijalnih uvjeta za širenje tehničkih i tehnoloških znanja kao pretpostavke participacije u oblikovanju tehničkog i tehnološkog napretka i ove sredine. Od tehničke pismenosti do temelja za izbor profesionalnog zanimanja, od predškolske dobi do umirovljeničke populacije - sadržaj je programa koji se već godinama odvijaju u okviru ove organizacije.

Uspješnost i ugled županijske Zajednice i oblika njezinog djelovanja u Hrvatskoj se prepoznaje kao osječki model, kao razina standarda kojemu treba težiti. No, nemoguće je od Zajednice kao asocijacije dijeliti rad, rezultate rada, uspješnost i priznanja koje postižu njene članice, neovisno da li je riječ o inovatorima, informatičarima, avio-modelarima, stvarateljima na području videa ili jednostavno djeci koja sudjeluju na državnim natjecanjima u području tehničke kulture.

Program obilježavanja 60-te obljetnice tehničke kulture na području Županije, tijekom 2006. godine rezultirao je nizom manifestacija, izložbi u Osijeku i Zagrebu te izdavanjem odgovarajuće publikacije o povijesti ovog pokreta na ovom području. Županijska Zajednica je intenzivirala svoje aktivnosti u organiziranju već 13-te Zimske škole informatike državnog značaja i značenja koja okuplja ponajbolje učenike državnog natjecanja, u organiziranju Ljeta u Domu tehnike koje omogućava učenicima da slobodno vrijeme stvaralački proborave uz sadržaje informatike, robotike, elektronike, maketarstva, astronomije, auto i aviomodelarstva i animiranog filma, u djelovanju centara tehničke kulture u Osijeku, Valpovu, Đakovu, Našicama, Belom Manastiru i Čepinu kao kvalitativnom obliku nadogradnje školskih programa sadržajima izvannastavnih aktivnosti koji okuplja preko 500 djece i nizom drugih aktivnosti.

Sustavno obrazovanje u informatičkom području Zajednica provodi putem svoje informatičke škole koja ne okuplja samo djecu, već i nastavnike osnovnih i srednjih škola, ali i umirovljenike kojima je, inače, usmjerenom malo organiziranih sadržaja. Razina tog obrazovanja potvrđuje se i statusom ispitnog centra za europske računalne ECDL licence. Obrazovnu djelatnost Zajednice godinama obilježava oslanjanje škola na ovu organizaciju. Zajednica nije samo okupljalište pedagoga tehničke kulture i nositelj obrazovanja nastavnog osoblja, već ona pruža i materijalnu potporu školskim sadržajima informatičkom opremom.

Iz prikazanih razloga, Zajednici tehničke kulture Osječko-baranjske županije dodjeljuje se Nagrada Osječko-baranjske županije za iznimna postignuća u organiziranju djelatnosti tehničkog obrazovanja, osposobljavanja i stvaralaštva te širenju tehničke kulture.

OBRANA I ZAŠTITA

X. Policijska postaja Bilje Policijske uprave Osječko-baranjske

(“Zelena povelja Osječko-baranjske županije”, 1999.)

Kopački rit dragulj je prirode otrgnut ljudskom utjecaju i po tome svjetske vrijednosti. On je podsjetnik na prirodno okruženje nastanka svega živoga na ovom planetu, rezervat i živa enciklopedija, rijetko mjesto na kojem i znanstvenici i ljudski podmladak jednako uče o prirodi

i njenim zakonitostima, o smislu i ljepoti života u suglasju s prirodom. Kopački rit stjecište je brojnih biljnih i životinjskih vrsta, koje danas rijetko nalazimo gdje drugdje. Pa upravo ove činjenice ističu značenje odgovornosti čovjeka za održanje ove rijetke oaze prirodne ravnoteže, održanje koje prije svega znači njenu zaštitu od njegovog pogubnog djelovanja.

Svaki je rat nasilje nad prirodom. A u Domovinskom ratu nisu ubijani samo ljudi. Izlovljavana je i divljač i ribe, ubijano drveće a šumski puteljci zasijani minama koje su nagnale životinjski svijet da se kloni ovoga područja. Gospodarskim rječnikom govoreći, neprimjereno iskorištavanje prirodnog bogatstva Kopačkog rita je u to vrijeme bilo na vrhuncu, a za posljedicu je imalo uništavanje životinjskog i ribljeg fonda i značajno ugrožavanje prirodne ravnoteže ovog rezervata.

S pravnom državom Republikom Hrvatskom u Baranju je po dovršenoj reintegraciji pristigla i hrvatska policija kao čuvar ne samo sigurnosti ljudi, već i svih dobara nove, slobodne i nezavisne države. U Bilju, nadomak Kopačkog rita, ustanovljena je i od 1997. godine djeluje X. Policijska postaja Policijske uprave Osječko-baranjske. Već u začetku suočila se s praksom nesmetanog lova i krivolova ptica, divljači i riba koja nije samo zadržavala već i pogoršavala postojeće stanje. Svakodnevno je na prilazima ritu prijetilo od pedeset do sto vozila iz raznih krajeva Hrvatske, a dijelom i izvan nje.

Danonoćnim ophodnjama, strpljivo i djelotvorno pripadnici ove postaje onemogućavali su i odvrćali pojedince i grupe u ostvarivanju njihova nedopuštenog nauma. Uspostavljali su red i štitali Kopački rit bez ikakvih incidenata. I njihovom ustrajnom djelatnošću nedozvoljeni lov i ribolov sveden je na najmanju moguću mjeru te je osiguran mir koji je omogućio nesmetan život faune u Parku prirode. Ptice cijene te rezultate. Danas se slobodno kreću i gnijezde i na lako pristupačnim područjima s kojih su pobjegle.

Djelovanje policajaca X. postaje u Bilju nije samo predano izvršavanje povjerene im dužnosti. Uostalom oni i nisu čuvari Kopačkog rita. Odgovornu zadaću koju su obavili i koju obavljaju mogu samo ljudi koji imaju istančani osjećaj za vrijednost koju štite, koji razumiju smisao prirodnog poretka i koji gaje ljubav za prirodno okruženje koje ne predstavlja samo ljepotu, ures ovog planeta već uvjet opstanka života na njemu.

Stoga se X. Policijskoj postaji Bilje Policijske uprave Osječko-baranjske za značajne rezultate u zaštiti izuzetno vrijednih dijelova okoliša, u znak priznanja dodjeljuje "Zelena povelja Osječko-baranjske županije".

OSTALI

Gljivarsko društvo "Našice", Našice

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2007.)

Svaki sastojak prirode dio je njezine cjelovitosti i savršenstva. "Sve su stvari povezane kao krv koja ujedinjuje obitelj. Čovjek ne tka tkivo života, on je samo struk u tome." Oštećenje ili nestanak kojeg njezina dijela narušava ravnotežu i rađa bolest. Svaki sastojak prirode ima svoju ulogu u tkanju života. Pa kad priroda i nudi svoje plodove, valja ih koristiti na način kojim se uzdarje vraća.

Svjesni ovih zakona prirode, našički zaljubljenici u prekrasne krajolike i čarobne ljepote i oblike gljiva skrivenih u lišću, ispod panjeva, okupljeni u svom Društvu koje je u dvije godine svoga postojanja izraslo u najbrojnije gljivarsko društvo u Hrvatskoj, nisu samo vrsni majstori kulinarskih vještina, već prije svega promotori zdravog suživota s prirodom.

Pazite što i kako berete, upozoravaju. Ne uništavajte prirodu i čuvajte čovjeka. Posljedice mogu biti kobne i za čovjeka i za prirodu. Plodove prirode valja koristiti, ta to je ponuda zdrave i prirodne hrane na otvorenoj trpezi koja, neiskorištena, netragom nestaje. Kako u branju grožđa ne vadimo trsove, branju jabuka ne rušimo stabla, tako ni u branju gljiva ne smijemo uništavati njihova staništa čupajući micelije i onemogućavati njihovu svakogodišnju obnovu.

Upravo stoga, našički gljivari poučavaju kako štititi prirodu od čovjekova nasilja nad njom. Čiste rubne dijelove šume od Markovca Našičkog do Granica od ljudskom rukom nanesenog otpada, istražuju, kartiraju i svoja znanja prenose drugima predavanjima, izložbama i Gljivarskim priručnikom našičkog kraja, koji uči o prirodi i načinu njene zaštite od ljudskog djelovanja, namijenjenom širokom krugu korisnika.

Zaljubljenici i volonteri upozoravaju na pogubnost bezobzirne eksploatacije prirodnih dobara u interesu profita, a na štetu prirode same u kojoj čovjek mora osigurati uvjete svog opstanka. Jer, "što god snade zemlju snaći će i sinove zemlje". Ekološka svijest i odgovoran odnos svakog čovjeka spram prirode preduvjet je toga opstanka. Stoga u zabačenom mjestu Granice, u kojem je još uvijek moguće susretati se s nedirnutom prirodom, uređuju svoj dom, ekološko učilište zdravog suživota s prirodom. U tome pridobivaju sve više stanovnika ovog područja i prerastaju u pokret bez kojega, umreženog s grupama srodnog usmjerenja, nema opstanka na ovom planetu zvanom Zemlja.

Odajući priznanje ovoj djelatnosti, Osječko-baranjska županija dodjeljuje Zelenu povelju Gljivarskom društvu "Našice" za iznimnu djelatnost usmjerenu očuvanju vrijednosti prirodnih izvora, biološke raznolikosti prirodnih zajednica i očuvanju ekološkog sklada i stabilnosti, racionalno korištenje prirode i njenih dobara te značajnu djelatnost u razvijanju ekološke svijesti promicanjem potrebe zaštite okoliša među građanima.

Hrvatski institut za lokalnu samoupravu, Osijek

("Povelja lokalne samouprave" Osječko-baranjske županije, 2002.)

Svrha svakog društvenog sustava suvremenog svijeta jeste zadovoljavanje potreba čovjeka i ljudske zajednice kao izvorišta i utočišta svih društvenih procesa. Lokalna zajednica u tome ima nezamjenjivu ulogu. Upravo stoga, dosezi u razvitku lokalne samouprave postali su mjerilo demokratizacije jedne društvene zajednice, ali i pokazatelj racionalnosti njenog ustrojstva.

Novi sustav lokalne samouprave, začet u Hrvatskoj kao neovisnoj državi 1992. godine, zahtijeva potvrdu svoje vrijednosti ne samo kroz teorijsko promišljanje i valorizaciju, već prije svega u rezultatima koje daje. A ti se rezultati iskazuju prije svega u kvaliteti funkcioniranja jedinica lokalne samouprave i njihovoj uspješnosti u upravljanju vlastitim funkcioniranjem i razvitkom. Ovo posljednje ne ovisi samo o raspoloživim materijalnim resursima, već i o sposobnosti upravljanja. Proces donošenja odluka je istovremeno i vještina i znanost. Uspjeh ovisi kako o intuiciji, inteligenciji i iskustvu, tako i o znanju donositelja odluke. Racionalno

upravljanje zasniva se na znanju i stoga je jedna od bitnih pretpostavki promicanja upravljanja tretiranje znanja kao vitalnog resursa. Tom cilju neprijeporno pridonosi povećanje stručne kvalitete i osposobljenosti sudionika procesa upravljanja do mjere koju možemo nazvati osposobljenošću za upravljanje razvitkom.

No, bez posebnih organiziranih poticaja proces učenja i osposobljavanja za prilagodavanje novim uvjetima, kao dio razvojnog ciklusa sustava, sporo teče. Stoga se nužnim ukazuje ustanovljavanje organiziranih oblika učenja i osposobljavanja temeljnih nositelja funkcioniranja lokalne samouprave. S ovim temeljnim ciljem u Osijeku je 1998. godine osnovan Hrvatski institut za lokalnu samoupravu kao nevladina udruga koja okuplja znanstvenike i stručnjake ovoga područja te zainteresirane jedinice teritorijalne samouprave, znanstvene i stručne institucije.

Od tada HILS svojom aktivnošću promiče ideju obrazovanja i osposobljavanja za upravljanje razvitkom lokalnih zajednica odnosno jedinica teritorijalne samouprave, a vlastitim angažmanom nastoji pridonijeti podizanju ove razine. O tim naporima svjedoče i podaci o organiziranim znanstvenim i stručnim skupovima - savjetovanjima, seminarima, okruglim stolovima i stručnim tribinama, koji su nerijetko okupljali i znanstvenike međunarodnog značenja, ali i načelnike općina, djelatnike nevladinih udruga i stručnjake i druge sudionike željne novih spoznaja o lokalnoj samoupravi. Posebno vrijednim valja istaći činjenicu da je u ostvarivanju ovih aktivnosti HILS uspostavio partnerski odnos s nizom stranih i međunarodnih institucija - nevladinim udrugama Nizozemske i Belgije, američkim i njemačkim fondacijama i zakladama, OSCE-om i Europskom unijom. HILS je jedini hrvatski predstavnik u europskoj mreži trening organizacija - ENTO.

Ovu aktivnost HILS je pratio i nakladničkom djelatnošću popunjavajući nedostatak publikacija usmjerenih lokalnoj samoupravi u Hrvatskoj. Nakon zbornika radova usmjerenih prema primjeni Europske povelje o lokalnoj samoupravi u Hrvatskoj i financiranju lokalne samouprave, 2001. godinu obilježio je zajednički nakladnički poduhvat HILS-a i nizozemskih partnera. "Lokalna samouprava - hrvatska i nizozemska iskustva", prvi priručnik za lokalnu samoupravu po svom pristupu jedinstven je u Hrvatskoj, a po činjenici da je on rezultat suradnje stručnjaka dviju različitih europskih zemalja, jedinstveni je poduhvat u Europi.

Svojom aktivnošću stručnjaci okupljeni u ovoj nevladinoj udruzi nesporno su u protekle četiri godine djelovanja pridonijeli podizanju razine znanja nositelja funkcija lokalne samouprave, i to ne samo na području istočne Hrvatske. Oni su pridonijeli i predstavljanju i afirmiranju napora Republike Hrvatske u razvijanju lokalne samouprave u svijetu. Na taj način, HILS je dao svoj doprinos i razvitku i ugledu Osječko-baranjske županije.

Iz rečenih razloga Hrvatskom institutu za lokalnu samoupravu dodjeljuje se "Povelja lokalne samouprave" za znanstvenu i stručnu, publicističku i obrazovnu djelatnost kojom se pridonosi produbljivanju i širenju spoznaja o teritorijalnoj samoupravi, iznalaženju znanstveno zasnovanih praktičkih rješenja te osposobljavanju nositelja funkcioniranja i razvitka lokalne samouprave.

Izviđački klub "Javor" Osijek

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2007.)

Roden i odrastao u prirodi čovjek je zaboravio uzvraćati ljubav svojoj majci. Postao joj je stranac i često joj bezobzirno nanosi bol. U svojoj oholosti zaboravlja da bez nje ne bi bilo ni njega i da samo u ljubavi s njom može ostvariti uvjete svoga opstanka.

Upravo stoga, mladima u vrijeme njihova odrastanja valja buditi zapretano sjećanje na međusobnu uvjetovanost svega živoga u prirodi, razvijati odnos međusobnog poštovanja i odgovornosti spram prirode kao prirodnom uvjetu njegova nastanka i opstanka.

Živjeti u prirodi i u suglasju s njom, jedno je od temeljnih počela Izviđačkog kluba "Javor" iz Osijeka. Svaki se član zavjetuje da će voljeti i upoznavati svoju domovinu, poštivati slobodu svakog čovjeka, ali i cijeniti prirodu i njena bogatstva, a jedan od 10 temeljnih zakona jest "Izviđač voli prirodu, upoznaje je i čuva". Svoju usmjerenost prirodi ovaj klub ne iskazuje samo svojim imenom, već i nazivima svojih patrola i jata. Hrast, Medvjedi, Risovi, Papige i Tigrovi oblici su djelovanja članova ovog kluba koji od 2001. godine na inicijativu i uz predsjedanje Jadranke Kokolari nastavlja izviđačke tradicije ranijeg izviđačkog odreda.

Izviđački klub "odgaja za život", za život u prirodnom okruženju. Kao da mali izviđači pred očima imaju poruke mudrog indijanskog poglavice Seatlea napisane sredinom 19. stoljeća: "Mi smo dio zemlje i ona je dio nas. Mirisavo cvijeće naše su sestre, jelen, konj, veliki orao, svi su oni naša braća. Stjenoviti vrhunci, sočni pašnjaci, toplina tijela ponija i čovjek pripadaju istoj obitelji".

Izletima i radionicama "Pozdrav proljeću - vode su naše blago", "Ah šumo, šumo - rođena kumo", "Priroda bez nas može - a mi bez nje?", prezentacijama u školama "Voliš li prirodu - postani izviđač" te projektom "Eko izviđač", u prigodi Dana planeta Zemlja, Dana voda i Dana šuma, ova udruga promovira potrebu odgovornog odnosa prema prirodnim uvjetima življenja ljudske vrste ne samo među svojim članovima, već i drugom djecom i njihovim roditeljima. Izviđači sade drveće, kompostiraju biljne otpatke, prikupljaju novac za zaštitu crne rode u Kopačkom ritu.

Djelovanjem ovoga Kluba mali izviđači prijatelji su prirode, a nastoje da to i drugi postanu. Iz ovog razloga Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju Zelenu povelju Izviđačkom klubu "Javor" iz Osijeka za iznimnu djelatnost u stručnom i pedagoškom radu na odgoju i obrazovanju djece i mladeži u oblikovanju i razvijanju svijesti o potrebi zaštite okoliša i promicanju potrebe zaštite okoliša.

Nositelji Projekta "Demokratizacija u istočnoj Slavoniji"

("Povelja lokalne samouprave" Osječko-baranjske županije, 2000.)

Lokalna samouprava civilizacijska je tekovina i sastavni dio modela svih suvremenih demokratskih političkih sustava u svijetu. No, ona nije samo izraz demokratskog prava građana već i oblik racionalne organizacije funkcioniranja društvene i državne zajednice. Neprijeporno je značenje koje lokalna samouprava ima za uspješno i humano funkcioniranje državnih i društvenih sustava.

Projekt "Demokratizacija u istočnoj Slavoniji" pokrenuli su belgijska organizacija "Balcanactie van de Gemeenten" i nizozemska "Interkerkelijk Vredesberaad" kao nacionalni koordinatori s osloncem na Centrum Kontakt Der Kontinenten i drugih te uz potporu belgijske i nizozemske vlade te Vereniging Nederlandse Gemeenten (Udruženja nizozemskih općina). Pokrenut je s ciljem pružanja pomoći procesu uspostave povjerenja između stanovništva ratom zahvaćenog područja, ali na jedinstveni način: poticanjem i pomaganjem funkcioniranja lokalne samouprave i demokratskih institucija na ovom području izravnim kontaktom i suradnjom 17 općina i gradova na području Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije s isto toliko jedinica lokalne samouprave Belgije i Nizozemske. Taj izravan ljudski kontakt omogućio je bolje upoznavanje obje strane, ali i mogućnost pružanja savjetodavne, projektne pa i materijalne pomoći u praktičnom organiziranju i ostvarivanju funkcija lokalne samouprave na ovom području.

Istodobno, pokrenut je i ciklus savjetovanja i radionica u okviru kojih njegovi sudionici (načelnici općina triju zemalja, predstavnici županija ovog područja, stručnjaci različitih područja, predstavnici političkih stranaka i nevladinih udruga i dr.) razmatraju praktična pitanja funkcioniranja lokalne samouprave. Do sada su u suradnji s Hrvatskim institutom za lokalnu samoupravu iz Osijeka tijekom 1999. i 2000. godine organizirana četiri takva savjetovanja u Iloku (o reformi lokalne samouprave), Vinkovcima (o obrazovanju), Osijeku (o regionalnom razvoju i suradnji s okruglim stolom o prekograničnoj suradnji) i Bizovcu (o promjenama i kontinuitetu u lokalnoj samoupravi i okruglim stolom o povratku prognanika i izbjeglica). Uz spoznajne rezultate stečene tijekom ovih skupova, valja istaći i njegovanje kulture dijaloga kao zalag zajedničkog života i procesa demokratizacije svakog društva.

Zajednička suradnja belgijskih i nizozemskih stručnjaka s hrvatskim okupljenim u Hrvatskom institutu za lokalnu samoupravu rezultirala je radom na u Hrvatskoj prvom priručniku o lokalnoj samoupravi, čije se izdavanje očekuje tijekom svibnja ove godine.

Rezultati ovog Projekta su nesporni. Primjenjujući inovativnu metodologiju pružanja potpore snaženju lokalne samouprave kombinacijom interaktivnog djelovanja političara, stručnjaka i drugih sudionika ovoga procesa te stručne i materijalne potpore jedinicama lokalne samouprave područja reintegriranog u ustavno-pravni poredak Republike Hrvatske tek 1997. godine, nositelji ovog Projekta dali su nemjerljiv prilog njihovom osposobljavanju za izvršavanje pred njih postavljenih specifičnih zadaća. I konačno, kvaliteta ovog Projekta izrazila se i činjenicom da je njegovo vremenski ograničeno trajanje (koje je trebalo biti dovršeno 2000. godine) preraslo u oblik trajne suradnje jedinica lokalne samouprave triju zemalja.

Stoga se Nositeljima projekta "Demokratizacija u istočnoj Slavoniji" dodjeljuje "Povelja lokalne samouprave" za osobite zasluge u pružanju stručne i materijalne potpore te razvijanju odnosa suradnje jedinica lokalne samouprave na području Županije i lokalnih vlasti Belgije i Nizozemske radi omogućavanja upoznavanja i proučavanja iskustava funkcioniranja lokalne samouprave tih zemalja, produbljivanja spoznaja o lokalnoj samoupravi te iznalaženja praktičkih rješenja primjenjivih u oblikovanju, razvitku i unapređivanju lokalne samouprave na području Osječko-baranjske županije.

Odred izviđača "Iovallios" Valpovo

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 1997.)

Odred izviđača "Iovallios" iz Valpova dio je pokreta djece i mladeži koji svojom djelatnošću omogućava upoznavanje prirodnog okoliša radi razvijanja sposobnosti življenja u njemu i uspostavljanja sklada između prirodne i ljudske sociološke zajednice. Polazeći od ovih svojih temeljnih zadaća Odred izviđača "Iovallios" izrastao je u jedinu organizaciju koja se na području grada Valpova sustavno bavi zaštitom okoliša, organizaciju u kojoj mlade osobe na neprofesionalnoj osnovi svojom djelatnošću nastoje pomoći odraslima u stvaranju svijesti da smo naraštajima koji dolaze dužni predati svijet u prirodnim bojama. Već nekoliko godina Odred je organizator radnog obilježavanja Dana planeta Zemlje i Dana zaštite okoliša na području grada Valpova (skupljanjem sekundarnih sirovina, uzgojem bilja, literarnim, likovnim, novinarskim i ekološkim radionicama i na druge načine), u koje uključuje i mlade izvan svoga članstva.

S ciljem afirmacije vrijednosti zaštite okoliša u svijesti i navikama svojih članova, izviđači Odreda "Iovallios" tradicionalno organiziraju eko-patrole u sklopu kojih bilježe svoja zapažanja o stanju okoliša koja prenose svojim ukućanima, prijateljima, susjedima, rođacima i službenim tijelima potičući na poduzimanje djelatnih aktivnosti zaštite i obnavljanja vrijednosti čovjekova okoliša, na taj način stvarajući svojevrсни ekološki pokret. Rezultat takovog usmjerenja je i ne samo jednokratno čišćenje perivoja valpovačkog dvorca već uspostavljanje sustava održavanja okoliša ovog vrijednog spomenika graditeljske baštine, pokretanje aktivnosti sanacije deponija smeća, uređenja korita i priobalja Karašice, aktivnosti u prikupljanju sekundarnih sirovina i druge aktivnosti zaštite i promicanja čovjekova okoliša.

Svojom ekološki usmjerenom djelatnošću izviđači Odreda "Iovallios" ostvarili su zapažene rezultate i izvan granica Republike Hrvatske, sudjelujući u razdoblju od 1994. do 1996. godine na skautskim smotrama europskog i svjetskog značaja, na kojima je obvezna tema i zaštita okoliša, a na kojima ovaj Odred postiže značajne rezultate. Odred je uključen i u Regionalni centar zaštite okoliša za srednju i istočnu Europu (R.E.C.), sa sjedištem u Budimpešti.

Stoga se za ostvarene rezultate u uređenju osobito vrijednih dijelova okoliša, te značajnu djelatnost u razvijanju ekološke svijesti i promicanju potrebe zaštite okoliša među građanima, Odredu izviđača "Iovallios" Valpovo u znak priznanja dodjeljuje "Zelena povelja Županije Osječko-Baranjske".

Pčelarska udruga "Pčela" Našice

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2010.)

Sve svoje umne sposobnosti čovjek je od vremena kada je spoznao svijet oko sebe usmjerio shvaćanju prirode i razotkrivanju njezinih tajni. Najčešće, međutim, da bi ovladao njima i podčinio ih sebi i svojim htijenjima. Svi znanstveni naponi, ipak, dovode do temeljne spoznaje na koju upozorava poruka indijanskog poglavice još prije više od 150 godina: svaki sastojak prirode dio je njezine cjelovitosti i savršenstva. "Sve su stvari povezane kao krv koja ujedinjuje obitelj. Čovjek ne tka tkivo života, on je samo struk u tome." Tananim nitima isprepletano je klupko života na ovom planetu. Sve ima svoje "zašto" i svoje "zato". Svi pokušaji čovjeka da izmijeni prirodom određeni red stvari završavao je pogubnim posljedicama, po prirodu, ali i po

njega samoga. I stoga je njegova temeljna misija održati prirodni red i zaštititi ga od pogubnog utjecaja svoje tehnološke civilizacije.

Kada će čovjek shvatiti mudrost života u kojemu mu i maleni kukac omogućava preživljavanje? Da li mu je daleka spoznaja da pčela medarica, oprašujući 80.000, dakle 90% svih biljnih vrsta ima nezamjenjivu ulogu u očuvanju raznolikosti biljnog svijeta ovoga planeta. Čovjek se upliće i u proces rađanja plodova kojima priroda prehranjuje čovjeka. Vrlo često na način koji joj sve više otežava stvaranje. I ona pobolijeva, i broj biljnih vrsta se smanjuje. Ali pobolijeva i oprašivač koji bez ljudske zaštite više ne može opstati u potrebnom broju. I time se krug zatvara. Život ljudi i pčela neraskidivo je povezan. Za brigu čovjeka, pčela mu uzvraća udarjem oprašujući biljke kojima se hrani i hraneći ga svojim medom i štiteći propolisom.

Ovu jednostavnu mudrost, shvatili su Našičani još prije 86 godina osnivajući svoju pčelarsku udrugu. Porastom svijesti o opasnostima za pčelinji svijet, uzgoju pčela zbog proizvodnje i prodaje meda i pčelinjih proizvoda, pčelari ove Udruge pridružili su brigu o njezinom životu: zaštitu od bolesti i nametnika te pretjerane uporabe insekticida i pesticida u poljoprivredi. Svjesni nezamjenjivosti ovog dijela prirode, oni u pčelarenju primjenjuju ekološke metode i sredstva. Radi osiguranja kvalitetne ispaše pčela, uzgajaju i šire medonosno bilje i sele svoje košnice na poljoprivredne površine koje treba oprašivati.

Odgovarajući svojoj misiji Udruga osigurava permanentnu edukaciju svojih članova tradicionalnim zimskim predavanjima, vlastitom pčelarskom školom i upućivanjem na školovanje u Osijek kojim je 60% članova steklo zvanje pčelara kao oblik radne osposobljenosti. Svoja znanja i spoznaje o nužnosti održavanja prirodnog sklada, članovi ove Udruge prenose na najmlađe organiziranjem Pčelarske sekcije Mladi pčelari u Osnovnoj školi Dore Pejačević iz Našica.

Odajući priznanje ovoj djelatnosti, Osječko-baranjska županija dodjeljuje "Zelenu povelju" Pčelarskoj udruzi "Pčela" iz Našica za značajnu djelatnost usmjerenu očuvanju biološke raznolikosti prirodnih zajednica i očuvanju ekološkog sklada i stabilnosti i racionalno korištenje prirode i njenih dobara.

Regionalni forum udruga Slavonije, Osijek

("Povelja lokalne samouprave" Osječko-baranjske županije, 2007.)

Demokratsko oblikovanje vlasti nije svrha samo sebi. Smisao demokracije se ne iscrpljuje u skupu pravnih pravila, slobodnim i poštenim izborima predstavničkih tijela te u njihovom demokratskom funkcioniranju. Svrha svake demokratski oblikovane vlasti jest omogućiti građanima odgovarajuće zastupanje njihovih interesa i zadovoljavanje njihovih potreba. Djelovanje demokratski izabranih tijela tek djelomično može odgovoriti ovim ciljevima. Upravo stoga je razvijeno građansko društvo neophodan okvir i pretpostavka uspješnog funkcioniranja demokratski izabranih tijela javne vlasti. Ono je okvir za kvalitetno sudjelovanje građana u upravljanju poslovima njihove lokalne zajednice.

Osječko-baranjska županija, čiji je prostor ratom devastiran u materijalnom, ali i socijalnom smislu, stoga osjetljivija na potrebu izgradnje novih socijalnih spona, posebnu pozornost posvetila je izgradnji elemenata građanskoga društva koji odgovarajuće uvažava i valorizira posebne interese određenih skupina građana u nacionalnom, kulturnom, obrazovnom, soci-

jalnom i svakom drugom smislu. Iz ovih je razloga Osječko-baranjska županija pogodno tlo i okvir za razvoj građanskih inicijativa te organiziranje i djelovanje građanskih udruga.

Regionalni forum udruga Slavonije, nastao kao neformalni oblik zajedničkog djelovanja na inicijativu 10-tak udruga 2002. godine, izrastao je do statusa udruženja koje okuplja 60-tak udruga društvene usmjerenosti 2006. godine. U temelje njegovog djelovanja ugrađeno je promoviranje vrijednosti građanskoga društva, društvene odgovornosti, filantropije i volonterizma.

Svjestan svoje društvene misije, Forum oblikuje koncept uspostavljanja partnerskog odnosa javnog sektora i udruga. Strategija postizanja višeg stupnja socijalne kohezije kao pretpostavke uspješnog razvoja, potvrđena je i rezultatima istraživanja provedenih u njegovom okviru. Rezultat te komunikacije jest Povelja o suradnji Osječko-baranjske županije i udruga 2004. godine, a potom istovrsni dokumenti zaključeni s Gradom Osijekom i Vukovarsko-srijemskom županijom. Uspostavljeni odnosi su rezultirali angažmanom predstavnika udruga u tijelima jedinica, izgradnjom novog koncepta financiranja udruga, pa i formiranjem posebnih tijela za građanske inicijative pri tijelima vlasti.

Svoja znanja članovi Foruma u partnerskom odnosu stavljaju i u funkciju razvoja sredine u kojoj djeluju, pomažući općinama u oblikovanju njihovih razvojnih projekata, u projektima namijenjenim invalidima u Baranji te konačno u oblikovanju slavonskog modela regionalnog razvoja zasnovanog na umrežavanju i jačanju ljudskih i organizacijskih resursa u partnerstvu nevladinih udruga i lokalne te područne samouprave. Uz prihvaćanje i potporu i organizacije OESS-a, ovaj model afirmirao se i u državnim, ali i širim okvirima. Potvrđen konferencijom o partnerstvu za razvoj održanom u Zagrebu, oblikovan u Strategiji lokalnog razvoja izvršio je snažan utjecaj i na oblikovanje nacionalne strategije.

Zajednička djelatnost tijela lokalne i područne samouprave i Regionalnog foruma, afirmirala je nositelje ovoga koncepta na državnom i međunarodnom planu, a oblikovanom modelu priskrbila značenje referentnog. Njegovu vrijednost mjerit ćemo dosezima u oblikovanju građanskog društva kao demokratskog okvira funkcioniranja tijela javne vlasti u zadovoljavanju potreba stanovništva ovoga područja.

Uvažavajući postignute rezultate, Osječko-baranjska županija je odlučila dodijeliti svoju Povelju lokalne samouprave Regionalnom forumu udruga Slavonije za doprinos promicanju ideje i prakse lokalne samouprave na području Županije.

Udruga “Dani slavonske šume”, Našice

(“Zelena povelja Osječko-baranjske županije”, 2011.)

Ponikao u njedrima svog gostoljubivog planeta kojeg je Zemljom nazvao, čovjek se razvijajući i ujediniujući svoje sposobnosti s drugim ljudima uzdigao do visina koje nebo paraju. Svoju je tehnološku civilizaciju uzdizao pohlepno gutajući sve što mu je priroda nudila, zaboravljajući pri tom da joj mora biti brat, kako to poučava drevna indijanska mudrost, a ne gospodar, ne *stranac koji dođe noću i uzima od zemlje sve što želi i kada je pokori kreće dalje*. Sva žestina uzvraćanja prirode katastrofičnih razmjera upozorava ga na cijenu koju je za to dužan platiti. I stoga se ponovo, prisjećajući se puta svoga uzdizanja, mora ujediniti, ali ovaj puta na razini globalne ljudske zajednice u misiji zaštite planeta od vlastitog štetnog utjecaja.

Početno, svjestan činjenice da *što god snađe zemlju snaći će i sinove zemlje*, mora se odreći svog pohlepnog iskorištavanja njezinih njedara, uništavanja njezinih pluća, zagađivanja njezina krvotoka jer štiteći Zemlju, čovjek štiti svoj opstanak na njoj. I kada uvene posljednje drvo, na ovom planetu više neće biti čovjeka.

Na ovim je spoznajama izrasla i manifestacija “Dani slavonske šume” u Našicama. Isprva tek kao športski susreti šumara, postupno prerasta u festival koji okuplja sve “prirodnjake”, sve one koji svoju djelatnost i odnos prema prirodi njeguju kao oblik suživota, i to već po deseti puta. Na okupu su uz šumare i gljivari, voćari i vinogradari, prirodnjaci Slavonije, izviđači, planinari, lovci, ribolovci, svi oni koji njeguju izvorne vrijednosti i tradicije. Zahvaljujući njima Festival prikazuje bogatstvo biljnog i životinjskog svijeta slavonskih šuma, ne samo podsjećanja radi već i učenja životu u suglasju s prirodom. Obnova izvornih i tradicijskih vrijednosti jest turistička atrakcija, ali ona nije samo to - ona podsjeća na znanje koje je čovjek nedopustivo zaboravio. Zaboravio je čak i gledati, pa potom i razumjeti prirodu oko sebe. “Hodajmo zajedno kroz našički perivoj” podučavaju našički planinari tijekom Festivala. “Građanstvu i struci” namijenjena su predavanja o karakteristikama šuma hrasta lužnjaka, praćenju sušenja i obnovi tih šuma, bolesti šuma i šumskog raslinja, gospodarski i ekološki prihvatljivom sustavu zaštite sadnica, pomladivanju bukovih sastojina, gljivama našičkog kraja...

Potvrđujući svoje značenje promotora održivog razvitka, Festival je već pet puta domaćin Hrvatskih dana biomase. U vrijeme globalne krize, manjka energije i sirovina, neprestanog rasta cijena energenata, čudljivosti klimatskih promjena te sve izrazitijeg zagađenja okoliša, sve je značajnije korištenje jeftinijih i ekološki prihvatljivih izvora energije. Nasuprot fosilnim ili drugim gorivima koji uz iscrpljenost prljaju Zemlju i zrak kojim se ona omata, raste značenje obnovljivih izvora energije. Njima su posvećeni stručni i znanstveni skupovi o biomasi, bioplinu i biogorivu, a u tom sklopu i održivom korištenju potencijala šumske biomase, kao prvom i najstarijem izvoru energije koji je koristilo čovječanstvo u kolijevci svoga razvoja. Ovi skupovi osvjetljavaju mogućnosti svrsishodnog zbrinjavanja drvnih ostataka i primjene drvene biomase, iznalaze tehnološke mogućnosti njezinog održivog korištenja i rađaju projektima koji će pridonijeti osmišljavanju daljnjeg razvoja bez ugrožavanja čovjeka i prirode same.

U nastojanju da se misija Festivala, koji se tijekom godine odvija tek nekoliko dana, kontinuirano potvrđuje i razvija, a njegove poruke pretaču u svakodnevni život, utemeljena je i udruga istog naziva koja, uz organizaciju Festivala, predavanjima u osnovnim školama nastoji pridonijeti razvijanju odgovornosti i ljubavi prema šumama, koje žive samo uz odgovorno ponašanje čovjeka prema njima, a uzgojem sadnica i pošumljavanjem prostora, djelotvorno prikazati kako stečeni nauk treba primijeniti akcijom. Temeljeći svoju ocjenu na prikazanim spoznajama, Osječko-baranjska županija je odlučila dodijeliti svoju “Zelenu povelju” Udruzi “Dani slavonske šume” iz Našica za značajnu djelatnost usmjerenu poticanju i razvijanju kulture održivog razvoja, osobito racionalnog korištenja obnovljivih prirodnih izvora i energije te razvijanju ekološke svijesti promicanjem potrebe zaštite prirode među građanima.

Udruga za organsko-biološku proizvodnju "BIOPA" Osijek

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2005.)

Tehnološka osnovica suvremene ljudske civilizacije razvija se neslućenom brzinom. Vijek zastarijevanja novih znanja se sve više skraćuje. 90% svih znanstvenih spoznaja nastalo je u minulih 20 godina. I sve to da bi ljudska vrsta na ovom planetu koji zovemo Zemlja bolje živjela. Da li je to ipak tako? Za potrebe tog razvoja čovjek siječe prašume Amazonije i uništava svoja pluća, otpacima svoje tehnologije truje zrak koji duše i uništava šume, pa čak i sam planetarni omotač. Čovjek je zbog profita stvorio "lude krave", otrovima pomaže rast bilja kojima potom truje sebe. Znamo li što jedemo u svijetu u kojem su fast food i Cola postali zaštitni znak generacije?

Da li se znanost može razvijati samo nasuprot prirodi u kojoj je čovjek rođen, u kojoj je stasao i u kojoj je već morao steći mudrost? Može li čovjek svojom znanošću dijeliti mudrost prirode i živjeti u duhu njenog učenja, jer kako to lijepo kaže indijanski poglavica Seattle: "Škoditi zemlji jest prezirati njenog Stvoritelja".

Udruga za organsko-biološku proizvodnju "BIOPA" osnovana 1997. godine u Osijeku, dokazuje da je znanost moguće koristiti na način koji prirodi omogućava da čovjeku podari ono što je već tisućljećima prije toga činila: uvjete za zdrav život. Skupina entuzijasta, farmera i znanstvenih institucija poput Poljoprivrednog i Prehrambeno-tehnološkog fakulteta Osijek te PPS d.o.o. pokrenuli su program "Osnivanje i razvoj organsko - biološke proizvodnje". Spretnim djelovanjem osigurali su široku suradnju državnih i lokalnih vlasti i novčanu potporu švicarskih, američkih i talijanskih agencija i vođeni vizijom proizvodnje koja iz prirode izvlači najbolje, krenuli s programom ekološke proizvodnje oblikovanim u pet projekata.

Organiziran je niz obrazovnih aktivnosti kojima je na oko 280 predavanja okupljeno preko 3400 zainteresiranih sudionika. Tiskane su 23 stručne brošure i priručnika za proizvođače, s tehnologijom za 27 kultura i 3 vrste stočarske proizvodnje. Osnovan je savjetodavni centar, uspostavljene službe inspekcije i certifikacije, osnovane 2 pilot farme i okupljeno 12 novih ekoloških proizvođača. Organizirana je ekološka proizvodnja početno na 18 gospodarstava s ukupnom površinom od 128 ha, da bi u proizvodnoj 2004/2005. godini obuhvatila 762 ha obradivih površina. Dio gospodarstava već je dobilo status ekološkog, a 38 je u prijelaznom statusu. Organiziran je i zajednički nastup članova udruge na sajmovima i na prodajnim izložbama.

Vratiti kvalitetu hrani koju jedemo, hranidbenu vrijednost bez otrova koji uništavaju i ljudsku vrstu, poslanje je ove udruge. Tržišna proizvodnja profitno je orijentirana i motivirana, ali profit ne smije zaslijepiti čovjeka, barem ne kada je u pitanju njegovo zdravlje. Pa kada se nasilju nad prirodom pridruži i nasilje nad čovjekom kao djetetom te prirode, blizu smo sudbine koju proriče mudri poglavica: "To je konac življenja i početak borbe za preživljavanje".

Stoga se Udruzi za organsko-biološku proizvodnju "BIOPA" Osijek dodjeljuje "Zelena povelja Osječko-baranjske županije" za izbor i primjenu proizvodnih postupaka najpovoljnijih za okoliš i značajnu djelatnost u razvijanju ekološke svijesti među građanima te uspješnu primjenu znanosti i suvremenih dostignuća u praksi.

Udruga za rad s mladima “Breza”, Osijek

(Nagrada Osječko-baranjske županije, 2012.)

“Ako ste nekada poželjeli biti vitezovi ili djeve bajne, evo vam prilike sjajne”. Ovom bajkovitom pozivu teško je odoljeti, pogotovo uz spoznaju o zanimljivosti radionica koju već osmu godinu zaredom organizira Udruga za rad s mladima “Breza” iz Osijeka u okviru svoga projekta za djecu i mlade “Zemlja bez granica”, projekta koji dokida granice multikulturalnih strujanja na ovom planetu, projekta koji oslobađa dječju kreativnosti i stvaralačke porive, koja za granice priznaje jedino dječju maštu. Izazovu poziva za sudjelovanje u ovoj jedinstvenoj manifestaciji malo tko može odoljeti. On je primamljiv i starijima i iskusnima jer životu vraća dječju iskrenost i nespupanost. Otuda ona okuplja brojne domaće i strane umjetnike koji s djecom i mladima dijele radost stvaranja. U trenucima zajedništva granice prestaju postojati, stvaralaštvo je jedno i nedjeljivo.

I 2011. godine u “Zemlji bez granica” igralo se i stvaralo preko 2000 mališana dječjih vrtića i školaraca uz potporu stotinjak umjetnika i osoba iz javnog života koji su vodili čak 42 jedinstvene radionice koje krase razigrana kreativnost, iskrena predanost i posvećenost voditelja programa djeci i mladima, mogućnost upoznavanja s različitim kulturama i vrstama umjetnosti, praktičnost i primjenjivost. U četverodnevnom zbivanjima, “Zemlja” briše granice i u gradu. Osvaja gradske prostore, ali ne i samo prostore. Gradonačelnik predvodi biciklističku povorku, a njegovi zamjenici stvaralačke radionice mladih arhitekata i izumitelja. Posvećena šumi i vodi u Međunarodnoj godini šuma “Zemlja” oslikava poruke na drvenim oblucima i s plutajućim vjenčićima daruje ih rijeci, piše poruke na listovima drveta, glumi u radionici u kojoj i drveće hoda, stvara glazbenu priču zvukova šume i vode, stvara i izgovara naše priče, oslikava cvijeće na Livadi prijateljstva, izrađuje umjetničke instalacije, gradi i priča Knjigu u kojoj žive djeca i sve priče na svijetu, bubnja ritmom zemlje, zraka i vode, pleše irske plesove, izrađuje lutke od svile i osječka Vodena vrata u 3D prikazu street-art umjetnosti, proučava zvjezdano nebo, snima crtani film i Radijsku simfoniju šume i vode, pjeva na festivalu vrtićkih zboropjeva “Zujak leti u sumrak”. Pridružujući se velikom međunarodnom projektu “Art&Earth” grada Vicenze u kojem sudjeluju talijanski i poljski gradovi, upriličuje jedinstveni ulični performans s nekoliko tisuća plastičnih boca koje su oslikala i ukrasila osječka djeca s porukom “Čuvajmo boje vode”. Osijekom putuju ulične akrobacije i akrobatski plesači, monociklaši, štuleri, performansi s vatrom, a završnicu obilježava 300 plesača i sportaša sjedinjenih u jedinstvenom plesu “Kako šuma i voda putuju”.

Mnogo toga je moguće obilježiti oznakom “jedinstveno” u ovom zbivanju koje u sebi objedinjava “Zemlja bez granica” odavno uspostavljajući mostove suradnje i prijateljstva. Ta činjenica spoznata je čak i u dalekom Japanu, koji na iskustvima udruge “Breza” gradi vlastitu metodologiju poticanja dječje motivacije i utemeljuje odnose s ovom zemljom. Stoga nije čudno što vrijednost ovoga projekta prepoznaje i Europska unija.

Uz ocjenu stručnjaka da je ova jedinstvena međunarodna kulturna manifestacija kreativna i pedagoška intervencija u poticanju stvaralaštva u djece, njihove slobode izbora sadržaja što sve ima pozitivnog utjecaja na lokalnu i širu zajednicu, Osječko-baranjska županija je odlučila njezinom nositelju - Udruzi za rad s mladima “Breza” iz Osijeka dodijeliti Nagradu Županije za iznimna postignuća u poticanju i razvoju dječjeg stvaralaštva u djelatnosti kulture.

Udruga za zaštitu prirode i okoliša Zeleni Osijek

(“Zelena povelja Osječko-baranjske županije”, 2010.)

Što znači živjeti u suglasju s prirodom? Čovjek je prirodno biće kolikogod mu njegova tehnološka civilizacija smjera svijest o tome predati zaboravu odvratajući mu pogled na bistrinu vode, čistoću zraka i nezagađenost plodova koji su uvjet njegova opstanka na ovom planetu koji je Zemljom nazvao. Svjestan činjenice da *što god snađe zemlju snaći će i sinove zemlje*, kako to poučava drevna indijanska mudrost, mora se odreći svog pohlepnog iskorištavanja njenih njedara, uništavanja njezinih pluća, zagađivanja njezina krvotoka jer štiteći Zemlju, čovjek štiti svoj opstanak na njoj.

Održivi razvoj, razvoj koji ne poništava samoga sebe i temelje na kojima je sazdan nije tek puka fraza. On zahtijeva djelovanje i to djelovanje većine koja odlučuje o razvoju, koja određuje način njegovog odvijanja, koja ostvaruje te vizije. Razgovor o ekologiji na mah priziva slike ekoloških grupa koje protestiraju. Spomen ekološke udruge budi asocijacije apela, peticija i prosvjeda male grupe ekološki osviještenih gorljivih građana, koji šutljivu većinu podsjećaju na ružne posljedice tehnološkog napretka ljudske civilizacije. Mora li to biti baš tako?

Udruga za zaštitu prirode i okoliša Zeleni Osijek mijenja ovu sliku. Riječi nisu dovoljne, potrebno je djelovati. Svjesni da žive u realnoj društvenoj zajednici koja ima svoja pravila ponašanja i mehanizme, članovi Udruge oblikovali su pristup koji sliku počinje mijenjati iznutra i u tu misiju uvukli odgovorne institucije i instrumente kojima se one služe u svome djelovanju. Svoje su aktivnosti pretočili u projekte za koje su osigurali značajna sredstva domaćih i stranih donatora. U 15 godina svoga djelovanja proveli su preko 30 projekata od kojih čak četiri financirana sredstvima Europske unije. Životno važna pitanja zahtijevala su dugotrajan i stručan rad i profesionalni odnos kojim su uspjeli polučiti značajne rezultate.

Svaki djelić prirode je dragocjena nit životnog tkanja. Nespretno zatočena mlada sova, labud slomljenog krila i ptice bregunice kojima prijeti istrebljenje vrijedne su napora jednako kao i niz konkretnih poduhvata potaknutih inicijativom građana putem Zelenog telefona Udruge. Zelenim telefonom u proces zaštite okoliša uključen je baš svatko, a uspješnost rješavanja 167 prijavljenih problema zelenila, divljih odlagališta otpada, zraka, životinja, prometa... samo u 2009. godini poticaj su na ustrajavanje. Taj poticaj pretočen je u projekte odgajanja ljudi za život u suglasju s prirodom: od najmlađih putem Škole u prirodi koju je prošlo 1.450 učenika, studenata i građana do treninga za monitoring biološke raznolikosti s ciljem osposobljavanja timova za istraživanje prirodnih vrijednosti područja Županije. Svjesni da naraštaji koji pristižu moraju preuzeti odgovornost za budućnost svog opstanka, 150 učenika osnovnih i srednjih škola osposobljeni projektom “Mladi u odlučivanju za okoliš” osmislili su svoje eko kampanje, realizirali isplanirane aktivnosti te predstavili svoje rezultate građanima.

I nedirnuta priroda čovjeku daruje užitke. Zeleni Osijek oblikovao je pristup najvrjednijim prirodnim područjima Županije promovirajući njihovo održivo korištenje. Osmišljeni su i razrađeni eko turistički programi i jedinstveni su u ovom dijelu Hrvatske: kanuinzni na Dravi, Kopačkom ritu i Dunavu, foto-safari ture, promatranje ptica, obilasci rukavaca i močvara drvenim čamcima, biciklističke i pješačke ture. Uspostavljena je edukativno - pustolovna staza “Blago močvare” uz sam rub Kopačkog rita, s osmatračnicama za životinje, drvenim mostom, dva tradicionalna drvena čamca te 11 edukativnih tabli na hrvatskom i engleskom jeziku koje

sadrže informacije o biljnom i životinjskom svijetu Kopačkog rita. Uspostavljeni su novi pravci biciklističke rute "Panonski put mira", treće mirovne, prekogranične biciklističke rute u svijetu koja je uvelike pridonijela razvoju cikloturizma na području Osijeka i Baranje, kao ekološki prihvatljivog načina prijevoza i turističke aktivnosti.

Zaštita prirode i okoliša nije i ne smije biti pitanje trenutka. To je trajna zadaća kojoj je nužno podrediti oblike djelovanja. Stoga je Udruga osnovala prvu hrvatsku eko turističku agenciju Zlatna Greda putem koje ostvaruje koncept i programe eko-turizma. Eko centar Zlatna Greda, podignut revitalizacijom pustare, središte je edukacije, domaćin škole u prirodi, ali i stručnog djelovanja osobito u okviru "Centra za monitoring biološke raznolikosti i zaštitu prirode" formiranog s ciljem praćenja i prikupljanja podataka o stanju i brojnosti ugroženih i vrijednih vrsta u Županiji. Tome se pridružuju i obrazovne aktivnosti o energetske učinkovitosti kao prilog stvaranju preduvjeta osnivanja regionalne energetske agencije.

Isprepletenošću volonterskih inicijativa i akcija s djelovanjem odgovornih tijela i institucija Zeleni Osijek je uspio pokrenuti i organizirati brojne građane u oblikovanju i provođenju programa kojima se gradi novi odnos čovjeka prema njegovom prirodnom okruženju. Edukativnim i promotivnim aktivnostima te medijskom prisutnošću uz neposredno sudjelovanje preko 6.000 učenika, građana, nastavnika, volontera, Udruga Zeleni Osijek daje svoj prilog odgovoru na pitanje: Što znači živjeti u suglasju s prirodom?

Upravo stoga, Osječko-baranjska županija dodjeljuje svoju "Zelenu povelju" Udruzi za zaštitu prirode i okoliša Zeleni Osijek za značajnu djelatnost u razvijanju ekološke svijesti i promicanju potrebe zaštite okoliša među građanima te izuzetna pregnuća i ostvarene rezultate u oblikovanju i ostvarivanju programa ljudskog djelovanja u suglasju s prirodom.

Udruženje stanara grada Osijeka

("Zelena povelja Osječko-baranjske županije", 2009.)

U vremenu kada ovaj planet, koga Zemljom zovemo, grca pod teretom destruktivne tehnološke civilizacije, kada se njegova zelena pluća iz brazilskih prašuma povlače pred nasrtajima strojeva koji ih pretvaraju u profit, kada se njegovi klimatski regulatori na sve manje bijelim polovima tope, kada se otpad pretvara u smeće koje zagađuje samo ljudsko stanište, ne možemo se, kao i mnogo puta prije u sličnim prigodama, ne prisjetiti upozorenja mudrog poglavice Seatla: "Zaprljajte vaš krevet i jedne noći ugušit ćete se u vlastitom smeću."

A što tu može običan čovjek kada moćnici svijeta, unatoč spoznaji o pogubnosti vlastitog djelovanja običan papir, pa zvao se on i konvencijom ili protokolom iz Kiota, potpisati ne mogu, a kamoli poštivati. Je li spoznaja o moći prirode da uspostavi vlastiti red, samo izgovor ili iskrena nada? Pa čak i kada ona to čini sve razornijim olujama. Život na ovom planetu ne može opstati u sukobu s prirodnom ravnotežom koju on zahtijeva. Pa dakle, što tu može običan čovjek?

Udruženje stanara grada Osijeka tvrdi da je prošlo vrijeme iščekivanja povoljnijeg trenutka, da je došlo vrijeme za preuzimanje odgovornosti svakog pojedinca za vlastiti okoliš kao dio prirodnog okruženja. Svojim projektom "Stanovanje i zaštita okoliša" ova udruga promovira kulturu življenja u urbanoj sredini kao dio kulture življenja u suglasju s prirodom. Priroda čovjeku nudi svoja bogata njedra, no u vlastitom interesu kao zalag opstojnosti života,

čovjek ta bogatstva mora racionalno koristiti, jer ona nisu neiscrpna. Kako racionalno koristiti vodu, obnovljive izvore energije, električnu i toplinsku energiju; kako odabrati, upotrebljavati i održavati električna trošila u domaćinstvu i kućnu rasvjetu; kako pripremati i čuvati namirnice, pripremati toplu vodu, grijati i hladiti prostorije - savjetuje ovaj projekt. I kuća može biti štedljiva, energetski učinkovita i ekološki prihvatljiva. Otpad koji odlažemo nije i ne mora biti smeće koje zagađuje, već sirovina koja daje novi proizvod. Reciklaža smanjuje potrebu uzimanja novih sirovina iz njedara koja nam priroda nesebično pruža. Ljubav prirodi kao majci treba uzvratiti. I stoga ovo Udruženje poziva: "Odlučimo se danas za promjenu bar jedne neodržive životne navike".

Svjesni da riječ mora zamijeniti djelo, svoje spoznaje o nužnosti neodložnog usklađivanja ponašanja svakog čovjeka, svake kuće, svakog domaćinstva sa zahtjevima koje upozoravajućom snagom postavlja prirodno okruženje, prikupljene tijekom ovoga projekta, članovi Udruženja stanara pretočili su u priručnik, vodič, savjetnik za razumno postupanje s prirodnim resursima, energijom i vlastitim proizvodima koje pretvaramo u otpad. Pretočili, izdali i podijelili stanarima kao podsjetnik tek. Pri tome upozorili su i na činjenicu da je, u vremenu posvemašnje financijske krize globalnih razmjera, riječ o postupanju koje štedi i kućni budžet, što dopunski motivira na promjenu ponašanja. U duhu "Poruke indijanskog poglavice bijelom čovjeku", ovom svojom svojevrsnom ekološkom deklaracijom ovo Udruženje poziva: "Neka djeca nauče što prije da se mnogo toga može reciklirati. Potaknite djecu da ne bacaju žvake po pločnicima i zemlji. Upozorite ih, vandalsko ponašanje nije in."

Dio je to napora usmjerenih ne samo promoviranju kulture življenja, već jačanju ekološke svijesti društvene, konkretno, urbane zajednice te stvaranju uvjeta za odgovornije postupanje svakog pojedinca u očuvanju svog prirodnog okruženja. "Svakodnevnice, kao što su razvrstavanje smeća, recikliranje otpada, smanjenje korištenja automobila, štednja energije u vlastitom domu, prvi su koraci prema očuvanju života na Zemlji", ističu autori ovog kućnog priručnika. Stoga svatko treba krenuti od sebe i od svoje uloge u ovoj ljudskoj civilizaciji koja je zagospodarila planetom, a koja se, prema indijanskom davnom upozorenju, "odnosi prema majci-zemlji kao prema stvarima što se mogu kupiti, opljačkati, prodati kao stado ili sjajan nakit".

Iz rečenih razloga Osječko-baranjska županija je odlučila Udruženju stanara grada Osijeka, u znak priznanja za značajnu djelatnost u razvijanju ekološke svijesti promicanjem potrebe zaštite okoliša među građanima, dodijeliti svoju "Zelenu povelju".

